femeia

ALMANAH '87

CTITOR DE ISTORIE

Cinstim, cu tot ce-avem, Conducătorul
visat de generații de români
ce-au vrut ca-n cartea țării viitorul
să-nscrie muncitorii drept stăpîni.

În El ne recunoaștem păstrătorul
a tot ce-am moștenit de la străbuni,
prin El necontenit urcă poporul
punînd pe fruntea țării noi cununi.

Al Daciei și-al nostru este Omul
știut pe toate fusele orare
că pune-n slujba binelui atomul —
condiție a păcii tutelare.

Înalte și alese sentimente
Lui, ctitorul istoriei prezente!

SANDU ȘTEFĂNESCU

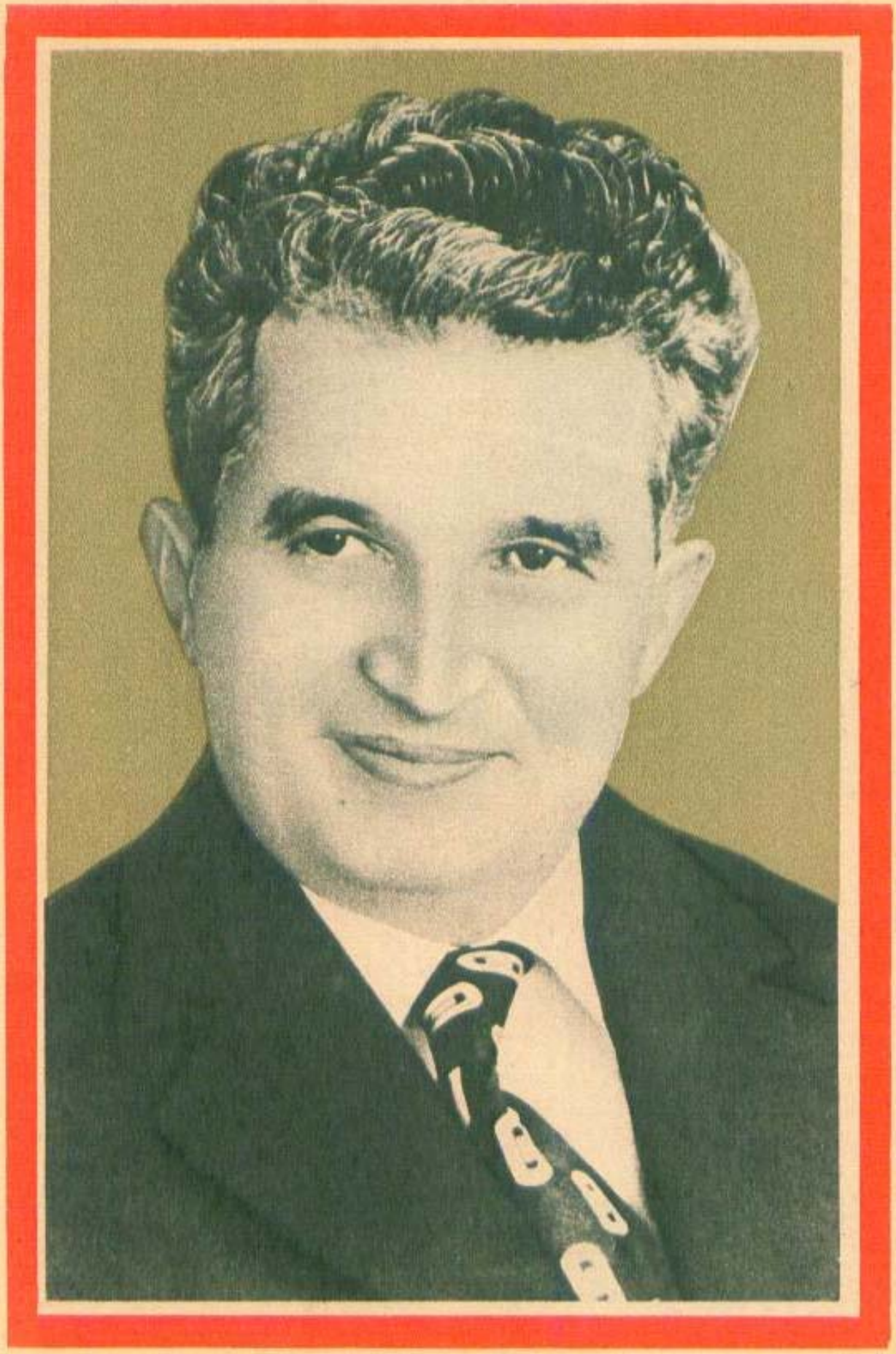

ÎNALTĂ PREŢUIRE ŞI RECUNOŞTINŢĂ TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU, PATRIOT ŞI REVOLUŢIONAR ÎNFLĂCĂRAT, CTITORUL ROMÂNIEI MODERNE

Poporul român a încrustat, întotdeauna, în răbojul său nepieritor, ca pe un tezaur de tărie şi dăinuire, crezul şi faptele conducătorilor săi eroici, care s-au ridicat, fără şovăire, în tălăzuirea timpului, la luptă pentru apărarea gliei strămoşeşti şi pentru măreţia patriei străbune. În rîndul acestor mari bărbaţi, memoria neamului asază, la loc de supremă cinstire, numele tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, fiul cel mai bun şi drept al acestor plaiuri, omul chemat de popor să dea o nouă istorie patriei, genialul ctitor al României socialiste moderne. Pentru partidul nostru, pentru ţară, pentru întreaga naţiune a constituit o şansă extraordinară, o şansă de destin, hotărîrea comuniştilor, întruniţi în acel miez de vară al anului 1965 în mareie forum al Congresului al IX-lea al P.C.R., de a alege — con-

form voinței întregului popor — în fruntea partidului cea mai proeminentă personalitate politică, din cîte s-au ivit prin vremi, din sînul neamului nostru, singura sub a cărei conducere putea fi declanșată marea epopee revoluționară ce a creat o epocă. Alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția supremă în partid a constituit un eveniment de covîrșitoare însemnătate politică, tot ce s-a realizat măreț, în această perioadă, în România, fiind indisolubil legat de gîndirea și acțiunea secretarului general al partidului, de spiritul său revoluționar mereu înnoitor, de consecvența și geniala competență cu care a elaborat și aplicat strategia dezvoltării multilaterale a patriei, asigurînd urcușul ei neîntrerupt spre culmile socialismului. Perioadă pe care, cu mîndrie și recunoștință, poporul o numește «Epoca Nicolae Ceaușescu».

De un asemenea conducător partidul și țara aveau nevoie. Erau bine cunoscute în rîndul comuniștilor, al întregului popor, înaltele calități politico-organizatorice ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, vocația sa de mare conducător, afirmate plenar în vasta activitate revoluționară desfășurată, încă din fragedă tinerețe, sub flamurile de luptă ale partidului comunist, de la făurirea căruia s-au împlinit 65 de ani, abnegația și dăruirea patriotică, forța de a înfiora conștiințele, de a le mobiliza la acțiune sub semnul unor înalte idealuri. Erau vii în memoria națiunii exemplul de înalt patriotism, voința și dîrzenia revoluționară neînfricată pe care le-a dovedit cu ocazia procesului intentat militanților comuniști și antifasciști de la Brașov, din 1936, rolul determinant pe care l-a avut în organizarea, conducerea și desfășurarea marii manifestații democratice, patriotice și antifasciste de la 1 Mai 1939, activitatea sa neobosită, din anii ce au urmat eliberării, pentru triumful revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și edificarea socialismului pe pămîntul României.

Epoca inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, moment crucial în istoria poporului nostru, a marcat, sub conducerea nemijlocită și cu contribuția determinantă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, ridicarea pe o treaptă nouă, superioară, a procesului revoluționar, a întregii activități de edificare a societății socialiste, de dezvoltare multilaterală a țării. Patriot înflăcărat și conducător de geniu, om de acțiune și gînditor cu o viziune de largă perspectivă asupra istoriei, secretarul general al partidului a promovat o concepție nouă, modernă și eficientă, liberă de orice dogme și puternic ancorată în realitatea românească, privind strategia, căile și metodele de făurire a socialismului și comunismului pe pămîntul românesc. În lumina acestei concepții și în strînsă concordanță cu voința suverană a poporului, partidul a găsit, în fiecare etapă, obiectivele și metodele de acțiune adecvate nevoilor și posibilităților țării, intereselor și as-

piraților clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, întrunind, în înfăptuirea acestora, consensul deplin, voința unanimă și unitatea de simțire și de faptă a întregii națiuni. Tezele, ideile și orientările cuprinse în vasta operă a tovarășului Nicolae Ceaușescu au dat viață, în perioada inaugurată de istoricul Congres al IX-lea, unor cutezătoare și mobilizatoare programe ce au determinat uriașe schimbări înnoitoare în viața economică, politică, socială și spirituală a patriei și care au dus și duc la creșterea rolului conducător al partidului, devenit centru vital al societății, la adîncirea și dezvoltarea necontenită a democrației muncitorești-revoluționare. Sub arcul de timp ce unește momentul de atunci cu cel de acum, este cuprinsă o perioadă de prestigioase realizări, de deschideri și interpretări novatoare, de măreț tumult revoluționar, o epocă pe care o evocăm astăzi cu mîndrie și demnitate, prin monumentale realizări, mărturii elocvente ale capacității partidului de a gîndi prezentul și viitorul patriei, ale unității și coeziunii cu care comuniștii, întregul popor, strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, activează pentru a da viață marilor programe de dezvoltare a țării, de a transforma în realitate hotărîrile partidului.

Industria României a făcut un salt spectaculos, devenind de aproape 6 ori mai puternică decît în 1965, agricultura s-a dezvoltat de peste 2 ori, toate domeniile societății, știința, învățămîntul, cultura au cunoscut o înflorire fără precedent. S-a dezvoltat puternic avuția națională, iar fondurile fixe productive au ajuns la 2 200 de miliarde de lei, din care 82 la sută s-au realizat în perioada 1965—1985. Pe chipul mîndru al patriei au apărut mari cîtorii ale „Epocii Ceaușescu": Canalul Dunăre — Marea Neagră, Metroul bucureștean, Transfăgărășanul, mari hidrocentrale pe Dunăre și pe principalele rîuri ale țării, moderne citadele industriale, puternice cetăți ale științei, vaste sisteme de irigații. Țara a devenit un imens șantier al muncii și creației, și-a schimbat și înnoit, structural, înfățișarea, urcînd spre cotele înalte ale civilizației socialiste orașele și satele patriei.

Între preocupările cardinale ale secretarului general al partidului s-a aflat regîndirea întregului proces de edificare a noii societăți, în toate laturile și componentele sale, sub semnul înaltelor exigențe ale epocii contemporane, al răspunderii istorice pe care o pretinde conducerea unei opere de asemenea dimensiuni. Cu magistrala sa putere de pătrundere în esența fenomenelor politice, economice și sociale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fundamentat teoretic și a ilustrat practic interdependența profundă și dinamică între industrializare, crearea și modernizarea bazei tehnico-materiale, dezvoltarea economiei naționale și progresul economico-social, concepînd strategia făuririi societății socialiste multilateral dezvoi-

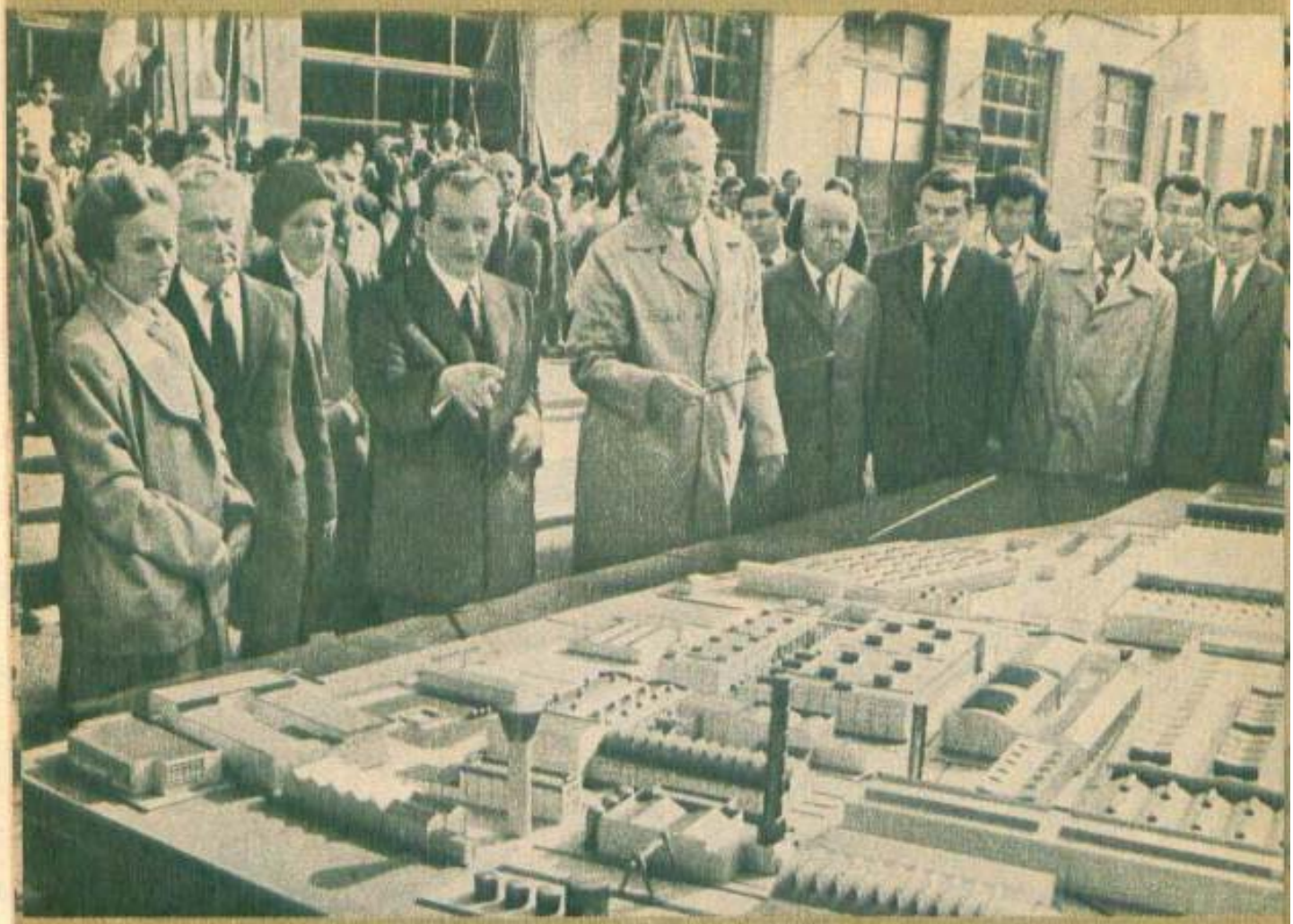

tate într-o perspectivă ştiinţifică, globală şi unitară. În această viziune, marile orientări de politică industrială promovate de partid au urmărit şi urmăresc făurirea unei industrii puternice, moderne, în cadrul căreia capătă o pondere deosebită ramurile de vîrf, purtătoare de progres, pătrunderea puternică a revoluţiei tehnico-ştiinţifice în toate domeniile de activitate, creşterea rolului şi gîndirii ştiinţifice proprii, amplasarea raţională a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării, utilizarea, cu maximă eficienţă, a muncii sociale, a resurselor materiale, a combustibililor şi energiei.

Opera teoretică şi politică a tovarăşului Nicolae Ceauşescu evidenţiază cu putere faptul că procesul revoluţionar al edificării socialismului necesită o permanentă îmbogăţire, renunţarea la tot ceea ce este perimat şi depăşit, o curajoasă promovare a noului. Întreaga concepţie şi activitate ale secretarului general al partidului sînt străbătute de ideea legăturii indisolubile a socialismului cu ştiinţa, a necesităţii utilizării celor mai noi realizări ale revoluţiei tehnico-ştiinţifice în folosul construcţiei socialiste. Această orientare de bază a căpătat o nouă fundamentare în hotărîrile primului Congres al ştiinţei şi învăţămîntului, în Programul naţional de cercetare ştiinţifică, dezvoltare tehnologică şi introducere a progresului tehnic, elaborat şi tradus în viaţă sub competenta conducere şi îndrumare a tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu, personalitate proeminentă a vieţii politice din ţara noastră, distins savant, care aduce o contribuţie remarcabilă la elaborarea şi înfăptuirea politicii interne şi internaţionale a partidului şi statului, la progresul ştiinţei româneşti şi universale, la dezvoltarea învăţămîntului şi culturii.

Gîndirea de largă cuprindere a secretarului general al partidului, exemplar confirmată de marile realizări obţinute în cei peste 21 de ani, s-a afirmat încă o dată, cu strălucire, în elaborarea programului de dezvoltare a României în actualul cincinal şi în stabilirea orientărilor de perspectivă pînă în anul 2000, adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului. Indicaţiile şi orientările tovarăşului Nicolae Ceauşescu au înrîurit, într-o măsură covîrşitoare, toate procesele de modernizare a agriculturii, conturîndu-i noi perspective, ample deschideri spre viitor. Concepţia privind necesitatea dezvoltării concomitente şi intensive, atît a industriei cît şi a agriculturii, reprezintă premisa fundamentală a edificării unei economii socialiste puternice. Datorăm secretarului general al partidului elaborarea conceptului noii revoluţii agrare, fundamentarea programelor naţionale privind dezvoltarea şi modernizarea continuă a agriculturii, care au determinat prefaceri cu adevărat istorice în viaţa satului românesc.

Sub impulsul gîndirii şi acţiunii revoluţionare ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu, s-a înfăptuit, în aceşti ani,

creşterea rolului politic conducător al partidului în toate domeniile de activitate. Întruchipare a tot ce are mai luminos, în fiinţa sa, poporul, însăşi conştiinţa de sine a naţiunii, Partidul Comunist Român concentrează energiile inepuizabile ale ţării, le decantează şi le sublimează pentru a le întoarce înzecit celor de la care le-a primit. Formulînd teza potrivit căreia partidul acţionează nu dinafara societăţii ci din interiorul ei, prin organismele sale instituţionalizate, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a pus în valoare valenţele sistemului nostru de democraţie revoluţionară, legătura indisolubilă între partid şi popor, socialismul construindu-se împreună cu poporul şi pentru popor. Conceptul românesc de autoconducere muncitorească şi formele sale instituţionalizate au dat un conţinut profund procesului democratic de conducere a vieţii economice şi sociale, asociindu-i, în mod nemijlocit, răspunderea pentru buna gospodărire a părţii din avuţia naţională încredinţată spre administrare şi dezvoltare.

Aşa cum subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu, strategia făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate înseamnă, în cel mai înalt grad, strategia formării omului nou, deoarece, pentru a putea transforma în mod revoluţionar întreaga societate, trebuie, în primul rînd, să transformăm oamenii, pe cei chemaţi să înfăptuiască aceste schimbări revoluţionare. Transformarea revoluţionară a omului, afirmarea largă a umanismului revoluţionar sînt în această viziune principială componente pe termen lung ale edificării socialismului şi comunismului în România. De aici şi conştiinţa uriaşei sanse pe care o au, în chip egal, toţi fiii patriei în dezvoltarea şi înflorirea personalităţii umane, în afirmarea nestingherită a potenţelor creatoare şi împlinirea prin muncă a propriului destin. Dincolo de noile realizări materiale, dincolo, chiar, de monumentalele ctitorii, care vor vorbi secolelor despre forţa creatoare, despre patriotismul şi spiritul de abnegaţie revoluţionară ale generaţiilor „Epocii Nicolae Ceauşescu", la examenul istoriei, ne prezentăm cu cea mai durabilă şi complexă construcţie: omul nou, făuritor conştient de istorie nouă.

În rîndul făuritorilor de istorie nouă se află, aducînd o contribuţie de cea mai mare importanţă în acest uriaş efort de zidire, şi milioanele de femei ale ţării. Schimbările profunde care au avut şi au loc în condiţia femeii în societatea românească se înscriu în larga perspectivă de civilizaţie şi lumină pe frontispiciul căreia străluceşte numele slăvit al conducătorului partidului şi statului nostru. Asigurarea deplinei egalităţi în drepturi a femeii, creşterea rolului său în întreaga viaţă economică şi social-politică, afirmarea şi promovarea ei în toate sectoarele de activitate reprezintă — aşa cum subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu — una dintre realizările fun-

damentale ale orînduirii noastre socialiste. Punînd în aplicare tezele, de o importanță covîrșitoare, ale secretarului general al partidului, privind creșterea pe multiple planuri a contribuției femeilor la viața societății, precum și necesitatea obiectivă a valorificării uriașului potențial creator de care dispun, partidul comunist a elaborat programe și măsuri menite să ducă la creșterea tot mai importantă a rolului și locului femeilor în viața economică, social-politică și spirituală a țării. Exprimînd omagiul lor fierbinte, profunda gratitudine și adîncul respect pe care-l poartă secretarului general al partidului, femeile țării sînt conștiente că datorează politicii partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, personal, tovarășei Elena Ceaușescu, poziția lor demnă și deschisă oricăror perspective, de care se bucură în societatea românească contemporană.

Politica externă a României socialiste, expresie a gîndirii științifice, novatoare, a secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a înaltei sale responsabilități pentru destinele păcii și securității popoarelor, pentru întărirea încrederii și colaborării între națiuni, pentru o lume mai bună și mai dreaptă, fără arme și fără războaie, a adus țării un prestigiu internațional niciodată atins în trecut, consacrîndu-l pe creatorul și promotorul ei în conștiința umanității ca pe unul dintre cei mai proeminenți oameni politici ai timpurilor noastre, ca pe un mare Erou al păcii. În numeroase acțiuni de pace și colaborare întreprinse de țara noastră regăsim pe eminentul om politic, pe savantul de largă reputație internațională, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, președintele Comitetului Național Român „Oamenii de știință și pacea", care și-a închinat viața slujirii intereselor poporului român, progresului științei românești, legării indisolubile a cuceririlor științei de idealurile nobile ale dezvoltării pașnice a omenirii.

Profund mobilizate de faptul că partidul și poporul nostru au în fruntea lor o remarcabilă personalitate a vieții politice mondiale, un mare gînditor și revoluționar, un conducător și ctitor genial de țară nouă, milioanele de femei ale patriei urmează cu credință și devotament luminosul exemplu de viață și activitate al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și vor face totul pentru înfăptuirea neabătută a hotărîrilor istorice ale Congresului al XIII-lea al P.C.R., pentru ridicarea scumpei noastre patrii pe culmile cutezătoare ale civilizației socialiste și comuniste.

SILVIA NETCU

VIBRANT OMAGIU TOVARĂȘEI ELENA CEAUȘESCU, LUMINOS EXEMPLU DE MUNCĂ ȘI VIAȚĂ DEDICATE PATRIEI

I-a fost hărăzit poporului nostru acel dat istoric din care ființa sa națională să se redescopere pentru o nouă devenire, atunci cînd la cîrma destinului său au venit oameni de excepție, mari făuritori de civilizație și progres. În multimilenara sa existență, din rîndul poporului român s-au ridicat fii și fiice care i-au dăltuit nemurirea în cronica de aur a veacurilor, au luptat, au năzuit și au înfăptuit aspirațiile cele mai nobile ale patriei, înălțînd-o spre lumină și măreție.

Un astfel de conducător, genial strateg și înflăcărat revoluționar, este tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al poporului nostru, care, de peste două decenii, de la istoricul Congres al IX-lea al partidului, se află la cîrma destinului României socialiste. Strălucitele realizări înfăptuite în anii luminoși ai socialismului, mai cu seamă în ultimele două decenii, sînt o dovadă grăitoare a politicii înțelepte a partidului, al cărui inițiator este tovarășul Nicolae Ceaușescu, cititoru

României moderne, l-a stat alături, la ceas de restriște și-n zile de luminoase împliniri, un om de nădejde, de înaltă ținută patriotică și revoluționară, o femeie cu suflet cald și dîrz, tovarășa Elena Ceaușescu.

Militant de frunte al partidului și statului, patriot devotat și remarcabil om de știință, tovarășa Elena Ceaușescu reprezintă o luminoasă personalitate a vieții politice și științifice a țării, ilustră fiică a neamului românesc, care împreună cu marele erou național, marele conducător al României socialiste, nu precupețește nici un efort pentru binele și fericirea poporului din rîndul căruia s-a ridicat la ceas de măreață istorie.

Identificîndu-se, din fragedă tinerețe, cu idealurile și lupta clasei muncitoare, ale partidului comunist, tovarășa Elena Ceaușescu a participat activ la acțiunile inițiate și conduse de partid, atît în anii grei ai ilegalității, cît și în perioada de adînci transformări înnoitoare care au urmat revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944, aducîndu-și o contribuție valoroasă la lupta eroică a Partidului Comunist Român pentru înfăptuirea revoluției și construcției socialiste în România, constituind prin întreaga sa viață de luptă și muncă un înălțător exemplu de dăruire revoluționară pentru cauza libertății, suveranității, progresului și fericirii poporului.

Dedicîndu-și întreaga putere de muncă și responsabilitate revoluționară, alături de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, elaborării și înfăptuirii strategiei dezvoltării economice și sociale a

țării la marile dimensiuni ale istoriei noastre contemporane, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, în înaltele funcții de membru în Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, președinte al Consiliului Național al Științei și Învățământului, are marele merit al unui aport remarcabil la configurarea și înfăptuirea măreților succese dobîndite de poporul nostru în Epoca Ceaușescu.

Cu profund devotament, cu înaltă competență și nesecată dragoste de patrie și popor, tovarășa Elena Ceaușescu conduce destinul științei, învățământului și culturii românești. Congresul al XIII-lea al partidului, care a dat un nou și puternic impuls rolului științei și cunoașterii în progresul societății socialiste românești, producînd profunde mutații în afirmarea amplă și dinamică a revoluției tehnico-științifice, a pus în termeni noi, calitativ superiori, întreaga problematică a organizării și conducerii, a conținutului și eficienței acestei dinamici de cea mai mare importanță în societatea românească contemporană. Tovarășa Elena Ceaușescu are meritul istoric, crucial de a contribui cu înaltă exigență și responsabilitate la realizarea obiectivelor din documentele Congresului al XIII-lea al partidului, din opera secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind accelerarea introducerii progresului tehnico-științific în economie, creșterea eficienței și ridicarea parametrilor calitativi și competitivi ai produselor economiei românești.

Savant de renume mondial, cu prestigioasă reputație științifică în domenii de vîrf ale științei și cunoașterii moderne contemporane, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu a dat științei românești un larg orizont și autoritate. Cercetările sale științifice în chimia polimerilor, opera sa științifică din domeniul chimiei macromoleculare i-au adus savantului român o vie și admirabilă recunoaștere internațională, răsplătită cu înalte distincții și onoruri de către mari institute academice de pe diferite meridiane ale globului, de către cunoscute edituri, care au tipărit opera sa în multe limbi ale Terrei.

Moment important, de înaltă valoare politică și științifică, primul Congres al științei și învățământului din România, organizat din inițiativa secretarului general al partidului și condus de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, are meritul că s-a constituit într-o amplă dezbatere democratică, dînd un nou și puternic impuls dezvoltării plenare, multilaterale a științei și învățământului, sarcină de bază a actualei etape de evoluție a societății românești în înfăptuirea obiectivelor cincinalului 1986—1990 și în perspectivă pînă în anul 2000, de asigurare a condițiilor de trecere a țării noastre din rîndul țărilor în curs de dezvoltare în rîndul celor cu dezvoltare medie. Într-o impresionantă unitate de voință și acțiune, primul Congres al

științei și învățământului a ales în funcția de președinte al Consiliului Național al Științei și Învățământului pe tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu. Axată pe sarcinile și orientările secretarului general al partidului — expuse în deschiderea lucrărilor congresului —, problematica abordată în cuvîntarea rostită la congres de tovarășa Elena Ceaușescu reprezintă o profundă și amplă analiză, un program concret de lucru, care va duce la ridicarea pe o treaptă superioară a științei și învățămîntului, în concordanță cu marile imperative ale actualei etape de dezvoltare a societății românești.

Tovarășei Elena Ceaușescu, femeile patriei, întreaga națiune îi adresează sentimentele de aleasă stimă și mîndrie patriotică pentru grija și dragostea părintească statornică ce o poartă fiilor și fiicelor patriei, în vederea educării și formării tinerei generații, pregătirii sale multilaterale pentru muncă și viață, pentru a da țării oameni de nădejde, făuritori conștienți ai propriului lor destin, patrioți înflăcărați, în stare să facă totul pentru înălțarea României pe culmile cele mai înalte ale civilizației socialiste și comuniste. Tot ceea ce a realizat învățămîntul românesc, în saltul spre perfecționare și modernizare, spre creșterea funcției sale instructiv-educative, spre realizarea legăturii organice cu cercetarea și producția, poartă pecetea rolului decisiv pe care îl are tovarășa Elena Ceaușescu în fundamentarea și aplicarea în viață a imperativelor dezvoltării învățămîntului în patria noastră.

Tovarășa Elena Ceaușescu are meritul istoric de a aduce o contribuție deosebită, directă, la elabora-

rea și înfăptuirea politicii externe a partidului și statului nostru. Permanent alături de secretarul general al partidului, președintele Republicii, a promovat în cadrul relațiilor internaționale ale României înaltele idealuri și principii care guvernează politica internă și externă a României, făcînd să crească prestigiul și autoritatea țării noastre în lume. Ca președinte al Comitetului Național Român „Oamenii de știință și pacea", tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu desfășoară o amplă activitate de promovare a inițiativelor de pace ale României, ale președintelui său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru reducerea armamentelor existente și diminuarea cheltuielilor de înarmare, pentru evitarea unei confruntări nucleare pe planeta noastră, pentru folosirea în scopuri pașnice, umaniste a cuceririlor științei contemporane.

Investită cu această prestigioasă funcție, tovarășa Elena Ceaușescu dă glas aspirațiilor de pace și progres ale oamenilor de știință români, ale întregii noastre națiuni, militînd cu abnegație ca savant și om politic pentru asigurarea păcii, condiție primordială a vieții omenești pe pămînt, garanție a viitorului.

Profund recunoscătoare exemplului de muncă și viață, de activitate revoluționară dedicată prosperității și fericirii poporului, femeile patriei își îndreaptă, cu adînc respect și dragoste fierbinte, gîndurile cele mai alese, urările cele mai frumoase spre tovarășa Elena Ceaușescu, ilustra fiică a națiunii noastre socialiste, cu dorința de a fi mereu prezente, implicate în mod plenar, în vasta operă de edificare a noii Românii, a progresului, civilizației și bunăstării, urmînd pilda vie, de neasemuit patriotism, a primei femei a țării.

Prof. univ. dr. OLIVIA CLĂTICI

CÎNT OMAGIAL

Soli ai iubirii, gîndurile noastre sînt
Lauri ce vin pe şes, pe carpatine creste,
Solemn, cu trandafiri incandescenţi în cînt
Omagial, rostit în versurile-aceste,

Elenei Ceauşescu - renumit Savant,
Inimă lîngă-al ţării Conducător Erou.
Lîngă fruntea Lui, veghind idealul constant,
Paşnic să ningă ianuarie grîul cel nou.

Vis nemărginit-partinic, Ea seamănă
Cuprinsul sufletelor cu lumină vie;
Gîndirea sa cu Binele e geamănă

Şi cu neprecupeţita dăruire
Patriei. Cu ochii inimii Sale ştie
Cum cresc în noi macii din marea-i menire.

ANA LUNGU

BILANȚ ORIZONTURI

Încheiem, iată, primul an al celui de-al 8-lea cincinal, încă o treaptă în urcușul cutezător și responsabil, care înalță țara spre piscurile de lumină ale socialismului și comunismului. Un an ce se vădește rodnic, atît în cetățile industriei, cît și în meșteșugurile laboratoare ale gîndului, primul din lanțul celor cinci care transformă în fapte, în realitate de destin, prin munca eroică a poporului, grandioasele proiecte și programe de dezvoltare a patriei, stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului.

Este anul unei adevărate cununi de aniversări istorice — 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, cinci

RODNIC, CUTEZĂTOARE

decenii de la procesul de la Brașov al luptătorilor comuniști și antifasciști, 21 de ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R., care l-a ales în fruntea partidului și a statului pe genialul ctitor al României socialiste moderne, erou între eroii neamului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, precum și marcarea a 600 de ani de la urcarea pe tronul Țării Românești a Marelui Mircea Voievod, evenimente întîmpinate și sărbătorite de întreaga națiune într-o atmosferă de puternică efervescență creatoare, de amplă și vibrantă angajare patriotică, revoluționară, strînsă unită în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

TREAPTĂ SPRE VIITOR

Urcușul, cu atît mai mult cel spre o nouă civilizație, n-a fost niciodată ușor, dar cîtă satisfacție, cîte bucurii nu-ți oferă învingerea greutăților, mai ales atunci cînd sub ochii tăi vezi cum se schimbă țara, cum îi crește avuția și i se împlinește frumusețea, cît de imens și de tulburător se transformă oamenii. Prezentul a fost și rămîne o treaptă spre viitor. A devenit, pentru fiecare generație ce se înscrie în uriașul efort al acestui urcuș, un adevărat dat, cu rezonanță de misiune de destin, necesitatea de a munci și acționa în perspectiva timpului de mîine al țării, cu deplina conștiință a înaltei responsabilități față de patria pe care o ridicăm în istorie și o construim pentru urmași.

Obiectivul strategic al cincinalului 1986—1990 îl constituie trecerea României din stadiul de țară în curs de dezvoltare în rîndul țărilor mediu dezvoltate și transformarea ei, în perspectiva anilor 2000, într-o țară socialistă multilateral dezvoltată, în care se vor manifesta, cu putere, principiile de muncă, de repartiție, de etică și echitate comuniste. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este necesar să se acționeze cu toată răspunderea, în toate domeniile, pentru dezvoltarea intensivă a economiei naționale, pentru înfăptuirea obiectivelor noii revoluții tehnico-științifice, ale noii revoluții agrare, în vederea asigurării continuității și accelerării procesului de ridicare a patriei pe treptele tot mai înalte de progres și civilizație.

În strategia de ansamblu a dezvoltării și înfloririi necontenite a țării, în amplul proces de transpunere în practică a măreților obiective ale edificării noii societăți, se vor dezvolta puternic învățămîntul, știința și cultura, în fața lor stînd sarcini și răspunderi cu adevărat esențiale. Pentru că tot ce s-a înfăptuit și se va înfăptui în patria noastră este legat de elementul uman, de calitatea pregătirii acestuia, de nivelul său de conștiință revoluționară.

Transformînd, mereu, cuvîntul partidului în faptă, visul în realitate, am îndeplinit cincinalele, am urcat șapte etape spre permanentul mîine, care a devenit azi, apoi s-a transformat în ieri, iar acum sîntem gata să pășim peste treapta întîia a celui de-al optulea cincinal, ce și-a propus obiectivele de dezvoltare cele mai mărețe, cele mai cutezătoare. Baza de lansare a viitorului rămîne însă forța prezentului, ceea ce am reușit să realizăm și să devenim pînă acum. Grație eforiului constructiv, plin de abnegație, al milioanelor de oameni ai muncii care au înfăptuit și înfăptuiesc neabătut politica științifică a partidului, România se prezintă astăzi în fața întregii lumi ca o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, modernă și o agricultură în plin progres, capabile să asigure poporului un nivel de viață materială și spirituală tot mai ridicat. Producția industrială a ajuns, în 1986, de 111 ori mai mare față de 1944, cea agricolă de peste 4 ori, iar venitul național a crescut de peste 32 de ori.

Strategia înfăptuirii grandioaselor programe de dezvoltare a societății socialiste românești a dobîndit o nouă și amplă fundamentare politică și științifică îndeosebi după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, moment de hotar în timpul socialist al patriei, cînd marele forum al comuniștilor a învestit în suprema funcție de conducere în partid pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al poporului român, marele erou comunist și înflăcăratul patriot revoluționar, care a conferit dimensiuni fără precedent vocației constructive a națiunii noastre. Avînd, în acești 21 de ani, o contribuție determinantă la elaborarea și aplicarea strategiei de dezvoltare economico-socială a țării, la soluționarea problemelor complexe ale edificării noii societăți, fiind un cutezător și neobosit promotor al noului, desfășurînd o amplă și originală activitate pe tărîmul gîndirii social-politice, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus un suflu nou, o viziune științifică, creatoare în înțelegerea, desfășurarea și conducerea întregului proces revoluționar din țara noastră. Femeile și bărbații acestor multimilenare meleaguri asociază, în chip legitim, toate marile transformări din perioada cu mîndrie numită „Epoca Nicolae Ceaușescu" cu numele ctitorului ei, cei 21 de ani adunînd, ca într-o cunună de rod și împliniri, cele mai mărețe înfăptuiri din întreaga istorie a patriei. În spiritul concepției profund științifice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, s-a acționat neobosit pentru făurirea unei economii socialiste puternice, cu o industrie dezvoltată, modernă, amplasată armonios, rațional pe întregul teritoriu, țara transformîndu-se într-un uriaș șantier al creației și al muncii. „Epoca Nicolae Ceaușescu" a cuprins, într-o puternică acoladă constructivă, orașele și satele țării, dîndu-le nu doar un nou chip, ci și o altă identitate.

Mîndre de grandioasele ctitorii pe care poporul nostru le-a înălțat sub conducerea partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, opere ale unui timp eroic, ce vor ilustra și peste secole forța geniului creator al poporului român, liber și independent, femeile patriei își exprimă cele mai alese sentimente de dragoste și stimă, de înaltă prețuire pentru conducătorul României socialiste, revoluționar dîrz și neînfricat, a cărui viață și activitate se identifică, de peste cinci decenii, cu idealurile fundamentale ale partidului și ale poporului, luptătorul consecvent pentru o lume fără războaie și fără arme, stimat și prețuit pe toate meridianele planetei ca un neobosit Erou al păcii.

Milioanele de femei ale patriei aduc, totodată, un respectuos și cald omagiu tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, militant de frunte al partidului și statului, savant de renume internațional, care are o contribuție remarcabilă la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a României, la dezvoltarea științei, învățămîntului și culturii, la îmbogățirea tezaurului științific universal. Femeile îi adresează profunda lor gratitudine pentru exemplara dăruire cu care se consacră împlinirii nobilelor aspirații ale poporului, progresului științei puse în slujba vieții și păcii în lume.

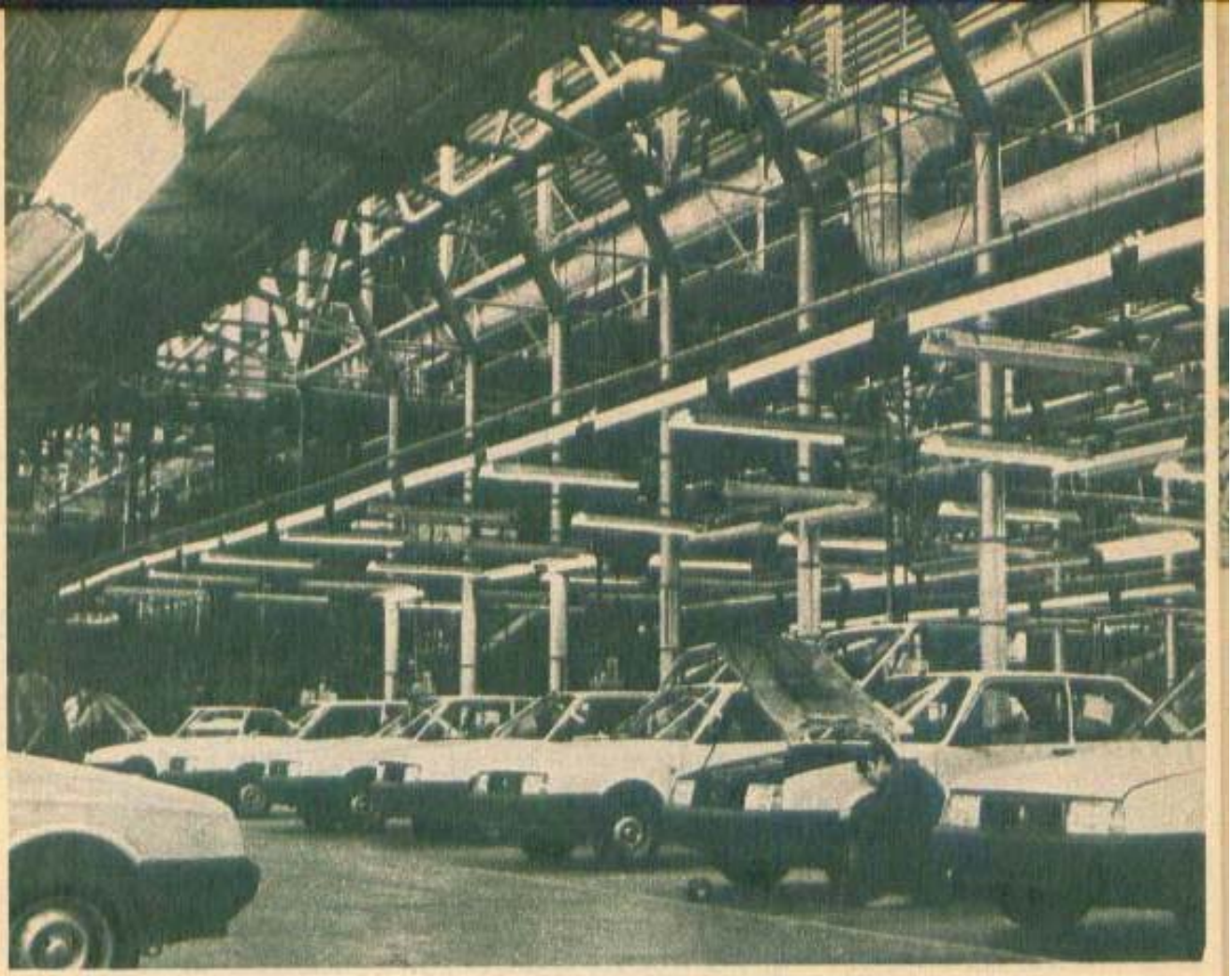

Iată, încheiem un an. Faptele atestă că alături de întregul nostru popor femeile obțin rezultate deosebite în muncă, încadrîndu-se, cu dăruire și responsabilitate, efortului național de îndeplinire a indicatorilor de plan din acest prim an al cincinalului, a indicațiilor și orientărilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Marile obiective în construcție își încheagă, de la o zi la alta, chipul. Și toate la un loc încheagă, ca un uriaș și grandios mozaic viu, chipul patriei, așa cum este ei în pragul de an nou, 1987.

Pornită, în efortul său de înălțare, spre viitorul comunist, țara se construiește, necontenit, prin oamenii săi, și pentru oamenii săi, pe sine.

O IMAGINE PLINĂ DE MĂREȚIE

Datorită propriei sale esențe, orînduirea socialistă are la bază prefigurarea și construcția programatică a viitorului, tocmai pentru că este, prin natura ei, aptă să-și edifice, în mod conștient, istoria. Destinul națiunii este hotărîtor înrîurit de măsura și de modul în care știm să-i proiectăm viitorul. „*În întreaga noastră activitate* — subliniia tovarășul Nicolae Ceaușescu —, *în toate domeniile, trebuie să avem permanent în vedere prezentul și viitorul României. Fiind comuniști, fiind revoluționari, fiind activiști, ocupînd diverse funcții în conducerea partidului și statului, trebuie să fim conștienți că avem o răspundere uriașă în fața viitorului patriei noastre! Să ne gîndim cum va arăta patria noastră în anii 2000, în 2010, în 2050, cum va fi viitorul ei în rîndul națiunilor lumii! Să înțelegem că noi purtăm astăzi răspunderea pentru viitorul de mîine, pentru viitorul din 2050 al României și să lucrăm în acest spirit! Aceasta înseamnă a fi revoluționar, a fi comunist!*" Iată o vibrantă pledoarie patriotică, ce trebuie să caracterizeze manifestarea spiritului revoluționar al fiecăruia dintre cetățenii țării.

Din această perspectivă însuflețitoare și responsabilă, marile exigențe ale prezentului, sarcinile și obiectivele etapei actuale de dezvoltare a țării reprezintă manifestarea cea mai elocventă a grijii pentru viitor, pentru edificarea României de mîine. În acest orizont se înscriu, ca într-o legendă povestită pe viu, grandioasele ctitorii ridicate pînă acum și cele care își așteaptă sau își apropie, pe canavaua timpului, văleatul.

Patria noastră e un șirag de mari edificii: cetățile industriei, ale energiei, satele și orașele noi, ori reînnoite, platformele petrolifere din largul mării, avioanele „Rombac", ce străbat cerul planetei, cutezătoarele invenții ale geniului științific românesc, înalta valoare umanistă a artei și literaturii, a spiritualității naționale, acestea, și atît de multe altele, constituie tabloul viu al României din pragul acestui an nou, un tablou cu o dinamică tulburătoare, fiindcă procesul de zidire continuă, propunîndu-și înfăptuirea altor visuri, iar pentru țară o imagine și mai plină de măreție.

Îndeplinind prevederile celui de-al 8-lea cincinal, sîntem cu toate forțele angajați în realizarea istoricelor directive ale Congresului al XIII-lea al partidului. Cifrele sînt cutezătoare, previziunile însuflețitoare, imaginea de mîine plină de mîndrie. Dar să privim puțin în jur: totul e în creștere, în urcuș, în împlinire. Capitala — un șantier. Sigur, acum se văd peste tot buldozere, macarale — dar nu putem să nu trăim mîndria fără egal că sîntem făurarii și contemporanii edificării noii capitale a României, a uneia dintre cele mai moderne și mai frumoase metropole ale lumii. Că aici vor apărea un nou canal, „Dunăre-București", un nou centru civic și o casă a poporului — ce vor constitui emblema arhitectonică a țării —, că Dîmbovița își va undui apele limpezi pe lacuri și vaduri largi, pe sub poduri maiestuoase, arcuite elegant și adum-

brite de pomi și flori, că peste tot se croiesc și se împlinesc bulevarde și cartiere moderne, de un farmec unic, că „scuturile" înaintează fără odihnă pe sub case și străzi, pentru ca metroul să devină principalul pășenjenis de magistrale al orașului. Și ceea ce se întîmplă în București se împlinește, păstrînd proporțiile, în fiecare capitală de județ, în fiecare localitate a patriei, întrucît, la ceea ce s-a construit, urmează să se adauge încă 750 000 de noi apartamente, alături de numeroase alte obiective și lăcașuri social-culturale. Aceasta pe plan edilitar.

Cu investiții de circa 1 350—1 400 miliarde de lei, în actualul cincinal se vor construi și integra în circuitul producției peste 1 500 de capacități noi de producție, în toate ramurile economiei naționale, avuția țării urmînd să ajungă, la sfîrșitul perioadei, la circa 3 500 miliarde de lei fonduri fixe. În anul pe care îl încheiem, Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale au dezbătut și adoptat Planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării, pe perioada 1986—1990, devenit lege prin adoptarea sa, în unanimitate, de către Marea Adunare Națională. Prin realizarea planurilor și programelor de dezvoltare economică și socială — căile de înfăptuire a acestora fiind pe larg dezbătute și aprobate de Congresul al III-lea al oamenilor muncii —, România va parcurge, în acest cincinal, o etapă decisivă pentru viitorul său, pentru înaintarea fermă a neamului românesc spre visul de aur al omenirii, comunismul.

România va dispune, așadar, de o industrie modernă, echipată potrivit celor mai înalte exigențe calitative și tehnico-productive pe plan mondial, comparabile — ca eficiență, randamente tehnologice, dotare, coeficient de creștere a producției, calitate și concepție tehnico-științifică a produselor — cu cele din țările cu renume și tradiție. Procese de producție automatizate integral sau parțial, fluxuri tehnologice dirijate cu ajutorul ordinatoarelor, robotizarea proceselor dificile etc., iată succint o imagine a industriei românești, în care se vor generaliza, pe larg, cuceririle revoluției tehnico-științifice.

Aceasta este, va fi, sintetic, realitatea cincinalului pe care-l construim. Acestea sînt coordonatele visului, la nivel de destin și de responsabilitate națională.

FORȚĂ ȘI RESPONSABILITATE

Cu cît urcăm spre mileniul trei, timpul a devenit, parcă, mai generos, deschizînd porți largi înălțării României spre culmile civilizației comuniste. Noua etapă a revoluției socialiste, realizarea marilor transformări pe care le presupune înseamnă în același timp, și o adîncă transformare revoluționară a oamenilor, în sensul realizării unui spirit nou de luptă și de muncă, a unui nou stil de activitate în toate domeniile. Sub impulsul gîndirii și activității revoluționare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu s-a creat și perfecționat în țara noastră un larg sistem democratic de conducere revoluționară a societății, care asigură fiecărui cetățean posibilitatea — în condițiile dezvoltării puternice a tuturor zonelor țării — de a participa activ la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului și statului, la soluționarea problemelor majore ale operei de construcție socialistă. O dovadă o constituie și forumurile sindicatelor, ai țărănimii și ai oamenilor muncii, desfășurate în 1986.

În cadrul acestui sistem, femeile României socialiste trăiesc astăzi epoca deplinei lor afirmări, avînd create cele mai bune condiții de participare intensă la viața economică, politică și socială a țării, de promovare în toate eșaloanele de conducere ale societății. Se poate afirma, cu fruntea sus, că în toate marile înfăptuiri obținute de poporul nostru, în toate marile prefaceri revoluționare care au avut loc, se află încorporată temeinic munca eroică a milioane de femei, talentul și priceperea lor, devotamentul nemărginit față de patrie și partid, încrederea nestrămutată în triumful cauzei socialismului și comunismului pe pămîntul patriei. Femeile aduc prinosul stimei și recunoștinței lor tovarășului Nicolae Ceaușescu, fiind pe deplin conștiente că datorează

condiția nouă de viață și de muncă pe care o au politicii consecvente a partidului, concepției umanist-revoluționare a secretarului său general care au asigurat deplina egalitate în drepturi pentru toți cetățenii țării și, în acest cadru, deplina egalitate în drepturi a femeii. Exprimă, totodată, cele mai fierbinți sentimente, deplina lor gratitudine tovarășei Elena Ceaușescu, pentru preocuparea permanentă pe care o manifestă în vederea creșterii rolului și contribuției femeilor în societatea românească, pentru grija pe care o poartă întăririi familiei, pentru căldura și dragostea părintească cu care veghează la creșterea și educarea tinerelor generații, la asigurarea viitorului de mîine al patriei.

În mod firesc, participarea activă a femeilor la întreaga creație materială și spirituală este reflectată, în primul rînd, de ponderea importantă pe care o dețin în rîndul populației active a țării, ele reprezentînd astăzi peste 44 la sută din totalul personalului muncitor, numărul lor ajungînd la peste 41,5 la sută în industrie. Semnificativă se dovedește pentru noile roluri pe care le au în economie nu atît creșterea numărului femeilor în ramurile de tradiție, ci în ramurile de vîrf, purtătoare de progres tehnic, în care dețin o pondere de asemenea importantă: peste 50 la sută în electronică și automatizare, aproape 40 la sută în chimie, aproape 30 la sută în construcția de mașini. Ele reprezintă, de asemenea, 43 la sută în știință și peste 65 la sută în învățămînt, cultură și artă. Circa 60 la sută dintre lucrătorii ogoarelor sînt, de asemenea, femei. Se știe, totodată, că în ramuri ca ocrotirea sănătății, comerț și servicii, personalul majoritar îl constituie femeile.

Creșterea rolului femeii în întreaga viață economică și social-politică a țării, afirmarea ei în toate domeniile de activitate reprezintă, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, o condiție fundamentală a îndeplinirii obiectivelor politicii partidului, femeile constituind astăzi o puternică forță motrice a societății. Ca urmare a preocupării statornice a partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu, pentru afirmarea plenară a femeilor în strînsă legătură cu ponderea, pregătirea și contribuția lor efectivă la progresul societății, a crescut necontenit numărul femeilor alese sau numite în funcții de conducere la toate eșaloanele vieții politice, economice, științifice, culturale și obștești. 126 de femei sînt membri și membri supleanți ai Comitetului Central al partidului, peste 400 de femei fac parte din birourile comitetelor județene de partid, a crescut, la toate nivelurile, numărul femeilor deputate, peste 2 300 de femei sînt directori sau dețin funcții de conducere în întreprinderi și centrale industriale, un mare număr dintre ele sînt primărițe, președinte de cooperative agricole de producție, șefe de fermă.

Pășim, curînd, într-un an nou. Femeile sînt hotărîte să-și mobilizeze toate eforturile spre a îndeplini exemplar sarcinile care le revin, în activitatea eroică a întregului popor, de a da viață grandioaselor obiective ale Congresului al XIII-lea al partidului, spre a făuri patriei, de astăzi și de mîine, acel chip aflat în contururile de lumină și frumusețe prefigurate de partid, de genialul nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ele răspund încrederii pe care le-o acordă tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu prin hotărîrea de a face totul spre a înfăptui cutezătoarele programe de viitor, de a dărui tot ce au mai bun măreției patriei.

femeia

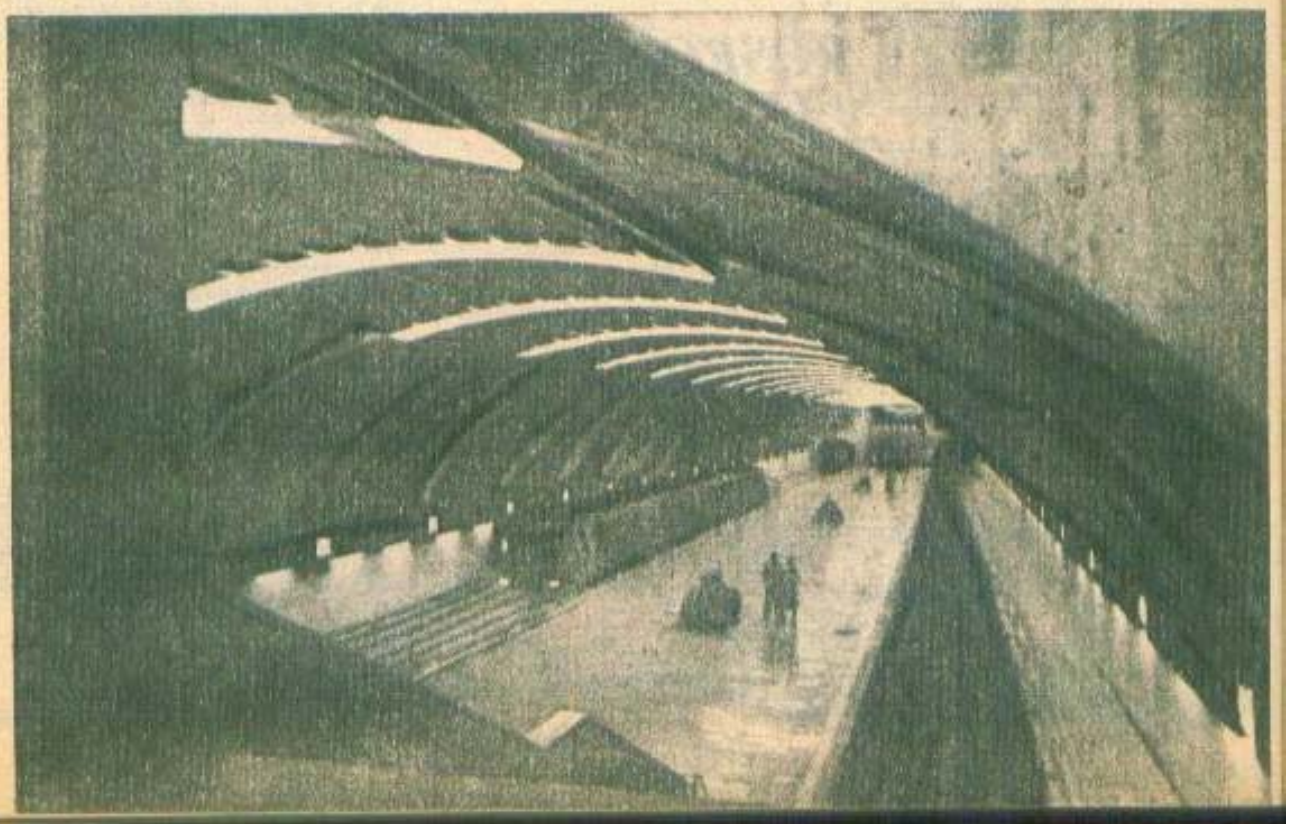

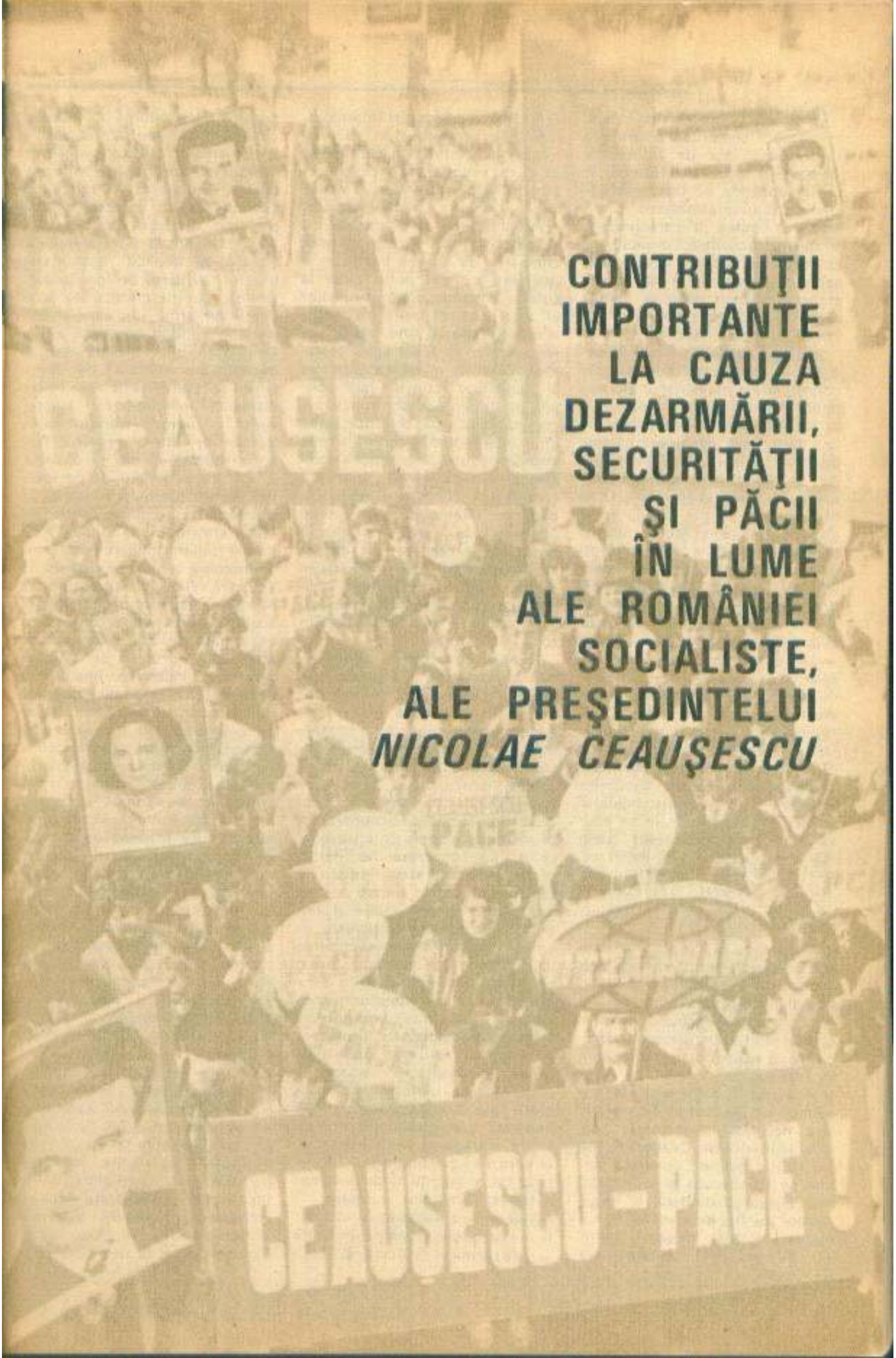

CONTRIBUŢII IMPORTANTE LA CAUZA DEZARMĂRII, SECURITĂŢII ŞI PĂCII ÎN LUME ALE ROMÂNIEI SOCIALISTE, ALE PREŞEDINTELUI *NICOLAE CEAUŞESCU*

O poziție realistă, dinamică, consecvent constructivă, o înaltă răspundere față de interesele majore ale poporului român în deplin consens cu interesele vitale ale tuturor popoarelor lumii, astfel ar putea fi caracterizată strălucita activitate desfășurată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, ctitorul politicii externe românești, în anul pe care-l vom încheia nu peste mult timp.

Această poziție se înscrie, de altfel, în mod logic și firesc, în coordonatele permanente ale politicii internaționale a României, al cărei promotor este președintele țării, care consideră că imperativul opririi cursei înarmărilor, al trecerii la înfăptuirea dezarmării nucleare reprezintă obiectivul principal căruia i se subordonează toate celelalte probleme cu care se confruntă astăzi viața internațională. Acest adevăr are drept bază realitatea dramatică pe arena mondială, și anume aceea că ultima perioadă a înregistrat acumulări uriașe de arme și armamente, omenirea asistînd la o escaladare fără precedent a cursei înarmărilor și implicit a întrecerii în perfecționarea continuă a tehnologiilor militare, în prezent peste 70 la sută din fondurile mondiale destinate cercetărilor științifice fiind îndreptate spre sectoare militare. După cum constituie un alt adevăr faptul că în prezent cursa înarmărilor a depășit spațiul terestru, trecerea la militarizarea spațiului cosmic reprezentînd un uriaș și imprevizibil pericol pentru omenire.

Pornind de la premisa că dezarmarea este problema cea mai importantă a contemporaneității, România socialistă a desfășurat și desfășoară o acțiune vastă în cadrul eforturilor generale întreprinse în scopul creării unei lumi în care glasul armelor să amuțească pentru totdeauna. În domeniul atît de vast al dezarmării, țara noastră, președintele său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au venit cu propuneri concrete menite să adîncească și să accelereze cursul destinderii, al negocierilor pentru dezarmare. Nenumărate au fost în acești ultimi ani demersurile românești la O.N.U. și în alte foruri internaționale sau regionale, în vederea trecerii la măsuri prin care să se asigure respectarea dreptului primordial al oamenilor, al națiunilor — dreptul la viață, la pace.

Președintele țării noastre a adresat din nou tuturor statelor chemarea de a trece fiecare la o reducere cu cel puțin cinci la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare chiar înaintea realizării unui acord corespunzător în acest sens. Hotărîrea celui de-al III-lea Congres al oamenilor muncii, care sprijină pe deplin această inițiativă a președintelui țării și organizarea unui referendum, exprimă vrerea întregii națiuni de a acționa concret pentru ca marea inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, care se întemeiază pe dorința poporului de a trăi și a crea în pace, să se realizeze pe deplin, să netezească mai mult calea pentru negocieri serioase, soldate cu rezultate menite să asigure pacea și securitatea în Europa și în lume.

Poziția consecvent constructivă a României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, privind trecerea la un proces eficient de dezangajare militară și dezarmare în lume dobîndește dimensiunile unei axiome pentru securitatea lumii. După cum este știut, în ansamblul măsurilor propuse de România, o importanță primordială o reprezintă trecerea la acțiuni concrete de dezarmare. În acest sens, inițiativele țării noastre au în vedere oprirea producerii, experimentării și amplasării de noi arme nucleare, lichidarea celor existente, punerea în afara legii a întregului armament atomic, utilizarea în scopuri pașnice a fondurilor reconvertite din cursa înarmărilor. România consideră că în prezent se impune realizarea unor progrese hotărîtoare în negocierea și adoptarea unor măsuri concrete care să conducă la sistarea imediată a amplasării de noi rachete, retragerea celor existente, eliberarea continentului european și a întregii lumi de amenințarea rachetelor nucleare.

Evidențiind necesitatea intensificării acțiunilor pentru trecerea la dezarmare nucleară, țara noastră se pronunță cu aceeași consecvență pentru reducerea armamentelor clasice, pentru diminuarea efectivelor militare, pentru înghețarea și reducerea cheltuielilor cu caracter militar, pentru retragerea trupelor străine înăuntrul frontierelor naționale și, implicit, desființarea bazelor militare de pe teritorii străine, pentru crearea de zone libere de arme nucleare și chimice — condiții esențiale pentru asigurarea unui proces real de dezangajare militară, de asigurare a securității și păcii. România militează cu consecvență și pentru transformarea Balcanilor într-o regiune fără arme nucleare, cît și chimice. Acest proces amplu, de perspectivă, este necesar și firesc să se desfășoare pe etape, antrenînd toate statele și, în primul rînd, marile puteri militare ale lumii, deținătoare de arme nucleare. În această viziune, președintele Nicolae Ceaușescu, țara noastră susțin cu fermitate programul de dezarmare, în trei etape, pînă în anul 2000, propus de Uniunea Sovietică, încetarea imediată a experiențelor nucleare și oprirea militarizării cosmosului. Totodată, țara noastră militează consecvent pentru un program complex de dezarmare care să cuprindă și armele chimice, toate armele convenționale, astfel ca, pînă la sfîrșitul mileniului, omenirea să beneficieze de o reducere cu cel puțin 50 la sută a armamentelor existente, de o limitare maximă a diferitelor tipuri de arme, în primul rînd pentru marile puteri militare. România se pronunță, în același timp, ca tot pînă la sfîrșitul mileniului să se treacă la o reducere în aceleași proporții a efectivelor și cheltuielilor militare, în așa fel încît anul 2000 să fie aniversat pe Terra la cert adăpost de pericolul unui conflict nimicitor.

În acest sens, președintele Nicolae Ceaușescu subliniază necesitatea activizării și folosirii cît mai eficiente a forurilor de negociere existente. Măsurile convenite la Conferința de la Stockholm consacrată întăririi încrederii, colaborării și pentru dezarmare în Europa s-au înscris ca un moment pozitiv, dătător de

speranțe și încredere în posibilitatea soluționării, pe calea negocierilor, a gravelor și complexelor probleme ce confruntă lumea contemporană, în primul rînd problemele asigurării păcii și vieții popoarelor. Omenirea așteaptă realizarea unui pas pozitiv și în cadrul negocierilor de la Viena, în vederea ajungerii, cît mai curînd posibil, la un acord corespunzător privind reducerea armamentelor și efectivelor militare în centrul Europei. România a dovedit în mod convingător hotărîrea ei de a contribui la desfășurarea cu bune rezultate a acestor conferințe, convinsă că încheierea lor cu succes poate avea o mare însemnătate pentru politica de dezarmare și destindere în Europa și în lume.

În actualele împrejurări internaționale, proclamarea de către Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a Anului Internațional al Păcii vine să probeze voința popoarelor, a femeilor de pretutindeni, de a trăi în pace pe planeta noastră. În acest generos și fertil cadru, popoarele acționează pe măsura nobilei idei ce le animă pentru ca, așa cum arăta președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Anul Internațional al Păcii să devină un an al unor acțiuni și înțelegeri concrete și reale, cu deschidere spre viitor. Repetatele apeluri ale țării noastre, noile și vibrantele chemări la oprirea cursei înarmărilor, la sistarea oricăror experiențe atomice și eliminarea tuturor arsenalelor militare adresate de către Marea Adunare Națională și F.D.U.S., magistralele luări de poziție în favoarea păcii și dezarmării ale președintelui Nicolae Ceaușescu, pentru depășirea momentului grav pe care îl traversează în prezent omenirea, constituie o consecință firească a politicii promovate de România socialistă, care consideră că popoarele trebuie să acționeze în strînsă unitate pentru salvgardarea păcii.

Femeile din țara noastră dau o înaltă apreciere activității prodigioase desfășurate pe plan internațional de către tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prestigioasă personalitate politică și savant de largă recunoaștere internațională, președintele Comitetului Național Român „Oamenii de știință și pacea", care militează pentru utilizarea exclusivă în scopuri pașnice a creațiilor științei și tehnicii contemporane, pentru ca impresionantele cuceriri ale inteligenței umane să fie puse exclusiv în slujba progresului și civilizației.

Poporul român, milioanele de femei din țara noastră, angajate plenar în grandioasa operă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, sînt conștiente că a construi o țară liberă și independentă, a ridica România pe noi culmi de civilizație materială și spirituală nu se pot înfăptui decît în condiții de pace, la adăpost de norii amenințători ai războiului. Nedezmințita vocație de pace a poporului român se legitimează prin voința sa fermă ca efortul de edificare a socialismului și comunismului să fie în mod fericit conjugat cu demersul și acțiunea pentru pacea, securitatea și bunăstarea tuturor popoarelor.

CAROL ROMAN

MIŞCAREA DE FEMEI DIN ŢARA NOASTRĂ ÎN ANUL INTERNAŢIONAL AL PĂCII

„Dezarmare—Pace", afiș de *Vasile Socoliu*.

Pentru femeile din România, ca și pentru femeile de pretutindeni, pacea reprezintă un țel suprem, o năzuință fierbinte, iar apărarea ei, o datorie sacră. Izvor al vieții, femeile consideră în mod firesc, drept o îndatorire primordială apărarea dreptului suprem la existență, la pace. Cu atît mai mult cu cît, în condițiile actuale, cînd cursa înarmărilor, în primul rînd a celei nucleare, a dus la acumularea unor arme cu o capacitate de distrugere care depășește chiar și puterea de înțelegere a omului, un nou război s-ar transforma inevitabil într-un război nuclear, cu consecințe nefaste pentru însăși existența planetei noastre. De aceea, milioanele de femei din România își manifestă însuflețita aderiune, aprobarea totală față de politica externă, profund umanistă, de pace și colaborare, a partidului și statului nostru. Alături de întregul popor român, femeile sprijină în unanimitate inițiativele și demersurile președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, întreprinse în acest an, proclamat de O.N.U. ca An Internațional al Păcii, și reafirmate în magistrala cuvîntare rostită în deschiderea celui de-al III-lea Congres al oamenilor muncii — pentru adoptarea și punerea în aplicare a unui program complex de dezarmare care, avînd în centru dezarmarea nucleară, să cuprindă, în același timp, măsuri concrete de reducere a armamentelor clasice, a efectivelor și cheltuielilor militare, pentru încetarea experiențelor nucleare, pentru oprirea amplasării de noi rachete cu rază medie de acțiune și eliminarea celor existente, pentru oprirea militarizării spațiului cosmic, pentru activizarea forurilor internaționale de negocieri în problemele dezarmării și securității și soluționarea exclusiv pe calea tratativelor a oricăror conflicte și litigii dintre state. Ele susțin din toată inima propunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu de a se trece, pînă la sfîrșitul acestui an, la reducerea cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare ale statului român.

Programul și Declarația—Apel ale F.D.U.S. elaborate din inițiativa președintelui Nicolae Ceaușescu s-au constituit într-o mărturie a hotărîrii nestrămutate de pace a poporului român, într-o acțiune consacrată păcii și colaborării în lume. Aceste documente de amplă rezonanță dau glas voinței întregii națiuni române, exprimă, deopotrivă, gîndurile și sentimentele tuturor femeilor ce trăiesc și muncesc pe meleagurile românești.

Femeile din țara noastră își exprimă mîndria și recunoștința lor profundă față de prestigioasa operă pe tărîm politic și științific a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, strălucit reprezentant al geniului creator al poporului nostru, personalitate politică, savant de largă recunoaștere internațională, care conduce cu înaltă competență cercetarea științifică și tehnologică din țara noastră, impunînd cu pregnanță prestigiul acesteia pe arena mondială. Ele apreciază în cel mai înalt grad strălucita activitate desfășurată de tovarășa Elena Ceaușescu, președintele Comitetului Național Român „Oamenii de știință și pacea", pentru utilizarea exclusiv în scopuri pașnice a creațiilor științei și tehnicii contemporane, pentru ca, începînd cu acest An Internațional al Păcii, toate cuceririle geniului uman să asigure progresul oamenilor de pretutindeni.

În spiritul hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, al orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, Consiliul Național al Femeilor a acționat pentru dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare cu organizațiile femeilor din toate țările socialiste, din țările în curs de dezvoltare și nealiniate, cu organizațiile democratice, progresiste ale femeilor din întreaga lume, în scopul creșterii participării lor la lupta popoarelor de preîntîmpinare a unei catastrofe nucleare, pentru pace, colaborare și progres social.

Delegația Consiliului Național al Femeilor din România, care a participat la Conferința Mondială a O.N.U. pentru Deceniul femeii, desfășurată sub deviza „Egalitate, dezvoltare, pace" (Nairobi, iulie 1985) a contribuit activ la elaborarea unor rezoluții și la îmbunătățirea conținutului documentului principal „Strategiile pe termen lung de acțiune pentru promovarea condiției femeii, pînă în anul 2000, precum și măsurile concrete în vederea depășirii obstacolelor în calea realizării scopurilor și obiectivelor Deceniului O.N.U. pentru femei", adoptate la această conferință. Și cu acest prilej, au fost promovate poziția partidului și statului nostru, inițiativele și demersurile tovarășului Nicolae Ceaușescu în favoarea păcii și dezarmării, în legătură cu căile de soluționare a celorlalte probleme majore ale contemporaneității.

De asemenea, cu ocazia sesiunii Consiliului Federației Democrate in-

ternațională a Femeilor, care a avut loc la Praga, delegația Consiliului Național al Femeilor din România și-a adus contribuția la îmbunătățirea conținutului unor documente adoptate, a prezentat poziția României privind soluționarea pe calea negocierilor a conflictelor din Orientul Mijlociu, din Africa, Asia de sud-est, America Centrală și din alte zone ale lumii.

La manifestările organizate în 1985 în cadrul Anului Internațional al Tineretului, reprezentantele Consiliului Național al Femeilor au prezentat, atît în contactele bilaterale cît și la reuniunile internaționale, importanța deosebită a acțiunilor organizate, care au la bază o inițiativă românească, și au susținut necesitatea ca femeile din lumea întreagă, organizațiile lor să acționeze cu mai multă fermitate, alături de organizațiile de tineret, de sindicat și de alte foruri și organizații guvernamentale și neguvernamentale, în vederea soluționării problemelor cu care se confruntă tînăra generație. Pe această linie, o semnificație deosebită o are rezoluția inițiată de delegația română pe tema „Anul Internațional al Tineretului și dreptul la educație al tinerelor fete", adoptată în consens la Conferința Mondială a O.N.U. de la Nairobi.

În decursul acestui An Internațional al Păcii, delegații ale Consiliului Național al Femeilor din România au participat la acțiuni importante, dintre care menționăm: Congresul Uniunii Revoluționare a Femeilor din Congo; Reuniunea organizațiilor de femei din țările socialiste și din țările cu orientare socialistă, care a avut loc în Ungaria; Congresul Federației Femeilor din Irak; Reuniunea organizată la Leningrad, cu tema: „Anul Internațional al Păcii și rolul maselor de femei în lupta pentru încetarea cursei înarmărilor pe pămînt și pentru preîntîmpinarea militarizării cosmosului"; Reuniunea internațională de solidaritate cu poporul libian și pentru proclamarea regiunii Mediteranei într-o zonă a păcii, care s-a desfășurat în Grecia.

Consiliul Național al Femeilor, comitetele și comisiile femeilor au organizat, de-a lungul anului, ample manifestări, cu participarea unor mase largi de femei din întreaga țară, în spiritul politicii consecvente a partidului și statului nostru, al orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, cu privire la necesitatea intensificării luptei pentru oprirea cursei înarmărilor și trecerea la adoptarea unor măsuri ferme de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, pentru asigurarea dreptului suprem al popoarelor la pace, la existență liberă și independentă. La începutul anului, Consiliul

„Clipe de pace", pictură de Florea Zeiulescu.

Național al Femeilor a participat alături de celelalte organizații componente ale F.D.U.S., la elaborarea și adoptarea Declarației—Apel care a reafirmat cu tărie voința fermă de pace și colaborare a poporului român, chemarea sa înflăcărată la lupta unită și hotărîtă pentru asigurarea unei păci trainice în lume.

Plenara Consiliului Național al Femeilor de la începutul anului a dezbătut activitatea desfășurată de organizațiile de femei în susținerea acțiunilor organizate pentru apărarea păcii, exprimînd adeziunea totală a tuturor femeilor din patria noastră la politica consecventă de pace promovată de partidul și statul nostru, înalta apreciere pentru contribuțiile de larg răsunet internațional ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, ale tovarășei Elena Ceaușescu, privind instaurarea destinderii și păcii, dezvoltarea colaborării pe baza deplinei egalități între toate popoarele. Recenta plenară a Consiliului Național, din septembrie, a adoptat o chemare către toate organizațiile de femei din țările europene și de pe alte continente, pentru a-și intensifica acțiunile în sprijinul păcii și dezarmării, al apărării vieții pe planeta noastră.

Numeroase au fost acțiunile și inițiativele mișcării de femei dedicate păcii. De-a lungul anului, comitetele județene ale femeilor au organizat simpozioane, conferințe, colocvii, mese rotunde și alte manifestări în cadrul cărora au fost reliefate coordonatele fundamentale ale politicii externe de pace și colaborare internațională a partidului și statului nostru.

Mișcarea de femei a asigurat includerea în programele de activitate ale cluburilor „Femina", ale lectoratelor pentru femei, ale cercurilor de educație socialistă, ale caselor de cultură și ale cluburilor muncitorești a unor cicluri de manifestări—dezbateri, expuneri, răspunsuri la întrebări, recitaluri de poezie, gale de film, avînd ca temă lupta popoarelor pentru dezarmare și pace, contribuția și inițiativele României, ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind pacea, dezarmarea, colaborarea între state.

Comitetele județene ale femeilor au sprijinit și au participat la manifestările cultural-artistice organizate de U.T.C. și organizația pionierilor sub genericul „Tineretul României dorește pacea" și au colaborat cu aceste organizații în realizarea unor acțiuni comune, dedicate păcii și dezarmării, desfășurate sub egida Frontului Democrației și Unității Socialiste.

Mișcarea de femei din țara noastră, prin activitatea desfășurată, aduce o contribuție însemnată în cadrul F.D.U.S., participarea la lupta femeilor lumii pentru pace și dezarmare fiind apreciată pretutindeni.

MĂRTURII DESPRE LUPTA POPORULUI ROMÂN PENTRU INDEPENDENȚĂ ȘI PROGRES

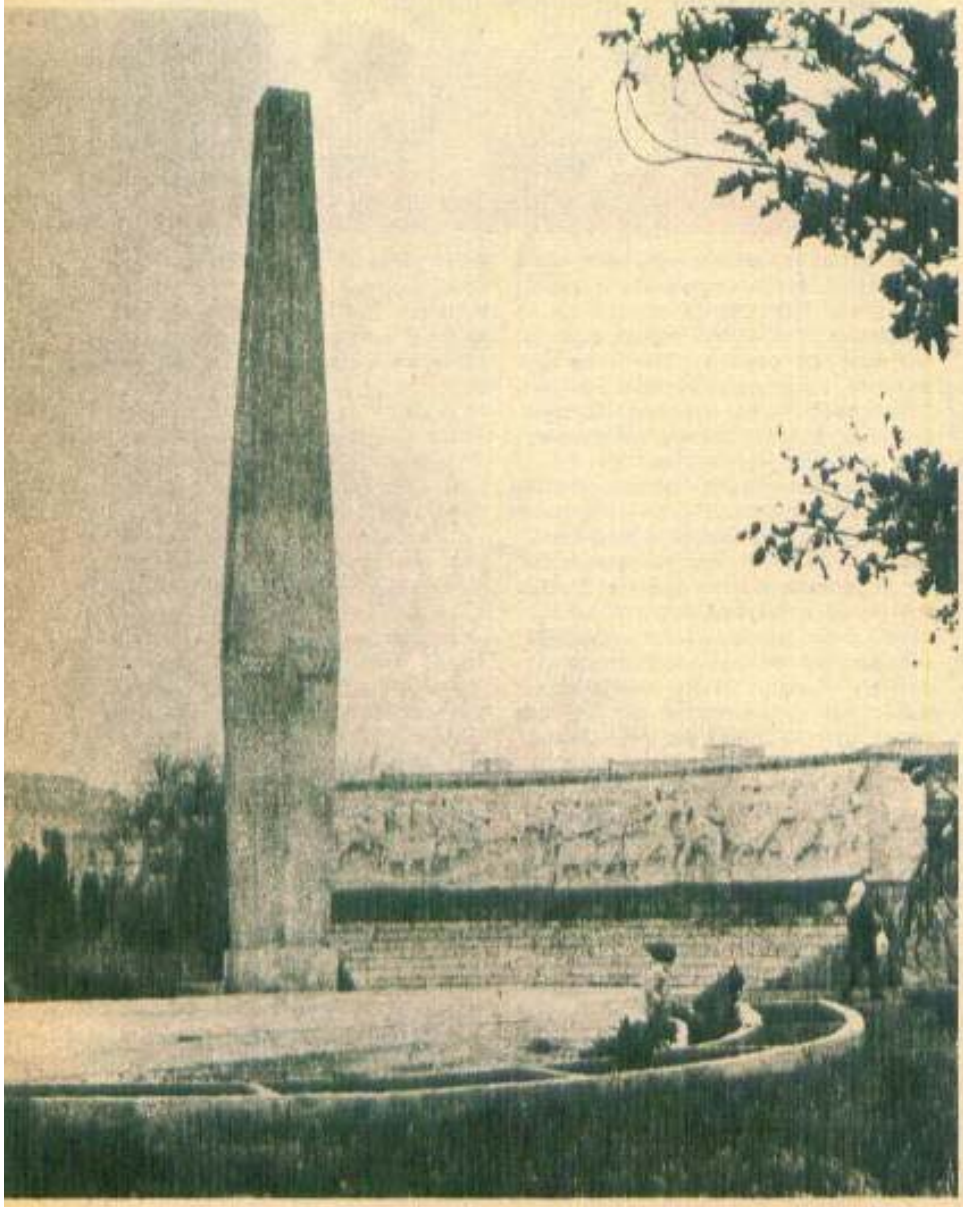

Vitejia cu care poporul nostru s-a luptat și și-a făurit o istorie glorioasă are rădăcini adînci în bătăliile purtate de-a lungul veacurilor pentru apărarea ființei naționale, a unității și independenței statale. Războiul din 1877—1878 a însemnat pentru poporul român o cauză de veacuri, independența fiind un act politic ce încheia o veche și dreaptă luptă a românilor. Pentru acest act, românii s-au pregătit în toată istoria lor, de la Mircea cel Mare la Ștefan cel Mare, de la Mihai Viteazul la Tudor Vlad-

mirescu, pînă la 1848 și pînă la Unire.

Eminescu a exprimat cu foarte multă claritate acest lucru în „Timpul" (19 februarie 1880): „N-a fost acest soroc al istoriei noastre un copil găsit, fără căpătîi și fără antecedente, ci un prinț care dormea cu sceptrul și coroana alături. Neatîrnarea noastră a fost pururea reală".

Pretutindeni în patria noastră, de la munții cei înalți pînă la marea cea mare, găsim o cetate, un sat, un deal, o vale, o apă, o pădure, o stradă, o casă care să ne vorbească despre trecutul vitejesc al poporului nostru. Cetățile dacice, vechile cetăți românești de la Neamț, Suceava, Păcurari și Făgăraș, splendida ctitorie de la Curtea de Argeș, cîmpurile de bătălie de la Rovine, Călugăreni și de la Podul Înalt, toate fac să vibreze de înaltă mîndrie patriotică inima fiecăruia dintre noi.

O inscripție în piatră, un monument sau un mauzoleu, o piatră comemorativă ne reține cîteva clipe și ne duc cu gîndul la evenimentul care a avut loc și despre care am învățat sau am auzit povestindu-se din tată în fiu și-am găsit în literatura epocii, care s-a sincronizat cu evenimentele. În muzee, cum ar fi Muzeul de istorie a R.S.R., Muzeul militar central (București), Muzeul luptei pentru independență (Giurgiu), Muzeul marinei militare (Constanța) ș.a. sînt ilustrate cu mijloace adecvate (arme, drapele, uniforme, fotografii, decorații, picturi, machete de fortificații, de tehnică militară) momente înălțătoare din istoria poporului nostru. Pe spații ample sînt redate momente ale războiului din 1877—1878: declararea independenței, la 9 Mai 1877, prin glasul lui Mihail Kogălniceanu, care dădea tuturor românilor și lumii întregi vestea că „sîntem independenți, sîntem națiune de sine stătătoare".

Primul bastiment cu vapori, construit în 1864 și botezat „România", canoniera „Fulgerul", salupa „Rîndunica", nava „Ștefan cel Mare" s-au achitat cu cinste de misiunile impuse de desfășurarea acțiunilor pe Dunăre, în timpul războiului pentru independență. În fotografii îngălbenite de timp sînt înfățișate acțiunile bateriilor de coastă de la Calafat, deservite de marinari români, construirea de poduri peste Dunăre și realizarea în premieră, pe plan mondial, în război, a unor baraje de mine sub apă.

Și pentru că în 1987 sărbătorim 110 ani de la războiul de independență, vom prezenta, în aceste pagini, cîteva monumente ridicate în memoria eroilor care și-au înscris cu sînge numele în istoria patriei: Românii de la 1877—1878.

Părinți și educatori, toți cei care și prin exemplu personal faceți educație tinerei generații, ori de cîte ori ajungeți în fața unui monument, opriți-vă cu respect, păstrați un moment de reculegere în amintirea eroilor neamului, depuneți flori sau îngrijiți aceste locuri de aducere aminte și veneratie.

CONSTANȚA STOICA

Monumente închinate eroilor români din războiul de independență din 1877-1878.

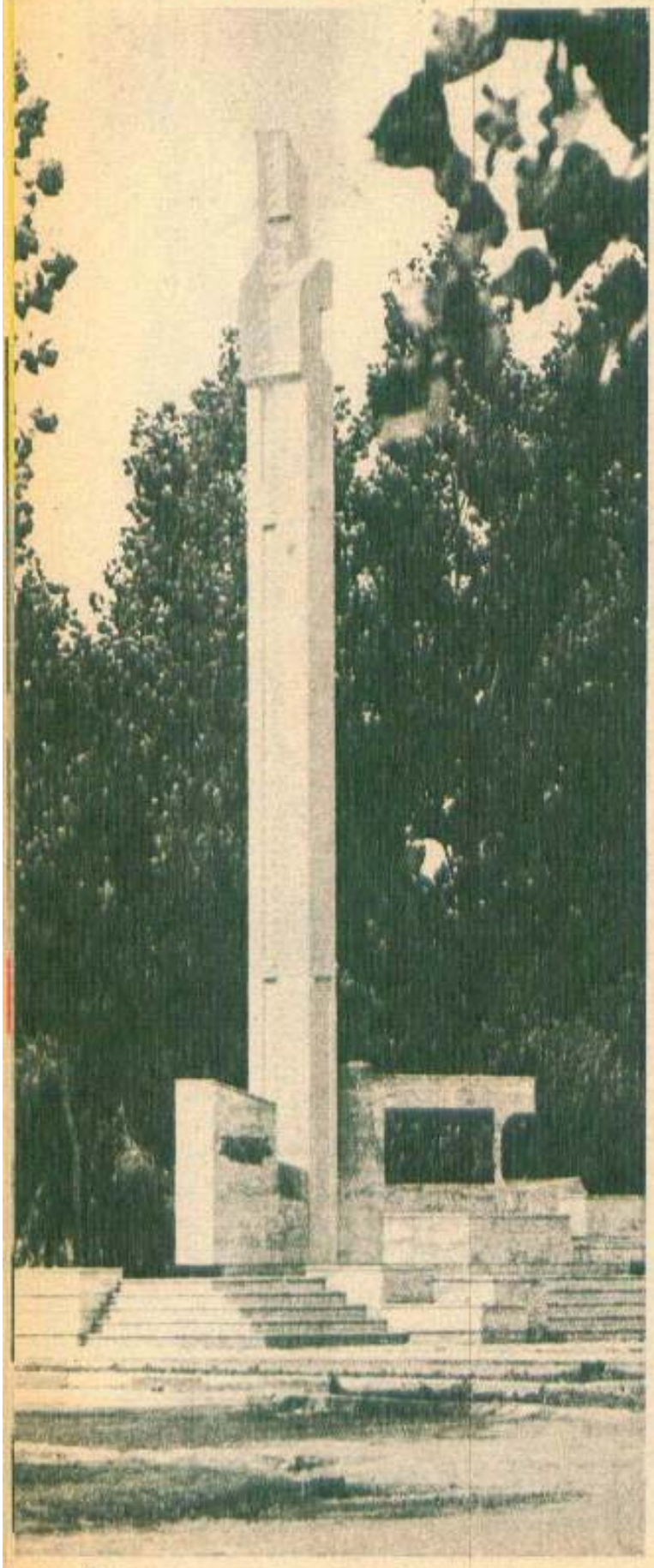

EROICUL 1907

1907! Pagină glorioasă a luptei sociale a poporului român, care a dezvăluit încă o dată marile energii revoluționare ale țărănimii.

80 de primăveri se vor împlini de la răscoalele țărănești din 1907, de la acel crîncen an care a intrat în istorie ca o pecete de foc pe inima vie a țării. Ființa patriei a sîngerat cînd fiii ei de mare nădejde și reazem, care s-au ridicat să ceară pămînt și o viață omenească, țăranii, au căzut răpuși de gloanțe pe glia pe care trudiseră, pe care o iubiseră și o apăraseră cu atîta ardoare.

Exploatați pînă dincolo de limitele mizeriei, înfometați și umiliți peste marginile răbdării omenești, și-au făcut din unelte arme, ridicîndu-se împotriva rînduielilor feudale anacronice. Răscoala a cuprins ca o vîlvătaie țara, speranța într-o viață mai bună încolțea în sufletele tuturor celor asupriți de la orașe și sate. Mulți dintre ostași s-au opus ordinului de a trage în cei care nu erau alții decît frații lor de suferință, suportînd alături de aceștia consecințele represiunii claselor exploatatoare.

Răsculații au fost reprimați cu cruzime, aceasta a fost răsplata burghezo-moșierimii față de cei care au avut principalul rol și au dat cele mai grele jertfe în războiul independenței, ca dealtfel în întreaga și zbuciumata istorie a românilor.

Amintirea luptei eroice, a curajului, demnității răsculaților din 1907 dăinuie nu numai în arhive, ci și în memoria urmașilor, care îi cinstesc cu veneрație, care le-au înălțat monumente dăltuite în piatră, în versuri vibrante spre veșnică aducere aminte.

Dar cele mai prețioase monumente le reprezintă imaginea de astăzi a satului românesc, belșugul holdelor, viața civilizată, demnă și prosperă a lucrătorilor ogoarelor, statutul lor de proprietari, producători și beneficiari, de participanți activi la conducerea treburilor obștii, care în anii socialismului, și îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, au împlinit visul și idealurile pentru care s-au jertfit, încărcați de glorie, țăranii eroi din 1907.

C. N.

Elena Greculeci: „REPUBLICA"

1947—30 DECEMBRIE — 1987

REPUBLICII

Priviţi: din albul proaspăt al ninsorii
Străbate-o magistrală de maci îmbujoraţi.
Sînt anii tăi de aur, de luptă şi de glorii,
Republică semeaţă ca falnicii Carpaţi.

Sînt anii tăi de aur. Aurifer e lanul
Prin care-şi trece vîntul etericele mîini
Cînd secerile lucii colindă Bărăganul
Şi umplu masa ţării cu rumenele pîini.

Sînt anii tăi de glorii, Republică-ndrăzneaţă,
Clădită prin elanul poporului lucid,
Condus cu biruinţă, în noua lui viaţă,
De inima, de gîndul Eroului slăvit.

Să ne trăieşti de-a pururi, nemuritoare ţară,
Cu fiecare munte, pădure sau izvor,
Venind cu toţi străbunii din vremea legendară,
Sub comuniste flamuri, sub mîndru tricolor.

ANDREI CIURUNGA

Albia nouă a unui rîu străvechi: Dîmboviţa

Amenajarea Dîmboviţei se execută pe o lungime de 10,5 km, începînd de la barajul de la Lacul Morii — a cărui înălţime plus fundaţie însumează 15 m — şi pînă în zona Vitan, pe direcţia vest-est, adică pe vechiul traseu al Dîmboviţei. Cuva de apă curată va avea pe tot parcursul rîului o lăţime ce variază între 30 şi 38 de metri, iar adîncimea apei va fi între 2,5 şi 4,5 metri. Vor fi construite 7 noduri hidrotehnice cu rol de a menţine apa la un nivel constant. Lacul Morii, a cărui acumulare de apă a şi început, va deveni cel mai mare lac artificial al Capitalei, avînd o capacitate utilă de 16 milioane m.c. şi 20 milioane m.c. capacitate totală. Viitoarea insulă, un spaţiu de agrement, va acoperi o suprafaţă de 7 hectare, ceea ce reprezintă un volum de terasamente de 400 000 m.c. pămînt. Scopul acestei cu totul deosebite, unice la noi în ţară, şi poate că şi în lume, lucrări edilitare este dublu: îmbunătăţirea microclimatului Capitalei şi apărarea împotriva eventualelor inundaţii. Puternicul accent pe care reamenajarea Dîmboviţei îl marchează în estetica de ansamblu a Bucureştiului se subînţelege.

Lucrările se desfăşoară în două etape. Cea dintîi priveşte direct Dîmboviţa noastră străveche, iar cea de a doua este menită să transforme Capitala ţării în port la mare: prin Argeş, Dîmboviţa va fi legată, printr-un canal, de Dunăre, portul fiind preconizat în zona Vitan.

Mi-ar fi plăcut să fiu reporter în urmă cu peste un veac. Atunci cînd Dîmboviţei i se aşternea podină din lemn, să calce cu ape limpezi prin străvechiul popas al ciobanului Bucur. Mi-ar fi plăcut să privesc la imaginea Bucureştilor de altădată, „înrămată", unduitor tablou, în panglica dulce a Dîmboviţei. Punct şi contrapunct. În perfect echilibru sufletesc cu efortul deja centenar al românilor, ampla întreprindere de astăzi e, totodată, un fericit prilej de a ilustra, la modul superlativ, hărnicia, priceperea şi îndrăzneala tehnică a poporului nostru. Ctitorie a celei mai remarcabile epoci din istoria neamului şi din istoria patriei, noua înfăţişare a Dîmboviţei se şi conturează azi prin predarea a două faze intermediare. Chiar în aceste zile, „pictorii" zonei Ciurel au tras încă o tuşă, tronsonul de 1 300 m, încă un pas înainte către clipa — în 1987 — cînd sub tabloul imens al unei străvechi ape curgătoare, constructorii îşi vor caligrafia, pentru posteritate, semnătura.

Vis împlinit al edililor de odinioară, amenajarea Dîmboviţei îşi lasă dezghiocat astăzi secretul, pentru a marca cert un drum în istorie, un drum privit din unghiul larg deschis al progresului tehnic.

240 de ore

Sub plapuma de mîl de 3—4 metri, în multe locuri, podina e încă bună. Pe ici, pe colo ea va rămîne intactă, lucrările de reamenajare executîndu-se deasupra ori dedesubtul ei. Noroiul se transportă şi se îngroapă la Ochiul Boului, un loc din afara Capitalei. Apele reziduale, menajere vor aluneca de acum înainte prin casete special amenajate sub cuva de apă limpede. O soluţie tehnică excepţională! De fapt, este suficient să priveşti modelul. Modelul în mărime naturală al lucrării. Dacă-l întrebi pe **Vasile Boştină,** secretarul comitetului de partid al Întreprinderii pentru amenajarea complexă şi exploatare a rîului Dîmboviţa, îţi va răspunde, cu însufleţire, că a fost momentul cel mai dificil şi cel mai frumos. Un moment întins pe 10 zile. 240 de ore în care, fără întrerupere, în schimburi, muncitorii şi tehnicienii, şi inginerii au transformat 35 de metri de albie într-un şantier „la foc rapid". Se evacua apa, se transporta mîlul, se curăţa podina, se turnau casetele, se dalau malurile, se executa cuva de apă limpede. Cu o pricepere extraordinară, cu o dăruire măsurată în zile şi nopţi de veghe! Oameni model într-un loc model. După această decadă a competenţei, a spiritului creator în acţiune urgentă, adevărată repetiţie generală a întregii lucrări, oamenii muncii de pe microşantierul

ICOLAE CEAUȘESCU"

din dreptul stației de metrou Semănătoarea au primit, cu emoție, vizita secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Și-apoi oamenii au purces să facă dintr-un model de lucrare o lucrare model, mereu încurajați de vizitele secretarului general al partidului, a cărui grijă neostenită pentru bunul mers al treburilor țării se caligrafiază luminos și prin atenția permanentă acordată acestui obiectiv.

Oamenii

S-a mai încheiat o incintă de pereți mulați. A început betonarea casetei de ape uzate. Se execută turnarea radierului. S-au demarat lucrările de excavație la pasajul pietonal... Știri laconice care spun ceva precis numai specialiștilor. Știri tehnice a căror poezie ascunsă o reprezintă chiar oamenii, la care aceste telexuri se referă atît de impersonal: s-au... se... Oameni a căror viață profesională a început pe apele țării, oameni ai barajelor și ai digurilor, și ai podurilor, oameni trecuți prin unicatul altei lucrări extraordinare în istoria contemporană a patriei noastre, Metroul. Oameni frumoși ca un poem de muncă, oameni care trăiesc la superlativ înalta etică a muncii și din a căror demnă osteneală se nasc îndemnuri și idei pentru viitoare proiecte. Cu adevărat pentru acești oameni a trăi înseamnă, în primul rînd, a munci bine. Să-i cunoaștem pe cîțiva dintre ei. Și vă propun să începem cu unul dintre conducătorii întreprinderii, cu directorul adjunct **Petre Marinescu**, de profesie inginer, care, în urmă cu 11 ani, a pus, cum se spune, la roșu, pe locul actualei stații Timpuri Noi, metroul bucureștean. El este autorul a doi kilometri de tronson. Și-apoi, în Transilvania, la Sighișoara, el a devenit autorul barajului de la Vînători, 13 kilometri de lucrări de regularizare a albiei Mureșului pentru apărare împotriva inundațiilor.

Vasile Boștină, tehnician constructor și secretar al comitetului de partid, își amintește cu nostalgie de podul de pe Mureș, din comuna Cuci, de lîngă Luduș. Acum trei ani, spune, a trecut peste acest pod el împreună cu amintirea faptelor lui de muncă. Cum amintiri în marmură și beton, adevărate monumente ale muncii, vor deveni și au și devenit numeroase stații de alimentare cu apă din țară sau stația Sudului a metroului nostru.

Silvia Voinescu a venit de la Moldova. Ea toarnă betonul pe albia unde va curge apa curată a Dîmboviței. Tehnic vorbind, pune în operă betonul proaspăt, în vreme ce soțul ei, Nicolae, aprinde, cu aparatul lui de sudură, artificii pe firmamentul de înaltă calitate al strădaniilor muncitorești de pe Dîmbovița. Acasă, în apartamentul nou și frumos aranjat, oferit de întreprindere, învață carte și-și ajută mămica trei băieți — Florel, Ionel și Aurelian —, trei copii care, împreună cu Oana și Laura, fetițele lui Vasile Boștină, peste puțin timp se vor mîndri către colegii lor: „Aici a lucrat mămica! Aici a lucrat tătucul!".

Despre **Elena Mureșan** se poate spune că duce o activitate mai puțin spectaculoasă. Ea lucrează la Laboratorul de prelevări betoane și pămînturi din

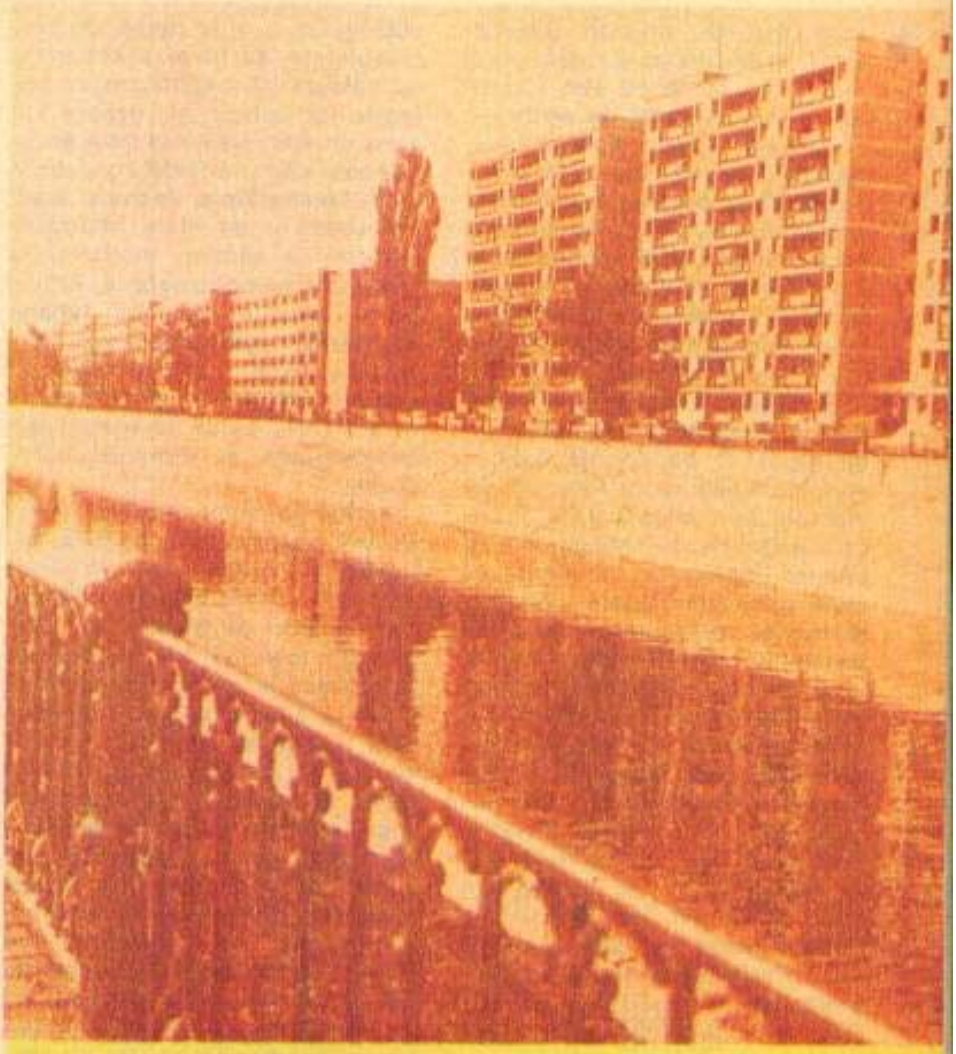

Imaginea primului tronson terminat, în lungime de 1,3 km, ne înfățișează cum va arăta Dîmbovița noastră într-un viitor apropiat.

zona amonte, brigada „Politehnica". În fiecare zi, ea decupează cuburi din beton ce sînt supuse ulterior unor probe de verificare a calității. Nimic spectaculos, deci, veți spune. Dar ce s-ar întîmpla dacă betonul n-ar rezista presiunii apei?!? Ce s-ar întîmpla dacă o viitură ar străpunge barajul?!? Mereu de veghe la fruntariile calității betonului, Elena Mureșan asigură Dîmboviței un trainic și sigur adăpost.

Macarale, excavatoare, compactoare, încărcătoare, instalații de săpat. O pădure de tehnică mobilă, o pădure ce freamătă pe malurile și-n albia curată și uscată a Dîmboviței. Macaralele își unduie brațele lor încîrligate ca niște sălcii plîngătoare, compactoarele se rostogolesc ca valurile înspumate și puternice ale viitorului rîu ce tocmai va fi reintrat în vechea-i albie. Pădurari în pădurea metalică pe roți și șine, soții **Georgică, Elisaveta** și **Sofronie,** excavatoriști care lucrează aici, așa cum au lucrat la Porțile de Fier, crescîndu-și totodată copiii — pe Stelian, pe Dan, pe Eugen, pe Ionuț și pe Carmen-Maria —, cinci posibili urmași ai meseriei lor, ai tradiției profesionale într-o familie care a pus efectiv umărul la marile înfăptuiri ale țării.

Cele aproape 300 de femei lucrează peste tot în șantier. La execuție, la compartimentele tehnice. Cu inginera **Georgeta Metea** facem abia acum cunoștință. Ea este șefa compartimentului C.T.C. la Antrepriza aval, ea este, ca mulți dintre colegii ei, o veterană a Metroului, ca și **Elena Bordușel,** de pildă, șefa laboratorului stației de betoane, o activitate, am văzut, extrem de importantă, care te mobilizează zile în șir chiar, pentru că betonările au ritmuri impuse și dacă-i nevoie stai acolo și 48 de ore la rînd, deoarece operațiunea aceasta nu se întrerupe niciodată. Și pentru că tot vorbim din nou de betoane s-o prezentăm și pe tehniciana **Gabriela Gulimănescu** de la laboratorul de încercări al Antreprizei aval, „șefa" presei de 800 kg/cm.c. și al mesei de permeabilitate; ea ne-ar putea vorbi cu căldura mulțumirii despre colegele și colegii ei, despre tot ceea ce am vorbit noi pînă acum și poate că ne-ar face cunoștință și cu familia **Viola, Ileana** și **Iosif,** doi vechi și de mare încredere oameni de șantier, mecanici la stația de compresoare a Antreprizei amonte, sau cu **Iuliana Merdariu,** subinginer în construcții civile, care lucrează în cadrul brigăzii „Politehnica" la P.P.U.P., adică la pregătirea, programarea și urmărirea producției.

Femei betoniste, femei excavatoriste, femei laborante, femei inginere și subinginere în construcții și hidrotehnie. Femei care, alături de bărbații lor, alături de tovarășii lor de muncă, desenează în inima Bucureștiului o nouă albie unui rîu străvechi. Sînt sigură: în urmă cu un veac, printre cei care așterneau pat de lemn Dîmboviței n-aș fi întîlnit nici o femeie. Istoria a transformat țara, istoria a adus cu sine progresul tehnic, istoria a pus femeia, cu destoinicia și priceperea ei, alături de faptele de muncă ale bărbatului. Dincolo de panourile inscripționate cu un azuriu „D" mare de mînă, unduitor ca unda Dîmboviței ce limpede va să vie, muncesc și femei. Prin înaltul lor profesionalism, dar și prin dăruirea lor maternă, prin munca și prin exemplara lor viață de familie, ele trăiesc mereu cu gîndul la bunăstarea patriei, ele îi făuresc viitorul material și uman. O albie de rîu și un copil frumos. O oglindă de apă pentru chipul țării, o oglindă de suflet pentru chipul unui popor. Reperele de aur ale unei epoci de aur, Epoca „Nicolae Ceaușescu", nestemate în salba de smaralde — Canalul Dunăre-Marea Neagră, Porțile de Fier, Metroul — care împodobesc veșmîntul de senin al României.

AURORA IONAN

Academia grîului în județul „Erou al Noii Revoluții Agrare"

ORII ALE „EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU"

Academia grîului în județul „Erou al Noii Revoluții Agrare"

Vara anului 1986, primul an al celui de-al VIII-lea cincinal, va dainui în memoria lucrătorilor ogoarelor din județul Olt ca fiind anotimpul celor mai mari satisfacții. Este vara în care s-au străduit să dobîndească înaltul titlu de „Erou al Noii Revoluții Agrare", distincție acordată primului județ care a îndeplinit obiectivele noii revoluții agrare, pentru realizări de excepție în cultura grîului, datorate spiritului revoluționar pe care l-au promovat, folosirii celor mai eficiente metode tehnice și organizatorice, a introducerii cuceririlor științei agricole, a experienței acumulate. Grîul care a rodit pe pămîntul Oltului a dovedit că atunci cînd îi sînt respectate toate verigile tehnologiei de cultură, cînd oamenii dau dovadă de responsabilitate, de spirit revoluționar în organizarea muncii și producției, poate da recolte record. Întreaga cultură a grîului, și vom demonstra în reportajul de față că nu numai grîul, dar și celelalte culturi pot constitui, pe marele ogor, o adevărată academie a științei agricole, la care sînt chemați să învețe toți cei ce dau pîinea țării.

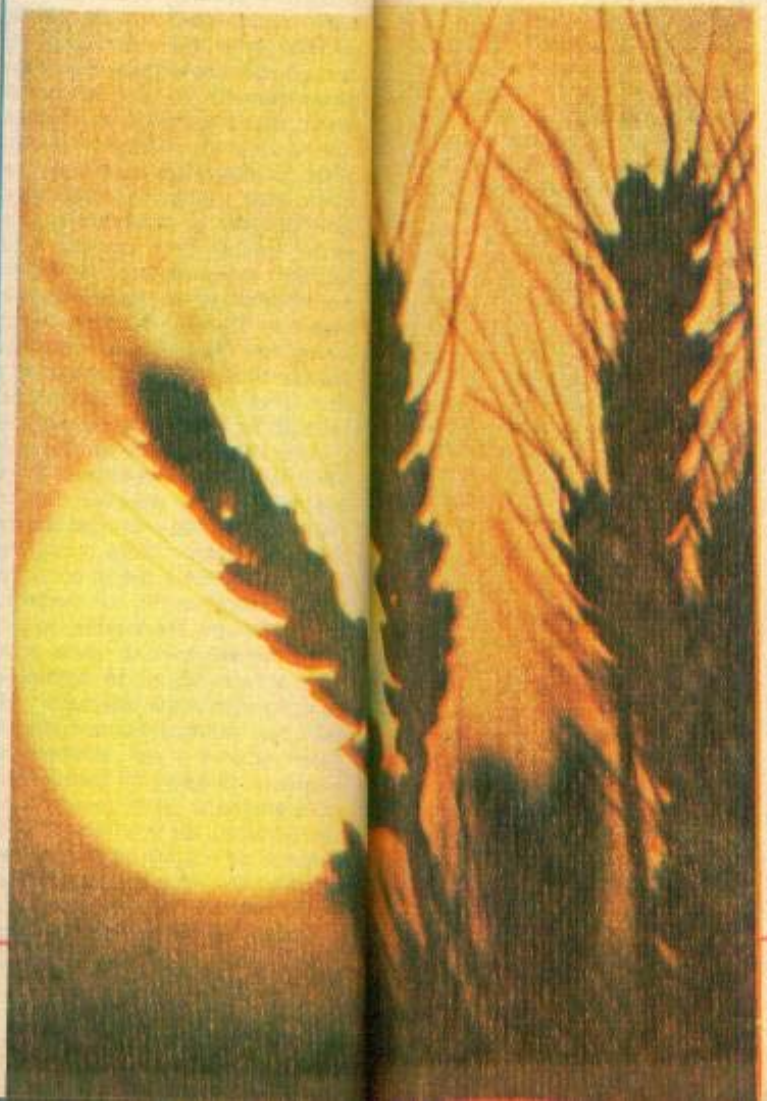

Drumul marilor recolte

Din cele nouă unități agricole din județul Olt care au realizat cea mai mare producție de grîu, 8 000 kg la hectar, am ales Cooperativa agricolă de producție Urzica pentru a împărtăși cititoarelor o experiență de muncă a unor oameni care au făcut totul pentru a dovedi prin fapte că obiectivele noii revoluții agrare se pot nu numai îndeplini, dar și depăși. Au realizat pe o suprafață de 460 ha o recoltă de 8 043 kg la hectar, condiție primordială pentru primirea titlului de „Erou al Noii Revoluții Agrare". Acum, cînd grîul este demult în hambare, cînd din făina lui dospește pîinea rumenă de pe mesele noastre, oamenii îți demonstrează convingător că drumul marilor recolte a început cu cîțiva ani în urmă, iar recolta de grîu din anul 1986 este doar un „popas", ei străduindu-se să continue urcușul. Cu doi ani în urmă, cooperativa agricolă din Urzica, acum intrată în elita unităților agricole fruntașe, a fost distinsă cu titlul de „Erou al Muncii Socialiste" pentru rezultatele deosebite în cultura porumbului. Există deci un precedent, a fost dovedită capacitatea acestor oameni de pricepuți agricultori. Și iată că la doi ani, ei au demonstrat că și la grîu se pot realiza recolte record. Acum, cînd a fost depășită „bariera" celor 8 000 kg la hectar, inginerii **Vergica Radu, Augustina Ionescu, Ion Mitroi** și **Petre Ciucu** afirmă că această producție poate fi atinsă și depășită an de an dacă este respectată, la cel mai înalt nivel agrotehnic, fiecare cerință din lanțul tehnologiei de cultură a grîului. Sigur, cum „vedeta" anului este grîul, de el vorbesc mai mult cei ce l-au cultivat.

— Dar oamenii din Urzica, înțelegînd pe deplin, spune președintele cooperativei agricole **Florian Predica**, înalta responsabilitate față de pămînt, muncindu-l cu dragoste, dar și cu știință, investind în muncă inteligență, dînd dovadă de o înaltă conștiință profesională, fac în așa fel ca la „școala" grîului să rodească și celelalte culturi. Porumbul depășește 21 de tone la hectar, sfecla peste 45 de tone și fiecare hectar cultivat cu floarea-soarelui a dat 3 700 kg. Sînt producții care demonstrează faptul că stă în puterea noastră, a oamenilor, să facă pămînturile cît mai roditoare, să ridice ștacheta recoltelor la gradul de record, contribuind astfel și noi ca județul Olt să se situeze în fruntea amplei competiții desfășurate în întreaga țară pentru obținerea unor recolte cît mai bogate, sigure și stabile, pentru înfăptuirea, așa cum ne cere permanent secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a obiectivelor noii revoluții agrare.

Pilonii recordurilor — știința și hărnicia

Recolta record de grîu obținută de cooperatorii din Urzica de Olt nu este deloc întîmplătoare. Inginerele Vergica Radu și Augustina Ionescu, șefele fermelor de cîmp, afirmă că ea a fost temeinic pregătită. Este adevărat că pămînturile din Urzica beneficiază de irigații. Apa din sistemul Sadova — Corabia udă ogoarele, grînele și legumele, pomii și furajele. Este o verigă în lanțul tehnologic. O verigă, spun lucrătorii acestor ogoare, care trebuie însă bine înlănțuită cu celelalte. Grîul, dar nu numai el, ci toate culturile agricole au pretenții pe care tu, agricultor priceput, învățat, deținător al unei experiențe de ani și ani, trebuie musai să i le satisfaci. Aici nu există tocmeală.

Trebuie să-i dai culturii, pămîntului pînă la ultima centimă tot ceea ce îți cere. Grîul, fiindcă el este acum pe podiumul laureaților, a cerut lucrătorilor pentru sămînța pusă la încolțit un pămînt bine arat, bine discuit și bine îngrășat cu fosfor și azot. A mai cerut ca înaintea lui să fie cultivată soia sau fasolea. A mai acceptat și porumbul. A vrut o udare și chiar două pentru răsărire, ca sămînța să aibă bun cuscuș. Cooperatorii cultivă acum grîul respectînd cu strictețe recomandările specialiștilor. Ale celor care muncesc în cooperativa agricolă, dar și ale celor de la Stațiunea de cercetare și producție Caracal. Soiurile „Fundulea 29", „Lovrin 32" și „Rana" sînt cunoscute cooperatorilor din Urzica. Ele au fost cultivate mai întîi pe suprafețe mici, în loturi experimentale, unde li s-a testat capacitatea biologică de producție, unde s-au înregistrat toate cerințele așa cum se face într-o stațiune experimentală. Fiindcă, afirmă ei, grîul, ca să dea producții de peste 8 000 kg, nu poate fi cultivat decît științific. Adică soiuri valoroase, care s-au dovedit pe pămînturile respective productive, cu o densitate corespunzătoare, de 600 de boabe la metru pătrat. Cultura de grîu, fie că este pe cîțiva metri experimentali, fie că este pe mai bine de 400 de hectare, a fost privită, urmărită și tratată cu același interes, grijă și preocupare, îmbinîndu-se știința cu hărnicia. Fiindcă grîul nu rodește decît dacă, pe lîngă celelalte, i se respectă epoca optimă de semănat, este apărat de boli, este udat la vreme. Și toate aceste lucrări cer conștiință profesională, responsabilitate, hărnicie. Și fiindcă vorbim de hărnicie, ca pilon alături de tehnică și știință a marilor recolte, nu putem să nu evidențiem rolul hotărîtor pe care-l au mecanizatorii **Stan Cruşeneanu** și **Ştefan Izbiceanu,** care au asigurat ultima verigă a lanțului tehnologic, recoltarea la timp, fără nici un bob pierdere, a aurului verii — grîul.

Start spre 10 000!

Este tonic sentimentul pe care-l încerci stînd de vorbă cu oamenii ce se străduiesc să cucerească pentru unitatea lor agricolă înaltul titlu de „Erou al Noii Revoluții Agrare". **Maria** și **Sofia Căteanu**, **Florina Fronie**, **Ana Ungureanu**, **Nicuța Petcu**, **Paulina** și **Stela Mitran** sînt doar cîteva dintre cele mai bine de 350 de cooperatoare pentru care fiecare zi a anului este o zi de muncă pe ogoarele cooperativei agricole din Urzica. Toamna culeg roadele unui an de muncă. Și toamna s-a dovedit, ca și vara, anotimp doldora de produse. Porumbul și legumele, strugurii și fructele sînt urgențele toamnei. Cultivate cu știință și responsabilitate, respectîndu-li-se toate cerințele, aplicîndu-se cele mai noi tehnologii, de mare randament, culturile toamnei la Urzica se întrec în recorduri, argumente statornice ale posibilității de a îndeplini și depăși obiectivele noii revoluții agrare. Paralel cu recoltatul, la care participă de ani buni întreaga suflare a satului — femei și bărbați —, într-o organizare și o disciplină a muncii bine statornicite, s-au pus și bazele viitoarei recolte de grîu, învățînd din experiența acestui an record, cooperatorii din Urzica gîndesc pentru grîu o producție de viitor care să se apropie de 10 000 kg la hectar. Deocamdată aceasta este o dorință pe care le-o intuiești din felul cum lucrează pămîntul, cum pregătesc grîului, orzului cele mai bune condiții de rodire, cum învață, cum se sfătuiesc, cum ascultă și respectă recomandările specialiștilor. Pămîntul pentru acești eroi dintr-un județ erou, Oltul, este bunul cel mai de preț. Dovedesc aceasta lucrîndu-l la un înalt nivel științific și tehnic, însămînțîndu-l, veghind asupra culturilor, strîngîndu-i apoi rodul cu grijă. Ei fac din pămîntul lor un imens laborator, o academie a științei agricole, unde fiecare învață, dar și practică ce a învățat, iar ca răsplată sînt bogatele recolte care umplu hambarele țării, spre mulțumirea lor, a cooperatorilor, spre îmbelșugarea vieții tuturor.

INA STRĂUȚ

Acțiuni feminine antirăzboinice ce au străbătut Anul Internațional al Păcii

Nimeni, astăzi, în lume, nu se poate referi cu seninătate și încredere la viitorul umanității fără a condiționa acest viitor de existența păcii pe pămînt. Este aceasta un adevăr fundamental al timpului nostru, un adevăr primordial, care se afirmă cu o intensitate fără precedent pe toate meridianele. Prin impresionante manifestații, luări de poziție, declarații, atitudini — ce merg de la argumentații împotriva politicii avînd la bază „echilibrul terorii", creat de cursa înarmărilor, la sentimente general umane, de neliniște, spaimă, nesiguranță —, toate aceste fenomene prezente la scara condiției umane devin cu atît mai puternice atunci cînd este vorba de femei. Aceasta deoarece războaiele le-au afectat în gradul cel mai înalt condițiile de viață, de muncă, de educație. Pentru că, într-adevăr, faptul că un război nuclear nu ar avea nici învinși, nici învingători este recunoscut, deopotrivă, indiferent de concepțiile, apartenența, interesele uneia sau alteia dintre părți.

Un mare număr de femei din diferite regiuni ale planetei s-au dedicat luptei pentru pace și coexistență pașnică, pentru interzicerea armelor nucleare. Ele sînt conștiente că în urma unui holocaust, viața și-ar schimba complet făgașul. Femeile lumii se pronunță cu insistență în acest An Internațional al Păcii pentru renunțarea la folosirea forței și a amenințării cu forța, respectarea normelor de drept internațional, promovarea cooperării în locul confruntării. Acestea sînt cîteva din cererile majore exprimate de femei, care participă în număr mare la demonstrațiile pentru pace, care se pronunță pentru reluarea cursului destinderii, pentru evitarea izbucnirii unui conflict nuclear sau cu arme convenționale, ce ar pune în pericol însăși existența omenirii. De la afirmarea puternică a deziderateului „*Nu vrem ca urmașii noștri să fie ultima generație a Planetei Albastre*" la „*lecții de pace*", de la acțiuni precum „*Campioanele păcii*" în Statele Unite sau „*Apelul de la Hiroshima și Nagasaki*", inițiat de organizații feminine de pe întreg cuprinsul Japoniei, pentru strîngerea de semnături în favoarea păcii și dezarmării, de la cereri îndreptățite precum „*În locul armelor nucleare, mai multe locuri de muncă pentru femei*", lansate de organizații sindicale vest-germane, la forme de protest susținut precum „*taberele păcii*" din diferite țări, femeile se manifestă la scară mondială ca o uriașă forță socială a păcii și dezvoltării.

În perimetrul occidental se constată o creștere a conștientizării participării femeilor la diverse acțiuni antirăzboinice. Două exemple sînt edificatoare în acest sens. Este vorba mai întîi de Yoko Ono — văduva lui John Lennon, membru al formației „Beatles", asasinat la New York în 1982 —, care a efectuat un turneu muzical în Europa. Tema turneului este semnificativă: „*Pace stelelor*" în opoziție cu „*Războiul stelelor*", proiectul american de extindere a cursei înarmărilor în cosmos. În cadrul unei conferințe de presă, această militantă americană pentru pace a declarat că în repertoriul pe care i-a prezentat la Haga, Stockholm, Copenhaga și în alte capitale europene a ținut să exprime dorința de supraviețuire a femeilor lumii. Cel de-al doilea exemplu se referă la ceramista americană Barbara Donachy, care a prezentat în cadrul Muzeului de știință din Boston 35 000 de miniaturi de lut care reprezintă tot atîtea arme moderne — rachete, avioane de luptă, bombardiere de diferite modele, bombe atomice și cu hidrogen din dotarea Statelor Unite. Prinsă cu fire de tavan, această „flotă" americană de război se mișcă în aer, creînd o senzație ciudată. „*Motivul pentru care am lucrat toate acestea este puternicul meu instinct de supraviețuire. Nu poți închide ochii în fața armelor...*" — a declarat ceramista participantă în acest fel la marea acțiune desfășurată pe întreg teritoriul Statelor Unite de către organizații feminine antirăzboinice.

Numeroase organizații de femei au participat, pe toate meridianele, la mari acțiuni în favoarea păcii, împotriva aberantei curse a înarmărilor, îndeosebi a celor nucleare. Amintim ampla acțiune organizată de „*Mișcarea mamelor pentru supraviețuire*", care a întreprins prin intermediul săptămînalului vest-german „Stern" un sondaj din care a rezultat că toți copiii din R.F. Germania se tem de pericolul pe care îl reprezintă războiul nuclear. 84 la sută dintre cei 3 000 de tineri, între 9 și 18 ani, consultați au indicat pericolul războiului nuclear a fi principala cauză a neliniștii și incertitudinii zilei de mîine. Marea majoritate a copiilor și tinerilor — a menționat agenția France Presse pe marginea acestui sondaj — consideră că adulții nu se mobilizează îndeajuns pentru evitarea războiului.

Și o altă acțiune, de asemenea dedicată viitorului copiilor. Sub deviza „*Pace tuturor copiilor planetei*", la Gottwaldow, în R.S. Cehoslovacă, a avut loc un festival internațional al filmelor pentru copii. În timpul desfășurării acestei tradiționale manifestări culturale a fost organizat un seminar internațional cu tema „*Mișcarea pentru pace și cinematografia pentru copii*", în cadrul căruia numeroase cineaste au subliniat rolul important pe care trebuie să-l joace cea de-a șaptea artă în educarea pentru pace a copiilor și tinerilor lumii.

Acțiuni deosebit de mobilizatoare au desfășurat de-a lungul Anului Internațional al Păcii numeroase organizații naționale de femei din întreaga lume. Pot fi amintite forumurile pentru pace inițiate de Liga democratică a femeilor finlandeze, apelurile semnate de zeci de mii de femei membre ale Uniunii femeilor franceze, reuniunile desfășurate în Marea Britanie sub lozinca „*Pace, lupta împotriva somajului*", desfășurate din îndemnul Adunării naționale a femeilor britanice.

Femeile fac din dreptul suprem la viață un imperativ asumat plenar.

Demonstrație la Stockholm împotriva poluării mediului ambiant, acțiune organizată de Centrul național de coordonare a manifestărilor împotriva cursei înarmărilor și a deteriorării mediului ambiant.

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

• R.D. GERMANĂ

„O viață începe"

O nouă expoziție permanentă s-a deschis în cadrul Muzeului german de igienă din Dresda, purtînd titlul semnificativ: *„O viață începe"*. Această expoziție își propune să atragă atenția asupra aspectelor biologice, psihice, sociale și etice ale sarcinii, prezintă nașterea și primii ani de viață ai copilului. Conferințe pe bandă magnetică explică modificările ce au loc la nivelul organismului femeii în timpul nașterii.

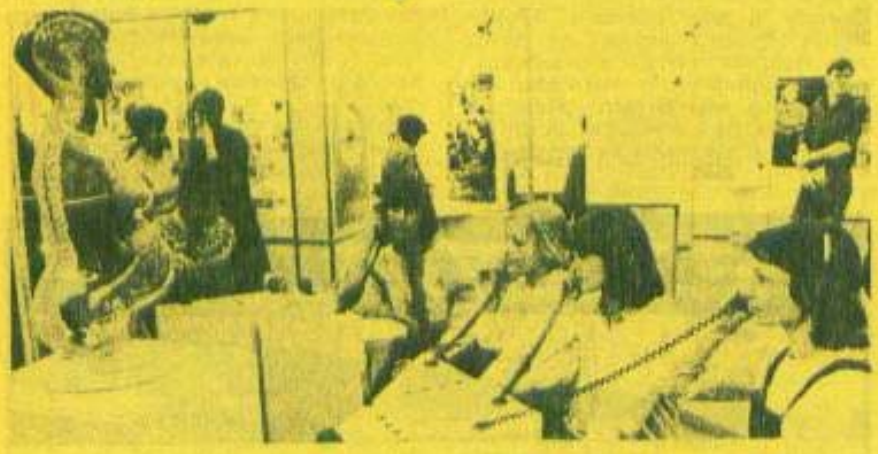

• U.R.S.S. *O țărancă—artistă de film*

Să nu vă închipuiți cumva că pot fi întîlniți actori de film numai în marile orașe. În satul Nagatino din regiunea Novgorod, bunăoară, trăiește Evdokia Alexeeva, bunica Evdokia, în vîrstă de 75 de ani, care a jucat în opt filme. Rolurile ei sînt acelea ale unei mame gata să ia asupră-și greutățile și grijile copiilor săi. Personajele interpretate de Alexeeva se aseamănă prin simplitate, delicatețe sufletească și dărnicie.

Bunica Evdokia este cea mai vîrstnică membră a corului din sat, unde au și descoperit-o cineaștii de la Studioul de filme „Gorki" din Moscova. Evdokiei îi place să interpreteze cîntece populare, acompaniindu-se singură la balalaică.

„Nu vă intimidați jucînd alături de actori cunoscuți?", au întrebat-o ziariștii. „Ba bine că nu, a răspuns ea. Una e să scot cu furca oala din cuptor și alta e să fac așa încît bătrînelele mele să apară pe ecran firesti".

În imagine: Cadru din filmul „Satul Utka", cu țărăncă Evdokia Alexeeva din satul Nagatino în rolul bunicii.

• R.P. POLONĂ *Teatre sătești*

În Polonia funcționează cîteva zeci de colective teatrale sătești, care grupează peste 1 500 de actori amatori. La mijlocul anului, s-a desfășurat pentru a doua oară Adunarea teatrelor sătului polonez. Această festivitate a fost precedată de o trecere în revistă intervoievodală, la care au participat 56 din cele mai bune colective teatrale din 34 de voievodate. Comisiile artistice au ales 13 colective, cele mai interesante, care au prezentat programe în cadrul adunării.

Cum arată un asemenea teatru dintr-un sat polonez?

Sub aspectul formei, foarte diversificat. Activează teatre dramatice, ale poeziei și mișcării. Obiceiurile și tradițiile populare sînt deseori izvor de inspirație pentru aceste colective. Pitorești, vii, pentru mulți chiar exotice, peținea, obiceiuri de ajunul Anului Nou și cele legate de muratul verzei sau dărăcitul penelor de gîscă, în reprezentare scenică, se bucură de o mare popularitate și sînt jucate de colectivele sătești.

O revelație a Adunării teatrelor sătești din anul acesta a fost Antonina Kuriata, din satul Zmigrodek — voievodatul Wroclaw, autoare, regizoare și actriță a piesei sale proprii, care înfățișează cu mult talent schimbările intervenite în viața locuitorilor satelor.

Au fost, de asemenea, interesante teatrele de poezie și cele de mișcare care prilejuiesc spectacole apreciate creații actoricești de valoare. S-au desfășurat, cu această ocazie, și seminarii metodologice. În ansamblu s-a demonstrat, încă o dată, că aceste manifestări sînt foarte utile pentru dezvoltarea mișcării de amatori în mediul rural.

IN LUMEA CAPITALULUI

Femeile și carierele științifice

Un studiu difuzat de UNESCO intitulat „Femeile și carierele științifice" realizat în mai multe țări, printre care Franța, Malaezia și Venezuela, este deosebit de concludent. De ce știința? — se întreabă studiul UNESCO. Ca să reluăm tema proiectului de cercetări al UNESCO, „odată cu lichidarea discriminării între sexe ca politică guvernamentală în materie de educație, în majoritatea țărilor capitaliste, repartiția studenților de ambele sexe în sectorul științific și cel tehnologic rămîne încă foarte dezechilibrată, în detrimentul fetelor". Astfel, studiul efectuat de Asociația universitarilor francezi arată că în Franța 75 la sută dintre femeile urmînd cursurile superioare aleg literele, iar grupa de materii în care sînt cel mai puțin incluse o reprezintă electronica — electrotehnica — informatica, alese doar de 8 la sută dintre candidate. Doar puține femei se interesează de domenii dificile ale științei. De fapt, în toate domeniile științifice sînt mai mulți bărbați decît femei; dealtfel, din 4 889 de catedre universitare existente în Franța doar 270 sînt deținute de femei. Această lipsă de dorință de a se apropia de cariere științifice este cultivată în conștiința femeilor încă din clasele primare și din liceu.

Multe alte statistici citate fac să apară o majoritate zdrobitoare de bărbați în sectoarele cercetărilor avansate. Și ne întrebăm, deopotrivă cu studiul amintit, de ce doar puține femei ajung în vîrful scării competențelor? Majoritatea obstacolelor figurează în rubrica „Ponderea de prejudecăți și stereotipe". Aici sînt cuprinse presiunile exercitate de părinții care doresc ajutor în casă, presiunile exercitate de prietenii de aceeași vîrstă în favoarea căsătoriilor precoce, imaginea femeii propagată de mass-media, erorile de orientare și educație și lipsa de informare a profesorilor.

Imaginile tradiționale par să aibă o viață mai lungă decît legislația ce-și croiește fățaș încă greu. O schimbare este, fără îndoială, pe cale de a se produce: în 1980, 19 la sută din studenții francezi înscriși la științe erau femei, ceea ce reprezintă un plus de 10 la sută față de 1970. În final, 11 la sută din diplomele de ingineri au fost atribuite femeilor care au izbutit, în ciuda unor greutăți, să termine facultatea, față de 4 la sută în 1970. În același deceniu, numărul femeilor antrenate în economia franceză a sporit cu 4 milioane. Aceasta înseamnă că femeile merg lent, dar sigur, spre egalitate? Încetinirea procesului apare mai evidentă decît caracterul său pozitiv. Se poate constata că în țările occidentale „există în general, în sistemul social, un anumit cadru valoric predeterminant care explică numărul mic de femei în carierele tehnice și științifice". Rezultă din anchete, de exemplu, că tații au în mod obișnuit un nivel de instruire mai ridicat decît mamele și ideea că aceasta se află în natura lucrurilor este transmisă copiilor, ceea ce face să persiste prejudecățile fondate pe constituția fizică, mentală și emoțională a femeilor. Aceste tradiții sînt foarte stricte și depășirea lor se face extrem de greu.

Un alt studiu, despre Venezuela, pornește de la premisa că accesul la sistemul de pregătire este declarat egal. Dar femeile sînt confruntate cu dileme ale inegalităților ce se află în strînsă legătură cu marile probleme generate de societate, în mod deosebit cu ceea ce este numit aici „auto-excluderea". Secole de condiționări au condus femeile venezuelene, mai ales pe cele mai în vîrstă de 30 de ani, să creadă că există „roluri masculine și roluri feminine". Prin cele din urmă se înțelege maternitatea, educația și sănătatea copilului, îngrijirea soțului și serviciile casnice, în timp ce primele descriu accesul la profesie și la producția intelectuală și economică, științifică și tehnică. În Venezuela, femeile au o preferință marcată pentru activitățile din învățămînt, iar domeniile în care ele reprezintă mai puțin de 10 la sută cuprind fizica, matematica, electrotehnica, mecanica, petrochimia. Ceea ce plasează femeile venezuelene, după cum subliniază acest studiu, pe o poziție de importanță marginală în sectoarele economiei naționale este tocmai caracterul dinamic și de mare importanță al acestor sectoare de pregătire în care ele sînt mai puțin prezente.

După autorii studiului, cauzele dezechilibrului sînt mai mult de natură antropologică și își au originea în imaginile rolurilor masculine și feminine întipărite în timpul copilăriei, la școală sau acasă. O autentică egalitate a șanselor, pentru ca un număr tot mai mare de tinere să îmbrățișeze cariere științifice și tehnice, depinde în mod esențial de o reevaluare a obiceiurilor transmise prin tradiție și de o reconsiderare a ceea ce este just și apropiat de situația reală.

Echipamentul microelectronic și condiția muncii femeii

În ultimii ani, progresul științific și tehnic a cunoscut un salt fără precedent, impactul său asupra societății fiind de-a dreptul uriaș. Desigur, efectele revoluției tehnico-științifice asupra societății se exercită într-un context social-istoric dat și cu particularități foarte mari în diferitele tipuri de societăți existente în lumea contemporană.

Implicațiile sociale ale revoluției tehnico-științifice în Occident sînt determinate, în cel mai înalt grad, de natura societății capitaliste în cadrul căreia se desfășoară. Numeroși savanți critică cu vehemență neconcordanța ce se face simțită între avansul civilizației tehnico-științifice și idealurile umaniste pe care ar trebui să le slujească. Bunăoară, în loc ca introducerea echipamentului microelectronic să aibă urmări favorabile asupra condiției muncii feminine, dimpotrivă, aduce cu sine noi nedreptăți sociale și umane, evidențiind în plus tarele capitalismului. Se cunoaște că peste 80 la sută din companiile japoneze au introdus echipamentul microelectronic în muncile de birou, iar în viitorii 5 ani, 90 la sută dintre acestea vor lucra în noul sistem. Utilizarea echipamentului microelectronic a modificat complet munca funcționarelor, care reprezintă o treime din mîna de lucru feminină japoneză.

Se estimează că unele profesii tipic „feminine" din sectorul serviciilor vor fi, de asemenea, grav amenințate în viitor. Astfel, s-a calculat că în R.F.G. 25 la sută din personalul de la birourile sectorului particular și 36 la sută din sectorul public își vor pierde locurile de muncă. Un raport al comisiei privind posibilitățile de angajare în Marea Britanie estimează că, pînă în 1990, circa 170 000 de locuri de muncă din serviciile de secretariat se vor desființa.

Din nefericire, la nivelul întregii societăți capitaliste nu există posibilitatea unei replanificări ori recalificări din mers a forței de muncă feminine astfel eliberate. Șomajul feminin devine și mai acut, problemele cu care se confruntă păturile sărace și mijlocii ale populației capătă proporții nemaicunoscute.

Nu a fost studiat suficient nici aspectul acomodării noului tip de muncitori la exigențele microelectronicii. Aspectul general al muncii de birou s-a transformat astfel încît sînt afectate atît conținutul muncii cît și sănătatea, condițiile de muncă și chiar viața diurnă a celor care utilizează echipamentul microelectronic.

Femeile care, după o perioadă mai lungă, sînt nevoite să facă față exigențelor echipamentelor microelectronice încep să se plîngă în mod deosebit de tulburări ale vederii, migrene continue și o mare iritabilitate. Munca pentru femei a devenit foarte monotonă, cu ciclu repetitiv, care constă în a atinge claviatura și a citi, concentrate, informații. „Securitatea omului" nu reprezintă însă decît o preocupare secundară pentru patronat, fără să existe reglementări legale asupra noului sistem; companiile dau prioritate reducerii cheltuielilor și eficacității pentru a obține un coeficient maxim de pe urma introducerii acestui sistem, ignorînd flagrant urmările sociale și umane.

O altă problemă importantă se referă la concedierile masive, îndeosebi ale femeilor din birouri, cele mai afectate fiind femeile de vîrstă medie și cele care mai au puțini ani pînă la pensie. Nimeni nu se ocupă de recalificarea acestora. Se cunoaște că numai aproximativ 45 la sută dintre diplomatele învățămîntului universitar pot obține un loc de muncă în fiecare an.

Odată cu penetrația echipamentului microelectronic, companiile particulare angajează cu 21 la sută mai puține absolvente ale învățămîntului superior. Așa se explică de ce cu fiecare an tot mai multe diplomate universitare găsesc tot mai greu de lucru. Drept urmare, patronatul, din considerente pur capitaliste, a început să angajeze lucrătoare pe un timp redus sau pe o perioadă definită. Acest mod de rezolvare a eficacității lucrărilor de birou are drept consecință degradarea condițiilor de muncă.

Astfel, prin introducerea echipamentului microelectronic, în Occident, în loc ca progresul științei și tehnicii să fie pus în slujba oamenilor, a societății, intensifică exploatarea, creează noi contradicții sociale, într-un cuvînt, evidențiază incapacitatea societății capitaliste de a face față noii etape de dezvoltare a omenirii.

REPORTAJ PE GLOB

Surîsul lui Ţarîn ţi

După orice călătorie, timpul sedimentează impresiile, le concentrează și, cînd te întorci cu gîndul la meleagurile străbătute, la oamenii pe care i-ai cunoscut, ceva, un element anume, este cel care-ţi declanşează amintirile. Uneori, acesta poate fi un peisaj cu totul deosebit, o operă de artă, întîlnirea cu o personalitate...

În îndepărtata Mongolie, aproape totul era nou pentru mine și oarecum neobișnuit: cerul perpetuu senin, de un albastru intens, munții săraci în vegetație, relieful aspru, în consonanță cu aerul rece, în ciuda soarelui puternic. Orașul, deși intens circulat, nu este zgomotos, parcă și vehiculele împrumută ceva din discreția oamenilor acestor meleaguri. Dezvoltarea urbanistică din ultimii ani a Ulan-Batorului îi conferă dimensiunile și însemnele unei adevărate capitale. Cartiere moderne, blocuri-turn, ai putea zice la prima vedere că-i ca pretutindeni în lume. Poate, da. Dar străzile? Dar oamenii? Ei bine, ceea ce dă culoare specifică orașului nu sînt nici iurtele pe care le mai zărești din loc în loc, prin împrejurimi, nici pagodele locuite pe vremuri de prinții mongoli, ci oamenii, femeile și bărbații, în frumoasele lor costume naționale, îmbrăcate cotidian, nu numai de sărbători. Aceleași costume admirate în vechi picturi și stampe, care au rezistat timpului, și trecătoarelor mode, și care pot vorbi de fidelitatea mongolilor pentru acest port, nu numai din motive estetice și practice, ci din rațiuni infinit mai profunde, care-ţi dezvăluie o temeinică statornicie, simțămîntul datoriei continuității unor frumoase tradiții morale, artistice, inclusiv a acestor veșminte care-i particularizează, indiferent în ce ambianță arhitectonică s-ar afla. Și pentru că, poate, nu toate cititoarele noastre au cunoscut, din reviste, din filme, aceste costume, am să le descriu succint. Costumul național mongol, același pentru femei și bărbați, este un mantou din mătase, căptușit cu o țesătură de bumbac, croit drept, terminat cu o bentiță închisă pe gît, cu mîneci foarte lungi, care, pe timp friguros, pot servi drept manșon. Pentru iarnă, această îmbrăcăminte este dublată cu blană de miel, de vulpe, de lup sau de linx. Un cordon marchează talia și, totodată, te apără de inconvenientele vîntului. Am admirat femeile îmbrăcate în aceste „deel"-uri, mișcîndu-se lejer în autobuze sau purtîndu-le cu eleganță la un spectacol de teatru. Dar am fost de-a dreptul uimită de lejeritatea lor cînd ziarista care ne-a însoțit în vizita într-o așezare rurală a încălecat voinicește un murg, probînd astfel, încă o dată, că aceste costume, deloc de paradă, aici s-au născut, aici au fost purtate de secole.

Le-am întrebat pe gazdele noastre din aicalul situat cam la 80 km de Ulan-Bator, cum se face că, în acea zi, la superbele lor costume și-au asortat eșarfe albastre și ele mi-au răspuns cu

amabilitate că acestea simbolizează bucuria ospitalității. Într-adevăr, cu ușurință poți descifra pe fețele femeilor bucuria de a primi musafiri, de a orîndui în mijlocul iurtei piramide de brînzeturi îndulcite, de a-ți oferi castronașe cu cumîs, ori lapte cald, după preferința fiecărula

Deci, după costumele care m-au frapat, pentru că nu le-am mai întîlnit nicăieri atît de răspîndite în secolul nostru, elementul care stăruie în memoria mea este autenticitatea artei (de asemenea populară și milenară) cu care ne-au delectat în aceea zi rece de septembrie, în care, în fața iurtei, s-au așternut covoare, iar dansatorii și cîntăreții îți vorbeau prin intermediul artei lor cu o tulburătoare și nedisimulată afecțiune despre cai, despre animale. Fiecare inflexiune a vocii, fiecare mișcare a trupului era o dezmierdare adresată acestor animale, prieteni și tovarăși de muncă ai omului. Dansau, dar parcă zburdau pe spinările cailor, dansau, dar parcă se hîrjoneau cu mînjii în stepă, mișcările mîinilor erau unduitoare și parcă auzeai șipotul laptelui muls pe înserat. Bărbații își legănau brațele în mișcări ritmice și în fața ochilor aveai impresia că se rotesc șoimii din înaltul cerului mongolez.

Numai o artă autentică, de o frumusețe reală, tulburătoare, proaspătă și, în același timp, purtînd patina unor secole și milenii de civilizație, îți poate rămîne pentru totdeauna în suflet.

Dar, spuneam, cînd îți rememorezi itinerarille, un element anume este cel care și-a cîștigat întîietatea în memoria afectivă. Cînd mă gîndesc la Mongolia, la ceea ce am cunoscut despre această lume îndepărtată, atît de diferită de a noastră, prin trai și obiceluri, înaintea tuturor îmi amintesc de o imagine care-mi încălzește inima: la intrarea într-o iurtă a unor oameni gospodari, o fetiță de-o schioapă, coborîtă parcă din basm, cu ochi strălucitori, surîzători, îmbrățișînd strîns un mieluț. Timidă, se refugiase din iurtă lîngă tovarășul ei de joacă. În depărtare, caii păsteau, iar o cămilă se întorcea docilă spre casă, pe drumul știut. Privită cu insistență (și cu simpatie), fetița își ridică în cele din urmă ochii frumoși și un zîmbet larg îi luminâ fața. Un dialog duios în care ne puteam dispensa de cuvinte se înfiripă între noi. În cele din urmă, prietene la caramă, îmi întinse mînuța și împreună înconjurarăm iurta. „Cum te cheamă, minune mică", o întreb eu și ea rîde, nu-mi înțelege decît dragostea din cuvinte. „Tărin ți", îmi răspunde tînăra ei mamă, iar translatorul ne deslușește că acest nume înseamnă „Floarea soarelui". Minunat nume, într-un ținut în care florile sînt mai mult d dorință, fermecător copii, simbolizînd puritatea și legătura cea mai trainică dintre oameni.

Cînd îmi amintesc de Mongolia, o undă de căldură îmi aduce în amintire, înainte de orice, surîsul lui Tărîn ti.

CONSTANȚA NICULESCU

Motivul vizitei... un bombax

„Sîntem oameni ai sufletului. Oameni ai cîntului..."

Cuvinte despre om și pămînt, așternute-n versuri de poetul nigerian Chinua Achebe. Îl citim și pe Chinwazu, și pe John Popper-Clark, pe Gabriel Okara și pe Christopfer Okigbo. Citim teatrul lui Wole Soyinka, dar mai ales sutele de povestiri populare ale triburilor Yoruba și Fulani, Efik, Ibo și Ibibio. Ascultăm melopeele acelui instrument numit goge și balafonul cu clape, ritmul tobelor, sincope, contra-timpi, în care nici o fracțiune de secundă nu lasă loc monotoniei. Dans, muzică, poezie vorbesc laolaltă despre pămînt, despre femeia iubită, despre omul de azi. Simțim foșnetul junglei și parcă-l vedem pe micul toboșar care anunță începerea unei serbări. Este lumea în care înțeleptul, bătrînul satului, este ascultat de toată suflarea, în care cel tînăr, care se dovedește isteț, este ajutat să meargă la școala din satul învecinat, care poate este mai bună apoi la universități... Este forța comunității în care fiecare *cassava* sau frunză de *pumkin* se împarte după nevoile fiecărula. Și serbarea începe, nimeni nu este spectator. Toată lumea, cel mic și cel mare, participă. Se prind în dans, ascultă transpuși povești despre copacii junglei, despre păsări și animale, despre elefantul cel bun și broasca cea vicleană; apoi, povești adevărate despre treburile satului. Sînt seri de feerie, de la care nu lipsește nici unul dintre cei care s-au născut în trib; nici chiar cel care a studiat peste ocean sau la marile universități din Ibadan și Ife, și care sprijină acum, la rîndul lui, comunitatea, cea care i-a făcut drum în viață. Pentru ei, cultul strămoșilor, sărbătorile de duminică, taina copacului *iroko* sau ceremonia cererii în casăto-

rie rămîn legi ale vieții. Se întorc de fiecare dată printre ai lor, să mai simtă limbajul ritmat al dansului, să vadă măștile — acele măști care dau jocului mai multă culoare —, să dea ocol colibei, să culeagă un ananas, o banană...

Om-pămînt. Nigeria — o țară cît un continent. „Uriașul Africii", care se întinde de la Golful Guineii și pînă la pustiul Saharei, care cuprinde și zonă ecuatorială, și pădure tropicală, și savană spectaculoasă, și nisipuri nesfîrșite. „Uriașul Africii", cu pămînt bogat în petrol și gaze naturale, în cărbune, cupru, cositor, minereuri de fier... O țară cu o istorie care vorbește despre meșterii orașului Ife — centru de civilizație care a strălucit în secolul al XIII-lea —, de primii portughezi care au debarcat în secolul al XV-lea, apoi de olandezi, francezi, englezi, de secole de dominație colonială, de ziua de 1 octombrie 1960 — zi în care fosta colonie britanică dobîndește independența; de proclamarea republicii, care a avut loc la un interval de 3 ani. De Nigeria de azi, care înfrățește 19 state, 19 provincii, care, în economia mondială, înseamnă o mare producătoare de ulei de palmier, arahide, cacao, petrol, cărbune etc. La Port Harcourt s-a ridicat un mare complex petrochimic și un laminor de aluminiu; pe Niger, la Kianji, s-a construit o impunătoare hidrocentrală, iar la Afan — o centrală electrică; Kano, Kaduna, Enugu înseamnă acum fabrici de ciment, alimente. Se construiește intens, de la o săptămînă la alta vezi o nouă șosea asfaltată, un nou cartier ridicat de la fundație, o nouă zonă electrificată... Nigeria — „Uriașul Africii", țara în care pașii spre civilizație au un ritm uluitor!

— Cam cîte grupuri etnice sînt în Nigeria?

„Cîteva sute, nu se știe exact — mi s-a răspuns ori de cîte ori am întrebat vreun inginer, doctor, profesor etc. Oricum, peste 250!" În fiecare săptămînă aproape, în „Chronical", ziarul statului Cross River, un cotidian scris cu spirit, cu simțul profund al observației, era anunțat: „Poporul X și-a pus pe hîrtie alfabetul!" Fără îndoială, vorbesc engleza; dintre ei, unii au ajuns oameni cunoscuți, dar de-abia acum se reușisă a se da posibilitatea graiului respectiv să fie scris. Fiecare, deci, cu graiul lui, cu dialectul specific, cu obiceiurile, cu tradițiile lui. Și un „village", o comunitate, poate să fie și numai de cîteva sute de oameni. Predominâ, bineînțeles, *hausa* — peste 35 de milioane —, *yoruba*, *fulani*, *ibibio* (aproximativ 3 milioane). Limbile vorbite au tonuri muzicale distincte, în general nu au genuri gramaticale, iar rădăcinile cuvintelor sînt formate... dintr-o singură silabă.

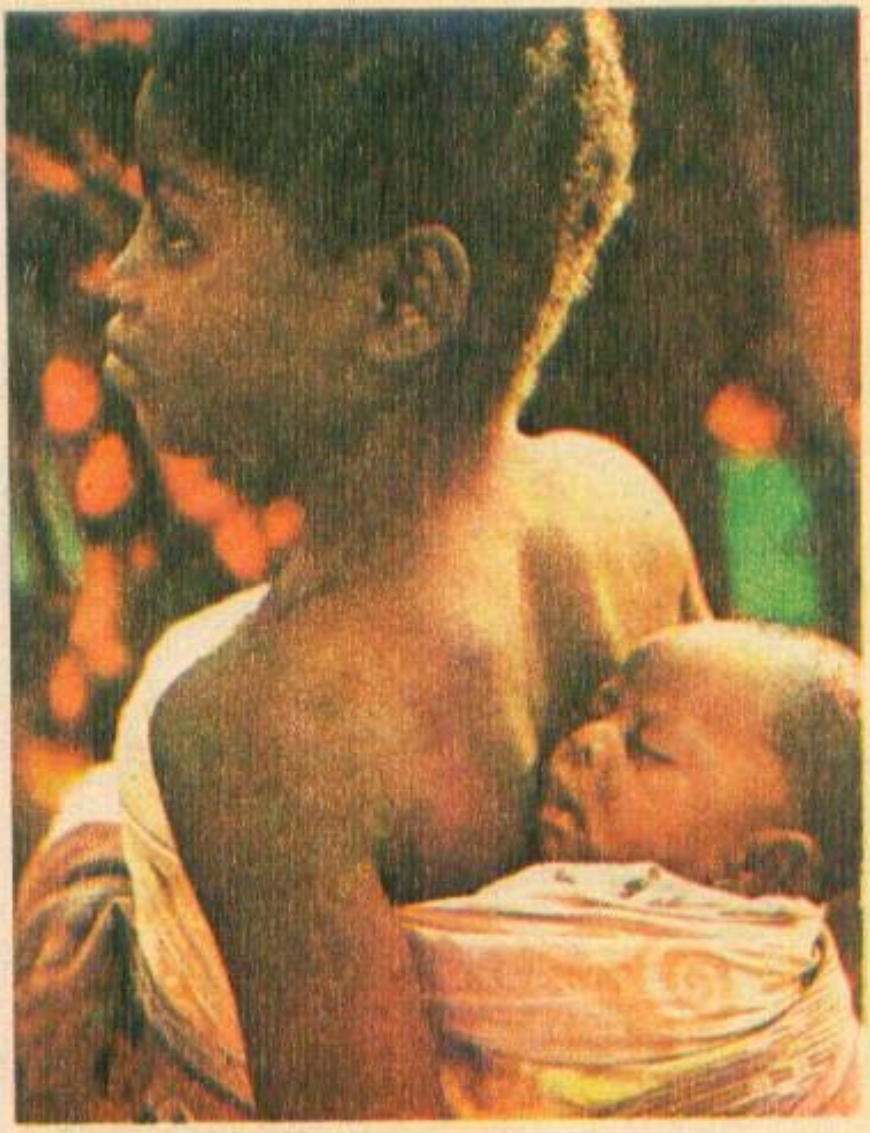

.....

Mergem să facem o vizită șefului tribului *Aking*. La doi pași de Calabar. O așezare de cîteva zeci de colibe, de o parte și de alta a șoselei. Colibe acoperite cu frunze de palmieri. În locul geamurilor, al ușilor — pînze colorate. Deosebești imediat școala: cea mai mare casă; înăuntru — bănci de lemn; vezi și elevii, cu bluze albe și pantaloni negri. Femeile ne salută, ne spun zîmbind „'mbacara", adică „albule". Își poartă copiii mici în spate. Le înfășoară mijlocul într-o basma și îi leagă strîns de mijlocul lor. Cu ei în spate cară apă, adună banane, culeg ananasul, mango, aleg orezul, bat grîul... Șeful ne-a primit zîmbind. Femeile au dispărut. Obiectivul vizitei era... un copac, un *bombax* falnic. Pentru Combinatul de lemn — ridicat de români și nigerieni — trebuia defrișată și o parte din terenul satului Aking. Au fost lămuriți oamenii, și în special șeful, că lem-

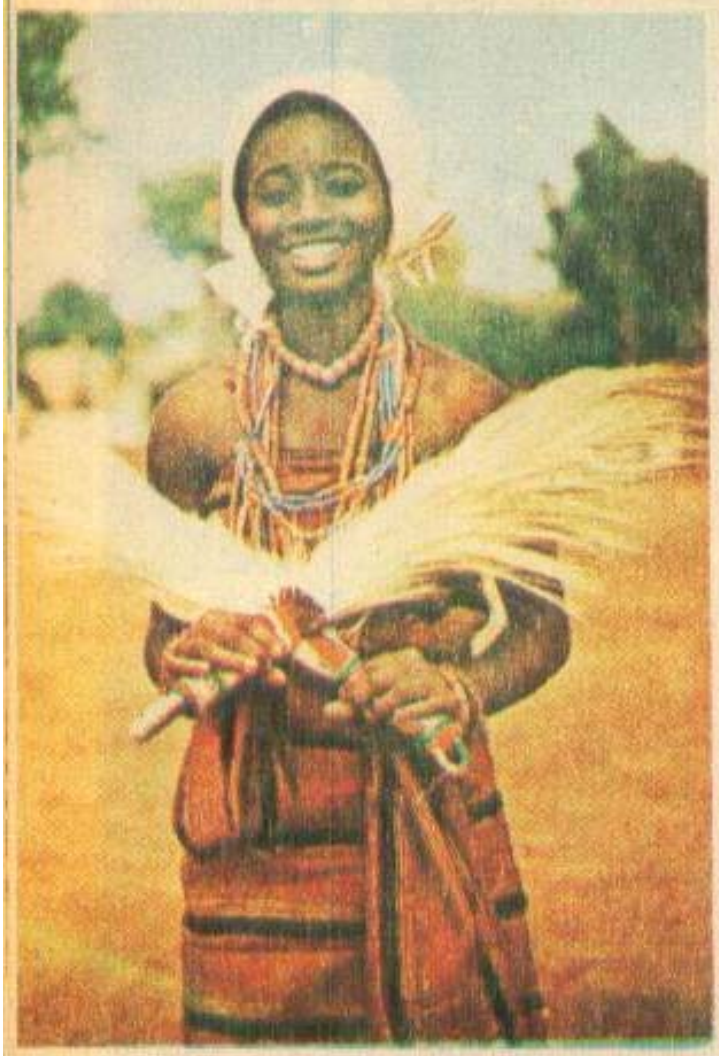

nul le va aduce *civilizație*. Vor putea, peste puțină vreme, să înlocuiască colibele de lut cu cele de lemn, vor putea să facă mobilă, cele necesare gospodăriei. Dar mulți dintre copacii acestei jungle impunătoare, cu poduri suspendate de liane, în care auzi zumzetul cikadelor, au legenda lor sfîntă. Se spune că protejează omul de animale sau de soarele dogoritor, de boli, de furtuni... Un întreg ritual trebuie îndeplinit pentru ca oamenii să-și dea consimțămîntul ca ferăstrăul să doboare arborele. Sînt legați de fiecare prin fire tainice, cu sentimentul respectului față de pămînt, față de fiecare pas de junglă...

— Este vorba de uriașul care stă exact în mijlocul potecii pe care vrem să construim șoseaua — spune unul dintre români.

— Să vedem, să ne sfătuim.

Casa chief-ului din Aking era simplă. Chief-ul este „căpetenia" cu puteri depline; el face dreptate, el hotărăște împreună cu sfatul său treburile importante ale întregului cătun... Și s-au sfătuit; erau voci contra, erau cîțiva care aprobau..., vorbeau în dialect, nu-i înțelegeam. S-au dus la locul indicat, au dat ocol..., ore de așteptare. Au dat, în cele din urmă, încuviințarea.

În încăperea de sfat a chief-ului, cîteva bănci lungi de lemn, nimic altceva; pe pereți, niște arcuri.

— Sînt arcuri cu săgeți otrăvite, ne explică unul dintre băștinași, deși elefanții nu prea ne mai vizitează.

Femeile tot nu au apărut. Am fost invitați să gustăm o supă de capră și niște pui pregătit cu multe iuțeli... Apoi, să zăbovim cîteva clipe în coliba unui cioplitor în lemn. Terminase cîteva măști, un cap de fată din abanos avea cîteva calabașuri pictate (un fel de bostan rotund, din care se fac obiecte de ornament). Lucra, pe un lemn roșu, o piață, cu aproape 30 de figuri, cu femei care își purtau pe cap coșurile pline de legume, de fructe sau le aveau întinse pe pămînt simțeai forfota și glasul precupețelor și ofertele cumpărătorilor.

.....

.....Străbunii noștri, frate, zămislit-au pe Ala,

măreața zeiță a ținutului lor, și libertatea artelor, căci ei i-au înțeles prea bine pe dansatori...

Și dansatorii s-au risipit...

Mai gîndește-te la odraslele tale...

Dansul ce se va naște, pentru ele va începe".

SMARANDA OȚEANU

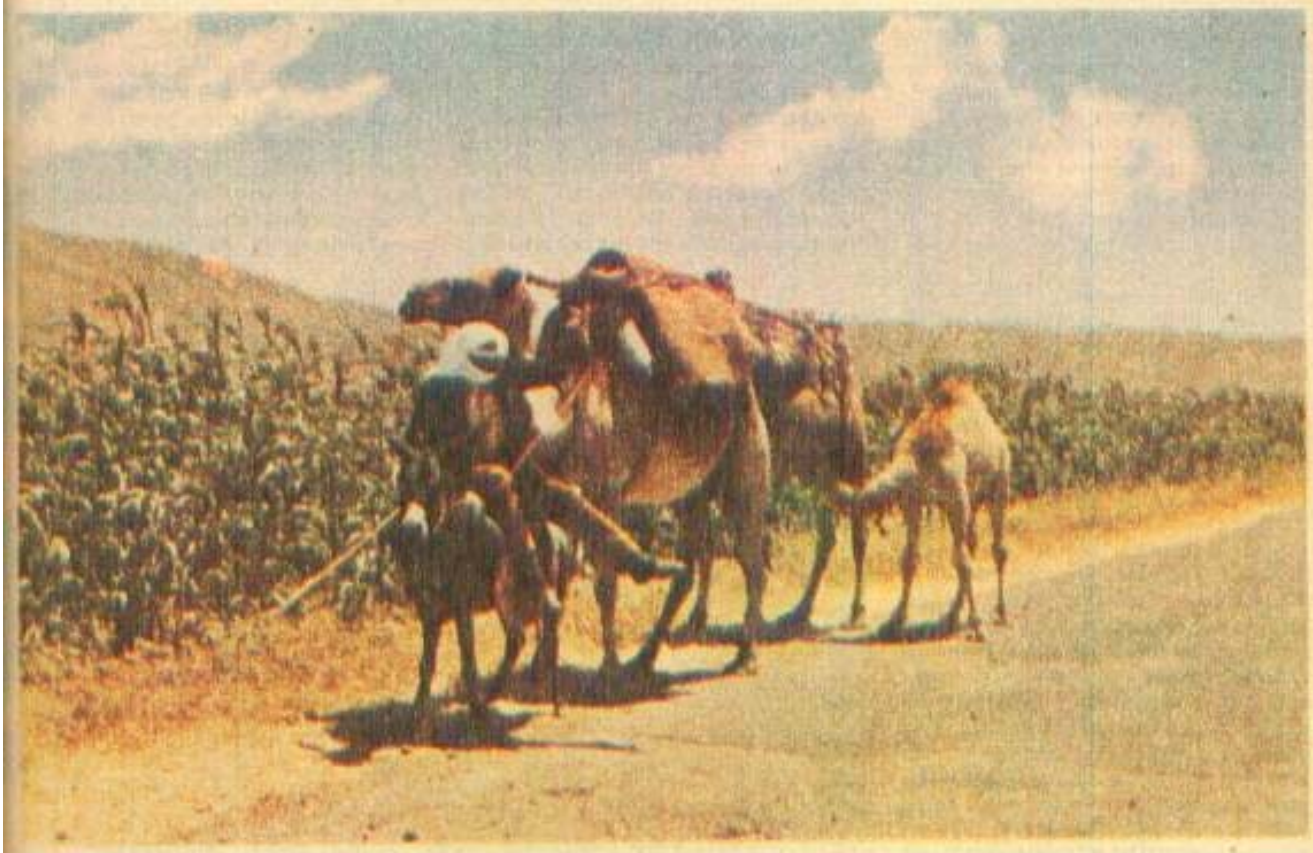

PRINTRE BEDUINI...

Călătorind prin țările Orientului Arab, am avut prilejul să-i întîlnesc în mai multe rînduri, la marginile fierbinți ale deșertului sau în zonele învecinate de stepă, caravanele de cămile încărcate cu tot avutul lor, în transhumanța dintr-un loc în altul, profilîndu-se ca într-un desen animat pe fundalul galben-albăstrui al orizontului. Le-am zărit în diverse locuri, din acest colț de lume plin de neprevăzut, așezările efemere, cercuri de „case din piele", buyut al — sha'r, cum li se spune în arabă corturilor negre, din țesătură de păr de capră, la prima vedere simple acoperișuri de pînză groasă, părțile laterale fiind strînse în sus pe parcursul zilei pentru a lăsa aerul să circule nestingherit atunci cînd, afară, vînturile arzătoare nu răscolesc pustiul, ridicînd nori de nisip ce-ți iau vederea și îți îneacă respirația. În cîteva rînduri, le-am vizitat locuințele, primit ca oaspete de onoare venit de peste țări și mări, pentru a tăifăsui împreună, așezat pe cel mai bun covor al casei.

În deșert, beduinii s-au condus întotdeauna după legile lor nescrise, perpetuate prin tradiție și de care, în țările arabe, se ține seama și în prezent, în multe cazuri, atunci cînd este vorba de o problemă a acestora.

Călătorind odată de la Abu-Dhabi la Dubai, principalele orașe ale statului Emiratelor Arabe Unite, pe autostrada ce străbate în linie dreaptă deșertul, în apropierea țărmului Golfului, am întîlnit în cale o foarte ciudată deviație a panglicii de beton. Într-un anumit loc, șoseaua se bifurca în două brațe ce cuprindeau în mijlocul lor, pe o distanță de circa cincizeci de metri, un cerc de nisip gol, căruia nu-i puteam înțelege menirea. Însoțitorul mi-a povestit atunci întîmplarea ce a condus la curioasa apariție a acestei forme geometrice pe traseul dintre Abu-Dhabi și Dubai. Constructorii șoselei, concepută în linie dreaptă, au întîlnit la un moment dat în calea lor cîteva corturi ale unui mic grup de beduini stabiliți în locul respectiv cu cîtva timp în urmă. Tratativele începute cu ei pentru a face loc șoselei n-au dus la nici un rezultat, beduinii refuzînd cu încăpățînare să se mute din loc, și cum legea deșertului dă prioritate primului ocupant, constructorii au fost nevoiți să tragă un cerc de beton în jurul corturilor nomazilor, bifurcînd astfel drumul. După ce șantierul cu caterpilarele și betonierele sale a trecut mai departe, beduinii și-au strîns puținele lucruri, le-au încărcat pe cămile și au plecat cine știe unde, lăsînd ca amintire această ciudată piață circulară în pustiul de nisip.

În viața beduinilor, familia, tribul continuă să joace un rol esențial. Familia beduină reunește, de regulă, sub acoperișul aceluiași cort două-trei generații, puternic legate prin dragostea pentru copii, prin respectul față de părinți și bunici, prin solidaritatea membrilor săi în orice împrejurare. Grupul la nivel familial se numește *hamuula* și numără, de obicei, cinci-șase pînă la douăsprezece persoane de toate vîrstele. Familiile înrudite își așază corturile în apropiere unul de altul, formînd un clan pentru a se uni în cadrul unui trib, ai cărui membri, în mare parte, se află pe diverse trepte de rudenie.

Educația copiilor se face în familie, promovîndu-se sentimentul onoarei și mîndriei pentru strămoși: ei sînt învățați cum să se

comporte față de ceilalți membri ai tribului și față de străini. Munca feminină, mai întotdeauna dură și intensă, este învățată din primii ani ai copilăriei. Măiestria artizanatului se transmite din generație în generație, beduinii ce trăiau în deșert fiind obligați să-și meșterească singuri lucrurile de care aveau nevoie.

În familiile beduine, femeia se bucură de multă considerație. Ea își alege singură soțul, de obicei din același trib. Conform tradiției, cînd unui tînăr îi place o fată, o invită să rămînă o noapte în fața cortului părinților ei, pentru a discuta posibilitatea întemeierii unei familii. Se așază amîndoi pe pămînt și tînărul pune între ei, la o oarecare distanță, un baston, limită ce nu este depășită niciodată de candidatul la însurătoare. Cea mai mică necuviință i-ar atrage a doua zi dimineața uciderea de către ceilalți membri ai tribului. Tinerii discută, fără martori, toată noaptea, punîndu-se de acord asupra căsătoriei, înainte de a cere consimțămîntul părinților. De obicei, tatăl nu se opune alegerii făcute de fiică chiar dacă nu-l agreează pe băiat. Dar poate s-o facă indirect, pretinzînd o sumă fantastică pentru a accepta să-i devină ginere. Conversația de o noapte nu obligă, dar constituie un motiv de orgoliu pentru fată. Cînd o fată vrea s-o jignească pe alta îi spune: „Pe tine nimeni nu te-a privit. Nici un tînăr n-a vegheat împreună cu tine!"

Ospitalitatea beduinilor este proverbială și am avut, în cîteva rînduri, prilejul să o cunosc personal. Oricît ar fi de săraci stăpînii cortului, ei pun în fața oaspetelui, fie el un necunoscut, tot ce au mai bun de mîncare. În lipsa bărbaților, femeile, care de regulă nu se arată străinilor, apreciază, privind printr-o gaură din pînza cortului, rangul oaspetelui, hotărînd singure ce au de făcut. Dacă este un dhayf laham, „oaspete de carne", oaspete de vază, atunci va trebui să taie un animal — capră sau oaie. Dacă este un simplu dhayf, masa va fi mai simplă, lapte și curmale, hrana obișnuită a beduinului din deșert.

Legea ospitalității merge și mai departe. Mi s-a povestit că în cazul în care un străin este urmărit de dușmani, dacă a intrat într-un cort beduin, capul familiei și ceilalți bărbați își iau armele, fiind gata să-l apere chiar cu prețul vieții.

În vremurile actuale, cînd automobilul și avionul au înlocuit cămila, iar civilizația secolului nostru a depășit marginile deșertului, creînd orașe moderne, aeroporturi și autostrăzi betonate, construind vile moderne și implantînd vegetație chiar în mijlocul nisipurilor, așa cum s-a întîmplat în emiratele petroliere din estul peninsulei, beduinii, a căror rațiune de existență era legată în parte de însușirile neprețuitei „corăbii a deșertului", se împuținează vizibil. De pildă, în Iordania, țară unde la începutul secolului

beduinii formau aproape totalitatea populației, au rămas acum, ca nomazi, circa 50 000.

Statele arabe, în plină dezvoltare economică, le oferă tot mai mult posibilitatea de a se stabiliza și de a beneficia, pe de-a-ntregul, de civilizația modernă. Autoritățile iordaniene au construit, în zone propice dezvoltării agriculturii, de pe traseele triburilor nomade, clădiri de școli, înconjurate de căsuțe simple, fără nici un mobilier. Beduinii se așază în jurul școlii pentru o anumită perioadă, lasă copiii să primească învățătură și, cînd timpul este nefavorabil, se adăpostesc în căsuțele construite de autorități, pe care unii nu le mai părăsesc. Așa se înfiripă treptat, treptat, un nou sat. generațiile viitoare rămînînd să păstreze ca întîmplări extraordinare povestirile bătrînilor despre viața nomadă în deșert

I. CRĂCIUN

Rubrica externă este realizată de CAROL ROMAN

Anuar Feminin '86

O prioritate mondială

În primăvara acestui an, la o expoziție deschisă în R.P. Chineză, ce prezenta cîteva din ultimele realizări ale științei și tehnicii noastre, un interes aparte l-a stîrnea, printre altele, o invenție românească. Cu atît mai mult cu cît era realizată de o femeie, **Paula Budașcă**, inginer electronist, cercetător științific la ICEMENERG. Și nu multe femei, chiar electroniste, lucrează în domeniul acesta atît de fascinant al construcției de aparatură electronică, aparate prin care cercetările s-au putut apropia în ultimii ani din ce în ce mai mult de structura intimă a materiei. Pe scurt, e vorba de un traductor, mai exact, un complex de traductoare pentru măsurarea mărimilor electrice din centrale, stații și rețele (tensiune, frecvență, curent, putere etc.), în special a puterilor (deformantă, aparentă, complementară, activă, reactivă).

— Ca importanță, e într-adevăr vorba de o prioritate mondială, dar meritul nu-mi aparține. Teoria a fost elaborată de școala românească de electronică, enunțată cu mulți ani în urmă de prof. C. Budeanu, continuată apoi de prof. I. S. Antoniu. Eu, personal, nu am făcut decît să materializez concluziile lor teoretice, demonstrînd practic existența puterilor, deformantă și complementară, în circuitele energetice ce funcționează în regimuri puternic distorsionate.

Ca să realizați mai bine însemnătatea predeterminării (înainte de a apela la metodele clasice ce presupun analize dificile și de durată) acestor puteri deformante cu ajutorul traductorului e bine să vă enumăr cîteva din consecințele regimurilor deformante. Ele pot provoca avarii, declanșări intempestive ale instalațiilor, erori în indicarea măsurătorilor, consecințe ale căror efecte negative și un nespecialist le poate evalua. De aceea, dacă aceste aparate s-ar generaliza ar putea conduce la niște calcule mai corecte în balanțele energetice, estimările ar fi considerabil mai exacte. Dificultatea generalizării vine însă de acolo că fiind vorba de un aparat de metrologie a cărui unitate de măsură nu e încă omologată pe plan mondial îl folosim deocamdată cu titlu experimental.

Competență și răspundere

Am lăsat-o să povestească fără grabă, fără întrebări și, ascultînd-o, mi-am reconstituit în minte istoria și biografia de început și de astăzi ale acelui colos industrial, al cărui nume a traversat peste mări și oceane, toate continentele lumii.

Acum șaisprezece ani, cînd halele mai păstrau încă mirosul crud de mortar și de piatră, ei, cîțiva muncitori, maiștri și ingineri, declanșau primele instalații pentru intrarea în stadiul de probe tehnologice. Era început de an nou și oamenii, ținînd să prindă ritmul timpului, uitau parcă în adins că rămîneau acolo, în secții, pînă la vremea înserării sau chiar pînă în zori.

Ziua cînd primele stofe „indigene" au intrat în magazinele Piteștiului, pentru ei, întîii filatori, țesători și finisori, a fost ca o sărbătoare, începuturile de atunci au dat în numai cîțiva ani contur cunoscutei întreprinderi de prestigiu de astăzi, „Argeșana". Cînd vorbește despre întreprindere, despre oamenii și realizările ei, directoarea **Maria Constantinescu** are în priviri și în voce o unduire fără egal. Puterea și înțelepciunea cu care conduce acest combinat textil, în care lucrează aproape 5 000 de oameni, sînt calități pentru care și-a cucerit respectul și stima lor.

În filatură, în țesătorii, la finisaj, oriunde, ing. Maria Constantinescu, împreună cu muncitori de înaltă calificare, probează, caută, aplică noi formule tehnice pentru îmbunătățirea calității producției. Fiecare muncitor, fiecare echipă, fiecare secție sînt antrenate în procesul de inovație, de creație. Preocuparea pentru îmbunătățirea calității producției, reducerea consumurilor specifice, diversificarea produselor este cuprinsă în programe de măsuri cu termene și răspunderi precise.

Cînd stofele pleacă la export, cînd beneficiari din S.U.A., U.R.S.S., Franța, Canada, Anglia, Irak, Italia, Australia solicită special stofe de „Argeșana", inima directoarei Maria Constantinescu se umple de o bucurie fără de margini. Este și acesta un resort care naște în acest om puterea cu care știe să dirijeze competent munca unui mare colectiv, a cărui vîrstă medie este de 29 de ani. Pentru fiecare din cele 4 000 de femei, în special, pentru fiecare specialist și om al muncii din „Argeșana" are un cuvînt de laudă, de prețuire. Sînt oameni cu care în anul acesta s-au țesut milioane de metri

pătrați de stofe, în peste 60 de modele și în nu mai puțin de 2 000 de poziții coloristice și desene. Sînt cei care au găsit, alături de directorul lor, meșteșugul de a reduce greutatea pe metrul pătrat de stofă pînă la 210 grame, sînt cei cu care „Argeșana" se prezintă lumii!

Într-un ceas bun!

Cel mai frumos și mai important eveniment al anului 1986 pentru tînăra Stănescu Lidia a fost, desigur, întemeierea familiei. În hotarul dintre anotimpuri, cu brațele încărcate de gladiole, dalii și crizanteme, **Lidia** și **Florin Stănescu** și-au întîmpinat viitorul — comun de-aici înainte — înconjurați de familie, tovarăși de muncă și prieteni, iar la urările ce li s-au adresat, să le adăugăm cu bucurie și pe-ale noastre: Casă de piatră, belșug și prunci frumoși!

Dar cine este Lidia Stănescu, pînă mai deunăzi purtînd numele de fonta? Lidia este un om harnic și cu o mare putere de voință, după cum ne-a fost recomandată la întreprinderea de aparate și utilaje pentru cercetare din București, unde este lăcătuș mecanic în secția a 2-a. Munca ei constă în a ajusta diverse piese după reperele desenului tehnic pe care-l are în față, piese ce se folosesc la realizarea aparatelor destinate laboratoarelor, produse de serie mică și unele chiar unicat, de mare tehnicitate. Ea este, apoi, o ambițioasă. A hotărît că, pentru ea, școala nu s-a încheiat și, ca atare, s-a prezentat la admiterea în facultate. De curînd, a intrat în cel de-al patrulea an de studii în cadrul Facultății de mecanică fină, unde nădăjduiește — iar noi i-o dorim din toată inima — să aibă rezultate la fel de bune ca și pînă acum. Dimineața mînuiește șublerul, micrometrul și comparatoarele, iar seara, la facultate, rigla și minicalculatorul, cu aceeași precizie și implicare. *„Doresc să realizez ceva deosebit și folositor în viață"* — ne spunea încrezătoare Lidia Stănescu. Și are tot dreptul să-și privească astfel viitorul, spre care zi de zi mai face un pas înainte. La 23 de ani stăpînește bine o meserie, este pe cale să-și desăvîrșească specializarea, urmînd, la seral, facultatea, și-a văzut împlinită iubirea, alături de alesul vieții ei, un tînăr destoinic și generos, un adevărat tovarăș de cursă lungă. Să fie deci, într-un ceas bun, Lidia și Florin Stănescu!

Primărița din Grojdibodu

Pe primarul unei comune îl recomandă, de obicei, tot ce a reușit el să înfăptuiască împreună cu consătenii, el văzîndu-se ca într-o oglindă în realizările localității al cărei întîi gospodar este. Pe primărița comunei Grojdibodu din județul Olt, **Caracudă Rodica**, mi-a prezentat-o prima dată Maria Mitrică, organizator de partid al CUASC Ianca, din care face parte și comuna Grojdibodu. Mi-a vorbit despre primăriță ca despre un om deosebit de priceput în organizarea muncii și treburilor obștești, un om integru și cu multă inițiativă, mi-a vorbit ca despre un om care cunoaște bine posibilitățile și metodele obținerii unor mari recolte. Cînd consătenii săi au ales-o primar, ea a mobilizat toți locuitorii pentru a face din comuna lor o localitate frumoasă și bine gospodărită, cu pămînturile din curți cultivate chibzuit, astfel încît programul de autogospodărire și autoaprovizionare să fie îndeplinit, iar la fondul de stat să plece cît mai multe produse. Și iată că în al doilea an de cînd este primar, din comuna Grojdibodu pleacă la fondul centralizat aproape 60 de tone de carne, 160 000 de ouă, 4 tone de miere și 4 tone de lînă, 500 tone de legume și 165 tone de struguri. Mîndria primăriței stă însă în realizările de excepție ale cooperativei agricole de producție, în care muncesc toți oamenii satului. În anul 1986, cooperativa agricolă urmează să primească înaltul titlu de „Erou al Noii Revoluții Agrare", pentru realizarea unei producții de grîu de peste 8 000 kg la hectar. Cooperativa agricolă încheie anul cu recolte mari la toate culturile. Porumbul dă peste 24 de tone la hectar, iar sfecla de zahăr se apropie de 50 de tone. Recoltele mari sînt și aici la Grojdibodu, rod al hărniciei îmbinate cu știința, al disciplinei muncii, al bunei organizări a producției. În tot acest proces de producție un rol deosebit îl are și primărița.

Drumul vocației

Deși foarte tînără, **Leontina Ciobanu-Văduva** a devenit bine cunoscută în lumea artistică. Încă adolescentă fiind, a pășit pe scenă alături de mama sa, admirabila interpretă a cîntecului popular oltenesc Maria Ciobanu. În 1981 Leontina face un pas decisiv: intră la Conservator, trecînd, deci, de la interpretarea cîntecului popular la interpretarea muzicii de operă, la canto-ul clasic. Aici are marea șansă de a fi eleva ilustrei maestre de canto Arta Florescu, ce-i îndrumă cu grijă pașii în mirifica, dar dificila profesie de artistă. Pe zi ce trece, vocea superbă a tinerei studente se perfecționează cu repeziciune uimitoare, devine tot mai flexibilă, mai nuanțată.

Printr-o muncă asiduă, dublată de un real și viguros talent, în paralel cu studiile de Conservator, Leontina participă la numeroase concursuri din țară și de peste hotare. Mereu se situează pe primele locuri. În cursul anului 1985 realizează o veritabilă performanță. Premiul I la Festivalul național „Cîntarea României" și încă două premii I la concursurile internaționale de canto de la Toulouse (Franța), Hertogenbosch (Olanda), precum și premiul II și premiul special de interpretare la Concursul internațional de canto „Francisco Viñas" de la Barcelona (Spania). Anul acesta, în august, mai obține încă un premiu — „Medalia de argint" — la concursul internațional „Carlo Alberto Cappelli" din Verona (Italia). Ea, o tînără soprană, a ieșit învingătoare în aceste atît de grele competiții cu celebre primadone — mezzosoprane, soprane dramatice, soprane de coloratură și soprane lirice din toată lumea. Numele său, și al României, de fiecare dată, era imprimat pe primele pagini ale mariilor cotidiene și reviste

transmis la mari distanțe pe diferite meridiane ale pămîntului prin teletipuri, telegraf, telefon.

Anul acesta, Leontina Ciobanu-Văduva a realizat un strălucit debut pe scena Operei Române, în spectacolele „Povestirile lui Hoffmann" de Offenbach și „Gianni Schicchi" de Puccini.

Tot în acest an, mai precis în vară, Leontina a devenit absolventă a Conservatorului „Ciprian Porumbescu" din București și a fost repartizată la Teatrul muzical din Brașov. Început de drum, pe care și-l dorește, și i-l dorim, încărcat de succese și bucurii.

Omenie

Era un septembrie auriu, cald și moale ca mătasea porumbului, și profesoara **Camelia Mărculescu** preda ora de limba și literatura română în clasa a V-a, la o școală din Orșova.

Degetele ridicate semănau cu niște rîndunele. Ochii nerăbdători jucau de bucuria vieții și fiecare voia să răspundă la lecție.

Doar unul singur, un elev, nu ridica mîna. Stătea în picioare, rezemat de bancă, acoperit aproape de mîinile și siluetele celorlalți.

— Aș vrea să-mi spună el, colegul vostru cel nou...

— Subiectul este partea principală a...

Atunci, în raza aceea de soare i-a văzut fîntîna verde a ochilor, părul rîndult în breton, dar i-a simțit și timiditatea exagerată. Și tot atunci, da, atunci i-a zărit mînecile hainei albinate pe lîngă trupușorul înalt și slăbuț. S-a întors la catedră și, ca să curme uimirea mută ce plutea în clasă, ca să aprindă altă lumină în cele patruzeci de perechi de ochi, a pus o altă întrebare...

Din clipa aceea între catedră și banca în care stătea Sergiu s-a țesut o punte de raze... De atunci, cînd elevii lucrează individual, în liniștea clasei, profesoara este colega de bancă a lui Sergiu. Băiatul se ghemuiește în bancă pînă la umeri și povestește atît de frumos, că uneori îi prinde clopoțelul lecției următoare.

Odată, către sfîrșitul unei ore, Sergiu a chemat-o cu privirea. Pe o foaie de caiet erau scrise două nume, cu litere ceva mai mari, rotunjite cu apăsare: Camelia Mărculescu și Nichescu Sergiu.

În fiecare zi, Sergiu Nichescu, elevul fără brațe, scrie cu creionul ținut între dinți.

În acest an Sergiu a absolvit clasa a VIII-a ajutat de competența și de căldura sufletească ale profesoarei Camelia Mărculescu, președinta Comitetului orășenesc al femeilor din Orșova.

Rectorul I.E.F.S.

De cîțiva ani, mai exact din 1984, renumitul Institut de educație fizică și sport din București, for metodologic, unic pe țară, de formare și perfecționare a cadrelor de specialiști din domeniul sportului — profesori și antrenori — este condus de o femeie rector: tovarășa conferențiar universitar **Elena Firea**. Evident, ca să te poți afla în fruntea unui asemenea institut trebuie să ai o pregătire profundă, să provii din mediul sportiv, să te dedici cu tot sufletul acestui domeniu. Este întocmai cazul Elenei Firea. În urmă cu ani Elena Firea, componentă a lotului național de gimnastică, a urmat I.E.F.S., după absolvire a început să lucreze aici, la catedra de teorie metodică. S-a remarcat prin temeinicia preocupărilor științifice și a activității complexe dedicate sportului: vicepreședintă a federației de gimnastică, președintă a juriului de arbitri al aceleiași federații, arbitru internațional, membru în biroul executiv al C.N.E.F.S.

Ne vorbește cu multă căldură despre conlucrarea cu o seamă de „vîrfuri sportive", foști studenți ai institutului, dintre care unii activează în domeniul pregătirii și formării sportivilor: Elena Leuștean, Sonia Iovan, Atanasia Albu (Ionescu), Nadia Comăneci, Elena Frîncu.

Printre preocupările directe în cadrul institutului menționăm: realizarea de noi programe de educație fizică școlară, stabilirea sistemului unitar de verificare și apreciere a pregătirii elevilor, creșterea eficienței pregătirii în educație fizică și sport în toate verigile de învățămînt, inclusiv în învățămîntul superior, în acest din urmă domeniu desfășurînd o bogată activitate în calitate de vicepreședintă a Comisiei de coordonare a activității de cercetare a cadrelor din catedrele de educație fizică și sport, în domeniul sportului de masă și de performanță, din cadrul Ministerului Educației și Învățămîntului.

Mai amintim, și nu întîmplător: soțul, Victor Firea, este fostul recordman național la 3 000 m obstacole, numeroși ani în conducerea federației de atletism. Fiul, Răzvan, la rîndul său, este profesor-antrenor de educație fizică.

O viață de om dedicată pe deplin afirmării sportului românesc.

„Istoria vie" a romanței...

Întrebarea pregătită în carnet suna cam așa:

— *Dumneavoastră, stimată și mult îndrăgită* **Ioana Radu**, *sînteți — într-un fel — însăși legenda și istoria vie a romanței românești. Dv. i-ați probat longevitatea și forța nicicînd obosită. Oare pot spera că-mi veți dezvălui taina acestei nicicînd ofilite tinereți a artei dv.?*

— De fapt, mata nu mă întrebași, drăguță, mata mă lăudași niței, dar las-că nu strică, vorbele frumoase țin de cald, mai ales cînd te dor oasele. Cum adică longevitate? Păi, mie mi se pare că a fost aseară, chit că s-au tot dus 50 de ani de cînd am venit de-acasă, din Craiova, cu o roabă de cîntece. A, nu, nu numai pe astea le-am cîntat eu, mi-au scris marii noștri compozitori romanțe frumoase, eu n-am pus mîna decît pe ce-am simțit că e adevărat și sincer. Romanța noastră e soră bună cu doina, iar doina e unul din cele două picioare pe care stă așezat cîntecul popular românesc. Că românul e sentimental, el plînge și la amar și la bucurie, dar cîntărețul bun n-are voie să se smiorcăie în scenă: în sală auzeam numai suspine și oftaturi, dar eu cîntam serios, nu mă prefăceam leșinată și înlăcrimată. Eu — și nu numai eu, ci toată generația mea și Maria Tănase, și Maria Lătărețu, și Cristian Vasile, și Ion Luican, și Jean

Moscopol, și alții, c-am fost destui și buni — am respectat publicul și avem muzică frumoasă în gură. Doamne, ce cuvinte de suflet au romanțele noastre... Că ele m-au tras de la matematici la muzică: asta visam eu, ecuații și trigonometrie, nu „De la moară pîn'la gară". Și uite că se făcu jumătate de secol de cînd cînt „Tinerețe, stai pe loc", „Te-aștept pe-același drum", „Dor de răzbunare", „Mă simt mai tînără ca niciodată" și, pîn-am ajuns la „Niciodată", „Nu se poate", „Am început să-mbătrînesc", „Aș vrea iar anii tinereții..." Nu prea mi-a fost mie frică de timp la drept vorbind.

Cînd trăiești cu muzica în suflet și pe buze, e viață grea, viață care începe ziua și se termină spre ziuă, dar e dulce și frumoasă. Cîntărețul care a avut noroc de glas bun de putere de muncă serioasă, de muzică scrisă de Mălineanu, Giroveanu și alții și de cuvintele lui H. Nigrim (văz că acum dumnealui scrie o carte despre mine, să mi-o dăruiască cică, în februarie, cînd pun cap la cap 70 de ani, doamne, spun 70, dar parcă nu vorbesc de mine parcă nu-s ai mei anii ăștia) — cîntărețul, solistul cum îi zice azi, simte că n-a trăit degeaba. Nu, drăguță, mie nu mi-a fost frică la viața mea decît de doi oameni: de Maria Tănase — că toată viața m-am luptat să stau alături de ea, și dacă mata zici c-am stat, așa o fi, de ce să te contrazic — și de tata. De frica tatei tremuram și cînd eram femeie în toată firea. Eu la radio am început de tînără cîntatul. Cîntam pe viu, cum se zice, și așteptam cu inima la gură să văd ce zice tata, că, să știți, nu se sfia de loc. Dacă nu-i plăcuse cum interpretasem „Mă suii în dealul Cernei", mă pomeneam cu o carte poștală în care mi-o trîntea pe șleau: „Așa te-am învățat eu să cînți «Mă suii în dealul Cernei?» Las'că vin eu la București, Tata". Ei, unde-i bietul tata să mă vadă acum, la cei 70 de anișori ai mei, vedetă de cinema, că mă luă Gopo în filmul pe care-l face — „Bucureștiul de ieri, de azi și de mîine" — și mă chinuie de cîteva zile cu filmatul de mi-a scos peri albi... Uite, drăguță, că ne luarăm cu vorba și nu-ți răspunsei la întrebările matale. Ce interviu ziceai că vrei să-ți dau?

Înaltă conștiință de comunist

Elena Dinu e un om extrem de modest; o invităm să ne vorbească despre dînsa, despre activitatea ei ca președintă a Comitetului județean al femeilor Gorj și dînsa ne vorbește de colege, de rezultatele întregului județ în care, se vede clar, femeile au un aport impresionant. Îi propunem să particularizăm, totuși, prin cîteva exemple: și, iată, „Calitatea produselor și eficiența economică", o consfătuire cu caracter de schimb de experiență, desfășurată la Combinatul de prelucrare a lemnului din Tîrgu Jiu și la întreprinderea de tricotaje din Motru. Sau „Dezvoltarea sericiculturii în Gorj", o altă acțiune ce denotă preocuparea mișcării de femei în acest domeniu. Sau „Calitatea, promptitudinea și competența deservirii — criterii de apreciere a activității femeilor din comerț", un generic elocvent pentru interesul vădit față de lucrătoarele din acest sector. Sînt, de fapt, toate acestea parte din multele acțiuni organizate în scopul cunoașterii și însușirii noului mecanism economico-financiar și în mod deosebit a necesității realizării exemplare a sarcinilor de plan, atît în industrie cît și în agricultură. Un adevărat succes al muncii comitetelor și comisiilor femeilor este atragerea unui număr de 4 300 de femei la creația tehnico-științifică de masă, cu tot ceea ce implică această amplă acțiune, adică realizarea de produse noi, cu parametri tehnico-funcționali superiori, competitive pe piața externă și internă și cu aport sporit la reducerea importului. Am putea, de asemenea, să menționăm acțiunea pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile din întreprinderi și din gospodăriile populației, acțiune în care s-au evidențiat femeile din Gorj.

...Este dificil să vorbești, pe scurt și elocvent, despre munca unui om care se confundă cu însăși viața lui. Pentru că, dacă o cauți pe Elena Dinu greu o găsești. E cu tovarășele, cum zice dînsa. La o consfătuire, la o unitate de ocrotire, într-un cartier al unuia dintre orașe, într-o acțiune cu temă patriotică. De fapt, Elena Dinu poate fi lesne un prototip: acela al dăruirii în munca obștească, dăruire de nerealizat fără suportul de profund patriotism și adîncă demnitate al unei înalte conștiințe de comunist.

„O floare aleasă" bănățeană

Printre acei oameni ce se dedică încă din copilărie căutărilor înfrigurate ale „frumosului" încorporat în obiectele artei populare, **Alexandrina Mioc** este una dintre cele mai reprezentative creatoare populare contemporane din zona etnografică Lugoj. Născută deci pe meleaguri bănățene, în comuna Ohaba—Forgaci, la 7 aprilie 1923, ea a fost „furată" de jocul fermecător al culorilor și al modelelor pe care le cosea și le țesea bunica ei, Ana Călina. Îndemnată de bătrînă, precum și de mama ei, Alexandrina prinde taina lucrului pe „fire numărate", a „tăieturilor" și a combinațiilor de culori la războiul de țesut. La 9 ani își face primul „spăcel" (ie) și cu firea sa vrednică și prietenoasă reușește să inițieze în arta broderiei și pe alte fete de vîrsta ei.

În prezent, ea confecționează, cu o măiestrie înegalabilă, piese de port femeiesc și bărbătesc, spăcele, poale, oprege, catrințe, brîie, ciucuri, cămăși, precum și țesături decorative de interior, adecvate locuințelor moderne din mediul rural și urban. De un efect cromatic deosebit sînt tonalitățile de roșu în motive geometrice, așa cum le realizează ea la fețele de pernă, la fețele de masă, la cearșafuri, obiecte ce se integrează ambiantului modern, deși păstrează cu fidelitate o veche tradiție populară. Pentru calitățile lor artistice și funcționale, pentru puterea lor nebănuită de a oferi contemporaneității frumusețea nepieritoare a artei populare autentice, obiectele lucrate de Alexandrina Mioc au fost premiate de nenumărate ori la expozițiile și concursurile de creație din cadrul Festivalului național „Cîntarea României" (la toate edițiile) și multe dintre ele se află în expoziții de artă din țară și de peste hotare, precum și în patrimoniul muzeelor etnografice.

Grupaj realizat de
CRISTINA BĂLTEANU,
CONSTANTINA CARANFIL,
S. F. DIMA,
NIKI GEORGESCU,
AURORA INDAN,
A. BUZOIANU,
INA STRĂUȚ,
AUREL BĂBEANU,
CAROL ROMAN

UNIVERSUL FAMILIEI

Familia — legămînt de iubire, leagăn şi pavăză a copilăriei luminoase, spaţiu de împlinire a personalităţii şi a aspiraţiei spre fericire, armonie şi bucurie omenească.

Familia — prima şcoală a vieţii, în care părinţi şi copii, uniţi de sentimente adînci de dragoste şi respect, construiesc datele concrete ale existenţei în care valorile etice şi morale ale societăţii noastre socialiste capătă relief şi substanţă, se ridică la rangul virtuţilor perene ale neamului românesc — iubirea de ţară, iubirea de părinţi, cinstea, munca, omenia.

COPIII – SUPREMA BUCURIE

SUPREMA

FAȚĂ ÎN FAȚĂ. Memoria documentelor, cercetată cu dorința legitimă de a măsura exact ce drum a parcurs societatea noastră în această a doua jumătate a secolului XX, ne dă posibilitatea să vă oferim crîmpeie ale realității, dramatice, de IERI, și luminoase, pline de înfăptuiri concrete, de AZI, în ceea ce privește condiția mamei și a copilului în România.

Din multitudinea mărturiilor apărute în presa antebelică, am ales doar cîteva imagini, semnificative, însă, pentru o societate a nedreptăților și a inechității sociale, în care nici femeia, muncitoare în fabrică sau truditoare pe ogor, și nici copiii ei nu aveau cele mai elementare condiții de viață. Mizerie și ignoranță, lipsa oricărui interes de îmbunătățire a situației mamei și copilului — acestea erau datele reale ale unei existențe umile, oprimate.

Socialismul, cea mai dreaptă și mai u
duiri, unind virtuțile și aspirațiile dintot
nilor, a creat, pe baza muncii între
conducerea partidului comunist, o nou
rei constructori și beneficiari sîntem. M
timele două decenii, România a înreg
prestigiu, pe temeiul cărora putem vo
plină satisfacție și profundă recunoștin

MEMORIA DOCUMENTELOR

„Se prăpădesc (copiii — n.n.) subalimentați și lipsiți de cea mai elementară higienă. Se topesc cu zile fiindcă se nasc plăpînzi, loviți și amenințați de munca de zi cu zi a mamei. Țăranca muncește pînă în ultima clipă. Durerile facerii o apucă pe ogor, în drum cu carul, la pășune cu vitele, în ograda boierului la împărțitul porumbului, în bătătura ei la curățitul baligarului. Cînd o taie junghiurile se lasă jos într-un țipăt: «Uf... mamă!»... Și de multe ori naște acolo în drum sau unde se găsește, asemenea gloabei de tramvai de odinioară care fâta între curele. Dar chiar dacă lucrul s-ar întîmpla acasă, ajutorul ce i se dă e virtual. Femeia care se pricepe, chemată în grabă, pune mai întîi niscaiva burueni sub pragul ușii și trage o bolboroseală de descîntec la repezeală, în loc să pună o velință curată. Nimeni nu se gîndește să spele femeia în dureri, dar o țuică să se întărească o îndeamnă toți să ia. În treacăt fie zis, o facere anormală înseamnă de cele mai multe ori moartea mamei — căci asistența e inexistentă, doctorul fiind la 30—40 km depărtare, și tot asemenea moașa. (Am mai spus odată, dar ar trebui s-o spun încă de o mie de ori: la 10 000 de suflete, o singură moașă oficială!). Dacă facerea e normală copilul e primit în detestabile condiții de higiena...

Cît despre mamă, primește îngrijiri submediocre. Totuși, a doua sau a treia zi va fi pe picioare și va roboti prin casă și prin bătătură. După o săptămînă, copilul — înfășat sau nu, rămîne încuiat în casă să nu-i mănînce porcii, iar mama își seacă pieptul la seceriș, la sapă, la arat...”

(Din reportajul „Ajutați copiii să trăiască!”, apărut în revista „Realitatea ilustrată” nr. 540 din anul 1937).

Sub titlul *„Starea civilă”* din ziarul „Dimineața” (5 sept. 1930), la rubrica „Morți”, abundă nume de copii între 0—2 ani. Statistici cutremurătoare în privința mortalității infantile citim în almanahul „Realitatea ilustrată” pe anul 1935. Sub titlul *„În care orașe românești sînt cele mai multe mormînte de copii?”*, se arată că: „Din cinci copii, moare unul pînă la vîrsta de 5 ani. Bolosăniul ține de astă dată tristul record! Acolo mortalitatea infantilă e de 655 la mia de născuți! Cel mai mare doliu este în județul lui Eminescu. Cine știe cîte elemente valoroase pierde țara zilnic la Bolosani!”

La 4 septembrie 1936, *„Gazeta femeilor”* dădea un anunț privind amînarea deschiderii școlilor: „Serviciul sanitar al Capitalei a cerut ministrului instrucțiunii amînarea deschiderii cursurilor la școlile din cuprinsul municipiului București din cauza epidemiei de paralizie infantilă”.

• 98,5 la sută din copiii țării se nasc azi în maternități sau în alte unități sanitare.

• Toți copiii din România beneficiază de asistență medicală gratuită, de medicamente gratuite.

• Circa 5 milioane de copii beneficiază de alocații bănești din partea statului.

• Familiile cu copii beneficiază de fonduri suplimentare care se ridică anual la 6,5 miliarde de lei.

• Rețeaua sanitară pentru copii cuprinde peste 37 000 de paturi în spitale și secții de pediatrie, dispensare-policlinici cu mii de cabinete de toate specialitățile, dispensare teritoriale amplasate în toate cartierele și localitățile.

• În cincinalul 1981—1985 s-au dat în folosință în maternități peste 2 500 de paturi pentru asistență materno-infantilă.

• În cursul actualului cincinal, pentru ocrotirea sănătății mamei și copilului vor fi date în folosință la Slatina o maternitate cu 480 de locuri, la Galați un spital de copii cu 300 de paturi, iar capacitatea unității sanitare de specialitate de la Brașov va spori cu 200 de paturi de obstetrică și ginecologie.

Privitor la condițiile optime de învățătură, de educație, de recreere ale tinerei generații în România socialistă, subliniem că:

• În țara noastră învățămîntul este gratuit pentru toți copiii.

• Pentru odihnă, recreere, petrecerea vacanțelor și a timpului liber în mod instructiv-educativ se organizează numeroase tabere, colonii, excursii, expediții pionierești, în fiecare localitate există terenuri și baze sportive, parcuri și locuri de joacă, edificii social-culturale, case și cercuri ale pionierilor.

• Întreaga populație școlară a țării numără, în anul de învățămînt 1986—1987, 5 550 000 de copii și tineri. Ultimele două decenii au reprezentat pentru învățămîntul nostru și construirea a peste cinci mii de unități școlare.

• În anii noștri, sub ochii noștri, în locul acelor sordide și sărăcăcioase cartiere atît din Capitală cît și din toată țara, s-au înălțat sute de mii de locuințe noi, cu cele mai moderne condiții de viață civilizată. Aproximativ 80 la sută din populația țării locuiește în case noi, iar în cincinalul actual sînt prevăzute noi investiții pentru construirea a încă 750 000 de noi locuințe.

Clădirea noii maternități din Botoșani.

SUPREMA RĂSPUNDERE

Socialismul, cea mai dreaptă și mai umană dintre orînduiri, unind virtuțile și aspirațiile dintotdeauna ale românilor, a creat, pe baza muncii întregului popor, sub conducerea partidului comunist, o nouă realitate, al cărei constructori și beneficiari sîntem. Mai cu seamă în ultimele două decenii, România a înregistrat succese de prestigiu, pe temeiul cărora putem vorbi astăzi cu deplină satisfacție și profundă recunoștință de o nouă condiție a mamei și copilului în patria noastră. Vă oferim, de asemenea, imagini și date semnificative pentru timpul eroic pe care-l trăim.

IERI și AZI, o comparație revelatoare ce deschide o poartă spre viitor, ce oferă certitudinea mersului nostru neabătut spre un MÎINE mai bun, mai bogat, mai luminos.

Privitor la condițiile optime de învățătură, de educație, de recreere ale tinerei generații în România socialistă, subliniem că:

• În țara noastră învățămîntul este gratuit pentru toți copiii.

• Pentru odihnă, recreere, petrecerea vacanțelor și a timpului liber în mod instructiv-educativ se organizează numeroase tabere, colonii, excursii, expediții pionierești; în fiecare localitate există terenuri și baze sportive, parcuri și locuri de joacă, edificii social-culturale, case și cercuri ale pionierilor.

• Întreaga populație școlară a țării numără, în anul de învățămînt 1986—1987, 5 550 000 de copii și tineri. Ultimele două decenii au reprezentat pentru învățămîntul nostru și construirea a peste cinci mii de unități școlare.

Aproape 1 milion de copii primesc îngrijire și educație în creșe și grădinițe.

• În anii noștri, sub ochii noștri, în locul acelor sordide și sărăcăcioase cartiere atît din Capitală cît și din toată țara, s-au înălțat sute de mii de locuințe noi, cu cele mai moderne condiții de viață civilizată. Aproximativ 80 la sută din populația țării locuiește în case noi, iar în cincinalul actual sînt prevăzute noi investiții pentru construirea a încă 750 000 de noi locuințe.

Pagini realizate de
C. CONSTANTINA

Printre copiii din IPOTEŞTII copilăriei POETULUI

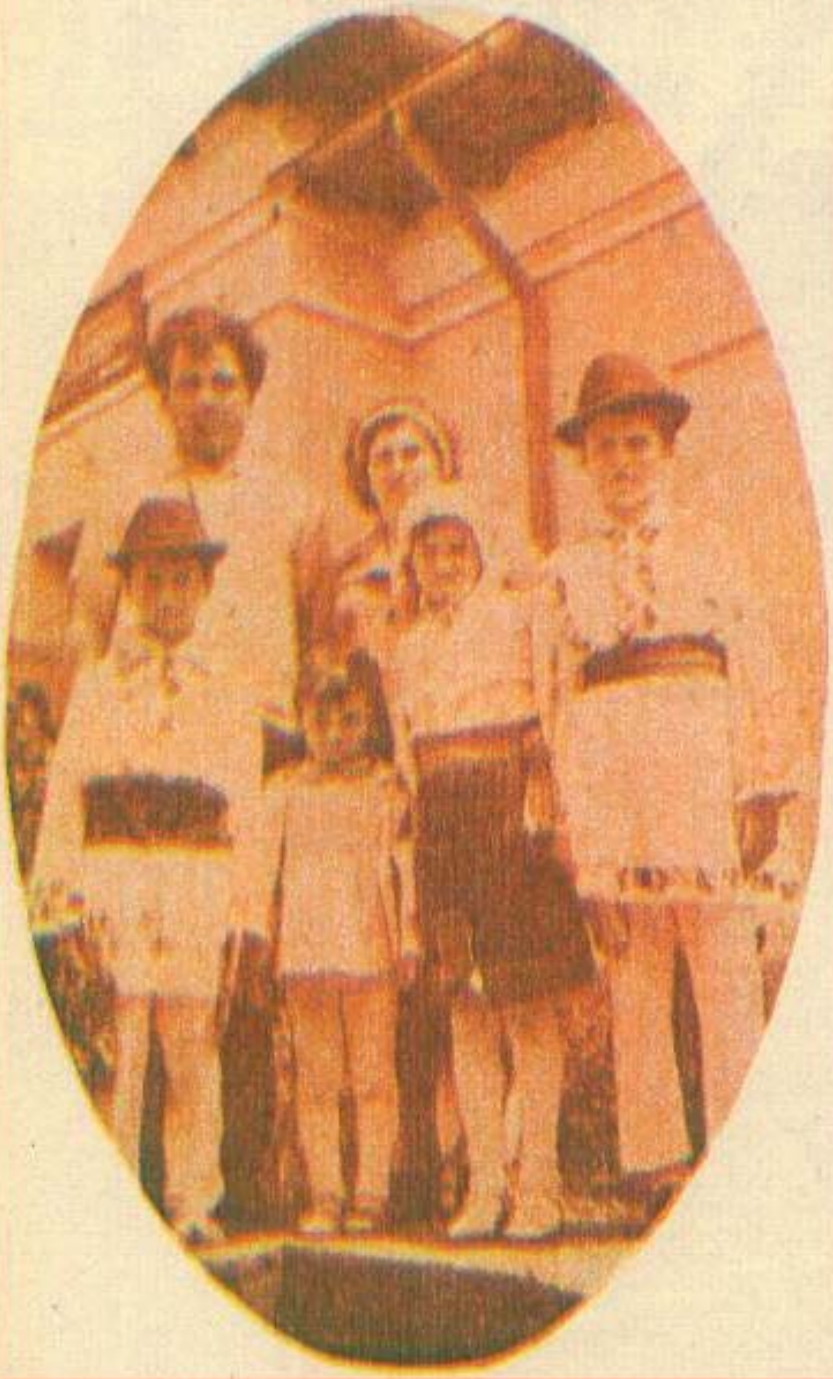

Nu cred că există călător care, trecînd la vreme de iunie pe sub îmbrăţişarea ameţitor de parfumată a crengilor de tei din Strada Mare a Botoşanilor şi luînd-o spre Ipoteşti, să nu fie cuprins de acea stare de emoţie şi de înfiorare pe care ţi-o dă apropierea de satul natal al lui Eminescu. Au trecut anii, s-au petrecut oamenii, s-au schimbat vremurile, dar pămîntul acesta de miracol continuă să respire, prin copacii care au umbrit cîndva fruntea poetului şi i-au legănat muzele, poezia Luceafărului culturii noastre. Cei şapte kilometri care te duc spre casa căminarului Gheorghe Eminovici rămîn totuşi cei ai unei tonifiante călătorii înapoi în timp; pentru că aici, în iarba aceasta mereu verde de acasă, şi sub salcîmul acesta bătrîn cît veacul, dar mereu dătător de floare, aici, pe pămîntul acesta mereu întinerit de binefăcătoarele ploi şi mereu mîngîiat, în nopţi senine, de razele lunii care i-a fost tovarăşă de visare poetului, aici el s-a jucat şi a rîs din toată inima sa de copil şi a rostit primele silabe, şi şi-a pornit primii săi paşi spre nemurire. La Ipoteşti, în casa care se străduie să păstreze imaginea căminului părintesc al poetului, aici, încerci să-ţi aminteşti ceea ce a fost senin şi bucurie în viaţa pe care abia o descoperea, cu ochi de copil, poetul. Aici, bătînd dealurile molcome din jur şi pătrunzînd în codrii lor fermecaţi, pe malul lacului plin de poezie romantică şi peşti de argint, poetul s-a înfrăţit cu pămîntul patriei şi s-a lăsat pătruns de vraja naturii, aici a tresărit marea inimă a poeziei româneşti, încercată fiind de fiorul primei iubiri.

•

...Deschizînd fără zgomot portiţa spre Casa memorială, am avut o clipă impresia că intru în lumea amintirilor din copilăria ale prietenului-povestitor al poetului; ce e drept, copiii din ogradă nu erau puşi pe pozne nici pe umplut sînul cu cireşe nici pe alergat capra gazdei, nici pe prins muştele între paginile ceaslovului. Ei trebăluiau. Băieţii — doi erau — coseau iarba şi potriveau tunsoarea din creştetul arborilor. Fetiţele — două erau — măturau cerdacul, pe urmă au intrat înăuntru şi au şters nu nu-

mai grijuliu, dar și cu evlavie, praful de pe mobilele căminarului. Așa i-am cunoscut pe cei patru copii Chiriac: ajutînd-o pe mama lor, Valentina Chiriac, supraveghetoare și ghid în muzeu, să întrețină frumos curățenia și ordinea. Aici, unde într-adevăr Omul a sfințit locul, trebuie păstrată cu sfințenie și amintirea poetului, și prospețimea lucrurilor, iar astea se fac cu respectul inimii, dar și cu hărnicia mîinilor.

Am aflat apoi că tot aici, copiii comunei, care se mîndrește acum cu numele de Mihai Eminescu, vin adesea să petreacă marile momente ale vieții lor de școlari: aici, în curte, se face ceremonia primirii lor în rîndul pionierilor și se dau premiile, urcîndu-li-se pe frunte coronițele, și se organizează concursuri pe teme din viața poetului, aici talentatul pictor prof. Mihai Băjenaru stimulează înclinațiile copiilor, îmbiindu-i să găsească echivalențe plastice metaforelor eminesciene, și se dau fermecător de solemne și duioase serbări școlare în cele două zile ale anului, din ianuarie și iunie, cînd întreaga nație își trimite gîndul spre marea poezie pe care Luceafărul a dăruit-o poporului nostru. Aici, unde a copilărit geniul poeziei românești, ei și cei-lalți 10 frați și surori ale sale, copiii sînt la ei acasă și pare pe deplin firesc să încerci a afla cîte ceva despre tradiția, frumoasa tradiție moldovenească a familiei cu mulți copii. Mai ales că ideea ne-a fost sugerată de prezența atît de vie a celor patru copii Chiriac printre „suvenirurile" pe care și ei se străduiau să le păstreze vii, neatinse de aripa necruțătoare a timpului.

•

Salba de opt sate care, prinsă de firul rîului Drisleanca, alcătuiește comuna ce poartă numele poetului, este gospodărită, cu mînă și energie de bună gospodină, dar și cu cap de bun om politic, de o femeie: Constanța Moldoveanu se numește primăriță, și eu îi spun că are nume predestinat să aibă grijă de această sfîntă palmă de pămînt moldovenesc. Dar dumneaei rîde și mă contrazice și-mi spune că pe aici, prin Cătămărești și Cucorăni, prin Cervicești, Stîncești sau Manolești — neamul cel mai mare se numește... Munteanu, și nimeni nu știe de unde îi vine numele. Pe aici există obiceiul ca flăcăii să se însoare în sat, cu fete din partea locului, și să rămînă aici, chiar dacă lucrează la oraș, așa că pînă la urmă tot satul se cam înrudește. Și mai există și dragostea asta mare pentru prunci; în Cătămărești-Deal sînt mai bine de 1 500 de copii în cele 780 de familii, în Ipotești sînt 22 de familii care au peste 5 copii, în Cătămărești-Vale, sat tare frumos, cu oameni vrednici și cu drag de casă, sînt și aici cam doi copii și jumătate pe cap de familie (rîde de propria sa expresie statistică primărița asta tînără și plină de viață), iar soții Axinie au bătut recordul cu cei 10 copii ai lor.

•

Costache Chiriac — tatăl celor patru mici voluntari găsiți în ograda Casei memoriale — e un interlocutor care are în vorbă toată dulceața graiului moldovenesc, ba și ceva din hazul suculent al lui Creangă și merită să-i auzi cum le vorbește oamenilor din sat, cu cît har și forță de convingere: *„că de acum m-am tot școlit și-s secretar adjunct cu problemele de propagandă; că înainte tractorist am fost, dară eu, și-nainte și acum, tot țăran mă simțesc, țăran, de-aici, moldovean get-beget, și știți cum îi este de sfîntă moldoveanului țărîna din care se hrănește, din care își scoate și pîinea și mămăliga, țărîna asta în care ne crește și floarea de tei și cea de mușcată și în care s-au jucat țîncii noștri. Să știți că și pe ăștia mici ai noștri i-am învățat așa: că dacă pămîntul îți dă bunul care-l pui pe masă, apoi trebuie să știi de mic să-l muncești cu mîna ta, că nu-i păcat de palma crăpată, ea-i mîndrie, nu rușine. Da, le-am zis copiilor, școala-i școală, acolo învățați carte, tu, nevastă, la muzeu să le povestești vizitatorilor frumos despre marele nostru poet, dar munculița pe ogor să fie munculiță, că pămîntul nu poate s-aștepte, dacă și tu aștepți hrană de la el"*.

Mama îmi scoate apoi albumul cu fotografii și pînă să vină copiii de la școală îi recunosc pe toți din poze: Liviu, „ăl mare", e, într-adevăr, la cei 17 ani ai lui, un flăcău zdravăn și frumos, cu mustăcioara abia ivită, e într-a zecea la Liceul industrial „Electrocontact", și tatăl îmi zice cam ce i-a spus dumnealui cînd și-a făcut băiatul poza asta, s-o pună pe primul buletin de identitate: *„Uite, băiete, acum, pentru fotografia actului ăsta, eu ți-am luat și haine noi, și cravată, și cămașă albă; la vîrsta ta, eu eram necăjit rău, lucram desculț pe tractor, ce mai, erau alte vremi; ei, peste 10 ani, cînd ți-ei schimba buletinul, tu ți-ei cumpăra singurel cravata, din munca ta. C-așa-i frumos, și-așa se cuvine"*.

Mama n-apucă să mai strecoare și ea vreun cuvîntel cu un bărbat așa de vorbăreț și simpatic, dar mi-o arată, tot în poze, pe brunetica și frumușica de Cristina, e într-a noua și-i tare ambițioasă la învățătură, și cînd să se fălească, pe drept, cu pozele în care învățătorul îi pune coroniță de premiant întîi pe creștet lui Romică — băiatul de 13 ani, dintr-a șaptea —, apare chiar dumnealui, năltuț, voinic și prietenos; și după ei vine și mezina, „Arcuș", cum îi zic toți Dorinei, că e atît de vioaie, și lute, și bună cîntăreață, și este și acum, cînd termină a cincea, tot prima în clasă.

Casa s-a umplut parcă dintr-o dată de viață și veselie. Costache Chiriac îmi arată peste gard, în vecini, unde stau și acum părinții soției sale, și ceva mai încolo, casele în care îi stau cumnații și cumnatele, și-mi spune că dacă o iau ceva mai în jos, pe șosea, dau de casa lor bătrînească, a Chiriacilor, unde au crescut ei, cei nouă copii ai acarului-țăran Chiriac; din nouă, șase au rămas în comună *(„că l-au adunat acum mamei bătrîne 19 nepoți și 5 strănepoți")*, și-mi zice că ei toți îs legați de pămîntul Ipoteștilor *„cu rădăcini de copaci bătrîni. Cum zicea bătrînul meu: omul care nu a cărat cu nevasta lui targa de balast să-și facă ei doi, cu mîinile lor, casă, și care n-a adus pe lume copchii să umple toată casa aceea nouă, degeaba a mai făcut umbră pămîntului ăsta"*...

I-am lăsat dumnealui, lui Costache Chiriac, ultimul cuvînt. Merita, zic eu.

SANDA FAUR

SCENE (imaginare) DIN VIAŢA (reală) A UNEI TINERE FAMILII

Personaje principale: EA şi EL. Personaje şi mai principale: Mama Ei şi Mama Lui. Personaje (oarecum) secundare: Tatăl Ei şi Tatăl Lui. Personajul cel mai principal dintre principale (deşi intră ceva mai tîrziu în scenă): „Ăla micu."

(Orice asemănare CU PERSONAJE sau situaţii adevărate nu este deloc ÎNTÎMPLĂTOARE!)

„Vă cer mîna fiicei dumneavoastră..."

În problema aceasta, între Ea şi El funcţiona un acord total, „marea antantă", cum o numea El, cu un zîmbet superior de om matur şi ştiutor în toate cele. Sîntem majori? Sîntem, aproba Ea. Primim repartiţie şi curînd vom sta pe retribuţie proprie? Îşi continuă El întrebările retorice. (Ea, din nou de acord, cu un aer pe jumătate visător, pe jumătate îngrijorat). Primim. Trăim într-o epocă în care fiecare îşi alege liber şi după vrerea inimii partenerul de viaţă? Trăim, răspunde Ea, cu voce foarte fermă de astă dată. Deci: ne iubim, ne-am verificat sentimentele, ne căsătorim. Gata! Noi ne hotărîm drumul în viaţă, nu alţii. Ce-i asta să te cer părinţilor tăi de soţie? întreabă El, cuprins de mîndrie (bărbătească!). Ei aparţin unei generaţii care nu mai este roaba unor obiceiuri învechite, formale. Ce-i ala să ne ducem cu ochii plecaţi şi să cerem părinţilor consimţămîntul? aprobă şi Ea. „Îi anunţăm după ce am fost la Ofiţerul Stării Civile, numai noi doi, aşa, poetic şi original", avansează El ideea, simţind pe loc un mic regret în fundul sufletului că nu-i vor auzi colegii hotărîtul său „Da" spus pe viaţă. „N-o să creadă că ne ferim de lume?" se aude vocea Ei, mai şoptită, mai moale parcă, şi în clipa aceea o şi cuprinde o părere de rău că nu se va vedea şi ea potopită de flori, sărutată de toate rudele şi de toţi prietenii, ba chiar şi de L., care, ştie ea, i-a făcut destulă vreme ochi dulci El-ului ei. „Bine, îi anunţi tu pe ai tăi şi eu pe ai mei (oftează El uşurat). Dar numai cu o zi înainte. Bine?" Ea nu e foarte convinsă că o singură zi va fi deajuns pentru cumpărarea rochiţei noi de cununie. Şi pe urmă, trebuie cumpărate bomboane şi pişcoturi, cine a văzut căsătorie civilă fără vişine trase în ciocolată? „Dai înapoi de la mîndria noastră de oameni liberi şi independenţi de dragul unor bomboane?" se aude vocea Lui, în care vibrează indignarea sa de bărbat gata să-şi preia răspunderea unei tinere şi solide familii, cu casa ei de piatră cu tot. „Nuuuuu, replică Ea cu o demnă negaţie aprobativă, nu renunţă pentru nimic în lume, dar... (i se aprinde o luminiţă salvatoare în minte) n-am actele la mine, mama le ţine pe toate, nici nu ştiu unde, aşa că tot trebuie să le cer de la ea". „Mai bine ceri tu actul de naştere de la mama ta decît să te cer eu de soţie de la tatăl tău!", replică El, cu un bun instinct al conservării, şi brusc simte cum sîngele îi invadează obrajii (ah, ne-norocitul ăsta de reflex, roşesc ca o domnişoară, se blestemă el cu voce jăuntrică) şi simte cum sfiala îi face să-i vibreze vocea şi se şi vede aşezat solemn, îmbrăcat în costumul lui de gală cu cravată cu tot, la masa din sufragerie, cu mama Ei de-a dreapta lui, cu tatăl Ei de-a stînga, cu dulceaţa şi cafeaua de rigoare în faţă — ah, ca în Caragiale, oftează El, superior şi sugrumat de timiditate numai la gîndul ăsta, şi auzindu-se pe el bîlbîindu-se: „Vă-vă ce-ce-cer mîna fiicei..." Ea tace. De cîteva clipe tace, iar El, preocupat să-şi urmărească conflictele de idei şi simţăminte, nici n-a observat. Ea tace grav şi visător alte cîteva clipe lungi, apoi El o aude: „Ba mama ţi-ar pregăti şi cornuleţele tale preferate, sînt sigură. Şi ar şi începe să lăcrimeze de emoţie". Lui îi îngheaţă sîngele în vine: „Cuuum? Mă trădezi? Ai şi început să mă trădezi? Cum, mă laşi singur în situaţia asta cînd ştii cît de timid sînt... nu, nu e vorba de asta (retractează el bărbăteşte), ci cît de furios sînt eu împotriva formalismelor..." Ea nu-l aude. „Cred că şi tatei i-ar da o lacrimă la colţul ochiului, oricît s-ar ţine de tare. Că doar ştii că şi el te îndrăgeşte, mai ales de cînd îl laşi să te bată la şah."

Pe urmă, Ea se scutură de momentul acesta de sensiblerie total nemodernă şi-i comunică o hotărîre de neclintit: „Nu, dragule, ai dreptate, nu e cazul. Nu o să ne întoarcem la moravurile de pe vremea bunicii. Nu ceri nici o mînă. Nu ceri nici o soţie. Decît să roşeşti şi să te bîlbîi acolo, în faţa mamei şi a tatei, şi să creadă că iau un..." „Un ce? sare el ca arcul în sus, cuprins de mînie şi de o mare demnitate masculină. Un copil? Un papă lapte? Ei bine, chiar diseară, cînd ieşim de la cursuri, mă prezint la ai tăi. Cum zici că se zice?"

— Vă cer mîna fiicei dumneavoastră, se înalţă ea pe scaun, simţindu-se brusc o fiinţă feminină foarte importantă.

— Ţi-am spus că nu-mi place formula asta cu mîna, e prea parţială — mai are el curajul să glumească... Eu o să zic „Vă solicit s-o iau în căsătorie pe..."

— Ce-i aia „vă solicit"? Ce, faci o cerere la ICRAL?

— Atunci: vă rog să mi-o dați de soție pe...

— Ce-ai zice de fraza asta: „Noi am vrea să ne căsătorim. Dumneavoastră sînteți de acord să-mi încredințați pe viață fericirea fiicei dumneavoastră?"

Cuscrii

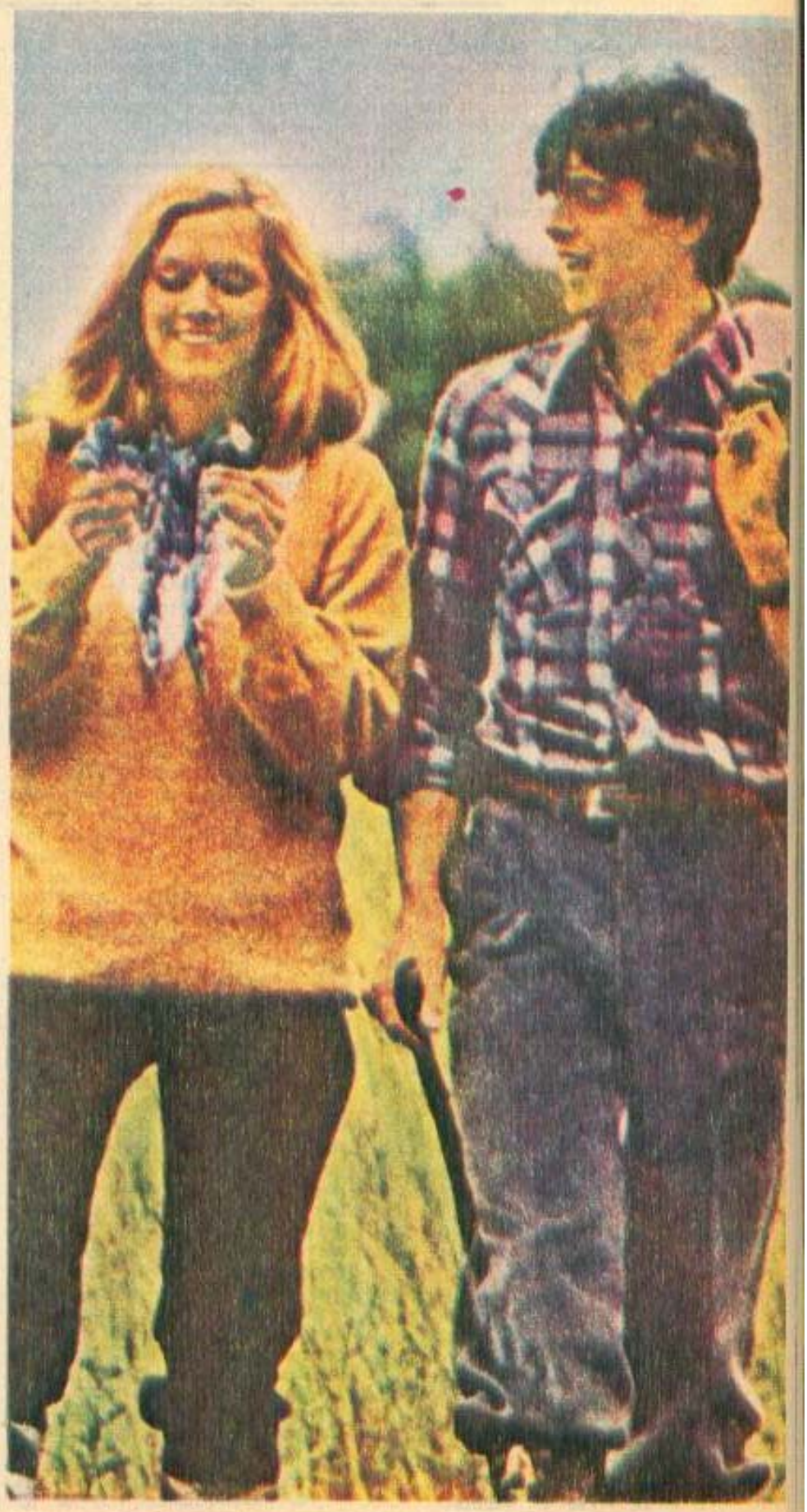

Invitația era făcută de două săptămîni și astăzi îi sosise sorocul! Azi era ziua cea mare: azi se vor cunoaște. Ei, cuscrii. Cei mari cu cei mici, părinții Lui și părinții Ei.

De două săptămîni, cuscra mică fierbe, forfotește, trebăluiește, gospodărește, pregătește, gătește, nici curățenia de primăvară nu a fost atît de radicală: să vadă cuscra din ce casă își ia nora. Pînă și Ea, cea mică, „mireasa", a fost pusă să șteargă geamurile (din camera Ei), și să facă o tavă de cornulețe (una doar) ca mama să aibă conștiința împăcată cînd și-o lăuda fata că e gospodină (nu contează că a „finisat" ea pe urmă da capo al fine geamurile și că a salvat în ultima clipă cornulețele de la carbonizare).

De două săptămîni, cuscra mare se tot codește în fața garderobei și nu se poate hotărî cu ce să se îmbrace ca să nu fie nici prea-prea, nici foarte-foarte, știți dumneavoastră... Și tot răscolind prin dulap, se gîndește cum i-o fi Lui, băiatul ei cel frumos, și deștept, și bun cum nu sînt mulți pe lumea asta, cum i-o fi cînd n-o mai fi mama lîngă el să-i dea cămașa și ciorăpeii curați la îndemînă, să-i calce pantalonii și să-l trezească dimineața (timp de zece minute fără contenire) ca să nu întîrzie cumva la cursuri, și să-i facă bunătățile lui preferate, pe care numai mîna ei de mamă le știe prepara. Off, oftează cuscra mare, știind că asta-i viața, n-ai încotro, îți crești băiatul ca pe o floare, îți dai și sufletul pentru el, îi îndeplinești orice dorință, și cine știe ce viață îl așteaptă de acum înainte, ca om însurat și cu răspunderi. Offf, oftează și cuscra mică, și-și privește fata cît

e de frumoasă, şi deşteaptă, şi cuminte cum puţine sînt pe lumea asta. Cuscrele oftează fiecare pe cont propriu, mai varsă înduioşate, cîte o lacrimă, mai lustruieşte (cea mică) un pahar de pe masa deja pusă în sufragerie, îşi mai perie încă o dată taiorul (cea mare).

Cuscra mare oftează şi aruncă o ultimă privire în oglindă.

Cuscra mică oftează şi aruncă o ultimă privire în cuptor.

(La vizita următoare, se va întîmpla invers, dar tot cu oftat).

*

În camera alăturată, El şi Ea nu-şi văd capul de învăţătură — doar un ceas şi-au îngăduit să-şi piardă la „marea petrecere". Împrăştiate pe parchet, foi, foiţe, cursuri, metri pătraţi de proiecte care aşteaptă să fie trase în tuş, creioane colorate, truse de compasuri, pixuri. Şi, în mijlocul lor, aşezaţi turceşte pe cîte o pernă, El, „copiii", cu frunţile strînse a concentrare, cu urechile înfundate cu vată. „Ce zici de bătrînii noştri — se întrerupe Ea o clipă din treabă —, le arde grozav de petrecere. Se-nţeleg, nu glumă. Îi auzi cum rîd?" „Asta-i vocea tatei — precizează El —, nu-i glas mai tunător ca al lui cînd susţine «Steaua»!" „El, nu, că asta chiar nu-mi vine a crede — deschide Ea o clipă uşa şi aruncă o privire în sufragerie —, mama mea îi deconspiră mamei tale modelul cel nou de fustă tricotată. N-aş fi crezut asta pentru nimic în lume", chicoteşte ea. „Şi tata s-a apucat să spună anecdota lui preferată, cea cu ceasurile cu cuc: e clar. Merge! Se-nţeleg", adaugă şi El.

În sufragerie, unde ospăţul e pe terminate, părinţii stau de vorbă, tot despre copii: „Te pomeneşti că i-om fi deranjat? se întreabă brusc îngrijorată cuscra mare. E, de fapt, un fel subtil de a-şi ascunde sentimentul de contrarietate care a cuprins-o cînd cuscra mică a zis că şi-ar dori întîi şi-ntîi o nepoţică, „că fetele sînt mai apropiate şi nu se despart niciodată cu adevărat de mama lor", şoptise ea, înduioşată şi convinsă de condiţia ei de mamă afectiv privilegiată. „Ba eu aş prefera un nepoţel — replicase uşor înţepată cuscra mare. Un băiat e un sprijin pe toată viaţa".

Uşa se deschise furtunos şi cei doi tineri, Ea şi El, ţîşnesc în cameră. Apariţia lor destramă atmosfera uşor tensionată ce tremurase în sufragerie, fără a-i scoate, cumva, pe dumnealor, cuscrii, din încrîncenata lor partidă de şah: ce, ei, bărbaţii, să tragă cu urechea la ce vorbesc femeile? Iar ele continuă cu perseverenţă disputa:

— Eu vreau un nepoţel.

— Eu vreau o nepoţică.

— Vă-mpăcăm pe amîndouă, izbucniră tinerii în rîs. Aveţi numai puţintică răbdare să terminăm sesiunea de examene...

Ne băgăm între ei?... Nu ne băgăm?

...Aşadar, tinerii vor sta la părinţii Ei. „Pînă-una-alta", suna decizia lor. „Una" înseamnă repartiţia. „Alta" — posibilitatea obţinerii unei locuinţe separate. Pînă una-alta, deci, camera Ei de fată îi va găzdui ospitalier pe amîndoi; El a primit un locşor în dulap şi cheile de la intrare, Ea a primit în păstrare şi îngrijire teritoriul lor comun. O lună — ce zic eu o lună, ba aproape trei —, ei nu au călcat pe pămînt, ci au plutit deasupra lui. Ea plutea de fericire chiar şi cînd urca în autobuz şi-şi scotea urgent mănuşa (şi pe ger) să i se vadă verigheta; El plutea, tot de fericire, chiar şi cînd păşea mai apăsat, mai ferm — cum i se părea că trebuie să fie mersul unui om însurat. Firesc, mama bucătăreasa, tata aprovizionă, au să aibă ei tot timpul să se gospodărească singuri cînd vor fi la casa lor, nu?

Şi într-o bună dimineaţă nu ştiu cum se făcu, dar Ea ieşi din cameră parcă amărîtă, parcă uşor plînsă (aşa i se păru mamei) şi aproape că nici nu se atinse de micul dejun. El plecă parcă trîntind uşa şi spunînd doar „Săru'mîna" nu „Săru'mîna, mamă" ca de obicei. Seara au stat la televizor fără să schimbe o vorbă între ei. A doua zi, El a întîrziat la masa de prînz (fără să dea măcar un telefon!), iar Ea s-a dus după-amiază (singură!) în vizită la o prietenă. Mama a presimţit — cu sensibilitatea ei unică de mamă — adevărul: gata, s-au certat, se apropie catastrofa. Tata n-a presimţit-o, ce e drept, dar parcă sacoşa cu sifoane şi cea cu cartofi i s-au părut mai grele pentru mîinile sale vîrstnice şi parcă ar fi fost mai potrivite pentru braţele Lui tinere. Mama o privea pe Ea cu ochii în lacrimi, iar pe El nu îi mai venea să-i privească deloc, cine ştie ce i s-ar fi ghicit în priviri.

„Nu ne-amestecăm, nu ne băgăm" — hotărăşte tata, cu bărbătească înţelepciune seculară, şi mama consimte, cu inima strînsă, gîndindu-se ce mare nevoie ar avea tocmai acum fetiţa ei de sfaturile mamei. Dar Ea intră demnă şi tăcută în bucătărie, mănîncă tot în tăcere şi demnitate şi nu pare dispusă la confesiuni, iar El zice că azi nu mai mănîncă, a trecut pe la ai Lui şi a gustat acolo, la repezeală, ceva. Mama are revelaţia că vechea ei intuiţie maternă — cum că El nu o merită pe Ea — se adevereşte. Tata n-are revelaţia asta şi o potoleşte pe mama, dar îşi zice în forul lui interior că n-ar strica să se-nveţe şi El, ginerele, să facă duminica piaţa, să nu lase tot greul pe dînsul. Tinerii tac simplu şi posac, dar „bătrînii" ascund sub tăcere o adevărată furtună. În plus, mama mai descoperă brusc că nu e demn pentru o tînără soţie din ziua de azi să spele ciorapii soţului, „eu dacă o fac, am început-o acum 25 de ani, era altă mentalitatea". Pe tata nu l-ar deranja problema cu ciorapii, dar i se pare că El ar putea totuşi să se ducă seara să-şi ia de la cursuri soţioara, să n-o lase să vină singură acasă, chiar dacă azi soţii sînt egali în toate cele.

Mă rog, cerul casei s-a acoperit cu nori grei. Şi tocmai acum se înfiinţează în vizită (nepoftiţi, neanunţaţi) cuscrii.

„Am trecut pe-aici şi-am urcat să vedem ce mai faceţi", zice mama Lui, cu un zîmbet dulce ce nu prea reuşeşte să ascundă privirea iscoditoare cu care cercetează camera tinerilor. „Cum, copiii n-au ajuns încă acasă?" întreabă ea, fiind de fapt bucuroasă că, astfel, poate controla (numai cu privirea, firesc!) prin toate colţişoarele — eventual prăfuite — ale camerei. „E precis mai mică odaia asta decît cea a Lui de-acasă — zîmbeşte ea, pe deasupra, lăuntric, oftînd, fără zgomot — şi uite, uite cum stau îngrămădiţi unii peste alţii, într-un colţ toţi pantofii Lui, ai Lui, nu ai Ei. Pe spetează unui scaun vede două cămăşi, una peste alta, ehe, ce gulere îi călca ea, mama, şi uite-le cum arată acum! Şi parcă ar fi şi praf pe rafturile bibliotecuţei, ce mai, a presimţit ea că n-o să-i fie băieţaşului ei prea cald cînd i-o izgoni gustul de însurătoare din raiul părintesc...

Şi-n timp ce ei, taţii, se apucă să joace pe-ndelete o partidă de şah, ele, mamele, se străduiesc să facă, civilizat, conversaţie. De salon. De bucătărie. „Da, eu aşa îi fac spanacul, cu orez şi ochiuri, probabil că de aia nu l-a mîncat aici (şi subliniază apăsat acest străin „aici"). Îi place grozav, am şi adus băiatului

(triumfătoare) un borcan cu spanac și niște plăcinte poale-n brîu, îs calde încă, serveşte-te, dragă, şi tu, să vezi ce bune sînt". Între timp, însă, gazda a adus ca tratație niște prăjituri cu mere, cărora li se spune „deliciul doamnelor". „Te pomenești că le-a făcut fata?" întreabă, perfid, soacra și primește pe loc răspunsul meritat. „Nu, dragă, sînt amîndoi în examene, n-a avut băiatul timp nici să coboare să ia niște mere la Aprozar, darmite să se apuce fata de copt prăjituri". Mama Lui oftează, tot în gînd, și-și spune că a presimțit ea bine că fata nu-i gospodină, n-a văzut ea și praful de pe cărți? Te pomenești că vor să-i transforme băiatul în hamal, să le care acasă toată piața, el, căruia mămica lui nu i-a dat voie nici măcar să pună mîna pe sacoșă? Mama Ei oftează și dînsa tot în sine — și-și spune c-ar trebui să-i povestească cuscrei cum au ajuns copiii de două zile direct în pragul divorțului, că nu vorbesc între ei și că numai atunci sînt oamenii așa de posaci și acri, și nu schimbă o vorbă, cînd vor să se despartă, să se perpelească și dumneaei, să sufere cum sufăr eu de două zile, că nu mai am somn nici noaptea, nici ziua, nu să facă pe grozava cu borcanul ei de spanac cu tot...

Sculîndu-se de pe scaun și îndreptîndu-se, cu un aer de martiră, spre bucătărie, mama Ei aruncă peste umăr, cu un subînțeles plin de greutate:

— Ce să faci, așa-i cu tinerii de azi. Aleargă cu sufletul la gură spre căsătorie...

— ...de parcă ar pierde ultimul tren, completează și mama Lui, gîndindu-se ce soartă a avut odorul ei nimerind în casa asta străină unde e pus să-și spele singur ciorapii.

— ...și pe urmă, una-două, îi și vezi certați și puși pe divorț, aruncă cealaltă ultima picătură de otravă în sufletul preopinentei.

Dar n-are șansa ca otrava să aibă timp să se insinueze în sufletul vizat. Pe ușă au apărut amîndoi copiii, cu un aer triumfător.

— 10, mamă, strigă Ea.

— 10, dragilor, strigă și Ei.

Soacrei mici nu-i vine să-și creadă ochilor. O mînt parcă și urechile. Cum, nu mai sînt certați? S-or fi împăcat de-a binelea? Uite-i cum se giugiulesc, cum ciripesc, scumpii mamei, uite la ei cît de fericiți și veseli sînt.

— Dar parcă aveați ceva pe suflet, riscă ea o afirmație cu substrat interogator. V-ați certat cumva? nu rezistă mama să nu atace frontal problema.

— Noi, mămico? o alintă ginerele. Păi ne mai ciondănim și noi, așa nițeluș, ca să ne fie mai dulce împăcarea, nu-i așa, porumbița mea?

Și mama își mestecă gîndurile în tăcere, ușurată. „Doamne, și eu care-i vedeam despărțiți și mă gîndeam cum n-a avut noroc în viață biata mea fetiță... Bine că l-am ascultat pe bărbatu-meu de nu m-am amestecat. Ce mă făceam acum dacă mă băgam între ei? Of, soacra tot soacră, recunoaște ea — dar „numai în gînd — total autocritic. Și aplecîndu-se asupra cuscrei, o întreabă cu vocea numai miere:

— Și cum spuneai, dragă, că-i faci băiatului spanacul? Cu orez? Stai să-mi notez și eu rețeta exactă...

Cînd vine pe lume „Ăla micu"

Pînă mai ieri-alaltăieri, îi se părea că pe Terra există numai Ei doi, Ei și — desigur — restul lumii (restul familiei, restul colegilor, restul prietenilor). Alergau prin viață ținîndu-se de mînă, ca într-un cîmp smălțat cu flori de mac și păpădii galbene, împinși din spate de curenții fericirii, precum pînzele unei nave de vînturile cele bune. Grijile tinereții — prilej de mici bătălii, preferabil victorioase, și profesia, și apartamentul proaspăt repartizat, și fotoliile din camera de zi, și faianța nouă pusă în baie, și economiile pentru vacanța la mare... „Așa fericiți vom fi toată viața", își spuneau cu convingere cînd se întorceau de la discotecă, de la prieteni, de la teatru. Pînă cînd, într-o zi, jogging-ul prin fericirea în doi, prin magazine, piețe și stagiatură a început să li se pară cam prea însingurat, cînd iubirea în doi a simțit nevoia să devină iubire în trei. Și atunci, cînd, în sfîrșit, cel mic a apărut pe lume (atunci cînd lîngă patul din dormitor a fost instalat coșulețul dotat cu fundă roșie și cearșafurile dantelate, atunci cînd pe pozele din album au început să apară Ei-trei, și nu doar Ei-doi), atunci viața lor a început să se schimbe. Să capete alte dimensiuni. Să capete alte sensuri.

Cel mic — „Marele mic", cum îi ziceau ei bebișorului lor (sigur, cel mai frumos, mai deștept, mai dulce, mai, mai, mai... din lume) — a trezit în El o mică gelozie: oare Ea nu mai are nici o rezervă de sentimente și pentru soțul pe care pînă de curînd spunea că îl adoră pe vecie?! Tot „Marele mic" trezea și în Ea sentimentul (milenar!) de inechitate încercat de femeile lumii: oare numai ele, în exclusivitate, sînt predestinate hrănirii, spălării, pudrării, schimbării, legănării (etc. etc.) bebelușului?

...Și într-o seară, la spectacolul fermecător al îmbăierii celui mic (la care El asistase pînă acum ca un spectator de onoare din fotoliul de orchestră), Ea i-a încredințat cu eroism (și grijă!) în mîinile Lui fragila alcătuire a puiului de om, și a adăugat: ia să-ți văd îndemînarea. Iar El a descoperit — cu încîntare nespusă — nu numai că a devenit de la a treia băiță expert în problemă, ci că ei, cei doi bărbați, au aceeași formă a degetului mare de la picioare și aceeași aluniță pe șoldul stîng. Pe urmă, cînd El s-a dus cu căruțul la plimbare și Ea a avut timp să se ducă la coafor, El și-a dat brusc seama că maternitatea a făcut din adolescenta subțirică o femeie adevărată, plină de nuri și vino-ncoa.

Baia celui mic au făcut-o de-atunci împreună. Noaptea și-au împărțit-o echitabil: un plînset îi revine El, celălalt Lui. Scutecele le spală El în mașină, biberoanele le pregătește Ea în bucătărie. O duminică merg la părinții El, cealaltă la ai Lui.

Și dintr-o dată și-au dat seama că o plimbare prin parc în trei — cu copilul în căruț — îi se pare mult mai plăcută decît orice seară petrecută (cîndva!!!) la discotecă, apoi că banii aruncați altădată pe cine știe ce prostioare pot deveni infinit mai folositori cumpărînd un robot pentru făcut suc de fructe și de legume sau niște jucării (su-per-be!) pentru cel mic. Că zîmbetul celui mic aprinde brusc soarele în toată casa (chiar dacă afară viscolește) și că primele silabe pe care le-a pronunțat — ma-ma și ta-ta — echivalează cu acordurile solemne ale Simfoniei a IX-a.

Atunci s-au privit lung unul în ochii celuilalt și și-au spus: pînă acum ne-am jucat de-a viața. Acum — datorită celui mic — o trăim cu adevărat...

SANDA FAUR

FAMILIA VIITORULUI

OPINII ALE TINERILOR

Rod al unei prestigioase inițiative românești, Anul Internațional al Tineretului, sub mobilizatoarea deviză: „Participare. Dezvoltare. Pace", a readus în prim-planul atenției generale — de această dată în mod organizat și programatic — tînăra generație cu vasta sa problematică.

Participant activ, de mai bine de un deceniu și jumătate, la dialogul analitico-prospectiv privind statutul și rolul tineretului în societatea contemporană, Centrul de cercetări pentru problemele tineretului din țara noastră a întreprins o amplă investigație referitoare la imaginile tinerilor despre viața în mileniul viitor. Realizată pe baza unor autobiografii proiective cu tema: „Eu și generația mea în anul 2000", cercetarea a cuprins 400 de tineri (muncitori, țărani, elevi, studenți, intelectuali și alte categorii), băieți și fete, provenind din 11 județe ale țării. Dar să subliniem cîteva coordonate importante care s-au relevat în ceea ce privește imaginea familiei mileniului III, așa cum s-a conturat din opiniile consemnate.

Este evident faptul că nu a existat tînăr cuprins în investigația noastră — indiferent dacă era „în cunoștință de cauză", adică dacă era deja căsătorit, sau încă nu — care să nu se fi referit la familia anului 2000, proiectîndu-se pe sine ca pe unul dintre autorii principali. În această privință, s-a putut constata chiar o „coborîre pe pămînt" a celor mai mulți subiecți, întrucît, spre deosebire de majoritatea celorlalte domenii și aspecte ale vieții (activitatea profesională, petrecerea timpului liber etc.), pe care imaginația le-a completat ades cu fantezie, familia a fost „oglindită în avans", de obicei, cu realism.

Fie că rostesc răspicat acest lucru sau numai indirect, cei mai mulți tineri au dovedit o concepție sănătoasă despre familie și rostul său, „celula de bază a societății" (unii o denumesc chiar „nucleul central"). În ceea ce privește raporturile dintre soți, ele sînt, evident, bazate pe egalitatea deplină. Nu s-a pus problema dependenței materiale a unui soț față de celălalt, întrucît, de regulă, profesiile (proiectate) ale partenerilor sînt de același nivel (rang), iar veniturile dobîndite sînt, în consecință, similare sau identice.

Exprimat în mod explicit sau numai insinuat, conținutul vieții de familie este preponderent cultural. Potrivit opiniilor celor mai mulți tineri dintre cei investigați afinitățile spirituale sînt principalele elemente ale apropierii între parteneri. Dacă acestora li se adaugă și similitudinea și chiar identitatea de preocupări (profesionale), atunci apropierea este perfectă sau aproape perfectă.

Bazată pe alegerea liberă a partenerului și pe dispoziția fiecăruia de a coopera la îndeplinirea obligațiilor comune (îngrijirea și educarea copiilor, efectuarea cumpărăturilor, întreținerea curățeniei chiar și în condițiile unei sporite automatizări și robotizări a menajului), *familia viitorului — în opinia tinerilor de azi — cunoaște o continuă consolidare, iar rolul său în societate sporește.*

În concepția celor investigați, familia în cel de-al treilea mileniu nu înseamnă nicidecum o asociere economică, o apropiere convențională sau o simplă relație camaraderească, ci, dimpotrivă, o comuniune de idei și de sentimente, de trăiri, de afecte între soți. Familia viitorului se bazează pe interesul sincer al unui partener față de celălalt, pe sentimentul dragostei nealterate de interese materiale ori de parvenire. Există totodată relevat un puternic conținut cultural al căsătoriei, reflectat de preconizata similitudine a gusturilor estetice ale soților.

În afară de amenințarea globală a războaielor, frecvent și viu invocată și amendată de tineri, ei nu întrevăd nici un motiv de neliniște nici pentru sine și nici pentru viitoarele lor odrasle. Dimpotrivă, ei își exprimă speranța (și totodată recunoștința) că minunatele condiții create lor astăzi de partidul și statul nostru se vor dezvolta în continuare, oferindu-le noi și tot mai largi posibilități de afirmare în toate privințele. Indirect, aceasta vorbește despre caracterul reconfortant al actualei ambianțe sociale, de sentimentul siguranței pe care îl generează politica înțeleaptă a partidului nostru față de familie, față de toți cetățenii patriei.

Cînd se referă la familia viitorului, băieții sînt, în general, laconici. În schimb, fetele descriu cu detalii atît propria lor implicare în viața familiei cît și participarea soților lor. Aproape fără excepție, ele își exprimă dorința să devină mame și să aibă și băieți și fete. De regulă, soțiile desfășoară activități profesionale. Totodată, robotizarea me-

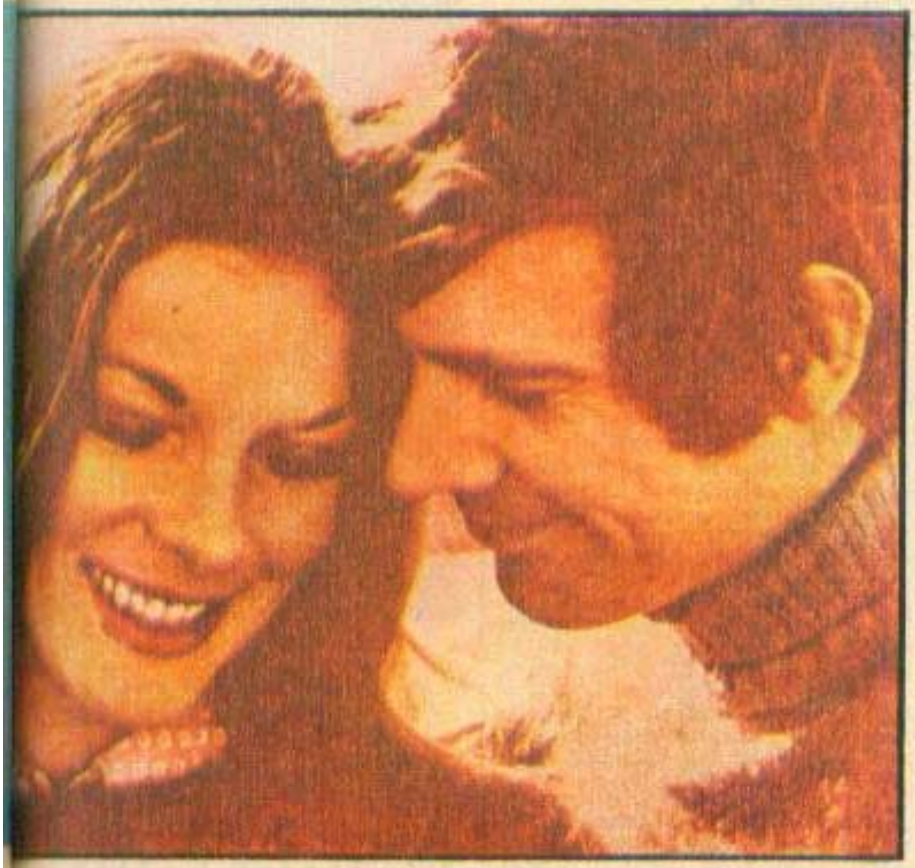

najului (mai des proiectată de băieți în comparație cu fetele), simplificînd sau reducînd la minimum efortul fizic al soției, o face disponibilă în mai mare măsură, pe de o parte la îngrijirea și educarea copiilor lor, iar pe de altă parte, la organizarea și petrecerea timpului liber al familiei (care, de obicei, este conceput a fi consumat împreună, într-un grup de prieteni).

Interesant de consemnat este faptul că pentru rezolvarea unor probleme gospodărești, muncile și funcțiile tradiționale rămîn încă în cadrul familiei. De regulă, tinerii urmăresc utilarea căminului propriu cu aparate și instalații ultramoderne. Unii se oferă, cel puțin în proiect, să contribuie la efectuarea unor sarcini de familie pentru a ușura munca celuilalt soț. Fără îndoială că, în aceste cazuri, este vorba de reproducerea unui model tradițional, în esență pozitiv, pe care l-au preluat de la proprii lor părinți sau de la alți oameni ai societății noastre de astăzi.

Îndeosebi fetele atrag atenția asupra faptului că se vor preocupă să asigure o atmosferă caldă căminului lor, că își vor înconjura soții și copiii cu multă afecțiune și că vor veghea ca armonia să domine în propria lor familie.

În egală măsură, băieții și fetele arată că vor lăsa neîngrădite posibilitățile de optare propriilor lor copii, le vor permite deci să-și aleagă profesiile preferate și se vor strădui să le creeze condiții optime pentru însușirea acestora și pentru dezvoltare, în general. Subiecții intervievați doresc în marea lor majoritate ca fii lor să-și desfășoare activitatea profesională în locuri de muncă ultramoderne.

În concepția despre familie tinerii au inclus și obiceiuri astăzi frecvente: lectura presei în fotoliu, mai ales de către soți, croșetatul — de către soții —, îngrijirea mașinii personale — îndeosebi de către soți. Din faptul că preocuparea de a-i distra pe copii este pusă mai mult pe seama soților, se poate deduce că se va menține o anumită diviziune a sarcinilor de familie, soților rămînîndu-le, în continuare, spre rezolvare, problemele găspodărești tradiționale. Totodată, cercetarea a consemnat o proporție apreciabilă de soți, reali sau virtuali, care, cel puțin în intenție, își autoasumă sarcina efectuării curățeniei în locuință. După cum s-a mai relevat, această activitate va fi mult ușurată de substanțiala robotizare a menajului.

Relațiile bune de la locurile de muncă se vor prelungi și la nivelul familiilor, astfel că, între invitați, în primul rînd vor fi colegi de serviciu, apoi foștii colegi de studii, vecinii și alți prieteni. Totuși, mai rar se pune problema vizitelor reciproce — cu excepția celor prilejuite de sărbătorirea unor evenimente sau pentru desfășurarea unor jocuri de societate — și se insistă mai mult pe petrecerea în comun — de obicei de către două familii, împreună cu sau în absența copiilor — a timpului lor liber, la aer curat ori la discoteci. Mulți tineri proiectează vizionarea unor spectacole de teatru sau de cinema împreună cu partenerul de familie.

S-a vehiculat mult părerea că, datorită preconizatelor modernizări, automatizări și robotizări ale activităților profesionale și a locurilor de muncă, partenerii se vor putea consacra în întregime acasă („cu toată ființa") familiei. Aceasta ar constitui, în concepția celor mai mulți tineri, o condiție esențială care va favoriza sudarea relațiilor intrafamiliale. Grija pentru respectarea programului de activitate profesională se menține în continuare în atmosfera familiei.

Pe de altă parte, pornind de la ceasul deșteptător — care, negreșit, va fi electronic —, unii tineri arată că își vor utila apartamentul cu aparate pentru gimnastică de întreținere și cu aparate de aer condiționat, iar alții își dezvăluie intenția de a petrece mult timp în natură, desprinzîndu-se cu propria lor voință de televizorul în culori, nelipsit, evident, din nici o familie.

Concluziile ce s-au desprins din această valoroasă inițiativă finalizată, ce a cuprins mai multe domenii, din care am extras numai unul dintre aspectele fundamentale — familia mileniului III —, ne îndreptățesc să putem afirma că avem un tineret robust și sănătos, cu principii viguroase de viață, capabil să întîmpine acest prag de mileniu cu optimism și cu încrederea în binefacerile celei mai umane orînduiri: socialismul.

Dr. DUMITRU BAZAC,
cercetător științific principal
la Centrul de cercetări pentru
problemele tineretului

ŞCOALA PĂRINŢILOR

GRAIUL NOSTRU CEL FRUMOS, PATRIE ŞI CONŞTIINŢĂ DE NEAM

De la acel îndemn de inimă şi cuget ce a dat glas cîntării graiului străbun, de la versurile înaripate ce au doinit-o în „Mult e dulce şi frumoasă limba ce-o vorbim" pînă la înalta preţuire ce se cuvine pentru „vechea noastră avere naţională" (Eminescu), „creşterea limbii româneşti şi-a patriei cinstire" a fost şi rămîne mereu o frumoasă datorie şi o înălţătoare faptă patriotică.

Dar înflorirea vorbirii, cultivarea şi îmbogăţirea ei îşi au temelia în casa părintească, în glasul şi chipul mamei. De-acolo, din cerul albastru al copilăriei, prinde contur iubirea cea mare şi roditoare de neam şi de limbă.

Cele dintîi cuvinte ce înfloresc în glasul cel dulce şi fraged al copilăriei imaculate şi gingaşe farmecă şi învie tot ceea ce sufletul şi cugetul omenesc pot dărui lumii mai frumos şi mai folositor. Căci tot aici, în grădina cea bogată a limbii româneşti, se află şi sămînţa iubirii de părinţi, de strămoşi, de ţară şi de oameni, sămînţă ce germinează printre primele simţiri ale făpturii-copil, răspîndite în vorbele de alint şi de trezire la viaţa conştientă. Odată cu desprinderea dintre silabe a cuvintelor mamă şi tată, odată cu înginarea, cu ochii la chipul bunicii, a duioaselor cîntece de leagăn, odată cu murmurarea celor dintîi poveşti despre oameni şi faptele lor, copilului i se umple fiinţa de acea miraculoasă putere de a fi şi el pe lume şi de a deveni om mare. În voinţa aceasta de a trăi şi a făptui la înălţimea cucerită de oameni, bucuria aceasta constructivă dintru început este asemenea sevei biruitoare din firul de iarbă ce străpunge pînă şi asfaltul spre a ieşi la lumină, la viaţa înţeleasă şi exprimată; voinţa aceasta, deci, adunată din „sudoarea muncii sutelor de ani" a strămoşilor, a făurit şi făureşte istoria şi patria acestui popor brav, limba sa „veche şi-nţeleaptă" atît de armonioasă, cîntată şi doinită în versuri nemuritoare, ritmată şi îmbogăţită mereu în poveşti şi basme fără bătrîneţe, păstrată ca un tezaur de mare preţ în vechi cronici, întinerită mereu în opere literare unice, precum „Mioriţa" şi „Luceafărul". Ca temei al coeziunii unui popor, graiul nostru cel frumos, „ca un fagure de miere", este acel tezaur „pe care-l moştenesc copiii de la părinţi, depozitul cel mai sacru lăsat de generaţiile trecute şi care merită de a fi păstrat cu sfinţenie de generaţiile care-l primesc. El este cartea de noblleţe, testimoniu de naţionalitate al unui neam; semnul caracteristic prin care membrii aceleiaşi familii se remarcă în marea diversitate a popoarelor din lume; lanţul tainic ce-i leagă împreună şi-i face a se numi fraţi, altarul împrejurul căruia toţi se adună cu inimă iubitoare şi cu simţire de devotament" (Vasile Alecsandri).

Frumuseţea unică şi atît de adevărată a femeii-mame în ochii copilului ce-i caută chipul cu toată foamea sa nemăsurată de a o vedea surîzîndu-i lui şi numai lui, dialogul acesta cu universul fără margini oglindit în chipul ei are o legătură indisolubilă cu glasul şi vorbirea, cu gîndul şi duioşia inimii. *„Cîte văd toate le-ngîn/ Şi petrec lumea prin gînd"* zice un vechi cîntec de leagăn ce atestă intuiţia şi sensibilitatea femeilor în iniţierea pruncilor în graiul strămoşesc. Este de aceea cu atît mai valoroasă cultivarea limbii româneşti în anii de-acasă, în familie, căci, oricît de mic, copilul asimilează prin emoţie şi imitare tot ceea ce mediul înconjurător îi oferă ca mijloc de denumire a ceea ce vede, de exprimare a ceea ce doreşte şi simte. Chiar dacă femeile din zilele noastre nu-şi prea mai amintesc cîntecele de leagăn din copilăria lor, fiecare mamă vorbindu-i pruncului, cîntîndu-i din cînd în cînd, îl apropie prin cuvînt şi muzică de înţelesurile cele dintîi ale vieţii. Le-ar fi de o mare utilitate familiilor cu copii mici discuri şi cărţi cu texte vechi şi noi care să fie spuse şi cîntate acasă celor mici.

Un cunoscut rapsod popular, de cîteva ori premiat la Festivalul naţional „Cîntarea României", precum este muncitoarea tipograf Ioana Mănăilă, ne mărturisea, de curînd, că ea însăşi, bunică fiind, a simţit nevoia cîntării şi reînvierii unor cîntece şi doine pentru copii, la care femeile ştiu apoi a adăuga vorbe şi versuri noi, potrivite cu starea lor sufletească şi cu puterea de receptivitate a copilului. Căci, în felul acesta, emoţiile şi gîndurile mamei trec în memoria copilului, constituindu-se ca o temelie a limbii şi a respectului faţă de limba vorbită şi scrisă de mai tîrziu. Fiecare dintre noi datorăm mai întîi mamei, părinţilor noştri, dragostea pentru frumuseţea şi dulceaţa limbii române.

Astfel, multe îndatoriri de mare noblleţe şi patriotism avem noi, toate femeile mame, căci în familie cultivarea şi îmbogăţirea limbii materne sînt, deopotrivă, un fapt de existenţă şi cultură şi un act patriotic.

CONSTANTINA CARANFIL

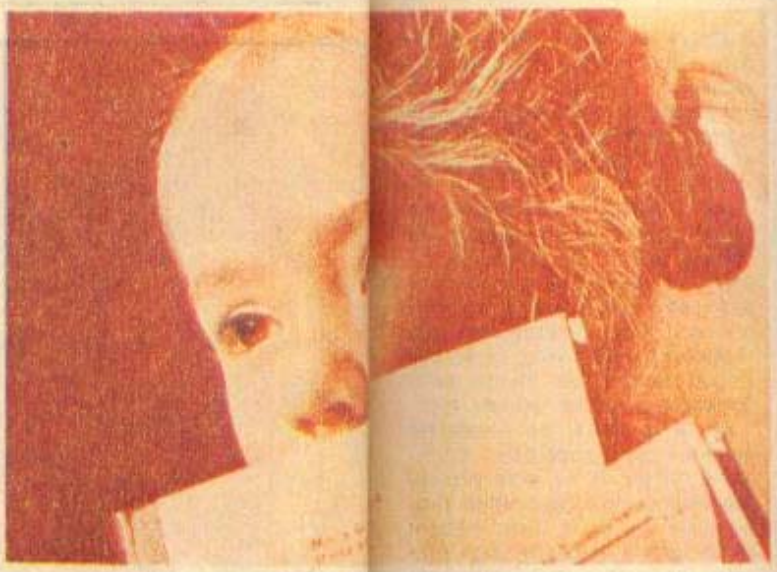

SUCCESUL ŞI INSUCCESUL ŞCOLAR

Succesul sau insuccesul la învăţătură au constituit, dintotdeauna, sursă de bucurii ori de supărări şi incertitudini în familie; reuşita sau eşecul în activitatea şcolară au prilejuit tot atîtea clipe de armonie ori de tensiuni conflictuale între părinţi şi copii. Cu atît mai mult astăzi, cînd învăţarea se impune ca o variabilă hotărîtoare în devenirea fiecărui copil sau tînăr, ajutîndu-l să-şi croiască un viitor luminos în viaţa profesională şi socială, familia se arată şi mai sensibilă la progresele învăţării. Ea nu poate rămîne indiferentă la fenomene care se află în directă legătură cu destinul propriilor ei fii. Lăsînd la o parte prejudecăţi dăunătoare, demult depăşite, după care numai unii copii ar fi „dotaţi pentru carte", iar alţii nu, părinţii trebuie să se regăsească implicaţi din ce în ce mai mult în susţinerea efortului de învăţare al copiilor lor, în obţinerea unor rezultate din ce în ce mai bune în munca lor şcolară.

Cercetări recente demonstrează marile posibilităţi de influenţare pozitivă (sau negativă) ce stau la îndemîna familiei în ceea ce priveşte dezvoltarea la copii a unor capacităţi şi caracteristici indispensabile învăţării şcolare, cum ar fi limbajul, capacitatea de vorbire, curiozitatea şi spiritul de observaţie, a unor interese pentru diferite domenii de cunoaştere şi acţiune (literatură, artă, ştiinţă, tehnică, viaţa socială etc.), a puterii de concentrare etc.

Dar exemplele pot fi multiplicate la infinit. Este ştiut, bunăoară, că învăţarea este o chestiune de efort, de trudă şi de voinţă. Dificultăţi în învăţare poate să întîmpine oricare copil sau tînăr. Dar atitudinea pozitivă faţă de muncă, obişnuinţa de a depune eforturi conştiente, deprinderea de-a învinge greutăţi ivite, de a face faţă insucceselor parţiale îl pot ajuta să depăşească asemenea dificultăţi. Or, acestea se învaţă, înainte de toate, în familie. Încă de mici, copiii trebuie să fie însufleţiţi de voinţă, de curaj, de spirit de iniţiativă, deprinşi să perseverezo în ducerea la bun sfîrşit a unor sarcini de îndeplinit, obişnuiţi de a rezista unor incomodităţi, tenta-

copiilor lor, în obținerea unor rezultate din ce în ce mai bune în munca lor școlară.

Cercetări recente demonstrează marile posibilități de influențare pozitivă (sau negativă) ce stau la îndemîna familiei în ceea ce privește dezvoltarea la copii a unor capacități și caracteristici indispensabile învățării școlare, cum ar fi limbajul, capacitatea de vorbire, curiozitatea și spiritul de observație, a unor interese pentru diferite domenii de cunoaștere și acțiune (literatură, artă, știință, tehnică, viața socială etc.), a puterii de concentrare etc.

Dar exemplele pot fi multiplicate la infinit. Este știut, bunăoară, că învățarea este o chestiune de efort, de trudă și de voință. Dificultăți în învățare poate să întîmpine oricare copil sau tînăr. Dar atitudinea pozitivă față de muncă, obișnuința de a depune eforturi conștiente, deprinderea de-a învinge greutăți ivite, de a face față insucceselor parțiale îl pot ajuta să depășească asemenea dificultăți. Or, acestea se învață, înainte de toate, în familie. Încă de mici, copiii trebuie să fie însuflețiți de voință, de curaj, de spirit de inițiativă, deprinși să persevereze în ducerea la bun sfîrșit a unor sarcini de îndeplinit, obișnuiți de a rezista unor incomodități, tentații, stări subiective nefavorabile, dispoziții de moment, oboseli, distragerilor de tot felul, care pot interveni pe parcursul învățării. De aceea, copiii trebuie lăsați să deseneze, să picteze, să modeleze, să construiască. Cel dintîi avantaj ce va decurge din asemenea activități va fi, cu siguranță, deprinderea perseverenței, a tenacității, ușor transferabile în actul de învățare.

Copilul trebuie obișnuit să facă din eșecul înregistrat la un moment dat un punct de unde să se ridice, de unde să meargă mai departe, un fapt de ambiție. Și din acest punct de vedere, familia se poate dovedi a fi un factor de sprijin încurajator, de imbold

în depășirea greutăților: ea poate să cultive siguranța de sine, să insufle încredere în capacitățile proprii, apreciind, lăudînd uneori, cu riscul exagerării, progrese oricît de modeste ar înregistra acesta.

Dar învățarea nu este o problemă exclusiv a minții, a intelectului și a voinței; ea este, în același timp, influențată direct sau indirect și de factori afectivi-emoționali. Astfel de trăiri pot contribui la încordarea sau slăbirea eforturilor de învățare. Cu atît mai mult astăzi, învățarea are nevoie a fi susținută, în tot mai mare măsură, de un puternic suport motivațional. Și familia poate să participe la întărirea acestei „motivații" a învățării, trezind la copii curiozitatea și trebuința de cunoaștere, de explorare în mediul înconjurător și descoperire. Ea poate încuraja eforturile și rezultatele bune, asigurînd o atmosferă psihologică favorabilă învățării, lipsită de sentimentul fricii, al stărilor de stres. De mare importanță este, în acest sens, înțelegerea conjugală, bunele relații afective ce trebuie să domine viața de familie.

Totodată, părinții au datoria să sesizeze la timp apariția unor posibile tulburări de genul unor „blocaje afective", complexe de inferioritate etc., să asigure un bun „anturaj afectiv", să manifeste sensibilitate și înțelegere, să examineze cu atenție stări dificile, intensificîndu-și colaborarea cu învățătorii și profesorii școlii respective.

O „pedagogie de sprijin" este absolut necesar să se practice în familie. Este posibil ca unii copii să se vadă suprasolicitați, să aibă de făcut față unor prea multe și grele sarcini de învățare; alții să întîmpine dificultăți de înțelegere, de memorizare, de evaluare corectă, carențe în deprinderile de citire, de calcul matematic, lipsă de îndemînare tehnică etc. Sînt atîtea și atîtea situații în care familia poate ajuta copilul aflat în dificultate dacă urmărește cu atenție evoluția lui fizică și psihică, dacă reușește să descearnă natura și adevăratele cauze ale dificultăților întîmpinate și mai ales dacă știe cum să-i fie la timp alături (prin explicații suplimentare, exemplificări concrete, repetări, demonstrații instructive, comparații, analogii, cuvinte de încurajare pentru eforturile depuse etc.). Firește, grija cea mai mare trebuie acordată vîrstelor timpurii, deoarece tocmai în primii ani de școală eforturile de ajutorare sînt cele mai eficiente, prevenindu-se apariția unor viitoare greutăți și insuccese.

Dar cel mai important lucru ce poate fi făcut este acela de a-i obișnui pe copii să învețe, să lucreze sistematic, să se concentreze, să-și autoimpună o disciplină a muncii, să simtă trebuința și plăcerea de a învăța, să-și facă singuri temele, să învețe să-și corecteze propriile greșeli etc.

De la o vîrstă, de succesele generale sau specifice, dominante, încep să se lege proiectele profesionale, aspirațiile profesionale de viitor. Este evident că în spatele acestora stau interese, capacități și aptitudini care au început să prindă un tot mai pronunțat contur. O detectare corectă a acestora va putea să devină premisa unei juste orientări școlare și profesionale, familia avînd întotdeauna un cuvînt de spus în această privință.

Conf. dr. IOAN CERGHIT

VITRINA

— Cum o cheamă, cum o cheamă? au sărit curioși băieții.

— Alinuța, am spus în locul ei.

— Să stea la masa noastră, tovarășă educatoare, mă rugă Firuța.

— Unde vrei, Alinuța?

— Aici.

Se opri alături de raftul cu jucării. I-am dat un scăunel și fetița s-a așezat lipită aproape de ursulețul de pluș.

...E ora de joc. Dau copiilor jucăriile preferate.

— Alinuța, ce jucărie vrei?

Fetița mă privește cu ochi mari, întrebători:

— E voie, nu se strică? Nu se...?

— Nu, Alinuța. Joacă-te!

Și-n sorțulețul ei albastru, Alinuța poartă, ca pe o comoară, de la raft, prin toată clasa, veverița din catifea arămie și mingea cu felii verzi și albe. I s-au aprins obrajii și ochii îi strălucesc, două luminițe albastre.

Vine iar la mine și, peste bucuria copiilor, întreabă:

— Tovarășă educatoare, să dau mingea chiar pe jos de tot? Și veverița s-o pun și pe masa mea?

— Sigur, Alinuța, sigur.

...În fiecare dimineață o găsesc lîngă raftul cu jucării. O urmăresc în recreații. Se plimbă pe lîngă jucării, oprindu-se și vorbind singură abia șoptit. Poate nu are jucării, poate părinții... dar nu. În fiecare dimineață o aduce mama sa cu mașina. Fetița coboară și femeia purtînd o pălărie cu bor mic și mănuși albe apasă pe accelerator spre șosea...

...Plecăm împreună. Alinuța își ține mîna caldă în palma mea.

— Mergeți la mama mea, se bucură Alinuța. Da?

Merg să vorbesc despre Alinuța, despre jucării. Poate mama ei nu-i cumpără.

Dar... în holul de la intrare, într-o vitrină lungă cît peretele, pe dulap, pe ladă dulum de jucării. Noi, neatinse, multe, frumoase.

— Ce de jucării are fetița!

— Da, se apără într-un fel

CU JUCĂRII

mama, noi, prietenii, bunicii... Amintiri, vă plac? făcu mama şi-mi roti la întîmplare o jucărie mecanică frumoasă, care prinse a ţopăi pe covor.

— Toate noi.

— Nu, sînt altele şi mai vechi, dar...

...Am înţeles. Alinuţei îi erau răpite jucăriile, pentru frumuseţea casei, pentru bibelouri.

Mama n-a negat, mi-a mărturisit direct, în timp ce-mi întindea cafeaua:

— Le-ar fi stricat demult. Aşa se joacă şi totuşi jucăriile rămîn noi, intacte.

— Se joacă? Ce fel?

— Prin fereastră. Haideţi numai şi o să vedeţi.

Nemaiauzindu-ne vorbind, Alinuţa a început să se plimbe ca şi în prima zi la grădiniţă pe lîngă jucării, vorbind încet, abia şoptit.

— Ce faci, Alinuţa?

— Spun poveşti

Şi în liniştea camerei, fetiţa se juca în gînd cu jucăriile, îşi ticluia poveşti. Lupul, care era de fapt un fel de căţel, o pîndea pe Scufiţa Roşie, păpuşa cu băsmăluţă şi coşuleţ pe braţ. Bunica era o matrioşcă de lemn, care era tare bolnavă, dar nu sta în pat că nu avea. Se oprea apoi la căprioară, o privea prin sticlă şi-şi închega o poveste cu puiul ei rătăcit, prezent în alt raft al vitrinei, pe care-l căuta în poiană după giastre cu flori de narcise şi maci din mătase.

Mama părea perfect împăcată. Mă privea bucuroasă şi încerca să-mi demonstreze că e într-adevăr o „metodă". Am vorbit mult amîndouă. Alina, într-o casă plină cu jucării, avea o copilărie fără joc. Crescuse timidă, rezervată, tristă... Mamei i-am povestit cît s-a bucurat cînd i-am dat voie să ţină în braţe veverita, să arunce mingea. Femeia mă privi c-un fel de teamă. Era poate teama pentru ceea ce greşise pînă atunci, poate dacă nu-i prea tîrziu.

Nu, nu era tîrziu, încă.

ADINA BUZOIANU

Cînd alunecă părinții

Stau îngrămădiți pe banca austeră. Ar trebui să fie la școală, dar nu sînt acolo, ci aici. Șase. Au dat mult de furcă miliției pînă i-a prins. Unii nici n-au împlinit 14 ani, alții n-au ajuns la 16. Ce au făcut? „O joacă", a îndrăznit să pronunțe unul dintre ei, mai coltos. Privește în jur, pe furiș, dar viclean. El a fost, se pare, „șeful". Stau toți pe aceeași stradă. De pildă, el, coltosul, Dan C., elev în clasa a X-a, școlar mediocru, cu catalogul doldora de absențe nemotivate. Părinții lucrează pe un șantier, nu l-au luat cu ei acolo, unde au condiții bune de locuit, unde există școală și unde ar fi putut crește bine și băiatul, în acel tumult de muncă și de preocupări cinstite. L-au lăsat la bunici, bătrîni și fără autoritate. Scăpat, deci, din mînă. Deși avertizați, părinții au lăsat lucrurile mai departe tot așa: „se mărește el și se cuminte". Nu s-a cuminții. Poate că le-a dus dorul, poate că n-a avut o mînă sigură care să-i trasează destinul, cine știe? I-a adunat în jur pe cei ca el și s-au apucat de năzbîtii. Mai întîi prin piețe: „la care poate să «șterpelească» un măr de la nenea ăla afurisit?" Au mai mîncat și cîte o bătaie, dar nu le-a fost de folos. Apoi au spart un chioșc de răcoritoare. Noaptea, după închidere. Au mîncat ciocolată și s-au umflat cu sucuri. „Succesul" i-a ambiționat. Au trecut la magazinele cu dulciuri. Odată au stat o noapte întreagă într-unul. Și tot așa. N-a anunțat nimeni la miliție că i-a dispărut de acasă băiatul. Bani nu furau, se „distrau". Pînă au fost prinși.

Unora le este rușine, altora nu. Costel I. are 15 ani. Se uită la tine grozăvindu-se parcă. Dar o dramă, cu firele ei reci, se află și dincolo de această grozăveală. Tatăl i-a murit, iar mama nu prea stă pe acasă. „Te știam copil bun, zice. Se descurca singur, făcea mîncare". Ea mai lipsea de acasă e-adevărat... Este, într-adevăr, greu singură, dar lucrul acesta l-am mai auzit de la o mamă cu 5 copii, care se zbătea ca o leoaică să-i crească bine și să aibă ei de toate. Și i-a crescut, sînt toți bine, oameni de nădejde azi, la casele lor, la rîndul lor cu copii.

Doru stătea chiar la mijloc. Încruntat, dușmănos, parcă acuzator. Netemător și neînfricat. Frondă. Frondă de copil ce se crede „erou". Oare se crede cu adevărat? Ia să-i zgîndărim puțin pojghița asta de personaj de operetă? Îl invit într-o încăpere alăturată. Nu vrea să stea jos, stă cu capul întors spre fereastră. Cu alte cuvinte, să-l las în pace. N-are el chef de „discuții" cu mine. Îl las o bună bucată de timp să stea așa, știam că are să obosească, îmi era milă de el. La un moment dat îi spun: „Mama se află afară. Ar vrea să-ți vorbească".

A sărit ca ars, aproape țipînd: „Nu vreau. Nu vreau s-o văd". Lacrimile stăteau să țîșnească, respira greu. Îl potolesc. „Măi, băiatule, e mama ta, și te iubește". S-a lăsat, ca o cîrpă, pe scaun și m-a privit pentru prima dată în ochi. Dumnezeule, cîtă amărăciune și revoltă se aflau în ochii aceia. Ochi de copil. „Nu mă iubește. Și nici nu vreau". Am tăcut, clipe lungi amîndoi. Îi știam, în parte, povestea. Era singur la părinți, mama, Cristina F., cercetătoare la un institut. Tatăl, inginer într-o întreprindere. Totul a început în urmă cu vreo cinci ani...

Locuiesc prin Balta Albă, spre Ozana. Cartier bucureștean nou, frumos, inundat de verdeață. Chiar alături se află un parculeț pentru copii. Unul dintre cele mai frumoase parcuri pentru copiii din Capitală. Se juca, pe înserate, de-a v-ați-ascunselea, cu alți prichindei ca și el... Tatăl venea tîrziu, iar mama trebuia să pice dintr-o clipă în alta. Cînd o să vadă lumină la fereastră, o va sbughi sus. Acum trebuie să se ascundă cît mai bine. Cel mai bun loc era în parcarea aceea, dintre boscheți. Merge tiptil, ca indienii, se strecoară printre mașini. Într-una zărește un nene și... Da, e mămica. Și e mașina lor. Bucuros c-o vede se repede la portieră și bate în geam. Mămica înghețată, el rîde, cu gura pînă la urechi, nu-și dă seama de situație. Coboară, coboară și „nenea", mama îl ia de mînă pe copil și pornesc, amîndoi, sus. „E un coleg, l-am adus pînă acasă. Stă pe aproape". Nu-l interesează „explicația" ei, copilul nu s-a gîndit la nimic rău. Numai că de ce a lăsat mașina tocmai acolo? Dar, pe scară, cu o voce pe care nu i-o cunoaște, o voce vinovată îi șoptește: „Puișor, aș vrea să te rog ceva. Să nu-i spui lui tăticu". „Ce să nu-i spun, mămico?" „Că l-am adus pe nenea cu mașina". „De ce?" „Ei, o să se supere. Știi cum e tata!" El știa cum e tata și tocmai de aceea n-a înțeles. Nu i-a spus, în suflet i-au încolțit, însă, ca un ghimpe, păreri de rău. Își iubea tatăl. Își iubea mama. Între ei nu trebuia să existe nimic care... Totuși, de ce să se teamă ea, cînd tata e așa de bun? El nu-i zice niciodată nimic urît, o răsfață, ca și pe el, numai că, din păcate, e mereu ocupat și obosit. Duminicile, însă, cine mai este ca ei? Pornesc împreună spre unul din locurile frumoase din jurul Bucureștiului, îl lasă să ia și cîte un prieten ori doi cu el. Mama se ocupă de merinde, tatăl pregătește focul, are el o specialitate, frigăruile. Le meșterește din orice și, orice carne ar frige pe ele, și orice cîrnat, devin de două-trei ori mai bune. Și el se joacă și se simte în al nouălea cer.

Trecuseră vreo doi ani de atunci. Fusese la strand, la Floreasca, împreună cu alți puști. Și coboriseră la circ, să vadă menajeria. Apoi, hai-hui, pe aleile parcului de acolo. Cînd să coboare spre lac, sub un frunziș, pe o bancă... A simțit că se rupe ceva în el. Fiindcă, pe banca aceea, mama nu stătea ca toate mamele, ci în brațele omului aceluia, fără pic de jenă și de rușine. L-a văzut pe băiat? Nu l-a văzut. Dar, cînd s-a întors acasă, l-a găsit pe acesta încuiat în camera lui. L-a auzit plîngînd: „Dorule, mamă, deschide, ce este cu tine?" „Nimic". S-a tînguit ea mult pe lîngă ușă, dar n-a deschis-o pînă cînd n-a apărut taică-său. Credeți că i-a spus ceva? Da, de unde! Dar cu ea, cu mama, n-a mai stat de vorbă. „Cu ce l-ai supărat?" a întrebat-o, nedumerit, bărbatul. „Ei, ifose de copil", a răspuns, în doi peri. „Îl cam răsfățăm. Mai ales tu". „Da, se pare că ai dreptate, trebuie să fim mai atenți cu el".

Copiii au, în general, marele dar de a uita răul. Și de a nu-i cuprinde pînă în adîncuri dimensiunile. Totuși, ceva a început să se simtă și în relațiile dintre părinți. O răceală, cuvinte cu venin scăpate de sub control, reproșuri mascate. Apoi, scandalul, izbucnit violent și pe față. Legătura Cristinei F. cu unul dintre colegii de institut n-a mai putut fi ascunsă. N-a mai putut fi ascunsă fiindcă nevasta acestuia a dat buzna în biroul inginerului C. și l-a luat la rost de parcă el era de vină: „Ce, nu știi? Te faci că nu știi, hai? Nevasta dumitale i-a sucit capul lui bărbatu-meu, s-acu vrea să divorțeze". Apoi, dînd-o pe plîns, îngrozitor. „Avem trei copii, tovarășe, cum să-și lase el copiii?" Da, bănuise, unele șoapte ajunseseră și pînă la

ei, comportamentul ei... În sfîrșit, iată că totul este adevărat. Ceea ce negase pînă acum se dezvăluia clar și crud, și obscen, la lumina necruțătoare a zilei. A plecat mai devreme de la uzină și a așteptat-o acasă. Nu știa că Doru e în camera lui. Dealtfel, nici nu s-a uitat. Cum a apărut pe ușă, nu s-a mai putut stăpîni: „Cum ai putut, tu, Cristina..."

Femeia a înțeles, imediat, că „jocul" s-a terminat. S-a așezat, calmă, pe fotoliu și, cu o voce joasă, sfîșiată de amărăciune, a zis: „Așa este. Îl iubesc. Și mă iubește și el. Nu știu cum s-a întîmplat, dar am ajuns aici. Va trebui să divorțăm". Apoi, a izbucnit: „Am și eu dreptul la fericire, nu?" Ce palmă grea pe obrazul și pe destinul unui om, care nu știuse pînă acum decît de muncă, de familie și de casă! Iată-l, umilindu-se: „Dar pînă acum ce ți-a lipsit? Și-apoi, Doru, nu te-ai gîndit la Doru?..."

În clipa aceea, băietanul a izbucnit pe ușă. A țîșnit spre intrare și s-a rostogolit pe scări. Nu l-au putut ajunge, a dispărut. L-au căutat, patru zile, înnebuniți, cu miliția, și abia în a cincea noapte au primit un telefon de la un spital. Copilul fusese găsit dormind într-o piață, bolnav, cu temperatură foarte mare. Deși își revenise, Doru n-a vrut să-și privească mama, iar cînd aceasta i-a atins mîna, și-a tras-o cu îndîrjire. A însemnat acest episod nefericit un semnal de alarmă pentru Cristina F., i s-a înmuiat, cumva, inima, și-a dat ea seama, cu adevărat, cît de enorm este prețul „fericirii" în care voia să se abandoneze? A înțeles cît de rău putea fi răsucit sufletul unui copil la această vîrstă, perioadă în care cinstea și demnitatea părinților joacă un rol primordial în făurirea caracterului și îi pot orienta, decisiv, destinul? Nu, n-a înțeles nimic, a intentat divorțul și, peste doi ani, s-a căsătorit cu celălalt, care-și părăsise, la rîndul său, trei copii și mai mici. Ce „gust" o fi avînd fericirea aceasta?

Gustul mătrăgunii. Dar uite că unii îl agreează. Pentru asta îți trebuie, însă, un suflet mai rece ca oțelul pe care-l cercetează Cristina. Cît despre responsabilități, ce să mai vorbim!

Ce să-i spun eu copilului acestuia, care stă pe scăunelul acela și mă privește cu ochi de genune? Că a greșit? Sigur că a greșit. A rămas cu un tată iubitor, model de cinste și corectitudine în viață, iar noua „mamă" s-a dovedit cumsecade și bună. Nu s-a putut „lipi" de ea. Este și acesta un adevăr, cu rădăcini tot în această dramă. Însă femeia a luat lucrurile așa cum sînt și a făcut ce a depins de ea ca băiatul acesta traumatizat sufletește să meargă pe drumul cel drept. Poate că, știindu-se „vitregă", a fost mai puțin exigentă și mai îngăduitoare. Iată însă că totul a fost în zadar: copilul a pornit-o pe cărări strîmbe.

– Ai greșit rău de tot, Dorule!

– Știu. Însă nu regret nimic.

– Ba regreți. Cum o să dai ochii cu tata?

Și-a ascuns ochii cu palma. Eu continui: „Sînt alți copii care o pățesc și mai rău. Rămîn orfani... Și ce fac ei, dacă au, cît de cît, un pic de minte în cap? Se fac derbedei, ajung în mocirla vieții? Nu, se încrîncenează, se zbat și răzbesc, uneori singuri, și ajung cineva. Ajung oameni. Fiindcă, decăzînd, auzi, copilule, decăzînd nu pedepsești pe nimeni, te pedepsești doar pe tine și-ți distrugi viața".

Cam întrecusem măsura cu „morala". Dar, știu și eu cu ce glas îi vorbisem? Fiindcă, iată-l descătușîndu-se, dînd frîu liber lacrimilor, pe care le obrocise, cine știe de cînd, cu obstinația crîncenă a adolescenței. Apoi, într-un tîrziu:

– Am greșit. Rău de tot. Și îmi pare atît de rău pentru tata. El nu merita asta! Dar mama o merita. Și nu vreau s-o văd.

N-a văzut-o. N-a vrut s-o mai vadă niciodată. În urmă cu cîteva zile, mi-a telefonat: „Am dat «bacul». Urați-mi succes la examenul pentru facultate". Îmi părea bine ca de propriul copil. Cînd părinții alunecă pe toboganul decăderii morale cad, de obicei, copiii. Doru a găsit în el forța să depășească impactul cu nedreptatea de destin. Și să-și viseze un viitor drept și frumos. Pe care i-l urez cît mai luminos. I-am răspuns:

– Îți doresc mult succes, copilule. Totul depinde, în primul rînd, de tine.

Depinde, într-adevăr. Să nu uităm că depinde, însă, enorm și de noi, părinții.

VASILE TINCU

Ce tătic...

Cînd s-au cunoscut, ea l-a mărturisit fără înconjur că are doi băieți. Genele lui lungi, negre, de catifea, s-au umezit și cînd i-a șters lacrima cu batista de voal și-a zis în gînd că așa suflet de bărbat mai rar. Suspinînd, el i-a mărturisit că plînge de bucurie, de norocul ce a dat peste ei de a avea așa dintr-o dată doi copii, băieții noștri... Ei i-a plăcut pluralul și pămînteana dezmierdare „minca-i-ar tata." Pe P.C. mai tare l-a prins însă dragul de copii, pe care încă nu-i văzuse, cînd a aflat că au și o locuință ultracentrală și gata mobilată. Pe loc, a cumpărat de la „ambulatoriu" două bomboane „Kogeak" și a mers să-și cunoască și ei flăcăii. Ei l-au privit dezamăgiți, pentru darurile aduse, pentru ochii ascunși sub plete, pentru blugii lui cu franjuri...

După căsătoria rapidă și fără invitați, el și-a simțit dintr-o dată făptura-i firavă copleșită de răspunderea paternă ce-și asumase în calitate de cap de familie. Nu, nu s-a dus la școală să afle cum învață „flăcăii tatii", nu s-a așezat cu ei alături să-și scrie temele și nu le-a cumpărat și lor blugi. Orgoliul masculin al tăticului a țintit mai sus. Cum adică, el, cap de familie, și ea, soție, să încaseze alături de retribuție alocația copiilor? Doar cel desemnat este el, tatăl, el, capul familiei! Credulă și fericită că are cu cine își împărți binele și răul, femeia i-a dat declarația cuvenită și a solicitat încasarea alocației de către tată. Șeful contabil l-a felicitat pentru „băieți", casierei i-au dat două lacrimi și i-a plătit legal două alocații.

Aceasta s-a întîmplat într-un noiembrie. În zilele lui de retribuție, bărbatul aducea acasă două alocații, din care își cumpărase un kent și de-o cafea, și se scuza că „a avut datorii din vremea burlăciei". Femeia l-a crezut, copiii nu au știut și pînă în luna martie a anului următor așa au stat lucrurile. Pînă cînd „tăticul" s-a plictisit de căsnicie și de băieții tatii și a plecat. S-a întors într-o singură zi după-amiaza, cînd copiii erau singuri, nu le-a mai adus bomboanele „Kogeak", ci le-a luat televizorul, aragazul, casetofonul și și-a luat geamantanul și blugii cu franjuri și dus a fost. Apoi, alte opt luni de zile a continuat să încaseze cele două alocații pe care le-a dat pe „micile lui cheltuieli". În final, a părăsit și locul de muncă. Chemat în judecată și obligat prin sentință civilă să plătească mamei copiilor banii încasați cu titlu de alocație pentru copii, tăticul în blugi cu franjuri s-a apărat: „Alocația... alocația... le-am cumpărat copiilor bomboane, tovarășe... eu am răspundere de tată...!?"

A. BUZOIANU

Bucuriile copiilor, bucuriile noastre

1

Am revenit la școala din Albești, județul Argeș, după cîțiva ani. Poate faptul că i-am cunoscut la ei acasă pe talentații copii din Albești m-a determinat să-i urmăresc de la distanță, să mă interesez și să aflu despre reușitele lor în domeniul picturii. An de an, au participat la Festivalul național „Cîntarea României", în cadrul căruia au fost distinși cu numeroase premii. Numai în 1985, la faza republicană a festivalului, au obținut douăzeci de premii, atestate de diplomele cu care se mîndreau, multe dintre acestea fiind expuse chiar în școală. Pentru talentul și gingășia cu care redau lumea de vis a copilăriei, mesajul de pace și prietenie între copiii lumii, multe din desenele create în cercul de artă plastică din Albeștii de Argeș „și-au luat zborul" spre alte zări, pe alte meridiane, ajungînd în India sau Spania, în Turcia sau Cehoslovacia, în Ungaria sau Italia, la concursurile și expozițiile internaționale de desene ale copiilor.

În Ungaria, la concursul de desene: „Lumea, cum o văd eu", în urmă cu doi ani, zece copii din Albești au fost premiați, iar la ediția 1985 au obținut cincisprezece premii. Toate sînt expuse în tabăra internațională de la Zanka (Ungaria).

În Turcia, la un concurs internațional de pictură, Marina Virginia, la grupa de 11—13 ani, a primit medalia de aur, iar Chiriloiu Arina Bianca, la grupa de 8—10 ani, medalia de bronz.

De un deosebit succes s-au bucurat și desenele din cadrul expozițiilor „Culoare și vis" și „România, plai de aur", deschise la Pitești. Jurii formate din specialiști și copii au acordat multe note de zece lucrărilor expuse.

Participări la expoziții și concursuri încununate de succes, care nu s-ar fi putut obține fără o muncă de zi cu zi, în cerc, sub îndrumarea distinsei profesoare **Elena Stoica**, continuată acasă, în „atelierele" înființate cu sprijinul părinților, al fraților mai mari.

Stînd de vorbă cu pionierele **Nițoiu Nicoleta, Marina Virginia, Chiriloiu Arina Bianca** și **Petru Gabriela**, am notat aceleași idei: talentul se întregește cu o muncă perseverentă, cu dorința de-a crea un desen care să-ți placă în primul rînd ție; „lupta" pentru frumos să o continui acasă, în „atelierul" tău, care, de cele mai multe ori, este un colțișor din propria cameră, fiindcă timpul rezervat cercului ar fi nedestulător; ne mîndrim cu foști elevi ai școlii, care au obținut diferite premii în cadrul concursurilor de desen, cum ar fi **Ilinca Dorina** — prima căreia i s-a acordat un premiu internațional, în Cehoslovacia, iar acum este maestru decorator la Întreprinderea „Porțelanul" din Curtea de Argeș; în același timp, acordăm toată atenția șoimilor patriei din grădinița Albești și a celor din clasa I, care vor continua tradiția centrului de pictură a copiilor din Albești, dintre care s-au distins **Dineț Andi** și **Popa Cristina.**

Cu modestia ce o caracterizează și obișnuită să prezinte realizările prin desenele copiilor, profesoara Elena

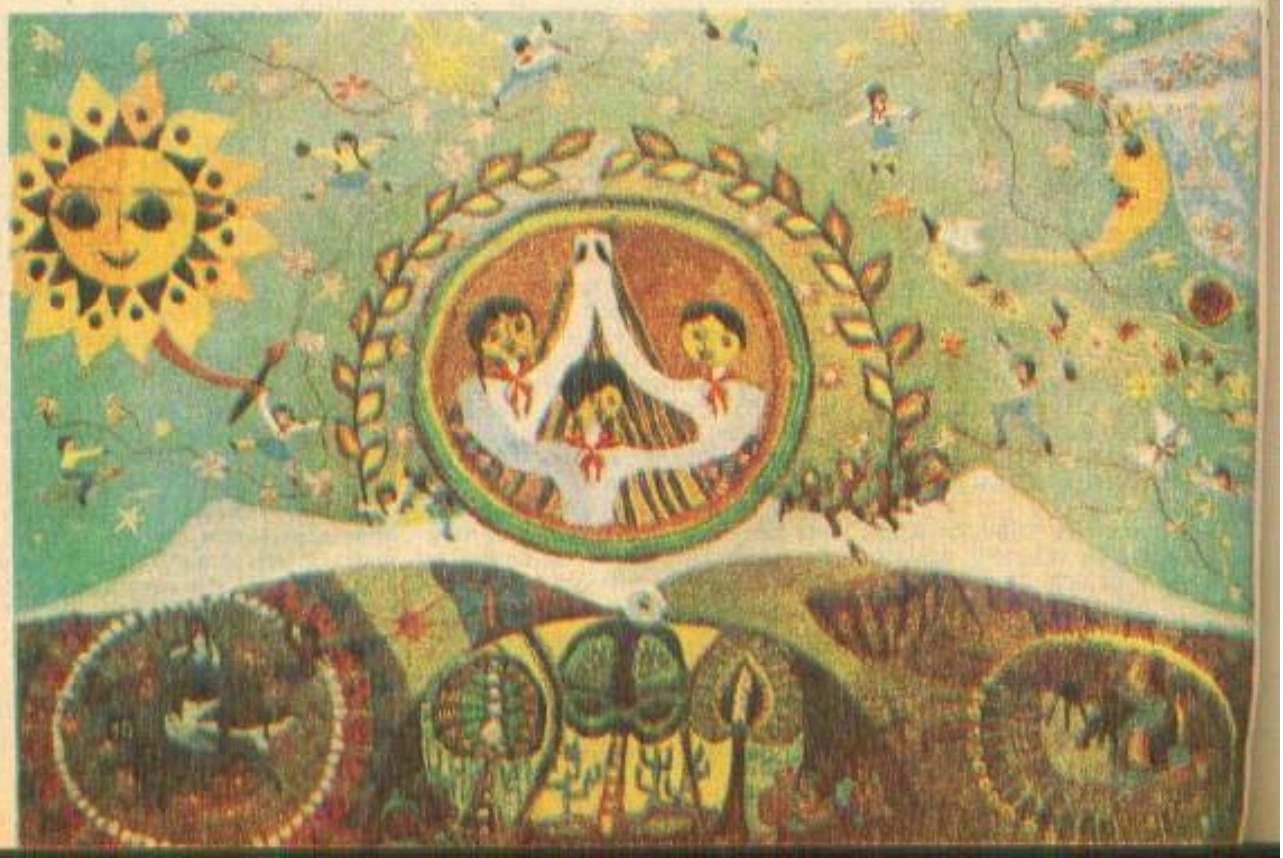

2

3

Stoica ne-a vorbit mai puțin. Totuși, sublinierea „Bucuriile copiilor, bucuriile noastre" a fost preluată de către directorul școlii, **Gheorghe Ciucaș,** care a făcut un scurt istoric al acestui cerc, cît și de către profesoara **Viorica Chiriloiu,** președinta comitetului comunal al femeilor, care a arătat că în toate acțiunile cu femeile, în lectoratele cu părinții, prezintă creații ale copiilor, confruntările lor la diverse niveluri, cît și recompensele primite. Astfel, multe dintre acțiuni se încheie cu îndemnul „Dați copiilor vopsele", ca ei să redea în culori lumea de vis a copilăriei, să adreseze, prin mijloacele specifice picturii, mulțumiri pentru copilăria fericită, pentru condițiile minunate create în România tuturor copiilor.

CONSTANȚA STOICA

1. „România, plai de aur", **Nițoiu Nicoleta**, *cl. a VII-a.*
2-4. „Anotimpurile" și „Pionierii României doresc pace", **Marina Virginia,** *cl. a VII-a.*
3 „Vrem pace", **Crețu Elena,** *cl. a VII-a.*
5 „Copilărie fericită", **Hulea Elena,** *cl. a VIII-a.*

5

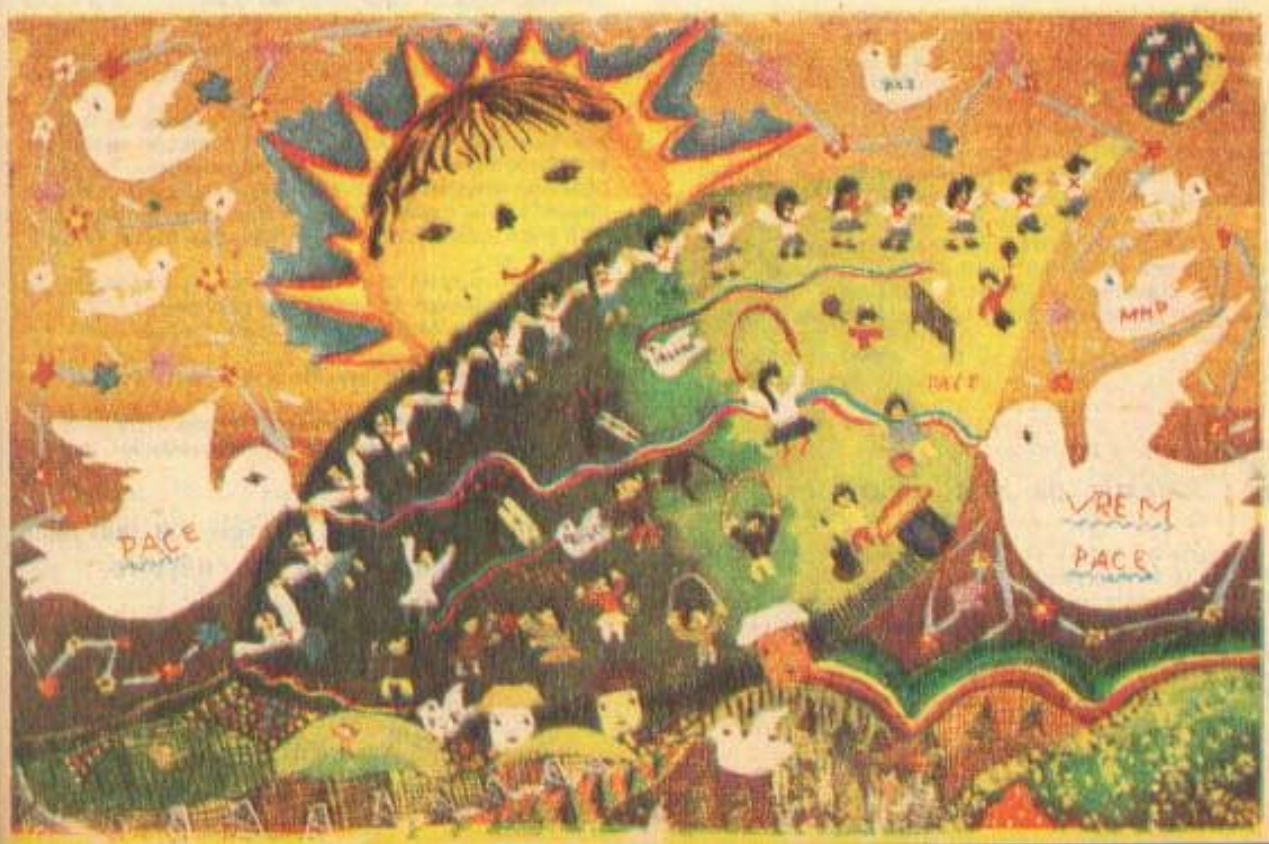

1. *Forme de sprijin pentru familiile cu copii*

Conducerea partidului și statului nostru manifestă grijă deosebită pentru ocrotirea familiei, pentru asigurarea unor condiții bune de dezvoltare fizică și intelectuală a copiilor. În cadrul acestor preocupări, statul acordă sprijin material familiilor cu copii, alocînd în acest scop importante fonduri bănești, sub forma *alocației de stat și indemnizației pentru copii, a ajutoarelor ce se acordă mamelor cu mai mulți copii și soțiilor de militari în termen, a indemnizației de naștere.*

Răspunzînd la întrebările adresate de mai mulți cititori, ne vom referi în continuare la unele din prevederile legale care reglementează stabilirea și acordarea unor astfel de forme de sprijin pentru familiile cu copii, reglementări cuprinse în Decretul Consiliului de Stat nr. 410/1985, publicat în Buletinul oficial nr. 76 din 26 decembrie 1985.

A. Alocația de stat pentru copii

Alocația de stat se acordă lunar pentru copiii în vîrstă de pînă la 16 ani, aflați în întreținerea familiei, în cuantumuri diferențiate, în raport de numărul copiilor, de veniturile titularului alocației și de mediul, urban sau rural, în care acesta își are domiciliul.

Cuantumul alocației de stat se stabilește după cum urmează:

	Mediul	Plafoane de venituri lunare — lei		
		Pînă la 2500	2501—3350	3351—4450
Pentru primul copil	urban	300	250	220
	rural	200	150	130
Pentru al doilea copil	urban	350	290	260
	rural	270	220	140
Pentru al treilea copil	urban	430	340	290
	rural	300	260	170
Pentru al patrulea copil și următorii	urban	500	400	340
	rural	350	290	230

Cuantumul alocației se modifică ori de cîte ori se schimbă numărul copiilor, veniturile titularului, mediul urban sau rural în care acesta are domiciliul, precum și celelalte condiții prevăzute de lege în raport de care se acordă alocația. Persoanele care primesc alocația de stat au obligația să o folosească exclusiv în scopul îngrijirii copiilor.

Titularul alocației. Alocația de stat pentru copii se acordă acelor familii în care unul sau ambii părinți sînt

- încadrați cu contract de muncă pe durată nedeterminată în unități socialiste de stat, precum și altor persoane care, potrivit legii, sînt asimilate acestora;
- cadre militare permanente, elevi ai școlilor militare și ai instituțiilor militare de învățămînt superior;
- militari în termen sau cu termen redus;
- cadre didactice încadrate pe cîte un an școlar;
- studenți la învățămîntul superior de zi și doctoranzi bursieri;
- pensionari de asigurări sociale de stat, pensionari militari și pensionari I.O.V.R., beneficiari de ajutor social; copiii pensionari urmași primesc alocație de stat dacă nu au depășit vîrsta de 16 ani.

Alocația de stat pentru copii se acordă soțului. Dacă numai soția se încadrează într-una din categoriile menționate mai sus, alocația se acordă acesteia.

Precizări: 1) În situația părinților divorțați, precum și în cazul copiilor din afara căsătoriei, alocația se acordă părintelui care are copilul în îngrijire.

2) Atunci cînd părintele care are copilul în îngrijire nu se încadrează în categoriile de persoane care beneficiază de alocație, aceasta se acordă celuilalt părinte, dacă întrunește condițiile prevăzute de lege. În acest caz, alocația de stat se plătește de către unitate părintelui în a cărui îngrijire se află copilul.

Alocația de stat pentru copii se acordă, se modifică sau încetează începînd din luna următoare celei în care sînt îndeplinite condițiile prevăzute de lege. În vederea obținerii drepturilor de alocație, persoanele solicitante depun actele necesare la unitatea care urmează să le facă plata, aceste drepturi acordîndu-se numai de la data stabilirii lor.

Notă: Au dreptul la alocație de stat în aceleași condiții cu copiii născuți din căsătoria părinților:

— copiii din căsătoria anterioară a unuia dintre soți, aflați în îngrijirea lui;

— copiii din afara căsătoriei;

— copiii înfiați;

— copiii primiți spre creștere, pe baza încredințării lor de organele competente, potrivit prevederilor legale.

B. Ajutorul pentru mamele cu mai mulți copii și indemnizația de naștere

Mamele care au în îngrijire 3 sau mai mulți copii în vîrstă de pînă la 18 ani beneficiază de ajutoare bănești lu-

nare în cuantum de 400 de lei cele cu 3 sau 4 copii și de 500 de lei cele cu 5 sau mai mulți copii.

Dacă pe lîngă copiii pe care l-a născut, mama are în îngrijire și copii în vîrstă de pînă la 18 ani ai soțului sau proveniți dintr-o căsătorie anterioară sau din afara căsătoriei, la stabilirea ajutorului se iau în considerare și aceștia. De asemenea, se iau în considerare și copiii care au depășit vîrsta de 18 ani aflați în continuarea studiilor, pînă la terminarea acestora, dar fără a depăși vîrsta de 25 de ani.

Precizare: Copiii care au fost înfiați de alte persoane, cei care au fost încredințați, în condițiile legii, altor persoane, cei cărora li se asigură întreținere din partea statului în leagăne, case de copii, cămine pentru copii deficienți nerecuperabili, precum și copiii aflați în unități de reeducare, nu se iau în considerare la stabilirea ajutorului.

Ajutorul se acordă mamelor, pe tot timpul vieții, indiferent de natura și nivelul veniturilor ce le realizează sau de alte alocații, indemnizații sau ajutoare pe care le primesc.

Mamelor care au născut mai mult de un copil li se acordă o indemnizație de naștere de 1 500 de lei pentru fiecare copil născut ulterior.

Notă: Stabilirea și plata ajutorului pentru mamele cu mai mulți copii și a indemnizației de naștere se fac de către Comitetul executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București în raza căruia își are domiciliul persoana îndreptățită.

C. Ajutorul pentru soțiile de militari în termen

Legea prevede că soțiile militarilor în termen care nu sînt încadrate în muncă și nu au alte posibilități materiale de existență au dreptul la ajutoare lunare, cu condiția să se găsească într-una din următoarele situații:

- sînt gravide, începînd cu luna a V-a de sarcină;
- au copii în vîrstă de pînă la 8 ani;
- sînt încadrate în gradul I sau II de invaliditate.

Cuantumul acestui ajutor se stabilește în funcție de mediul urban sau rural în care persoanele îndreptățite au domiciliul, și anume: 500 de lei pentru mediul urban și 350 de lei pentru cele din mediul rural. Asemenea ajutoare se acordă cumulativ cu alocația de stat pentru copii.

Ajutorul se acordă și mamei necăsătorite în situația în care paternitatea copilului a fost stabilită față de un militar în termen, prin recunoaștere sau hotărîre judecătorească. De asemenea, au dreptul la ajutor și soțiile militarilor cu termen redus și ale elevilor școlilor militare dacă îndeplinesc condițiile prevăzute de lege, menționate mai sus.

Notă: Stabilirea și plata ajutorului pentru soțiile de militari în termen se fac de către centrele militare.

2. *Raporturile de înfiere*

Înfierea se poate face numai în interesul celui înfiat. Această cerință decurge din principiul fundamental, statuat de Constituție și Codul familiei, potrivit căruia statul ocrotește căsătoria și familia și apără interesele mamei și copilului. Aprecierea interesului înfiatului trebuie să se facă în cadrul dispozițiilor legale și se are în vedere atît la încuviințarea înfierii, cît și pe durata acesteia, precum și la desfacerea ei.

Înfierea dă naștere la raporturi de rudenie între înfiat și descendenții săi, pe de o parte, și înfietor ori înfietori și rudele acestuia, pe de altă parte, asemănătoare acelora care există în cazul rudeniei firești. Astfel, raporturile dintre înfietor și înfiat sînt la fel cu cele existente între părinți și copii.

În Codul familiei sînt reglementate două feluri de înfieri:

a) *cu efecte restrînse*, situație în care se mențin legăturile de rudenie între înfiat și descendenții săi, pe de o parte, și părinții firești și rudele acestora, pe de altă parte. Astfel, înfierea cu efecte restrînse nu dă naștere rudeniei între cel înfiat și rudele celui care înfiază. Dar între înfiat și descendenții săi, pe de o parte, și înfietor, pe de altă parte, se stabilesc relații de rudenie asemănătoare celor dintre părinți și copii;

b) *cu efecte depline*, adică cu toate efectele unei filiații firești. În astfel de cazuri, legăturile de rudenie între înfiat și descendenții săi, pe de o parte, și părinții firești și rudele acestora, pe de altă parte, încetează. Deci, și drepturile și îndatoririle izvorîte din filiație între cel înfiat și părinții săi firești și rudele acestora încetează. Se menține însă impedimentul la căsătorie rezultat din rudenie. Totodată, între înfiat și descendenții săi, pe de o parte, și înfietor și rudele acestuia, pe de altă parte, se stabilesc raporturi de rudenie.

Notă: pentru încheierea înfierii este necesar consimțămîntul celui care înfiază, al părinților celui înfiat, precum și al celui înfiat, dacă acesta a împlinit vîrsta de 10 ani. Consimțămîntul la înfiere se dă fie prin declarație făcută direct în fața autorității tutelare care încuviințează înfierea, fie prin înscris autentic.

3. *Răspunderea părinților pentru faptele copiilor lor minori*

Potrivit legii (art. 1000, alin. 2 din Codul civil), ambii părinți poartă deopotrivă răspunderea pentru faptele ilicite care au cauzat prejudicii săvîrșite de copii minori. Această răspundere se fundamentează pe strînsa legătură dintre modul necorespunzător în care ei și-au îndeplinit îndatoririle legale care le revin față de copii și faptele ilicite comise de aceștia din urmă. Este vorba de culpa părinților determinată de neîndeplinirea ori îndeplinirea necorespunzătoare a îndatoririlor care le reveneau privind supravegherea și educația sau creșterea minorului. La stabilirea răspunderii părinților — acoperirea prejudiciilor provocate unor persoane de către minori — trebuie avut în vedere, între altele, faptul că există o relație cauzală între felul de îndeplinire a îndatoririlor părintești și faptele copiilor minori.

Pe lîngă această *răspundere civilă* a părinților pentru faptele ilicite ale copiilor există și alte forme de răspundere, cum ar fi, de pildă, *răspunderea contravențională* (reglementată de Decretul 153/1970). Astfel, părinții răspund contravențional, dacă nu sînt îndeplinite condițiile unei infracțiuni, pentru fapta de a determina minorul să apeleze la mila publicului; manifestarea unei atitudini de dezinteres în luarea măsurilor necesare de către părinți sau persoanele cărora li s-a încredințat spre creștere și educare un minor ori au sub îngrijire un debil sau alienat mintal pus sub observație, de a-l împiedica de la fapte de vagabondaj, cerșetorie sau prostituție; vînzarea sau darea de băuturi alcoolice spre consum, de către o persoană, unui minor sub vîrsta de 14 ani etc.

JURIST

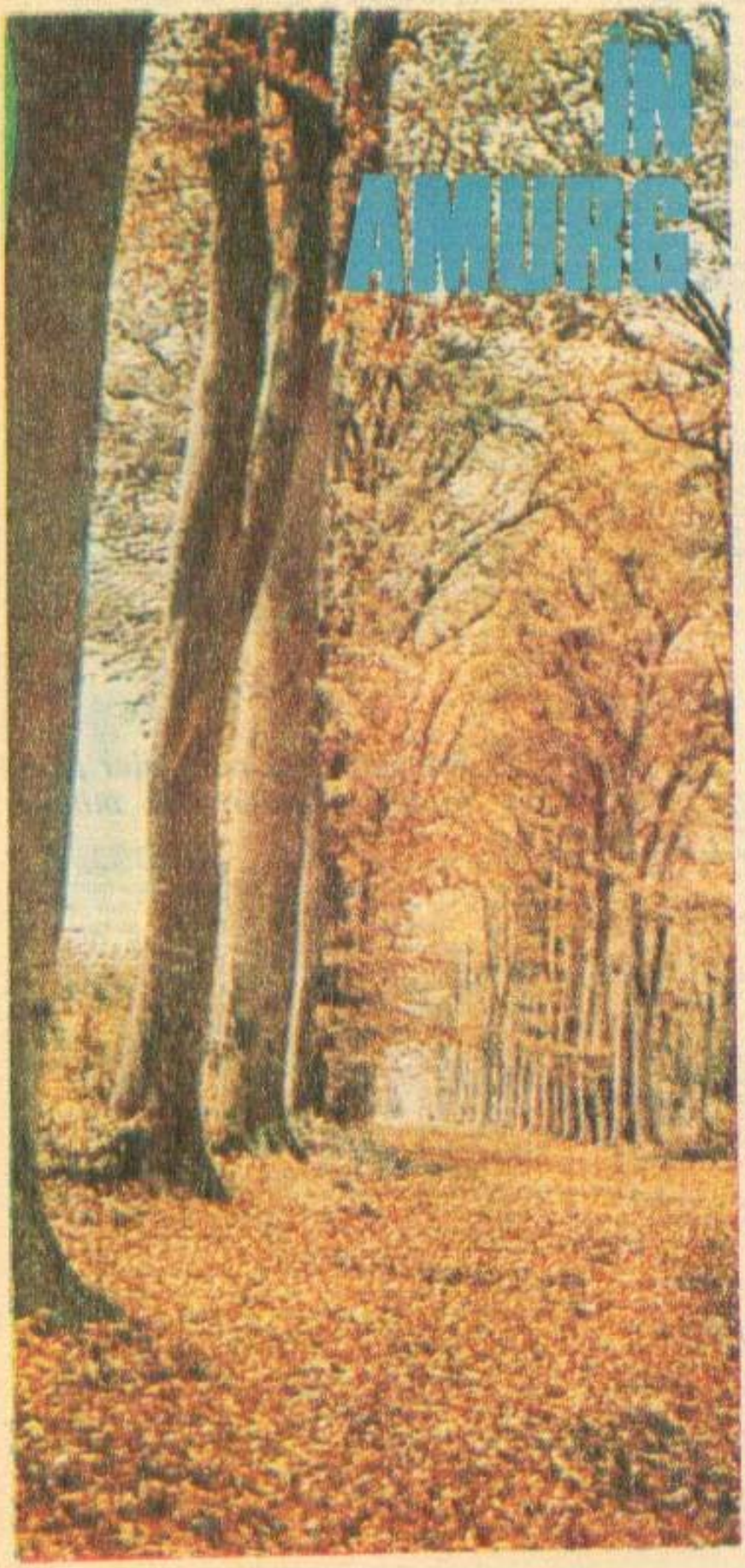

ÎN AMURG

Dimineţile de vară vin parcă mai întîi acolo, sus, după care se răstoarnă lunecînd peste oraş. Aurie, strălucitoare, lumina soarelui se furişează printre copacii bătrîni şi umbroşi, apoi se dă de-a dura peste alei şi pajişti înflorite. Se petrece atunci o minune care nu ţine decît cîteva minute: oglindindu-se în milioane de cioburi mici ca în oglinzi, razele astrului adună picurii de apă din flori. Şi chiar atunci, ca un făcut, se trezesc toţi locatarii din cele peste 150 de încăperi ale acelui bloc aşezat acolo, în hotarul marelui parc. Se ridică storuri, se deschid larg ferestre şi uşi. Femeile mai ales ies în balcoane să-şi spele faţa cu soare şi cu lumină. Bărbaţii în haine uşoare, cu pălării din paie, pleacă grăbiţi la cumpărături. Unii se duc în piaţa de fructe, alţii merg în magazine, la poştă, la CEC, la casa de bilete a teatrului sau iau întîiul tren către un alt oraş. Mai toţi merg în vizite şi fac cumpărături de plăcere. Din obişnuinţa de o viaţă, au rămas cu această stare de neastîmpăr, cu dorinţa de a fi mereu activi, utili lor şi altora. Cei care rămîn acasă plivesc şi udă straturile de legume, fasonează tufele de trandafiri şi thuia. Alţii stau la umbra dulce a boschetelor şi joacă şah, povestesc ori citesc. Cei mai mulţi, îndeosebi femeile, trec către aleile de răcoare şi tihnă ale parcului. Rămîn pe bănci în grupuri şi povestesc, citesc, tricotează.

Sînt oameni care dintr-un motiv sau altul, acum, la anii bătrîneţii, au rămas singuri. Cei care nu au avut familii şi copii lor sînt într-un fel mai liniştiţi, mai împăcaţi cu viaţa. Alţii însă au avut familiile lor, copiii lor, au avut visele lor de tinereţe pe care le-au pierdut şi în căminul de bătrîni de pe Copoul Iaşilor au venit să-şi petreacă în liniştea şi în tihna anii vîrstnici, să-şi anuleze acel sentiment de singurătate pe care îl duc în suflet.

Primăverile, cînd se alungă norii şi cerul se limpezeşte, cînd dinspre parc vine miros de mreniţă, cîţiva dintre pensionari nu mai au astîmpăr, ies în grădina căminului să alinieze straturile, să taie coarde bătrîne ale viţei de vie, să semene. Simt izul înţepător şi dulce al colţului ierbii şi fascinaţi de primăvară, ei, între care Minodora Brezuleanu, Domnica Ciobanu, Maria Păduraru, Vasile Pătrăşcoiu, ei care au trăit şi au muncit la ţară, se simt chemaţi de primăvară.

Pe Natalia Răileanu am găsit-o în balconul camerei sale. Sta pe fotoliu şi citea. Avea alături un buchet mare de flori şi o cutie de bomboane. În ziua aceea împlinise 100 de ani şi colocatarii căminului o sărbătoriseră. Cu duioşie, femeia îşi mai depăna amintiri din tinereţe, amintirile vieţii ei de familie. Din cînd în cînd tăcea şi căuta undeva în partea aceea de oraş. Îşi aducea în gînd casa lor din Podul Iloaiei, cu tot ce fusese acolo frumos şi viaţă.

Cînd încep toamnele, cînd înse-

1-3. *Amintiri dragi de tinerețe:* **Minodora Brezuleanu**, *la 38 de ani;* **Maria Păduraru**, *acum peste 40 de ani:* **Ana Șubă**, *în ultimul an la Conservatorul din Iași.*

4-5. *Imagini ale unei senectuți trăite în liniște și demnitate.*

rie vin devreme și orașul studențesc de pe Copou se umple de tinerețe. Cîțiva dintre pensionari, cadre didactice, ingineri, își pun haine de sărbătoare și merg în partea aceea de oraș, să-i aștepte, să le potolească emoțiile examenelor, să-i îmbărbătaze. Îi acoperă cu priviri tăcute de bărbați care și-au iubit cu pasiune profesia și cărora în ciuda vîrstei le este mereu dor de tinerețe.

Doar iernile, pensionarii căminului de pe Copoul Iașilor rămîn mai mult în casă. Atunci Iulia Tacu și Ovidiu Chirculiță, directoarea și contabilul șef ai căminului, aduc din oraș orchestre de cameră, scriitori, care întrețin viața culturală. În lipsa lor, Ana Șubă, pensionară din cămin, care în anii 1937—1938 a fost invitată la Hollywood, își mai amintește că marea ei iubire a fost opera. Un altul își redescoperă scrierile publicate în anii tineri, între volumele din bibliotecă, și așa serile de iarnă se duc ușor...

...Curînd vin din nou primăveri cu soare furișat printre stejarii bătrîni. Cînd soarele coboară în asfințit, nori subțiri i se așternîn cale venind din înaltul sinilliu, dar de dincolo de ei, săgeți aurii continuă să lumineze. Peste căminul de pensionari de pe Copoul Iașilor, la fiecare apus de soare, viața rămîne pînă în dimineața zilei următoare într-o așteptare încremenită și mută, dar a doua zi strălucește din nou în milioane de cioburi mici ca niște oglinzi.

SMARANDA SBURLAN

DOSAR „FAPTE REALE"

În întîmplările pe care le vom descrie sînt implicați oameni obișnuiți și oameni care fac rău. Binele și răul se confruntă, sub incidența legii și a normelor morale, făptașii actelor antisociale ajungînd, întotdeauna, să plătească pentru ceea ce au comis. Este o lege implacabilă a vieții, nu numai a societății, dar ea nu se aplică singură.

Elisabeta, pe celălalt nume al ei, Brînzan, s-a întîlnit, într-o zi, cu Ilie, coleg de vîrstă și de necazuri. Cum l-a văzut, s-a și extaziat:

— Vai, Ilie, ce frumos ești!

— Sînt, a recunoscut, țanțoș, Ilie, zîmbind ca într-o carte poștală ilustrată. Dar m-au costat. Platina. Platină curată, toți sașe.

Elisabeta ar fi vrut să-i pipăie nițelus, atît erau de strălucitori, dar nu se face să vîri degetele în gura omului. Așa că s-a extaziat mai de la distanță. Galbenă, însă, de invidie.

— Măi, Ilie, țucu-le-aș, unde ai găsit tu chilipirul ăsta? Caci mie mi-au cerut material și eu n-am de unde. Cum de te-ai pricopsit?

Ilie a privit la gura-pungă a interlocutoarei și i s-a făcut milă: prea era știrbă. Pe de altă parte, nu i-ar fi plăcut să aibă concurență. Așa că s-a codit.

— Știi, nu face la oricine, numai la oameni de încredere, ori tu, de, ce să zic, poate bagi omul la belele.

— Ilie, a sărit, ca arsă, Elisabeta, mă jur pe ce vrei tu că tac chitic, dar nu mă lăsa. Vreau și eu dinți ca ai tăi... adică nu chiar ca ai... îi vreau de aur.

Mai bine tăcea. Ilie odată s-a închis în el, a început să bată cîmpii, despre vreme și despre un butoi, lăsat cu o doagă nereparată, ce mai la deal, la vale, nu voia să-i dea „relația". Dar din moment ce ți-ai băgat-o în circă, cu Brînzanca n-o mai poți scoate la capăt decît făcîndu-i pe plac. Așa că, pînă la urmă, a cedat.

— Bine, te duci acolo, și spui că te-am trimis eu. E pe strada Mihaly, la numărul doi. O casă cu etaj și curte. Suni și, cînd îți răspunde, spui că ești verișoara de la țară.

— Ilie, scumpule, n-o să te uit toată viețișoara pe care o mai am, l-a asigurat Elisabeta, zîmbindu-i larg, de parcă și avea, deja, gura plină cu aur.

Chiar a doua zi de dimineață s-a înființat la adresa cu pricina. A citit: „T. Cira". Un nume ca oricare altul. Cum, de dincolo a fost întrebată cine este, a răspuns, cu cel mai îmbietor glas pe care-l avea: „Verișoara de la țară". După care i s-a deschis numaidecît. Doctorul a dus-o într-un cabinet care i-a luat piuitul: aparate și instrumente de specialitate, oglinzi, curate ca lacrima, clești și pense nichelate, sticluțe colorate, poze cu tot felul de dinți, care mai de care mai ispititori. Îi venea să-i ia de pe planșele acelea și să-i așeze direct în gură. Vezi, însă, aceia erau doar de reclamă.

Omul îi zîmbea ca un aristocrat ce s-a coborît, plin de solicitudine, la nivelul nevoilor supușilor săi. Se simțea stingherită și rușinată.

— Facem toată dantura, nu-i așa?

— O facem, a acceptat Elisabeta pluralul.

— Marterial obișnuit, sau...

— Cum așa, l-a dojenit ea, blînd, îi vreau de aur.

Omul a stat, puțin, în cumpănă:

— Știi, cu aurul nu este chiar simplu. Se procură greu, și-apoi costă.

— Are balta pește, l-a liniștit ea.

— Așa? Atunci, n-o să te las eu tocmai pe dumneata.

Și, ce s-o mai lungim, în cîteva săptămîni s-a pricopsit Elisabeta cu o gură plină de aur, încît nici nu puteai sta de vorbă cu ea dacă era soare afară, căci îți lua ochii. Ilie nu mai vorbea cu ea: era gelos.

Cît a trecut de atunci? Prea mult nu, în nici un caz. Într-o zi, drumurile li întîlnesc din nou pe cei doi. Ilie mergea cam cocîrjat, iar Elisabeta molfăia mereu din gură, abătută.

— Ce mai faci, Ilie? s-a oprit ea în dreptul lui. Cum o mai duci?

— Păi, bine, de ce altfel? s-a otărît el, încercînd un zîmbet de carte poștală ilustrată. Ochii Elisabetei prinseră, încruntați, strălucirea de platină a acestui zîmbet.

— Da, văd că-ți merge bine, se burzului ea, dar mie nu. Uite, îi vezi? Nu mai strălucesc. Și se coclesc. Am mereu în gură o amăreală, de-mi vine să... ce fel de aur e ăsta?

— Simt și eu amăreala — recunoscu, cinstit, Ilie — și am și o durere rea la stomac. Dar de strălucit stălucesc.

Femeia, mai cu picioarele pe pămînt, i-o zise franc:

— Măi, Ilie, omul acela ne-a înșelat. Ne-a usurat de bani și cine știe ce ne-a pus în gură.

— Elisabeto, dar ai jurat!

— Oi fi jurat, Ilie, dar îmi vine să trag de ei cu cleștele, că prea sînt amari. Și nici nu mai sînt frumoși. Or, dacă nu sînt frumoși, nu merită...

A rămas cam încert ce anume nu „merită", peste un oarecare timp le-a fost însă foarte clar, lor și atîtor „veri" și „verișoare", de prediLecție de la țară, că „doctorul" n-avea decît diplomă de oficiant sanitar, nici măcar stomatolog, iar „dinții de aur", și din alte materiale „nobile", nu erau altceva decît o compoziție rudimentară și toxică, plăsmuită de el.

Va să zică, nici să zîmbească nu mai pot!

ULTIMUL pahar

În zadar toarnă el pe gît atunci cînd îi mistuie un foc în coşul pieptului. Nu simte nimic, face consumaţie degeaba. Alcoolul îl refuză. Îi trece prin corp şi nu-i bagă în seamă, lăsîndu-i treaz, cu pojarul pe suflet. De unde se iscă n-are habar, nefiind un ins complicat, dimpotrivă, îi place viaţa, îi place să petreacă, să dea de la el cînd n-are încotro, să ia de la alţii, cînd poate, nu judecă faptele semenilor decît în măsura în care îi privesc personal, în sfîrşit, oricît ar fi de ruşinos, nici n-a auzit de cuvîntul ipohondrie. În clipe din astea bea, fiindcă se crede foarte aproape de moarte, o asemenea arsură ascunzînd, fără doar şi poate, vreun beteşug păcătos. La al şaselea pahar, ospătarul refuză comanda, însă Pintilie cheamă responsabilul. Acesta se prezintă, îl testează, ca un expert de clasă, şi îşi admonestează subalternul: „Îmi faci belele". „Dar i-am servit cinci mari..." „Cinci? – intră la bănuieli şeful. Atunci nu e-a băut... Păi, nu ne duce. Fă-i rota". Pintilie nu acceptă afrontul şi tocmai e gata de scandal, cînd simte o mînă pe umăr. Se răsuceşte contrariat şi... gata, gata să leşine. În faţa lui, zveltă şi blondă, cu priviri de miere şi buze unse cu pîrjol, amiroşind mai ispititor decît parfumurile dintr-un întreg cartier, o fată. Ce fată, un înger. Care înger, o apariţie de vis. O hurie, ar fi admis, dacă ştia ce înseamnă şi cuvîntul ăsta, dar v-am spus, nu e un om complicat. Aşa că a îngăimat, în stil personal: „Trăznet... e trăznet". Fiinţa a înţeles complimentul şi l-a ucis cu un surîs venit din valea tuturor făgăduinţelor. Este adevărat, mîna de pe umăr nu era a ei, ci a unuia Romică, un zdrahon cu bicepşi de marinar şi figură de sfînt mucenic. Or, şi acesta-i zîmbea, încurajîndu-l: „Nu te necăji, nea Pintică, se rezolvă". Şi, cu un fluierat uşor, l-a readus în poziţia de drepţi pe ospătarul cusurgiu, acesta preluînd cu un respect nemărginit comanda integrală, adică de trei coniacuri mari şi cît mai multă discreţie. Avea trecere, nu glumă, Romică ăsta.

Se cunoscuseră în „afaceri". Pintilie lucrase ani buni în străinătate, ca specialist în foraj petrolier, foarte iscusit specialist, şi adusese în ţară, pentru uz personal, o droaie de aparate electronice, blugi şi alte obiecte de strictă necesitate, de care, plictisindu-se, se descotorosise prin intermediul unora ca Romică, cel aflat acum de faţă. Cît cîştigau ei la treaba asta nu-l interesa. Cert este că Pintilie agonisise cîte ceva, îşi construise o casă pe cinste, pitită pe o stradă liniştită, şi avea de toate. Numai că anii trecuseră, el fusese tot pe drumuri, în sfîrşit, atingea mîine, poimîine, cincizeci de ani şi încă nu se hotărîse să se însoare. Zicea el că nu i-a „sosit ceasul".

Ca să fim drepţi, toate cele cinci coniacuri dinainte deveniseră, dintr-o dată, prietenoase şi, alungînd arsura aceea, îşi făceau, pe deplin, efectul. Aşa că al şaselea pahar avu doar darul să-l convingă, definitiv, că Zambila, aşa i-o prezentase pe hurie Romică, va putea face din el orice, numai să aibă chef. Şi chestiunea e, fir-ar să fie de treabă, că Zambila dovedea un chef nebun. Atît de nebun încît Romică, parcă opărit cu o soluţie acidă, a fost gata de gîlceavă, taman cînd Pintilie dădea cu avînt pe gît paharul al şaptelea. Pintilie nu s-a supărat, dar a ridicat degetul mare, ca un înţelept ce era: „Băiete, i-a şuierat superior, o femeie se duce ea, cînd vrea, şi cu cine vrea..." La acest argument suprem, Romică s-a ridicat şi a dat din umeri: „Poate că ai dreptate. Dealtfel, nici nu ştiu cum o mai cheamă". Şi s-a topit.

Zambilica n-a manifestat nici cea mai slabă părere de rău. Ba, i-a mărturisit, sincer şi cu candoare, că pe el îl aşteptase în amarnica ei viaţă, ce va încununa, în curînd, nouăsprezece primăveri, pentru că el reprezintă „tot ceea ce mi-am dorit". Drept care, plătind cinstit consumaţia şi luînd, în plus, şi o buteică de şampanie pentru acasă, au pornit amîndoi, strînşi lipiţi, ca doi îndrăgostiţi ce erau, spre cartierul cu pricina. El ar fi vrut să ia un taxi, s-ajungă mai repede. Dar Zambilica a zis că nu le strică puţin aer şi niţică plimbare. În sfîrşit, cum casa nu se afla chiar la capătul pămîntului, au ajuns cu bine şi Zambilica a fost încîntată de „viluţa noastră" şi mai ales de mulţimea aparatelor electronice, ba, a vrut şi un pic de film „nostim" la video, aşa, ca să intre în atmosferă. Sticla de şampanie ajunsese la ultimele două pahare, nerăbdarea lui la paroxism, cînd Zambilica i-a cerut o floare din trandafirul aflat chiar lîngă uşa de la intrare. Un trandafir galben, căci ea e geloasă, şi n-ar vrea să intre cu stîngul într-o aşa de mare fericire. Pintilică, destul de sumar îmbrăcat, s-a conformat şi, ajuns sus, a pus bobocul înalt, care aducea la culoare cu părul „îngeraşului", chiar în paharul ei cu şampanie. Şi ea l-a băut aşa, cu floarea înăuntru. Ajuns la acest hotar magnific al existenţei, el a dat pe gît ultimul pahar, care, nu ştia de ce, i s-a părut tare amar, a scuturat din capul burduşit de băutură, gata de fapte mari...

Pînă aici, amintirile lui sînt coerente, fiindcă, mai departe, totul s-a împîclit într-o ceaţă tulbure şi grea, care l-a pus fulgerător la pămînt, ci în patul personal. În care s-a trezit, cu bine, abia a doua zi spre seară. Mai întîi a crezut că visează urît şi a închis imediat ochii, dar cum nu visa, şi-a săltat din nou pleoapele şi a constatat dezastrul. Încăperea arăta ca după o mare bătălie, dar nu o bătălie navală şi nici terestră, ci una combinată cu chiolhan. Se petrecuse aici, nu glumă, de vreme ce toate erau cu susul în jos. Doar paharul, ultimul lui pahar de aseară, cînd voia să înceapă o viaţă nouă, stătea la locul lui, nemişcat.

Pe el l-a cercetat, mai întîi, echipajul de miliţie, chemat la faţa locului. Avea, încă, pe fund un strat gros de ciclobarbital. Care ar mai fi putut adormi buştean încă un amator de aventură „totală". Şi ce să vezi printre aşternuturile răscolite? O legitimaţie cu foto profil. „Ea este, s-a bucurat Pintilie. Poza e proastă, dar este neapărat Zambilica". Ofiţerul i-a privit sceptic, avînd în vedere „deranjul" şi lipsa evidentă a aparatelor electronice, a combinei video şi a blugilor încă nepurtaţi. Un deficit de aproape trei sute de mii de lei. Cine îşi lasă legitimaţia într-un aşternut străin cînd are de gînd să trudească atît de costisitor? Asupra lui Romică n-a ştiut să dea nici un indiciu, decît că l-a cunoscut în relaţia de bişniţă.

Pintilie ăsta e cu noroc. Oamenii în uniformă albastră n-au înghiţit povestea cu „legitimaţia" din Bucureşti, şi au aflat-o pe Zambilica tocmai la Braşov, este drept nu blondă şi cu plete lungi, ci brunetă, cu păr negru, scurt şi natural. Şi nu părea deloc disponibilă, întrucît scria pe acte că este nevasta lui Romică, pe numele său adevărat Romulus Pleaşcu (se potrivea mai bine Pleaşcă), tăietor de frunză, bişniţar notoriu şi tîlhar pe bază de ispite blonde. Combina video i s-a returnat lui Pintilie întreagă. Filmul „nostim" a fost confiscat, tăindu-i-se, corect şi oficial, o chitanţă pentru amendă. Căci filmul acela...

„Un coniac mare", cere el ospătarului cu pricina, dar acesta îl refuză făţiş şi cu dispreţ: „Nu servim clienţi care ne aduc miliţia pe cap". Pintilie se supără, pleacă spre alt local să şteargă imaginea Zambilicăi, dar bucuros că şi-a redobîndit o parte din bunuri şi că a scăpat doar cu o amendă. Nici nu-şi dă seama cît de mult îl amendează, însă, cu fiecare clipă, viaţa...

LĂNȚIȘORUL CU MEDALION

Se apropia ceasul acela, de taină, al înserării, cînd se îngînă ziua cu noaptea. Ați observat? Parcă natura însăși, surprinsă de atîta frumusețe, stă cîteva clipe nemișcată, ascultîndu-se pe sine. Nu se clintește nici o frunză, toate încremenesc așteptînd ceva... În înalturi, lumina este încă stăpînă, dar aici, jos, se furișează, pe nesimțite, negurile, umbrele, întîi ca o părere, apoi tot mai insinuante și, deodată, cu inima palpitînd, ca în fața unui mister în care s-ar putea să pătrunzi, îți dai seama că se lasă, de fapt, noaptea. Acum, în iulie, este cald, ziua nu s-a dovedit miloasă, a revărsat valuri încinse de arșiță, dar asta a fost, parcă, demult. Îți deschizi, fără să știi de ce, toate ferestrele sufletului și te bucuri, pur și simplu, că exiști.

Pomii de pe strada Filipescu prind și ei alte contururi, se învăluie, la rîndul lor, în mister. Rozalia rărește pașii, are senzația stranie că tulbură liniștea unui sanctuar, nici nu se dezmeticește bine ce este cu tînărul acesta, care se repede spre gîtul ei, mîna zvîcnește spasmodic, a apărare, simte o arsură, apoi o eliberare, îl vede pe ins fugind, apoi, în cleștele palmei, descoperă o rămășiță de lănțișor. O rămășiță din lănțișorul ei, de aur, cu medalion. Totul s-a petrecut atît de repede, de neașteptat și de incredibil încît se prăbușește, simte cum ceva se termină în ea și vrea să se așeze jos, pe trotuar. Nici nu s-a gîndit să strige, pur și simplu îi este o milă nesfîrșită de ea însăși, și de nemernicul acela, care

— Vă este rău?

— O, nu, nu-mi este rău, dar am fost jefuită!

Nu-și dă seama cum de poate rosti atît de deslușit aceste cuvinte lămuritoare. Și cum de are încredere în acest om, care o sprijină să nu cadă, și care pare atît de molcom și de chibzuit. Simte, dintr-o dată, că-și revine, nu mai este singură, seara își cerne, mai departe, umbrele peste Timișoara, iar ea se află, aici, alături de un om bun, și nu-i mai este frică. Desface palma și-i arată:

— L-a smuls și l-a rupt. O parte e la el. A fugit.

Bărbatul o examinează cu o privire fugară. Nu e mulțumit. Zice:

— Nu procedați bine, de ce purtați atîtea bijuterii la dumneavoastră? Lănțișor, cercei, brățară, broșă... Și toate de aur! Îi ispitiți pe ticăloșii ăștia! Podoabele se poartă și ele cu rost, la ocazii, la teatru...

La uite ce mai moraliă îi face! Are dreptate el, nu știe de ce, dar îi place să poarte tot ce posedă mai de preț. E o slăbiciune a ei. Dar, acum, ce stă în mijlocul drumului și-i ține lecții? De ce nu face ceva? Lucian Voina nu stătea, ci cumpănea. Strada asta nu e chiar așa de lungă, și cam pe unde s-ar putea ascunde un om care se teme? Cunoaște partea asta a orașului ca-n palmă. Zice:

— Nu era unul cam pîrpiriu și slăbănog, cu urechile clăpăuge?

— Ba, chiar așa, admite femeia, descoperind, instantaneu, că tînărul acela avea, într-adevăr, urechile cam clăpăuge.

— Stați și mă așteptați aici. A trecut și pe lîngă mine. Apoi a pornit-o, fără grabă, aproape la pas. Nu i-a plăcut încetineala lui, dar a stat pe loc, ce era să facă, strîngînd în palmă rămășița de lănțișor. Și, cuprinsă de febrilitate, uitîndu-se în toate părțile, scoase broșa și brățara și le introduse în poșetă.

La o intersecție, după ce șovăi o clipă, detectivul de ocazie porni hotărît spre un local, ascuns nu prea departe, într-un mic parc, un restaurant select și liniștit. Bănuia el că inșii de această teapă nu au nevoie de asemenea obiecte, ci de bani, și încearcă să se descotorosească repede de ele, pe te miri ce. Chilipirgii, din păcate, se mai găsesc. Dar, nu, nu trebuie să intre, uite, chiar acolo, în parcare, doi inși se tîrguie, este o mașină străină, cu două femei și un bărbat, iar lîngă portieră se află chiar tînărul cu urechile clăpăuge. Se apropie pe nesimțite, nu atrage atenția, e îmbrăcat în haine de lucru, în definitiv pe aici poate să-i fie drumul, tînărul îi scrutează, o clipă, dar nu se ferește. Are în mînă medalionul, și cît mai rămăsese din lanț... „Suvenir, suvenir" — încearcă el să se facă înțeles — în timp ce una dintre femei, cea mai în vîrstă, strîmbă din nas, cum că n-ar fi cine știe ce, deși ochii îi strălucesc de lăcomie. Voina vine lîngă portieră, și se bagă în afaceri.

— Cu cît îi... face el un semn către clăpăug.

— Am cerut 2 000, dar astea nu se pricep. E un medalion de la mama, cu briliant veritabil și lănțișor de aur. Face pe puțin zece mii. Și-mi dau doar cinci sute.

— Să-l văd.

Femeia mai în vîrstă se opune. Scoate iute din geantă două mii și vrea să-i plătească, dar medalionul se află deja în palma vînjoasă a lui Voina. Acesta îl bagă în buzunar, iar cu dreapta îl înșfacă pe derbedeu de guler: „Acuma, hai să mergem amîndoi la «mămica»". Ocupanții autoturismului amuțesc.

Cît să fi trecut? O jumătate de oră, poate mai puțin? Sînt momente în care timpul se dilată în mod dureros. Rozalia stă, încă, nemișcată și așteaptă. Și, iată-l pe bărbatul acela, venind spre ea, împreună cu tînărul clăpăug. O bucurie mare, năvalnică, o toropește, apoi se ridică în ea mînia și se repede, ca o pisică, la derbedeu. Ar vrea să-i zgîrie fața, ochii: „Ce rău ți-am făcut eu, ție, măi?" Voina o potolește, apoi îi conduce, pe amîndoi, la miliție. Unde Florian Gheorghe Toi era foarte cunoscut. Mai fusese condamnat la șase ani pentru o faptă asemănătoare. Iată-l pe detectivul amator apropiindu-se în fața ofițerului de serviciu și fără altă explicație zice: „El e un măgar de tîhar, iar dumneaei o victimă sigură pentru cei de o teapă cu ei, favorizîndu-le ocupația." Milițianul nici măcar n-a rîs. A zis doar atît: ceea ce a numit Voina „ocupație" se cheamă „act antisocial" sau, mai pe scurt, infracțiune penală și se măsoară... în ani de detențiel Să sperăm, educativi.

VASILE TINCU

de A. POCH

- Costică, tu nu intri?
- La apă? Pușchea pe limbă, Mițo! De-abia am ieșit...

- Mi-a luat un mărțișor... Ajutor!... Mi-a luat un mărțișor!...

ORIZONT ȘTIINȚIFIC

MILENIUL III ȘI SPERANȚELE LUMII

Există, în mod cert, pentru omul de știință ca și pentru marele public, o fascinație a anticipării. A unei anticipări riguroase, sub incidența matematică, fermă, în care viitorul se anunță (și este!) inevitabil condiționat de viitoarele mari descoperiri ale științei, posibile și probabile în următorii ani, ca și de înțelepciunea umană chemată să răspundă, în cea mai deplină cunoștință de cauză, pentru destinul solidar al planetei și al celor *6 miliarde de oameni* care o vor popula — prognoză esențială! — în apropiatul an 2000. Dar care-i gradul de certitudine, am putea fi întrebați, al unor estimări care angajează atîtea necunoscute: om, mediu, știință, progres, înțelepciune colectivă sau, dimpotrivă, anormalitate, război, ignoranță? Oricît ar părea de surprinzător pentru cei neavizați, cercetările explorative privind evoluțiile științei își găsesc, însă, de peste două decenii, o confirmare cvasitotală, cu rare defazări ca scadență și ani în cazul unor cercetări științifice fundamentale — cercetări în care este implicată și știința românească — și al unor subvenții financiare mai mici sau mai mari decît cele scontate inițial. Și pentru că mai există neîncrezători... Să amintim că viitorologiei îi revine meritul de a fi știut să prevadă corect cucerirea spațiului cosmic și apariția microprocesoarelor, pornind în primul caz de la aprecierea realistă a rolului și implicării rachetelor în tehnica militară, e drept, iar în al doilea — de la înțelegerea exactă a perspectivelor informatizării și cibernetizării economiei, într-un moment de excepțional progres în fizica semiconductorilor. Desigur, estimările au fost mai puțin categorice și n-au riscat niciodată prea mult atunci cînd a fost vorba de a prezice un termen pentru descoperirea, de pildă, a unui vaccin total (idee realizabilă, totuși, sperăm) sau pentru atingerea unei durate medii de viață de o sută de ani, altă speranță, firește. Au existat în schimb prognoze medicale, cu confirmări absolut spectaculoase, privind realizarea transplanteior, utilizarea organelor artificiale, tehnica investigărilor computerizate și chiar implicarea geneticii, a biologiei moleculare, în practica medicală. Și un exemplu absolut elocvent: în timp ce medicii nu acordau interferonului în 1979 nici o șansă reală, ca medicament de largă utilizare, din cauza prețului său de cost absolut restrictiv — 44 de miliarde de dolari kilogramul —, viitorologii, pe baza unor estimări pluri și interdisciplinare, preconizau perfecționarea rapidă, spectaculoasă, a tehnicilor de obținere a aceluiași interferon spre jumătatea anilor '80. Or, într-adevăr, în 1984 prețul interferonului scăzuse de 5 milioane de ori... După numai 5 ani!

Unul dintre cele mai prognozate domenii — cu verita-

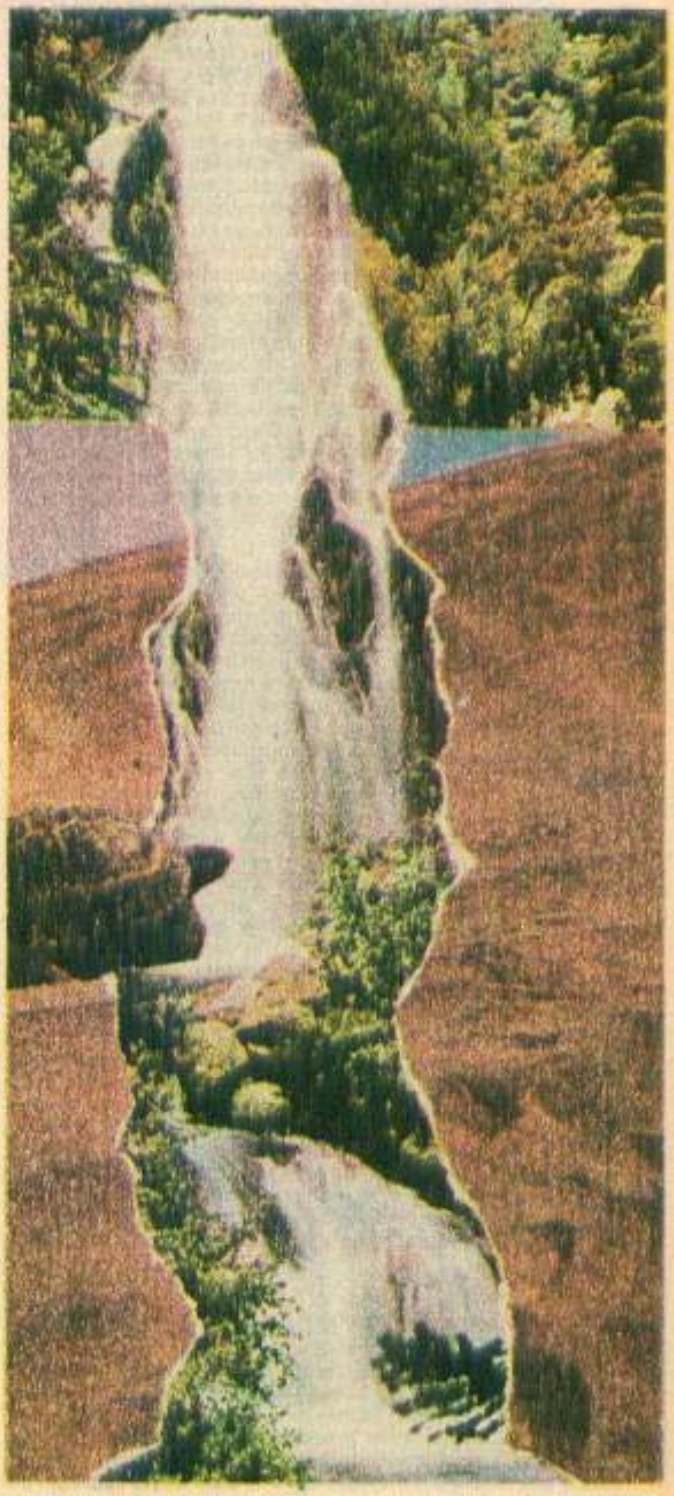

bile scenarii explorative, angajînd orizonturile anilor 2200 și chiar 2250 — îl constituie, justificat dealtfel, *energetica planetară*, preocupată legitim de previzibila și relativ apropiata epuizare, în cîteva decenii, a resurselor clasice: petrol, gaze, cărbune, șisturi bituminoase și — tinzînd să devină tot clasice — a rezervelor de uraniu. Toți acești combustibili vor rămîne, firește, pentru majoritatea țărilor lumii, resursa prioritară pînă în 2000, și poate chiar pînă spre 2020. Dar, în paralel, vor intra în atenția economiei mondiale — proces în curs — energiile regenerabile și refolosibile (solară, geotermală, biomasă etc.); speranțele și prognozele incitîndu-ne să medităm, totodată, la realizarea, așteptată și ea spre anul 2000, a *primilor reactori de fuziune nucleară* (experimentele Tokamak sînt mai mult decît promițătoare) și, mai ales, să medităm la obținerea, cu disponibilități practic nelimitate, a hidrogenului (combustibil absolut nepoluant) prin intermediul unei simple sau mai puțin simple conversii biologice, dar pe bază — esențial! — a utilizării energiei solare. În ce an? Prognozele realiste vorbesc de 2050, dar o alocare corespunzătoare de fonduri, la scară planetară, ar putea să grăbească complicatele soluționări tehnologice la două-trei decenii.

Și ajungînd aici, să nu uităm că viitorologi de indiscutabil prestigiu de la Institutul Hudson (S.U.A.) ne asigură că în 2040, cucerirea spațiului cosmic, intrată în faza „colonizării" (a creării primelor colonii spațiale extraterestre), va oferi, probabil, soluții energetice alternative și, respectiv, va conferi realism uriașelor centrale plasate la sute sau mii de kilometri de suprafața Terrei. Simple ficțiuni? Deloc! Simple anticipări... În actualul ritm de creștere a populației globului, cu dublări succesive la fiecare 35 de ani, Terra ar putea ajunge la 12 miliarde de locuitori în 2035 și aproape 50 de miliarde spre 2100! Or, soluțiile energetice de perspectivă nu se pot abstrage condiționărilor potențiale ale unui viitor în care necesarul de combustibili și energie va întrece de cel puțin 10 ori necesarul mondial al anului 1985.

*

Dar marile probleme, indiscutabil presante, ale anilor noștri și cu atît mai mult ale anilor viitori le constituie, pe lîngă energie, *asigurarea necesarului de apă potabilă „dulce"* (în condițiile în care, pretutindeni în lume, industria, chimizarea agriculturii, extinderea irigațiilor și creșterea gradului de urbanizare sporesc consumul de apă nepoluată, neinfestată, curată, fără să-i asigure decît în mică măsură reciclarea în aceiași parametri de puritate) *și, o dată cu apa, asigurarea necesarului de hrană*. Depășind criza potențială de apă și limitînd (micșorînd) imensele spații aflate sub riscul deșertizării, genetica este în stare, în opinia viitorologiei, să sporească rapid disponibilitățile agroalimentare ale planetei de cel puțin 4—5 ori; sporire întregită, probabil, și de utilizarea complexă a oceanului planetar... Se poate obține, însă, la prețuri convenabile, necesarul de apă în necontenită creștere al următoarelor 4 sau 5 decenii? Pe termen scurt, foarte scurt, estimările au în vedere o gospodărire corectă a resurselor existente, dublată de o amplă acțiune de amenajare complexă a bazinelor hidrografice. Pentru o etapă imediat următoare, privirile prognoziștilor se îndreaptă însă spre utilizarea (nu fără riscuri și dificultăți financiare) a resurselor de apă ale calotelor glaciare, spre crearea unor mări artificiale în inima de nisip a deșerturilor, spre crearea unor noi fluvii, a unui al doilea Nil... Și, în sfîrșit, cei mai serioși prognoziști preconizează descoperirea unor soluții convenabile de desalinizare a apelor oceanice, în paralel cu utilizarea directă în practica agricolă — există cîteva experiențe promițătoare — a apelor sărate, în condițiile în care genetica va asigura adaptabilitatea rapidă a unor culturi agricole la o astfel de apă...

*

Dincolo, însă, de orice prognoze privind energia, apa și hrana pentru 6 și, mai tîrziu, 8—12 miliarde de oameni, rămîn încă insuficient cercetate raporturile om — mediu, om — biosferă, om — viitor — spațiu cosmic, formulări menite să evidențieze conexiuni și interrelații între economie și ecologie, între prezentul și viitorul planetei. Un viitor care a și început, un viitor care depinde de noi... E vorba aici, înainte de toate, de limitarea deșertizărilor, de salvgardarea pădurilor, de combaterea creșterii (încă) a diversilor factori poluanți, de calitatea aerului pe care îl respirăm, de limitarea riscurilor implicate de cataclismele potențiale ale unor conflagrații nucleare. Și enumerarea, firește, ar putea continua cu nesfîrșitele pericole, însumate dramatic, ale armelor biologice, chimice, binare, climatice și meteorologice. Însoțite egal de avertismentele viitorologilor — ca și ale tuturor oamenilor de bună credință — că timpul, fără o acțiune fermă și conjugată planetar, lucrează agresiv, sporește pericolul și limitează opțiunile.

*

Dar dacă avem suficiente temeiuri pentru a fi circumspecți și „în gardă", știința, prin însăși căutările și promisiunile ei, ne îngăduie tot atîtea anticipări și tot atîtea temeiuri pentru a rămîne încrezători în înțelepciunea și salutarul spirit de conservare ale ființei umane.

Agrogeneticienii cercetează de pe acum acele specii de plante cultivabile pînă și în zone cu precipitații scăzute; oceanologii inventariază resursele potențiale de hrană și minerale ale imenselor zone terestre acoperite de ape; fizicienii accelerează căutările privind fuziunea nucleară; chimia ne oferă noi sinteze organice, nepoluante, iar biogeneticienii — folosirea mai bună a zestrei noastre neuronale și a inteligenței, pentru a dăinui și a ne înscrie pe orbita unor performanțe menite să onoreze calitatea supremă de homo-sapiens-sapiens... Sapiens exponențial!

De unde și întrebarea care definește în fapt orice anticipare: spre ce perspective și spre ce orizonturi umane aspiră noile cuceriri ale științei? Cu înțelegerea adevărului simplu că știința este un mijloc, o cale, o șansă și o alternativă — scopul fiind, totuși, omul —, efortul convergent al umanității capătă sens și conferă speranțe.

DOREL DORIAN

PARADOX ȘI ÎNTÎMPLARE

Bănuiesc că mulți dintre cititorii acestor rînduri, care nu au avut motive anume să mediteze asupra procesului cunoașterii naturii și societății de către om, vor socoti că surprizele paradoxurilor sau, pur și simplu, întîmplarea nu pot avea un rol prea important. Bunul nostru simț, care este o reflectare globală a unor imagini pe care ni le formăm despre realitate și mobilitatea ei — acestea fiind la rîndul lor o reflectare a tipului de instruire sau (și) de experiență de viață acumulate — nu ne prea lasă abandonați paradoxului — ca aparent absurd — și întîmplării fruste, ca factori (cît de cît) determinanți ai unui proces atît de complex.

Să reflectăm puțin asupra paradoxului. Acesta ar putea fi definit ca o afirmație absurdă, adică menită să impună un adevăr ce ne apare contrar tuturor adevărurilor deja stabilite și acceptate. Acceptate de cine? Dacă e vorba de un nespecialist, însăși această definiție e paradoxală. Dar dacă ne referim la cineva implicat direct în procesul de cercetare și cunoaștere, atunci întrebarea e alta: cum, oare, s-ar putea imagina că un adevăr poate intra în competiție cu cele deja „stabilite" altfel decît ca o aparentă absurditate? O noutate veritabilă tocmai de aceea este noutate, pentru că vine în contradicție cu cele deja existente, pe care le neagă sau nu le neagă, dar le depășește. André Gide a scris undeva că adevărul apare sub forma utopiei. Nu a fost, oare, așa cu teoria relativității? Lumea „perfectă" a modelului mecanicii lui

Newton a făcut o carieră unică. Totul era atît de armonios în acest Univers, „al nostru", încît era suficient să cunoști ecuația mișcării mobilului ce te interesa — fie că era o bilă ce cădea liber sau pe un plan înclinat, fie că era un corp ceresc — ca să-i poți prevedea traiectoria ce o va parcurge în viitor, dar și pe cea deja parcursă. Teoretic, „tunelul timpului" era creat, tocmai prin faptul că se făcea abstracție de ei. Nu a făcut atîta vîlvă, pe drept, descoperirea planetei Neptun de către astronomul și matematicianul francez Le Verrier doar prin calcul? Mecanica newtoniană i-a permis această fantastică performanță doar prin calculul perturbațiilor traiectoriei planetei Uranus! Conform ecuațiilor ce stabileau traiectoriile și interacțiunile dintre corpuri — faimoasa lege a atracției universale a lui Newton — numai existența unei planete, necunoscute încă, putea să producă acele perturbații. Și, peste puțin timp, ea a fost descoperită! Era acolo unde „trebuia".

Relativitatea einsteiniană a venit ca o imensă absurditate: timpul, ca o a 4-a dimensiune a spațiului, viteza luminii e finită și constantă (300 000 km/sec.), care nu depinde de poziția și viteza observatorului, și cîte și mai cîte! Această teorie nu nega mecanica newtoniană, ci o îngloba ca fiind mecanica vitezelor mici, ale „noastre", nu a celor mari, comparabile cu cea a luminii. Și, astfel, paradoxul a devenit adevăr comun, obișnuit. Așa cum spunea prof. G. Moisil într-o butadă celebră: „O idee debutează ca paradox, continuă să existe ca banalitate și sfîrșește ca prejudecată".

Iată un alt caz celebru, cel al „gazului celei de a treia zecimale". În 1894, savanții englezi J.W. Rayleigh și W. Ramsay aduc la cunoștință descoperirea unui nou gaz, care se găsește în atmosferă în proporție de 1%. Ei i-au denumit „argon". Absurd! Se putea să fi scăpat cercetării un gaz care se găsește în aer — socotit atît de binecunoscut — în proporție de 1%? Interesant e că descoperirea s-a făcut pe o cale simplă, cea a determinării densității aerului. Supunîndu-i unor măsurători deosebit de exacte (la nivelul tehnicilor timpului lor), cei doi savanți au observat că densitatea azotului atmosferic este, în medie, 2,3102 față de 2,2990, cea a azotului obținut prin descompunerea compușilor ce-i conțin, adică, cu 0,5% mai ușor. Plecînd de la această observație, ei au demonstrat că probele de azot atmosferic sînt „diluate" cu un gaz mai ușor, argonul, denumit, din această cauză, elementul „celei de a treia zecimale". Acest „absurd" a devenit o „banalitate" cînd, peste scurt timp, s-au descoperit, în serie, heliul, zenonul, kriptonul, neonul — grupa gazelor „nobile" —, deoarece fiind zerovalente, nu reacționau cu nici un alt element chimic (banalitate devenită prejudecată, căci recent s-a arătat că și aceste gaze pot reacționa chimic, pierzîndu-și, astfel, „noblețea"). Nu a avut dreptate Heraclit, încă acum 2 500 de ani, cînd spunea că „dacă nu aștepți imprevizibilul, nu vei găsi niciodată adevărul"?

Există o plăcere a paradoxului, căci formulările lui ating sfera umorului celui mai fin. Vorba umoristului Saul Steinberg: „A încerca să definești umorul, iată o definiție a umorului". Nu ne stîrnesc zîmbetul afirmații ca: toate generalizările sînt periculoase, inclusiv aceasta, sau găina este modalitatea unui ou de a face ouă, sau banii costă prea mult, sau cel mai bun mijloc de a scăpa de o tentație este de a obține satisfacerea ei, sau...? Ce ne interesează, însă, în contextul procesului cunoașterii științifice este că nu trebuie să ne ferim de paradoxuri, că trebuie să știm că dacă dăm peste un paradox înseamnă că „după colț" ne așteaptă un nou adevăr ce se cere scos la drumul mare.

Dar întîmplarea? Putem vorbi serios de vreun rol real al întîmplării într-o treabă atît de serioasă, de „deterministă", ca aceea a cercetării științifice? Istoria științei consemnează multe exemple de mari descoperiri făcute „întîmplător". Röntgen a descoperit radiația ce-i poartă numele (denumită și „radiație sau raze X") din întîmplare. El studia descărcările în gaze rarefiate — un domeniu la modă pe atunci —, mai exact, efectele razelor catodice (fascicule de electroni). La un moment dat, le-a pus să „bombardeze" un anticatod — o placă de tungsten legată de anod — și a observat, cu uimire, că, deși tubul era învelit cu hîrtie neagră, un ecran pus în fața anticatodului format dintr-o hîrtie pe care s-a pus un strat de sulfură de zinc devenea luminiscent; emitea radiații vizibile! Fenomenul s-a repetat aidoma cu orice substanță capabilă de luminiscență. Se descoperiseră niște radiații necunoscute, generate de lovirea anticatodului de către radiațiile emise de catod (polul negativ). Dar senzația cu adevărat... senzațională a urmat cînd, cu totul din întîmplare, Röntgen a pus mîna între tub și ecran și... și-a văzut oasele! Adică, și-a văzut umbrele lor, deoarece ele sînt opace pentru razele X. Se descoperise, astfel, radioscopia, urmată rapid de cea a radiografiei, cînd a observat că razele X impresionează și filmul fotografic. Au urmat o cascadă de cercetări, o imensă publicitate, o întreagă literatură de anticipație și... un Premiu Nobel.

Unul dintre fizicienii care au continuat aceste studii a fost francezul H. Becquerel. Sesizat de faptul că și sticla tubului în care se face descărcarea razelor catodice emite raze X, el a emis ipoteza că acestea sînt asociate cu fluorescența (un alt caz de emisie de lumină vizibilă prin excitarea unor substanțe cu radiații invizibile). Posesor al unei bogate colecții de substanțe fluorescente, a început să le ia la rînd în studiu. Într-o zi, a venit rîndul unor cristale de alaun de potasiu și uraniu, care devin luminiscente la simpla iradiere cu lumină vizibilă. A depus, deci, un asemenea cristal pe o placă foto învelită în hîrtie neagră (ferită de lumină) și a lăsat totul la soare pentru ca, luminat, cristalul să emită raze X care să impresioneze placa. Și placa era, într-adevăr, impresionată. Numai că într-o zi, înnorîndu-se, el a renunțat la experimentare și a băgat cristalul cu placa într-un sertar, în așteptarea ivirii soarelui. Cînd, din rutină, a developat placa, a constatat că este, totuși, impresionată! Se descoperise, astfel, radioactivitatea naturală, datorită uraniului din alaun.

Ce simplu se fac marile descoperiri s-ar putea crede. Numai că, nu uitați, iepurele nu este vînat decît pentru vînător. Cîți cercetători nu au obținut asemenea efecte înaintea unui Becquerel sau Röntgen! Dar, pe cînd toți ceilalți nu le-au dat importanță sau au socotit că au de-a face cu vreo eroare, numai spirite pregătite, avizate, ca ale marilor savanți și inventatori, observă noutatea, o definesc, o studiază și o aplică. Cîți microbiologi nu au obținut în zeci și sute de cazuri infectarea culturilor lor de microorganisme (pe medii artificiale) cu mucegaiuri? Dar numai Fleming a văzut și înțeles că zona limpede, curată, din jurul ciupercii nedorite, crescută pe cultura de microbi, înseamnă evidența unui efect antimicrobian al ciupercii, înseamnă că ciuperca secretă o substanță antibiotică ce ar putea fi izolată și folosită pentru combaterea bolilor cauzate de microbi. De aceea, Fleming a rămas în istoria științei și a fost medaliat cu Premiul Nobel, căci a văzut și înțeles ce alții nu au știut să vadă și să înțeleagă. Așa cum doar Ivanovschi și Beijerinck au înțeles că au descoperit un principiu infecțios cu totul nou — virusurile — atunci cînd, vrînd să găsească „microbul" bolii mozaicului tutunului, au putut reproduce boala doar cu sucul frunzelor infectate, care au fost filtrate prin porii cei mai fini, care rețineau orice microb cunoscut.

Hazard? Desigur, dar „hazardul nu poate fi lăsat la întîmplare" (Simpson). Faptul că noutățile ne apar ca paradoxuri și se ivesc „întîmplător" nu ne mai surprinde. Heraclit a înțeles că „atunci cînd adevărul pare de necrezut, el nu este recunoscut" de către spiritele neinstruite, desigur. Filozofii epocii științei moderne au înțeles și ei că „necesitatea se determină ca întîmplare și că întîmplarea e necesitatea absolută" (Hegel). Există un basm, „Cei 3 prinți din Serendip", ai cărui eroi făceau mereu, datorită perspicacității lor, descoperiri neașteptate. Scriitorul și istoricul englez Walpole a creat, inspirat de acest basm, termenul de „serendipitate", pentru cazurile în care cercetătorul întîlnește un fapt neașteptat, aberant, a cărui explicație necesită formularea unei noi ipoteze. Acesta și este drumul cunoașterii științifice: forarea unui tunel, într-o rocă dură, în condiții din ce în ce mai grele și periculoase, pe un drum ascendent, la ale cărui cotituri așteaptă absurdul, dacă, din întîmplare, îl vedem și-i înțelegem mesajul înnoitor.

VLADIMIR EȘANU

TOTUL DESPRE SOARE!

Am fost copiii soarelui. Cînd omul a devenit conştient de faptul că îşi datorează viaţa sa soarelui, aşa cum s-a întîmplat cu populaţia Egiptului antic, soarele a fost zeificat şi considerat chiar cel mai mare zeu: Amon-Ra.

Soarelui îi datorăm hrana noastră, căldura mediului, ciclul apelor, care face ca evaporarea oceanelor să devină, prin ploaie, sursa de alimentare a rîurilor, fără de care viaţa nu ar fi fost posibilă. Tot lui îi datorăm chiar şi vînturile care ne răcoresc fruntea în zilele de arşiţă.

De la zeificarea soarelui şi pînă la cunoaşterea ştiinţifică a rolului pe care îl joacă pentru societatea umană au trebuit să treacă însă 7—8 mii de ani. Astăzi, ştim de unde vine energia soarelui, a acestei stele din galaxia pe care o numim Calea Laptelui, pentru că vedem aglomerarea ei de stele ca un brîu alburiu al cerului în nopţile senine. Soarele ştie să producă în centrul lui ceea ce noi nu ştim încă: energie termonucleară, prin cicluri de reacţii nucleare, dintre care primul a fost imaginat de Bethe încă în deceniul al treilea al secolului nostru. Temperatura soarelui este în centru de zeci de milioane de grade, pentru ca să ajungă la suprafaţă la circa 6 mii de grade, o suprafaţă formată din gaze, care uneori erup în splendide figuri ce se înalţă în jurul globului de foc. Energia soarelui se răspîndeşte în spaţiul din jurul lui sub formă de radiaţii electromagnetice şi neutrini, particule neutre şi practic fără masă, „luminînd" planetele, printre care şi Pămîntul. Energia venită de la soare este reflectată în proporţie de 30% în stratosferă şi este absorbită în proporţie de 47%, astfel încît din ea ajunge la suprafaţa pămîntului numai 23%. Această energie serveşte, în proporţie de 23,5%, ca să producă evaporarea apelor oceanelor, pentru ca prin nori, datorită ploii, să se alimenteze rîurile. Energia hidraulică, utilizată de om pentru a mişca morile, îi scutesc de eforturi, punînd apa să lucreze în locul lui, şi indirect soarele. 0,21% din energia soarelui se consumă în mişcările atmosferei, dînd naştere alizeelor, musonilor şi vînturilor locale, crivăţului şi vînturilor care bat pe marginea Carpaţilor o bună parte a anului. Omul a utilizat încă din secolul al XIV-lea această energie. În Spania, don Quijote de la Mancha îşi verifica aptitudinile cavalereşti luptîndu-se cu morile de vînt.

Numai o mică parte din energia soarelui (0,023%) a servit în trecutul planetei noastre şi serveşte şi acum pentru sinteza hidrocarburilor datorită clorofilei din frunzele plantelor verzi. Astfel, au luat naştere în era terţiară rezervele de combustibili fosili (cărbune, petrol, gaze). Rezervele de combustibili clasici reprezintă un accident în istoria pămîntului şi ele trebuie să fie consumate cu grijă, căci petrolul se poate termina în următorii 50 de ani, iar cărbunele în următorii 300 de ani. Tot sinteza clorofiliană, care transformă energia radiaţiei solare în energie chimică de legătură a atomilor de hidrogen şi carbon, în hidrocarburi, este cea care stă la baza alimentaţiei noastre, căci hidrocarburile din plantele ingerate de animale sînt transformate în proteinele din carne. Randamentul cu care are loc transformarea energiei solare în energia conţinută în proteine este enorm de mic (0,01%), de aceea una dintre preocupările actuale ale biofizicii este şi creşterea acestui randament, de care depinde numărul maxim al populaţiei ce poate fi hrănită pe globul terestru.

Iată deci şi „limitele" binefacerilor energiei solare: energia combustibililor fosili se termină, iar capacitatea de a hrăni oamenii nu ne permite să trecem de 15 miliarde de locuitori pe pămînt. Aceste limitări sînt pe cale de a fi însă depăşite de inteligenţa umană, care a ajuns în situaţia de a găsi mijloace artificiale de utilizare a energiei solare. Cu ajutorul panourilor solare (suprafeţe de aluminiu acoperite cu sticlă), energia radiativă este transformată în căldură la temperatură joasă şi medie, aceasta fiind utilizată pentru nevoile casnice şi industriale. Cu ajutorul centralelor solare se poate produce energie electrică prin metode clasice, iar cu celule fotoelectrice energia solară poate fi transformată direct în energie electrică. Astăzi se fac studii în vederea înlocuirii sintezei clorofiliene cu reacţii chimice produse în mod artificial şi cercetările arată posibilitatea producerii de hidrogen cu ajutorul energiei solare. Acesta devine un substitut al cărbunelui şi petrolului pentru necesităţi energetice şi, prin combinarea lui cu carbonul, se poate ajunge la hidrocarburile necesare civilizaţiei noastre.

În ţara noastră, sub conducerea Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, a luat un deosebit avînt utilizarea energiei solare ca nouă resursă energetică. Avem cartiere întregi de locuinţe care sînt alimentate cu apă caldă din panouri solare.

Energia eoliană este şi ea utilizată pentru producerea de energie electrică, în Bărăgan şi în alte zone cu vînturi de durată. Se speră ca să se ajungă ca peste 10% din necesarul de energie să fie acoperit cu energie din surse noi, ca importanţa soarelui să crească în asigurarea menţinerii şi dezvoltării civilizaţiei noastre, alături de utilizarea energiei nucleare de fisiune şi fuziune. Se prevede ca, după anul 2000, energia necesară omenirii să fie produsă prin reacţii de fuziune termonucleară făcute pe pămînt şi prin utilizarea energiei solare, deci a reacţiilor de fuziune din soare, graţie noilor tehnologii create de ştiinţă.

Astfel, din copiii soarelui, devenim oamenii maturi, care ştiu să folosească în mod optim ceea ce soarele le oferă şi ceea ce soarele ştie să facă: energie termonucleară.

IONEL I. PURICA

OMUL FAȚĂ ÎN FAȚĂ CU... SUFLETUL

De cînd omul a început să gîndească, a fost izbit de două aspecte fundamentale legate de propria lui experiență de viață: în primul rînd a realizat faptul că este o ființă trecătoare și apoi că dispune de un ansamblu de facultăți uimitoare — pe care astăzi le reunim sub numele de facultăți psihice. Ambele aceste aspecte l-au condus încă din epoca pietrei cioplite să imagineze un model dualist al ființei umane, care cuprinde corpul cu toate structurile lui (țesuturi, organe, sisteme, aparate etc.) și „sufletul", care era privit în două fațete: una se referea la ansamblul funcțiilor psihice și cealaltă drept principiul însuși al existenței sale vii.

Au trebuit sute de mii de ani de evoluție a gîndirii umane pentru ca știința să precizeze la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, dar mai ales în secolul XIX, că noțiunea de suflet nu se referă decît la sistemul psihic uman și că acesta nu este decît rezultatul activității creierului omenesc, cea mai complexă structură materială cunoscută din sistemul nostru solar.

Cultura greacă a dat cu privire la problema sufletului două soluții. Prima soluție își are rădăcinile în tradițiile tracice promovate în special de Zamolxis. Ea constituie elementul fundamental al orfismului antic și al primelor culte misterice. De asemenea, ea postulează existența unui principiu nematerial, difuz împrăștiat în corp, care conferă acestuia atît viața, cît și facultățile psihice. Mai tîrziu, în epoca alexandrină, școlile numite hermetice au cizelat acest model și au precizat că sufletul uman ocupă treapta cea mai de jos a unei ierarhii de principii (sau entități) spirituale care începe cu divinitatea, care le-a emanat pe toate celelalte (teoria emanațiilor). A doua soluție, veche de peste 2 500 de ani, a fost elaborată de Pitagora și școala sa. Ea susținea că sufletul (sub cele două aspecte ale sale) e constituit de un principiu material, pneuma, diferit de principiile ce constituie materia obișnuită. Această pneumă este găzduită în cavitățile inimii (unde generează stările emoționale și instinctuale), în cavitățile sau ventriculii cerebrali (unde determină senzațiile, memoria și funcțiile intelectuale) și în arterele care leagă cele două sedii ale sufletului între ele.

Acest model, zis pneumatic, a fost completat de Platon și mai ales de Aristotel, care i-a adăugat și nervii, pe care îi socotea niște tuburi prin care circulă pneuma. Școala alexandrină — mai ales Erasistrat și Herophil — a făcut o distincție între pneuma din inimă, pe care o socoteau inferioară (pneuma vitală), și cea din ventriculii cerebrali, care era mai subtilă (pneuma animală — de la anima = spirit), transformarea uneia în alta făcîndu-se la baza creierului într-o rețea de vase speciale („r. e — mirabile"). Marele medic roman Galen, în sec. II e.n., a dat acestui model forma sa finală, înlocuind însă termenul de pneumă cu cel de spirite.

În primele timpuri ale creștinismului (perioada prepatristică), modelul difuz al teoriei emanațiilor a fost amplu prelucrat. S-a admis că sufletul uman are două niveluri, unul de o spiritualitate mai ridicată, mai eterică și altul mai terestru, mai telluric. Ceea ce e important însă: ambele niveluri au fost considerate de esență divină, și ca atare obiect de studiu exclusiv al teologiei. Mai tîrziu, nivelul „de jos" („anima brutorum") a fost scos de sub această opreliște (în special de Toma d'Aquino). Pentru a explica natura sa — în timpul Renașterii —, Paracelsus a invocat primul (în sec. al XVI-lea) niște obscure mecanisme chimice izvorîte din elucubrațiile alchimiei. De aici va porni cu van Helmont (citat și de Dimitrie Cantemir), apoi cu Sylvius, teoria fermenților și în cele din urmă întreaga biochimie cerebrală modernă.

Modelul pneumatic nu a fost nici el neglijat. Părinții bisericii (patrismul), scolastica apuseană, hesicasmul ortodox, mahomedanismul post coranic și iudaismul medieval au preluat acest model și au admis — ca o contribuție a evului mediu — că la nivelul creierului există 3,4 sau 5 cavități separate sau reunite numite celule, în care se realizează cîte un aspect specializat al funcțiilor cognitive (senzații, memorie, fantezie, intelect).

De-abia în secolul al XVII-lea acest model a primit cele două lovituri care aveau să-l apuibere pentru totdeauna. Prima se datorește lui Harvey, care a arătat că inima este doar o pompă pentru sînge (1628), și a doua a venit din partea lui Th. Willis (1672), care a arătat că funcțiile psihice nu sînt localizate în ventriculi (unde se află doar un fichid), ci în însăși masa cerebrală.

Apariția microscopului (1590) a permis tot în secolul al XVII-lea descoperirea structurii complexe a țesutului nervos și identificarea fibrelor nervoase. În jurul acestor fibre încep să se edifice o serie de teorii mecanice (mai ales hidrodinamice) care aveau drept scop să explice ce fenomen necunoscut se petrece și se transmite în lungul lor. În felul acesta ia naștere conceptul abstract de fluid nervos. În acest context, Descartes (1662) construiește cel mai coerent model matematic și pune în evidență arcul reflex, declanșînd un adevărat „scandal științific", cu toată concesia ce a făcut-o admițînd și un principiu spiritual, pe care l-a situat în glanda epifiză din mijlocul craniului.

Iluminismul, și în special în cadrul lui enciclopedismul, subminează la sfîrșitul secolului XVIII latura idealistă a modelului cartezian. Cercetările de chimie ale unui Fourcroy sau Spallanzani completează cunoștințele despre compoziția creierului, iar epocala descoperire a curentului electric biologic de către Galvani (1790) dă un sens nou noțiunii de fluid nervos, nimicind pentru totdeauna teoriile mecanice.

După revoluția franceză, în timpul romantismului, se mai fac doi pași hotărîtori privind problema ce ne preocupă. În primul rînd grație fanteziilor frenologice ale lui Gall și Spurzheim, se precizează rolul scoarței cerebrale ca substrat principal al activității psihice și, în al doilea rînd, mulțumită în special eforturilor lui Herbart, știința despre suflet, psihologia, se separă de filozofie și începe să se contureze ca o știință adevărată bazată pe observație și experiment.

În felul acesta, în veacul al XIX-lea, se găsesc reunite toate premisele pentru a se studia „sufletul" uman sub două aspecte noi: substratul său neurofiziologic (hardware-ul informaticienilor) și activitatea sa operațională (software). Progresele teoretice și aplicative ale științelor, noile metodologii, abordarea multidisciplinară și încadrarea într-o concepție materialistă au permis elaborarea modelului modern al activității psihice umane, în cadrul căruia se face apel la cele mai subtile achiziții ale biochimiei, biofizicii și neuroanatomiei, neurofiziologiei, matematicilor, cibernetici, teoriei generale a sistemelor, dar și ale psihologiei experimentale și chimice, ale științei comportamentului și ale sociologiei. Menționăm că știința românească și-a adus și ea contribuția ei la edificarea acestui model.

C. BĂLĂCEANU-STOLNICI

Grupaj coordonat de
NIKI GEORGESCU

COLOCVII ATEISTE

Oricît ar părea de ciudat, pe toate fronturile vieții spirituale ale omenirii are încă loc, acum, în prag de mileniu trei, în plină perioadă de cucerire a cosmosului, o acută confruntare între valorile cunoașterii umane și religie, procesul nemaiantrenînd, evident, mari colectivități, dar acționînd hotărîtor asupra individului concret, acesta fiind pus în situația, spre a-și cristaliza locul său în angrenajul și aspirațiile sociale sau de grup, să opteze pentru sistemul acestor valori ori să rămînă prizonierul prejudecăților obscurantiste.

Trebuie avut în vedere că renunțarea la credința în supranatural nu este un act psihologic simplu, el presupunînd, înainte de orice, mutații fundamentale în structura personalității, formarea acesteia pe coordonatele spirituale ale concepției materialist-științifice despre lume și viață. Dispariția, în socialism, a factorului motivațional determinant nu implică și dispariția automată a conștiinței religioase, rămînînd destui oameni care, deși trăiesc o existență nouă, gîndesc încă în spiritul vechilor mentalități. Reprezentînd dovada libertății de conștiință garantată, libertatea de a crede într-o forță divină nu reprezintă și dovada unei libertăți reale pentru cel care îmbrățișează o confesiune religioasă sau alta, ci dimpotrivă. Autoiluzionîndu-se, credinciosul este neliber, întrucît se subordonează necondiționat unei divinități, îndeobște tiranică și discreționară, care dispune de el, conform unor precepte dogmatice, hotărîndu-i fără drept de apel destinul. Doctrina unora dintre culte folosește așa-numita libertate de conștiință ca un instrument al nerealizării de sine, ba mai mult, însuși credinciosu — sustrăgîndu-se uneori legilor și comandamentelor sociale — provoacă disfuncții, afectînd desfășurarea normală a proceselor sociale în care activează.

Sectele religioase, una dintre cele mai triste ipostaze ale spiritului uman, continuă încă să mai atragă pe unii dintre semenii noștri, în mod anacronic, în deplorabila turmă a bigoților fanatici. Momindu-i, racolîndu-i între zidurile sumbre ale unei viziuni fataliste, majoritatea acestor grupări — cele mai multe interzise de lege — propagă în rîndul adepților lor, oameni ingnoranți, labili sufletește, cu grave carențe psihice și morale, „filozofia" deprimării și a umilinței, a intoleranței și înstrăinării de oameni, a autoclaustrării și izolării de societate, fluturînd, ca pe un primejdios drog halucinogen, „fericirea" de după moarte, posibilitatea de realizare a omului prin fantezie. Ba mai mult, se merge pînă acolo încît, înăuntrul unor secte, se propagă nesupunerea față de legile statului și neîmplinirea îndatoririlor față de țară, care revin oricărui cetățean al patriei, urmărindu-se transformarea acestor indivizi debusolați în jalnice manechine, robiți integral predicatorilor, „păstorilor" spirituali, de cele mai multe ori inși mînați de interese dubioase sau șarlatani notorii.

Formarea omului nou, constructor al socialismului și comunismului, impune așezarea la baza întregii activități educative a concepției materialist-științifice a partidului comunist despre lume și viață, a tot ce a creat mai avansat omenirea în domeniul cunoașterii. „*Trebuie* — arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — *să luăm atitudine hotărîtă împotriva diferitelor manifestări mistice și obscurantiste, care împiedică înțelegerea raporturilor reale dintre om și natură, a legilor care guvernează universul, a cerințelor obiective ale dezvoltării sociale — și care constituie o frînă în lupta omului pentru făurirea conștientă a propriului său destin*".

Întîmplările pe care le relatăm în paginile care urmează ilustrează, în spiritul acestor înalte comandamente, absurditatea, fanatismul și alienarea celor care întrețin aceste zone bolnave ale conștiinței și ale căror practici pun uneori în pericol chiar vieți umane.

INCENDIUL „SFÎNT"

Văzîndu-i cît de voinicește trebăluiește prin gospodăria sa arătoasă, mai, mai să nu-i crezi pe Martin S. că a împlinit 72 de ani. Numai că el se mîndrește cu cele „șapte decenii și..." spunînd tuturor că munca îl ține și-i apără vigoarea, așa ca să ia aminte unii care cam taie clinilor frunză și se fac că leagă curmeie de tei. Are un fel sfătos de a vorbi bătrînul, pigmentat cu multe proverbe și zicale de duh, iar pilda sa de viață se bucură de stima și prețuirea consătenilor, sfatul său fiind mai totdeauna cel bun de urmat. Poate că tocmai influența aceasta, pe care o are asupra oamenilor, l-a pricopsit, într-o zi, la poarta, cu un musafir nu prea poftit, pe numele său Axente, predicatorul unei mici grupări de nazarineni. L-a invitat în casă, fiindcă bătrînul nu se teme de „discuții", a scos, după datină, un ciondir cu ceva „rachie", să se dezlege mai ușor limbile și, ce să vezi, Axente ăsta, nici una, nici două, s-a prosternat cu fața la pămînt și mai, mai să spargă dușumeaua cu fruntea. „Mai potolește-te, Axente, s-a amuzat omul, că la mine nu-i biserică"... „Biserică? — s-a speriat cel de jos — biserica a ajuns pe mîna anticriștilor, dar eu am avut o «viziune», frate Martine, pe care mi-e teamă să ți-o aduc la cunoștință". „Lasă, măi Axente, a rîs el, că eu mi-s tare, dă-i drumul. Dar să știi un lucru, eu în «prostia» ala a ta nu mă bag". „Ah, a clătinat «predicatorul» din capul înfricoșat, nu-l mînia pe «Domnul», Martine, și vino în rîndul «fraților». Crezi că degeaba bat eu mereu la poarta ta? Mi s-a poruncit să te aduc între oile mele".

Fiindcă trebuia să lupte singur cu cele pahare, Axente bînd doar într-ascuns, pe față declarînd lichidul cu pricina „venin al Satanei", bătrînul odată s-a oprit din înghițit și nu l-a mai lăsat să continue: „Uite ce este mai «frate», ca să zic ce tine, eu m-aș face frate mai curînd cu Satana, ăla de care te temi atîta, îți bați gura de pomană. Mie nu mi-a poruncit, pînă acum, nimeni, de ce crezi c-o să ascult eu de porunca nu știu cui? Și încă ceva — s-a stropșit ei, făcînd pe supăratul — cum îndrăznești tu, Axente, să-mi spui mie c-o să devin oaie? Oare nu te temi tu de mînia mea, care se află mult mai aproape, decît mînia cu care vrei să mă înfricoșezi pe mine?"

Simțind batjocura, predicatorul s-a ridicat în capul oaselor și l-a privit dușmănos. De zeci de ori venise în casa asta, îl luase pe Martin S. în fel și chip, ba mieros, ba cu ispite, ba cu promisiuni pentru viața asta și cea de „dincolo", nimic. Bătrînul îi ridiculiza cu înțelepciunea bunului său simț țărănesc preceptele doctrinare pe care Axente i le aducea ca argument, ba mai mult, îi făcea o anume plăcere să i le desființeze și teoretic, omului plăcîndu-i să citească, fiind, deci, cum s-ar zice, pregătit. Desitfel, „teoriile" bigote, primitive și agramate ale lui

LA ANANGHIE

Axente erau și ușor de răsturnat, cu puțină judecată, așa că Martin îi aștepta apariția cu zîmbetul pe buze, știind c-o să se distreze. Axente se supăra, la un moment dat, și, proferind amenințări nedeslușite, care aveau să se împlinească, evident, după moartea lui Martin, pleca cu coada între picioare, ca un cîine bătut. Acum iată-l rupînd însă, coltos, cu ochi răi, galbeni: „A fost ultima mea încercare, Martine, să te salvez. Domnul mi-a spus: «O să-i trimit semne, boală și foc», eu am venit iar, dar tu ești stăpînit de Satana și nu vrei să pășești pe calea mîntuirii..." A vrut să mai continue, dar a observat în bătrîn o transformare pe care n-o cunoscuse, acesta devenise aprig și, iată, căuta o smetie care stătea chiar lîngă sobă. Pînă s-o apuce, Axente se și afla pe scară, încît abia a mai auzit sudălmile și ocările bătrînului. „Boală și foc, măi, nepricopsitule. Lasă că-ți încing eu spinarea și vezi tu de foc și boală..."

Au trecut exact șapte zile și, într-un amurg, ce să vezi? O pălălaie violentă s-a ridicat din magazia cu lemne a gospodarului, limbile de foc bătînd amarnic spre streașina casei. Oamenii din părțile Aradului sînt săritori, cît ai clipi s-au adunat cu găleți și sape, cu lopeți, și cu ce au mai crezut ei de cuviință, încercînd să stăvilească pojarul și, cînd au sosit pompierii, treaba era ca și făcută, bătrînul alegîndu-se cu cîteva arsuri și cu paguba magaziei și a lemnelor. Cum la fața locului a venit și miliția din comună, Martin l-a tras mai într-o parte și i-a spus răspicat: „Focul mi l-au pus sectanții. Fiindcă n-am vrut să intru la ei în sectă. Axente m-a amenințat".

„Predicatorul" a făcut, bineînțeles, pe mortul în păpușoi, dar n-a uitat să spună, în gura mare, că așa îi „pedepsește Domnul pe păcătoși", gîndind c-o să-i înfricoșeze pe ceilalți și o să dea buzna în sectă la ei, să scape de incendii. Numai că omul cu epoleți a întreprins cercetări minuțioase, s-a luat după urma gazului turnat pe magazie și tot mergînd după „mirosul" ăsta, avînd de-a dreapta și de-a stînga lui și alți săteni, a ajuns taman în poarta unui sectant dintr-un sat vecin. Care, întrebat cum stă cu chibriturile și cu petrolul lampant, deși n-avea nevoie de ele, avînd, ca toți ceilalți, lumină electrică, s-a arătat mîndru de sine, făcînd, cum se zice, mărturisiri complete. „Domnul mi-a poruncit, prin viziunea «predicatorului», să-l ard pe păcătos. A fost un incendiu sfînt". Pentru că atîta i-a tăiat capul, și-a luat răsplata pe măsură, atît el cît și ceilalți vinovați.

Bătrînul și-a refăcut magazia, e tot țanțoș și bun la treabă, tot cu gluma pe buze și nu uită să zică: „Auzi, să creadă ei că mă păcălesc pe mine cu pîrjolul de la... Dacă-i mai prind pe la ușa mea"... Dar cum să mai îndrăznească să calce vreunul prin partea locului? Sau peste alte praguri? Fiindcă tentativa de a face prozeliți cu sprijinul focului... arde.

Telefonul zbîrnîie cu noaptea în cap. Răspunde chiar șeful de post, Vasile I. „Aici e șeful de gară, aude de dincolo, am un necaz". „Mare?". „N-o fi ei mare, dar mie îmi trebuie fierul-beton, și nu mai e. Abia îl procurasem". „Mult?" „Nu e mult, costă o nimica toată, dar am nevoie de el." „Cînd să-l fi luat?" „Păi asta el" „Azi-noapte?" „Mai știu și eu? Cred că da. Parcă ieri l-am văzut". „Parcă, sau sigur?". „De unde să mai știu? Doar n-am stat cu ochii numai pe el, ca pe o comoară. Chestiunea e că s-a «topit». Și... mă tot crucesc!". „Adică". „Pe aici «circulăm» doar eu, impiegatul și acarul. Eu, pînă la proba contrarie, declar că sînt nevinovat. Impiegatul zice la fel. Mai rămîne acarul, dar este exclus". „De ce exclus?". „Păi, e predicatorul acela iehovist. Aștia sînt habotnici, nu pun mîna pe lucrul altuia. Darmite pe avutul statului. Hotărît, nu l-a luat el". „Atunci pe cine mai bănuiești?". „Pe cine? Ha, ha, pe oricine, din trei sate". „E-n regulă, mi-ai fost de mare ajutor". „Ce să fac, mai mult nu știu. O să-l plătesc și gata. Mai rău e că nu-l am".

Plutonierul major nu e un om repezit. Stă și cumpănește, iar stă și iar cumpănește, dar, oricum o dă, tot n-ajunge la un capăt. Să caute fierul-beton în trei sate? Mai iute dai de ac în carul cu fîn, cu ceva noroc. Dar aici nici norocul nu te ajută: cine l-a furat a avut grijă să-l ascundă. Și nu în loc știut. Vasăzică, șeful, impiegatul și acarul... În definitiv, de ce să nu înceapă chiar cu ei? De pildă, cu acarul, fiindcă e mai aproape, aici, în sat. Așta face pe „sfîntul", pe „profetul", pe „predicatorul". Are în jur o mînă de sectanți, pripășiți care de pe unde, zic că doar ei au dat peste „adevărata credință", își lasă ochii să alunece peste cap, vezi doamne, vine ei sfîrșitul lumii și atunci să-i vezi ce mari și tari o să devină, deocamdată sînt cam prăpădiți și fără minte și o țin tot pe posturi și rugăciuni. Rîde toată lumea de ei. Dar cu acarul nu e de rîs. E un om rău, ascuns, viclean. Circulă toată ziua pe la Timișoara, pe la alți „frați", de unde aduce tot felul de cărți, de materiale de propagandă iehovistă, tipărite, e clar, pe alte meridiane. Secta lor e tare habotnică, adevărul e însă că cei de aici, al căror număr dacă depășește degetele de la două mîini, nu provoacă greutăți autorităților, iar prozeliți n-au făcut de ani întregi nici unul. Cine să le urmeze calea?

„Predicatorul" așta, cînd ajunge la ananghie, devine tare al dracului. Nu mai e sfînt deloc. În urmă cu cîțiva ani, nevastă-sa, Paulina, o femeie gospodină, întreagă la minte, a îndrăznit să se revolte împotriva trăznăilor sectante ale soțului ei și a vrut să iasă din sectă. Dumnezeule, ce bătaie i-a tras. Se miră și astăzi cum de a rămas vie. Are mîna grea acarul, și cînd dă nu se uită. Dealtfel, din bătaia aceea femeia a rămas infirmă, abia mai poate merge. La doctor n-a lăsat-o, căci la iehoviști, chiar și snopeala dată de bărbat tot de la Domnul vine și spitalul e lăcașul Satanei. Așa că s-a obligat și ea cum a putut și își tîrăște picioarele. Dar, tot a zis că ea nu mai crede. Atunci, Somle a „stat de vorbă" cu Domnul, care i-a spus că preaiubita lui jumătate e stăpînită de diavol și trebuie purificată. O perioadă a mai „purificat-o" cu pumnii, dar, văzînd că nu dă roade, a avut o ultimă „viziune", cînd i s-a spus precis, ba se pare că a fost luat și la rost pentru nepricepere, e doar și la mintea lui Somle că purificarea înseamnă foc. S-a gîndit el să înalțe un rug de vreascuri, s-o pună pe preaiubită sus și să scapere chibritul. Și-a zis, însă, că e greu cu pușcăria. Atunci, i-a venit ideea cu cuptorul de pîine. A băgat lemne în el, i-a încins tare de tot, încît se și mira Paulina: „Ce o să coci în el, că pîine am luat de la brutărie". Mai bine tăcea, fiindcă, la un moment dat, a înșfăcat-o și... cu ea la cuptor. Nu, nu glumea, a și vîrît-o un pic, cînd a îngăimat, pierită: „Petre?". „Tu glăsui?". „Eu, Petre. Cred. Cred în tot ce spui tu. Nu mă arde" „Domnul a spus să te purific, să scot diavolul din tine". „Nu mai e nevoie, Petre. Cred tot ce zici tu".

Uite-așa a scăpat Paulina de cuptor. Cum trăiește ea, acolo, să nu mai vorbim. Autoritățile l-au luat, sigur că da, la rost pe Petre, dar Paulina nu s-a plîns. E bărbatul ei și au 4 copii.

Nici cu copiii n-a avut succes. Fetele mari au plecat la Timișoara și au scăpat. Vin pe acasă, o văd pe mama-sa și pleacă. „Hai, mamă, la noi". „Ei, eu m-am învățat aici, se vaită ea, și-apoi, Ionică e încă mic. Să termine școala. Ionică fiind la liceu, acolo învață ce este lumea cu adevărat și nici gînd să vrea să se mîntuiască. Atunci cum, nici un copil să nu-l asculte? Și i-a căsunat pe Petre, doar nu-i poartă degeaba numele, nu? Chestia e că Petre, mecanic agricol acum, neavînd nici o chemare spre sfințenie, a zis nu și nu... Atunci Somle, ca întotdeauna

cînd ajunge la ananghie, a pus mîna pe ceva. Acum a dat peste un lanț de fier. Și arde-l ca pe sfinții martiri. Petre junior a zbughit-o pe poartă. Petre senior după el. L-au scăpat vecinii, că-l omora. Cînd a sosit el, șeful de post, la fața locului, Petre s-a mioriălit un pic, s-a uitat cu jale la tat-su și a zis: „Nu s-a întîmplat nimic. E tata".

Decît așa tată... Șeful postului de miliție o ia la vale spre casa lui Somle, aflată mai spre margine. Așa se opioșesc ăștia, tot spre periferie, simt ei că acolo le este locul. Bate la poartă: îi iese în întîmpinare stăpînul însuși, cu o mutră cucernică, de năpăstuit pe nedrept. „Nu mai am material de propa...". „Nu? a murmurat Vasile I., mai n-aș crede! Dar de data asta caut altceva. Caut..." Și nici n-a apucat să termine vorba, că a văzut ceva așa, ruginit, la un colț de șură. „Somle, așa e că ești sfînt?". „Sînt, să știți. Și numai la noi e mîntuirea". „O fi, Petrică, scumpule, dar fierul ăsta beton cum a ajuns la tine?". „Am dat bani pe el". „Cui?". La întrebarea asta simplă i s-au încleștat fălcile. Fiindcă nu dăduse nimănui bani pe el, „sfîntul predicator" al iehoviștilor din Uivar îi furase pur și simplu. Așa cum se fură.

Șeful de post clătină din cap: „Nu e lesne deloc, Pătrule. Nu știu cum o să te «mîntuie» pentru treaba asta Domnul, dar justiția o va face în mod sigur. Tocmai tu, «profetule», să «pui mîna» pe lucrul altuia? Și șeful gării zicea că «este exclus». Să mai crezi în vreun sfînt pe lumea asta..."

FUNIA

Ghiță B. este dulgher. Așa a moștenit de la tătîne-su, care s-a născut prin partea de sus a Bucovinei. Pe acolo erau mai mult păduri, se naște omul, cum s-ar zice, cu securea în mînă. Vasăzică, Ghiță l-a moștenit, a crescut vînjos, cu ochi buni și priceput la lemn. Și tot umblînd el din sat în sat, croind coperișuri de case și închegînd binale, a ajuns mai la vale, înspre Solca, unde a dat de Maricica. Unde s-a stabilizat și unde i s-au născut trei copii. Pînă aici toate bune, mai ales că și Maricica era adventistă. Omul, harnic, circula cu săptămînile, făcînd case și binale, se întorcea acasă și cu banii strînși își sporea acareturile gospodăriei. Vedeți, însă, că acest cult are o puzderie de grupulețe reformiste; excluse din clanul lor. De ce sînt excluse? Pentru un lucru nepermis: adepții lor îndrăznesc să se creadă mai deștepți decît ceilalți și să se proclame descoperitorii „singurei și adevăratei credințe". Unul din grupurile astea a inventat o trăsnaie care a uimit lumea: a declarat căsătoriile „păcătoase", a decretat obligativitatea „despărțirii credincioșului de necredincios", instituind oficierea „căsătoriilor spirituale" ca singură soluție pentru „regenerarea lumii". Mai aberant nici că se putea. La început, au intrat în discuție cei ai căror soți sau soții n-au aderat la mica grupare dizidentă. Mai apoi, fiindcă e plictisitor să nu realizezi, cel puțin pentru mîntuire, o „căsătorie spirituală", au fost căsătoriți cu alți parteneri chiar și soții cu aceeași credință. În sfîrșit, ajungînd Ghiță prin părțile Sucevei și văzînd cum stau lucrurile cu treburile astea, tare i-a mai plăcut. Ce se întîmpla cu copiii în acest caz? Ei nu intrau în discuție. De obicei, rămîneau la unul dintre soți, cel cu mintea cît de cît mai pusă la punct. Dacă nu, intrau în funcțiune bunicii. Sau casele de copii, „lucrarea sfîntă" fiind înainte de orice.

Ghiță n-a stat pe gînduri. Pe meleagurile Sucevei a fost însurat spiritual cu una Aglaia. Nurlie foc. A aflat că el era al cincilea soț „spiritual". Nu l-a deranjat, și-a părăsit copiii, a dat-o uitării pe Maricica și s-a stabilit la Aglăița. Aceasta, fanatică, pînă la sacrificiul de sine... Dar, să pătrundem mai întîi în intimitatea proaspetei perechi. Odată intrat în casă, Ghiță a zărit atîrnînd de un cîrlig, din tavan, o funie. Cum stătea neîalocul ei, ca gospodar ce era, a vrut s-o mute din loc. Aglaia a sărit ca arsă: „Nu te atinge de ea. Dacă o atingi, pierim. E blestemată". A încercat omul să scoată mai mult de la ea, dar... aș de mai reușește. În sfîrșit, funia asta îi cam stătea lui pe suflet, dar tot umblînd prin sate, să facă binale și coperișuri, mai uita de ea. Pînă într-o zi, cînd, întorcîndu-se la domiciliu, și-a găsit „nevasta" cu altul. A aprins lumina — ușa era descuiată, aceștia nici nu s-au sinchisit. A fost atît de blocat încît nu reușea să-și descleștez gura. Mai ales că „individul" era chiar un prieten de-al lor de familie, vecin apropiat, cu nevastă și un copil. „Ce caută ăsta...", a reușit el să răcnească. „Noul meu bărbat spiritual", i-a răspuns cu repros „soția". „Ne-a căsătorit «preoteasa», l-a lămurit prietenul. Ție ți-a hărăzit-o pe nevasta-mea. Diseară vă oficiază."

Ghiță a văzut negru înaintea ochilor. Atît de negru încît a uitat de blestemul ce ținuia funia de cîrlig, a smuls-o de acolo, cu o bucată de tavan cu tot, și mamă, ce prăpăd a mai făcut. Dădea și răcnea: „Nevastă-ta, mă? Ce-mi trebuie mie nevastă-ta, mă? Eu am nevastă. Adică, nu mai am, că uite, e cu tine". Și dă-i, și „sființește-i" cu blestemata de funie. A aflat de tărăboi tot cartierul. Și a aflat Ghiță cu ocazia asta și taina funiei: de ea se spînzurase ultimul dintre cei patru „soți" ai Aglaiei, dinaintea lui, adus la disperare de „moralitatea" nevestei. Fiindcă venind, tot așa ca el, acasă și găsind-o cu altul. În loc să pună funia pe ei, da Ghiță și-a făcut-o lui juvăț.

S-a întors la Maricica. Cică l-a primit, dar nu-l mai lasă să meargă după coperișuri și binale. Lucrează doar în raza comunei. Și nu la sectanți. De nici o culoare. Fiindcă ăstora nici nu știi ce le mai trăznește prin cap. Or, ea are trei copii, care și așa au văzut o perioadă bună, cît de rău este fără tată. Iar ea are nevoie de soț. Nu de unul spiritual, ci de Ghiță, în carne și oase. Fiindcă „spirit", să fim serioși, nu se prea înghesuie pe la ei prin minte. Dar e harnic și se pricepe la lemne. Aici e as.

Grupaj realizat de
VASILE TINCU

Umorul...

Atît în Atena antică, precum și în unele țări europene ale evului mediu funcționau tribunale speciale pentru animale și pentru obiecte neînsuflețite. În cazuri de invazii ale șobolanului sau șoarecelui-de-cîmp, aceștia erau chemați prin afișe publice la judecată. Pentru ambele părți (satul sau orașul și șobolanii) era numit cîte un avocat. Dacă animalele citate nu se prezentau la proces, și aceasta se întîmpla, desigur, în toate cazurile, după două amînări tribunalul dădea sentința solemnă. Un asemenea proces a avut loc la începutul se-

CEI DE LA „NOUL RANCH IDEAL"

Tînăra ziaristă franceză Marie-Giselle Landes, de la revista „Le Nouvel Observateur", a trăit o odisee aproape incredibilă, o experiență unică. Ziarista a parcurs, etapă cu etapă, procesul „idiotizant și trist" al recrutării de către secta Moon.

Lucrurile încep prin apelul pe care tineri, „cu privirea aprigă", îl fac în dreapta și în stînga, fiind siguri că vor fi ascultați, știind prea bine cărei lumi, cărui mediu înfricoșat și obsedat de singurătate să i se adreseze.

După mărturia ziaristei franceze, ești invitat într-un loc de întîlnire ale cărui imagini feerice sînt proiectate tuturor celor care, contra unei taxe de 40 de dolari, vor să-și petreacă cel mai frumos week-end al vieții lor. „În living-room, contemplu, pe pereți, pentru a treia oară, imaginile acestui paradis din care, se spune, nimeni nu se mai întoarce. Viziuni magnifice ale unor spații imense, cum nu le poți vedea decît la cinema: munți de vis, înecați în lumina unui apus de soare violet, cer deschis spre infinit... Veți petrece cel mai frumos week-end al vieții dumneavoastră! Priviți! Chiar și vacile par să fie fericite! Și dealurile! Nu vi se pare că au ceva mistic în ele?"... Operația de recrutare continuă. Sînt prezenți aici membri ai asociațiilor „Institutul libertății mondiale", „Federația internațională pentru victoria împotriva comunismului", „Micii îngeri"... care, cu surîsuri celeste, cu voci suave, povestesc cum noii veniți vor găsi „un concept unic al dragostei" și, dacă vor fi toți împreună, ce bine imens vor aduce umanității... Desigur, numele lui Sun Yung Moon nu este menționat.

„Vrem ca oamenii să se îndrepte spre noi din cauza frumuseții idealurilor noastre! Și nu datorită atracției unui nume comercial" — afirmă membrii sectei. „Mai clar spus — comentează Marie-Giselle Landes — numele reverendului Moon ar risca să-i împrăștie pe toți în cîteva secunde. Într-adevăr, ai avea de ce să fugi. Ecourile vieții «profetului» nu sînt deloc încurajatoare". De ce? Deoarece secta Moon constituie de fapt un adevărat imperiu financiar mondial deochiat.

Drumul începe în condițiile oferite oricărui sectant „moon", și anume hrană vegetală în cantități reduse, cinci ore de somn, nenumărate rugăciuni adresate Creatorului, interminabile discuții asupra „principiilor divine", un drum pe care primește, în esență, o singură îndoctrinare spirituală. Ceea ce ei pregătesc este „vîrsta de aur a omenirii". Numindu-l pe Moon „Părintele nostru ceresc" și repetînd odată cu el: ...„Iată-ne în centrul luptei împotriva comunismului... Oriunde v-ați afla, în orice sat, în orice oraș, păstrați-vă încrederea. Ea vă va aduce dragostea divină și vă va permite să zdrobiți întreaga lume", „crezînd cu fermitate — continuă comentariul ziarista franceză — că, acum, comunismul este una din numeroasele reîncarnări ale diavolului, ca deatfel toți cei care nu se raliază imediat Bisericii unificatoare, incluzîndu-se în această enumerare și părinții neînțelegători..."

Drumul, după o noapte într-un camion fără bănci, începe să devină din ce în ce mai denivelat, brusc, după ieșirea din autostrada națională. „Apar rețele de sîrmă ghimpată și iarăși alte rețele, înscriindu-se kilometri în șir pe cerul pal. Văd o pancartă «Noul Ranch Ideal». Și iarăși sîrmă ghimpată. Spaima mă cuprinde. Impresia că ai lăsat, undeva, în urmă, lumea celorlalți, a celor care nu cred în Sun Yung Moon, cei care nu surid tot timpul. Mă uit la aceste fețe tinere înecate în umbră. Cîți oare se vor mai reîntoarce de la Ranchul ideal? Cîți părinți, mame și tați, vor ridica telefonul pentru a auzi o voce plată, declarînd: «Nu mai vin înapoi!» Cîți oare își vor spune mai tîrziu, cu ochii larg deschiși spre noaptea albă, că, desigur, ceva n-a mers în educația copilului, dar ce oare?... În sfîrșit, oprirea. Toată lumea coboară. Noaptea, ca o lovitură de bici în plin obraz, siluetele indistincte ale munților împrejurul nostru." Aici îi așteptau instructorii. Cei reali. Care zîmbeau și nu prea. Fanatici ai unei lumi absurde.

„Ca instructori, nu puteam spune niciodată adevărul neofiților. Dacă le-am fi spus ce urmează, n-ar mai fi rămas nici o clipă" — mărturisea, în cadrul unei anchete din „Times", Erica Heftmann, 25 de ani, ex-instructor „moon". Ceea ce urmează...

Ziua îndoctrinării începe la 5 dimineața. Unde? „În baraca cea mai mare, acolo unde pesemne că înainte era o creșătorie de găini. Sala este aproape plină în momentul cînd intrăm. Estradă albă, sub o lampă de neon foarte puternic... Un val de aplauze salută un tînăr slab, cu mărul lui Adam proeminent, care urcă pe estradă. Cu ajutorul unui microfon, începe să debiteze un discurs înnebunitor. Vorbind mult prea repede pentru a putea fi întrerupt, mult prea repede pentru a fi înțeles. Maestrul devine un tren căruia i-au scăpat comenzile, lansînd cu toată viteza cuvinte-colaci de fum: „A împărți «încredere»... Iar concluzia, triumfătoare: «Scopul nostru? Să construim o lume armonioasă». Deodată, toată lumea se ridică în picioare. Se intonează cîntecul «Să urcăm muntele...» Este ceva înfiorător de trist. Nu pot să cred că bolboroseala acestei maimuțe isterice este un răspuns la întrebările acestor tineri".

„Tinerilor li se spune că lumea în care trăiesc nu este bună de nimic, că a pierdut rațiunea să de a fi, că este o lume de oameni singuri, de oameni triști, de oameni urîți... Se spune asta de o sută, de două sute, de trei sute de ori pe zi. Și deodată soluția: trebuie să găsim pe cineva care, învestit cu o putere divină, este menit a fi urmat, este menit a conduce omenirea întreagă spre noul său destin. Și firește, acela este profetul", comentează Marie-Giselle Landes de la „Le Nouvel Observateur," Iar pentru a se dovedi demni de noul lor destin, discipolii trebuie să se hotărască. Repede. Definitiv. Între casă, părinți, legături sociale, obligații familiale și „familie".

„Puțin mă interesează acum, la sfîrșit, în fața acestui dezastru, reverendul Moon. Mă gîndesc la Carole și Sam, la toți cei asemenea lor. Și nu sînt numai tristă. Simt că înnebunesc de furie!" O lume de oameni singuri, în care violenței, alienării și prostituției i se răspunde prin violență, alienare și prostituție, iar „boala care mănîncă sufletele acestor tineri este, în definitiv, expresia lipsei de opțiune reală. Căci a opta pentru ceva înseamnă a poseda un sistem de valori propriu, în numele căruia să refuzi ceva pentru a construi un lucru nou, expresie a unor aspirații morale personale. Un sistem de valori care să funcționeze într-o cultură deschisă, creatoare de valori, o cultură umanistă prin motivația sa fundamentală. Numai în acest caz și doar în acest mod aspirațiilor individuale, perfect justificate, spre dragoste, frumusețe și pace li se va putea da adevăratul răspuns. Cei ai oamenilor.Ai civilizației întemeiate pe alte valori decît cele ale lumii în care sufletul a devenit marfă de tarabă într-un «bilci al desertăciunilor»", conchide ziarista franceză.

CAROL ROMAN

ignoranței

colului al XVI-lea în Tirol, cînd șobolanii de cîmp și cîrtițele au fost acuzate că au distrus semănăturile și pășunile. Sentința dată de tribunal obliga aceste animale să părăsească imediat ogoarele și să se fixeze pe un teritoriu limitat, din preajma satului, care era protejat contra pisicilor și a cîinilor. Femelelor gestante li se îngăduia o amînare de evacuare a terenului de circa două săptămîni de la pronunțarea sentinței. Procese de acest gen au avut loc chiar și în secolul al XVIII-lea!...

FESTIVALUL NAȚIONAL CÎNTAREA ROMÂNIEI

O URARE DIN BĂTRÎNI:

„Să fii om de omenie ca a noastră seminție!"

„Aia, aia, puiuliuc,/ Eu te leagăn și mă duc,/ Să mă bag slugă la cuc./ Cucuțu că și-a cînta,/ Eu frunzucă l-oi tăia,/ Cucuțu că și-a hori,/ Eu frunzucă l-oi strunji./ Aia, aia, puișor,/ De te-aș vedea mărișor,/ Să ți-tatîi de-ajutor/ Și mămuchii de slujbucă/ Că-i beteagă și slăbucă." E un cîntec de leagăn. O strofă de necuprinsă duioșie, „zisă" la cea mai sublimă ceteră din lume: vioara cu strune de argint care este inima de mamă. Încape în ea o viață de om. Ba chiar două, ba chiar trei. Sub semn de alint, în diminutive rostite simplu, adevărul existențial transpare în toată gravitatea lui. Dragostea pentru pruncuț și speranța în viitoarea lui forță se echilibrează perfect în nevăzutele talgere din balanța sentimentelor materne. Iubire este totul și totul se petrece în natură. Cucul horește, frunzuca frunzește, copilul dulce se adapă la sînul mămuchii cu puterea ce va face din el un voinic, gata să ocrotească, la timpul potrivit, slăbiciunea căruntă a părinților săi. Lîngă cîntecul de leagăn, în fiecare casă și-n fiecare inimă de român, jade la loc de cinste și de dor tot ceea ce-i legat de venirea pe lume a unui copil. În botejunea maramureșeană — obicei laic, legat de venirea pe lume a unui copil, prilej cu care *„nevestele să se adune/ Să s-adune, să petrească/ Voia bună să și-o facă"* și „bărbații să nu s-arate", la fel ca-n aceea de la Moldova, din Muntenia, din Oltenia sau din Transilvania, bucuria izvorîtă din certitudinea sosirii unui urmaș face casă bună cu dragostea pentru pămîntul natal, cu sentimentul dăinuirii pe acest plai românesc. Urările ce închipuie, de fapt, un onorant portret moral se încheie astfel: *„Să ști om de omenie/ Ca a noastră seminție!/ Să-ți iubești părinții care te-au făcut/ Și pămîntul pe care te-ai născut!"* Un pămînt numit România. Un pămînt al oamenilor aici dăinuitori, prin cea mai firească vocație umană, vocația viitorului.

Peste deal de Maramureș, pe apa Săliștei, ne-am dus în ospețe la Salva, ochi de lume și de pace între înălțimi cu nume străvechi, purcese mai fiecare din legendele ce întruchipează istoria orală a acestor meleaguri. Gazde, **Ana** și **George Filip**, dascăl și dăscăliță la școala din sat, învățători de copii și părinți a nu mai puțin de patru copii. În frumoasa tradiție a satului românesc, aceea care face din dascăl un bun părinte și un om de cultură, soții Filip sînt inițiatorii perpetuării ca act *cultural*, în cadrul Festivalului național „Cîntarea României", al cărui laureați sînt, ai unui obicei răspîndit pe întreg teritoriul țării noastre, avînd, firește, particularități zonale. Este vorba despre tăiatul moțului la copilul de-un an, prilej de sărbătoare, de veselie, de reeditare a urărilor făcute la botejune. Strigătura ca formă de dialog transformă această poezie de ritual, de ceremonial, într-un spațiu al replicilor de duh, al vorbelor cu tîlc, al evaluării și reevaluării unor raporturi interumane, precum și al întîmplărilor trecute, prezente și mai ales viitoare ce decurg din aceste relații. Părinții, bunicii, nănașii, moașa și bărbatul acesteia, moșu, vecinii, rudele își au fiecare rolul lor, actualizînd, într-un gen aparte de teatru folcloric, tradiționalul buletin de știri și de intenții care circulă de la o casă la alta, dintr-o clacă într-alta, în lumea mică a fiecărui sat, a fiecărui rural conglomerat de neamuri înrudite.

„Nănașă, noi am gîndit/ Și ne-am socotit/ Că anul s-a dus și copilul nu-i tuns;/ Duminica-ntîi în lună/ După-amiază bună/ Să veniți la noi/ Nănașii-amîndoi/ Nănașii bătrîni/ Și să-i aduceți și pe puncușori/ Care-s mărișori". Aceasta-i invitația pe care părinții copilașului o adresează celor care i-au dat nume pruncului lor. Evenimentul se celebrează, de obicei, în preajma unei sărbători legate de muncile agricole, de pildă, cînd se sărbătorește grîul în holde bogate. Firește, este poftită și moașa: *„Moșică dragă, te poftim cu drag/ Să treci al nostru prag/ Copilul ce-n lume l-ai primit/ Un an a-mplinit"*. După sosirea oaspeților — în casa primăriței Floarea Simionese, de exemplu, care, nu de mult, a tuns-o pe nepoțica ei, Ioana — copilul este așezat pe-o masă, în picioare, și este ținut de subsuori de moașă. În acest timp, nănașa îa o foarfecă și retează cîteva șuvițe din părul pruncului, făcîndu-i cîteva urări: *„Eu te tund, îți tai părul/ Dar nu-ți tai și norocul/ Eu te tund să crești mai iute/ Să ajungi om de frunte/ Soarele să te-ncălzească/ Răul să te ocolească/ Drumul să nu-ți fie pietros/ Noaptea să visezi frumos/ Carul să nu ți se strice niciodată/ Nici plugul în brazdă/ Boii să-ți meargă bine/ Să aibă ciucuri în coarne/ Cum n-au la nime'/ Să-nvîrți hora-n sărbători/ Să fii primu-ntre feciori!... /Să fii cuminte/ Să fii om de omenie/ Și în sat de cinste"*. Un adevărat cuvînt de zînă bună, de ursitoare a unui nobil caracter, perfect integrabil în etica preacurată a satului. În timpul tunsului, pruncul poate plînge și-atunci se zice că va fi îndărătnic; dacă-i liniștit, atunci va fi om cuminte. Șuvițele, legate cu fundiță roșie, i se dau mamei, în vreme ce copilul este ispitit cu o tavă încărcată de obiecte, menite să distingă în pruncul de-un an viitoarele înclinații sau apucături.

După acest episod, nănașa vorbește bărbatului ei: *„No, bărbate/ Tu, ca nănaș ce-i dai?"* și cu aceasta momentul dăruirii copilului de către oaspeți este deschis. *„Eu îi dau o vițică/ Să-i placă animalele/ Să fie gospodar!"* Apoi vorbește moșica: *„Eu îi dau o oaie cu miel/ Ca să-i placă muntele"*. Apoi tînu bătrîn (adică bunicul): *„Eu îi dau un mînz/ Să se-nvețe, de mic, să călărească/ Să meargă ca vîntu' și ca gîndu'/ Cum meream și eu în tinerețe"* Apoi tina: *„Eu îi dau o cloșcă cu pui'..."* De la ceilalți musafiri copilul mai primește, de pildă, opinci, „să fie sprinten ca mine" — zice o mătușă tînără —, „o mierță de grîu curat, ales, să-i lasă pline mare și albă" — zice o vecină —, „o cere de mălai țepos, alb", „o mierță de ovăz", „un vig de cînepă albită, să i se facă hăinuțe", „o pereche de obiele de pănură", „o trăistuță frumoasă". Fiecare își laudă darul și indică utilitatea acestuia, destinațiile cadourilor fiind strîns legate de viața satului, sat de munte, de crescători de vite, în primul rînd. Fiecare dar, fiecare urare însoțitoare relevă înalta morală a muncii, dragostea și respectul pentru muncă, prețul imens care se pune pe dreapta alcătuire morală a omului. Cum e și de așteptat, episodul următor, cel al ospățului propriu-zis, preia sensurile pedagogice din urările anterioare. Astfel, nănașul pune țuica pe masă și glăsuiește: *„Să trăiască feciorii/ Să are ogorul/ Să trăiască bine/ Și cu pace-n lume!"* Iar nănașa, punînd o pîine frumoasă pe masă, urează ca pruncuțul să aibă întotdeauna pe masă o asemenea gustoasă și bine crescută pită. Cu aceste urări se dă cale liberă veseliei în acest străvechi sat din Valea Rodnei.

AURORA INOAN

APA VIE A CREAȚIEI POPULARE

LUMEA DE BASM ȘI DE POEZIE A DATINILOR DE ANUL NOU

Sărbătoare de mare emoție și uimire în fața timpului, Anul Nou prilejuiește o largă desfășurare de datini și obiceiuri, pe cît de frumoase și autentice pe atît de străvechi, toate fiind legate de rotirea vremii și a vieții. Tradițiile orale, riturile și ceremoniile ce dau fast și putere de reînnoire sufletească își găsesc în sărbătorile de iarnă o amplă rezonanță etică și morală, unind familia și neamul într-o bucurie și speranță. Astfel că, alături de toate celelalte creații populare, obiceiurile de iarnă pot constitui în sine o sinteză a culturii și civilizației românești, cu implicații multiple în viața individuală și colectivă. Colindele și urările de Anul Nou cuprind în egală măsură referiri la muncă, vrednicie și belșug, la sănătate și voie bună, la creșterea familiei și a bunăstării, la buna rînduială și la destinul bun al oamenilor și al zilelor din noul an. *„Grîu mărunt și grîu de vară/ Să iasă în primăvară./ Un covor verde frumos/ Cu spic mîndru și mănos./ Spic înalt cît trestia/ Și bobul cît vrabia./ S-audă bunicii noștri/ Cum urează azi nepoții,/ Cum doresc să înflorească/ Mîndra țară românească"*. Versurile acestea noi, create de Adela Petre din Buzău, sînt adăugate celui mai vechi și mai răspîndit dintre colinde, străvechiul și contemporanul „Plugușor", ce-și are rădăcinile, hăt departe, în zilele de început de lume pe aceste meleaguri românești. În curgerea vremii, oamenii au observat de timpuriu caracterul ciclic al anotimpurilor și în fața micșorării treptate a zilelor din pragul solstițiului de iarnă și-au exprimat simțămîntul de uimire și spaimă, urmat de înmugurirea speranțelor odată cu creșterea din nou a puterilor soarelui. Și-n exprimarea acestor observații, firele existenței omenești au fost toarse în versuri și cîntece, alcătuind fondul de aur al colindelor, ce ne vorbesc despre o lume ce se pregătește cu frenezie să întîmpine noul an, adică sărbătoarea reînvierii firii. Conservînd imagini și mărturii multiple ale vieții de fiecare zi, toate aceste obiceiuri sînt și un veritabil document istoric, atestînd vechimea și continuitatea existenței poporului român în spațiul de la Carpați, Dunăre și Marea Neagră. Dealtfel, unul dintre etnologii de prestigiu ai țării noastre, Romulus Vuia, a demonstrat că obiceiurile de iarnă, ca și alte datini și ceremonii legate de viața și munca omului sînt mărturii de necontestat privind vechimea și continuitatea existenței istorice a poporului român. Cei mai de seamă oameni de cultură — amintim doar pe cîțiva: Nicolae Iorga, Lucian Blaga, Mihail Sadoveanu — au admirat și au demonstrat cu patos frumusețea și rolul educativ al obiceiurilor populare în evoluția spiritualității românești. Căci dincolo de unele elemente magice, semne ale limitelor cunoașterii umane de-a lungul veacurilor, obiceiurile populare conțin prețioase valori etice și gnoseologice, morale și estetice, cu urmări practice formativ-educative în viața socială. Înțeleasă ca o lege și principiu ale definirii unui popor, datina în general, ca și cea de Anul Nou, face parte din criteriile de bază ale definirii identității istorice a unui popor. La noi, obiceiurile de iarnă au ca trăsătură principală unitatea lor pe toate plaiurile românești, ceea ce le-a făcut să joace un rol esențial în dezvoltarea conștiinței de neam și a conștiinței naționale. „Regăsindu-se mereu între ai lor pe marea arie traco-dacică, vorbind de la o vreme aceeași limbă a Romei imperiale, locuitorii României și-au păstrat ființa istorică, limba și obiceiurile pînă în vremea noastră. Iar numele însuși al acestora, *colindă*, atestat și sub formă rotacizată «corindă» în Apuseni, sau, și mai interesant, «colindră» în ținutul Tîrnavelor, izbitor de asemănător cu provensalul «calendros» amintit de Al. Rosetti (1920), este dovada transmiterii directe din latinescul «calendae»..." (Paul Petrescu, în volumul „Arcade în timp").

Și azi, ca și în timpurile străvechi, multe colinde țin de lumea copiilor, ei fiind prezenți în sărbătorirea și urările de sănătate, belșug, dînd grai noilor speranțe de rod bogat și ale împlinirii tuturor năzuințelor unui popor de agricultori și păstori, un popor statornic și pașnic deci, avînd vocația veche și solidă a muncii, vredniciei, păcii și vieții biruitoare.

Prezența în contemporaneitate a unor astfel de datini și obiceiuri beneficiază nu numai de atenția specialiștilor, ci și a publicului larg, căci pe fondul principal al artei populare străvechi, creatorii de azi făuresc frumuseți noi, dîndu-le ampioare și spectaculozitate scenică. În cadrul Festivalului național „Cîntarea României", ansambluri de prestigiu din diferite zone folclorice au reușit să recreeze pe scenă farmecul și bucuria autentică ale colindelor și obiceiurilor de iarnă. După cum îndeamnă secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu: *„Acum masele populare, poporul nostru trebuie să dea noi dimensiuni acestor tradiții, să îmbogățească și să adauge concepției noastre despre artă și literatură noi elemente desprinse din realitățile de astăzi ale țării, în care omul muncii, constructor al socialismului, constituie figura principală"*.

Fie ca, și în acest an, obiceiurile noastre de Anul Nou să înflorească și să împlinească toate speranțele de mai bine ale fiecăruia și ale întregului nostru popor.

CONSTANTINA CARANFIL

Idealul de frumusețe fizică și morală în poezia și cîntecul popular

Motto: *„Du-te dorule și spune*
La mîndruța vorbe bune"

Chipul mîndru și vrednic al flăcăului sau al fetei în lirica populară este desenat cu cele mai alese frumuseți ale naturii, căci iubirea și dragostea sînt mărturisite fie alegoric, fie cu aluzii și simboluri, pe cît de firești, pe atît de rafinate artistic. La curțile dorului, fetele cîntă frumusețea badelui, ce are adesea trăsăturile tînărului din balada Miorița. „Un voinic înalt,/ 'Nalt și sprîncenat,/ Fețișoara lui,/ Spuma laptelui,/ Sprîncenele lui/ Pana corbului,/ Ochișorii lui/ Mura cîmpului,/ Mustăcioara lui/ Spicul grîului/ 'Nalt și subțirel/ Tras printr-un inel". Sau „Măi bădiță, pană verde./ Rău mă tem că eu te-oi pierde,/ Că te-am mai pierdut odată/ Și te-am căutat lumea toată/ Sus la vîrful muntelui/ La curțile dorului."

Astfel că sentimentul de dragoste se exprimă cu o varietate de nuanțe, de la spiritul șăgalnic, de joacă, pînă la gravitatea de o frumoasă demnitate a dorului veșnic, ce nu se „gată niciodată". „Lung e drumul plaiului/ Dar mai lung al dorului/ Drumul plaiului se gată/ Al dorului niciodată."

CONSTANTINA CARANFIL

Cucule, tu cînd sosești,
Inima-mi înveselești.
Și cînd aud glasul tău,
Îmi potolești dorul meu.
Cînd ți-ascult glasul domol,
Parcă-mi dai aripi să zbor,
Și-mi simt dorul mai ușor.
Și inima mai deschisă,
Dar dragostea mai aprinsă

Puiculiță, floare-n gură,
Cînd te văd în bătătură
Îmi uit plugu-n arătură,
Sapa-nfiptă-n curătură,
Și las boii ca să pască.
Plugul să se ruginească
Și sapa să putrezească.
Aleil puico, dac-ai vrea
Patru pluguri aș dura,
Țara-ntreagă aș ara.
Graiul dulce de muiere
Varsă-n suflet mîngîiere,
Și dă omului putere
Ca să facă tot pe vrere.
Dar nu vrei, sărman de eu!
Și eu mor de dorul tău!

La bădița în grădină
Prins-a dorul rădăcină...
Eu mă duc să-l bag în casă,
Rădăcinile nu-l lasă;
Eu mă duc să-l bag în sîn,
Rădăcinile îl țin;
Eu mă duc să-l duc în tindă,
Ramurile-ajung în grindă
Și frunzele la oglindă.
Dorul are-o floricea,
Și-aia-i la inima mea!

Bade, de dragostea noastră,
A crescut un pom pe coastă,
Pomu-i mare, frunza rară,
Paserile prin ea zboară...
Și zboară din pom în pom,
Ca dorul din om în om.

De-aș ști, bade, c-ai veni,
Pană verde ți-aș găti,
Tot cu flori, cu bobocei,
Înfloriți ca ochii tăi;
Cu rujița rugului
Din mijlocul stratului;
Cu rujița liliei,
Cu doruțul inimei...
Și te-aș aștepta pe prag,
Să vezi cît îmi ești de drag!

CÎNTECE NOI

Stejerel frunză rotundă
Păsările-n tine cîntă
Vin mîndrele și ascultă
Și vine și mîndra mea
Să-și asculte patima
Patima ei din fetie
Și-a badelui din junie.

*

Mă cunosc că-s drăgușană
După port, după sprînceană
După ie cu șnuare
Cu mulți strîmbuleți pe poale.

*

Dragu-mi-i de bădița
Cînd vine duminica
Cu cizme și cu cheptar
Pălărie și suman.

(Din repertoriul învățătoarei Maria Sofonea, creatoare și cîntăreață populară din satul Drăguș-Brașov.)

PROVERBE ȘI ZICĂTORI

• Căutătura dulce
haz de dragoste ne-aduce

• Ce mi-e drag fuge de mine
Și vîntul calea-mi ține.

• Casa fără femeie e pustie pe dinăuntru.

Casa fără bărbat e pustie pe dinafară.

• Cine-mi place, eu nu-i plac.
Cui plac eu, nu-mi place mie.

• Cine se iubește
În tot locul se-ntîlnește.

• Cîntă-ți mîndră cîntecul
Că mi-e drag ca sufletul.

• Decît un cer de frumusețe
Mai bine un dram de minte.

• De dorința dorului
Nu mă pot da somnului.

• Muierea cînd lipsește
Casa se risipește.

• Unde-i dragoste puțină
Lesne-i a-i găsi pricină.

• Femeia cinstită e coroana bărbatului.

• Femeia înțeleaptă își zidește casa.

• Nici o boală nu-i mai grea
Ca dorul și dragostea.

LAUREATELE ANULUI

Interpreta pianistă nr. 1 a operei enesciene

— Dumneavoastră, **Aurora Jenei**, *ați irumpt în conștiința publicului larg (și nu mă refer acum la împătimiții sălilor de concert, care vă cunosc bine și pe care i-ați subjugat de mult) de mînă cu marele nostru Enescu, devenind în mod oficial interpreta pianistă nr. 1 a operei enesciene. Premiul decernat în acest an de A.T.M. „pentru propagarea în viața muzicală internațională a capodoperelor enesciene" confirmă strălucit acest lucru...*

— ...deși este dificil să facem o ierarhizare a valorii interpreților, căci toți marii noștri pianiști se adresează și iubesc opera maestrului.

— Iată, deci, din nou în acțiune acea modestie și discreție a dv. care v-au ținut departe de publicitatea zgomotoasă, ba chiar și de sala de concert,uneori: se spune că orice recital al Aurorei Jenei, pe oricare din podiumurile țării sau ale lumii ar fi el dat, constituie un adevărat eveniment artistic, poate și pentru că minuțioasa sa pregătire l-a făcut nu numai strălucit, dar și îndelung așteptat. Oricum, dv. sînteți prima interpretă care a realizat integrala creației pianistice enesciene, atît în concerte cît și în înregistrări pe disc, la radio sau în filmele documentare ale televiziunii. Ce înseamnă de fapt asta?

— Înseamnă interpretarea celor trei Suite, două Sonate și a pieselor de factură mai liberă ca Nocturna în Re bemol major sau a pieselor din tinerețe, precum și a Preludiului și Fugii în Do major. Parcurgerea integrală a operei sale pianistice este apropierea de acel specific enescian care, cred eu, ține de cea mai intimă esență a spiritualității românești. Muzicologii afirmă că Enescu a asimilat muzica populară românească, eu cred că Enescu — precum marele său vecin între geografie și eternitate, Eminescu — respira românește, că el a asimilat cultura muzicală europeană, reușind să exprime într-un limbaj specific românesc o substanță muzicală de factură universală.

— Se pare că lucrul acesta a și impresionat — în interpretarea dv. pianistică — în acele memorabile concerte date în 1981 și 1985 la Londra și într-o serie de orașe din S.U.A., care au culminat cu recitalurile de la New York University și Carnegie Recital Hall. Cu voia dv., am să citez aprecierea muzicienei Lory Wallfish,

reprezentantă a „Societății George Enescu din Statele Unite": „Aura Jenei este încă o dată ambasadoarea artei interpretative românești, pe care o servește cu o desăvîrșită măiestrie".

— Poate că aceste aprecieri sînt mai la locul lor într-un „Curriculum vitae" publicitar decît într-un interviu pentru almanahul dv. Să nu încercăm totuși să vedem ce le-ar putea interesa pe cititoare din activitatea unei pianiste?

— Ba da: viața și munca unei pianiste. Ce a însemnat pentru dv. integrala enesciană?

— Vă spun. A însemnat 4—5 ore de studiu zilnic la pian de-a lungul a 4—5 ani dedicați în exclusivitate muzicii enesciene. Sigur, în afara muncii mele de profesor la Conservatorul „Ciprian Porumbescu". O piesă de 30 de pagini — a cărei interpretare durează 20 de minute și care cuprinde circa 10 000 de note ale căror sunete trebuie să le redai la locul și în logica lor intimă — o asemenea piesă cere, pentru a fi nu numai redată, ci înțeleasă în profunzime și interpretată, aproape un an de studiu. Adică zeci și sute de reveniri asupra ei. Munca pianistului este în primul rînd grea fizic — nu, nu e bine zis — pe primul plan stă puterea de concentrare și pătrundere a structurilor intime ale piesei. Este totuși un mare efort fizic, care cere o abilitate manuală deosebită; tocmai ca să fii în formă pe scenă și să poți uita și abilitatea degetelor, și pretențiile instrumentului și să rămîi acolo, pe podium, numai tu, cu emoția ta artistică, ce poate emana fluidul, singurul ce transmite publicului sensurile și substanța unei capodopere.

— Să înțeleg că munca artistică a unui instrumentist este un lung calvar și presupune o viață de continue renunțări?

— Dar tocmai acest calvar constituie marea fericire a artistului. Eu am avut sentimentul de copleșitoare fericire la vîrsta de trei ani și jumătate, cînd părinții mei au împrumutat și au adus în casă unul din cele trei piane existente în Abrud, orașul meu natal: descoperirea mirajului sunetelor a constituit pentru mine un miracol și așa a rămas pînă astăzi. La 16 ani intram la Conservatorul din Cluj, unde am studiat cu prof. Ecaterina Fotino și îmi terminam studiile la 21 de ani, în București, sub fantastica „tiranie afectuoasă" (termenul îi aparține marelui ei elev Lipatti) a celebrei profesoare Florica Musicescu, bună prietenă a maestrului Enescu.

— Care profesoară dv. v-a sugerat ideea integralei pianistice enesciene?

— Cred că eram prea tînără atunci ca să-i inspir atîta încredere, dar presupun că nu i-ar fi displăcut lucrul acesta, după cum sînt convinsă că ar fi apreciat enorm faptul că pretutindeni în lume unde i-am interpretat lucrările, Enescu a fost primit cu imensă încîntare, ușor înțeles și mult iubit. Se adeverea ceea ce spusese, prin anii 1957, Pablo Casals: „Enescu este unul din cele mai mari genii ale muzicii moderne și sînt convins că vom cunoaște întreaga sa operă, așa cum cunoaștem opera marilor maeștri ca Beethoven, Mozart, Haydn".

— Cunoaștere la care Aurora Jenei și-a adus o valoroasă și decisivă contribuție.

Fericita trudă a actorului

— Să cădem de la bun început de acord, stimată **Tamara Buciuceanu**, *că un premiu „pentru întreaga activitate artistică", precum cel ce v-a fost decernat de A.T.M., oricît de onorant și cuprinzător s-ar dori, nu înseamnă deloc un punct final pus acestei cariere. Care înseamnă...*

— ...să vă spun eu ce înseamnă. O muncă de galere (artistice). O ambiție (de fier). Ați pus epitetele în paranteze? Bine. Adăugați: o cunoaștere a adevărurilor (stricte) ale vieții. Și (puțin) talent de la mama și tata: de fapt, dragostea lor părintească mi-a încurajat de la vîrsta de 5 ani aptitudinile pe care ei le intuiau încă din acele serbări populare „irozii și îngerii", în care am început prin a fi înger și am terminat ca irod. Nu, nu ca în restul vieții, unde nu am mai fost nici una, nici cealaltă.

— În schimb ați descrețit frunțile și ați limpezit sufletele cu apa vie a hazului, timp de... cîți ani, Tamara Buciuceanu? Sau nu, mai bine retrag întrebarea, nu e frumos să folosești cifre cînd...

— N-o retrageți. Răspund. Timp de 34 de ani împliniți la 15 iulie 1986. Doisprezece ani jucați la Teatrul Giulești. Șase la Operetă. Patru la Teatrul de Comedie. Restul, la Teatrul „Bulandra". În total, peste 80 de roluri. Mulțumită de cifre? Dacă da, spun mai departe ce se ascunde într-o carieră de actor în spatele cifrelor.

— Vă rog, aștept. Spuneți.

— Emoțiile. De fiecare dată, la fiecare nou rol, la fiecare nou spectacol. Nu emoții handicapante, ci din cele care-ți dau starea de aspră concentrare de care publicul se lasă cu plăcere păcălit, crezînd că e vorba de cine știe ce spontaneitate și dezinvoltură.

— Și totuși, așa sînteți: spontană și dezinvoltă.

— Eu le zic, laolaltă, aplomb, și aceasta a fost neuitata lecție a profesorului meu bucureștean, marele actor Băițăeanu (primii ani de institut i-am făcut la Iași): „Ești ochioasă, ai fața rotundă și dinți frumoși, gîlgîie viața în tine, arată-le pe toate de cum intri în scenă".

— Ce e drept, „jucați" cu toate: și cu ochii, și cu mimica chipului, și cu temperamentul scenic, și cu glasul. Într-o manieră care poartă întotdeauna inconfundabila marcă T.B.

— Sigur că actorul se ia cu sine în toate rolurile, de el însuși nu poate scăpa, dar marea lui ambiție este să fie de fiecare dată altul, adică personajul. Întotdeauna însă adevărat: acesta este lecția celuilalt mare dascăl al meu, actorul ieșean Ion Lascăr. Orice faci, orice gen abordezi — și eu le-am încercat pe toate, de la piesa clasică la cea contemporană, de la teatrul istoric la operetă și vodevil —, publicul trebuie să simtă două lucruri: că tu acolo, pe scenă, nu te „prefaci", nu „te faci a fi", ci trăiești de-adevăratelea personajul, și că nu te zgîrcești cu el, că nu te dăruiești cu tîrîita.

— Ați jucat toată gama de roluri posibile, dar pentru spectatori, Tamara Buciuceanu înseamnă în primul și în ultimul rînd marea actriță comică.

— Haideți să spunem numai în primul rînd, de acord? În fond, am stors și lacrimi, nu numai hohote: poate vă amintiți de „Romeo și Julieta la sfîrșit de noiembrie", sau — mai de mult — de Laina din „Dl. Puntila și sluga sa Matti", sau de Tania lui Arbuzov, ori de doica bătrînă (82 de ani) cu care am debutat, tinerește, la Teatrul de Comedie în „Casa inimilor sfărîmate".

— Cît de ciudați sînt oamenii și mai ales artiștii: se vor mereu alții și altfel decît sînt. În loc să fiți mulțumită de prizа pe care hazul dv. o are la public...

— Sînt, cum să nu fiu, asta e marea, imensa mea satisfacție: comunicarea, alianța într-un zîmbet cu publicul. De aceea am și părăsit pentru o vreme teatrul de proză și am urcat, ca urmașă a marii Vavrina, pe „tronul" duenei de operetă. Ambiția mea (v-am zis că e de fier) a fost să o fac altfel ca pînă acum — poate mai puțin vîrstnică și grotescă, să-i mai las șansa unei picături de feminitate, și — mai ales — să-i cînt toate cupletele, chiar și cele ce se obișnuia a fi mai ales vorbite.

— Da, harul muzical e „fiefui" în care domnesc aurorile Buciuceanu și-mi dați voie să-i ofer totuși aici întîietatea lui Iuliei Buciuceanu, marea noastră cîntăreață de operă.

— Lăsați că mă „răzbună" nepotul meu, fiul Iuliei și al lui George Constantin; el a ales teatrul, e student în anul III, și vom juca împreună la „Bulandra" în spectacolul cu „Dimineața pierdută" de Gabriela Adameșteanu, în rolul... nepotului meu, adică al Vicăi Delcă.

— Ce șansă, într-adevăr, extraordinară să faceți acest personaj — formidabil ca autenticitate de viață —, și, mai ales, în regia Cătălinei Buzoianu. Pe cînd premiera?

— Pînă cînd apare almanahul dv. vom fi, sper, și noi pe scenă. Mă așteaptă o perioadă de muncă grea, istovitoare și... fericită: începem și filmările la „Gaițele" (filmul, în regia lui Horea Popescu, se va numi „Cuibul de viespi") și eu voi fi Aneta Duduleanu.

— Visul fiecărei actrițe comice cînd a depășit vîrsta subretei.

— Vorbiți de vise și mi-o uitați pe Coana Chirița, cea pe care am așteptat-o o viață cu sufletul la gură? Pe Chirița, care am avut curajul să o urc pe scena Naționalului ieșean, cea peste care încă plutea spiritul și amintirea Chiriței în travesti a lui Miluță Gheorghiu, și în care am apărut încălecînd un cal adevărat, reușind să sparg cele 15 minute de gheață de la începutul spectacolului cu ropotele de aplauze ale unui public care nu era dispus să mă primească în inima sa cu una, cu două. Pe Chirița mea moldoveancă de-adevăratelea am fost apoi invitată să o joc și pe scena teatrului din Turda, să o duc în turneu prin toată Transilvania. Și, uite-așa, am colindat țara în „căruța cu paiațe" și am ajuns să vă spun ultima — de fapt prima — trăsătură a vieții de actor: el n-are astîmpăr, n-are liniște, n-are timpul său numai pentru ei și nici locșorul lui liniștit. Și e fericit să aibă această viață obositoare și torturantă: fără scenă, fără roluri, un actor e mort.

— E clar că n-a fost niciodată cazul Tamarei Buciuceanu.

— Și să vă spună Tamara Buciuceanu de ce: pentru că după ce-și dădea sufluI și sufletul pe scenă, după ce cobora dintr-un avion și urca într-un tren, ea ajungea întotdeauna acasă, la o casă pe care un partener de viață mai mult decît înțelegător și bun a făcut-o întotdeauna un cuib de armonie binefăcătoare. De comunicare sufletească.

— Îmi dați voie să fac o glumă și să spun că specialitatea de anestezist e cunoscutului dr. Alexandru Botez a fost cea care v-a administrat exact doza de liniște necesară vieții dv. fericit-agitată de actriță?

— Nici măcar nu e glumă: ați ghicit adevărul adevărat.

Interviuri realizate de
SANDA FAUR

ȘTEFAN LUCHIAN: „Anemone"

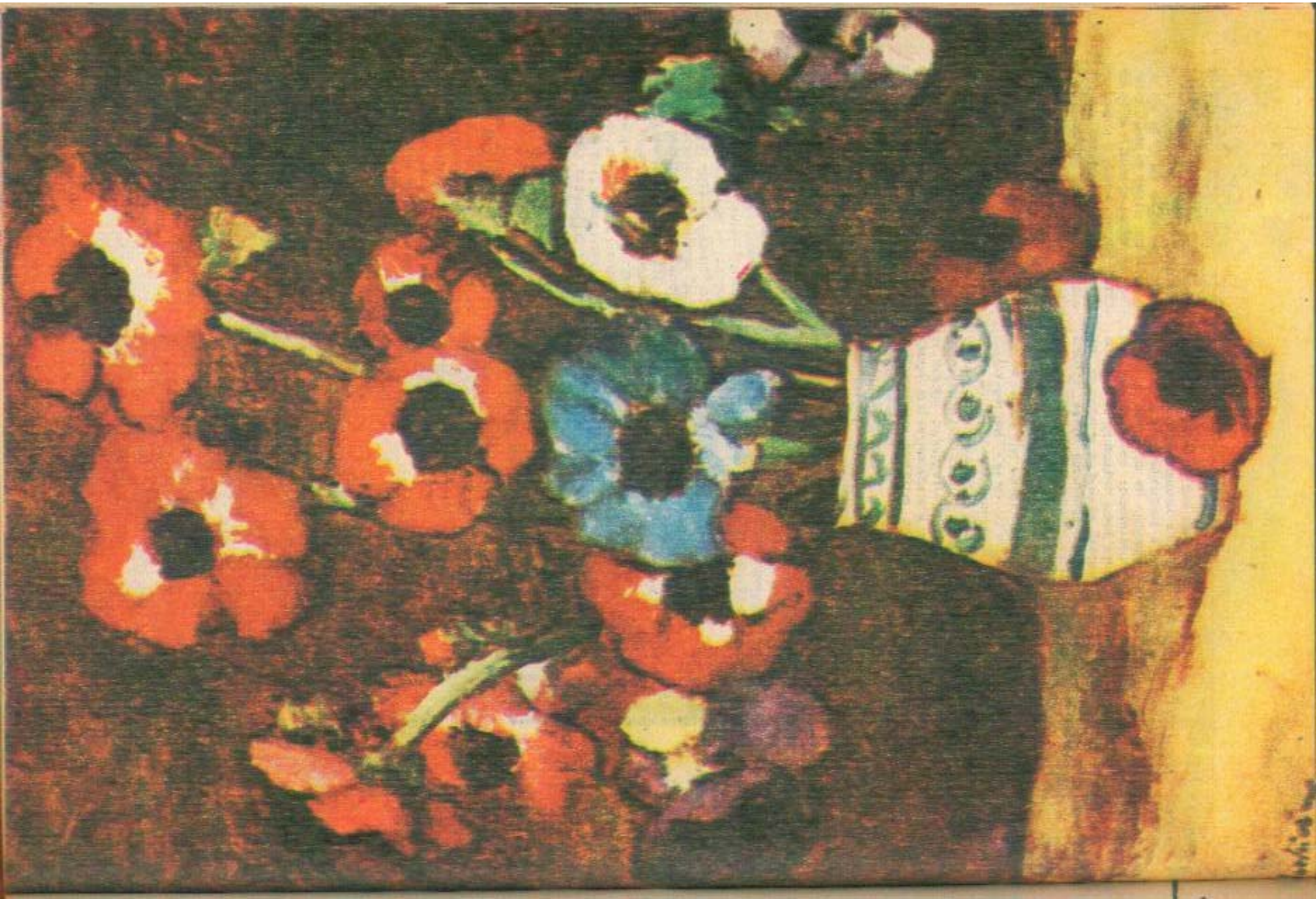

Răsplata Penelopei...

Ce se întîmplă în viaţa, dar mai ales în sufletul unei femei, mamă a patru copii deja aflaţi sau chiar păşiţi peste pragul adolescenţei, care se vede dintr-odată părăsită de soţ? Ce răvăşiri stîrneşte acolo, în profunzimile ascunse ale inimii, acest abandon dureros şi umilitor, cum va reacţiona femeia aceasta demnă şi stăpînită, încă frumoasă şi tînără, trăind în primul rînd prin dimensiunea responsabilităţilor ei materne? Spectacolul de televiziune „Ochii care nu se văd..." (text **Constantin Neacşu**, regie **Dan Necşulea**) răspundea la această întrebare cu o splendidă şi emoţionantă versiune a unei Penelope moderne (metaforă sugerată şi de meseria de maistră-ţesătoare a eroinei), pe care v-o mai amintiţi, poate, dintr-una din serile de teatru T.V. ale anului trecut. Smaranda Zamfir aşteaptă. Îşi aşteaptă, cu o răbdare nemărturisită, Ulisse ei rătăcitor, ascunzînd cu o mare decenţă copiilor trădarea acestuia. Scriind la maşină — în numele lui — scrisori şi trimiţînd daruri de prin locurile unde copiii mai credeau că tatăl lor este trimis să lucreze, folosindu-se de prietenia credincioasă a lui Iancu, şofer pe TIR, cel nutrind în ascuns speranţa că-şi va alunga singurătăţile vieţii prin obţinerea dragostei Smarandei şi a copiilor ei. Smaranda însă îşi aşteaptă bărbatul, unicul şi de neînlocuit, şi — ca orice mare act de perseverenţă — aşteptarea îi este răsplătită. Ulisse se întoarce spăşit acasă atunci cînd fiica lui cea mare îi trimite — ca pe un tăcut, dar imens reproş — pachetul cu scrisorile pe care mama şi le expedia ei înşăşi şi copiilor. Happy-end doar pe jumătate: copiii se reped în braţele tatălui mult aşteptat, dar mama lor, cu o privire în care lacrima acoperă bucuria, îşi îmbrăţişează fiica ei cea mare, pe care o înţelege abia acum ca fiind aliata ei.

Filmul acesta a impresionat — prin puritatea şi longevitatea acestei iubiri de Penelopă, prin finalul acesta care şterge orice posibilă urmă de melodramă — un juriu cunoscut ca extrem de pretenţios: cel al Festivalului internaţional de televiziune „Praga de aur", care şi-a defăşurat anul acesta competiţia sub semnul valorilor morale ale omului contemporan, al problemelor cuplului şi ale copiilor, al echilibrului în familie. Au fost prezentate 64 programe de televiziune, s-au întrecut între ei celebri tele-producători din 47 de ţări de pe patru continente ale lumii şi, iată, unul din principalii cîştigători a fost filmul românesc: regizorul Dan Necşulea s-a întors acasă cu importantul Premiu al interviziunii. Şi alături de acesta, de elogiile unanime obţinute de **Ilinca Tomoroveanu**, interpreta Smarandei Zamfir, şi o recunoaştere a talentului şi tinereţii triumfătoare a **Marianei Buruiană**, interpreta fiicei celei mari: premiul de interpretare — singurul de acest fel decernat în festival.

Pînă mai ieri — îţi vine să exclami: cît de repede mai zboară timpul! —, Ilinca Tomoroveanu era „Ingenua" nr. 1 a Teatrului Naţional, ea deţinea cele mai multe din rolurile de tînără romantică, ea îşi împrumuta conturul pur al chipului şi privirea deschisă eroinelor ce întruchipau însăşi puritatea tinereţii. Ilinca Tomoroveanu a trecut în acest film cu distincţie şi, mai ales, cu o profunzime a trăirii dramatice, marea încercare a rolurilor acestei noi vîrste, aş zice ale acestei „noi tinereţi", dînd eroinei sale — metaforă mişcătoare a iubirii de mamă şi soţie — o forţă absolut impresionantă, jucînd cu o mare economie de mijloace pentru a evita efectele melo şi a-şi face verosimil personajul. Lîngă ea, urmîndu-i — dacă se poate spune aşa — vocaţia ingenuităţii şi comunicînd-o în felul său atît de personal — sensibilitate extremă şi inteligenţă a simţirii — Mariana Buruiană a cucerit tele-laurii internaţionali. Întru marea ei confirmare şi marea satisfacţie a noastră, a tuturor.

SANDA FAUR

ŞTEFAN LUCHIAN: „Imortele" *(detaliu)*

TREI INTERVIURI CU TREI VEDETE-ÎN-UNIFORMĂ-ȘCOLARĂ

FILMUL PENTRU COPII, LECȚIE PENTRU PĂRINȚI

Se poartă filmul de familie. La noi și în alte colțuri de pe mapamond. Festivalurile internaționale închinate filmului pentru copii s-au înmulțit serios în ultimii ani. Se poartă deci filmul de familie. Cu și fără copii. Mai ales cu. Văzînd și revăzînd filmele românești ale anului cinematografic '85—'86 nu se poate să nu remarci interesul sporit al unor regizori (regizoare) pentru filmul care abordează, problematic și sentimental, relațiile dintre copii și părinți. Se încearcă chiar o reconsiderare teoretică a filmului de familie, drept o nouă (sau reîmprospătată) categorie cinematografică: „*De familie*, scrie undeva Ecaterina Oproiu, *pentru că se adresează concomitent celor trei generații (copii, părinți, bunici), despre care proverbele spun că aflate sub același acoperiș, în stare de antantă, dau omului șansa să fie fericit... O adevărată școală a tandreții solidare, la care elevi de diferite vîrste învață și reînvață, după alte legi decît cele pedagogice, să descopere (viața și) partea lor de răspundere*". Și fiindcă tot sîntem la citate, mă grăbesc să adaug și cuvintele pline de miez ale regizoarei Elisabeta Bostan, „maestra noastră internațională" a filmului pentru copii (președinta Centrului național al filmului pentru copii afiliat la C.I.F.E.J.): „*Filmul și educația cinematografică din copilărie te marchează pe tot restul vieții*".

Dar atunci cînd nu ești doar spectator, ci... chiar personaj? Ați observat ce mult s-a lungit lista „marilor noastre vedete mici"?: Andrei Duban, Alexandra Duca, Medeea Marinescu, Rodica Horobeț, Cosmin Șofron sînt deja „actori cu palmares", distinși cu premii și mențiuni la festivaluri naționale și internaționale. Dînd cezarului ce-i al cezarului, adică recunoscînd unor regizoare ca Elisabeta Bostan sau Cristiana Nicolae, în filme ca „Promisiuni", „Al patrulea gard, lîngă debarcader" (la care trebuie să adăugăm și un film mai vechi, „De dragul tău Anca", o să vedeți de ce), atribuindu-le merite deosebite, în știința cu care știu să se teroească a fi „pedagog de școală veche", critica de specialitate nu omite să amintească, în rînd cu numele unor actori de primă mărime, pe aceste mici vedete - în-uniformă-școlară. Care își joacă, de cele mai multe ori, propria lor vîrstă, cu visurile și ghidușiile ei, cu problemele și frămîntările, cu dilemele și nedumeririle sale. Acest nou tip de personaj, lansat cu insistență în ultima vreme de cinematografia noastră, dă filmelor un plus de candoare și de autentic. Pentru că ei, copiii, nu știu să mintă, resping nefirescul, ipocrizia, „lăcătura". Este motivul pentru care, stimați cititori, dv. mame și dv. tați, dacă nu ați apucat să le vedeți (filmele la care ne referim), vă invităm s-o faceți acum invitîndu-vă totodată să meditați și după alte legi, decît cele pedagogice, la o reevaluare a comportamentului dv vizavi de copilul (copiii) dv., la o înțelegere a lui mai profundă. Invitîndu-vă să luați aminte nu numai la ce mănîncă, dar mai ales la ce gîndește!

Cornelia

(Rodica Horobeț)

Am în fața mea o adolescentă: cu ceva din fragilitatea, dar și îndrăzneala și voluntarismul Julietei lui Zeffirelli. Nu mai seamănă nici cu Andreea, fetița care după spusele unora a făcut „sarea și piperul" serialului t.v. „Eroii n-au vîrstă" de acum cîțiva ani, dar nici cu Cornelia, cea din „Al patrulea gard, lîngă debarcader". Uimitoare, neașteptată, amețitoare este înflorirea adolescenței. O privesc cu admirație nedisimulată. Admirație nu pentru că, la ora interviului, am găsit-o deja angrenată în proiectele altor 2 filme („Domnișoara Aurica" al lui Șerban Marinescu, după un scenariu al lui Eugen Barbu, și în „Erou la 13 ani", al lui Dinu Tănase). Admirație pentru feminitatea care răzbate ca o mireasmă dincolo de vorbele (și gîndurile) încă simple, copilărești, încărcate de candoare.

— *Cum gîndesc azi fetele de 17 ani?*

— Știu și eu? Unii spun că sîntem „impertinente". Sigur, există și unele fete mai obraznice, dar în general vorbind, cred că majoritatea pur și simplu știu ce vor. Și nu numai ce vor, dar știu să vrea, știu să lupte pentru ceea ce vor, deși (dacă mă iau după mine, care sînt o mare timidă), în sinea lor mor de frică și de dor. De nostalgie, cum vreți s-o numiți, după sentimente adevărate, după romantismul — să nu rîdeți! — secolului trecut, oricît de lucid ar fi al nostru (sau poate tocmai de aceea). Mi-e frică de necunoscut, de neprevăzut, dar totuși m-a-vînt, replica mea e uneori tăioasă, dar am nevoie să fiu înconjurată de oameni buni, în care să am încredere, care să-mi înțeleagă visele mele romantice, vise pe care nu vreau să le las să moară, să dispară. Vise ce trebuie apărate și nu sacrificate de dragul unor ambiții, uneori stupide, ale unor părinți (snobi) ca aceia din filmul Cristianei Nicolae, „Al patrulea gard, lîngă debarcader". De fapt, întreg filmul e o minunată demonstrație de cum

gîndește generația noastră, a fetelor și băieților de 17—18 ani. Dar ca să fiu sinceră pînă la capăt și față de dv., și față de mine, azi aș face altfel rolul Corneliei. L-am văzut între timp de nenumărate ori, pentru ca să-mi observ stîngăciile. Dacă mă iau după cum gîndesc acum, aș fi înzestrat-o cu mai multă... personalitate, cu mai mult EU, cea care am devenit.

ȘTEFAN LUCHIAN: „Gura leului"

Oara

(Medeea Marinescu)

Știți ce mi-a răspuns cînd m-am hazardat s-o întreb la ce vîrstă a apărut pentru prima oară în film? *„La ieșirea din maternitate!"* Și nici măcar nu glumea. E purul adevăr, mi-o confirmă zîmbind tatăl, cunoscutul operator Ion Marinescu, care a filmat-o la diverse vîrste *(„Medi a crescut pe platourile de filmare, de la 2 ani am luat-o cu mine")*. O arhivă de filme. Adevărată. Și utilă, căci uite între cadrele din „Promisiuni" în care o vedem pe Oara — talentata fetiță, trezită prea brutal la maturitate de imaturitatea (iresponsabilitatea) unui tată pentru care nu a fost decît un joc de tinerețe — există unele în care o vedem filmată în diferite momente ale fragedei ei vieți; sînt deci absolut autentice. Aș zice chiar că ele sînt cele ce au dat o autenticitate aparte filmului, o dimensiune emoțională cu totul inedită, și cu atît mai convingătoare, a iubirii adevăratului tată, a celui care a crescut-o. Dealtfel, la fel le-a filmat Ion Marinescu și pe celelalte două gemene mai mici, Ioana și Mădălina. Nu, Oara (Medi) nu are acasă un statut de star, dar fiind mai mare... Îmi este greu să cuprind în cîteva rînduri biografia sa artistică (a jucat rolul Mirabelei în filmul lui Gopo „Maria-Mirabela", pentru care a luat și un premiu de interpretare la festivalul nostru pentru copii de la Piatra Neamț, a jucat în „Proba de microfon", în „Mai presus de orice"). Dar Medi nu e doar și nici în primul rînd actriță, e elevă la școala de muzică (cînd am vizitat-o, se pregătea pentru concursul „Lira de aur" de la Suceava). Primul cîntec l-a compus la numai 8 ani, se numește „Moartea pescărușului" (l-ați ascultat în film) și tot ea a compus și cîntecul închinat mamei, pe care îl cîntă în film în secvența cu televizorul. Le-am ascultat pe amîndouă încă o dată, cu altfel de interes, cu altă ureche, cu altă emoție. De fapt, așa a ales-o și regizoarea Zizi Bostan, ascultîndu-i compozițiile, melancolia și delicatețea care se revărsau de sub degetele și din vocea micii pianiste. A fost absolut o clipă impresionantă. Acum cred și ce mi-a spus mama ei, Violeta Marinescu (machioza filmului), că lacrimile Oarei din „scena cea grea" cînd primește o palmă și trebuie să facă o criză de isterie (ca și prim-planul din

pregeneric, în care se vede mărit aproape de dimensiunea ecranului un ochi, din care se prelinge o lacrimă) nu au fost de glicerină. *„Vă dați seama prin ce treceam eu, tatăl, operatorul, care trebuia nu numai s-o văd băluță, dar s-o și filmez!"*

— *Ce ai vrea, Oara, să le spunem părinților din sală, spectatorilor?*

— Că povestea Oarei să nu se întîmple niciodată cu adevărat... decît în filmi. Și nimănui, nici unei fetițe, în viață. O poveste atît de tristă o poate descuraja pentru toată viața, îi poate lovi aripile visurilor, îi poate frînge, ca unui pescăruș, pentru totdeauna, zborul. Poate nu știu să mă exprim foarte bine în cuvinte. Mai bine v-aș desena. Aș desena un triunghi, ca semnul acela de circulație în care se văd doi copii alergînd și care înseamnă: Atenție! Aveți grijă, pe aici sînt copii!

Anca

(Alexandra Duca)

Ia te uită, zic, în primul moment, în gîndul meu, privind-o: ce s-a mai schimbat, în numai cîțiva ani, „băietoasa" Ancu-Tancu; a înmugurit, e gata să dea în pîrg. Are acum 16 ani, în film avea 11—12 ani. Dar, după ce ne „încălzim", și ajungem la confesiuni, pe parcurs îmi schimb părerea: nu, e tot ea. Schimbarea e doar exterioară. Recitesc notițele. Nu reușesc să descifrez cînd vorbește despre delicata și sensibila, băietoasa Anca din filmul „De dragul tău, Anca" și cînd despre ea. Realizat acum cîțiva ani de același cuplu, Cristiana Nicolae — Nicolae Cristache, care a făcut și „Al patrulea gard, lîngă debarcader", mi-am permis să-l includ în grupaj pentru că filmul a fost distins în acest an la Festivalul internațional al filmului pentru copii de la Chicago cu 2 (două) premii: unul special al juriului și altul acordat Alexandrei Duca pentru cea mai bună interpretare feminină. Rețineți: în film avea 12 ani, era deci una dintre cele mai tinere deținătoare ale unui asemenea trofeu internațional. Nu e puțin lucru!

— *Cum ai primit vestea?*

— Pe cine nu ar bucura o asemenea veste? Filmul acesta a fost pentru mine ca o iubire romantică, de... tinerețe, o experiență pe care nu o voi uita niciodată, pe care însă nu eram hotărîtă să o mai repet. Dar acum mi-a pus serios în cumpănă pasiunea de atunci (renăscută) cu ambiția de acum de a urma medicina.

— *Ce aveți în comun tu și Anca?*

— Totul. Dacă nu era camera de filmat nici nu aș fi realizat că joc. Personajul eram chiar eu. Întîmplător și eu am vrut să mă mut la altă școală, și eu am o soră cu care... nici eu nu suport ipocrizia. O resping sub toate formele. În tot timpul cît am lucrat cu Cristiana Nicolae — și reușita mea este în totai meritul ei, e o prietenă nemaipomenită, Anca, așa cum am conceput-o, e de fapt opera ei —, insista să realizez cutare sau cutare scenă ca și cum mi s-ar fi întîmplat

(Continuare în pag. 96)

Grupaj realizat de **NIKI GEORGESCU**

ȘTEFAN LUCHIAN: „Albăstrele"
(detaliu)

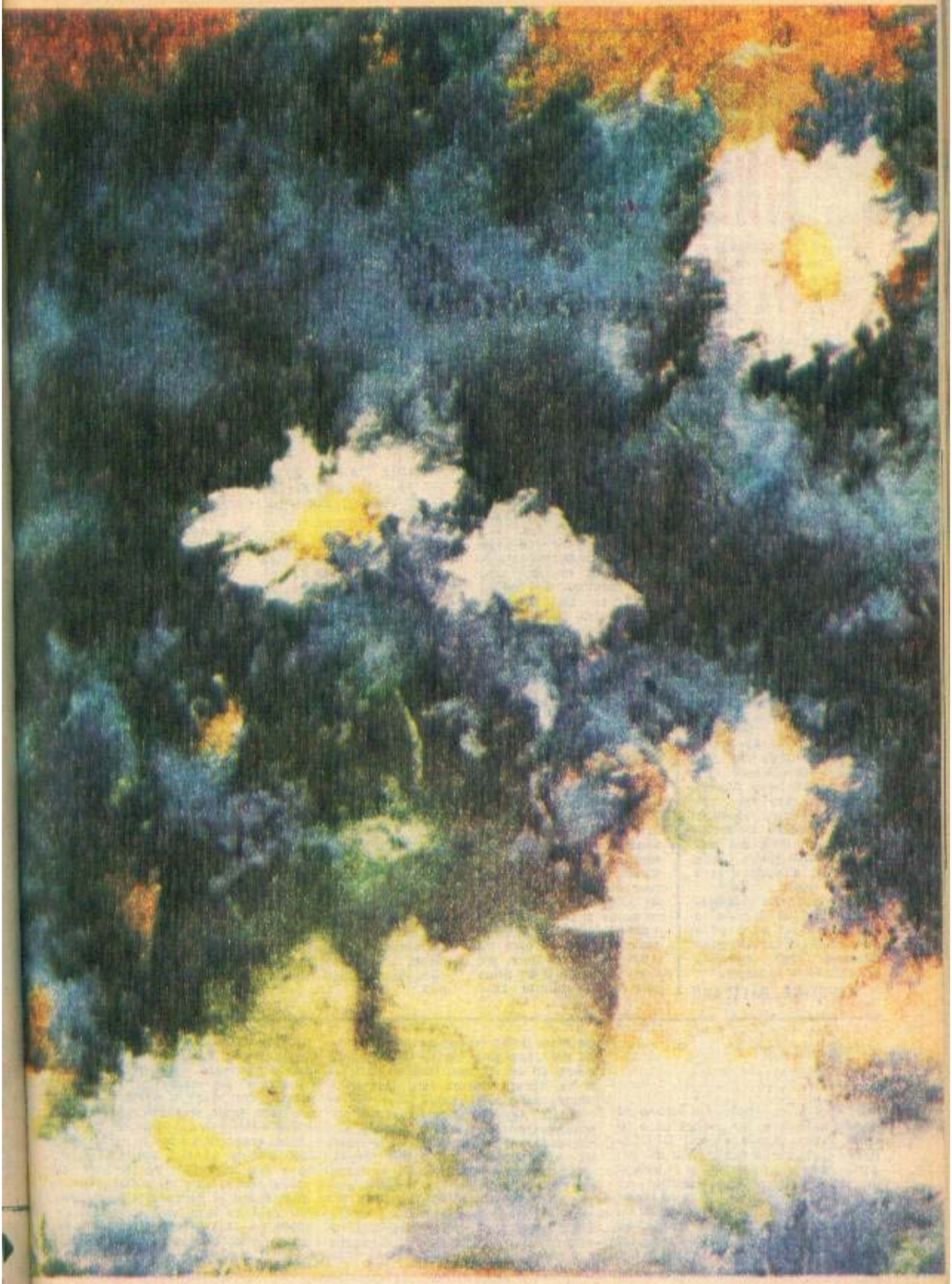

TOPUL TINE-RETII

În succesiunea caleidoscopică a întîmplărilor care se îmbulzesc de dimineaţa pînă seara la poarta sufletului nostru rămîn imprimate – unele pentru toată viaţa – în memorie şi în inimă fapte, imagini, cuvinte, emoţii, care ies la iveală cînd nici nu te aştepţi şi te urmăresc mereu în viaţă. Te fac, adesea, să te întorci cu gîndul ca să le cîntăreşti importanţa, să te raportezi mereu la ele, în noile situaţii de viaţă prin care treci.

Concursul lansat de revista noastră v-a dat posibilitatea, dragi tinere cititoare, să faceţi cunoscute întîmplări adevărate, prin care aţi trecut alături de alţi semeni, şi observăm că iniţiativa noastră s-a bucurat de ecou printre dumneavoastră, transformîndu-se într-o adevărată şezătoare, unde se tălmăcesc documente de suflet şi de simţire. Mărturii ale iubirii şi respectului pentru oameni, ale întrajutorării, ale eroismului în muncă, ale responsabilităţii pentru ziua de mîine, a noastră şi a copiilor noştri.

Vă prezentăm cîştigătoarele ediţiei a IV-a a concursului, cărora le vom oferi cîte un Almanah „Femeia" 1987, împreună cu felicitările noastre.

CRISTINA BĂLTEANU

ÎN CRING

ELENA BURLACU, 17 ani, elevă, comuna Beceni, judeţul Buzău.

Lîngă căminul meu, pe apa Slănicului, se află un cring de salcîmi, care în fiecare primăvară devine pentru mine, cel puţin, un loc de visare, unde îmi place să ascult cîntecul păsărilor şi, cîteodată, să-mi notez într-un caiet cîteva versuri, aşa cum, poate, multe fete de vîrsta mea fac, în momentele de reverie, în mijlocul unui colţ minunat de natură, care crezi că-ţi aparţine, fie şi numai pentru cîteva clipe. Într-o astfel de visare cu ochii larg deschişi, privirile-mi alunecau de la un ram la altul, se plimbau pe deasupra undelor limpezi ale Slănicului. Şi cum admiram puntea aruncată peste apă, care părea aşezată acolo de secole, cioplită pe alocuri de trecerea învolburată a Slănicului, deodată, parcă am sesizat ceva ce se zbătea lîngă punte. Cred că pupilele mi s-au dilatat dintr-o dată de atenţie. În secunda cînd mi-am dat seama că acel ceva era un copilaş, care se prinsese cu mînuţele de punte şi se lupta să se menţină, am zvîrlit şi, în cîteva salturi, de care nu ştiam că sînt în stare, am ajuns pe punte şi am prins cele două mînuţe care tocmai îşi pierduseră puterea.

Sînt fericită! Dragostea mea pentru acel colţ minunat de natură m-a făcut să fiu acolo exact cînd era nevoie de o mînă salvatoare.

REVEDEREA

MARIA CAPRĂ, 20 de ani, muncitoare la Fabrica de tricotaje „Bucovina" din Rădăuţi.

La vîrsta cînd puteam deja să înţeleg foarte bine multe lucruri, cînd deveniserm capabilă să despart binele de rău, bunica, fiinţa căreia îi datorez întreaga copilărie, mi-a destăinuit faptul că mama mea, pe care o credeam dusă dintre cei vii, trăieşte...

În momentele acelea am fost copleşită de-o mare emoţie. Eram şi fericită şi tristă în acelaşi timp. Au urmat lungi căutări, pline de speranţa fierbinte de-a-mi cunoaşte mama, şi, pînă la urmă, am găsit-o. Ce mare mi-a fost bucuria, nu cred că există cuvinte care să o cuprindă cu adevărat! Priveam în ochi şi strîngeam la piept fiinţa care îmi dăduse viaţă. Ne regăseam una pe alta, după atîţia ani, cu inimile pline de întrebări, cu lacrimi pe obraz. Devenisem un om întreg: îmi cunoşteam acum rădăcinile.

LA BINE ŞI LA RĂU

NICOLETA DROSU, 22 de ani, muncitoare, Galaţi.

Sîntem o tînără familie unde a înflorit de curînd o mlădiţă, Marius, care a împlinit un an. Aşa cum se mai întîmplă, copilaşul nostru, acum cîtva timp, a făcut o răceală mai serioasă, care ne-a ţintuit zi şi noapte lîngă pătuţul lui. De îngrijorare şi de spaimă, la scurtă vreme, m-am îmbolnăvit şi eu. În acele clipe grele, însă, soţul meu a dovedit multă dragoste, devotament şi stăpînire de sine, îngrijindu-ne pe amîndoi şi îmbărbătîndu-ne. Mie, ca mamă „începătoare", comportarea şi cuvintele lui mi-au dat mult curaj, m-au ajutat să lupt cu boala, m-au făcut să privesc limpede situaţia, mi-au potolit panica în care intrasem veghindu-mi pruncul bolnav. Şi am înţeles, încă o dată, că sîntem legaţi pe viaţă, şi la bine şi la rău, şi că numai împreună, cu dragoste şi înţelegere, vom izbuti să ne creştem băieţelul, oferindu-i căldura unui cămin fericit.

LA DATORIE

Am o meserie foarte frumoasă, dar îmi dau seama, pe zi ce trece, des-

(Urmare din pag. 94)

mie, Adei şi nu Ancăi. Am iubit-o pe Anca foarte tare. Îmi plăcea că e (şi mi-ar plăcea şi mie să fiu) DEOSEBITĂ. Cum să vă explic? Nu din orgoliu. Anca era deosebită şi în bine şi în rău. Nu-i plăcea „spiritul de gaşcă", oportunismul, lăsătatea, lipsa de personalitate. Nu obişnuiesc să fiu de acord cu ceilalţi numai de frică să nu se rîdă de mine. Mi s-a reproşat de către unele colege că „Anca" mea nu era... feminină. Ba da, chiar aşa, o, de-aţi şti cît vorbesc fetiţele, chiar şi la 11, 12 ani, despre asta. Numai că pentru mine există două feluri de feminitate. Una exterioară, cu panglicuţe, zorzonele, şi alta interioară, sufletească, nu se vede cu ochiul liber, dar tocmai de aceea e mai fragilă, mai... casabilă! Dar tocmai ea, cred eu, te face mai tare, mai hotărîtă, mai personală, şi poate... mai distantă. Firească, e minunat să le ai pe amîndouă, deşi, fie vorba între noi, şi acuma cred că e mult mai distractiv să joci fotbal cu băieţii (am făcut şi tenis de performanţă vreo 2 ani) decît să te plictiseşti, imitînd conversaţiile „pedante" ale mămicilor. Prima nu-i, după mine, decît o haină exterioară pe care, sigur, musafirii mamei „o admiră" (felicitînd-o pentru că este „bine crescută"), dar la un moment dat trebuie să ţi-o scoţi. Şi atunci, nu-i mai important ce rămîne? Este ideea pentru care mi-a plăcut atît de mult filmul şi personajul Ancăi. Pentru că Anca face parte din acea categorie de oameni care, mai tîrziu, am aflat că se numesc „suflete tari"!

tul de grea, care-ţi cere precizie, calm, înţelegere, spirit de echipă şi multă dragoste de oameni. Sînt la început de drum, în viaţă şi în profesie, şi, ca orice tînăr, încerc să înţeleg ce se întîmplă în jurul meu, sînt sensibilă la tot ce întîlnesc în cale. De curînd, am aflat o întîmplare care m-a emoţionat foarte

VASILICA SEREDIUC, 21 de ani, soră medicală, Iaşi.

tare şi aş dori să v-o împărtăşesc şi dv. În nopţile lungi de veghe în spital, sufletele se deschid, amintirile se luminează şi ies la iveală, singure parcă. Am ascultat o frumoasă poveste de iubire dintre doi oameni care păreau destinaţi unul altuia. Şi, totuşi, soarta a căpătat alt curs. El a întîlnit o altă dragoste, s-a căsătorit şi a ieşit încet, încet din viaţa Mariei, lăsînd în loc arsura unei răni. Viaţa însă i-a reîntîlnit, într-un chip dramatic. Maria era de gardă în noaptea cînd el, bolnav fiind, a avut urgentă nevoie de ajutor. Era deja inconştient cînd sora ajunsese lîngă el, iubitul ei de odinioară. După şocul revederii, Maria a făcut cu precizie şi siguranţă ceea ce era necesar şi i-a veghiat toată noaptea chinul revenirii la viaţă. Spre dimineaţă, cînd părea că lucrurile intraseră în normal şi urma ca pacientul să se trezească din inconştienţă, Maria şi-a rugat colega s-o înlocuiască. Nu trebuia, de astădată, ca privirea celui ce fusese cu cîteva ore înainte în pericol de moarte să cuprindă recunoscătoare imaginea salvatorului.

ÎNTR-O GARĂ

Pe peronul unei gări, aşteptînd un tren, privirea mi s-a oprit asupra unei

SILVIA DIACONESCU, 25 de ani, Piteşti.

fetişcane care, răsfoind o revistă, plîngea stins, cu nesfîrşită tristeţe. Părea singură şi, de aceea, m-am apropiat şi-am întrebat-o cu blîndeţe de ce plînge. M-a privit fără prea multă încredere la început, dar mi-a răspuns printre suspine. Avea numai 17 ani şi purta cu sine o poveste cumplit de tristă. Nu ştia încotro o va apuca şi nici dacă pentru ea mai există un mîine. Am privit-o. Un copil nevinovat şi dăznădăjduit. Ce să fac, oare, pentru ea, mă întrebam în sinea mea, nu puteam să trec mai departe ca şi cînd n-aş fi aflat nimic despre ea. Avea nevoie de odihnă şi consolare, îi trebuia un răgaz să-şi revină şi să-i treacă gîndurile rele. M-am văzut pentru o clipă în locul ei. Şi atunci am invitat-o la noi, acasă. La început n-a vrut, dar pînă la urmă am convins-o. Familia mea a primit-o cu căldură şi, cîteva zile, împreună cu cele două surori ale mele, Claudia şi Cosmina, ne-am ocupat de ea, am făcut-o să-şi recapete încrederea în viitor, am convins-o că este loc şi pentru ea pe lumea asta, că fiecare trecem prin momente grele, dar trebuie să luptăm să le depăşim. Cred că am reuşit.

ZORI DE VIAŢĂ

Muncisem mult în ziua aceea şi somnul m-a copleşit, cu toată împotrivirea mea. Simţeam cum mă scufund în lumea viselor, de parcă intram încetişor într-o apă lină. M-au smuls din somn nişte suspine ce veneau parcă de undeva din apropiere. Am deschis ochii şi am ascultat cu atenţie. Le-am auzit desluşit. Eram acasă doar eu şi sora mea. Şi, deodată, am sărit în picioare. Asta era! Sora mea, sora mea trebuie să nască! Oare, nu cumva?... Am intrat la ea în cameră şi, într-adevăr, îi sosise sorocul! Nu trecusem niciodată printr-o astfel de experienţă şi încercam febril să fac ceva. Firesc, trebuie să chem „Salvarea"! Am alergat la dispensarul comunal, şi într-un sfert de oră, sora mea se afla pe mîini bune şi pricepute. Sinceră să fiu, rămasă singură, îmi cam tremurau picioarele, dar nu de oboseală — cine să se mai gîndească la ea? —, ci de emoţie. Emoţia cu care aştepţi un nou venit. Şi în aceeaşi zi, Daniel, nepoţelul meu, a primit în dar un fraţior, pe Ştelu. Deşi n-am făcut un lucru extraordinar, întîm-

ELENA BUCUR, 21 de ani, operatoare la Fabrica de pîine Urziceni.

plarea aceasta mi-a rămas vie întipărită în suflet. Am simţit în inima mea de soră, în acele clipe, şi durerea, şi bucuria, şi speranţa femeii care zămisleşte viaţa.

MISTREŢUL

În toamna anului 1969, cînd ne-am mutat cu familia de la Focuri la Podu Iloaiei, eu şi frate-meu am venit cu căruţa încărcată cu fier vechi şi pe deasupra o uşă din lemn verde. Zi de toamnă, un soare sărac se agăţa de streşini, de ferestre, străzile şi magazinele, şi casele se zgribuleau sub cerul gol, friguros, palid... Îl aveam căruţaş pe Ticu Daicu, un tînăr zvelt şi curajos. Părinţii şi ceilalţi fraţi rămaseră să vină în urma noastră. Cum căruţa era încărcată prea mult şi cum mîrţoagele de cai abia trăgeau, Daicu nostru nu mai înceta cu glumele, povestindu-ne tot felul de năzdrăvănii.

Ajunşi la marginea pădurii, auzirăm ţipete şi văzurăm un grup de oameni fugind de le sfîrîiau călcîile. Ne-am uitat mai atenţi, cînd-colo, ce să vedem? Un porc mistreţ! De spaimă, căruţaşul a dat cu biciul în cai, iar noi ne-am ascuns sub uşă. Cum drumul avea numai gropi, vrînd-nevrînd am ajuns printre fiarele vechi. Frate-meu fiind mai mic era presat mai bine, dar nici eu nu eram departe, căci uşa îmi strivea spatele.

ELENA RUSU, 27 de ani, muncitoare la brutăria din comuna Podu Iloaiei, judeţul Iaşi.

Văzînd aşa, strigarăm la căruţaş să oprească, da' lui nici nu-i păsa, că zicea: uite mistreţul e-n urma noastră!

— Nea Daicule, opreşte odată, că nu mai putem!

— Ce, matale nu poţi omorî un porc cu biciul?

— Taci, odată, că eşti scurtă la minte.

— Ba, taci matale, căci mai fricos eşti ca noi.

În cele din urmă, ţipetele oamenilor nu s-au mai auzit, porcul a fugit în pădure, iar Daicul nostru a oprit căruţa şi abia a dat jos uşa, ajutîndu-ne să ieşim din fierul vechi.

E drept, noi ne-am lovit rău... a fost cazul să ne oprim la policlinică, dar Daicul nostru era „alb ca varul", plin de praf şi nici grai nu mai avea.

După ce ne-am revenit oleacă, ne-am urcat iar în căruţă, caii au pornit la pas domol, continuînd drumul spre tîrg. Pînă ce-am ajuns la noua locuinţă ne-am tot uitat în urmă, cu dispreţ, zicînd că de data aceasta îl fugărim noi pe mistreţ.

Daniela Silivaș

Ecaterina Szabo

ACESTE MINUNATE CAMPIOANE ALE SPORTULUI ROMÂNESC

De la Olimpiada '84 încoace, sportul românesc a urcat noi trepte valorice în ierarhia internațională, deși, după cum veți vedea, acum, la jumătatea ciclului olimpic, majoritatea loturilor reprezentative au fost considerabil împrospătate, iar noile performere n-au încă experiența marilor competiții. Și totuși, bucuriile au fost numeroase, iar perspectivele au depășit deja „promițătorul", devenind de-acum certitudini, reconfortante certitudini. Și, ca de obicei, în fruntea performanțelor sportului românesc se află tot fetele, aceste minunate campioane, vrednice, talentate și ambițioase, dîrze și conștiincioase, apărînd în mod superb, exemplar, culorile țării, în cele mai mari competiții internaționale.

TAMARA, NOEMI, STELA...

Într-un eventual clasament al sporturilor care ne-au adus cele mai mari satisfacții în 1986, înotul ar candida cu șanse mari la poziția de lider, cu atît mai mult cu cît este vorba despre o disciplină de largă răspîndire internațională, în care pătrunderea în rîndurile elitei este posibilă numai pentru școlile valoroase și numai pentru talentele de excepție. Ei bine, școala românească de înot și tinerele ei talente au reușit această splendidă performanță, numărîndu-se de-acum printre noile forțe, recunoscute unanim, ale înotului mondial, datorită excepționalelor rezultate obținute la întrecerile de anvergură din vara anului în curs.

Întîi au fost cele două senzaționale recorduri mondiale stabilite de eleva ploieșteancă **Tamara Costache**, în proba de 50 m liber a Campionatelor noastre naționale. De două ori în aceeași zi, eleva antrenorului Mihai Gothe a ameliorat recordul lumii, fiind prima înotătoare din întreaga istorie a sportului românesc care reușește să pătrundă pe tabloul recordurilor mondiale! Acesta a fost, însă, numai preludiul, pentru că marile succese abia aveau să urmeze. Astfel, la Jocurile sportive internaționale de la Moscova, înotătoarele românce s-au numărat printre medaliatele cu aur, băimăreanca **Noemi Lung** (de două ori), **Anca Pătrășcoiu** și **Carmen Bunaciu** probînd valori înalte la ora acestei puternice întreceri mondiale. Apoi, Campionatele europene rezervate juniorilor, găzduite de Berlinul Occidental, au dovedit că și generația următoare a înotului românesc este talentată și viguroasă, avînd în frunte un veritabil copil minune — **Stela Pura**, fiica unui miner maramureșean, înotătoarea aureolată la această ediție a C.E. cu 6 medalii, dintre care 3 de aur. Și iată, în sfîrșit, Campionatele lumii de la Madrid, competiția de vîrf a anului, unde Tamara Costache a

strălucit din nou, cucerind titlul suprem și realizînd, totodată, un nou record mondial, la 50 m liber. Alături de ea, Noemi Lung și-a reconfirmat valoarea, dobîndind o medalie de bronz foarte prețioasă, iar Carmen Bunaciu, Steia Pura și Anca Pătrășcoiu s-au numărat printre finalistele întrecerilor, astfel încît școala românească de natație s-a plasat în rîndul celor mai puternice forțe de la această ediție a Campionatelor mondiale.

URMAȘELE SANDEI TOMA

De cîțiva ani buni, tradițiile schifului feminin românesc sînt nu numai confirmate în mod constant și spectaculos, dar chiar ridicate la noi cote valorice, amplificate mereu, ca rezultat firesc al numărului mare de talente de care dispunem, al tinerelor schifiste descoperite și crescute în toate colțurile țării, al valorii tehnicienilor noștri și al condițiilor minunate asigurate practicării sportului în patria noastră. Marea campioană care a fost Sanda Toma s-a retras demult din activitatea competițională, dar urmașele ei au știut să-i continue seria de succese de prestigiu. Astfel, anul acesta, la Campionatele mondiale de la Nottingham, canotoarele românce au cucerit 6 medalii, dintre care 3 de aur, 2 de argint și una de bronz. Campioane ale lumii: **Rodica Arba** și **Olga Homeghi**, la 2 rame, **Lucia Toader, Chira Stoean, Mariana Trașcă, Doina Bălan + Viorica Ioja**, la 4+ 1 rame, și **Maria Sava**, la schif simplu, categoria ușoară. Cele mai călduroase felicitări se cuvin, firește, tuturor laureatelor, dar în mod deosebit credem că una dintre ele merită ceva în plus. Este vorba despre Rodica Arba, cea care, iată, după succesele repurtate la J.O. de la Los Angeles și la „mondialele" de anul trecut, împreună cu **Elena Horvath**, reușește din nou să cucerească titlul, evoluînd în echipaj cu o nouă rameră, Olga Homeghi.

UN FRUMOS BUCHET DE MEDALII

Dacă spațiul ne-ar permite, am vorbi pe larg, cum se cuvine, despre medaliile cucerite de noua promoție a gimnasticii noastre feminine la „europenele" de junioare din R.F. Germania, despre noul echipaj de caiac-4 al României, medaliat cu bronz la Campionatele mondiale de la Montreal, despre locurile pe podium cucerite la C.E. de sală și în aer liber de cîteva dintre atletele noastre, despre **Daniela Silivaș, Camelia Voinea** și **Ecaterina Szabo**, care au prefațat promițător, la Beijing, în „Cupa Mondială", participarea lor la „europenele" și „mondialele" de anul viitor, despre atîtea și atîtea sportive de frunte ale României, care ne-au bucurat și anul acesta, numărîndu-se printre laureatele marilor competiții internaționale. Cum spațiul, însă, nu ne permite, am dat cezarului ce-i al cezarului, amintind doar cele-lalte medaliate, poate și cu gîndul că victoriile colegelor lor din alte discipline le vor stimula pe viitor.

Sportul românesc de performanță a dovedit și în 1986 că dispune de mari campioane, de vedete autentice, de valori reale, cu care am atacat, iată, nu numai un nou an competițional, dar și ciclul olimpic care se va încheia în 1988. Pînă atunci, cu certitudine, panoul de onoare al fetelor va cuprinde alte și alte nume de tinere care se află acum în pragul consacrării internaționale.

HORIA ALEXANDRESCU

Tamara Costache

Noemi Lung

Bunătatea florilor

din picturile Anei-Aura Băbeanu

Oare au trecut deja șase ani de la acea primă expoziție personală de la Galeriile de artă din Piața Cosmonauților cînd tînăra absolventă a Școlii populare de artă, **Ana-Aura Băbeanu**, din colțul ei, ascuns curiozității publicului, ne urmărea, cu priviri sfioase, temătoare, întrebătoare, reacția noastră, a invitaților și vizitatorilor, în fața neașteptatelor sale picturi pe sticlă? Ce tot vorbesc acolo în șoaptă, nu cumva rîd de stîngăciile ei, de florile ei, de pisicile ei, cele care, vă amintiți, îi populau cu deosebire lucrările de început? Nu, nu m-a întrebat cu voce tare, dar cînd am felicitat-o atunci, i-am văzut în ochi zbaterea aceea între bucurie, fericire și îndoială care terorizează orice creator la prima confruntare cu publicul. Și nu numai la prima. Uite și acum, față în față, arătîndu-mi ultimele lucrări, o face cu aceeași sfială, dar cu aceeași intensitate: mă întreabă din priviri, așteaptă RĂSPUNSUL.

Răspunsul, răspunsurile le-a auzit, le-a citit chiar după acea primă expoziție. Bine primită de critica de specialitate, și nu numai — căci, iată, de exemplu, însuși pictorul Sabin Bălașa, deslușindu-i, în acele prime tablouri, harul și sensibilitatea, siguranța cu care stăpînea această atît de dificilă tehnică a picturii pe sticlă, grația culorii, îi prevedea de pe atunci o evoluție promițătoare.

Nu s-a înșelat. În numai șase ani, Ana-Aura Băbeanu are la activ nu mai puțin de opt expoziții personale și cca 20 de participări la alte diverse manifestări expoziționale, organizate fie la Muzeul colecțiilor de artă, fie în foaierul Teatrului Național, fie în cadrul unor acțiuni ale cluburilor „Femina". Cu prilejul unui seminar internațional pe teme de demografie, reprezentantul O.M.S., vizitîndu-i mica expoziție din incinta sediului unde avea loc seminarul desfășurat la Călimănești, a hotărît ca una din compozițiile sale să devină emblema seminarului.

Anii au trecut, iar siguranța cîștigată în mînuirea străvechii tehnici și arte românești a picturii pe sticlă a făcut-o să se miște din ce în ce mai liber în acest teritoriu al artei noastre populare, cu adînci tradiții, ce se întind pînă în secolul XVII. Studiindu-le cu „foamea" celui ce-și caută originile, apartenența, după ce optase, stilistic, întîi spre o pictură mai curînd cultă decît inspirată de modelele vechi, iată că în ultimele lucrări se reîntoarce, parcă cu mai mult curaj, spre maniera vechilor noștri meșteri. Un suflu de legendă, de mit, de istorie se degajă din ele. Păstrînd ceva din naivitatea schematică a compozițiilor vechilor icoane pe sticlă, lucrările Aurei Băbeanu au însă o expresivitate personală. A unei conștiințe artistice aparținînd, prin toate rădăcinile, meșterului popular anonim, dar și creatorului secolului nostru, frămîntat de problemele lumii contemporane și cu deosebire de cea mai cardinală: pacea. Îngăduindu-și o anume libertate față de canoanele anatomiei și ale legilor perspectivei, originalitatea compozițiilor sale din ultimul timp se îmbină fericit cu un stil pe care l-aș numi, simultan, și decorativ și narativ. De exemplu, într-una din aceste lucrări, supradimensionînd ciudata floare, strelitzia, făcînd-o să domine un peisaj uman, creează o senzație cu totul neașteptată, tulburătoare.

Florile rămîn, deci, tema predilectă, dar unghiul (nu numai al privirilor, ci mai ales al gîndurilor) din care le abordează e altul. Aura Băbeanu a învățat nu numai să observe florile, dar aș zice că întreține cu ele un dialog intim, investindu-le cu cele mai nobile puteri umane. Și în primul rînd cu bunătate. Oricît ar părea de ciudat, se poate vorbi, văzînd ultimele sale picturi, de bunătatea florilor și de pacea lor. Revigorînd, așadar, o artă străveche, nu o dată degradată de tendințe de comercializare, pictorița o înnobilează, încărcînd-o cu profunde sentimente umane. Așteptăm cu interes o nouă expoziție a Anei-Aura Băbeanu, pe una din simezele centrale ale Capitalei.

NICOLETA DAN

• „Floarea-soarelui" (sus) • „Maternitate" (jos stînga) • **Ana-Aura Băbeanu** în mijlocul lucrărilor expuse în cadrul uneia dintre expozițiile sale.

Supliment
FEMEIA
ȘI
CĂMINUL

Medicina omului sănătos

SĂNĂTATEA, condiția esențială a împlinirii umane

În definiția dată de Organizația Mondială a Sănătății, sănătatea omului vizează normalitatea parametrilor biologici și psihici, precum și calitatea relațiilor interumane în care acesta se integrează. Boala apare deci ca un dezechilibru cu răsunet asupra acestor trei mari componente: biologică, psihologică și socială, dezechilibru ce se poate instala într-o diversitate de forme și niveluri, începînd chiar din structura celulară. Adesea însă producerea unui dezechilibru oarecare nu este receptat ca atare de individ, așa încît acesta nu poate preciza întotdeauna din ce direcție vine „agresorul". Starea de tensiune, stresul pot influența negativ sănătatea fizică, boala culbărindu-se pe una din componentele vitale ale organismului. Seneca spunea că „ajungem cu greutate la însănătoșire fiindcă nu știm că sîntem bolnavi".

Din acest înțelept precept de viață am putea trage învățătura că în medicina omului sănătos principalul este să te prezinți din vreme în vreme la consultul medicului, chiar dacă aparent starea ta de sănătate este perfectă. Așadar, prevenirea stării de boală nu este un lucru simplu și ușor. Organizarea sistemului de apărare, întărire și promovare a stării de sănătate, susținută de partidul și statul nostru, a făcut ca România să se numere, din acest punct de vedere, între primele 10 țări din Europa. Un prim mare rezultat al acestei realizări este creșterea duratei medii de viață, care s-a ridicat de la 42 de ani, cît era în 1940, la 70—71 de ani. Nu trebuie uitat însă că între factorii de risc ai scurtării speranței de viață, agresorul cel mai de temut pentru om, la acest sfîrșit de mileniu, este sedentarismul, lipsa de mișcare, acest veritabil handicap, care stă la baza unor disfuncții de sănătate. De aceeași gravitate ar fi alimentația nestiințifică, fumatul, deci principalii factori de risc ai bolilor cardiovasculare, stabiliți de statisticile O.M.S.

Ce reprezintă călirea și exercițiul fizic pentru sănătate?

Este cunoscută expresia „călirea organismului prin sport". Această expresie cuprinde procesul în cadrul căruia, sub influența factorilor naturali tonifianți (aer, soare, apă), cît și a mișcării și a efortului treptat intensificat, organismul uman se dezvoltă, devine mai agil, mai suplu, mai rezistent față de variațiile mediului ambiant (oscilații bruște de temperatură și umiditate, căldură mare, ger, vînt, ploaie etc.).

Cei călîți sînt mult mai rezistenți față de boli, au somnul liniștit, au o digestie bună, nu sînt influențați de schimbarea vremii, răcesc greu sau deloc și, dacă se întîmplă să se îmbolnăvească, evoluția bolii este ușoară și vindecarea survine repede. Echilibrul lor sufletesc este mult mai stabil decît la persoanele cu o sănătate mai șubredă, orice eveniment îi găsește înarmați, gata pentru a-i face față, ei pierzîndu-și cu mare greutate cumpătul.

Cele mai bune rezultate se obțin atunci cînd preocuparea pentru călirea organismului există încă din copilărie — cînd părinții, conștienți de rolul stimulator al exercițiului fizic pentru dezvoltarea copilului, se ocupă îndeaproape de educarea lui în acest sens. Dar călirea organismului și exercițiul fizic își găsesc aplicarea la orice vîrstă, bineînțeles, cu condiția respectării unor principii obligatorii, care au rolul de a ghida procesul de călire, pentru a obține numai efecte pozitive, evitîndu-le pe cele negative.

Ce se ascunde dincolo de oboseală?

Mai frecvent, persoanele vin să se consulte la medic atunci cînd acuză stări de oboseală sau unele dureri. Oboseala este însă o stare fiziologică normală, care apare drept consecință firească a unei activități depuse un anumit timp și cu o anumită stare de intensitate. Aparent, în plină sănătate, bolnavul resimte o scădere a capacității funcționale generale a organismului, o stare de slăbiciune, cu manifestări cardiovasculare (tahicardie, creșteri ori scăderi ale valorilor tensionale), acuză o respirație accelerată și superficială, timp în care inhalarea de oxigen și eliminarea de bioxid de carbon sînt perturbate. Prelungirea unei stări obișnuite de oboseală duce la o oboseală cronică, la surmenaj, favorizează instalarea bolilor infecțioase, a psihozelor sau indirect agravează unele afecțiuni ale inimii, plămînilor și rinichilor. Constînd într-o scădere patologică a capacității de efort fizic și psihic, astenia se deosebește fundamental de oboseala fiziologică, fenomen reversibil, întîlnit destul de frecvent în viața de toate zilele. De obicei, bolnavul descrie o senzație de oboseală generală, cînd oboseala musculară se combină cu cea psihică și chiar sexuală. Este astenia difuză cînd, colateral, se poate declara și lipsa poftei de mîncare, cu alterarea stării generale sau creșterea fără un motiv anume a temperaturii. Cum ne revenim din oboseală? Alternînd activitatea cu perioade de odihnă, cu momente de destindere, cu minivacanța de la sfîrșit de săptămînă, cînd se pot practica turismul, sportul, plimbările în aer liber, hobiuri care destind, care recreează. Mișcarea rațională este stimulentul principal al proceselor metabolice, al activității sistemului cardiovascular și respirator. Paralel se constată o scădere a colesterolului din sînge, precum și încetinirea proceselor aterosclerotice în general.

Abuzul de medicamente

O societate medico-farmaceutică japoneză a publicat un referat prin care își previne compatrioții împotriva utilizării arbitrare a antibioticelor. Cercetări îndelungate au dus la concluzia că aceste medicamente nu mai au efect asupra noilor variante de microbi, care s-au adaptat între timp la „bombardamentul" cu antibiotice. Medicii niponi au în vedere preparatele din grupul tetraciclină, cloramfenicol, penicilină și altele. Pierzînd din eficacitate, aceste medicamente aduc mai degrabă daune organismului. În 1974, de exemplu, japonezii au utilizat 740 tone de antibiotice, ceea ce reprezintă 7,5 g pe cap de locuitor.

...O anchetă desfășurată din inițiativa secției farmaceutice a Asociației medicale americane a ajuns la concluzia că 30 000 de persoane își pierd anual viața în S.U.A. din pricina abuzului de medicamente. Sute de mii de americani au de suferit de pe urma efectelor secundare ale medicamentelor folosite abuziv. Numeroase cazuri de biocaj renal, de tulburări ale auzului și văzului sau de depresiuni nervoase sînt provocate de rețetele medicale excesive. Efectele secundare ale medicamentelor constituie aproximativ 10% din maladiile ce reclamă spitalizare. Această teză este susținută de dr. P.M. Brooks de la Centrul de boli reumatismale din Glasgow (Anglia). Efectele secundare sînt cu atît mai nocive cu cît se administrează mai multe medicamente simultan. Deci, atenție!

— *Pînă la sosirea dv., doctore, am luat cîteva medicamente.*

Cînd părinții sînt fumători

Afișul „fumatul interzis" este o interdicție care, chiar dacă nu este afișată, trebuie să existe permanent în conștiința părinților, mai ales atunci cînd intră în camera unui copil.

În fumul de tutun persistă 50% din substanțele toxice ale țigărilor fumate. De asemenea, pînă la o treime din nicotina tutunului fumat rămîne în fumul din cameră. Acesta conține în plus oxid de carbon, precum și alte substanțe toxice sau radioactive (piutoniu, cesiu radioactiv), substanțe cu influențe grav negative asupra organelor vitale ale copilului mic și mai ales asupra sistemului său nervos central.

Indirect, aceasta se răsfrînge și asupra circulației sanguine și a respirației copilului mic. O experiență efectuată cu ajutorul unui izotop radioactiv al iodului a dovedit că acțiunea nicotinei duce la constricția vaselor de sînge și automat irigația cu sînge este redusă. Nicotina perturbă asimilarea vitaminei C.

Dacă mama care alăptează fumează, copilul va suferi, deoarece va primi nicotina pe două căi: din aer și prin laptele supt. Sub influența dăunătoare a nicotinei, copilul mic are o paloare specifică a tegumentelor, slăbește, nu doarme bine, este agitat și uneori stagnează în greutate.

Copilul mic are o capacitate mai redusă a plămînilor și o respirație superficială, pentru care cu atît mai mult are nevoie de aer curat!

Adevăruri despre alcool

Consumul excesiv de alcool este o boală cronică, cu repercusiuni directe asupra parametrilor principali ce susțin sănătatea organismului uman. Odată absorbit, alcoolul își începe un

drum periculos în organism, deteriorînd starea de sănătate a individului în cauză, dar, ceea ce este alarmant, și a descendenților acestuia.

Metabolismul alcoolului se produce în ficat, acest unic, nobil și de neînlocuit laborator. Pînă la un anumit punct, infiltrația grasă, cauzată de alcool, a ficatului poate fi vindecată (odată cu încetarea consumului de alcool).

Alcoolul împiedică utilizarea corectă a glucozei, face să crească nivelul acidului lactic în sînge, mărește cantitatea de acid uric, pregătind instalarea litiazei renale. Atacînd buna funcționare a rinichilor, alcoolul inhibă producerea hormonului antidiuretic și, prin diureză mare cantitativ, face să fie eliminate cantități mai mari de fosfați și magneziu, elemente atît de trebuitoare pentru sănătate. Întregul sistem nervos central are de suferit.

Tot alcoolul este incriminat în apariția ulcerului, a cardiopatiei, hipertensiunii, precum și în scăderea forței de contracție a mușchiului cardiac, deci a pompării sîngelui în întregul organism. Mai mult, întreaga constelație endocrină suferă de pe urma alcoolului. La bărbați, potența sexuală scade, iar calitatea produsului de concepție va fi deteriorată parțial încă înainte de naștere.

Știința modernă a relevat aspecte cu totul particulare privind relația dintre alcool și biologia umană. S-a demonstrat în acest sens sensibilitatea crescută a copiilor, a adolescenților și a vîrstnicilor față de acest produs. Se consideră apoi că femeile sînt mai susceptibile în ceea ce privește agresiunea alcoolică decît bărbații.

Ce este nou în gastrotehnia și alimentația rațională?

Concluzia generală a specialiștilor de la Centrul național francez de coordonare a studiilor și cercetărilor cu privire la alimentație și nutriție, cît și de la Centrul național român de nutriție și boli metabolice este că de vreo zece ani încoace în Europa se mănîncă mai echilibrat, mai adecvat, dar încă mai avem de învățat. Am putea evita multe neplăceri dacă am fi mai precauți: obezitatea, cît și majoritatea hiperlipoproteinemiilor sînt cauzate cel mai adesea de un aport caloric excesiv (chiar dacă pacientul declară că „nu mănîncă mult", calculul caloric al dietei sale zilnice demonstrează contrariul). Cauzele patologice ale obezității sînt rare — deci atenție: la cît mîncăm și ce mîncăm.

În timpul iernii, untul și, în cantități moderate, chiar slănina, reprezintă o excelentă sursă de vitamina A. Or, vitamina A este indispensabilă sănătății și pentru cei mai mulți oameni este mai ușor să și-o administreze pe cale naturală decît pe cale medicamentoasă (știut fiind că majoritatea suportă cu greu drajeurile sau picăturile de vitamina A). Deci: nu puneți unt sau untură în orice sos — și nici nu mîncați zi de zi mîncăruri cu sosuri copioase —, dar utilizați-le, cu moderație, evident. Mîncați legume și fructe proaspete și hrănitoare, în sezonul lor, nu ca trufandale.

Mîncați cîte puțin, de mai multe ori pe zi. Mîncăcioșii, dimpotrivă, ar trebui să ia, în afară de micul dejun, numai două mese pe zi, dintre care una, fie cea de seară, fie cea de prînz, să fie cît se poate de frugală.

Specificul culinar românesc poate fi oare încadrat în normele unei alimentații profilactice, raționale?

Sigur că da, însă cu o condiție: făcînd apel la GASTROTEHNIE, adică la o știință modernă a gătitului, care ne învață să pregătim o mîncare aspectuoasă și gustoasă fără a omite următoarele condiții exprese pentru alimentația rațională:

- Păstrarea integrală, în alimentul gata pregătit, a valorii nutritive inițiale, prin pregătirea acestuia în vase de fiert sub presiune.
- Folosirea corectă a tehnicilor de preparare, în așa fel încît alimentul să fie mai ușor de digerat, deci pregătit prin fierbere sub aburi sau frigere fără grăsime.
- Condimentarea rațională a mîncărurilor pentru a nu le transforma în iritante să se facă prin folosirea condimentelor ca: menta, busuiocul, verdețurile, coriandrul.
- Înlocuirea unor tehnici curente cu altele care dau alimentului aceeași savoare, fără a-l face nociv, adică înlocuirea rîntașurilor și a prăjelilor cu sosuri dietetice, folosirea mai largă a soteurilor, a legumelor fierte, a salatelor etc.

Grupaj realizat de
dr. MIOARA MINCU,
directorul Spitalului
„Dr. I. Cantacuzino"

ÎN AȘTEPTAREA COPILULUI

Maternitatea, această extraordinară înfiripare a vieții din viață este, într-un fel, sensul major, cu nimic de egalat, al împlinirii firii. O femeie fără copii rămîne un vis nerealizat. Cu gingășia și candoarea sa, trăirea sentimentului zămislirii lasă în sufletul mamei de fiecare dată emoția unui început de lume. Marcată de maturitatea cu care se întemeiază o familie, nașterea copiilor îi dă acesteia, în sensul cel mai adevărat, putere și frumusețe. Cu nașterea fiecărui copil, comuniunea dintre soți se transformă în cea mai desăvîrșită și mai durabilă iubire. Ei, copiii, duc în generațiile care vin, urcînd mereu mai sus, proiectele și speranțele părinților lor.

Anii cei mai favorabili pentru aducerea pe lume a copiilor sînt anii tineri, cînd organismul femeii se adaptează ușor și rapid graviditățli, cînd nașterea are consecințele sale pozitive asupra sănătății mamei. Cu purtarea fiecărei sarcini, organismul tinerei mame face continuu, vreme de 9 luni, o baie de hormoni, prin aceea că placenta funcționează cu multiple influențe pozitive endocrine.

Pentru sănătatea ei, cu deosebire a vieții ce o va naște, viitoarea mamă trebuie să respecte o perfectă stare de igienă, să se alimenteze științific, să evite medicamentele de orice fel, în afara celor prescrise expres de medic. Este știut că sănătatea părinților, a mamei în special, influențează sănătatea copiilor. În timpul sarcinii, controalele prenatale trebuie făcute cu regularitate. Orice simptom nou trebuie urgent adus la cunoștința medicului. Femeia gravidă transpiră mult, cu deosebire în ultimele săptămîni ale sarcinii. Este urmarea hiperfuncției în care intră glandele sudoripare, în scopul expres de a înlesni eliminarea prin rinichi a sărurilor și mai ales a toxinelor provenite atît din sîngele mamei, cît și din cel al fătului. Transpirînd, organismul matern își reglează atît temperatura proprie, cît și a produsului de concepție. Mai mult, este posibilă chiar apariția unor secrești vaginale inofensive care, deci, nu necesită un tratament anume, dar pentru care dușurile cu apă călduță trebuie făcute zilnic și ori de cîte ori este nevoie. În plus, se recomandă folosirea de lenjerie intimă mereu proaspăt spălată. Cu indicația ca durata dușului să nu fie mai mare de 3—5 minute, este bine de știut că acesta, făcut seara, înainte de culcare, are efect sedativ, este somniferul gravidei. Sînt multe femei care preferă băile cu aburi. Ei bine, în graviditate, și cu deosebire înainte de naștere, acestea trebuie complet evitate.

În timpul graviditățli, irigațiile nu sînt necesare. În perfecționarea sa, natura organismului matern își ia singur măsuri de apărare a sarcinii. Una dintre acestea este creșterea aciditățli secreției vaginale ca element de anulare a posibilelor infecții.

Igiena sînilor va urmări, în interesul sănătății viitoarei mame, pregătirea pentru alăptare, prevenirea infecțiilor, formarea mameloanelor (cu proeminențe potrivite pentru supt). Zilnic, masajul realizat cu mișcări blînde, line, pe sînii unși cu o cremă pe bază de lanolină, expunerea liberă a sînilor la soare, aer și lumină, sînt formule de igienă pentru pregătirea alăptării la sîn a copilului așteptat. Nu se recomandă ca mameloanele să fie unse cu glicerină sau cu alcool, deoarece tocmai aceste substanțe fac să apară fisuri mamelonare care sînt dureroase și împiedică alimentarea naturală a copilului.

În ce privește alimentația sănătoasă a femeii însărcinate, ar trebui mai întîi de înțeles următoarele: dezvoltarea fătului necesită formarea de noi țesuturi, dar se știe că formarea acestora nu rezultă din creșterea aportului alimentar oferit mamei, ci din reducerea pierderilor de substanțe nutritive, sau altfel spus din „economia" metabolică indusă de sarcină. Creșterea aportului alimentar al femeii gravide nu va modifica prin nimic viteza dezvoltării fătului, care va rămîne în parametrii săi normali. Este adevărat că la începutul sarcinii, metabolismul mamei, mai ales în ceea ce privește proteinele, se modifică. Astfel, proteinele sînt stocate în organismul mamei pentru ca în ultimele luni să fie folosite intensiv de făt, în propria sa nutriție. Greutatea cu care se naște copilul depinde mai mult de greutatea mamei la începutul sarcinii decît de numărul de kilograme pe care le acumulează ea în timp ce este gravidă. Alimentația științifică, excluderea totală a alcoolului și fumatului vor asigura nașterea unui copil sănătos, cu o greutate normală, ferind-o pe viitoarea mamă de instalarea unei obezități cu tot cortegiul său de boli asociate. Cu excepția gravidelor pentru care medicul a diagnosticat risc obstetrical crescut, celelalte gravide trebuie să ocolească viața sedentară. De aceea, sînt de recomandat mersul pe jos și plimbările în aer curat. Practicarea unor exerciții fizice ușoare care

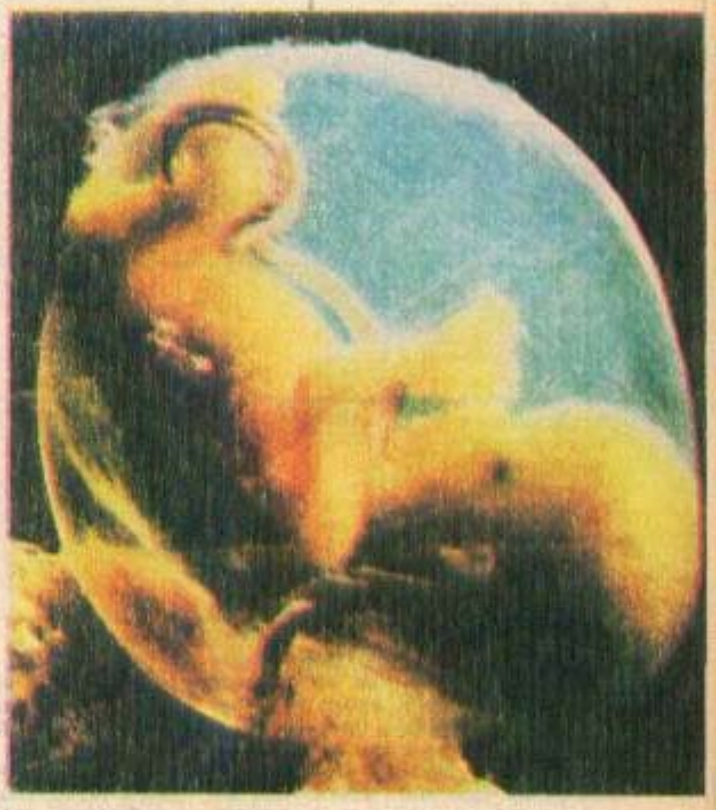

să activeze funcțiile vitale, să fortifice organismul matern, învățarea unor metode de respirație utile în actul nașterii vor fi deosebit de binevenite. Evitarea stărilor de tensiune, a supărărilor va asigura un fond viguros sarcinii, precum și nașterii propriu-zise. Igiena psihonervoasă a viitoarei mame are importanța sa în sănătatea și evoluția sarcinii. Înconjurată cu dragoste și înțelegere de soțul său și de ceilalți membri ai familiei, ferită de eforturi, viitoarea mamă va căpăta încredere, siguranță și va aștepta fără emoții nașterea. Și atunci cînd va auzi întîiul strigăt al copilului adus pe lume, ea, tînăra mamă, care 9 luni de zile a trăit continuu, secundă cu secundă, tulburătorul miracol, va fi fericită pentru marea ei împlinire de viață, copilul!

Conf. dr. IOAN LEMNETE

MINICURS DE PUERICULTURĂ

Copilul în prima lună de viaţă

Iată, aşadar, că şi dv. aţi realizat fascinanta minune a lumii. Din viaţa dv. aţi dat vieţii copilul. După atîtea luni de aşteptare, vreme în care l-aţi imaginat, iată-l, s-a născut!

Cîtă vreme a stat în uter, fătul s-a „lăfăit" în baia lichidului amniotic, care i-a asigurat o căldură superioară celei a corpului matern. Pentru el, atunci, important era să piardă din excesul de căldură, acum, după naştere, trebuie însă să se acomodeze mediului extern.

Copilului examinat pe loc, în chiar momentul naşterii, medicul îi va stabili aşa-numitul scor Apgar, pe care îl va nota în foaia de observaţie a copilului cu note între 0 şi 10. Ce este scorul Apgar? Numit astfel după numele australienei Virginia Apgar, care a imaginat o schemă cu principalii parametri ce trebuie de observat la naştere, scorul Apgar este de fapt întîiul examen medical şi diagnostic complet al nou-născutului. Iată ce se urmăreşte în principal: culoarea tegumentelor, mişcările respiratorii, bătăile inimii, tonusul muscular, reflectivitatea sau răspunsul la anumiţi excitanţi. Conform tabelului, scorul Apgar se calculează astfel:

Numărul punctelor	0	1	2
Coloraţia tegumentelor	Albastre sau palide	Trunchiul rozat, extremităţile albastre	Coloraţia roz uniformă
Mişcările respiratorii	Absente	Neregulate, slabe	Regulate, pline, viguroase
Bătăile inimii	Absente	Rare, sub 100 pe minut	Peste 100 pe minut
Tonusul muscular	Flasc	Tonus moderat, extremităţile se flectează incomplet	Tonus ferm, membrele se flectează complet, mişcări active
Reflectivitatea (se cercetează prin reacţia nou-născutului la excitanţi; reacţia la sonda de dezobstruare sau de administrare a oxigenului)	Absentă	Strîmbă faţa (grimasă)	Ţipăt, tuse sau strănut

Aşadar, dacă pentru fiecare din cele cinci constatări se vor acorda cîte 2 puncte, scorul Apgar primit va fi 10. Cînd în punctajul total se adună însă şi cifre de zero sau 1, acesta va fi, se înţelege, mai mic. De exemplu: cînd prima constatare este notată cu 2, a doua cu 0, a treia cu 2, a patra cu 1 şi a cincea tot cu 1, scorul Apgar primit la naştere este de 6. Cunoscînd ce note a obţinut copilul ei la naştere, mama va spune dintr-o dată medicului de circumscripţie, anunţîndu-i de fapt nota, totul despre sănătatea cu care pruncul ei a intrat în viaţa extrauterină.

Cunoaşteţi-l!

• După naştere, în numai cîteva ore, întreg tractul gastrointestinal al nou-născutului este „colonizat" cu microbi. La sugarii alimentaţi natural flora intestinală este monomorfă, reprezentată de bacilul bifidus; la cei hrăniţi artificial, este o floră polimorfă, în care predomină bacilul coli. Sînt germeni saprofiţi, care au mare importanţă în digestia alimentelor şi în sinteza unor vitamine.

• Unora dintre nou-născuţi li se umflă pleoapele, ceea ce îi împiedică să deschidă ochii. Alţii au nişte mici puncte sîngerii pe globul ocular, lîngă iris, care dispar de la sine. Majoritatea nou-născuţilor au strabism, dar faptul nu are nici o importanţă atîta vreme cît ei nu îşi coordonează mişcările globilor oculari.

• Cînd nou-născuţii îşi anunţă dorinţa de a suge, dar se pare că ceva îi împiedică, trebuie văzut dacă aşa-numitul „frîu al limbii" nu este inserat prea anterior. Tăierea acestuia se face însă numai de către chirurg.

• Mamelor li se pare, şi aşa este, că în primele zile copilul are burtica prea mare. Dacă a avut scaun, eliminînd meconiu, nu este nici un motiv de îngrijorare.

• Cordonul ombilical, prin care în tot timpul vieţii intrauterine fătului i-a fost transmisă hrana, este ligaturat şi secţionat la naştere şi, în mod normal, bontul ombilical în a 5—6-a zi trebuie să cadă. Plaga ombilicală se tamponează cu alcool de 60—70° şi se pudrează cu praf de sulfamidă, pansîndu-se steril zilnic. Întrucît ea este o poartă de intrare pentru microbi.

• La băieţi, scrotul (punguţa cu testicule) poate prezenta un hidrocel, fiind plină cu un lichid care împiedică palparea testiculelor, dar care se va retrage în cîteva luni.

• Mai frecvent la fetiţe, mamele pot să observe din primele zile după naştere aşa-numita luxaţie congenitală de şold. Dezbrăcată şi ţinută cu picioruşele apropiate şi bine întinse, cutele pielii de pe coapse trebuie să fie egale. În caz contrar, medicul va controla prin manevra Ortolani, sau semnul resortului, existenţa luxaţiei. Manevra care confirmă, sau nu, corecta aşezare a capului de os femural în articulaţia şoldului este făcută numai de medic.

• Un mijloc eficace de precizare a faptului dacă sugarul nu a suferit cerebral în timpul naşterii este reflexul Moro, care se declanşează trăgînd brusc în ambele părţi de marginile scutecului pe care este aşezat copilul. Simţind mişcarea, nou-născutul depărtează braţele de torace şi deschide pumnii, apoi flectează din nou pe torace braţele şi închide pumnii. Răspunsul este bun, copilul nu a suferit cerebral, deci, în timpul naşterii.

• Reflexul de apucare este înnăscut la copii şi se verifică chiar de către mamă: gîdilat uşor pe tălpi, nou-născutul îşi va flecta degetele picioruşelor. Gîdilat în palmă, dacă este sănătos, el va strînge degetul adultului.

• În primele zile, nou-născutul stă cu ochii închişi, dar, ridicat vertical în braţe, îşi îndreaptă privirea spre fereastră, dacă e zi însorită. Verificaţi însă calitatea vederii astfel: se face complet întuneric în cameră, copilul este ţinut în braţe şi în momentul în care îşi deschide ochii aprindeţi brusc o lanternă spre faţa copilului şi observaţi cum pupilele lui se micşorează. Dacă lucrurile se petrec aşa, sănătatea vederii lui este perfectă.

• Faceţi un zgomot puternic, trîntind de exemplu uşa, şi copilul va tresări speriat, va strînge pleoapele sau va plînge. În acest caz auzul copilului este bun.

• În primele două-trei zile după naştere poate apărea pe corpul nou-născutului o erupţie urticariformă, aşa-numitul eritem toxic alergic. Este datorată pătrunderii unor alergeni placentari în sîngele copilului în timpul naşterii. Dispare rapid şi de la sine.

• Alimentat artificial, nou-născutul poate avea adesea regurgitaţii, aerofagie, balonări, constipaţie, poate ţipa, dînd impresia că-i este foame.

Dacă v-aţi convins că a mîncat bine, daţi-i 50 ml de ceai cald, puneţi-i pe burtică o compresă stropită cu alcool şi apă, provocaţi-i un scaun cu un mic supozitor, timp în care se elimină şi gazele, apoi culcaţi-i pe burtică ori purtaţi-i în braţe lipit de dv.

• Laptele de mamă îl apără de infecţii. Este demonstrat că această „hrană vie" este alimentul ideal pentru nou-născut. Conţinînd aminoacizi, vitamine, săruri minerale, laptele de mamă are o puternică acţiune antimicrobiană. Aceasta se explică prin anticorpii conţinuţi, care sînt antipoliomielitici, antivirali etc. O fracţiune specială a imunoglobinei A din laptele matern are rol împotriva streptococilor şi pneumococilor. Alăptarea în condiţii optime, cu cantităţi suficiente de lapte matern, ţine în primul rînd de excitaţia mecanică la nivelul sînilor (punerea cu regularitate a sugarului la sîn), dar mai ales ţine de buna dispoziţie a mamei, de dorinţa de a alăpta.

• Primul supt poate fi dureros. Mameloanele sînt sensibile sau nu sînt formate, sînt uşor înfundate, ceea ce împiedică buna alăptare a nou-născutului. În primele zile, în timp ce alăptează, mama poate simţi contracţii uterine uşor dureroase. Acestea sînt binevenite, deoarece asigură revenirea la forma şi constituţia normală a uterului.

• La primul supt, nou-născutul se comportă diferit: unii parcă s-au născut cu iecţia învăţată — ştiu să sugă bine. Alţii, din contră, nu deschid gura, ci dorm. Acestora trebuie să li se deschidă gura, apăsîndu-i pe bărbie sau foarte uşor să li se astupe nasul prin apropierea aripilor nazale. Automat, copilul deschide gura şi atunci mama introduce mamelonul şi o parte din areolă.

• Apăraţi-l de îmbolnăviri. Alimentaţia ştiinţifică sănătoasă previne multe dintre îmbolnăvirile specifice sugarilor. Bolile favorizate de o alimentaţie neraţională pot surveni în viaţa de sugar, dar se pot declara şi mai tardiv. Dealtfel, se spune că sănătatea adultului şi chiar a omului vîrstnic se „construieşte" din anii copilăriei.

• Prevenirea infecţiilor. Alăptat la sîn, sugarul va face mai rar infecţii ale tractului digestiv decît dacă este hrănit artificial. Laptele mamei îi asigură maturizarea sistemului său imunitar, fiind în acelaşi timp un excelent antidot al unor boli infecţioase. În laptele uman există mulţi factori de apărare asemănători celor din sînge: limfocite, granulocite, imunoglobine. Lactoferina din laptele mamei are o acţiune bună asupra bacteriilor şi ciupercilor, lactoperoxidaza anulează stafilococii, lizozimul este antibacterian.

• Preveniţi bolile alergice. Sugarul face frecvent alergie la laptele de vacă. Proteina din lapte la care se sensibilizează sugarul este betalactoglobulina, care este absentă în laptele mamei. În organismul femeii care alăptează se face un transfer pasiv de anticorpi către sugar, elaboraţi de mamă, care fac să se reducă contactul dintre antigenul conţinut în alimentul pe care îl primeşte sugarul şi mucoasa sa intestinală. Dealtfel, sugarii care au un trecut alergic în familie trebuie să beneficieze de o prelungire a alimentaţiei la sîn.

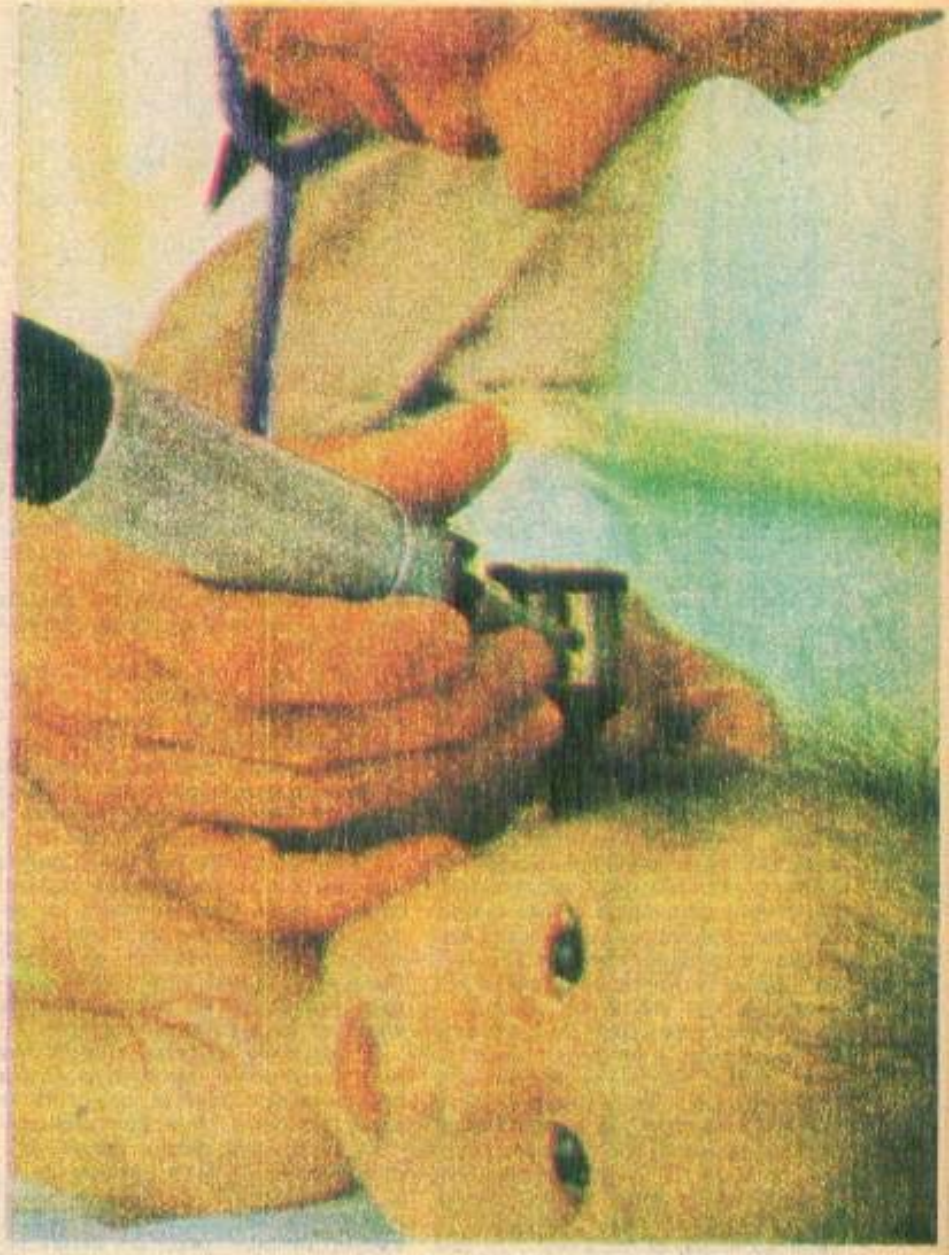

• Preveniţi anemia prin lipsă de fier. Atît laptele matern cît şi cel de vacă au procente mai mici de fier (0,3—1,5 mg) decît nevoile sugarului, care merg pînă la 15—16 mg pe zi. Sugarul se naşte însă cu „depozitele" sale de fier, localizate în special în ficat, care împiedică apariţia bolii. Alimentat însă 3—4 luni exclusiv cu lapte şi în special cu lapte de vacă, aceste depozite se golesc. Aşadar, o primă măsură a prevenirii anemiei prin lipsă de fier este diversificarea corectă a alimentaţiei, adică introducerea treptată în hrana copilului a alimentelor ce conţin fier ca: ficat, carne, gălbenuş, legume verzi (pătrunjel, spanac, fasole verde, salată). De asemenea, medicul pediatru este în măsură ca, atunci cînd este cazul, să instituie aportul medicamentos de fier.

• Preveniţi rahitismul. Rahitismul este rezultatul carenţei de vitamină D. Nevoia zilnică pentru această vitamină din partea sugarului este mare şi nici un fel de lapte n-o poate acoperi complet. Cu toate acestea, în laptele mamei este o cantitate mai mare de vitamină D, care protejează în parte sugarul alimentat la sîn împotriva rahitismului. Alimentaţia dată sugarului şi diversificată corect prin asigurarea unor alimente cu conţinut bogat în vitamina D (uleiul vegetal, untul, ficatul) se completează cu vitamina D sub formă medicamentoasă în profilaxia rahitismului, începută chiar din prima lună de viaţă, după indicaţiile medicului.

Întîiul lui limbaj — țipătul

Cum să comunice cu noi, adulții, ei care abia a venit pe lume? După ce să ne recunoască și mai ales cum să ne demonstreze trebuințele lui? Singurele mijloace la îndemînă îi sînt țipătul și plînsul. Ei, țipătul acela triumfal, al intrării lui în lume, va fi pentru nou-născut și sugar întîiul său limbaj cu noi. Chemător, cu un fior de teamă în răsunet, modulat, țipătul nou-născutului și al sugarului mic vine să descifreze întîiul său vocabular. Este uimitor cum tinerele mame știu să citească exact chiar din primele zile enigmaticul lor mesaj. Ascultînd țipătul micuțului, ele, mamele, știu dintr-o dată cauza: îi este foame, s-a udat, îl doare ceva, se alintă etc. Acultat, înregistrat, transcris și măsurat, țipătul ca formă de limbaj al sugarului a fost înscris pe portativ.

Mai înainte de orice, un lucru este clar și precizat: auzindu-și pruncul țipînd, puisul mamei se accelerează, potențialul său bioelectric se ridică. Mamele care alăptează constată chiar că, înregistrînd țipătul sugarului, imediat acestea își simt mameloanele gata să secrete lapte. Mary D. Santer Ainsworth, încercînd să descifreze țipătul ca limbaj al sugărului mic, și-a constituit o echipă de colaboratori care au „lucrat" la domiciliul a 26 de mame cu copii mici. Înarmați cu microamplificatoare, aparate de înregistrare, de fotografiat etc., coechipierii tinerei englezoaice mergeau în locuințele respectivelor mame, încercau să deranjeze cît mai puțin posibil și timp de cîteva ore notau și înregistrau totul: țipetele copilului, tipul de reacție al mamei, atitudinea sa, ce făcea, ce nu făcea ea pentru copil. Studiul a durat un an, cu cîte patru vizite pe trimestru. Apoi, o nouă echipă a reluat vizitele în respectivele familii, notînd cu riguriozitate tonurile țipetelor și plînsetele copilului. Rezultatele s-au confruntat cu cele realizate în prima parte a studiului în laborator. Țipătul așa-numit de bază este un fel de țipăt normal, durează o jumătate de secundă (mai exact 0,6 secunde) și este urmat de o inspirație foarte scurtă, una sau două zecimi de secundă, apoi cu un șuierat mai ascuțit, țipătul pare puțin mai lung. Cîteva luni țipătul său de bază are această formulă și are o frecvență de 250 pînă la 450 herți.

Țipătul de mînie sau de supărare este ușor de recunoscut de părinți. Auzindu-l, adulții sînt exasperați, singura calmă este mama. Este o variantă a țipătului de bază, transformat de forța cu care copilul face să treacă aerul prin corzile vocale. Aceasta îi dă, dealtfel, variația de sunet.

Țipătul de durere este jalnic, durînd una sau mai multe secunde (4,2 secunde), după care urmează o perioadă aproape dublă de liniște (7 secunde), timpul necesar expirației. După aceasta însă vine o serie de țipete expiratorii, de durată variabilă, alternînd cu șuieratul inspirației.

În țipătul de chemare, cînd de fapt nu-i doare nimic, dar dorește să știe că cineva este lîngă el, copilul la început scîncește, apoi țipă prelungit.

Ce faceți cînd copilul plînge? Studiile realizate de Alain Lazartigues, ca și cele aparținînd lui Mary D. Santer Ainsworth demonstrează că țipătul este un veritabil mesaj din partea copilului. Răspunzîndu-i, stabiliți dialogul cu el, care pe zi ce trece se îmbogățește. Cu vremea, începeți să priviți în ochii copilului dv. și îl veți vedea surizînd, semn care la vîrsta de două luni exprimă deja sentimentul său de mulțumire. Dealtfel, mimica micuțului este un întreg și bogat limbaj, pe care mamele învață repede să-l decodifice.

Dar nu uitați, mai tîrziu, copiii care plîng des sînt cei cărora mama nu le-a știut recepta și interpreta la vreme țipetele. Către vîrsta de 1 an, copiii plîng mai ales cînd chemările lor nu sînt luate în seamă.

Verificați însă următorul test: cînd plînge, indiferent din ce motiv, luați copilul cu drag în brațe, vorbiți-i calm, cîntați-i și plimbați-vă cu el, ținîndu-l lipit de dv. Supărarea îi va trece ca prin farmec și, fericit, va începe să rîdă.

8 Întrebări ale mamelor către pediatri

Fericirea de a aduce pe lume copii este ca un infinit liman însorit. Preocupați de noua lor calitate, tinerii părinți se adresează pediatrilor cu o sumedenie de întrebări. Sînt întrebările primelor 1 000 de zile de viață și, cu deosebire, ale întîiului an parcă iată cîteva dintre acestea care revin cel mai frecvent.

1. Îi este parcă mereu foame, caută sînul și plînge. Ce fac?

Alăptați-l. Alăptați-l la cerere. Este o lege a primei luni de viață. Atenție însă, pauza între 2 supturi trebuie să fie de cel puțin 2—2,1/2 ore. Dacă plînge noaptea și v-ați convins că îi este foame, dați-i un supt normal. Vă înșelați dacă credeți că-i păcăliți cu puțin ceai. Va adormi, poate, dar se va trezi curînd, și-și va repeta dorința unui supt. După primele săptămîni, cînd cantitatea de lapte supt crește în majoritatea cazurilor, aceste supturi

de noapte vor dispărea micuțul odihnindu-se liniștit. Dacă nou-născutul plînge însă mult noaptea și refuză sînul, prezentați-i numaidecît medicului. Poate dv. nu aveți suficient lapte și atunci, desigur, nu se satură. Încercați, după sfatul medicului pediatru, să-i alimentați mixt. Dați-i deci noaptea să sugă un biberon cu lapte. Nu vă temeți că depășiți doza permisă. Dacă nou-născutul plînge după supt înseamnă că nu suge suficient. Pentru a-i alimenta mixt, alegeți un lapte praf și diluați-l după sfatul medicului. Oricum, nu-i dați grîș cu lapte înainte să fi împlinit 4 luni!

2. *Nu regurgitează aerul înghițit în timpul suptului.*

Fiecărui copil în parte, acest fenomen îi este propriu. Pentru cei mai mulți, după supt, o simplă ridicare în poziție verticală și o ușoară bătaie pe spate fac ca aerul să fie evacuat. Alții însă trebuie așezați pe burtă sau într-o parte. Încercați să îl culcați pe o parte, cu capul ușor ridicat pe pernă.

3. *Trebuie să-i fac gimnastică?*

Dv., tinere mame, nu uitați un lucru de importanță deosebită. Orice apropiere fizică între copil și mama sa, în condiții de liniște, îi face plăcere, îi creează sentimentul de siguranță. Jucați-vă cu el, făcîndu-i în același timp mica sa gimnastică. Manevrați-i picioruşele de parcă ar rula pe bicicletă, ridicați-i cu blîndețe brațele în mișcări calme și, nu uitați, vorbiți-i în tot acest timp cu ton drăgăstos, surîzînd. Cine știe dacă nu dv. sînteți întîiul antrenor al unui viitor campion olimpic?

4. *Pînă cînd se sterilizează biberoanele?*

Atîta timp cît sînt folosite pentru hrana sugarului, biberoanele sînt obligatoriu sterilizate, prin fierbere. În mod special, laptele atrage microbii, așa încît biberoanele trebuie ținute în cea mai perfectă stare de igienă.

5. *În ce poziție să-l culc?*

Nu-l lăsați continuu numai pe spate, dar nici numai pe burtică. În acest ultim caz, copilul va fi împiedicat să-și miște în voie picioruşele. În primele zile după naștere veți constata chiar că micuțul își ține picioruşele unul peste altul, în poziția în care a stat în uter. Dați-i posibilitatea să-și miște picioruşele și mînuțele, lăsîndu-i destășat. Culcați-l pe o parte și pe cealaltă, supraveghindu-i cu atenție însă să nu se întoarcă cu fața complet spre pat, cînd poate fi pericol de asfixiere.

6. *Care este poziția ideală pentru alăptare?*

Aceea în care dîndu-i copilului sînul sau biberonul să-i asigure maximum de comoditate. După ce și-a spălat mîinile și mameloanele, mama îl așază pe pat, lîngă ea, pe partea sînului oferit. După primele săptămîni ea se poate instala pe un fotoliu sau pe canapea. Comoditatea deci pentru copilul ținut cu drag pe brațul mamei sale, lacom și legat prin supt de sînul generos, bogat. Acestea sînt singurele reguli de conduită din partea dv. ca mamă. Restul, tete-à-tete, ca doi îndrăgostiți, în poziția ușor verticală, cu ochii la fiecare gest al sugarului, și alăptarea devine un gest de mare satisfacție. Dați-i să sugă din ambii sîni, cu o eventuală scurtă pauză. Suptul nu trebuie să depășească 20—30 de minute. Este demonstrat că sugarul își ia cea mai mare cantitate din rație să numai în primele minute de supt.

7. *Cînd să-l cîntăresc?*

Cîntărirea înainte și după supt, cu scopul numai de a ști exact care este rația pe care și-a stabilit-o copilul, este cu totul inutilă. Mai mult, copilul își poate lua de fiecare dată cantitativ o altă porție de lapte. Dacă sugarul plînge la cîteva minute după alăptare și dacă aveți senzația că dv. aveți insuficient lapte, cîntăriți-l. În mod obișnuit, nou-născutul trebuie cîntărit săptămînal în primele luni. Însemnați-vă creșterea lui în greutate și consultați medicul cînd aceasta scade alarmant sau stagnează. Este bine să aveți un caiet special în care să însemnați amănunțit date de dezvoltare psihosomatică ale copilului. Cu ce greutate s-a născut, ce scor Apgar a primit la naștere, cîte grame a scăzut în primele zile de viață, cît a luat în greutate în fiecare lună. Mai mult, înscrieți în respectivul caiet al copilului cînd a început să gîngurească, la ce vîrstă a făcut primii pași, dacă plînge prea mult, ori, din contră, este vesel, neastîmpărat etc. Nu este greu ca în fiecare zi cînd vi se pare că o „noutate" a survenit în viața micuțului, în dezvoltarea sa psiho-motorie, să o însemnați. Va fi oglinda lui de sănătate de mai tîrziu, care va sta la baza multor interpretări ale diagnosticelor sale de sănătate.

8. *Pe mine, mama, mă recunoaște copilul?*

Din primele zile, comunicarea între mamă și copil este la punctul maxim în timpul suptului. Sugarul își ține privirea parcă „agățată" de cea a mamei. Sînt minutele în care copil și mamă fac o singură ființă și apropierea născută în acest moment este miraculoasă și unică.

Dacă pare nemulțumit, este suficient ca mama să-i vorbească cu vocea sa dulce, alinătoare, pentru a constata că el, copilul, o ascultă și o privește cu atenție. După primele luni de viață, mamă și copil fac un duo în care se cunosc și se recunosc. Mama începe să înțeleagă nevoile copilului, să-i interpreteze țipătul după intensitatea și modulația sa, să știe de ce plînge. Surîsul, semnele recunoașterii mamei sale nu vor întîrzia să apară.

Consultant conf. dr.
LUCIA VĂTĂȘESCU — BUTUCEA
șefa disciplinei de puericultură
a I.M.F. București

Cum învățăm copilul să se spele pe dinți

De la vîrsta de un an și opt luni pînă la vîrsta de doi ani, copilul va fi luat de către părinți pentru a-i asista cînd ei își fac igiena buco-dentară. Spiritul de imitație deosebit de dezvoltat la această vîrstă trebuie speculat și utilizat în sensul său bun. După cîteva ședințe în calitate de asistent, copilului i se va da cadou o periuță, o pastă de dinți și o cutiuță în care le va păstra. Copiii preferă culorile aprinse, jamele coloristice plăcute ochiului. Pasta trebuie să fie și ea colorată, frumos mirositoare și plăcută la gust.

Captați interesul copilului pentru nou și predispoziția de a vă imita, învățîndu-l într-o joacă periajul, dar la modul cel mai corect, deoarece este cu mult mai greu de a dezobișnui pe cineva de un lucru greșit decît de a-i învăța de la început același lucru în mod corect. Conduceți-i mișcările periuței, așezîndu-vă în spatele său, încurajîndu-l și lăudîndu-l. Oferiți-i însă și prilejul de a fi activ, spre exemplu, lăsîndu-l pe el să-și pună pasta de dinți pe periuță. Încercați să-i imprimați de la început mișcarea corectă, verticală, care să înceapă de la nivelul gingiei și să se termine pe suprafața dentară. Totodată, căutați să-i determinați să facă periajul tuturor suprafețelor dentare.

Copilul va fi învățat să efectueze după periaj un masaj al gingiilor, cu degetul mare de la mîna dreaptă pentru gingiile din dreapta, iar pentru gingiile din partea stîngă, masajul se va face cu pulpa degetului arătător.

Dacă la copil există spiritul de imitație, paralel există și tendința de exagerare. Deci, copilul ar putea ca, fascinat de nouă sa joacă — periajul dinților — să înceapă ca din jumătate în jumătate de oră să vrea să se spele pe dinți. Unii părinți sînt încîntați uneori de zelul copiilor. Exagerarea însă nu e bună nici aici. Dacă copilul se spală pe dinți dimineața și seara, va fi un succes incontestabil.

Vorbiți-i copilului ca din întîmplare despre ce necazuri pot avea oamenii care nu-și spală dinții și care nu vor să se ducă la dentist. Pregătiți-i astfel prima vizită la stomatolog, care în jurul vîrstei de 3 ani trebuie să aibă loc, fiind urmată apoi de controale periodice, din șase în șase luni.

Oricum, dacă ați reușit să-i faceți pe copii să practice igiena buco-dentară, ați realizat un punct important al educației sale, care va contribui mult la sănătatea și aspectul lui fizic.

Dr. FLORIN COLONAȘ,
medic primar stomatolog

Rubrica medicală este realizată de **SMARANDA SBURLAN**

DOCUMENTAR ȘTIINȚIFIC

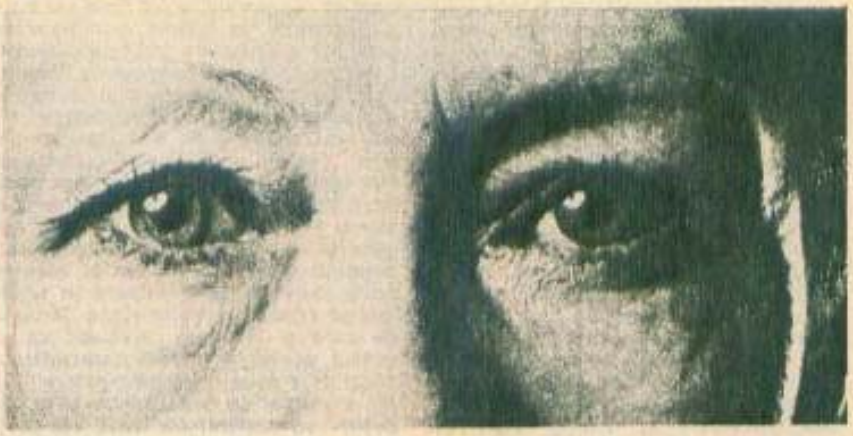

Să avansăm spre toamna vieții cu forța tinereții (II)

Un fenomen atît de complex, implicînd fiziologicul, endocrinologicul, psihologicul și în aceeași măsură socialul, nu se putea epuiza, firește, așa cu una cu două. Ne-am hotărît, deci, să revenim la frumoasele cuvinte ale lui de Ligné, cu care intitulasem, într-una din edițiile trecute ale almanahului, grupajul de articole privind problemele vîrstei a treia. Luîndu-ne îngăduința să le schimbăm puțin, pentru că de data aceasta vrem să abordăm nu bătrînețea (iarna) în general, ci un moment anume, prea bine cunoscut femeilor, care au trecut de 40, 45, 50 de ani. O facem cu atît mai mult cu cît numărul celor ce cred, greșit, că ei înseamnă pragul dincolo de care începe... declinul este suficient de mare.

Firește că este vorba de un moment biologic, deloc simplu, firește că la unele femei se pot ivi dificultăți de acomodare la această nouă etapă de viață, dar ele trebuie privite ca o experiență inerentă și deci trăită CU OCHII DESCHIȘI, cu echilibrul și înțelepciunea pe care se presupune că le-am dobîndit pînă la această vîrstă, cu puterea de stăpînire pe care ne-o conferă autoeducarea, cu discreția omului ce a învățat să-și struneasca impulsurile, neliniștile, chiar dacă ele îți amintesc, din cînd în cînd, că la orizont se ivește... toamna vieții. Mai e ceva. Și acest fenomen, oricît ar fi de inevitabil, se cuvine încorat în timpul și spațiul în care trăim. În urmă cu secole, sau poate numai și cu decenii (sau poate și azi în alte colțuri de lume), cînd menirea socială a femeii era redusă doar la nașterea copiilor și la rezolvarea unor treburi ce țineau exclusiv de perimetrul casnic, acest orizont, vidat de alte preocupări (barat de prejudecăți, ignoranță și, mai ales, de totală dependență economică) era privit cu o spaimă, pe care noi, cele de azi, nu o putem înțelege. Nu avem timp și mai ales nu vrem să o simțim drept o nouă „vîrstă critică". Implicate major în viața societății, aflate la vîrsta cînd potențialul creator atinge un vîrf de cunoaștere, de competență, datorat achizițiilor atît de prețioase ale experienței acumulate în ani, femeile de acum și de aici au o cu totul altă perspectivă a utilității lor sociale. Viața de familie bine așezată, armonioasă, avînd la temelia ei principiile noastre de etică, echitate și demnitate își spune și ea cuvîntul.

La unele femei, dificultățile de acomodare (mai ales de ordin fiziologic și endocrin) pot fi mai mari. Cu toate acestea, concluziile fiziologilor, endocrinologilor, psihologilor, gerontologilor ne dau speranța, optimismul să afirmăm, fără rezerve, că depășirea acestor dificultăți depinde (în cele mai multe cazuri) de noi și numai de noi. De felul cum ne pregătim să abordăm acest impuls vital, pe care unii l-au numit o a doua pubertate, alții o a doua criză de creștere, o a doua tinerețe, sau chiar o a doua naștere. Misterioasă, iar uneori și dureroasă, ea ne poate face în schimb să descoperim, cu alți ochi, să prețuim, cu alte măsuri, tot ce este și poate fi frumos în zilele de toamnă ale vieții.

Nu e vorba de o boală

Într-adevăr, după 30—35 de ani de plină și rodnică maturitate, femeile (ca deatfel și bărbații, dar în alte forme și la alte vîrste), datorită diminuării producției de hormoni (estrogeni) produși de ovare, încep să aibă

unele neplăceri care, însă, nu trebuie considerate drept patogene.

Încheind cea de-a doua perioadă a vieții, începută o dată cu pubertatea, ele intră într-o nouă etapă. Așa precum schimbarea anotimpurilor se petrece uneori pe nesimțite, iar alteori e însoțită de furtuni, la fel un organism care timp de 30 de ani a fost sub influența estrogenilor se poate „revolta". Dificultățile apar adesea încă înainte de oprirea definitivă a ciclului. Fiindcă și numai o mică scădere a producției de estrogeni poate dezechilibra bugetul hormonal al organismului, apar atunci disfuncții la nivelul diferitelor organe: inimă, tiroidă, rinichi, stomac, sistem nervos etc. Nu există o regulă generală care să precizeze cînd începe, adică la ce vîrstă se instalează climacteriumul. Mai mult, prof. dr. **Andrei Demeter**, președintele Societății de medicină sportivă din România, fiziolog, atent observator al fenomenelor biologice ce se petrec în organismul femeii sportive la diferite vîrste, autor printre altele al unei foarte interesante cărți, „Femeia și sportul", e de părere că fenomenul de dispersare accentuată a acestui moment face parte din tendința secolului XX de accelerare a creșterii și dezvoltării somato-funcționale ale organismului uman, conform căreia — datorită ridicării standardului de viață, a unei alimentații echilibrate științific, a unor condiții de coabitare și igienă din ce în ce mai bune — nu numai dimensiunile corporale ale tinerelor generații sînt mai mari (înălțime, greutate), dar și perioada activă a vieții se prelungește. În consecință, climacteriumul apare la (unele) femei mai tîrziu. Se știe din date statistice certe că durata medie a vieții active a femeilor are chiar un avantaj de 2—3 ani (față de bărbați). Normal, nu se pot neglija diferențele individuale, marcate de factori genetici, educativi, alimentari etc.

Deci, între 45—50 de ani, femeile trec, unele mai ușor, altele mai greu, prin ceea ce se numește îndeobște o a doua „vîrstă critică". Ni s-au relatat cazurile, nu puține, ale unor femei care povesteau că după 46 de ani au devenit extrem de bolnăvicioase. Uneori acuzau dureri în regiunea cordului, alteori în abdomen, alteori se simțeau epuizate fără ca efortul făcut să fie deosebit; se plîngeau de bufeuri, tensiune arterială oscilantă (se pare că sistemele cele mai afectate sînt circulația sîngelui și metabolismul), apar transpirații abundente, fără motiv, insomnii, irascibilitate. În plus, apare o teamă cu totul specială. De singurătate, de boală (mai ales de cancer!). Dar în toate aceste cazuri nu este vorba, repetăm, de o patologie a organelor afectate, ci de simple perturbări, disfuncții trecătoare.

Ei bine, cui se datoresc toate aceste dezordini ce intervin în anii cincizeci ai existenței noastre?

Oricît ar părea de curios, s-a dovedit că femeia suportă mai ușor dacă i se explică clar ce se întîmplă în ea și cu ea, în acest moment critic al vieții ei biologice. Tulburările de metabolism, arată prof. dr. A. Demeter, pot determina (dar nu obligatoriu) modificări vizibile în aspectul exterior al organismului, ca și în starea de sănătate, în capacitatea de efort. Cele mai supărătoare sînt tulburările de ritm cardiac, spasmele musculare centrale și periferice; la nivelul plămînilor se produce o reducere treptată a elasticității pulmonare, oxigenarea țesuturilor fiind mai anevoioasă. Funcțiile digestive, ca și cele metabolice, nu mai lucrează, cum s-ar spune, „în plin". Tabloul nu e, firește, dintre cele mai vesele. Dar nu avem de ales decît între două căi: să ne abandonăm, și atunci toate aceste dificultăți pot degenera cu adevărat în maladii, sau dimpotrivă să ne adaptăm la această nouă stare ce se instalează în organismul nostru, la noua etapă de viață pe care o începem. Probabil că în sensul acesta a și fost caracterizată drept o „a doua criză de creștere". De noi și numai de noi depinde să o depășim, să luptăm, cu toată voința și dorința noastră de viață, împotriva acestor dezordini.

Mi se pare extrem de interesantă, de exemplu, afirmația prof. dr. A. Demeter care, după ani îndelungați de observație științifică asupra sportivelor, a ajuns la concluzia că în timp ce stresurile repetate par să grăbească momentul declanșării climacteriumului, eforturile fizice, nu prea istovitoare, dar **sistematice**, au ca efect întîrzierea (în numeroase cazuri) a instalării fenomenelor caracteristice.

Miracolul efortului fizic

Pornind de la ideea că există o CANTITATE OPTIMĂ de MIȘCARE pentru fiecare vîrstă, el este de părere că efortul fizic (în care este implicată și activitatea profesională), bine dozat, este unul din remediile naturale cele mai eficace, ce le poate face pe femei capabile să lupte, mărindu-le rezistența față de factorii stresanți, la orice vîrstă, nu doar cea tinără. Realizarea unei cantități optime de mișcare în fiecare perioadă de viață — începînd, am zice chiar, din copilărie (atenție, deci, părinți, mai ales la fetițe, nu le încorsetați nevoia de mișcare, de joc!) și continuînd cu vîrsta antepubertară, maturitate — este cea mai în măsură să încetinească, să amîne fenomenele de involuție, de uzură ale organismului aflat în situația de care vorbim. În concluzie, ne sfătuiește el, „să nu vă fie frică de oboseală. De oboseala fizică", oboseală care din punctul de vedere al fiziologului e necesară, fiindcă „refacerea ce urmează acesteia este exact cea care provoacă acele modificări favorabile adaptării organismului". Deci, miracolul efortului fizic ar fi după spusele lui: *REFACEREA, care urmînd oricărui efort fizic nu se oprește la nivelul inițial, în care ne aflam la începutul efortului, ci depășindu-l de fiecare dată, ca într-o spirală, se produce acel fenomen de SUPRACOMPENSARE* — care, susține el, nu e doar un mijloc de apărare a organismului, ci și de „pregătire" a acestuia pentru un alt eventual eveniment ulterior. Se produce, astfel, o adaptare, o călire continuă a rezistenței organismului față de solicitări. Firește, puteți spune: acest lucru e valabil la sportivi, dar la noi? Ei bine, ceea ce s-a constatat este că această REFACERE a organismului după efort *are loc la absolut toate vîrstele*. Deci și la cele mai înaintate. O cercetare recentă a lui A.P. Miller arată că din 30 de femei, un număr de 16 nu erau în stare să efectueze un test de efort, relativ ușor, pe cicloergometru. În schimb, după efectuarea unui program de educație fizică sistematică timp de 3 luni, ele au fost în stare să depășească cu mult testul inițial. Autorii experimentului au observat în plus îmbunătățirea stării generale de sănătate, precum și reducerea substanțială a medicamentelor consumate, în special a fenilbutazonei și a celor psihotrope. Iar un alt studiu, efectuat în Franța de soții Vanfrachen, tot asupra unui grup de femei vîrstnice, care au participat sistematic, de 2 ori pe săptămînă, la un program adecvat de educație fizică de cîte 2 ore, timp de 3 luni, a scos în evidență o serie de îmbunătățiri fiziologice la nivelul diferitelor organe, aparate și sisteme ale organismului. A fost relevată o revenire marcantă a funcțiilor întregului sistem nervos (reducerea substanțială a timpului de reacție la stimuli vizuali și auditivi), supus, prin exercițiile fizice sistematice, unui veritabil proces de întinerire sau, cel puțin, de oprire temporară a proceselor de degradare a centrilor nervoși superiori.

Fiecare vîrstă își are bucuriile sale!

Spuneam că vîrsta a treia poate aduce cu sine și modificări de ordin psihologic, că paralel cu criza fiziologică se poate dezvolta o alta, psihologică, uneori chiar mai dificil de străbătut decît prima. Nu puține sînt femeile îngrijorate că aceste tulburări (insomnii, irascibilitate, labilitate nervoasă etc.) să nu degenereze în psihopatii (firește, dacă ele s-au produs, trebuie neapărat consultat medicul neurolog sau psihiatru). Unele femei gîndesc neliniștite, dacă nu chiar cu disperare, „cum va fi bătrînețea dacă unele neajunsuri îmi amărăsc de pe acum existența?" Fals, pentru că tot ceea ce ele consideră îmbătrînire nu sînt decît dificultăți de acomodare. După care urmează o perioadă de liniște și seninătate, care dacă e însoțită și de înțelepciune le va aduce și-

gur la acea armonie sufletească care le va face să recunoască că viața merită să fie trăită din plin. Firește, în noile ei date. Începeți, de exemplu, prin a vă întocmi un nou buget de timp și de energie. Cum? Observîndu-vă, autoobservîndu-vă cu foarte multă atenție; descoperiți-vă propriul dv. tip metabolic, pentru ca, în funcție de el, să vă puteți răspunde la una din întrebările esențiale: cînd, în decursul unei zile, am energia cea mai mare și cît durează ea? Avînd un răspuns cît mai exact, veți fi în stare să realizați, cu obiectivitate, ceea ce puteți face și mai ales cînd trebuie să vă opriți pentru a nu vă suprasolicita. Altfel spus, după o atentă autoobservare, vă puteți planifica treburile, alcătuindu-vă un grafic cu curba eficienței personale. Această desfășurare planificată a sarcinilor și priorităților de rezolvat vă va elibera de acel sentiment de anxietate, care te împiedică să faci cum se cuvine și ceea ce poți. Mai departe: încercați să dețineți controlul propriilor dv. emoții. Secretul stă în puterea cu care reacționați constructiv, pozitiv, optimist la evenimente. Ați ajuns la vîrsta cînd știți că nu puteți împiedica sau evita unele neplăceri. Puteți în schimb controla reacția dv. față de ele, care depinde, decisiv, de modul în care le înfruntați. Se știe, unul și același eveniment neplăcut poate marca pe unii, în timp ce la alții poate provoca, dimpotrivă, o dublare a efortului. Nu există satisfacție mai mare decît cea născută din depășirea unei dificultăți, din reușita unei acțiuni. Parafrazîndu-l pe Boileau, care spunea că „fiecare vîrstă cu plăcerile sale", am putea zice și noi „fiecare vîrstă cu satisfacțiile, cu bucuriile sale". Depinde de dv., și numai de dv., ca acest impuls vital care este climacteriumul să devină vătămător sau nu. Depinde de dv. să rămîneți, în continuare, utilă sau să vă transformați, cu încetul, într-o povară pentru cellalți și chiar pentru dv. Știm, nu e ușor. Nu e ușor să te dezbari de inerții (ca de exemplu sedentarismul prelungit), de obișnuințe și tabieturi, chiar ritualuri alimentare (cafea, alcool, condimente, țigări etc.), devenite de-a lungul anilor atît de reflexe încît nu concepeți viața fără ele, dar care acum s-au transformat în „obataccle" ce trebuie ocolite, nu vă fac bine, în noul echilibru de viață pe care încercați să-i restabiliți.

NIKI GEORGESCU
Consultant științific prof. dr.
ANDREI DEMETER

DOCUMENTAR ȘTIINȚIFIC

UN PROGRAM PROPUS DE „MIRAJ"-UL BUCUREȘTEAN

Dincolo de vîrstă și, totuși, la toate vîrstele, îngrijiți-vă frumusețea!

— *Am venit la dv., tovarășă ing.* **Rozalia Speteanu,** directoarea întreprinderii „Miraj", *cu întrebările cititoarelor de toate vîrstele, care vor, cu toatele, să fie frumoase...*

— Le vom oferi tuturor cîteva sfaturi ca, indiferent de vîrstă, să se mențină, pentru a arăta bine. Îngrijirile noastre nu iau decît cîteva minute dimineața și cîteva seara, dar minutele acestea sînt de temelie pentru modul în care arătăm. Dimineața, se începe cu demachierea și curățirea feței și gîtului pentru îndepărtarea impurităților și a celulelor moarte. Se folosește un lapte demachiant, aplicat pe un tampon de vată, se fac mișcări circulare, ascendente, după care se aplică loțiunea.

— *Care nu e suficient demachiantul? Nu e prea mult și loțiune?*

— Nu, pentru că loțiunea, care se lasă pe față cinci minute, închide porii dilatați în urma demachierii. Ușor alcoolizată, loțiunea tonică îndepărtează toate impuritățile pe care laptele le-a antrenat la suprafața pielii, pregătind astfel tenul pentru aplicarea unei creme de zi. Trebuie adăugat că loțiunea înviorează și împrospătează tenul. Crema pe care o aplicăm apoi asigură protejarea, împiedicînd obturarea porilor prin depunerea de praf și impurități. Crema de zi mărește rezistența pielii la variațiile de temperatură și îi împiedică uscarea prin aplicarea produselor de machiaj, a pudrei în primul rînd, formînd un strat protector, penetrant și hidratant, constituind o excelentă bază de machiaj. Crema aceasta, de obicei hidratantă, întîrzie apariția ridurilor, menține elasticitatea și emolienta pielii.

Seara, operațiunile se repetă: curățirea, debarasînd pielea de fard și impuritățile adunate peste zi, tonifierea, urmînd momentul optim de hrănire, de refacere a rezervelor nutritive ale celulelor, întrucît numai noaptea pielea este cu adevărat destinsă, odihnită și ferită de agresiunea vîntului, soarelui. Crema hrănitoare ajută schimbul între diverse straturi cutanate, reechilibrînd gradul de hidratare.

Aș vrea să accentuez că aceste îngrijiri, care trebuie să devină obligatorii, se fac în funcție de tipul de ten: *normal*, cu un aspect întins, transparent, puțin roz, fără defecte, reprezentînd idealul pielii sănătoase; *gras*, predispus la apariția punctelor negre și acneii, dar mai rezistent la apariția ridurilor; și cel *uscat*, întins, în care pielea este aspră la pipăit, iritabilă, predispusă la ridare și deshidratare.

Îngrijirile presupun un punct de plecare elementar: curățirea pielii întregului corp, cu multă apă și săpun, pentru că altfel îngrijirile cosmetice devin un fel de „camuflare".

— Cititoarele vor să știe: deodorant sau antisudorific?

— Deodorantul înlătură doar mirosul neplăcut care se formează în zona subrațelor sau a picioarelor, pe cită vreme antisudoriticul, prin conținutul său, reechilibrează acțiunea glandelor sudoripare, înlăturînd atît transpirația cît și mirosul neplăcut. Tinerelor, în mod special, le-am recomanda antisudoriticul, pe care-l vor folosi și pe tălpile picioarelor, în cazul în care transpiră în această zonă. Și la vîrsta aceasta se transpiră...

— Numeroase cititoare, care n-au încă 18 ani, se plîng de dificultățile pe care le au cu tenul acneic. Ce să facă?

— Întreaga gamă a produselor „Margareta" pentru ele este studiată și realizată. Emulsia, primul produs din gamă, se folosește la curățirea tenurilor. Urmează apoi loțiunea specială pentru aceste tenuri, care îndepărtează filmul lipidic rămas de la demachiere. Conținînd vegetale și substanțe cu rol antiseptic și cicatrizant, contribuie la menținerea supleții și a catifelării pielii. Pentru băieți, recomandăm loțiunea „Faun", care conține substanțe cicatrizante. Aș vrea să subliniez că un ten îngrijit presupune un păr curat, bine spălat. Coșurile din regiunea frunții se datorează și unui păr gras, neîngrijit. Părul gras se spală de două ori pe săptămînă.

— Să trecem la un alt prag de vîrstă, la alte dificultăți întîmpinate, de astă dată la 40 de ani și peste 40 de ani...

— Sfaturile pe care le-am dat la început sperăm că la femeia de 40 de ani, teoretic cel puțin, au devenit o obișnuință, ferind, în mare parte, tenul de traumatismele trecerii anilor. Se presupune că, la 40 de ani, femeia știe ce este și ce nu potrivit. Dar dacă cineva începe cu îngrijirile la această vîrstă trebuie s-o facă cu atenție, să se observe bine, să-și sesizeze dificultățile tenului. Vizita la un cabinet cosmetic, o dată pe lună, este necesară, femeia fiind ajutată să-și pună un diagnostic corect asupra tipului de piele și să se îngrijească.

— În afară de produsele amintite la început, lapte demachiant, loțiune, ce creme sînt eficiente la această vîrstă?

— Enunț cîteva: Gerovital și Acantha în formula a doua, Pellamar și Bellatrix. E bine de știut că la 40 de ani nu trebuie folosită o singură cremă.

— Chiar dacă este potrivită tipului de ten?

— La acest prag de vîrstă, cremele trebuie alternate, pentru că fiecare este fabricată pe alte principii active, pe alte substanțe, cremele fiind în felul acesta complementare.

— Cît timp folosim o cremă?

— Cît ține conținutul unui recipient. Cînd se termină Gerovitalul, trecem la Acantha, apoi la Bellatrix...

— Dar la 60 de ani?

— Să se continue ceea ce s-a început în tinerețe. O piele dată cu crema potrivită, fardată ușor, va arăta mult mai bine decît una lăsată în părăsire, palidă, ridată. Așadar, nu există miracol, ci numai un plus de interes și multă perseverență.

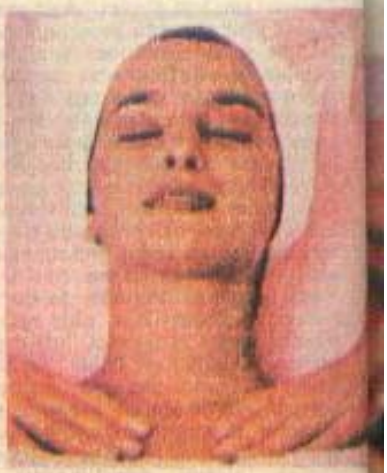

Între două tratamente cosmetice

● Măști pentru toate tipurile de ten ● Machiajul '87

Convorbire cu cosmeticiana
CARMEN GREGORIAN
de la Casa de modă „Venus" din București

— Dv. ne-ați expus toate etapele pe care le parcurge tratamentul cosmetic al unui ten la cabinet, fie în cazul celui acneic, al tinerelor, fie al altor vîrste. Dar noi am vrea să vă întrebăm, dacă este să ne referim la primul prag de vîrstă, cum își pot îngriji tenul singure tinerele între două tratamente cosmetice?

— Să-și înceapă îngrijirile prin păstrarea curățeniei întregului corp. Să-și spele vara pielea feței chiar de mai multe ori pe zi și să folosească, după demachiere, dacă nu o loțiune, o infuzie din plante, pe care și-o pot prepara singure. Pentru o infuzie cicatrizantă și dezinfectantă se pot folosi amestecate mușețel, sunătoare, cimbru, salvie, mentă, rozmarin și coada șoricelului, după care să-și aplice crema de protecție sau una medicamentoasă. (Un ten gras, cu puncte negre și acnee trebuie obligatoriu arătat medicului, pentru că de cele mai multe ori în aceste situații tratamentul cosmetic este un adjuvant al celui medical.) Seara, se adaugă îngrijirilor generale cele speciale, și anume pudra sulfamidată sau tetraciclină pe zonele afectate de acnee. Săptămînal, se poate curăța tenul cu un amestec dintr-o lingură de tărîțe, una de mălai și o linguriță de bicarbonat, după care se limpezește fața cu infuzie de mușețel. În cazul tenurilor grase se poate apela la măștile astringente. Iată o rețetă: albuș de ou bătut spumă cu zeamă de lămîie și caolin sau zeamăi pînă devin ca o cremă. Se aplică pe față și pe gît cu o pensulă. Masca se lasă pe față pînă începe să se usuce și nu pînă „crapă", pentru că în acest din urmă caz toxinele trec din nou în piele. Se mai pot folosi măști din suc de castraveți amestecat cu zeamăi, precum și cele din suc de morcovi, portocale

căpşuni, grefuri. Atenţie! sucul de roşii, deşi astringent, păteazâ, deci nu e potrivit pentru acest tip de tenuri şi aşa traumatizate.

— *Dar la alte vîrste ce recomandaţi?*

— Folosirea zilnică a unei creme hidratante, dimineaţa, şi seara a uneia grase, în special în jurul ochilor, pe bărbia dublă şi pe aripile nazale, pentru împiedicarea pierderii elasticităţii pielii, precum şi executarea corectă a masajului facial, pentru păstrarea tonusului muscular. Şi, firesc, aceleaşi apei continuu la măşti. Pentru ten gras, cu pori dilataţi sau de culoare pămîntie, 20—30 g de drojdie de bere, amestecată cu zeamă şi puţină apă de roze (care se cumpără de la farmacie). Astringente sînt şi măştile de căpşuni sau de gutui. Benefice sînt şi măştile din plante: o infuzie de muşeţel, naibă, mentă şi frunze de pătlagină amestecate cu zeamă pînă ce devin ca o pastă şi mai apoi întinse pe faţă şi pe gît. Pentru tenurile uscate, o mască din gălbenuş de ou, o lingură de untdelemn şi o jumătate de lingură de miere. Pentru tenurile uscate şi iritate, o mască emolientă din 2—3 linguriţe de tărîţe, o lingură de miere şi puţin calmac. Pentru pielea ridată, un gălbenuş de ou amestecat cu 10 g de lăptişor de matcă. E bine de ştiut că mierea, lăptişorul de matcă, propolisul au un efect calmant, cicatrizant, iar lăptişorul de matcă, la fel ca şi polenul, are un efect biologic activ de revitalizare a tenurilor.

— *Vorbiţi-ne despre machiajul anului 1987...*

— Se schimbă mult linia machiajului, renunţîndu-se la culorile sidefate, lucioase, locul lor luîndu-i cele mate, coloritul pastelat. Tenul este mult mai alb, pudra mai „luminoasă". Se renunţă în parte la farduri de obraz, tocmai pentru a se menţine luminozitatea acestuia, iar pentru pleoape se poartă culori palide: roz-pal, bleu-pal, turcuoaz şi... galben. Sînt moderne, de asemenea, rujurile palide. În nici un caz ziua ochii nu se conturează cu negru. Doar pentru machiajul de seară reapare negrul în contur, precum şi vişiniul sau brunul. Şi seara obrazul e palid, foarte puţin colorat.

Tunsori şi coafuri în stil '87

Convorbire cu **ILEANA TEODOR**, „instructoarea" echipei româneşti pentru concursuri internaţionale de coafură.

— *În 1987 purtăm păr lung sau scurt?*

— În nici un caz păr foarte lung, iar piete deloc. Fără a spune doar păr scurt, domină în moda coafurilor tunsorile aproape bărbăteşti, cu ceafa tunsă cu maşina şi părul foarte scurt la tîmple.

— *Şi pînă la ce vîrstă se poartă părul astfel?*

— Dacă-i avantajos pentru figură, de la 14 la 60 de ani, cel puţin. Firesc, tunsoarea trebuie să fie în funcţie de trăsăturile feţei, de ceea ce trebuie pus în valoare şi mai ales de ceea ce trebuie „ascuns", dar aici intervine harul celei care tunde. Eu aş spune cîte figuri, atîtea tunsori. Desigur, nu toată lumea vrea să aibă părul scurt, iar femeile care vor să-şi acopere şi să-şi îndulcească trăsăturile, pot apela la o tunsoare dreaptă, care acoperă începutul obrazului. Tunsorile şi ondularea părului sînt cu mult mai reuşite cînd părul este coafat permanent. Pentru cele foarte tinere, cu păr gras, este chiar un mijloc de a combate seboreea. E bine de ştiut că se pot executa pînă la 4 permanente pe an.

— *În ce fel trebuie îngrijit părul?*

— Spălat de cîte ori este nevoie, pînă la de două ori pe săptămînă cînd e gras, şi de fiecare dată masat cu balsam, care îi dă supleţe şi luciu. Tuturor tipurilor de păr le face foarte bine periatul. În afară de faptul că asigură o circulaţie bună a fluxului sanguin, că repartizează sebumul pe firul de păr, periatul asigură părului şi un volum mai mare, care în mod obişnuit se obţinea prin tapat. Periatul se face începînd de la rădăcina părului spre extremităţi, în toate direcţiile.

— *Care sînt culorile anului 1987?*

— Nuanţele roşcate în mod deosebit, dar şi părul blond, amintind culoarea mierii sau bătînd în roz. Se poartă coafuri lejere, făcute cu feonul, moda părului foarte încreţit fiind depăşită. Se poartă, de asemenea, rulouri paj, iar pentru ocazii, sînt din nou la modă cocurile, pe ceafă, obţinute din aceleaşi ondulaţii lejere.

Interviuri realizate de
ANETA POPESCU

BUCURIE ÎN FAMILIE

CEC

libretul de economii

Alegeţi corect şi armonios culorile

• Înainte de a cumpăra materialele pe care le veţi combina, faceţi încercări pe eşantioane. Culorile materialelor trebuie să se potrivească atît de bine încît să pară că au fost create una pentru alta.

• Trebuie să vă feriţi de monotonia coloristică, de aceea, într-un ansamblu nu trebuie să purtaţi doar două culori. Eleganţa vă impune, cînd celelalte sînt şterse, una din culori să fie vie. Iată un exemplu: dacă aveţi un pulover bej, cu o fustă maro, nu purtaţi şi un jerseu maro în aceeaşi nuanţă cu fusta, ci unul verde-închis sau în culoarea argilei arse, sau chiar grena. Pantofii pot fi în aceeaşi culoare cu jerseul sau puloverul.

• Cînd combinaţi două culori uni, alegeţi un detaliu acosez, înflorat sau în dungi. „Detaliul" poate fi o simplă panglică în păr, un cordon, o poşetă, o floare, o căciuliţă, mănuşile sau, pur şi simplu, machiajul feţei dumneavoastră.

• Bineînţeles, uneori, vă puteţi îmbrăca în trei culori din aceeaşi familie, dar alese cu gust, cu subtilitate. Dacă vă place bleul, de pildă, purtaţi o fustă cadrilată bleumarin şi o bluză bleu-pal. ...Sau, dacă vă place culoarea bej, alegeţi două nuanţe, dintre care una cu un ton de maro, iar alta care se apropie de maro. Nu uitaţi, galbenul are nuanţe de la ocru pînă la oranj, iar roşul pînă la roz.

• Şi nu putem încheia aceste recomandări fără a vă reaminti că, indiferent de schimbările modei şi de capriciile ei, albul cu negrul reprezintă totdeauna o combinaţie de bun-gust, la fel bejul cu maroul; bleumarinul şi roşul — una foarte „tînără", verdele-închis şi bejul — foarte subtilă, negrul şi bejul — de o delicateţe căutată.

Pentru a fi elegantă

■ **Ce trebuie să adoptaţi din modă?**

Adoptaţi mai ales o serie de amănunte, care pot să actualizeze vechile dumneavoastră toalete. Pentru că nu se recomandă nici unei femei să-şi dezechilibreze bugetul sub pretextul că vrea să fie în pas cu moda! Mai ales că lucrurile excentrice se demodează cel mai repede.

■ **În modă trebuie să refuzaţi:**

● Lucrurile „prea la modă", care costă scump.
● Rochiile excentrice, pe care le purtaţi doar în cîteva împrejurări şi se demodează repede.
● Mantourile cu croieli complicate.
● Culorile ţipătoare, cînd e vorba de o serie de obiecte de bază din garderoba dumneavoastră: mantou, impermeabil, rochii de serviciu, care se asortează greu. Dimpotrivă, acestea trebuie să fie în culori neutre.

■ Nu cumpăraţi niciodată repede şi la întîmplare, oricît de mult v-ar tenta, un batic, o rochie. Abţineţi-vă în faţa primului impuls şi nu vă hotăriţi pînă nu vă răspundeţi la întrebările:
● Cu ce se va asorta? Cînd?
● Completează alte haine pentru o anume împrejurare?
● Vă va veni bine şi în zilele cînd arătaţi mai puţin bine?

■ E bine să ne amintim de una din regulile de bază ale eleganţei: încălţămintea, poşeta şi mănuşile să fie în acelaşi ton şi să se asorteze cu îmbrăcămintea.

SILUETA...

...ÎNALTĂ ŞI SUBŢIRE...

... este silueta cea mai căutată în ultimii ani de creatorii de modă de pretutindeni, silueta vedetă a tuturor colecţiilor de modă. Şi nu întîmplător: moda ultimilor ani s-a adresat mai ales celor sub 20 de ani, o generaţie care şi-a anunţat impetuos prezenţa. Iar antropologia a recunoscut: tinerii de azi sînt mai înalţi în comparaţie cu cei din generaţiile precedente...

Dar chiar şi silueta aceasta devine dezagreabilă dacă nu e corect pusă în valoare. Ea trebuie „întreruptă" prin linia de croială sau culoare, pentru a atenua senzaţia de înălţime exagerată, şi împlinită prin ampioare sau ţesături mai groase. Acesteia i se potrivesc culorile tari, imprimeurile mari, materialele pline, haine cu veste lungi şi revere mari, fuste plisate, ansambluri în două tonuri (de pildă jachete uni şi fuste cadrilate), trenciuri cu multe aplicaţii, mantouri din stofă buclată, gulere din blană stufoasă, pulovere lungi şi pline, pantaloni, rochii cu cordoane joase, imprimeuri cu motive mari, bluze sau rochii cu mîneci bufante sau cu volane; pălării mici, poşete mari, încălţăminte cu tocuri joase, ciorapi cu modele fantezii.

...ÎNALTĂ ŞI PLINĂ...

...e de obicei silueta femeilor ajunse la maturitate. Şi aceasta trebuie „tăiată", „întreruptă" prin linia de croială, pentru a se înlătura senzaţia de o prea mare înălţime. Spre deosebire de silueta subţire, cea plină se remarcă printr-o îmbrăcăminte de croială simplă, clasică, cu ţesături de culoare închisă, uni sau totdeauna aproape uni, pentru a fi subţiată. De aceea, i se recomandă: taioare de culoare închisă, foarte, foarte clasice, lungi, cu fuste aproape drepte şi mai totdeauna uni sau în carouri închise la culoare, din ţesături care se muleză; impermeabilul fără multe adăugiri, dar obligatoriu cu cordon în talie; rochiile de zi, mai ales gen şemizetă, bleumarin, de pildă, cu garnituri albe. Pentru seară, rochii-furou, de culoare neagră, cu decolteu adînc în formă de V, mantouri cu guler-şal îngust, care dacă sînt din blană, se vor alege cu păr scurt. Sînt potrivite jerseurile în culori închise, în dungi fine pe lung, pantaloni foarte drepţi, tot de culoare închisă şi neevazaţi, pălării de fetru clasice, poşete de culoare închisă şi de mărime mijlocie, încălţăminte cu tocuri şi ciorapi închişi la culoare.

...MICĂ ŞI SUBŢIRE...

...este foarte feminină, atuul acesteia fiind mai ales subţirimea. Cu cît va fi mai bine pusă în valoare, cu atît femeia cu asemenea siluetă va părea mai înaltă, pentru că această siluetă trebuie mai ales înălţată şi în nici un caz rotunjită sau împlinită. I se potrivesc jachete şi boleroure scurte, taioare scurte şi fuste puţin evazate; jerseuri mulate pe corp; rochii în culoare uni, cu gulere răsfrînte, dacă gîtul este lung. În general, i se potrivesc mai toate culorile, ecosezurile cu modele mici, dungile fine, fie şi pe lat, şi chiar albul, evitat de obicei. Rochiile pot fi cu cordon, dar mai bine fără, deşi moda o recomandă cu insistenţă. Mantourile cu gulere de blană, nu tocmai stufoase, rochii croşetate, decoltate, bej sau gri-deschis, pantaloni strînşi pe corp, dacă moda o recomandă, ciorapi asortaţi cu fusta sau cu rochia, încălţămintea în acelaşi ton cu ciorapii; pălărioare nostime, niciodată cu borurile mari, poşete mici, tocuri înalte şi, pe cît se poate, subţiri, dar niciodată atît de înalte încît să vă arate „cocoţate".

...MICĂ ŞI PLINĂ...

...este cea care oricînd nemulţumeşte pe atîtea femei. De aceea, acestei siluete trebuie să i se acorde o grijă şi o atenţie deosebite, pentru a o prelungi şi subţia cît mai mult, atît prin linia de croială, cît şi prin combinaţiile de culori, de obicei în tonuri uni. O femeie plinuţă la corp va evita să-şi facă rochii cu corsajul cambrat, cu multe garnituri, cu tăieturi pe orizontal, cu cordoane late şi va alege din modă amănuntele care subţiază şi alungesc: gulere pe lung, tăieturi verticale, clape, buzunare, dungi verticale. Din gama coloristică va alege culorile intense, mai închise, albastru, mov, violet, preferate tuturor celor prea deschise. Pentru o femeie foarte tînără sînt permise din cînd în cînd culori mai deschise, dar, în acest caz, atenţie deosebită la linia de croială. După 40 de ani, culorile estompate devin obligatorii. Sînt recomandate taioarele destul de scurte, fustele drepte sau uşor evazate, niciodată strîmte, pentru a nu reliefa formele pline, pulovereie subţiri, dar nu pe corp, ci uşor lejere, bluzele croite asemenea cămăşilor bărbăteşti, mantourile drepte, cu umerii înguşti, cu gulere mici şi manşete înguste. Pentru seară sînt potrivite rochiile-furou negre, fără mîneci, cu decolteuri moderate în formă de V. Foarte importantă este alegerea ciorapilor, bej sau închişi, totdeauna foarte fini, care, în acelaşi ton cu încălţămintea, lungesc piciorul.

Atenţie! Pantofii, în general, nu vor avea tocuri înalte, ci mijlocii, iar pălăriile vor fi fără bor sau cu bor foarte îngust.

ANETA DUMITRIU

CRONICA MODEI: OPRIȚI CLIPA!

Iată, n-a trecut bine anul și într-adevăr alți zori se-arată în modă, și ne pare bine. Lumea noastră îngîndurată și doritoare de viață pașnică, constructivă își lasă în urmă haina prea largă, uneori pînă la ridicol, dacă silueta, înălțimea și supletea nu-s ieșite din comun, pentru altele, cu mult mai la locul lor, un stil foarte asemănător clasicului. Și de ce n-am recunoaște-o, o asemenea modă nu numai că folosește mai puține metraje, dar pune în valoare, armonioasă, firească alcătuirea trupului omenesc. Dealtfel, întotdeauna clasicul vine ca o liniștire după mult zgomot. Să zicem din nou: s-a dus încă o modă excentrică și să respirăm ușurați? Poate, numai în măsura în care litera modei ne preocupă în mod aparte. Căci așa cum în urmă cu un deceniu-două era o modă ca moda să dicteze (să ne amintim numai de ravagiile fustei „mini" la femeile de toate vîrstele și calibrele), astăzi o distanță de spirit ne separă: casele de modă, oficianții lor, tot mai numeroși, propun, neutru, ca litera ei să fie pentru unii doar, mai slabi de înger, haina devenind un mijloc de afirmare, de obținere a unei expresii individuale.

Chiar prezentatoarele, manechinele, care au constituit un ideal de frumusețe într-o epocă, nu mai sînt exagerat de înalte și slabe cum le vedeam cu ani în urmă pe podium, ci cu proporții normale, trăsături și mers care ne amintesc femeia ce se pierde în anonimat pe stradă.

IDEI ȘI COLECȚII PE SCURT

Curioasă din nou această unanimitate a făuritorilor mari și mici de modă, fie că e vorba de centre de veche tradiție, cum ar fi Parisul, fie de altele europene, sau ale noastre, din toate centrele de creație ale modei. Iată din colecții recente cîteva idei: *„Saint Laurent"* propune o cromatică înviorată, de obicei roșul viu, pur, mai ales cînd e vorba de

bluze, pălării, mănuși, de accesorii, mai cu seamă. Acest clasic al modei zilelor noastre își pune în valoare prin culoare accentele. bluza — care se leagă în jurul gîtului cu o fundă — asortată cu canotiera, taiorul rămînînd la știutul material „picior de cocoș", cu o croială cuminte, avînd încă umeri de vată, dar mînecă strîmte, urmărind linia bustului, acoperind șoldul, dar nu mai lung, iar fusta dreaptă sau conică, pînă sub genunchi. „Saint Laurent" concentrează cîteva din elementele esențiale ale anului, contrastînd vizibil cu ale celor precedenți. De ce insistăm să vă descriem compleul fustă-taior propus de acest mare creator? Pentru că aici se află clipa modei anului, a unor haine de proporții obișnuite, care nu se mai pierd în alungirea sau lățirea siluetei, efecte care, de ce n-aș recunoaște-o, înlătură grația.

„Nina Ricci" și *„Dior"* vădesc aceeași înclinație pe calea de mijloc, concepută în modele potrivite, nu numai pentru dimineață, ci și pentru după-amiază. Și aceste case lansează culoarea în veșmîntul mai puțin costisitor, bluzele spre exemplu. Cît despre imprimeuri, pentru vară se recomandă buline și dungi și, cînd lungimile sînt impresionante, atingînd glezna, bulinele sînt de proporții mai mari. Trecînd mai departe la *„Givechy"*, observăm aceeași formulă echilibrată, cu umerii jachetelor, mantourilor, rochiilor marcați, dar mînecile nu mai amintesc de aripi, nu mai sînt din materiale care „cad", luînd formele cele mai bizare, ci sînt mîneci cum am mai văzut și am mai purtat. *„Ungaro"* prezintă același colorit viu, dar de astă dată cu mult galben. *„Cardin"*, un alt nume consacrat, propune pentru '87 aceleași idei moderate, iar dintre culori, mai ales alb și negru, albastru și roșu, puternice, tari. Și dintre materiale, carourile și nenumăratele uniuri.

În România, în centrele de creație, din București sau din marile orașe ale țării, în casele de modă ale UCECOM-ului se vădește în multitudinea colecțiilor aceeași opinie: o linie de modă mai structurată, ce urmărește forma corpului, soluțiile găsite fiind, dacă nu spre a efila silueta, cu siguranță pentru a exprima și sublinia zvelțețea, remarcînd înțelepciunea de a lansa ca vedetă clasicul, stilul acesta care a căutat în toate modele echilibrul, care a ocolit sau măcar a atenuat extremele.

DAR CE SE CONTUREAZĂ PENTRU 1987?

Un *colorit* avînd în prim plan nuanțele stenice de roșu și albastru, de galben solar, cu mult negru, cu diafane rozuri și griuri, fără a ocoli cromatica toamnei, cu bejuri în nenumărate nuanțe. Continuă a se menține în rîndul preferatelor combinația alb-negru, care persistă în scenă de multe sezoane, mereu cu alte interpretări, ce rămîne, rămîne neîntrecută în rafinament, deși cam ascetică, la prima vedere. Mult mai atrăgătoare, cu luminozități convenind tuturor vîrstelor, ne apar explozivul roșu, expresivul albastru, galbenul fierbinte, ca și alăturările de roșu și negru, galben și negru, verde și negru.

Materialele sînt moi, fluașate, ușoare, iar pentru taioare și mantouri sînt recomandate tweed-ul, gabardina și covercotul, precum și cașmirurile pentru rochii de toamnă, pentru vară rămînînd în modă bumbacele, inul, mătăsurile, țesăturile aerate, foarte subțiri. Pentru sezonul cald, metrajele le vom alege între uniuri, carouri, în continuare buline, fără a ocoli imprimeurile florale, discrete, mai puțin strigătoare decît florile de inspirație haitiană din anii din urmă.

Între elementele de noutate trebuie amintită și *lungimea*, mai exact lungimile, începînd de la gleznă, care pare a se fi demodat, ajungînd pînă la genunchi și chiar deasupra pentru puștance. *Cordonul* centrează toate hainele, reechilibrînd forme ce tind să se arate normale.

Jachetele largi, trei sferturi, continuă să rămînă moderne, dar confortul și eleganța mantoului sînt din nou la mare căutare, poate și pentru că pantalonul, în formele lui moderne, se poartă mult mai puțin. Stilul „trenci", ale cărui însușiri se deduc încă din enunțarea numelui, este foarte apreciat și, să o recunoaștem, făcut să supraviețuiască ani buni, fiind de un gust fără compromis, convenind celor mai diferite siluete, purtabil la toate orele și în toate ocaziile. Altă formă de mantou, mai puțin sport, este cea dreaptă, cu revere croite adînc, încheiat la patru nasturi, cu pelerină aplicabilă și demontabilă.

Ansamblul *fustă-taior*, socotit piesă de rezistență în garderoba feminină, deoarece se poartă iarna sub mantou, primăvara și toamna, dimineața, după-amiaza și tot mai mult la ocazii, urmărește linia corpului și, după cum am văzut, este cu umeri vătuiți și cu mîneci strîmte. Însoțit de fustă și pliseuri drepte sau pur și simplu croită drept.

Rochiile sînt elegante, cu alură rustică și un farmec ce se vrea desuet, lărgușe, cu decolteuri decente pentru vară, cu gulere mari pentru iarnă. Formula „chemisier" cu umeri marcați și mîneci strîmte, cu fuste plisate sau cu grupuri de pliuri, are talia totdeauna marcată, deși rămîne lejeră, fără a „strînge" pe corp.

Accesoriile, poșetele de dimensiuni mijlocii, ca și încălțămintea comodă, în cea mai mare parte plată, fără a exclude pe cea cu toc înalt, încheie această suită de elemente ce compun moda anului 1987.

•

Comoditatea, confortul, simplitatea constituie, dacă vreți, originalitatea modelelor anului, care nu se mai impun prin paradoxuri, lăsîndu-ne posibilitatea de a ne îmbrăca așa cum ne place. Oricine poate spune „mie acest model îmi convine!". Oricine poate alege, crea sau combina după pofta inimii și rațiunea gusturilor, chiar dacă hainele nu-s după tăietura ultimului jurnal. Rămîne loc deplin excelentului — și el dicton — „stilul este omul", care, de fapt, ne situează pe fiecare față-n față cu întreaga lume a modei.

ANETA POPESCU

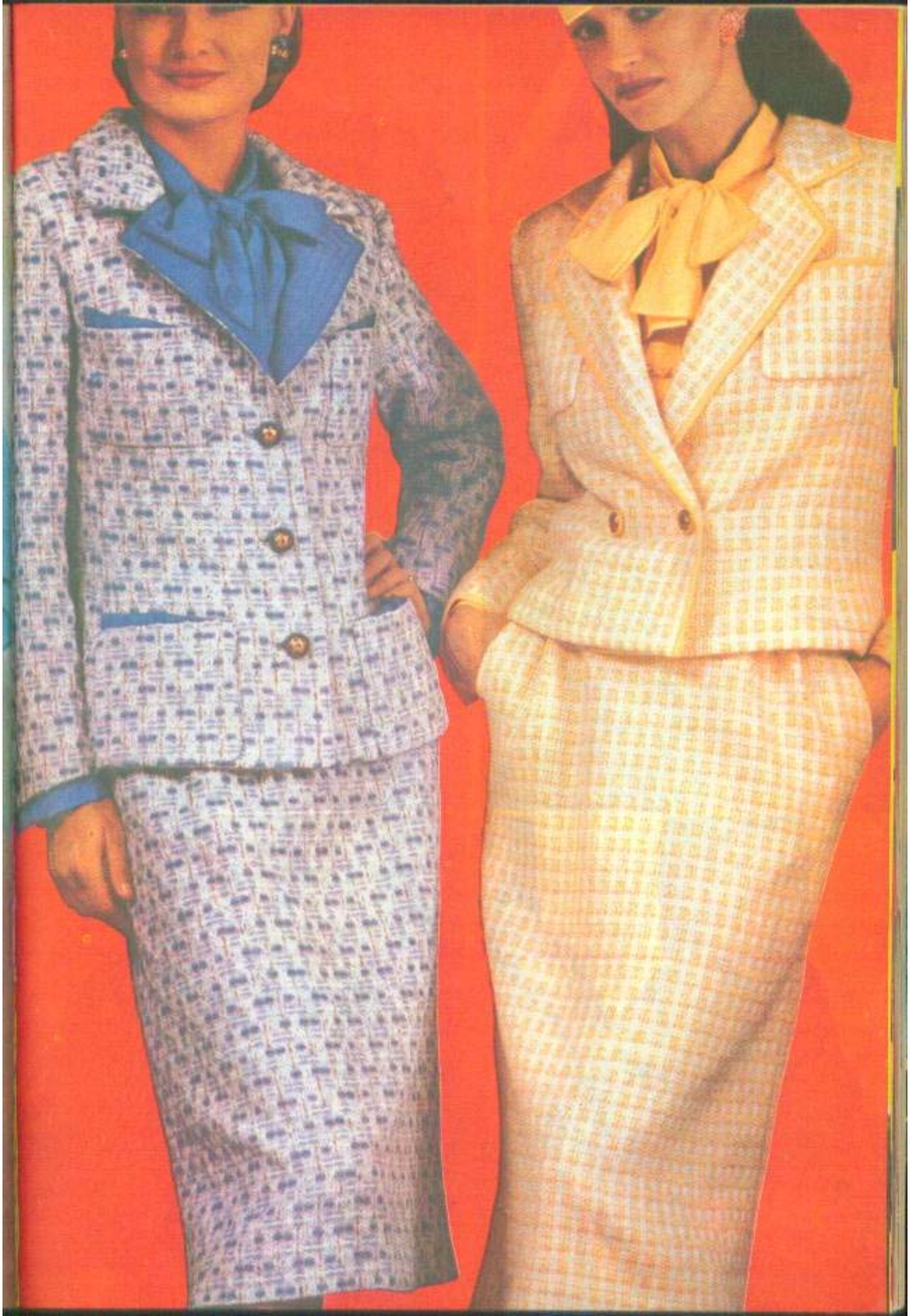

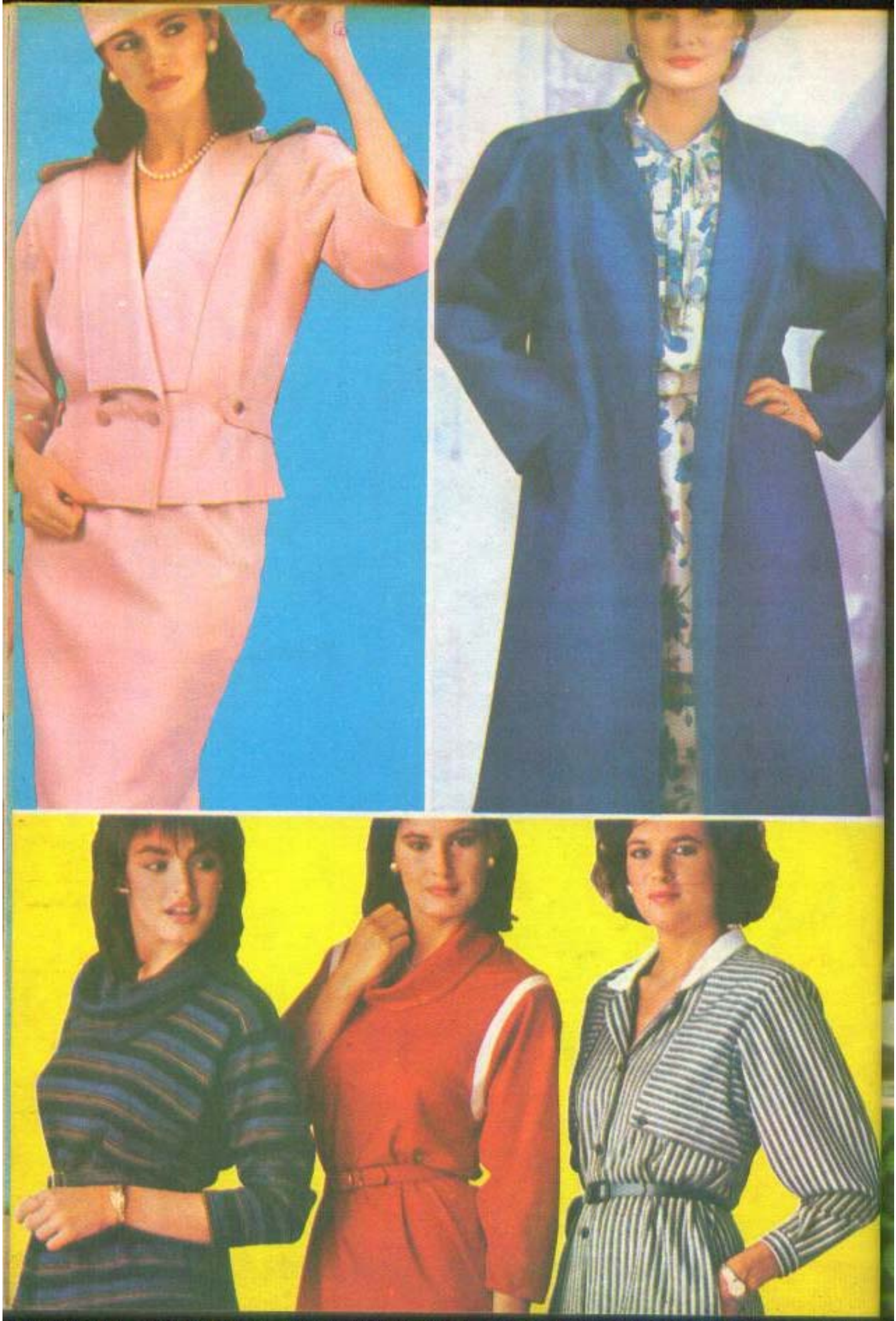

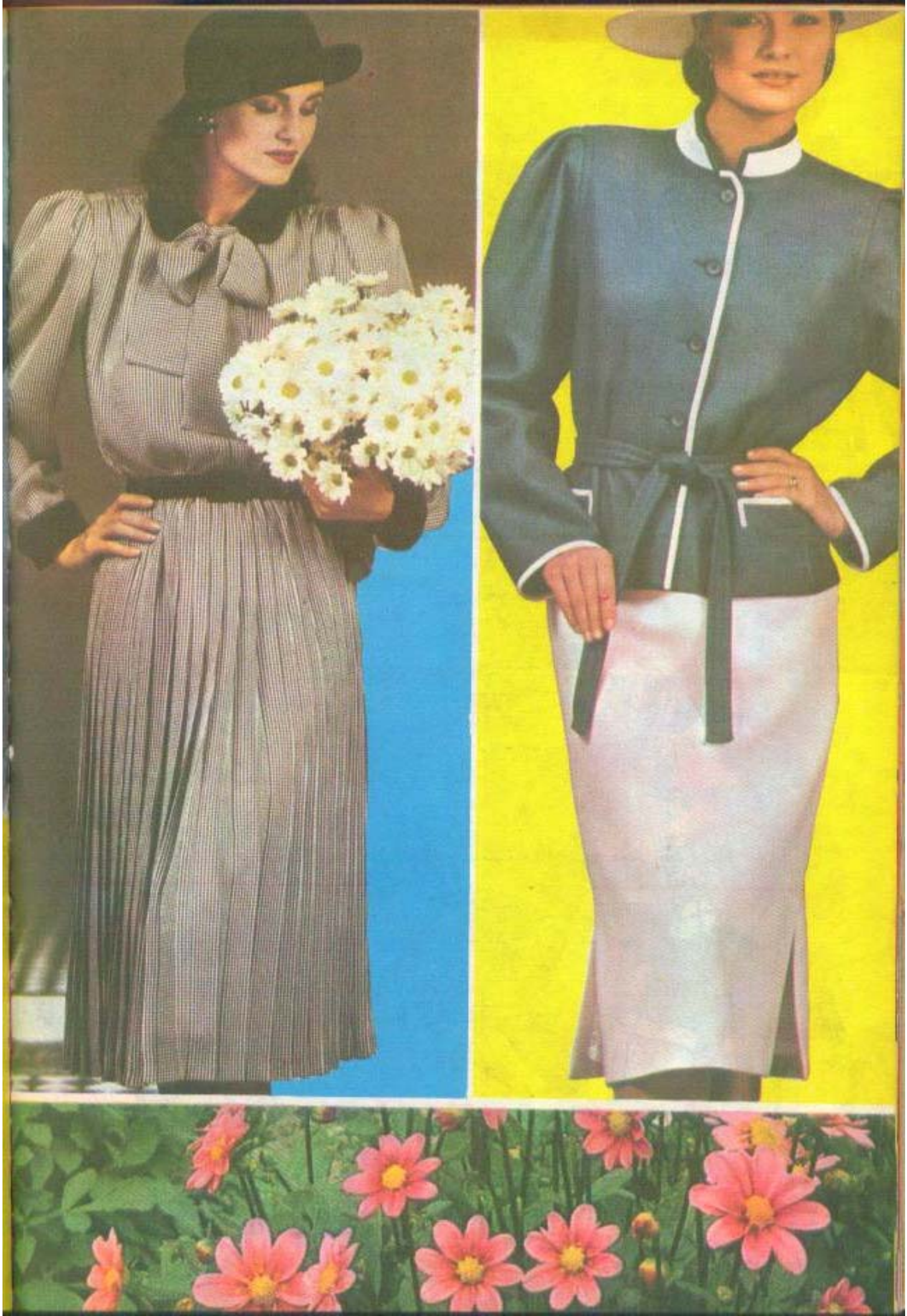

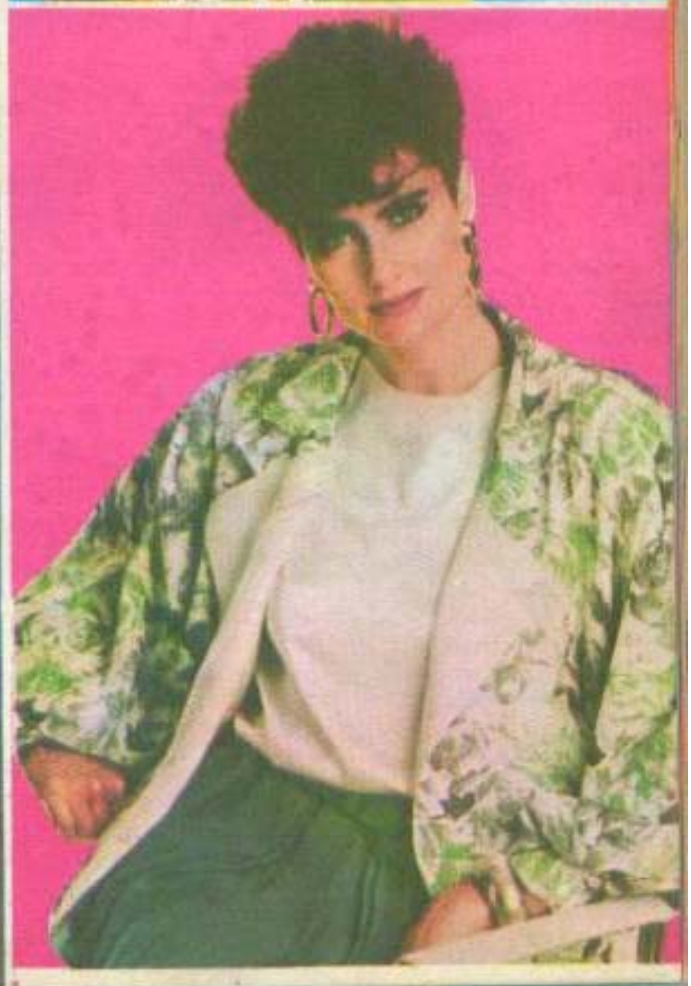

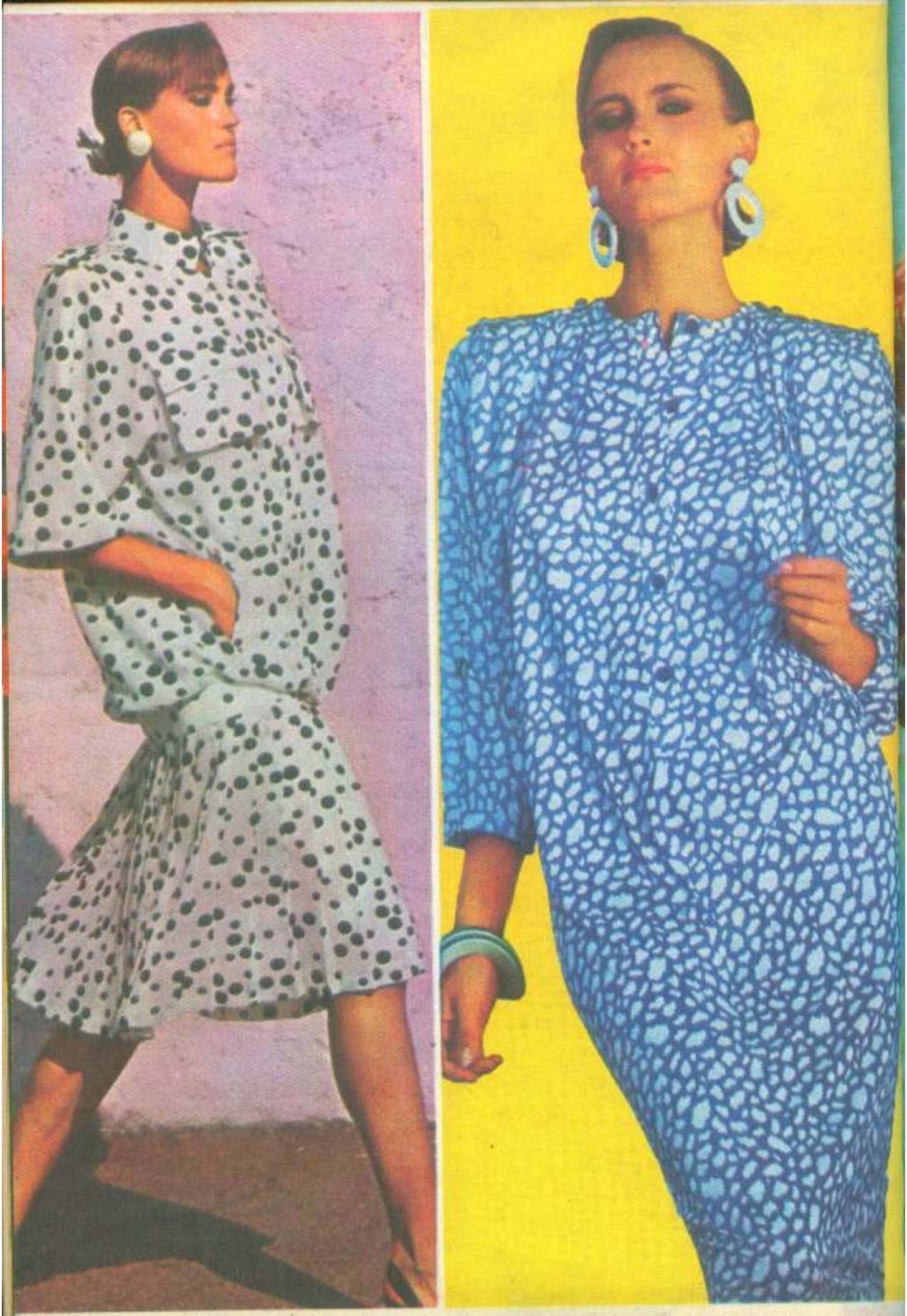

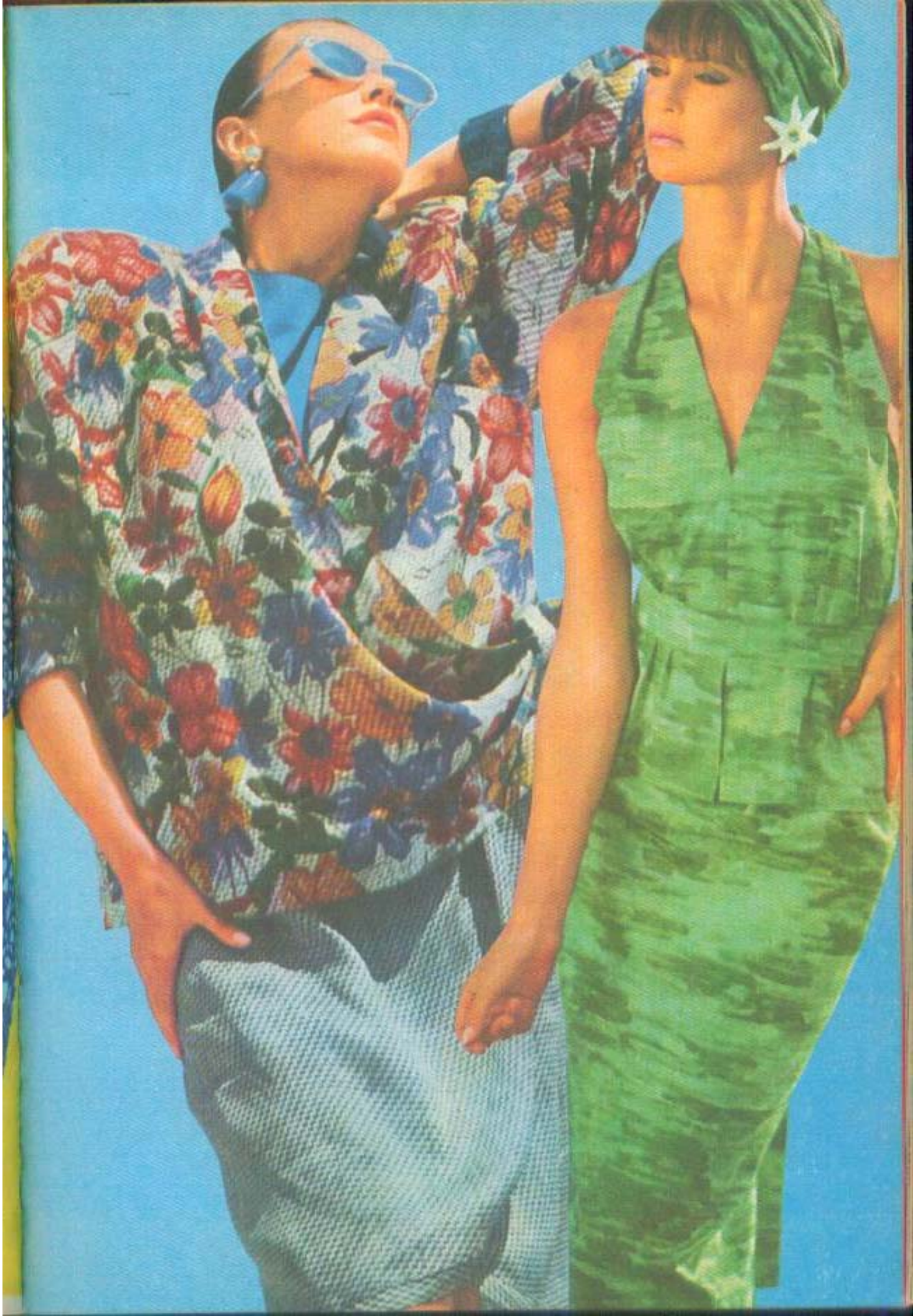

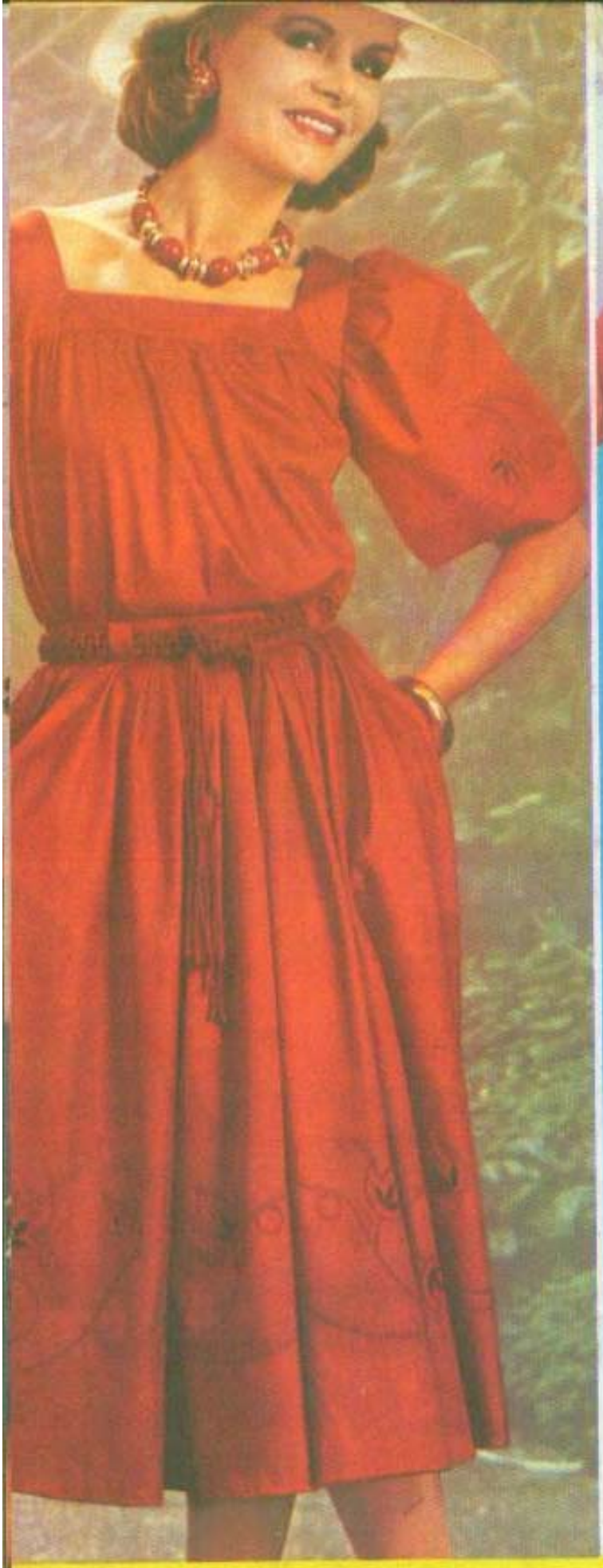

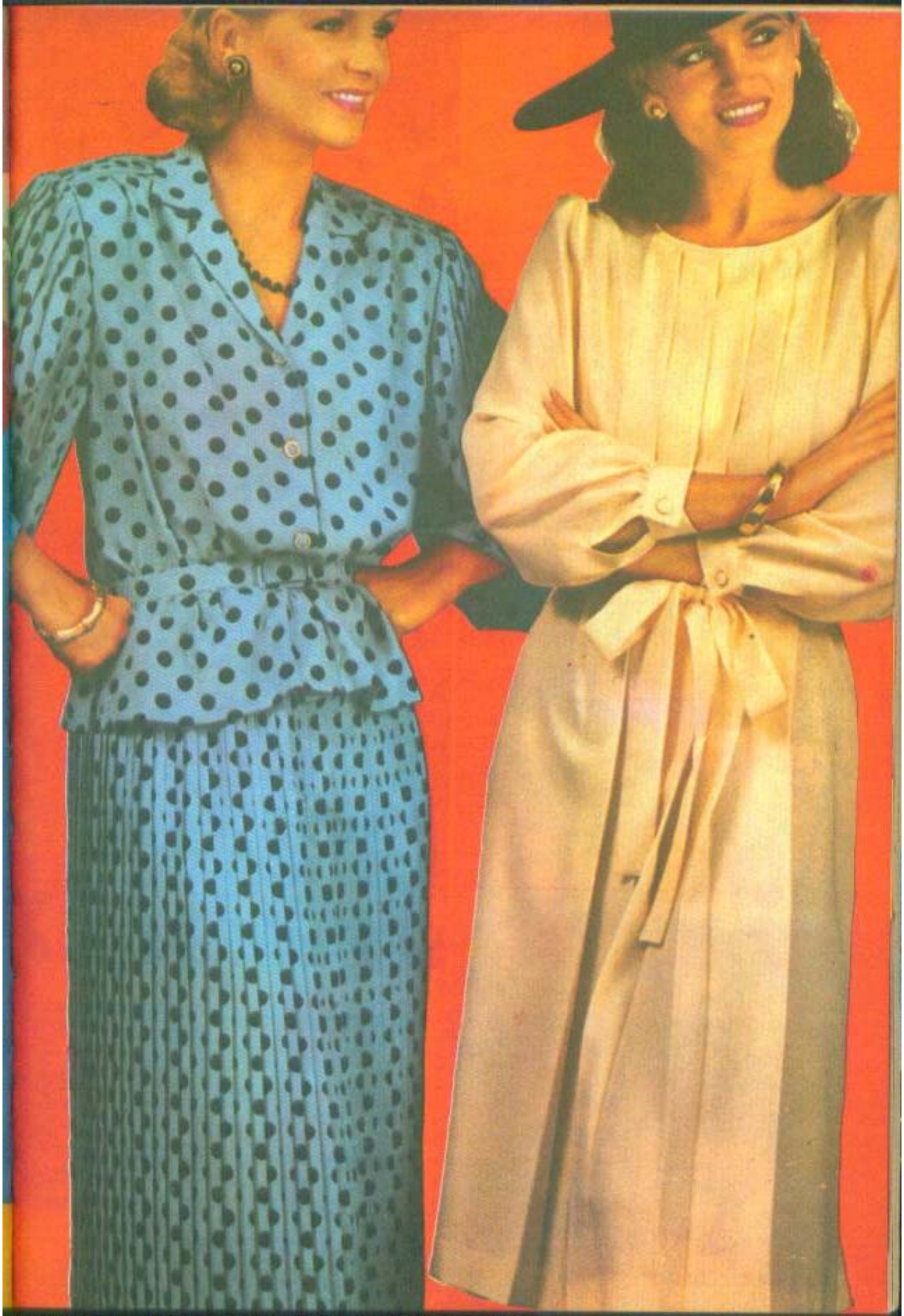

Vestimentația pentru anul 1987 — confecții și tricotaje — se distinge printr-o croială amplă, cu accesorii funcționale, ceea ce conferă produselor ușurință la purtare.

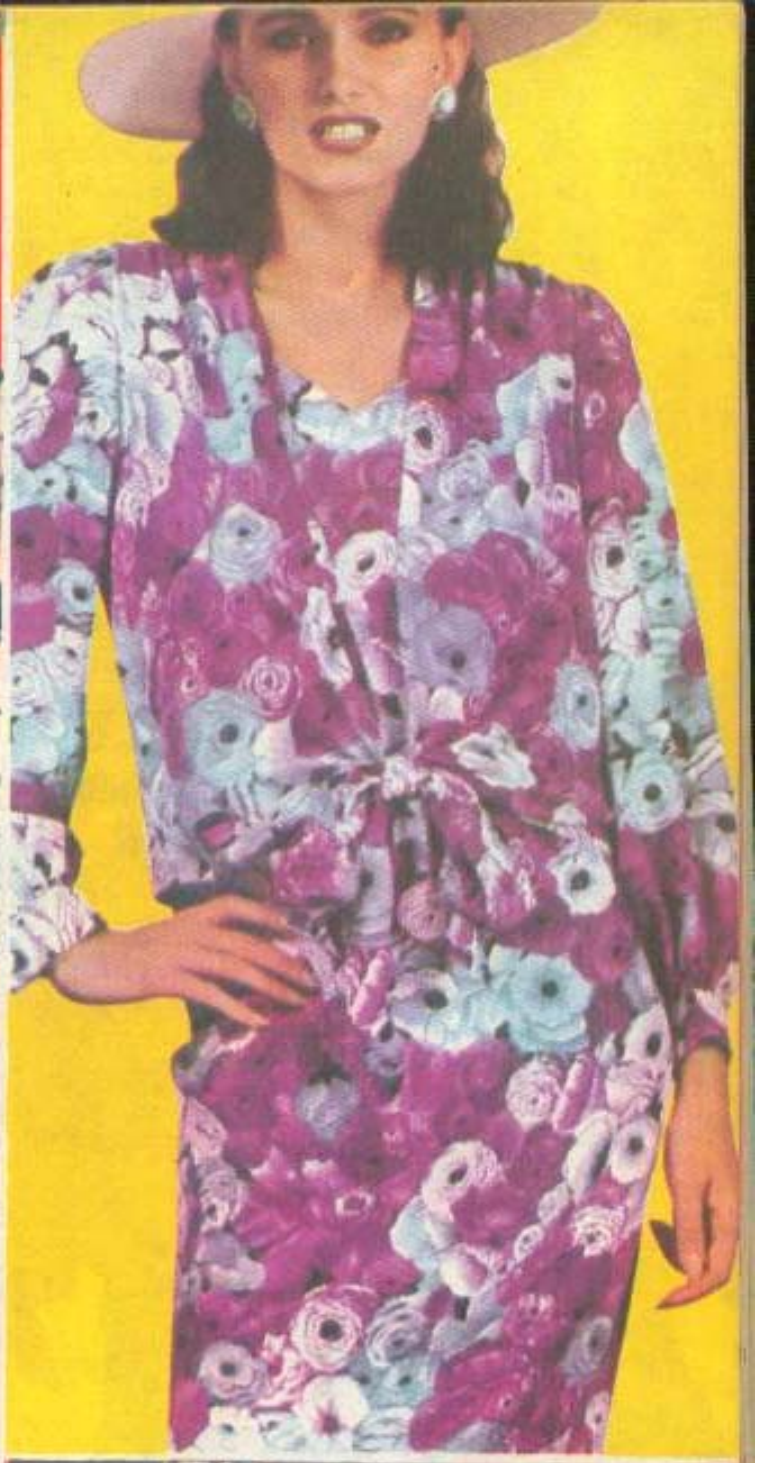

Magazinele şi raioanele specializate ale comerţului de stat vă stau la dispoziţie în tot cursul anului cu o mare varietate de articole de confecţii şi tricotaje adecvate pentru toate anotimpurile, pentru toate gusturile.

Rămîne ca fiecare dintre dv. să alegeţi ceea ce vi se pare mai frumos şi mai potrivit pentru ţinuta dv.

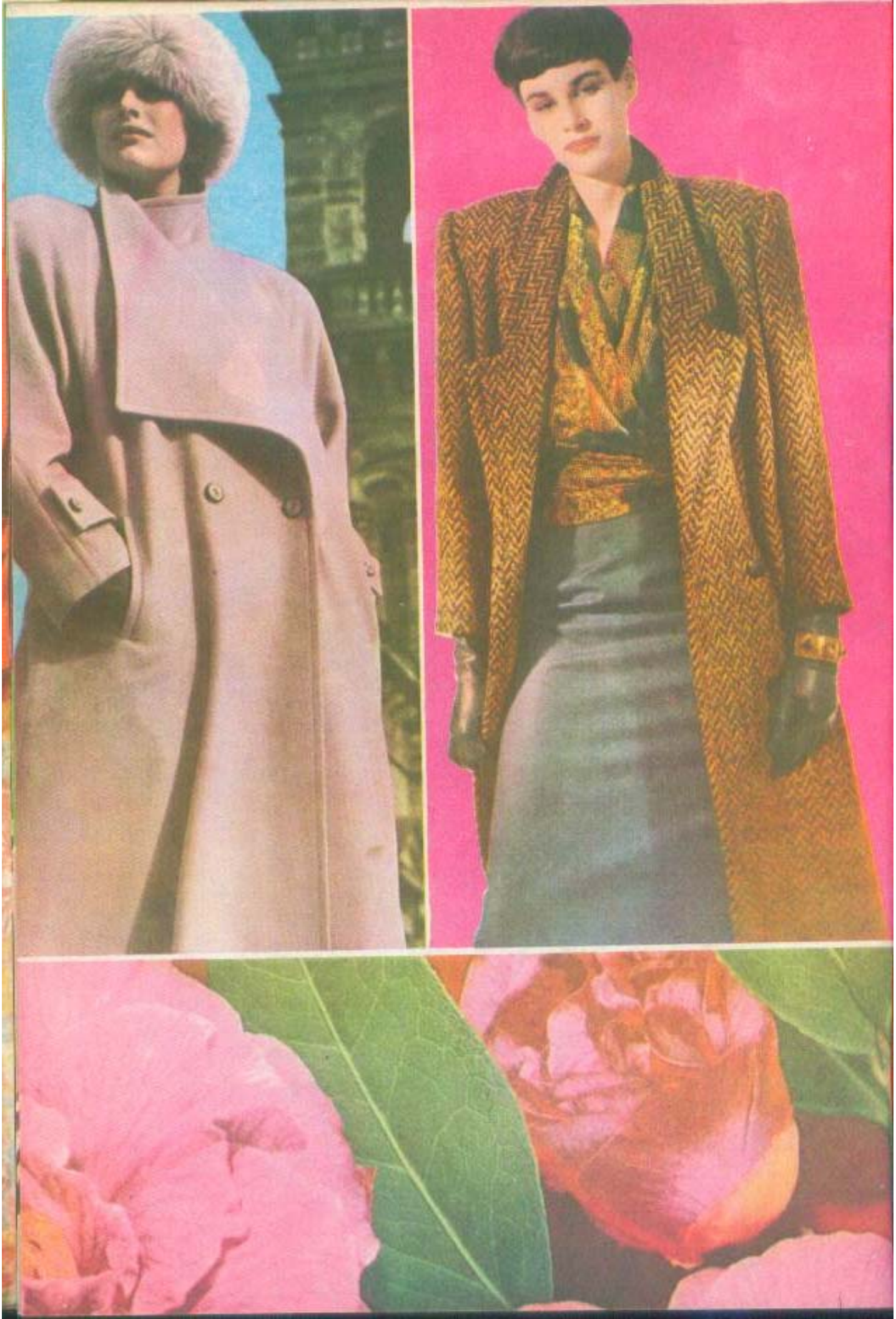

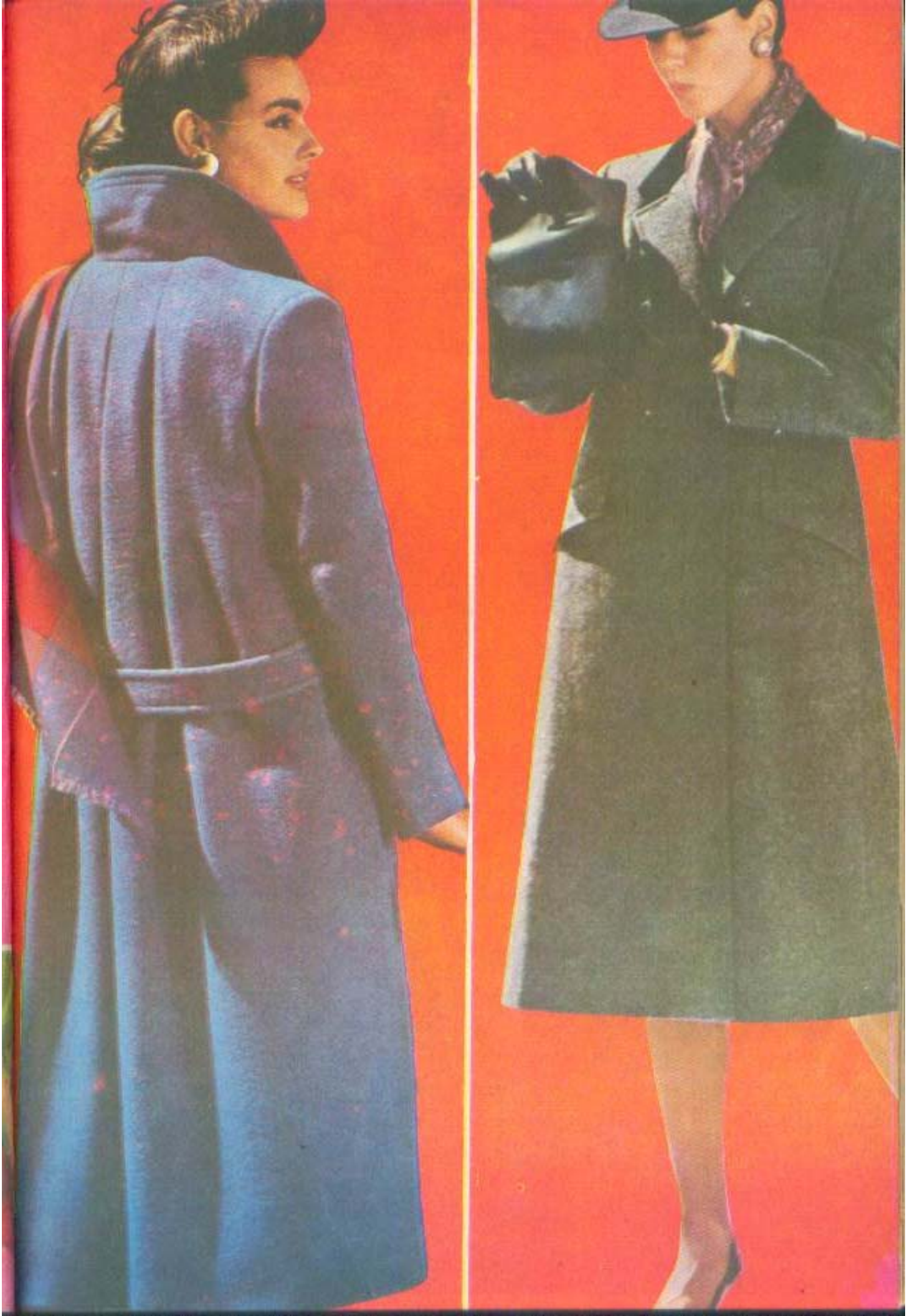

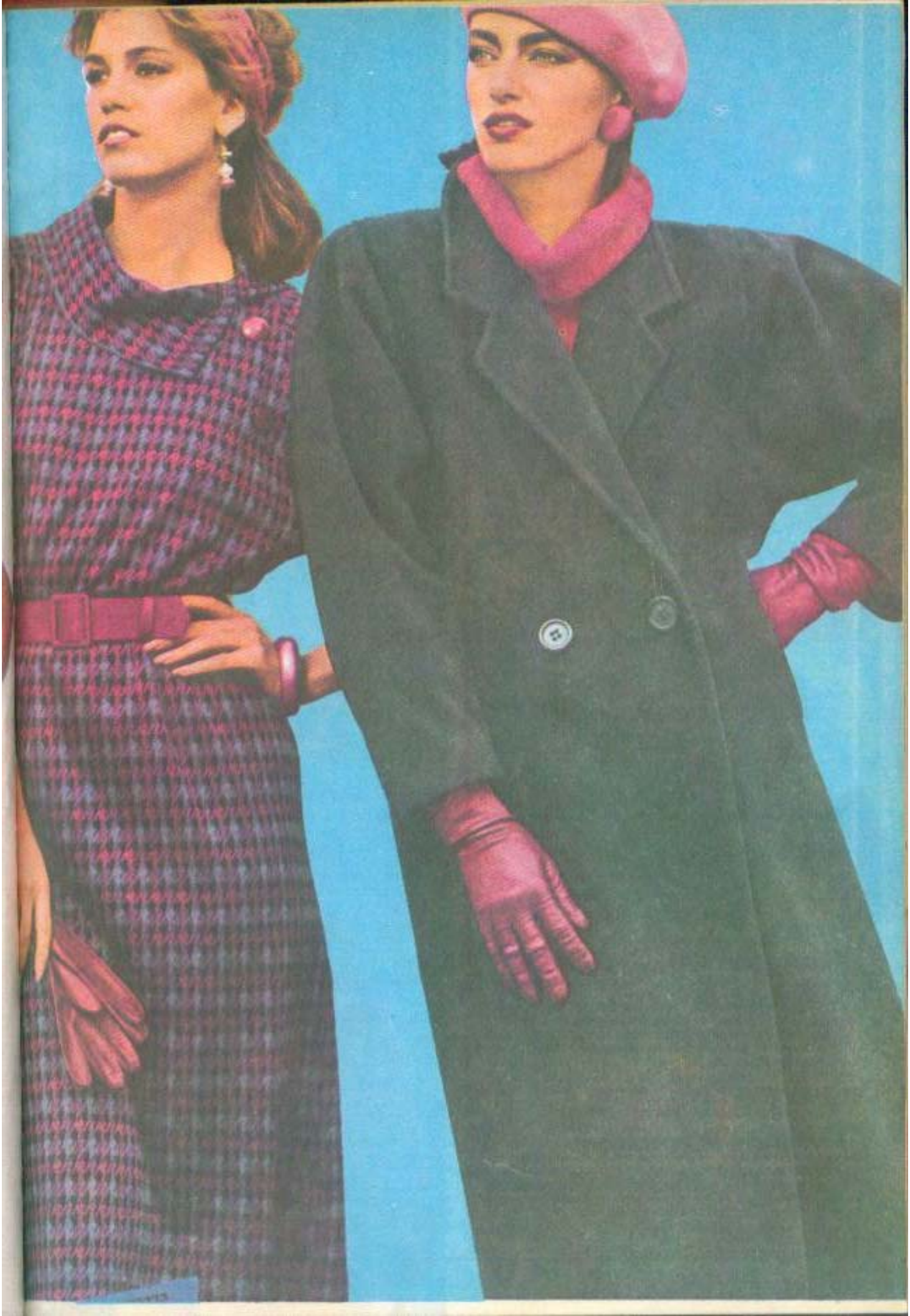

TRICOTAJE

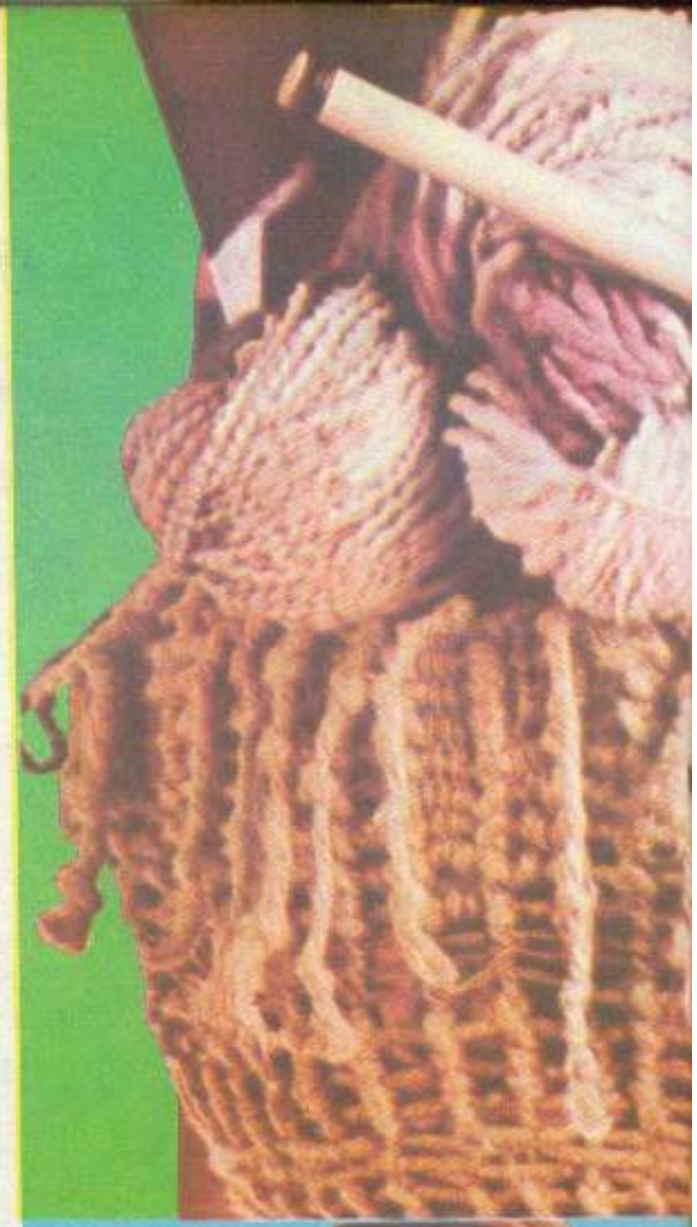

Scampolo

La virsta adolescenței, fetele pot adopta cele mai interesante combinații în linia și realizarea tricoturilor. Iată o vestă gen scampolo, cu umerii „acoperiți" de bride împletite și anchiorul pe spate cu aceeași adîncime ca și pe față.

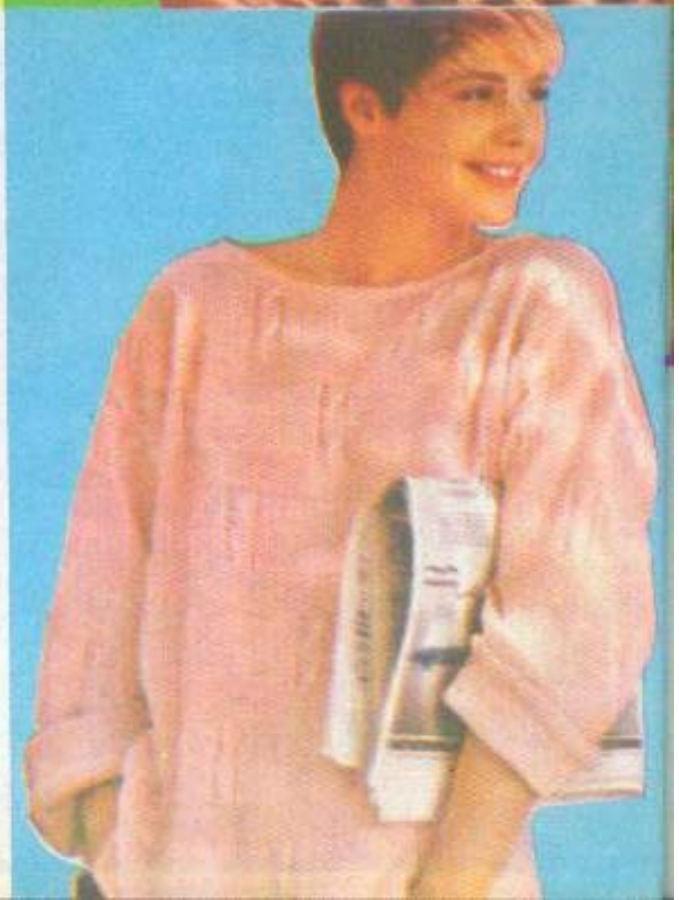

Torsade întrerupte

Din fir subțire, de bumbac, o bluză cu mîneci trei sferturi, tricotată în punct de elastic, peste care par presărate aceste torsade întrerupte, ca într-un decor de rafinament și culoare.

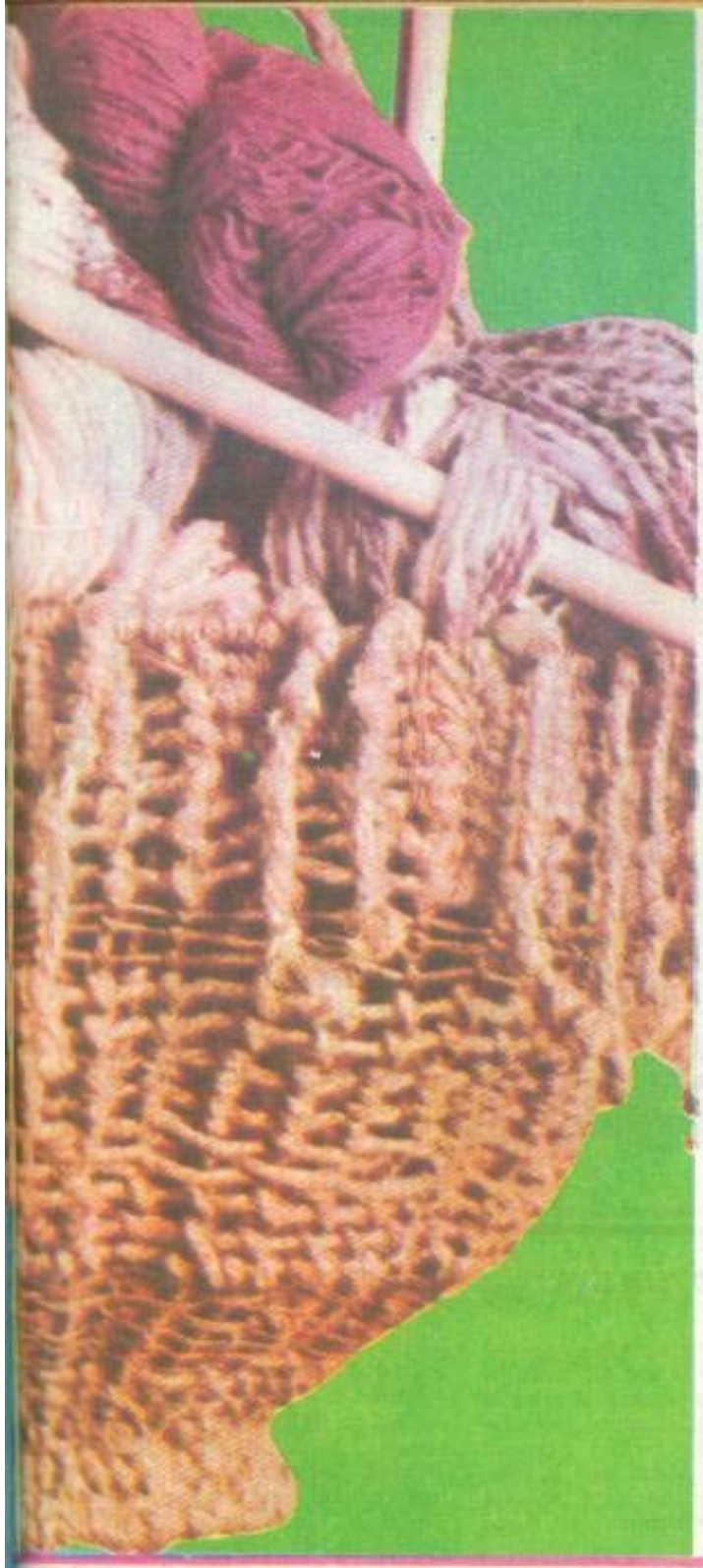

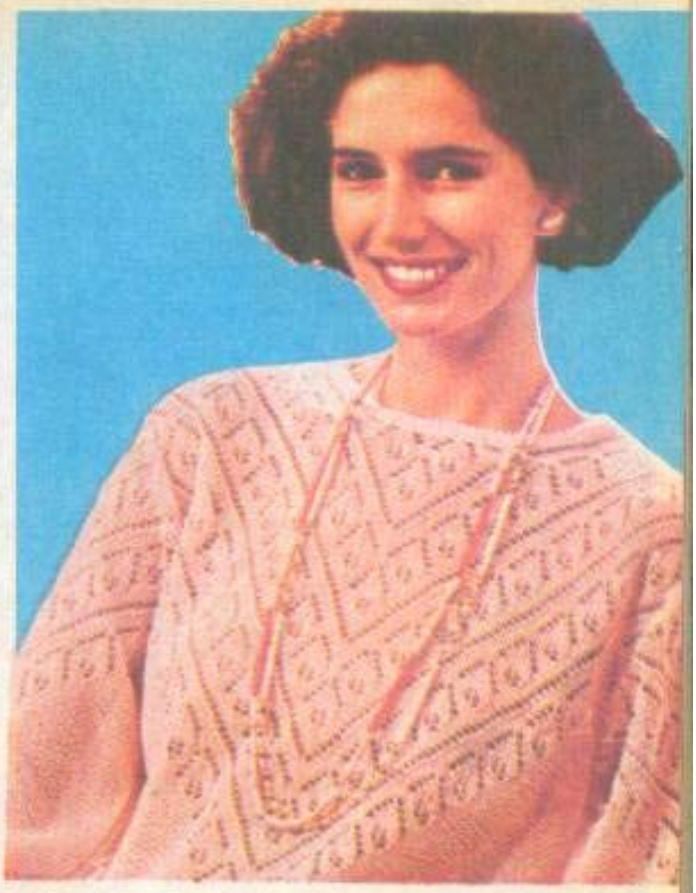

Armonie în roz

O superbă bluză pentru îmbrăcat în serile festive, tricotată din fir de lînă subţire sau din mohair, într-o dulce nuanţă de roz. Ornamentul, imitînd parcă nişte lumini de candelabru, este dispus pe partea de sus a feţei, spatelui şi pe mîneci, urcînd în rînduri separate între ele prin cîte un rînd de jeteuri.

Numărul de ochiuri pe care se realizează un motiv trebuie să fie divizibil cu 12, plus 6 ochiuri pentru margini. **Rîndul 1:** * 1 ochi pe faţa, 1 jeteu, o scăzătură simplă, 7 ochiuri pe faţă, 2 ochiuri împreună pe faţă, 1 jeteu, * 1 ochi pe faţă, 1 jeteu, 1 scăzatură simplă, 3 ochiuri pe faţă. **Rîndul 2 şi toate rîndurile cu soţ** se tricotează pe dos. **Rîndul 3:** * 1 ochi pe faţă, 1 jeteu, 1 ochi pe faţă, 1 scăzătură simplă, 5 ochiuri pe faţă, 2 ochiuri împreună pe faţa, 1 ochi pe faţă, 1 jeteu *, 1 ochi pe faţă, 1 jeteu, 1 ochi pe faţă, 1 scăzătură simplă, 2 ochiuri pe faţă. **Rîndul 5:** * 1 ochi pe faţă, 1 jeteu, 2 ochiuri pe faţă, 1 scăzătură simplă, 3 ochiuri pe faţă, 2 ochiuri împreună pe faţă, 2 ochiuri pe faţă, 1 jeteu, * 1 ochi pe faţă, 1 jeteu, 1 ochi pe faţă, 1 scăzătură simplă, 2 ochiuri pe faţă. **Rîndul 7:** 1 ochi pe faţă, 1 jeteu, 3 ochiuri pe faţă, 1 scăzătură simplă, 1 ochi pe faţă, 2 ochiuri împreună pe faţă, 3 ochiuri pe faţă, 1 jeteu, * 1 ochi pe faţă, 1 jeteu, 3 ochiuri pe faţă, 1 scăzătură simplă. **Rîndul 9:** 1 ochi pe faţă, 1 jeteu, 4 ochiuri pe faţă, 1 scăzătură dublă, 4 ochiuri pe faţă, 1 jeteu, * 1 ochi pe faţă, 1 jeteu, 5 ochiuri pe faţă. **Rîndul 11:** * 4 ochiuri pe faţă, 2 ochiuri împreună pe faţă, 1 jeteu, 1 ochi pe faţă, 1 jeteu, 1 scăzătură simplă, 3 ochiuri pe faţă, * 4 ochiuri pe faţă, 2 ochiuri împreună pe faţă, 1 jeteu, 1 ochi pe faţă. **Rîndul 13:** * 3 ochiuri pe faţă, 2 ochiuri împreună pe faţă, 1 ochi pe faţă, 1 jeteu, 1 ochi pe faţă, 1 jeteu, 1 ochi pe faţă, 1 scăzătură simplă, 2 ochiuri pe faţă, * 3 ochiuri pe faţă, 2 ochiuri împreună pe faţă, 1 ochi pe faţă, 1 jeteu, 1 ochi pe faţă. **Rîndul 15:** * 2 ochiuri pe faţă, 2 ochiuri împreună pe faţă, 2 ochiuri pe faţă, 1 jeteu, 1 ochi pe faţă, 1 jeteu, 2 ochiuri pe faţă, 1 scăzătură simplă, 1 ochi pe faţă, * 2 ochiuri pe faţă, 2 ochiuri împreună pe faţă, 2 ochiuri pe faţă, 1 jeteu, 1 ochi pe faţă. **Rîndul 17:** * 1 ochi pe faţă, 2 ochiuri împreună pe faţă, 3 ochiuri pe faţă, 1 jeteu, 1 ochi pe faţă, 1 jeteu, 3 ochiuri pe faţă, 1 scăzătură simplă *, 1 ochi pe faţă, 2 ochiuri împreună pe faţă, 3 ochiuri pe faţă, 1 jeteu, 1 ochi pe faţă. **Rîndul 19:** 1 scăzătură simplă, 4 ochiuri pe faţă, * 1 jeteu, 1 ochi pe faţă, 1 jeteu, 4 ochiuri pe faţă, 1 ochi alunecat, 2 ochiuri împreună pe faţă (aici se trece ochiul alunecat pe sub ochiul rezultat din scăzătura anterioară), 4 ochiuri pe faţă, 1 jeteu, 1 ochi pe faţă *.

Rîndurile de ornamente ca şi ornamentele între ele se separă prin rînduri de jeteuri. Pentru evidenţiere, motivele decorative sînt reliefate pe tricotul lucrat pe dos.

Partea de jos a bluzei este tricotată în punct bob de orez dublu sau în arcade mici.

Armonie în roz

O superbă bluză pentru îmbrăcat în serile festive, tricotată din fir de lînă subţire sau din mohair, într-o dulce nuanţă de roz. Ornamentul, imitînd parcă nişte lumini de candelabru, este dispus pe partea de sus a feţei, spatelui şi pe mîneci, urcînd în rînduri separate între ele prin cîte un rînd de jeteuri.

Numărul de ochiuri pe care se realizează un motiv trebuie să fie divizibil cu 12, plus 6 ochiuri pentru margini. **Rîndul 1:** * 1 ochi pe faţa, 1 jeteu, o scăzătură simplă, 7 ochiuri pe faţă, 2 ochiuri împreună pe faţă, 1

Torsade false

Această bluză în colorit de roz splendid are un ornament simplu de torsade false. Lunecarea ochiurilor de torsade duble făcîndu-se din 6 în 6 rînduri, acestea sînt subliniate de trasarea unui ochi pe rîndul de schimbare a ochiurilor, ochi care „trage" potrivit, subliniind astfel punctul de torsadă.

Pentru evidenţierea ornamentului, restul tricotului este realizat în punct pe des.

În vacanţă

O bluză fără mîneci pentru vacanţa la mare, tricotată din bumbac roz cu spic alb. Pătrate mari de tricot simplu alternează cu altele în punct de găurele, realizate prin jeteuri şi scăzături simple. Sînt dispuse asimetric şi intercalate ca pe o tablă de şah.

Bluza primăverii

Tinerească, elegantă, această bluză tricotată îşi are tot farmecul în volanul lucrat separat şi prins în jurul decolteului. Elasticul este realizat din: 4 ochiuri pe faţă, 2 ochiuri pe dos şi este ridicat mult în talie, după care tricotul este absolut drept. Fenta de închidere are 6 butoniere.

Gulerul se tricotează pe 2 jumătăţi, care se prind cu o cusătură pe mijlocul spatelui şi sub fenta de pe piept. Aşadar, pentru 1/2 guler se montează 322 de ochiuri şi se tricotează 1 cm în punct de elastic (4 ochiuri pe faţă, 2 ochiuri pe dos), apoi se execută motivul decorativ pînă cînd gulerul are o înălţime de 11 cm. La penultimul rînd, pentru a-i da aspectul de încreţit, se iau cîte 3 ochiuri pe andrea şi se scad odată. Ochiurile obţinute se scad obişnuit la rîndul următor.

Punctul fantezi: se montează pe un număr de ochiuri divizibil cu 8 + 2 ochiuri pentru margine.

Rîndul 1: 1 ochi de margine *, 3 ochiuri pe faţă, 1 jeteu, 1 scăzătură simplă, 3 ochiuri pe faţă *. **Rîndul 2 şi toate rîndurile cu soţ:** se tricotează ochiurile aşa cum se prezintă. **Rîndul 3:** 1 ochi de margine *, 2 ochiuri pe faţă, 1 jeteu, 1 scăzătură simplă, se repetă încă o dată de la semn, 2 ochiuri pe faţă * şi se termină cu 1 ochi de margine. **Rîndul 5:** 1 ochi de margine, * 1 ochi pe faţă, 1 jeteu, 1 scăzătură simplă, se repetă încă de 2 ori, 1 ochi pe faţă *, se repetă totul şi se termină cu 1 ochi de margine. Aici este jumătatea rombului ajurat. În continuare, rîndul 7 se lucrează ca rîndul 3, rîndul 9 ca rîndul 1 şi motivul decorativ se închide. Dispunerea ornamentelor intercalate dă gulerului aspect de dantelă.

Pulover în două culori

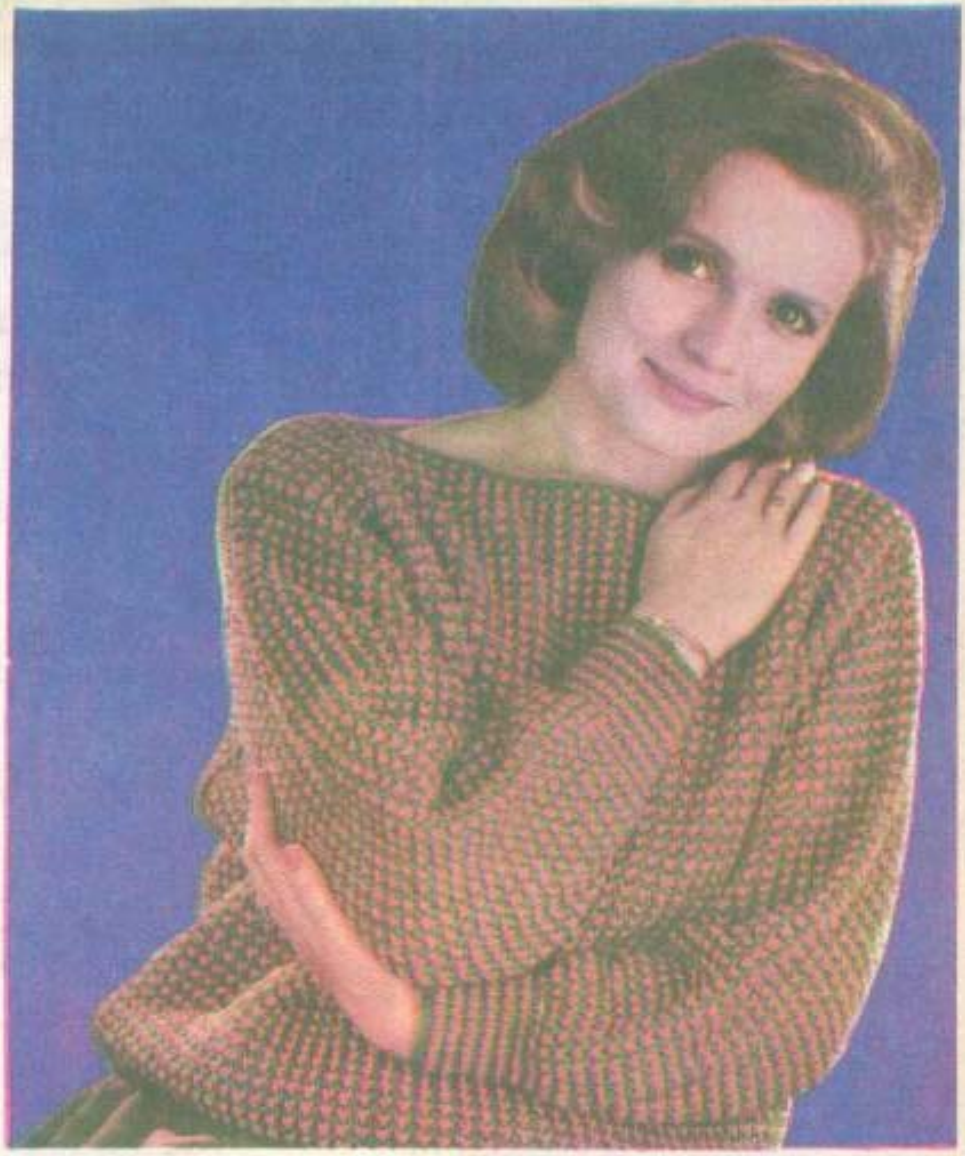

Un pulover în două culori, realizat pe mașina de tricotat cu program. Vi-l prezentăm pentru frumusețea și echilibrul coloristic și mai ales pentru a vă da o idee dacă doriți să încercați a-l lucra de mînă. Observați că manșetele sînt tricotate în punct de elastic simplu, adică un ochi pe față, un ochi pe dos, repetînd cu fiecare culoare cîte două rînduri. În continuare, modelul pare lucrat din fire mai pline, din fire foarte groase chiar, deși sînt aceleași. Pentru a căpăta acest efect, fiecare parte de tricot se lucrează păstrînd ghemele în aceeași extremă. La rîndul pe dos cu sicîam: un ochi se tricotează, un ochi se ia nelucrat, dar se înfășoară firul pe andrea, ca la jeteu. La rîndul următor, pe față, ochiul luat nelucrat se desfășoară și se trece pe andrea, celălalt se tricotează. La culoarea verde, locul ochiurilor tricotate și al celor luate nelucrat se inversează, pentru a crea acest efect interesant.

Jachetă ajurată

Interesantă această asociere de griuri, în care una din nuanțe se constituie în ajur. Jacheta se tricotează dintr-o singură bucată (fețe și spate), tocmai pentru a păstra continuitatea ajurului, și se închide cu o singură cusătură pe umeri.

Mîneca se tricotează drept, fără scăzături, ca și fețele și spatele, și se îmbină în amanșură.

Observați că tricotul are partea de jos și fenta de închidere tricotate în punct de jerseu. Restul este lucrat în punct ieneș. Nuanța deschisă se constituie în benzi de cîte 16 rînduri în punct ieneș. Cu nuanța închisă se tricotează un rînd obișnuit, dar la următorul se lucrează fiecare ochi, înfășurînd firul de lucru de 3 ori în jurul andrelei înainte de a lăsa să cadă ochiul de pe andreaua stîngă. La rîndul următor, automat, 2 din cele 3 înfășurări se vor transforma într-un fir de ajur ca acesta din modelul nostru.

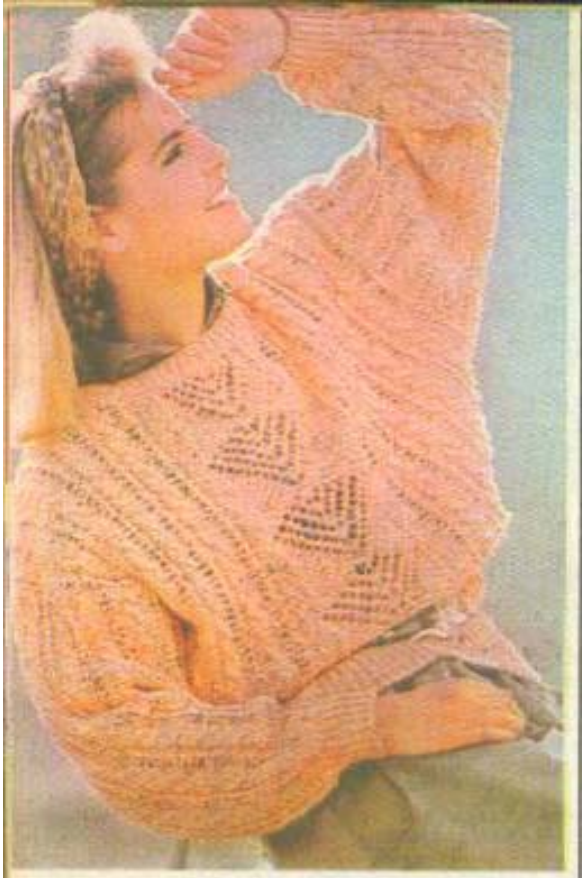

Bluză în model combinat

Frumoasă, această bluză, tricotată în model combinat, este lucrată din fir de lînă sau de bumbac mai plin. După obişnuitul elastic, tricotul are pe mîneci, pe faţă şi pe spate şiruri neîntrerupte de torsade din cîte 4 ochiuri, ce se inversează în lucru tot la al patrulea rînd. Şirurile subţiri, mărginaşe, nu sînt de fapt realizate din cîte un ochi tricotat pe faţă, ci dintr-un ochi tricotat numai la rîndurile pe faţă, iar la rîndurile pe dos este luat nelucrat. Pe mijlocul feţei, bluza are un ornament realizat din jeteuri aminate, care se deschid ca nişte flori.

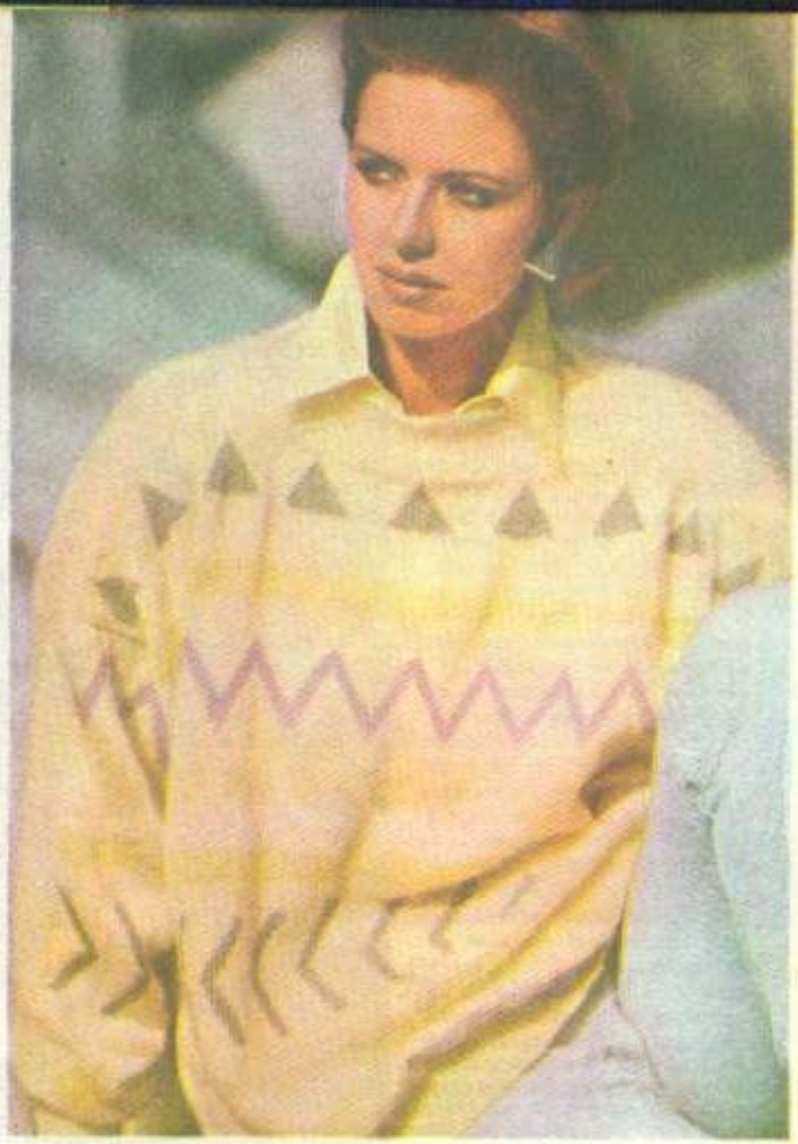

Mereu tînărul jacard

În nuanţe pastel, cu ornamente geometrice, lucrat în tricot jacard, un pulover de mare frumuseţe.

Pulover de iarnă

Un pulover pentru zile mai reci, tricotat din fir mai plin, ale cărui ornamente, de opturi întrerupte, sînt repartizate egal pe faţă, pe spate şi pe mîneci. Elasticul, manşetele şi gulerul sînt tricotate simplu: 1 ochi pe faţă, 1 ochi pe dos. Spaţiul dintre ornamente, care pare a fi tot în elastic, se tricotează astfel: **Rîndul 1:** * 1 jeteu, 1 ochi pe faţă luat nelucrat, 1 ochi pe dos *, se repetă tot rîndul. **Rîndul 2:** * 1 jeteu, 1 ochi pe faţă luat nelucrat, 2 ochiuri lucrate împreună pe dos (care sînt de fapt ochiul luat nelucrat plus jeteul de la rîndul anterior). * Se repetă continuu acest al doilea rînd.

Ornamentul de opturi întrerupte se constituie pe tricot simplu, cioraşpeşte, şi pe un număr de 8 ochiuri. Inversarea în lucru se face intercalat către o margine sau alta.

Trandafir

Ornamentele florale în tricoturi sînt tinerești și moderne. Pe un tricot simplu, lucrat drept, un trandafir cu petale de un roșu aprins și roz și chiar cu frunzele crenguței sale, care-i dau atîta prospețime!

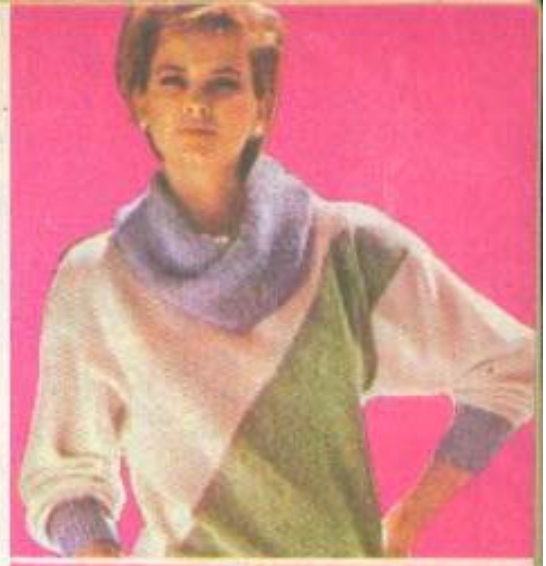

Îmbinări coloristice

Din firele rămase de la diverse tricoturi lucrați pulovere și bluze cu porțiuni dispuse asimetric pe culori. O îmbinare frumoasă trebuie să dea echilibru și eleganță.

Modern și asimetric

Câteva nuanțe din curcubeu, rotunjite aici, pe acest pulover, într-o armonie asimetrică, într-un joc de culoare și de fantezie.

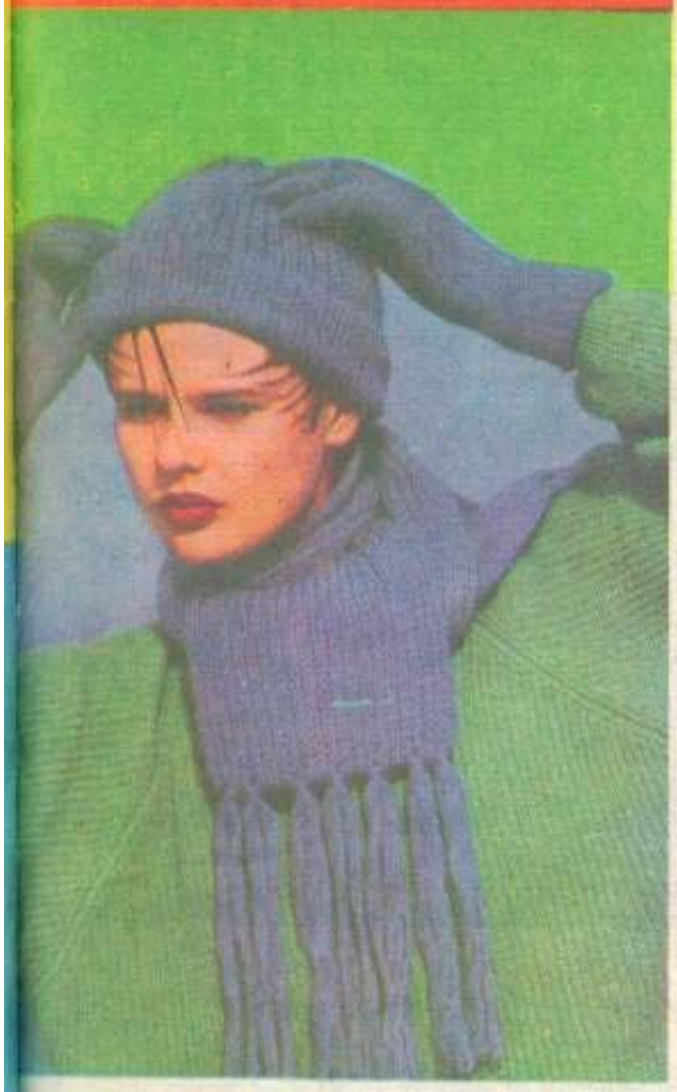

Accesorii

La un pulover gros, purtat în zile friguroase, asortați aceste frumoase accesorii: fular, mănuși și căciulă. Tricotate din lînă cu firul plin, fularul și căciula sînt lucrate cu andrele groase, în punctul obișnuit de elastic: 1 ochi pe față, 1 ochi pe dos.

Prima rochiță

La împlinirea vîrstei de 2 ani, vă puteți încumeta să tricotați fetiței dv. o rochiță cu care să se admire în oglindă și să meargă la plimbare.

Fața, ca și spatele se încep pe cîte 90—100 de ochiuri și se tricotează 6 rînduri în punct lenes, după care tricotul se face drept. Cînd ați ajuns la 32 cm înălțime (sau cît doriți să fie rochița de lungă), lucrați 3 ochiuri pe dos, 1 ochi pe față, dar, în același timp, scădeți 20 de ochiuri pe toată lungimea rîndului, pentru a-i lăsa lejeritatea de care are nevoie. Separați fețele și tricotați fiecare de închidere o dată cu fiecare parte. Cu fir alb și roșu, coaseți în fagure ochiurile pe față, realizînd pe piept și pe mînecă acest ornament.

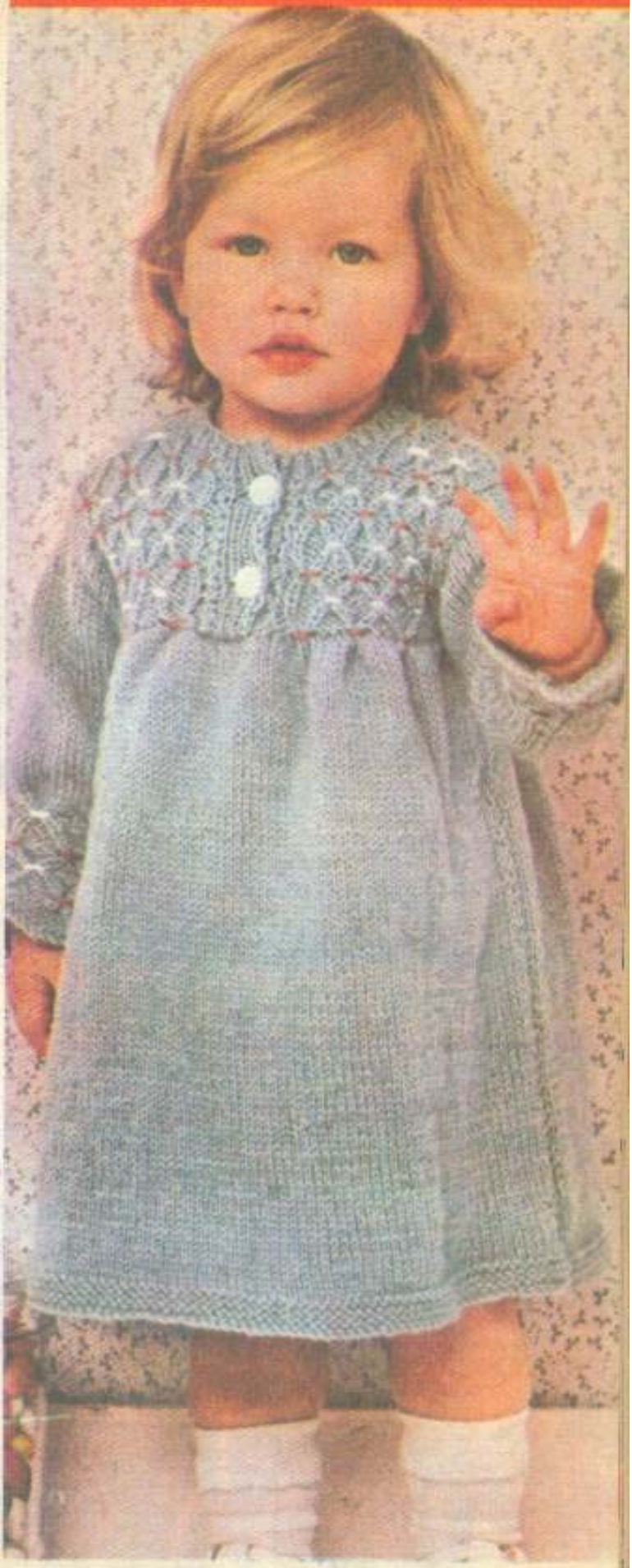

Armonie florală

Un buchet frumos colorat, ce se realizează uşor şi care, înrămat, poate constitui un mic tablou.

Soseşte primăvara

Într-un dreptunghi de pînză, cu migală şi îndemînare, brodaţi întîia zi de primăvară! Albul zăpezii, cu irizări albastre, se topeşte încet, încet. Pe seninul primăvăratic, sosesc întîii vestitori de anotimp!

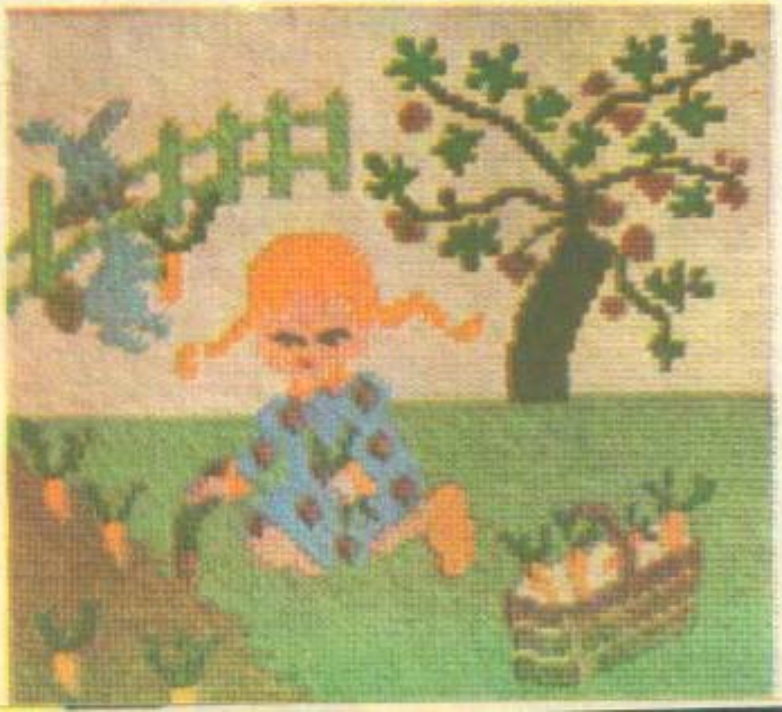

Maci

Flori de maci în colorit de roşu aprins, flori decorative pentru milieuri şi feţe de masă care să îmbie, să dea bună dispoziţie.

Tablouri

Primăvara și toamna, două anotimpuri încărcate de culoare, de flori și de rod, două anotimpuri pe care le puteți „picta" cu acul, pentru decorul locuinței dv. Pe țesături de in, brodați aceste „chemări" spre viață și spre soare, pe care le încadrați cu o ramă subțire, simplă, albă.

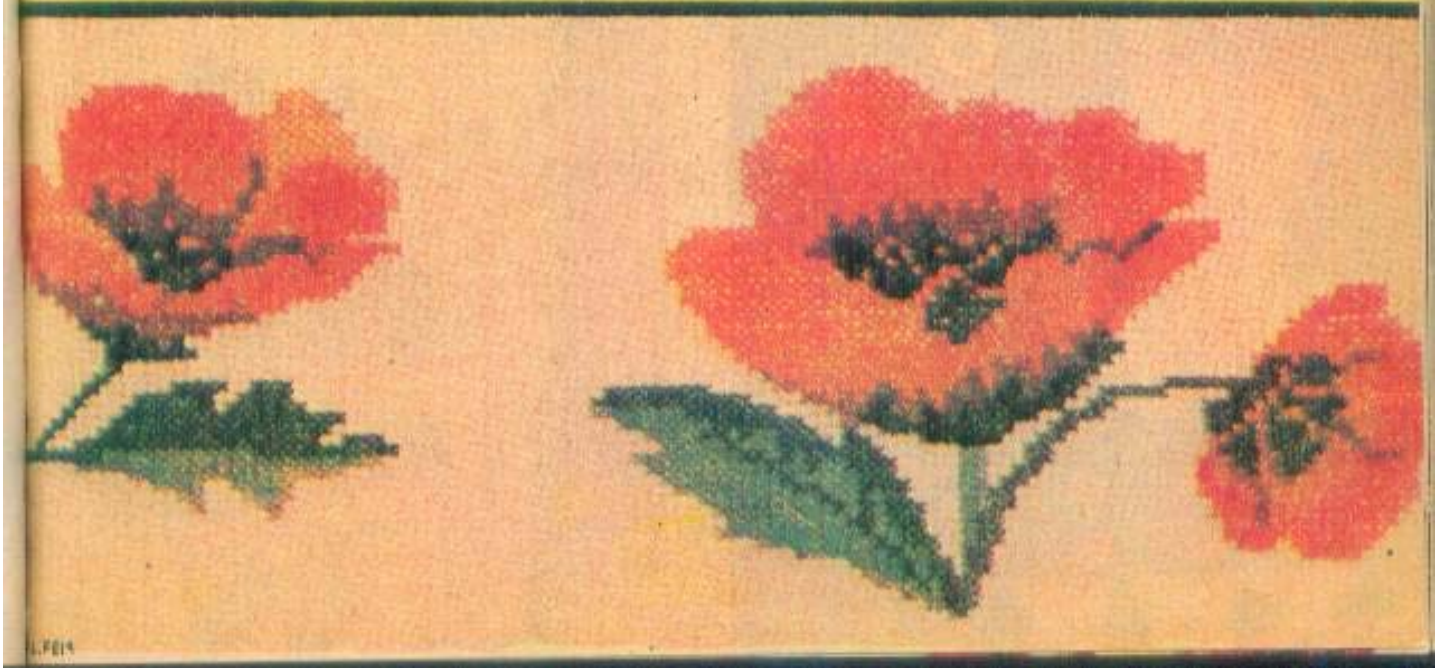

Jucării pentru copii

Faceți-i bucuria unei jucării croșetate în punct de blăniță, care se execută astfel: după primul rînd croșetat în picioruşe scurte, obişnuite, faceți aceleași picioruşe scurte, dar, înainte de a trage brida respectivă, treceți firul peste degetul mijlociu, astfel încît să rămînă în urma croșetului bucle lungi, egale. Urechile dublați-le cu bucăți lucrate cu o nuanță de roz pal. Ochii brodați-i cu albastru. La partea de jos, sub un picioruș, închideți jucăria cu nasturi.

Aici, în acest mielut, copilul dv. își va păstra pijamaua.

*

Un Donald cuminte, o jucărie atît de mare pentru copilul dv., tricotată din resturi de fire în culori vii, strălucitoare. Ornamentele, ochii și ciocul sînt croșetate, restul corpului jucăriei este tricotat cioràpește. Înaltă de aproape 1 metru, rața-jucărie este montată pe un carton tare și pe partea laterală stîngă are o deschidere ca o aripă ce se prinde în doi nasturi. Pe aici, copilul își poate pune în corpul jucăriei mari mașinuțele, cuburile și alte jucării mărunte.

Brodați anotimpurile

În tablouri brodate, anotimpurile aduc cu ele soarele, căldura verii, frumusețea primăverii, plinătatea toamnei sau scînteierile zăpezii. Pe pînză de in, pe țesături dese, în punct trasat, cu culori superb asortate, aceste imagini ale anotimpurilor adună elemente de simbol, pe care ne bucurăm să le vedem create cu migala broderiei.

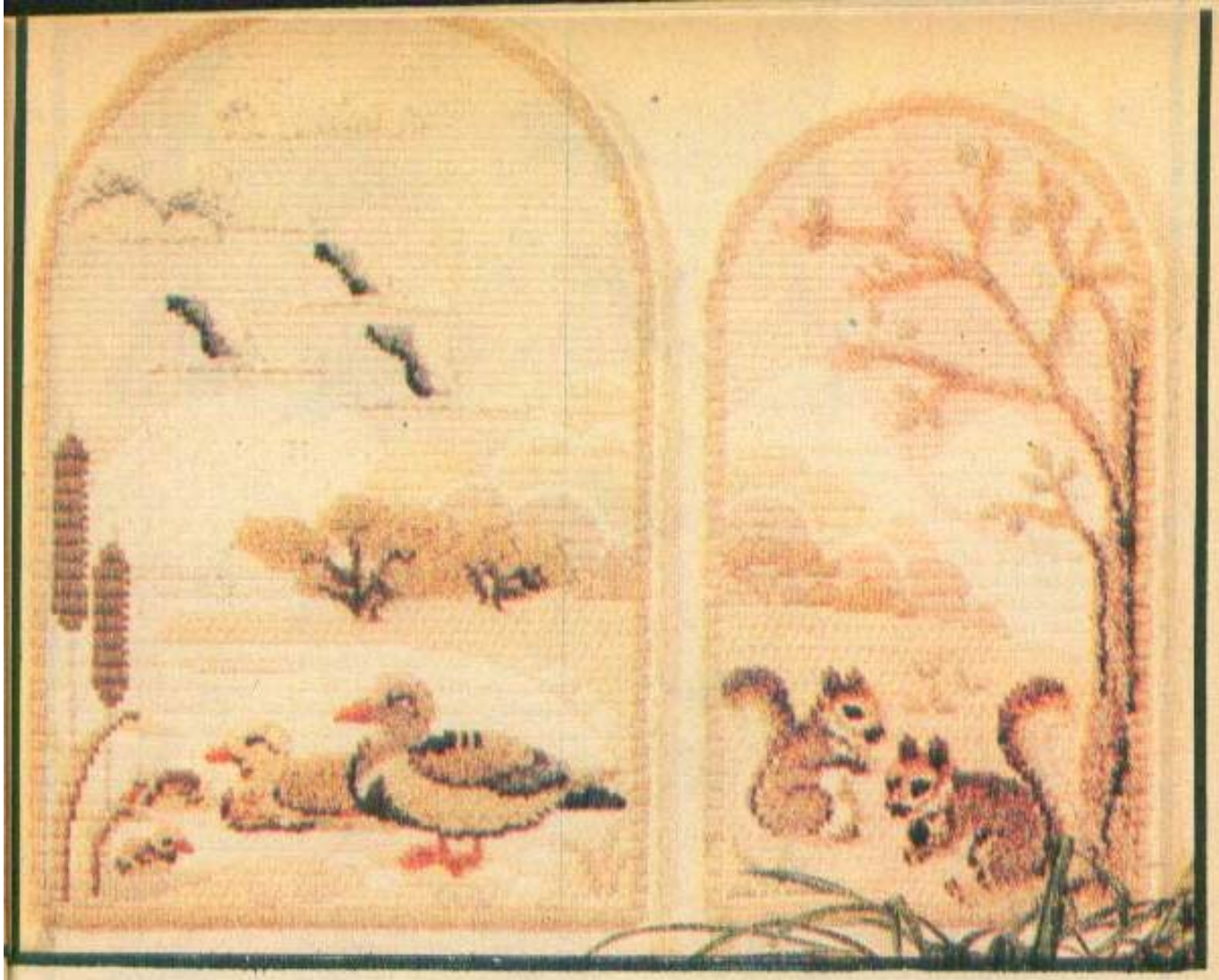

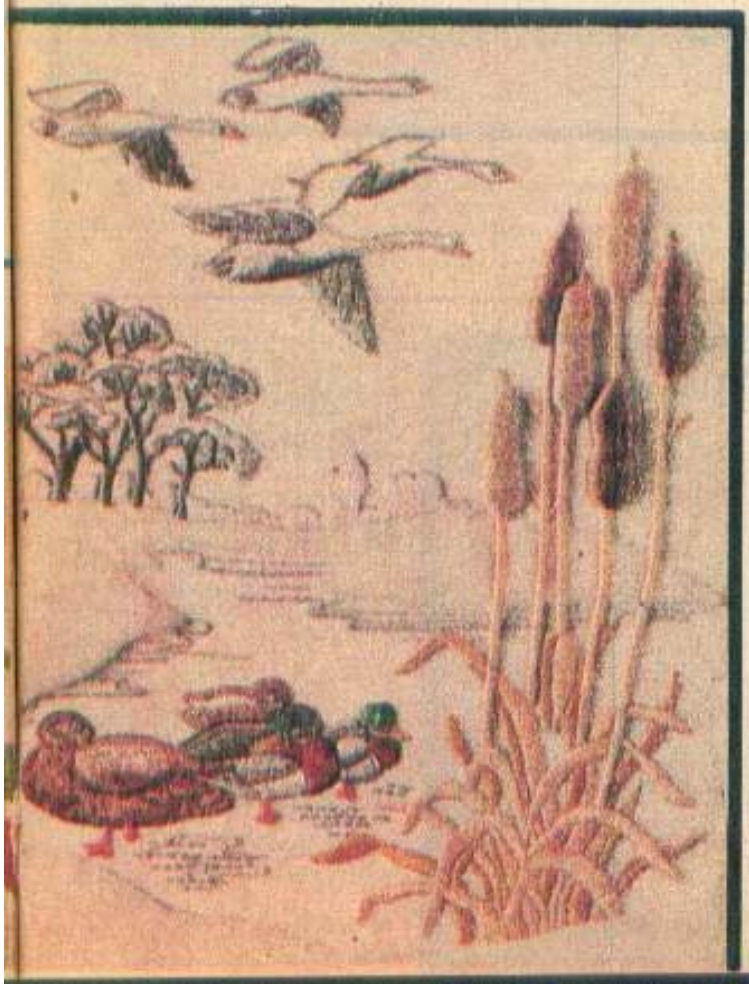

Întîiul puloveraș

Din fire rămase de la tricoturile dv. lucrați și pentru el, de ce nu, întîiul său puloveraș. Cu ornamente simple jacard, cîteva puncte colorate care apar ca niște steluțe pe fondul alb, sau imaginînd cuburi și cartonașe cu care să se joace micuțul dv.

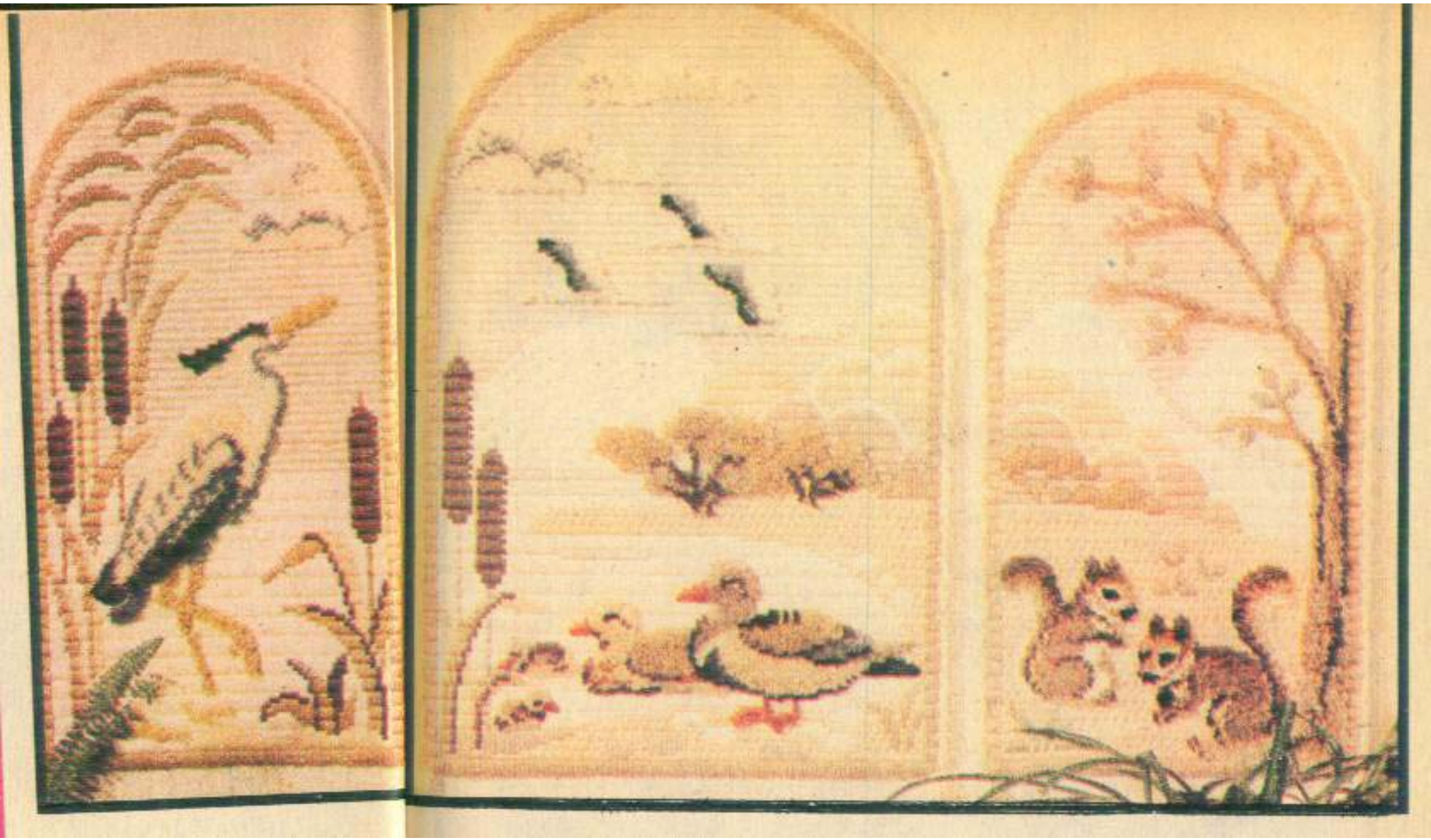

Alfabetul romantic

De cîte ori nu ne aducem aminte cu nostalgie de feţele de pernă pregătite pentru viitorul cămin, care aveau notate, într-un colţ, două iniţiale.

Brodat în punct de feston, alfabetul acesta romantic revine în dantelăria lenjeriei de pat a tinerei familii.

Faţă de masă

O faţă de masă croşetată simplu, în punct de semibridă, din aţă de bumbac.

Ornamentele pline imită stilizat florile de nufăr, care mărginesc faţa de masă ca prinse în horă.

Dantele

Pentru fețele de masă, o dantelă croșetată cu fir special, mai plin, care să constituie un ornament rafinat și o terminație în același timp. Peste tivul mic, un rînd de feston pe care se începe dantela. Urmăriți motivul și constatați că acesta ia treptat forma unor mici evantaie în ornament, care întregesc finețea și în același timp forma rotundă sau ovală a feței de masă.

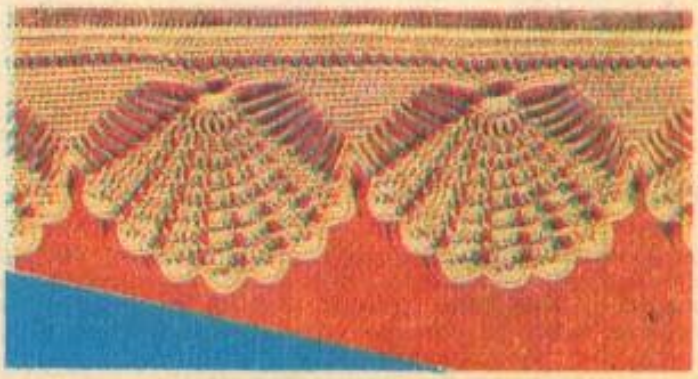

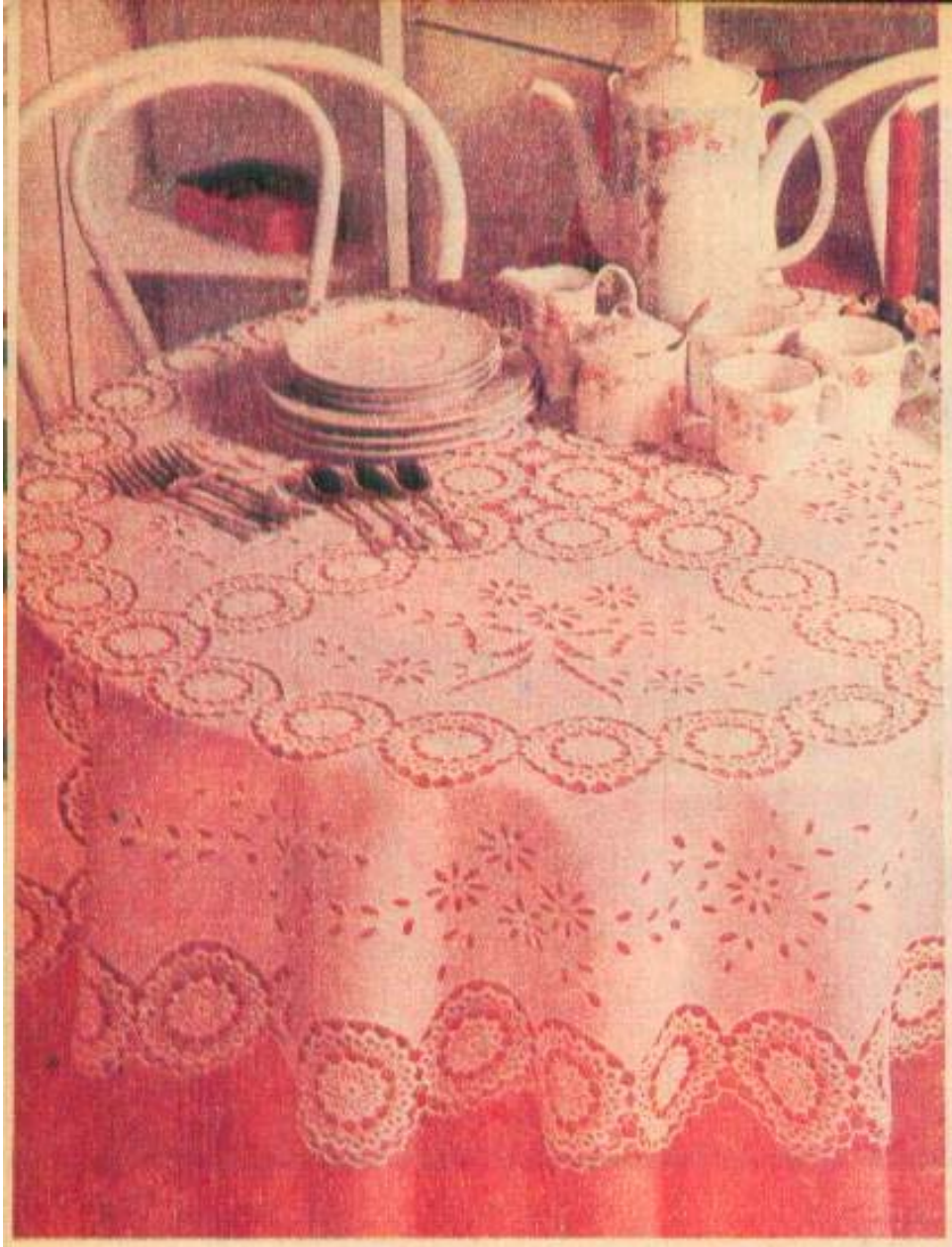

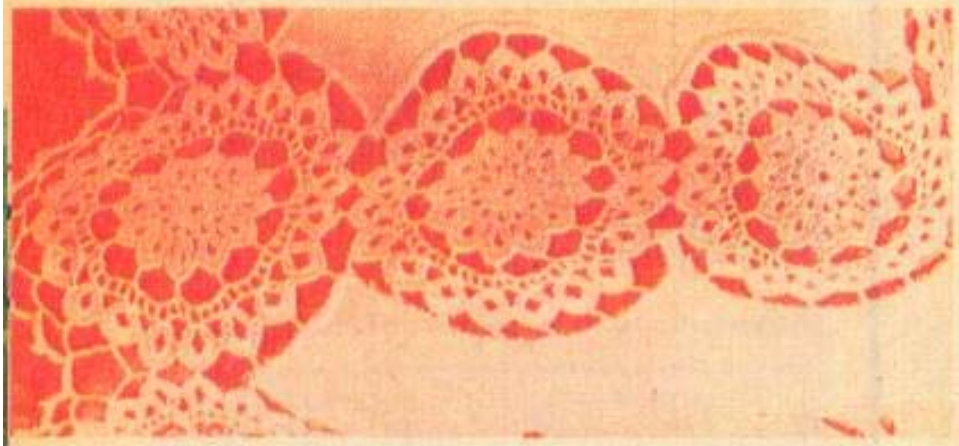

Broderie

Mereu modernă, broderia albă rămîne un element de valoare în decorul locuinței. Ornamentele sînt festonate cu acul peste desenul imprimat, după care, cu o forfecuță specială, pe dosul lucrului se face decuparea. Spălate și apretate, tablietele, fețele de masă sînt deosebit de frumoase, dau prospețime.

Ornamente

O ploaie de culori, un ornament vesel, pentru camera copilului dv., pe care îl puteți înnoi ori de cîte ori doriți. Hexagoane mari sau mai mici, împrăcate cu fire colorate, de care suspendați canafi din cele mai diverse fire colorate ce v-au rămas de la tricoturile dv. Suspendat de plafon, decorul multicolor este o încîntare pentru copii și dă o notă de veselie încăperii.

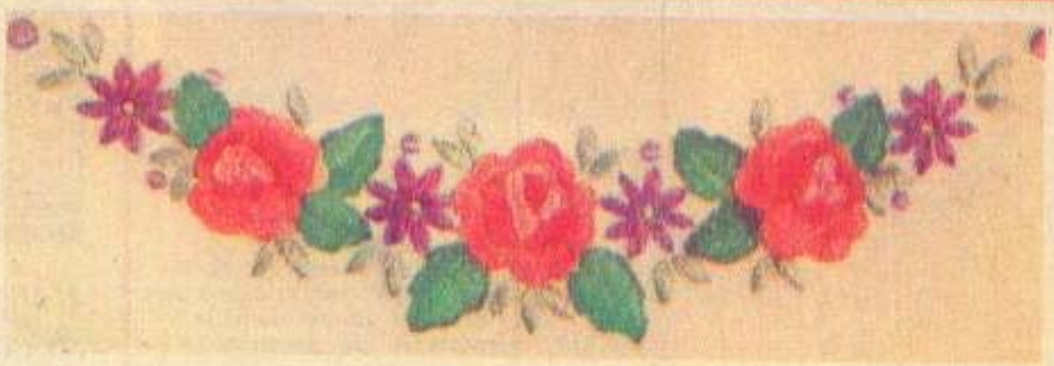

Coronițele

Pe fețele de masă folosite în zilele de sărbătoare, lucrați aceste elegante coroniță cu trandafiri. Dispuse egal la partea de jos a feței de masa, coronițele se integrează în decor cu fragmente din flori, presărate în jurul coroanei brodate pe centrul feței de masă.

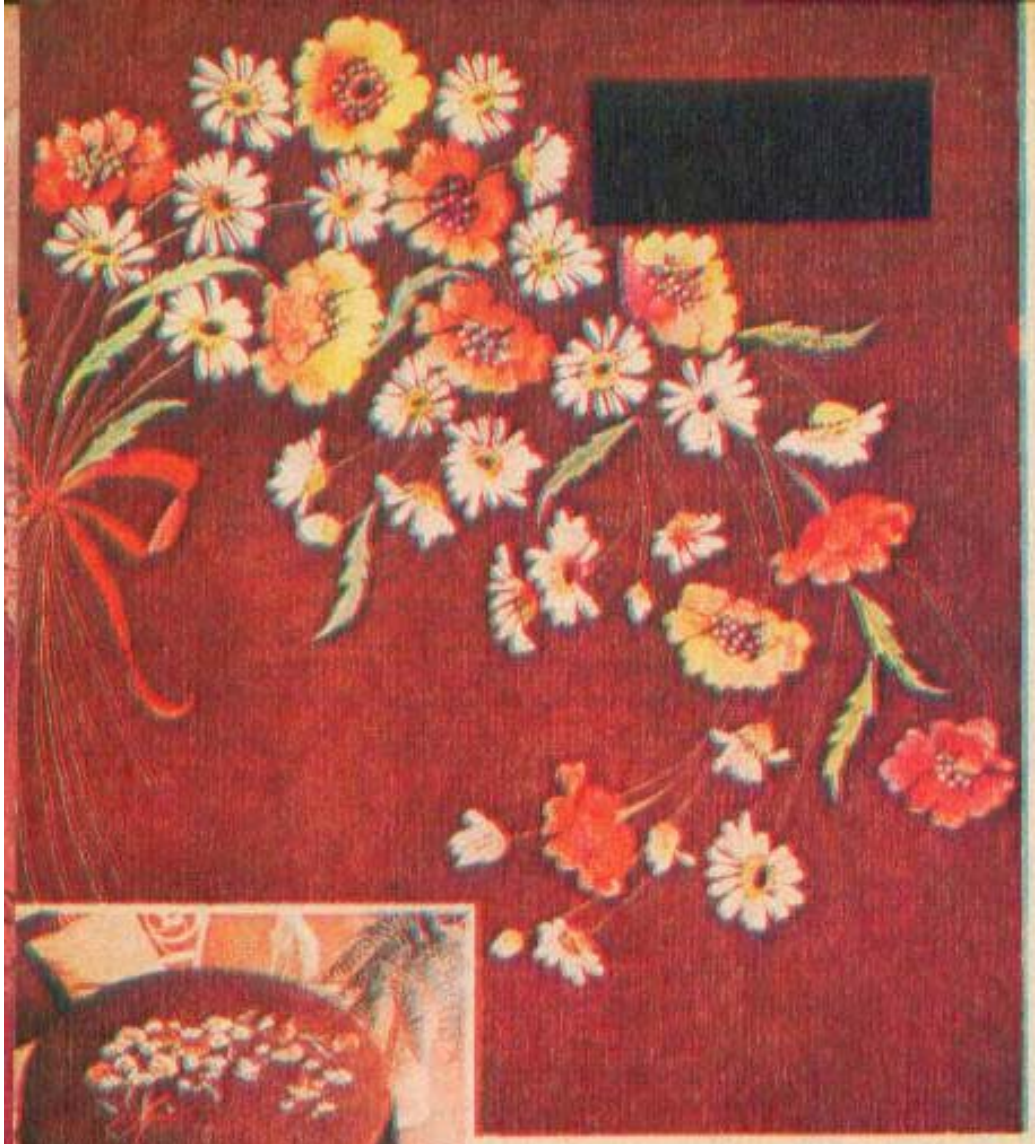

Buchet

De mare fineţe în execuţie, de un colorit sublim, aceste ornamente florale cusute pe ţesături fine, pentru o faţă de masă, dau locuinţei tinerei familii un aer de intimitate şi de personalizare aparte.

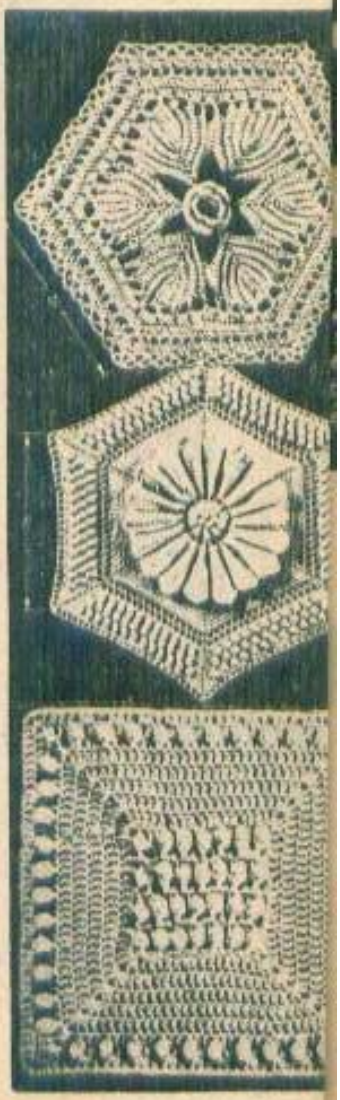

Pentru decorul locuinţei

Tabliete, feţe de masă, cuverturi, terminaţii de draperii, iată cîteva obiecte practice, frumoase, pe care le puteţi realiza din îmbinarea modelelor prezentate. Croşetate separat, toate începute din mijloc, crescute pe razele de delimitare a hexagonului sau pătratului respectiv, ornamentele se unesc între ele prin punct de picioruş orb, cu fir de culoare contrastantă, care să se constituie într-un decor frumos, egal.

Coşuleţul-păpuşă

Pe spătarul scaunului micului dv. şcolar, croşetaţi-i acest coşuleţ-păpuşă, care, imaginînd chipul unei fetiţe, va fi cu atît mai amuzant.

Două rînduri de buzunare vor „păzi" creioanele colorate, gumele, ascuţitorile. Prin partea dinspre braţul scaunului, o deschidere va asigura păstrarea la îndemînă a caietelor şi cărţilor.

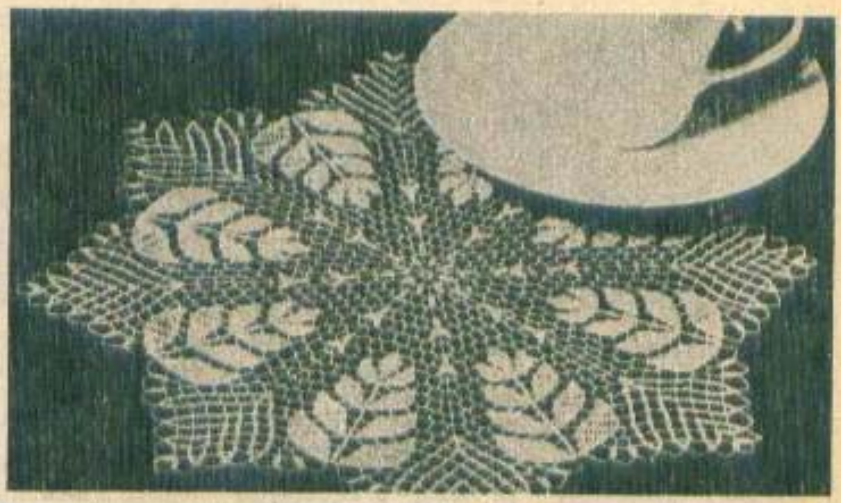

Tabliete

Festonați bucăți de pînză de in sau din alte țesături albe ori pastel și, din fir de macrame sau inișor alb, înconjurați-le cu o dantelă frumoasă. Așternute pe masă pentru micul dejun, sau în scop ornamental, acestea sînt deosebit de aspectuoase,

Sfaturi pentru cine croşetează şi tricotează

• Oricît de bine ar şti cineva să croşeteze, lucrînd pentru întîia oară un ornament sau chiar un punct fantezi nou, se impune învăţarea foarte bine a acestuia şi numai după aceea executarea lui. • Un şal este cu atît mai fin cu cît este lucrat mai lejer, în model cît mai simplu. Dacă din obişnuinţă croşetaţi prea strîns, cînd lucraţi un şal, folosiţi o croşetă mai groasă. • Cînd schimbaţi culorile într-o croşetătură pe rînduri, faceţi această operaţie înainte de a lucra ultima buclă de la sfîrşitul rîndului. Este punctul care va forma ochiul de capăt şi cu care se va începe deci culoarea nouă. • Motivele decorative croşetate, de formă rotundă sau pătrată, vor fi cu atît mai frumoase dacă le veţi prinde între ele din lucru sau dacă le veţi coase pe dedesubt (aplicate pe o stofă) cu punct ascuns. • Motivele decorative pătrate se prind mai uşor între ele dacă în croşetarea acestora ultimul rînd se lucrează în picioruşe scurte sau oarbe, care vor constitui punctele de legătură. • O floare croşetată prinsă pe un suport de stofă se va aplica mult mai frumos pe un rever. • Tricoturile mari: rochii, pardesie se fac în punct lejer, tocmai pentru a avea supleţe şi a se mula frumos. • Tricotul ornamental în 2 culori presupune trecerea unui fir pe dosul lucrului. Operaţia trebuie făcută pentru ornament cu aceeaşi lejeritate ca a tricotului însuşi. Prea strîns, acest fir fronsează tricotul; prea larg, deformează însuşi ornamentul, în special după spălat. • Tricoturile destinate copiilor mici se vor lucra întotdeauna în puncte cît mai lejere, pentru a le da elasticitatea şi fineţea de care au nevoie. • Motivele de dantelă ajurată se tricotează de regulă din fire foarte fine, altfel îşi vor pierde din frumuseţe. • În tricoturile jacard, firele de culori diferite se încrucişează întotdeauna pe dosul tricotului, chiar atunci cînd lucrăm rîndul pe faţa acestuia. • Firul culorii cu care nu se lucrează apare pe dosul tricotului „trasat" orizontal, la fiecare rînd, şi de aceeaşi lejeritate cu tricotul, pentru a nu-l deforma. • Tricoturile din lînă tip mohair, Angora, fir garofiţa sau efect îşi vor păstra mai bine linia de lucru dacă alături de firul respectiv veţi pune şi unul din aţă de papiotă, în aceeaşi culoare. • Dacă tricotaţi dintr-un ghem rulat special, gen „păpuşă", nu începeţi lucrul cu firul luat din afara ghemului, ci, din contră, lucraţi cu cel din interior. Ghemul se va derula ordonat, va putea fi chiar suspendat pe un suport şi nu se va rostogoli pe jos, fapt ce ar putea duce la prinderea unor scame care, din neatenţie, să fie lucrate o dată cu firul. • Este posibil ca puloverele rămase mici să fie mărite fără a fi complet deşirate. De regulă, se măreşte elasticul din talie, gulerul rulat şi manşetele. Pentru a avea la îndemînă însă întotdeauna un fir de aceeaşi culoare cu puloverul respectiv, tricotaţi o porţiune separată de elastic obişnuit, eventual pe andrele mai groase. De cîte ori spălaţi puloverul spălaţi şi acest elastic de rezervă şi partea ce veţi adăuga cînd veţi mări puloverul va fi de nerecunoscut, tenta firului fiind absolut aceeaşi. • Dacă aţi încheiat un tricot nu tăiaţi firul exact pe punctul de închidere al acestuia. Lăsaţi din el o porţiune de 5—10 cm, pe care, cu o croşetă, îl veţi trece cu grijă, astfel ca nodul şi capătul de fir să rămînă pe dosul lucrului şi să fie cît mai neobservate. • Cînd croşetaţi un şal sau o eşarfă în triunghi, aveţi grijă ca la fiecare capăt de rînd să croşetaţi în plus un ochi de lanţ, care va asigura lejeritatea şi supleţea rîndului însuşi. Altfel va apărea pe margine un rînd de picioruşe mai strînse, care vor încreţi inestetic şalul. • Dacă în tricoturile cu modele jacard folosiţi alături de firul obişnuit şi un fir metalizat, atenţie la trecerea acestuia, în special pe dosul lucrului (în golurile modelului). Lejeritatea firului metalizat trebuie să fie egală cu cea a tricotului, altfel se va deforma modelul. • Întotdeauna tricoturile se calcă pe dos, peste o cîrpă umedă. Pentru ca acestea să nu se deformeze, să rămînă pufoase, procedaţi astfel: puneţi peste tricot cîrpa umedă şi călcaţi cu fierul potrivit de încins. Înainte ca aceasta să fie perfect uscată, deci să se fi absorbit toată apa, înlocuiţi cîrpa cu o hîrtie curată şi continuaţi să călcaţi tricotul, pînă cînd hîrtia este uscată. Dacă tricotul are motive decorative în relief, evitaţi călcatul acestora sau folosiţi un fier cu termostat, încins ca pentru mătăsuri. • Dacă doriţi să înlocuiţi un guler rulat al puloverului cu un guler mic (pe lîngă gît), procedaţi astfel: însemnaţi locul rotunjimii gulerului viitor cu un fir de aţă însăilat sau cu un tibişir. Tăiaţi cu foarfeca gulerul vechi şi, la 2 cm de linia de rotunjime, faceţi un tighel la maşina de cusut. Ridicaţi ochiurile pe andrele şi croşetaţi noul guler. Pentru ca porţiunea de dincolo de guler (cea tăiată) să nu se destrame, lăsaţi numai o jumătate de centimetru faţă de tighel şi coaseţi-l cu punct ascuns, uşor îndoit, sub primele ochiuri ale noului guler. • Cum este, desigur, foarte incomod să purtaţi mereu cu dv. un centimetru, atît de necesar la măsurarea tricoturilor, vă propunem să măsuraţi distanţe de 5—10 cm pe andrelele cu care lucraţi

trăgînd foarte exact liniile subțiri cu ojă. Veți avea întotdeauna obiectul de măsurat la îndemînă. • Este, se pare, o modă ca, în drumurile lungi, mai ales în cele efectuate cu trenul, femeile să tricoteze. Atenție însă; nu lucrați niciodată decît cu andrele circulare, altfel îi veți deranja pe vecinii dv. de călătorie. • Oricîtă experiență veți avea în realizarea tricoturilor și a croșetăturilor, faceți de fiecare dată un eșantion de probă. Folosiți, deci, aceleași andrele și același fir sau aceeași croșetă cu care veți lucra, faceți un pătrat lucrat simplu, ciorăpește. Aplicați apoi pe el centimetrul și veți stabili exact numărul de ochiuri necesare și numărul de rînduri, calculate după dimensiunile tiparului dv. • Cînd puloverul pe care l-ați deșirat intenționați să îl retricotați procedați astfel: faceți firul sculuri, punînd separat fiecare parte de tricot (mînecă, spate, față etc.). Opăriți sculurile, spălați-le, apoi limpeziți-le și, fără să le stoarceți, așezați-le la uscat pe un suport, punîndu-le la partea de jos o greutate potrivită. Uscat în acest fel, firul se va întinde și se va lucra foarte bine. • Cînd un tricot nou de lînă a rămas mic, deșirați-l și faceți-l sculuri potrivit de mari. Peste un vas cu apă ce clocotește țineți apoi întinse sculurile pe rînd, astfel încît aburul să le pătrundă foarte bine. Firul își va relua în acest mod aspectul elastic și pufos. • Este foarte plăcut ca tricoturile din lînă mohair lucrate ciorăpește să aibă o tentă ușor flaușată. După ce ați lucrat tricotul respectiv și de fiecare dată, după ce l-ați spălat, periați-l într-un singur sens (de regulă în jos), folosindu-vă de o periuță din sîrmă foarte subțire și oțelită. Operația va scoate la suprafață o parte din fibra firului respectiv și va realiza flaușarea. • Pe un tricot lucrat simplu, ciorăpește, puteți coase un ornament decorativ în punct de chilim, care se suprapune exact celui de tricot. • Vreți să știți cum se poate îmbrăca o bluză tricotată asortată perfect pentru două anotimpuri? Tricotați un pulover cu fața și spatele identice ca scăzături la subraț și decolteu. O parte o lucrați cu culori vii: roșu, galben și portocaliu. Ba mai mult, din tricot cu aceste culori imaginați un soare și o bărcuță pe valuri albăstrii. Partea cealaltă tricotați-o cu fir combinat de gri și negru, și, din loc în loc, „tricotați" mici nori de zăpadă. Așadar îmbrăcați bluza cu o față sau cu cealaltă, după anotimp. • Pentru ca ianțul de începere a unui obiect croșetat să nu fie prea strîns și să deformeze modelul, procedați astfel: lucrați acest ianț fie cu o croșetă mai groasă decît cea folosită în rest, fie cu firul pus în două. • Dacă trebuie să tricotați cu firul pus în două, nu faceți operația aceasta folosind două gheme, ci dați deja firul în două, avînd grijă ca, pentru lejeritatea cutelor înfășurate pe ghem, să țineți sub fiecare arătătorul mîinii stîngi în vreme ce depănați firele. • Dacă doriți să dublați un tricot, croiți fiecare bucată de căptușeală după tiparul părții respective, pe care mai întîi ați călcat-o. Lăsați însă și surplusul necesar cusăturilor. • Linia umerilor unui tricot trebuie să fie de regulă ușor pe bie. Pentru aceasta, cînd faceți scăzătura, nu reduceți toate ochiurile deodată. Faceți această operație pe rînd, scăzînd mai întîi o treime din numărul acestora (cele dinspre mînecă), mai tricotați un rînd, scădeți a doua treime, apoi ultimele ochiuri scădeți-le cînd ați mai tricotat încă un rînd. În cusătură retușați punctele începerii fiecărui grup de ochiuri scăzute • Pentru ca într-un tricot să obțineți creșteri corecte, egale, atunci cînd lucrați un elastic simplu (1 ochi pe față, 1 ochi pe dos) faceți creșterile la fiecare margine, dar repartizate două cîte două. Astfel, înainte de ochiul de margine, ridicați pe andrea firul trasat între penultimul și ultimul ochi și tricotați în el 1 ochi pe față, 1 ochi pe dos. • Este bine ca întotdeauna rîndul de montare a ochiurilor să fie făcut cu un fir dublu sau pe andrele cu 1/2 de număr mai groase. Aceasta va face ca rîndul de începere să nu „țină" și să încrețească inestetic elasticul. • La fel, pentru ca rîndul de scăzătură să nu iasă prea strîns, faceți această operație servindu-vă de andrele cu 1/2 de număr mai mari decît cele pe care le-ați utilizat în lucru. • Nu aruncați firele de lînă sau de mătasă ce vă prisosesc de la tricoturile dv. Croșetați din acestea mici huse cu care îmbrăcați umerașele și hainele dv. cele mai fine vor fi protejate. • Cînd tricotați o eșarfă, un șal, un pulover pe care îl oferiți drept cadou, nu uitați să puneți în pachet și banderola unui scul. Aceasta conține indicații prețioase cu privire la spălat, călcat, arată conținutul firului chiar. • Festonarea butonierelor unui tricot este un lucru de cea mai mare importanță. Operația se face cu același fir de lucru, dar mult mai subțire, pentru ca festonul butonierei să fie solid și neted. • Gulerul înalt al unui pulover încheiat pe piept se tricotează astfel: se ridică ochiurile de jur-împrejur și se lucrează elastic simplu. Avînd înălțimea dorită, gulerul se întoarce la jumătate, dar către interior. Ultimul rînd se mărește cu 10 ochiuri, gulerul se scade și se coase deci pe dosul puloverului în punct sărit. • Stabilind locul și lărgimea buzunarului în tricot, lucrați pe zona respectivă un rînd de tricot, cu fir de altă culoare, apoi reluați firul obișnuit și trecînd ochiurile înapoi tricotați-le din nou. La sfîrșitul feței respective trageți firul de altă culoare, ochiurile libere luați-le pe andrea și tricotați interiorul buzunarului. • Resturile de fire rămase din tricoturi sortați-le pe calități și pe nuanțe și puneți-le în săculețe de plastic transparent. Trebuindu-vă o anume culoare veți ști imediat unde să căutați.

Rubrica de tricotaje și lucru de mînă este realizată de SMARANDA SBURLAN

De unde luăm

Din întîia zi și pînă în ultima clipă a vieții, în toate circumstanțele fiziologice particulare (creștere, sarcină, alăptare, competiții sportive, eforturi fizice și intelectuale), alimentația trebuie adaptată trebuințelor. Modificînd cantitativ alimentația după un considerent sau altul, în preocuparea noastră trebuie să fie prezentă păstrarea echilibrului vitaminic.

Descoperite la începutul secolului, vitaminele, aceste „enigmatice" substanțe, care nu au practic nici un fel de valoare energetică, sînt indispensabile vieții. Cu dozele lor infinitezimale, vitaminele intervin în asimilarea principiilor nutritive aduse organismului prin alimentație. Prima vitamină extrasă din tărîțe de orz decorticat a fost vitamina B_1 (tiamina), căreia descoperitorul ei, polonezul C. Fuuk, i-a dat numele de „amina vieții". Sintetizate de vegetale, bacterii sau mucegaiuri, vitaminele sînt preluate ca atare din alimente. Alteori însă, vitaminele pot fi aduse în organism sub formă de provitamine, substanțe inactive, care sînt transformate în organism în vitamine active. Astfel, se știe că flora microbiană intestinală poate sintetiza unele vitamine ca: B_1, B_2, B_{12}, K, vitamine ce sînt după aceea absorbite în organism. Nu ar trebui să se uite că o alimentație științifică, dar „stropită" cu alcool, poate deveni deficitară în vitamine, alcoolul perturbînd capacitatea de stocaj în ficat și mai ales buna folosire a vitaminelor aduse de hrană.

Vă oferim în continuare un tablou al vitaminelor, în care sînt arătate sursele acestora, importanța lor pentru organism și afecțiunile care necesită un aport crescut de vitamine.

TABLOUL

Denumirea vitaminei	Există în:	Importantă pentru:	Necesar crescut în:
A (retinolul)	Ficat de pește, pătrunjel, ficat, unt, salată verde, brînzeturi, lapte, ouă, morcovi, usturoi, caise, gălbenuș de ou, ardei gras, roșii, prune, fragi, cireșe, pepene.	— Funcționalitatea ochiului; — creșterea organismului; — apără organismul de infecții respiratorii și digestive; — menține integritatea unor țesuturi ca: pielea, mucoasele, scheletul.	— intoxicații, infecții, astenie.
B complex B^1 — tiamină B^2 — riboflavină B^6 — piridoxină B^{12} — cianocobalamină	Cereale nedecorticate, carne de porc, ficat, pește, lapte, cartofi, ouă, drojdie de bere, mazăre verde, conopidă, andive, spanac, pătrunjel, germene de grîu.	— nervi, metabolismul energetic (descompunerea glucidelor și a proteinelor alimentare), activitate nervoasă, creștere, respirație celulară; — împotriva crampelor; — favorizează formarea globulelor roșii.	— suprasolicitare psihică și nervoasă, convalescență.
C (acid ascorbic)	Toate fructele și legumele proaspete (în special portocale, lămîi), mere, mure, varză, pătrunjel, mărar, morcovi, cartofi, ardei gras, coacăze, căpșuni, fragi, măcieșe.	— metabolismul celular (respirație), apărarea față de infecții, formarea sîngelui, vindecarea rănilor; — împiedică hemoragia, previne anemia, stimulează pofta de mîncare.	— infecții, pericol de infecții și epidemie de gripă.
D (colecalciferolul)	Untură de pește, ouă, lapte, unt, frișcă, smîntînă, gălbenuș de ou. Ciupercile și unele cereale conțin, proporții mai importante	— reglarea metabolismului calciului și fosforului în oase; — creșterea rezistenței organismului la infecție;	— lipsă de însorire, răceli cronice repetate.

VITAMINELE ?

VITAMINELOR

Denumirea vitaminei	Există în:	Importantă pentru:	Necesar crescut în:
	din această vitamină. Sub acțiunea razelor solare (ultravioletele), vitamina D se formează la nivelul pielii din provitamina existentă aici.	— ajută la buna funcționare a unor glande cu secreție internă: tiroida, paratiroidele, hipofiza.	
E (tocoferolul)	Germene de cereale, ouă, ficat, lapte, leguminoase uscate, ulei de floarea-soarelui, pîine neagră.	— are rol important în procesul de reproducere, în dezvoltarea embrionului, în funcționalitatea țesutului muscular și nervos; — influențează pozitiv metabolismul general și funcția unor glande.	— ateroscleroză iminentă (împreună cu vitamina A).
H	Drojdie de bere, tărîțe, lapte, gălbenuș de ou. Este formată de bacterii intestinale.	— are efecte pozitive în creșterea părului și pentru sănătatea pielii; — importantă pentru tratamentul acneei.	
K (filochinona)	Ficat și făină de pește, ouă, lapte, carne, spanac, salată verde, urzici, mazăre verde, roșii.	— coagularea sîngelui (împotriva hemoragiilor); — are rol esențial la nivelul ficatului.	— cînd se fac în mod spontan echimoze subcutanate.
PP (niacina)	Citrice, struguri, ardei gras, plante verzi, organe de vită, ciuperci, drojdie de bere.	— buna funcționare a celulelor, în special pentru pereții capilarelor (cele mai fine vase sanguine).	

De unde luăm

VITAMINELE?

Din întîia zi și pînă în ultima clipă a vieții, în toate circumstanțele fiziologice particulare (creștere, sarcină, alăptare, competiții sportive, eforturi fizice și intelectuale), alimentația trebuie adaptată trebuințelor. Modificînd cantitativ alimentația după un considerent sau altul, în preocuparea noastră trebuie să fie prezentă păstrarea echilibrului vitaminic.

Descoperite la începutul secolului, vitaminele, aceste „enigmatice" substanțe, care nu au practic nici un fel de valoare energetică, sînt indispensabile vieții. Cu dozele lor infinitezimale, vitaminele intervin în asimilarea principiilor nutritive aduse organismului prin alimentație. Prima vitamină extrasă din tărîțe de orz decorticat a fost vitamina B_1 (tiamina), căreia descoperitorul ei, polonezul C. Fuuk, i-a dat numele de „amina vieții". Sintetizate de vegetale, bacterii sau mucegaiuri, vitaminele sînt preluate ca atare din alimente. Alteori însă, vitaminele pot fi aduse în organism sub formă de provitamine, substanțe inactive, care sînt transformate în organism în vitamine active. Astfel, se știe că flora microbiană intestinală poate sintetiza unele vitamine ca: B_1, B_2, B_{12}, K, vitamine ce sînt după aceea absorbite în organism. Nu ar trebui să se uite că o alimentație științifică, dar „stropită" cu alcool, poate deveni deficitară în vitamine, alcoolul perturbînd capacitatea de stocaj în ficat și mai ales buna folosire a vitaminelor aduse de hrană.

Vă oferim în continuare un tablou al vitaminelor, în care sînt arătate sursele acestora, importanța lor pentru organism și afecțiunile care necesită un aport crescut de vitamine.

TABLOUL VITAMINELOR

Denumirea vitaminei	Există în:	Importantă pentru:	Necesar crescut în:
A (retinolul)	Ficat de pește, pătrunjel, ficat, unt, salată verde, brînzeturi, lapte, ouă, morcovi, usturoi, caise, gălbenuș de ou, ardei gras, roșii, prune, fragi, cireșe, pepene.	— Funcționalitatea ochiului; — creșterea organismului; — apără organismul de infecții respiratorii și digestive; — menține integritatea unor țesuturi ca: pielea, mucoasele, scheletul.	— intoxicații, infecții, astenie.
B complex B^1 — tiamină B^2 — riboflavină B^6 — piridoxină B^{12} — cianocobalamină.	Cereale nedecorticate, carne de porc, ficat, pește, lapte, cartofi, ouă, drojdie de bere, mazăre verde, conopidă, andive, spanac, pătrunjel, germene de grîu.	— nervi, metabolismul energetic (descompunerea glucidelor și a proteinelor alimentare), activitate nervoasă, creștere, respirație celulară; — împotriva crampelor; — favorizează formarea globulelor roșii.	— suprasolicitare psihică și nervoasă, convalescență.
C (acid ascorbic)	Toate fructele și legumele proaspete (în special portocale, lămîi), mere, mure, varză, pătrunjel, mărar, morcovi, cartofi, ardei gras, coacăze, căpșuni, fragi, măcieșe.	— metabolismul celular (respirație), apărarea față de infecții, formarea sîngelui, vindecarea rănilor; — împiedică hemoragia, previne anemia, stimulează pofta de mîncare.	— infecții, pericol de infecții și epidemie de gripă.
D (colecalciferolul)	Untură de pește, ouă, lapte, unt, frișcă, smîntînă, gălbenuș de ou. Ciupercile și unele cereale conțin, proporții mai importante	— reglarea metabolismului calciului și fosforului în oase; — creșterea rezistenței organismului la infecție;	— lipsă de însorire, răceli cronice repetate.

Denumirea vitaminei	Există în:	Importantă pentru:	Necesar crescut în:
	din această vitamină. Sub acțiunea razelor solare (ultravioletele), vitamina D se formează la nivelul pielii din provitamina existentă aici.	— ajută la buna funcționare a unor glande cu secreție internă: tiroida, paratiroidele, hipofiza.	
E (tocoferolul)	Germene de cereale, ouă, ficat, lapte, leguminoase uscate, ulei de floarea-soarelui, pîine neagră.	— are rol important în procesul de reproducere, în dezvoltarea embrionului, în funcționalitatea țesutului muscular și nervos; — influențează pozitiv metabolismul general și funcția unor glande.	— ateroscleroză iminentă (împreună cu vitamina A).
H	Drojdie de bere, tărîțe, lapte, gălbenuș de ou. Este formată de bacterii intestinale.	— are efecte pozitive în creșterea părului și pentru sănătatea pielii; — importanta pentru tratamentul acneei.	
K (filochinona)	Ficat și făină de pește, ouă, lapte, carne, spanac, salată verde, urzici, mazăre verde, roșii.	— coagularea sîngelui (împotriva hemoragiilor); — are rol esențial la nivelul ficatului.	— cînd se fac în mod spontan echimoze subcutanate.
PP (niacina)	Citrice, struguri, ardei gras, plante verzi, organe de vită, ciuperci, drojdie de bere.	— buna funcționare a celulelor, în special pentru pereții capilarelor (cele mai fine vase sanguine).	

Înainte de naştere

Fătul şi nou-născutul iau din rezervele organismului matern o importantă cantitate de vitamine. S-a demonstrat chiar că sîngele mamei are mai puţine vitamine decît cel al fătului. La nou-născut, vitaminele sînt de 2—5 ori mai crescute decît la mamă. În lunile de graviditate, viitoarea mamă trebuie să consume produse care conţin vitamine din complexul B, vitamină ce ajută la formarea globulelor roşii ale copilului. Un regim compus pe bază de carne, verdeturi, fructe şi legume verzi este de recomandat.

Hoţii de vitamine...

...ALCOOLUL

O sursă frecventă de avitaminoză o constituie consumul exagerat de alcool, cînd sînt distruse în principal vitaminele B şi PP. În situaţii cronice, avitaminoza alcoolică poate cauza tulburări nervoase, accidente cardiace, ciroză. Reducînd capacitatea de rezervor vitaminic a ficatului, alcoolul perturbă transformarea vitaminelor aduse de alimente în constituenţi activi, mai mult, distruge şi pe cele existente în depozitele organismului.

...TUTUNUL

Efectele negative combinate ale nicotinei şi ale oxidului de carbon distrug rapid vitamina C. Nicotina măreşte nevoile muşchiului cardiac pentru oxigen şi pregăteşte în acelaşi timp tromboza. Un singur pachet de ţigări fumat zilnic reduce cu 30% conţinutul vitaminic al sîngelui. Or, lipsa accentuată a vitaminei C duce la apariţia a atît de temutelor ateroame. Fumătorii se înşeală dacă socotesc că pot fuma paralel cu creşterea în alimentaţie a dozei de vitamina C. Procesul de deteriorare a vitaminei C este la fel de grav în prezenţa oricărei cantităţi de nicotină.

Concepţii noi în biologia vitaminei C

Vitamina C (acidul ascorbic) este indispensabilă sănătăţii omului. Spre deosebire de animale, organismul uman este incapabil să o sintetizeze şi de aceea ea trebuie procurată din alimente. Este larg răspîndită în natură, fiind conţinută în legume şi fructe proaspete, cu deosebire în citrice. Lipsa acidului ascorbic în hrană produce o boală gravă, scorbutul, afecţiune semnalată în evul mediu la marinarii angajaţi în voiajuri lungi pe oceane şi privaţi de vitamina C. Morbiditatea a scăzut rapid după ce s-a introdus în raţia marinarilor sucul de lămîie. În Europa, incidenţa scorbutului a scăzut o dată cu introducerea cartofului pe continent.

În societatea modernă, afecţiunea este necunoscută. Cu toate acestea, datorită posibilităţilor actuale de dozare a vitaminei C în sînge, s-a constatat, spre surprinderea oamenilor de ştiinţă, că hipovitaminoza C nu este un fenomen neobişnuit. Ea se produce în anumite condiţii, şi anume la cei cu ulcer gastric sau duodenal, supuşi unor regimuri alimentare severe, la bătrînii care trăiesc singuri şi se hrănesc insuficient, la copiii hrăniţi cu lapte pasteurizat, la cei cu arsuri întinse pe corp şi la alcoolicii denutriţi. Scorbutul determină la om slăbire, oboseală, anemie, hemoragii mai ales gingivale, edem ocular, dureri articulare, vindecarea dificilă a rănilor şi labilitate emoţională. În orice caz, hipovitaminoza C poate fi uşor prevenită prin administrarea vitaminei respective. Doza zilnică necesară a fost apreciată la cca 60 mg pentru adult. La cei supuşi eforturilor fizice, doza zilnică necesară se ridică la 200—250 mg vitamină C. Nou-născuţii au nevoie de 100 mg zilnic, adică mai mult decît conţine laptele de mamă ingerat, de aceea se recomandă adesea suplimentarea alimentaţiei cu suc de fructe.

De peste 40 de ani se discută efectul vitaminei C asupra sistemului imunitar. Dozele mari de vitamină C au fost şi sînt aplicate în tratamentul stărilor gripale şi al afecţiunilor respiratorii virale, pe motivul că atenuează simptomele bolii. Dar dozele necesare şi durata tratamentului cu acid ascorbic variază de la studiu la studiu, iar efectele salutare ale vitaminei C sînt şi astăzi încă controversate.

S-a mai studiat efectul acidului ascorbic suplimentar în cursul exerciţiului fizic, după răniri, expuneri la frig sau la temperaturi ridicate, asupra reacţiilor alergice sau a sănătăţii mintale, dar pînă în prezent nu s-a ajuns la un punct de vedere comun. Deosebit de interesante sînt observaţiile recente privind administrarea dozelor mari de vitamină C (10 g pe zi)

în boala cancerosă. Studii întreprinse în Anglia au depistat incidența crescută a cancerului esofagian și gastric în regiunile în care alimentația este săracă în vitamina C. S-a presupus că stimulînd mecanismele imunologice, vitamina C ar determina încapsularea tumorii și uneori chiar regresiunea acesteia. Nu s-au confirmat încă supozițiile unor autori după care dozele mari de vitamină C ar prelungi supraviețuirea la cei suferinzi de cancer. În orice caz, în cancerul de colon, în care s-au remarcat rezultate mai bune, vitamina nu este eficace dacă nu se face înainte chimioterapie.

În genere, dozele mari de vitamina C trebuie administrate cu precauție, deoarece comportă anumite riscuri. Astfel, excesul de vitamină C poate accelera formarea de calculi renali (oxalați) sau poate crește concentrația în sînge a salicilaților la cei supuși acestui tratament.

Acțiunea binefăcătoare a vitaminei C asupra organismului uman este însă unanim recunoscută. Rămîne ca în viitor știința să precizeze rolul acidului ascorbic în prevenirea și tratarea bolii canceroase și în combaterea afecțiunilor respiratorii virotice.

MADELEINE MĂICĂNESCU—GEORGESCU, doctor în medicină

Alimentația științifică

În argumentarea imperativelor pentru o alimentație științifică aș reaminti înțelepciunea milenară cuprinsă în dictonul părintelui medicinii, Hipocrat, și anume: „Alimentația rațională constituie cel mai bun medicament". Prin excesul alimentar, omul își pierde zi de zi capitalul său de mare preț, sănătatea. În marea majoritate a îmbolnăvirilor intervine și un factor alimentar care nu trebuie neglijat. Persoanele care s-au convins să-și schimbe modul de alimentație păstrînd în proporții normale proteinele, lipidele și zaharurile pot argumenta cum o serie de simptome ce anunțau grave maladii s-au atenuat ori pe parcurs au dispărut fără urme. Este demonstrat că atît cancerul cît și afecțiunile cardiovasculare au, într-o mare măsură, drept cauză determinantă alimentația nestiințifică. Enumerînd cîțiva dintre factorii de risc ai îmbolnăvirilor moderne — obezitatea, hipertensiunea arterială, dislipidemiile, diabetul — trebuie știut că aceștia se declanșează pe o alimentație incorectă și înlănțuirea lor duce la boli grave ca: ateroscleroza, infarctul de miocard, hemoragia cerebrală etc. Este un paradox de neexplicat faptul că omul zilelor noastre a cucerit performanțe științifice uluitoare, dar a pierdut din preocuparea sa un element aparent simplu, dar esențial pentru viață și anume: a ignorat arta sau mai bine-zis știința de a se alimenta corect, după anume norme științifice. Este un adevăr valabil pentru locuitorii țării noastre, dar și pentru cei din S.U.A., Franța, Finlanda, Anglia, în general pentru marea parte din populația Terrei și în special pentru locuitorii țărilor în plin progres tehnic și de industrializare. Preocupat de alte laturi ale existenței sale, omul nu a ținut seama că, paralel cu mecanizarea, robotizarea chiar a producției, efortul său fizic solicitat este mai mic și automat aportul caloric adus prin hrană trebuie să scadă. Ba mai mult, diversitatea extraordinară a produselor alimentare rafinate și superrafinate, care deși reduse ca volum includ mari cantități de calorii, ne atrage prin gust și rafinament pe noi toți și la toate vîrstele. Ei bine, consumul acestor alimente superrafinate se repercutează negativ în biologia organismului uman. Astfel, mecanismele biochimice și fiziologice ale omului, care stabilesc lent un anume comportament alimentar, au fost supuse unor schimbări rapide, proces care are și fațetele sale negative.

Complăcîndu-ne în anumite greșeli alimentare, organismul se îmbolnăvește, deși imediat, aparent, aceste îmbolnăviri nu se dau în vileag. Ele evoluează lent, insidios, complicîndu-se și combinîndu-se pentru ca, odată declarate, unele simptome să se constate în complicitatea unor afecțiuni grefate pe altele, dar pornind din același punct: al impactului alimentației nestiințifice cu organismul nostru. Excesul de calorii are efecte de bumerang asupra biologiei organismului, ale cărui mecanisme de nutriție, formate pe parcursul a mii de ani, sînt forțate să intre rapid în alte tipare. Bombardate cu prea multe calorii, mecanismele alimentației umane sînt dezorientate, intră în alarmă, se apără, apoi caută și, în final, găsesc soluția stocării surplusului caloric, dar cu repercusiunile sale negative asupra sănătății.

Știința nutriției a stabilit că cele 8 grupe de alimente aduc organismului principii nutritive diverse. Dintre acestea, proteinele, glucidele și lipidele produc energie. Aceasta este necesară păstrării funcțiilor fundamentale, creșterii organismului (pînă la vîrsta adultă), regenerării zilnice a celulelor uzate, menținerii temperaturii constante. Fundamental, organismul are nevoie de energie pentru efectuarea efortului muscular și, în cea mai mare parte, aceste cheltuieli energetice sînt capitale.

Așadar, o alimentație științifică, echilibrată, ar trebui să aibă: 12 la sută proteine, 27 la sută lipide și 60 la sută glucide. Interesant este că numai jumătate din proteine și din lipide trebuie să fie de origine animală. În ceea ce privește glucidele, numai 10 la sută ar trebui să provină din zahăr și derivate, restul din alimente, legume și fructe, care conțin glucide, dar nu sub formă industrializată de zahăr.

În fond, măsurile dietetice nu urmăresc decît ca printr-o tehnologie alimentară adecvată, și un control competent al alimentației, să se compenseze unele deficiențe metabolice moștenite sau dobîndite.

Trebuie să învățăm arta nutriției științifice, și în acest domeniu femeile, cele care pregătesc masa familiei, au un rol deosebit în echilibrarea și menținerea stării de sănătate. Combinînd corect alimentele pentru a realiza meniuri variate, sănătoase, gospodinele au ajuns la convingerea înlocuirii tradiționalei gastronomii cu o alta, modernă, științifică, pe baza păstrării principiilor nutritive în alimente prin aplicarea unor tehnici noi de preparare a acestora. Sînt înlocuiri care se fac deocamdată lent, dar gospodinele, noi toți trebuie să ni le însușim, în beneficiul sănătății noastre.

Prof. dr. docent IULIAN MINCU

DICȚIONAR DE FITOTERAPIE

■ *Antihelmintic:* care se folosește pentru combaterea viermilor intestinali.

■ *Carminativ:* termenul presupune medicamente, aproape în exclusivitate de origine vegetală, care alină durerile abdominale, reduc spasmele digestive și balonările și favorizează evacuarea gazelor intestinale.

■ *Colagog:* termenul definește medicamentele înzestrate cu proprietatea de a stimula contracția veziculei biliare și evacuarea conținutului ei în intenstin.

■ *Coleretic:* calitatea de a stimula secreția biliară.

■ *Depurativ:* proprietatea unor ceaiuri din plante medicinale de a curăța organismul, înlesnind eliminarea toxinelor și a produșilor toxici rezultați din dezasimilație.

■ *Diaforetic:* care provoacă transpirație.

■ *Diuretic:* medicament natural sau de sinteză, care asigură creșterea cantității de urină. Se recomandă în insuficiență renală, cardiacă și în criză hepatică atunci cînd aceste afecțiuni se însoțesc de reținerea apei în organism.

■ *Expectorant:* care ușurează fluidificarea și eliminarea secrețiilor traheo-bronhice.

■ *Galactogog:* se subînțeleg produsele vegetale singure sau asociate care stimulează secreția laptelui la tinerele mame.

■ *Hipoglicemiant:* care scade glicemia.

■ *Hipotensive:* plante care au principii active capabile de a scădea tensiunea arterială pînă la valori normale.

■ *Stomahic:* produs vegetal care singur sau în amestec excită secreția sucurilor gastro-intestinale, stimulînd astfel digestia.

MICILE SECRETE

• Dacă nu ați luat spuma supei de carne, luați vasul la o parte și puneți un albuș nebătut. Acesta, coborînd, va coagula resturile de spumă, limpezind supa.

• Cînd se pregătesc sarmale în cantități mari (pentru nunți, de exemplu), pe fundul vasului se face un grătar din rămurele uscate de vișin sau din așchii de scîndură de brad. Pentru mai multă siguranță, acesta se acoperă chiar cu un capac de metal, dublîndu-se astfel fundul vasului.

• Sarmalele cele mai gustoase sînt cele fierte la foc domol, în vase acoperite, cu cel puțin o zi înainte de consum, sau fierte în cuptor de cărămidă, în vase speciale din lut.

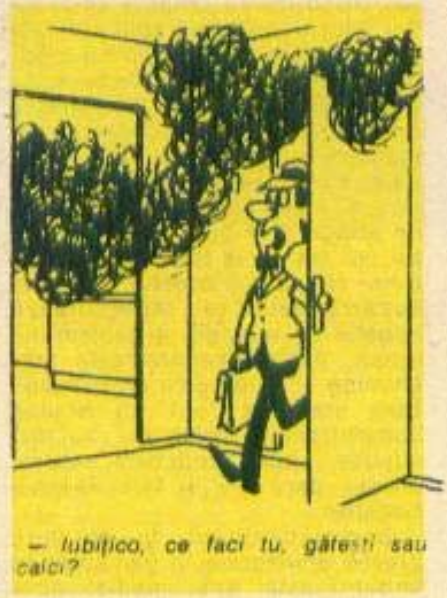

— Iubițico, ce faci tu, gătești sau calci?

• Înainte de a frige șnițelele din carne de vită, curcan, iepure de casă sau oaie, ungeți-le cu ulei și lăsați-le 2—3 ore la frigider. Vor fi mai fragede.

• Cînd pregătiți friptura, împănați carnea macră cu jumătăți de măsline și cuburi de slănină.

• Stropiți cu o lingură de coniac bucata de carne și aceasta se va frăgezi, va fierbe mai repede.

• Cînd pregătiți o friptură în cuptor, alături de tavă puneți și o cănită din tablă cu apă. Aceasta, prin fierbere, va produce aburi și va sta la îndemînă pentru stropit friptura. În nici un caz nu stropiți friptura cu apă rece, deoarece carnea se va întări.

• Dacă pregătiți maioneză, țineți la temperatura camerei cîteva ore înainte uleiul și ouăle, astfel ca ingredientele să aibă aceeași temperatură. Puneți o linguriță de apă foarte rece în maioneza care vi se pare că se taie, dar continuați să frecați și aceasta se va repara.

• Puneți fasolea verde pentru ciorbă într-o strecurătoare, opăriți-o cîteva minute în apă clocotită și-i va dispărea gustul ușor amar, pe care îl are de obicei.

• Înainte de a-l folosi într-un preparat, fierbeți un minut usturoiul în apă clocotită. Va fi mai ușor digerabil. Aceeași indicație și pentru ceapă.

• Pătrunjelul verde va fi mai aromat dacă înainte de a-l toca îl veți spăla cu apă fierbinte.

• Preparatele în care folosiți orez vor fi mai afînate, mai gustoase, dacă orezul va fi fiert separat în prealabil pînă începe să înflorească.

• Preparatele în care folosiți bulion de roșii vor avea un gust fin dacă le veți adăuga și o linguriță de zahăr.

• Toate preparatele cu sos (fie chiar fără făină) vor fi mai gustoase dacă se vor fierbe în cuptor cu foc potrivit, ca sosul să se formeze încet.

• Dacă pregătiți masa pentru persoane cu ușoare afecțiuni digestive renunțați la sosuri și prăjeli. Înăbușiți în ulei și apă legume fierte, presărați-le cu pătrunjel, stropiți-le cu zeamă de lămîie și vor fi mai hrănitoare, mai sănătoase.

• Cînd frigeți pui întregi, puneți-le în coșul pieptului un măr, cîteva frunze de mentă, o crenguță de cimbru și o linguriță de unt și vor avea o savoare deosebită.

• Cînd pregătiți omleta, puneți în castronul în care bateți ouăle 2—3 cuburi mici de unt și preparatul va fi mai afînat.

• Spălați repede sub jet de apă rece peștele proaspăt, zvîntați-l, dați-i puțină sare și preparați-l. Lăsat însă prea mult în apă după ce a fost curățat, peștele își pierde gustul.

• Pregătiți o saramură tare, rece și puneți în ea pentru cîteva minute peștele proaspăt. Mirosul de mîl îi va dispărea.

• Țineți cîteva minute în lapte dulce bucățile de pește pe care le veți frige. Tamponați-le apoi foarte bine cu un prosop curat și puneți-le în grăsimea fierbinte.

Varza ca medicament

Valoarea terapeutică a verzei a fost apreciată din cele mai vechi timpuri de către romani, care o foloseau la tratamentul plăgilor, ulcerațiilor pielii, durerilor reumatismale etc. Ei erau atît de entuziasmați de rezultatele obținute încît marele om de stat roman Caton nu se sfia să afirme că, datorită folosirii verzei, romanii n-au avut nevoie de medici timp de 6 secole.

Există mărturii din prima jumătate a secolului al XVI-lea care atestă că și în țara noastră tratamentul plăgilor se făcea cu foi de varză.

În practica medicală, varza se recomandă în tratamentul ulcerelor varicoase sau ulcerului stomacal, furunculozei etc.

ALE MARILOR GOSPODINE

• Cînd pregătiți o saramură de pește, frecați într-un castronaș 2 linguri de ulei, o linguriță de zeamă de lămîie, mujdei și o ceșcuță de apă în care a fiert peștele.

• Peste murăturile din borcan puneți un săculeț din tifon cu 2—3 linguri boabe de muștar și vor fi ferite de mucegai.

• În toate salatele (de roșii, salată verde, de cartofi) puneți mult pătrunjel și mărar tocat. Conținutul lor vitaminic se va îmbogăți.

• Cînd pregătiți o salată (verde, din roșii sau din cartofi) puneți în ordine: sarea, piperul, oțetul. După cîteva minute adăugați uleiul, pentru că sarea nu se dizolvă în ulei.

• Puteți să înlocuiți tradiționalul rîntaș, pe care alimentația științifică îl acuză în declanșarea unor îmbolnăviri gastrice, cu următorul rîntaș dietetic: combinați o lingură de făină, una de ulei și o ceșcuță de apă rece. Omogenizați foarte bine și turnați în mîncare, în timpul fierberii.

• Vasele din fontă, vasele de Jena asigură mai bine păstrarea caldă a preparatelor și le conservă gustul.

• Înainte de a pregăti o budincă din orez, tăiței sau griș „îmbrăcați" complet cu zahăr caramelizat interiorul vasului.

• Cînd pregătiți o budincă sau un sufleu cu fructe (cireșe, vișine, zmeură), presați bine mai întîi fructele

— Trebuie să termin, căci mi se pare că soțului meu i s-a făcut într-adevăr foame!

într-un tifon curat, pentru a le îndepărta cît mai mult din sucul lor. Altfel va influența calitatea creșterii preparatelor.

• Puneți 2 linguri de ulei în compoziție și papanașii vor fi delicioși.

• Secretul reușitei sufleurilor îl prezintă modul cum adăugați spuma de albuș. În compoziția rece, combinați întîi o treime din cantitate, apoi restul. Amestecul faceți-l prin răsturnare sau cu o spatulă din lemn, ridicînd ușor compoziția.

• Toate preparatele cu spumă de albuș se coc astfel: primele 5 minute la foc mic, apoi pe foc mare, pînă cînd suprafața se aurește frumos.

• Dacă pregătiți o prăjitură cu fructe, coaceți 5 minute aluatul presărat cu puțină făină și zahăr. Scoateți apoi tava și puneți repede fructele.

• Pentru ca sucul fructelor să nu pătrundă în aluatul prăjiturii, în timpul coacerii înfigeți din loc în loc macaroane mai groase, pe care apoi le îndepărtați.

• Cînd pregătiți un foitaj, lucrați-l într-o cameră neîncălzită sau în fața unei ferestre deschise. După 3—4 întinderi cu unt, aluatul pentru foitaj se ține 15 minute la rece, chiar în frigider.

• După însiropare, presărați blatul de tort cu puțin amidon și numai după aceea puneți crema. Vă asigurați reușita formei dată de glazură.

• Cînd pregătiți o cremă de ciocolată, aceasta va avea un gust mai fin și aromat dacă ciocolata va fi fiartă în cafea în loc de apă.

• Aveți de pregătit o cremă? Țineți 10 minute gălbenușurile în castron, presărate cu un vîrf de cuțit de sare, amestecați-le foarte bine cu o lingură de lemn, după care le frecați cu zahărul indicat în rețetă. Operația făcută de la început cu zahăr poate duce la coagularea gălbenușurilor.

• O cremă de vanilie va fi mai parfumată dacă îi veți adăuga un vîrf de cuțit de sare.

• Cînd folosiți unt într-un aluat, tăiați-l în cuburi mici și dezlegați-l numai pe baie de aburi.

• Cînd caramelizați zahăr într-un vas, puneți și 3—4 picături de oțet sau sare de lămîie și acesta se va întări mai încet.

• Pudrați cu făină cuburile mici de rahat sau stafidele pe care le veți folosi într-un aluat de chec și acestea se vor păstra repartizate egal în toată compoziția.

• Dacă într-un amestec aveți de frecat zahăr cu unt, operația va reuși fără cusur dacă veți pune și 2—3 linguri de lapte dulce clocotit.

• Puneți într-un săculeț din tifon dublu zahăr tos și presați-l cu fierul de călcat fierbinte. Combinîndu-l cu vanilină (o linguriță la 1 kg sau 3 pachete de zahăr vanilat la aceeași cantitate) aveți zahăr pudră vanilat.

• Cînd pregătiți tava pentru copt o prăjitură, ungeți-o numai strict pe fund cu: ulei, unt, untură sau margarină. Dacă veți unge și pereții tăvii, prăjitura nu va mai crește frumos.

• Aveți nevoie de miez de nucă curățat de pieliță și nucile sînt vechi? Țineți-le 2—3 zile într-un borcan cu apă în care ați pus o lingură de sare și operația de curățare a peliților se va face rapid.

• Dacă aveți nevoie ca miezul de nucă să rămînă întreg, puneți nucile nesparte într-un vas cu apă clocotită, acoperiți și lăsați pînă se răcește. Cele mai costelive nuci se vor sparge acum ușor.

• Miezul de nucă pe care îl veți folosi la torturi va avea un gust deosebit dacă îl veți prăji ușor în cuptor înainte de întrebuințare.

• Stropiți cu o ceșcuță de rom stafidele pe care le veți folosi la prăjituri.

— Un pic mai sus și puțintel mai la dreapta...

lăsați-le astfel 2—3 ore și vor avea un gust deosebit.

• Evitați să puneți în borcanul cu dulceață fie și numai o singură picătură de apă. Atenție, lingurițele să fie bine șterse, altfel dulceața se va zaharisi.

• Stropiți cu zeamă de lămîie merele rase pentru plăcintă. Acidul distruge fermenții oxidazei ce se află sub coaja fructului, merele vor rămîne albe și își vor păstra vitamina C.

• Dacă trebuie să curățați un măr de coajă și de căsuța cu sîmburi, cu un dispozitiv special (din comerț), un fel de cuțit circular, scoateți mai întîi căsuța cu sîmburi, după aceea curățați coaja. Inversînd aceste operații, mărul se va sfărîma ușor.

• Verificați ușor dacă pepenele galben este bine copt. Apăsînd la capătul opus vrejului, zona se simte moale și poate fi chiar puțin crăpată.

• SUCURI • SUCURI •

1. **Lacto-suc**

iaurt	100 g*
sirop de fructe	75 ml
suc de lămîie	10 ml
apă minerală	100 ml

Toate ingredientele se amestecă în mixer, după care se toarnă în pahare. Se servește bine răcit, cu pai.

2. **Căpșuni cu lapte**

căpșuni	100 g
lapte fiert rece	25 ml
zahăr farin	30 g
suc de lămîie	10 ml

Într-un mixer electric se zdrobesc căpșunile, se adaugă zahăr, lapte și suc de lămîie. Se agită cca 1 minut. Se servește rece în pahare-sondă. Căpșunile pot fi înlocuite și cu alte fructe (zmeură, mure etc.).

3. **Răcoritor „caisată"**

caise felii din compot	10 g
sirop	50 ml
apă minerală	150 ml
suc de lămîie	10 ml

În mixer se introduc caisele din compot și siropul industrial, se agită pînă se obține o pastă omogenă, care se pune în pahar, peste care se toarnă apa minerală și sucul de lămîie. Se amestecă cu linguriță, se servește bine răcit.

4. **Suc „carota"**

cremă de morcovi conservă	(1 borcănel)
miere de albine	20 g
suc de lămîie	10 ml
apă minerală	150 ml

În mixer se pun crema de morcovi, mierea și jumătate din cantitatea de apă, se agită pînă se obține o compoziție omogenă. Aceasta se pune în pahar, peste care se adaugă sucul de lămîie și restul de apă minerală. Se decorează paharul cu felii de morcovi.

Din rețetele prezentate la Concursul „Cea mai reușită băutură răcoritoare" organizat la Arad

* Cantitățile sînt pentru o porție.

• SUCURI • SUCURI •

REȚETE CULINARE FĂRĂ FOC

• SUPĂ DE AFINE: la 2—3 linguri de fulgi de grîu sau porumb, sau orez, care se găsesc în comerț, subțiați cu lapte, se adaugă afinele zdrobite (sau numai sucul lor), cîteva stafide, scorțișoară, un ou și coajă de lămîie. Se recomandă contra diareei • SUPĂ DE AGRIȘE: în supa de fulgi de grîu sau de porumb se amestecă agrișele zdrobite și zeama lor și un ou frecat cu o linguriță de miere. Preparatul este răcoritor și se recomanda împotriva constipației • BORȘ: un kg de tărîțe de grîu și o mînă de porumb pisat (sau mălai) se înmoaie cu 1 1/2 l de apă. Se adaugă puțină drojdie, coajă de lămîie și încă 2 1/2 l de apă. Se păstrează timp de 2—3 zile la o temperatură de 25—35° și se amestecă de două ori pe zi. Cînd apa de pe tărîțe devine acrișoară, borșul obținut se strecoară în sticle și se păstrează la rece pînă la întrebuințare • MÎNCARE DE CAISE: 1/4 kg de nuci pisate se combină cu lapte dulce (pînă este absorbit în întregime de nucă) și cu coajă rasă de lămîie. Compoziția obținută se amestecă cu spuma de la două albușuri și cu 100 ml de smîntînă. Sosul rezultat se toarnă peste feliile de caise coapte (dulci), necurățate de coajă • CASTRAVEȚI UMPLUȚI: se scobește un castravete mai mare și bine curățat de coajă. Din miezul și zeama obținute, adăugînd coajă de pîine înmuiată în lapte dulce, miez de roșii, un gălbenuș, ulei, ceapă rasă și puțin vin, se face umplutura pentru castravetele fără miez. Se servește ca aperitiv, cu maionază sau cu un alt sos • PUNCI DE CIREȘE: cireșele (negre sau roșii), curățate de sîmburi și zdrobite cu lingura, se amestecă cu fulgi de porumb (sau de grîu) și cu puțină smîntînă subțiată cu zeamă de fructe. Se recomandă în stări de anemie și nervozitate • CIUPERCI CU ROȘII: 1/4 kg de ciuperci bine spălate și curățate se amestecă cu 1 kg de roșii, 1/2 kg de bostan tînăr, puțină ceapă tocată, pătrunjel și un ou. Preparatul, bine amestecat, se servește cu sos de smîntînă • GELATINĂ DE FRAGI: se strivește o cantitate de 0,800 kg de fragi și se stropește pasta cu zeama de la două lămîi. Vasul se acoperă pentru ca fragii să nu-și piardă aroma. Separat, dizolvăm 100 g de miere de albine în 400 ml de apă și adăugăm gelatina dizolvată în prealabil. Siropul obținut se toarnă peste fragi, se amestecă bine, se strecoară și se toarnă în pahare, care vor fi puse la frigider pentru a se închega preparatul • GULII UMPLUTE: gulile curățate de coajă se scobesc cu linguriță și se umplu cu următoarea compoziție: miezul lor mărunțit amestecat cu coajă de pîine înmuiată în lapte dulce, miez de roșie, gălbenuș, chimen pisat, ulei, puțin vin alb și ceapă rasă. Peste gulile umplute se toarnă puțină maionază sau un alt sos, după preferință • SOS DE HREAN: hreanul ras pe răzătoarea

• DIN CIUPERCI • DIN CIUPERCI • DIN

• **Ouă cu sos tartar umplute cu ciuperci:**

Ciupercile tăiate mărunt se pun în puțină grăsime și se înăbușă pe foc pînă ce zeama scade cu totul. Ouăle fierte tari se taie în lungime, gălbenușurile se scot cu grijă, se trec prin sită, se amestecă cu ciupercile răcite, se adaugă puțină sare, piper și frunză de pătrunjel tocată mărunt și atîta smîntînă cît să obținem consistența dorită a amestecului; umplem ouăle, le așezăm pe o tavă și deasupra turnăm sos tartar.

• **Borș moldovenesc cu ciuperci uscate:**

250 g de ciuperci uscate (hribi sau ghebe), 1 ceapă, 3 morcovi, 1 rădăcină de pătrunjel, 3 roșii mari, 2 ardei, 100 g păstăi de fasole, 1/4 varză, 1 sfeclă, verdeață, sare, 2-3 linguri de smîntînă. Ciupercile se spală, se pun la muiat cu 3—4 ore înainte de a fi pregătite. Zarzavatul se pune la fiert în 2—3 litri de apă. Cînd apa începe să fiarbă se pun și ciupercile tăiate mărunt și înăbușite în prealabil în ulei cu ceapă călită și puțină sare. Ciupercile pot fi înăbușite și cu o bucățică de unt. Cînd ciupercile și zarzavatul sînt aproape fierte se adaugă roșiile și ardeii tăiați, feliile subțiri. Se pune borșul și se

mică se amestecă cu smîntînă puțin acrișoară, ulei, puțin vin alb și suc de lămîie. Se recomandă celor cu predispoziție la îngrășare • SUPĂ DE LAPTE ACRU: o lingură de fulgi de porumb sau de grîu se amestecă în 1/2 l de lapte acru, bine bătut, adăugîndu-se, după gust, pătrunjel verde tocat mărunt • SALATĂ DE MĂRAR: două legături de mărar tocate se amestecă cu o legătură de ceapă verde tăiată mărunt și cu o salată verde tăiată în patru. Deasupra se toarnă un sos din două gălbenușuri frecate cu șase linguri de ulei și zeama de la o lămîie • PRĂJITURĂ CU NUCI: 250 g de nuci măcinate se freacă cu aceeași cantitate de miere, adăugîndu-se coaja de la o lămîie. Aluatul vîrtos obținut se întinde cu un cuțit de lemn pe taler, se taie bastonașe și se lasă să se usuce • ROȘII UMPLUTE: se taie un căpăcel la roșii și se scobește miezul care, împreună cu sucul rezultat, se amestecă cu fulgi de grîu (sau de porumb), brînză, smîntînă, ceapă rasă, pătrunjel tocat, nuci sau alune mărunțite. Cu compoziția rezultată se umplu roșiile. Le puteți servi ca atare sau cu maioneză turnată pe deasupra • SALATĂ DE PRAZ: prazul curățat și tăiat rondele se amestecă cu măsline tăiate, peste care se toarnă puțin ulei și oțet • CREMĂ DE ZMEURĂ: amestecați timp de o oră o ceașcă de zmeură cu o ceașcă de miere și un albuș. Se servește rece, de la gheață • SOS DE TARHON: două gălbenușuri se freacă bine cu patru linguri de ulei și puțin suc de lămîie. Se adaugă tarhonul tocat, pătrunjel verde, cimbru, muștar și puțin vin alb sau oțet • SALATĂ DE TELINĂ: o țelină tocată (sau dată prin răzătoare) se amestecă împreună cu morcovul ras și cu puțină ceapă tocată. Se adaugă cîteva bucățele de miez de nucă tocate și se servește cu sos de smîntînă sau cu orice alt sos • UNT DE VERDEȚURI: se dau prin mașina de tocat sau se taie mărunt ceapă verde, măcriș, tarhon, pătrunjel verde și se omogenizează cu untul frecat spumă. Pentru un gust mai acrișor stropiți amestecul cu puțin suc de lămîie • DESERT DE VIȘINE: 1/2 kg de vișine curățate de sîmburi și scurse de zeamă se presară cu cîteva stafide. Deasupra fructelor se toarnă o cremă realizată din cinci gălbenușuri frecate bine cu puțină miere și cu cinci linguri de frișcă.

CIUPERCI • DIN CIUPERCI • DIN CIUPERCI • DIN CIUPERCI •

potrivește de acru și sărat, apoi se adaugă verdeața tăiată mărunt și cimbrul. Sfecla se pune la ciorbă trecută prin răzătoare. Se păstrează vreo 2—3 linguri de zeamă de sfeclă deoparte pentru a o pune la sfîrșit, ca să coloreze frumos ciorba. Pentru a fi ciorba mai gustoasă, ciupercile și zarzavatul înainte de a fi puse la fiert se înăbușă puțin în unt și sare după gust. Se drege cu smîntînă mai multă ca de obicei.

• **Papricaș de cartofi cu ciuperci:** Ceapa se înăbușă în untură pînă devine sticloasă. Se adaugă o linguriță de boia dulce, iar apoi ciupercile proaspete sau uscate, pregătite în mod corespunzător, și se lasă pe foc. Cînd a scăzut apa, se adaugă cartofii curățați, tăiați, se înăbușă puțin și se subțiază cu apă după gust. Se pune sare și se fierbe pînă cînd cartofii sînt moi.

• **Ciuperci în aluat de clătite:** Ciupercile se curăță, se taie felii mari, se fierb și se strecoară. Se face un aluat gros de clătite. Fiecare felie de ciuperci se trece prin aluat și apoi se frige în untură încinsă. Se poate servi cu garnitură sau ca atare. Este însă binevenită o garnitură de cartofi și salată.

• **Coșulețe cu ciuperci:** Două felii de parizer se pun în untură încinsă, cu pielița cu tot. Feliile se contractă imediat, devenind niște coșulețe care se așază pe o farfurie și se umplu cu ciuperci (50 g de persoană, înăbușite în untură cu ceapă, amestecate cu ou). Se poate servi acest fel cu pireu de cartofi.

• **Omletă cu ciuperci:** Se curăță bine ciupercile, se taie mărunt, se înăbușă cu frunze de pătrunjel în unt pînă se înmoaie. Se pregătește o omletă pentru fiecare porție, care se umple cu ciuperci, se împăturește și se așază pe un platou. Pentru 2 porții sînt necesare 2 ouă, 80 de grame de ciuperci, unt, verdeață.

PENTRU APARTAMENTUL DV.

ECHILIBRU, BUN GUST, FUNCȚIONALITATE

Am văzut deseori oameni — îndeosebi tinere familii — foarte preocupați de ce fel de mobilă să și cumpere, ce fel de covoare, dulapuri, biblioteci, birouri, mese, vitrine etc. Și-am mai văzut, mai rar, ce-i drept, zugrăvindu-și camerele din apartamentul nou în care s-au mutat cu fel de fel de flori și romburi, viu colorate, îmbîcsind spațiul și mohorînd lumina.

În dorința de a sugera cîteva idei și sfaturi utile privind echilibrul, bunul gust, estetica și armonia interiorului casei în care locuim, am stat de vorbă cu conferențiar universitar de istoria artelor **Adina Nanu**, de la Institutul de arte plastice „Nicolae Grigorescu", și cu un etnograf, **Alina Ciobănel**, de la Institutul de cercetări etnologice și dialectologice.

Viața noastră tumultuoasă, fluctuația populației de la sat către oraș, contactele multiple între oameni din diferite zone etnografice ale țării își au, pe lîngă aspectele pozitive de progres și civilizație, și unele scăderi privind tradiția bună în ceea ce privește rostul și rolul echilibrat și funcțional al încăperilor de locuit și al tuturor obiectelor de care ne înconjurăm. În urma unei cercetări etnografice în toate zonele țării, Alina Ciobănel reamintește variatele aspecte ale armoniei, echilibrului și funcționalității locuinței țărănești tradiționale ce dau spațiului de locuit culoare, lumină, utilitate și ordine.

În condițiile moderne, într-un apartament de bloc, toate aceste tradiții constituie mereu o bună școală a concordanței între obiecte și spațiu, între spațiu și utilitate.

Pereții. Într-o cameră obișnuită, cu tavanul mai jos, impresia de spațiu și lumină odihnitoare poate fi creată printr-o zugrăveală uniformă, de preferință satinată (praf de mătase) sau rugoasă (cu var). Reamintim că văruitul asigură și o igienă mai bună și un aer mai proaspăt. Pentru ornamentarea pereților este suficientă o scoarță sau laicer (căci mai toate familiile au asemenea țesături de la părinți sau bunici) și nu acele încărcături de carpete plușate cu imagini eterogene, cu chipuri urîte, vulgare, modă ce ține de o anume lipsă de bun gust, ce satisfăcea cîndva vanitățile de periferie. În echilibru cu o scoarță de pe pereți ar fi bine ca pe jos să se aștearnă o mochetă simplă, sau prețuri de cînepă, în culori naturale, care se întreține ușor, nu se decolorează și fiind mai ieftine se pot schimba la cîțiva ani.

Mobilierul. În funcție de camera respectivă, dormitor, cameră de zi, camera copilului, se cere o dispunere a fiecărei piese în așa fel încît să aibă o funcție optimă, să fie deci la îndemînă, să se poată întreține cu ușurință și să se creeze în cameră un aspect estetic și senzația de curat, de aerisit. Mobilierul simplu, natural, fără luciu strident este de preferat, fibrele lemnului fiind în sine frumoase.

Obiectele decorative. Cît mai puține. Vase de flori, strachinuțe de ceramică și de preferat flori naturale sau crenguțe, mîțișori, ramuri și frunze. Alte obiecte provenite din acele „amintiri" cumpărate în stațiuni de odihnă să fie folosite mai puțin, numai dacă se armonizează frumos cu locul în care se expun.

Dincolo de bucuria și odihna pe care o dau bunul gust și echilibrul unei încăperi, ai unei locuințe, ținem să subliniem că mediul ambiant are și o profundă înrîurire educativă asupra copiilor și tinerilor, cultivîndu-le de mici, de-acasă, spiritul de ordine și armonie, răspunderea pentru locul în care trăiesc, exigența în stilul de viață și muncă.

CONSTANTINA CARANFIL

De la cercetarea și studiul amănunțit al interiorului țărănesc tradițional, la idei și proiecte moderne, actuale de apartamente și încăperi mobilate și decorate cu gust și cu maximă utilitate. Am ales din bogatul fond de documentare al Centrului de estetică a produselor industriei ușoare aceste două imagini ce sugerează un aspect al preocupărilor majore privind ambiantul familial, viața și cadrul ei de fiecare zi.

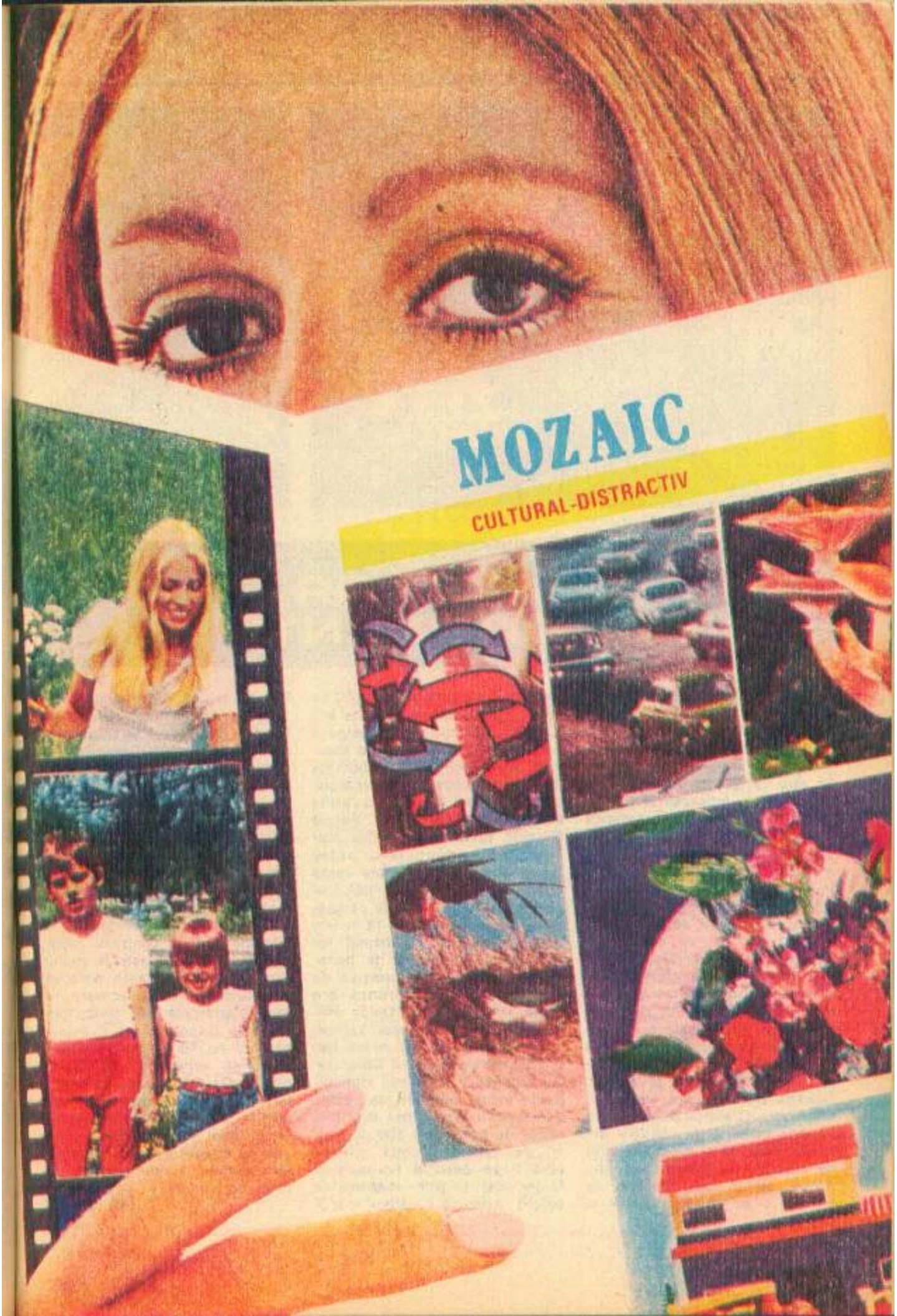
MOZAIC
CULTURAL-DISTRACTIV

GRĂDINA CELOR CINCI CONTINENTE

Se află în București un colț de pămînt care de mai bine de un veac și un sfert găzduiește „reprezentanți" a cinci continente. În Grădina Botanică, fiindcă de ea este vorba, pe 18 hectare de teren, cresc, înfloresc și rodesc arbori, pomi și flori din America Boreală, din zona Caucazului și Mediteranei, din zona montană alpină și acvatică, din Orientul îndepărtat și extremul nordic. Concepută ca o unitate de învățămînt — cu profil de botanică și silvicultură —, de cercetare, adaptare și conservare a celor mai reprezentative plante, Grădina Botanică este un excelent loc de odihnă, oferind, totodată, prilejul de a cunoaște și de admira minunata floră de pe toate meridianele lumii. Fie că-i vară sau iarnă, toamnă sau primăvară, Grădina Botanică are mereu un colț verde. O adevărată mîndrie a sa este colecția de conifere din China, Japonia și Algeria, alături de arborele de mătase adus din Africa, alături de colecțiile de narcise și brîndușe, magnolii și orhidee, totalizînd peste 6 000 de specii, cărora un colectiv de împătimiți floricultori le asigură cele mai bune condiții de creștere, spre încîntarea și bucuria lor, dar și a noastră, a fiecăruia, cînd pașii ne poartă pe aleile acestui minunat parc. Serele Grădinii Botanice, complex monumental, adăpostesc peste 3 500 de specii, grupate după criterii geografice, sistematice și ecologice. Aici se răsfață palmierii cu înălțimi de peste 18 m, impresionează prin exotismul lor spectaculos grupurile de bananieri și de ficuși, de curmali și de cocotieri, a căror frunză are peste 14 m lungime. Deloc pretențioși, venind din locuri sărace, aride, cactușii ocupă un loc distinct în serele Grădinii Botanice. Cu tulpinile în cele mai inimaginabile forme, pline de țepi, deloc ademenitori, oferă însă cele mai minunate flori. Cele 500 de specii de cactuși încîntă privirile cînd li se deschid florile, prin forme, dar și prin neasemuitul colorit, începînd cu albul imaculat pînă la cele mai intense nuanțe de roșu și violet. Bradul de Grecia, chiparosul și smochinul, nufărul de Amazon, cele 100 de specii de orhidee, lianele și ficușii se cer admirați, spre satisfacția celor ce-i cresc și îngrijesc.

O grupare geografică cu tradiție la grădina bucureșteană este flora Dobrogei. Amenajată încă din secolul trecut, oferă privirii plante specifice acestei zone, multe dintre ele pe cale de dispariție în flora spontană, dar păstrate aici cu sfințenie. Sigur, Grădina Botanică este în primul rînd locul unde viitorii botaniști își însușesc, practic, această minunată artă care este floricultura, avînd la dispoziție și un muzeu botanic cu 10 000 de exponate, un uriaș ierbar cu 600 000 de planșe. Dar pentru noi, vizitatorii, Grădina Botanică este locul neasemuit prin frumusețe și originalitate, locul care ne încîntă privirile, ne bucură sufletul, unde putem admira plante și flori din cinci continente.

INA STRĂUȚ

O ROMÂNCĂ ÎN HIMALAYA

Primăvara începuse de mult și munții își sumeția amenințător piscurile spre cerul albastru într-o măreție sălbatică. Deasupra echipei de alpiniști, ghețurile stăteau gata să se prăvălească în hăuri. Căţărătorul mai avea puțin pînă la creastă, cînd, vijelios, peretele a început să alunece și s-a prăbușit cu urlet în prăpăstii. Pe spinarea de cremene a muntelui, un tînăr rămăsese izolat, ca într-o capcană a morții. Se încep imediat operațiile de salvare. Urcușuri anevoioase, cățărări pe sloiuri ca niște pereți și pe tavane de piatră. Cînd l-au găsit, el, cel mai bun din lumea alpiniștilor de atunci, zăcea legat în coardă într-un culcuș de gheață. Amenințător și indiferent, muntele își luase parcă anume jertfă tînără.

O las să povestească filmul acela, văzut în anii adolescenței sale, care i-a aprins dorința de a-și încerca puterile cu muntele, și sînt uimită în cîte moduri poate un om să-și demonstreze sieși cît este de tare în lupta cu spațiul și cu timpul. Astăzi, performanțele internaționale în alpinism ale adolescentei de acum 25 de ani sînt cunoscute în toată lumea. După escaladarea Fisurii Albastre din Carpați după ascensiuni pe gheţarii veșnici ai Alascăi, unde a-urcat vîrfurile Lucania (5 227 m) și Steele (4 800 m) pe un traseu în premieră, după ascensiuni de maximă dificultate în Alpii francezi și în Caucaz, nu e de mirare că **Taina Duțescu-Coliban** s-a încumetat să facă parte din prima expediție a românilor în Himalaya. Lector la Facultatea de limbi străine, mamă a trei copii, soția unui reputat alpinist, ea a stăruit, iată, să „suie" pe „Acoperișul lumii". Piscurile Himalayei, cei mai tineri și falnici munți ai Terrei, aprind simțămintele alpiniștilor și îi cheamă cu sălbăticia lor. Pregătită timp de peste 2 ani, prin eforturile participanților și închinată Anului Internațional al Tineretului, expediția românească în Himalaya a arborat tricolorul pe vîrful Gurja-Himal, la 7 193 m. Conducătorul echipei, dr. Ovidiu Bojor, pe atunci expert ONUDI, cercetător al florei himalayene, i-a așteptat la Kathmandu, capitala Nepalului, astfel că 8 români, 4 tineri sportivi nepalezi, 2 șerpași și 40 de hamali au început lungul marș de apropiere, pînă la poalele masivului Gurja. Au fost zile și săptămîni de mers, cînd drumul se strecura ascuns, potrivnic, înșelător, pe versanți amețitori, peste poduri suspendate, pe nisipul fierbinte al torenților înghețați care coboară vijelios din munte. Uneori, coastele munților erau acoperite de jungla deasă, dar ici-colo se vedeau umeri de stînci golașe, iar sus, parcă deasupra echipei, se înălța straniu Himalaya, cu piscurile ei ascunse în nori. Pe măsură ce oamenii se apropie de munte, se aude tot mai des urletul avalanșelor rupte din cîte un gheţar strivit în chinga văii. Stabilind, în sfîrșit, tabăra de bază pe unul din picioarele masivului, echipa din care făcea parte și Taina Duțescu-Coliban pornește în înfruntarea cu muntele.

Îi citesc însemnările, pe care, îmi mărturisește că, uneori, le scria în cort la lumina lumînării, sau ziua cînd ascensiunea se întrerupea, așteptînd să treacă ninsoarea. Alpinismul este o știință, iar dozarea efortului este un lucru esențial în ascensiuni. O infimă rezervă de putere trebuie păstrată oricînd, pentru ca în caz de neprevăzut omul să-și impună supraviețuirea. Acomodarea cu muntele înseamnă într-un fel împrietenirea cu el, puterea de a-i respira aerul rarefiat, de a-i rezista rafalelor de viscol, de a-i rezista fierbinților soarelui ori știința de a nu-i sta în calea avalanșelor. Natura muntelui își are legile ei. Acum ninge, dar peste cîteva minute iese un soare strălucitor, care te pîrjolește fără milă.

Pentru Almanahul nostru, Taina Duțescu-Coliban mi-a încredințat imaginea în exclusivitate și-mi dă să citesc unele fragmente din „Jurnalul ei de bord", însemnări pline de frumusețe și dramatism... După tabăra de bază din junglă, s-au mutat sus, la peste 4 600 m. Pînă la 3 800 m i-au ajutat hamalii, după aceea au cărat totul singuri, făcînd 2—3 transporturi cu greutăți în jur de 20 kg pe fiecare traseu. S-au aclimatizat bine. Mergeau din ce în ce mai repede. Taina vede acum peretele în care trebuia să intre, dar se sperie de niște nori vineții dinspre sud. Se pare că așa este mereu culoarea cerului dinspre partea aceea. Reţin frînturi din povestirile alpinistei pe care încerc să le redau cît mai fidel. „Stăteam pe o coastă cu iarbă galbenă. Dinspre vest se apropie nori negri. Îți se face frică să-i vezi cum coboară, îmbrăcînd fețele de zăpadă ale muntelui. Apoi ocolesc în urcuș prin căldare. Echipierii îi strigă de jos să fie cu atenție, e ceață în versantul vestic, iar acea porțiune are pante de iarbă ascunse sub zăpadă. Versantul vestic e o ruptură de aproape 1 000 m. În jur, totul este alb, iar rupturile ghețurilor lasă urme verzui. Dhaulagiri este și el cenușiu, dar departe, în spatele lui, se arată un nimb de cer turcoaz. După 5 000 m se ajunge sub sereacuri. Nu se prea vede nimic. Din cer coboară cu ceva alb, între măzăriche și grindină, care curge pe toate fețele. Aveam în dreapta mea nu o față cum mă așteptam, ci șiruri de munți, văi, gheţari. În sfîrșit, sîntem la peste 6 000 de metri. Cobor, apoi încep să duc bagajele sus. Șerpașul nu mai vrea să urce. Îmi spune că este tîrziu. Pe urmă că vine ploaia. E ceață și plouă, dar mai dă și cîte puțin soare. Cu greu îl conving pe nepalez să mai accepte încă o oră de mers. La început zîmbește. Acum are o mutră îngrijorată și din cînd în cînd se vaită cu un fel de scîncet.

După-amiază, o înseninare spectaculoasă de cîteva minute se așterne peste culmile lui Dhaulagiri. Întrezărim posibilitatea clară de a intra din nou pe platou. Stăm ce stăm și ne hotărîm să punem cortul, ancorîndu-l într-o tăietură solidă de gheață. La orele 11,30 începe să ningă iar. O vijelie înfiorătoare se abate brusc asupra cortului, care pare că este bombardat, dar coșmarul se termină repede. A fost suflul unei avalanșe urlaie de sereacuri de pe Gurja-Himal și cîțiva bulgări au ajuns pînă la noi, după cum vom vedea dimineața. Din nou la drum, ne oprim pe partea din dreapta și bem apă din zăpada pe care o punem în bidoane, unde se topește rapid. Mai sus, acolo pe unde intenționam eu să intrăm în peretele muntelui se vede clar urma maronie a suflului avalanșei. Mirosse a cremene. Acum începe o căldură de foc și imediat o ninsoare binecuvîntată se pornește peste noi și peste munte. Mîncăm cocoțați pe peretele muntelui și ne hotărîm să plecăm în zori. Cînd spre Gurja-Himal fulgeră din întuneric, ieș contraforturile Konabonului, se văd clar în fracțiuni de secundă vîrfurile Himalului și nu mai știu ce. Oricum, trebuie să ne grăbim. Vremea musonică se apropie și noi trebuie să ne întoarcem la Kathmandu."

...Este desigur în om un sentiment ascuns al puterii și al dorinței sale de a-și demonstra lui însuși puterea și superioritatea. Altfel cum ar fi fost posibil ca în inima Tainei Duțescu-Coliban, mamă a trei copii, în clipa în care a știut că alți coechipieri au arborat tricolorul românesc la 7 193 m, să încolțească un alt dor de urcuș spre un alt vîrf, spre un alt munte pe care să ridice același tricolor: Everestul.

SMARANDA SBURLAN

1

2

3

1. Michèle Morgan şi fiul său Mike • 2. Alain Delon şi fiul său Anthony • 3. Romy Schneider şi fiica sa Sarah • 4. Simone Signoret şi fiica sa Catherine Allegret • 5. Kirk Douglas şi fiul său Michael • 6. Ingrid Bergman şi fiica sa Isabella Rossellini.

4

5

6

CU CINE VA SEMĂNA?

Este întrebarea pe care şi-o pun toţi părinţii în clipa cînd se apleacă deasupra copilului nou-născut (unii chiar din clipa cînd află că vor fi părinţi). Şi nu există părinte care să nu se simtă mîndru cînd cineva îi spune: „cît de bine seamănă cu dv.!" Şi nu există copil care să nu încerce şi el satisfacţii secrete cînd i se zice (sau aude) ce bine seamănă la chip, la păr, la ochi cu mama (sau cu tata, sau cu bunica)! Există în fiecare dintre noi nevoia de a şti că, prin noi, se continuă o linie genealogică.

E de înţeles, deci, interesul cu care am citit articolul din periodicul francez „Parents" care, pe aproape 6 pagini de revistă, încearcă să explice acest mister al asemănărilor dintre părinţi şi copii, tentîndu-ne cu ilustraţii, subliniind asemănările izbitoare dintre actori celebri şi copiii lor (unii nu mai puţin cunoscuţi): Simone Signoret cu fiica sa Catherine Allegret, Alain Delon şi fiul său Anthony Delon, Ingrid Bergman şi fiica sa Isabella Rosselini, Romy Schneider şi fiica sa... Dezamăgirea intervine abia după lectura articolului, cînd constaţi că — deşi acest mister, ca semn al coeziunii familiale, al legăturii de sînge, cum se zice, a fascinat din totdeauna atît savanţii, cît şi oamenii de rînd — imensele progrese din ultimii ani ale ştiinţelor în general, ale geneticii în special, în loc să lămurească, complică problema. Unii geneticieni recunosc chiar că, în fapt, nu se ştie mai mult decît în urmă cu 20 de ani şi că ereditatea nu ar fi decît o... loterie!

Fiecare nou embrion primeşte aceeaşi cantitate de material ereditar de la fiecare din părinţi. Respectiv, numai 23 de cromozomi din cei 46, purtaţi de fiecare dintre părinţi (ascendenţi), transmit caracterele ereditare. Cum transmite părintele, la rîndul său, caracterele bunicului? Nu se ştie exact. „Ceea ce face atît de dificilă previziunea exactă în acest *joc al asemănărilor* şi care ne îndeamnă la prudenţă în elaborarea unei teorii certe, explică prof. dr. Jean Frezal, directorul unui institut de cercetare genetică din cadrul INSERM, este că majoritatea trăsăturilor antropologice nu depind de o singură genă, şi că nu se poate fixa cu precizie numărul şi funcţia lor." În plus, aceste caractere se modifică şi sub presiunea mediului. Cel mai bun exemplu este înălţimea descendentului. Dacă, să zicem, tatăl măsoară 1,82 m şi mama 1,60 m, copilul nu va măsura fatalmente 1,82 m ori 1,60. Şi nici o înălţime intermediară. Numai loteria ereditară, spune el, poate determina ca el, urmaşul, să fie mai înalt sau mai scund. Şi, cum am spus, contează foarte mult condiţiile de viaţă, mediul în care creşte. Înălţimea japonezilor a crescut din 1945 cu mai mult de 5 cm, tocmai ca urmare a îmbunătăţirii standardului de viaţă.

Este deci evident că în ereditate factorii sînt atît de numeroşi încît studiul ştiinţific este extrem de complicat, iar probabilitatea, minimă. Cînd se întîlnesc cele două celule (aparţinînd tatălui şi mamei) din care se va naşte o celulă nouă, fiecare cromozom parental are o şansă din două să fie prezent în celula viitorului embrion. Calculele arată că sînt posibile 69 de mii de miliarde de combinaţii! Copilul care se va naşte (unic în felul său) va fi deci „ales" printr-o... loterie din... 69 de billoane de posibilităţi! Ceea ce ar trebui să-l facă pe el, copilul, poate, mai mîndru, dar pe noi, părinţii, mai modeşti!

Ce şi cît va moşteni din noi este, prin urmare, mai puţin important. Esenţial este însă că şi acel (foarte) puţin pe care îl are înrădăcinat, din noi, în linia sa genetică, îl şi ne va face fericiţi. Cu o condiţie: depinde de modul cum i se va zice: că are exact ochii, nasul, părul (frumoşi sau mai puţin frumoşi) mamei sale. Acest mod-de-a-i-se-zice contează enorm ca să-l facă fericit (sau nefericit, complexat) pe viaţă.

Ceea ce mi se pare, în schimb, uimitor este că se ştie azi, cu precizie, că şi copiii adoptaţi pot să semene cu fraţii, surorile şi părinţii adoptivi. Cum? Prin iubirea cu care sînt înconjuraţi. Nu vi se pare că acest miracol este chiar mai mare decît cel al eredităţii?

Oricum, este o enigmă mult mai reconfortantă!

NIKI GEORGESCU

SYLVIA TOWNSEND WARNER

Corespondență în „Times"

Mătușa Angel venise în vizită la Londra, o vizită de iarnă, în haina ei de nurci. Ca de obicei, avea cîte ceva de cumpărat și mama și cu mine am însoțit-o la tîrguieli.

În după-amiaza aceea fuseserăm la Marshall § Snelgrove, la Penberthy (pentru mănuși), la D.H. Evans, la Waring § Gillow, la Peter Robinson, la Liberty (pentru un cadou de nuntă), la Compania Goldsmith (repararea ceainicului mătușii) și la Robinson § Cleaver. Mai vizitasem un magazin micuț pe o alee din apropiere de Marea Stradă Marlborough, de unde mătușa Angel cumpăra totdeauna nasturi, și o expoziție de peisaje în acuarelă și intrasem puțin în Burlington House. Acum luam ceaiul la Stewart, la o măsuță atît de încărcată de cutii, pachete și pungulițe multicolore încît picolița care ne-a adus pîinea prăjită și ceaiul abia a izbutit să ni le pună pe masă.

— După ceai, spuse mătușa Angel, aș vrea să văd la cinematograf inundațiile din California.

— Sper, a răspuns mama, să nu vedem inundații și la noi. Nu știu ce se întîmplă cu Tamisa. Apa e mult mai sus pe dig decît de obicei.

— Din cauza lunii. Nu ți-i minte ce-a pățit fața Florei în India?

Vocea familiei noastre e puternică, dicțiunea familiei noastre e clară. Domnul de la masa alăturată a început să ne privească plin de interes. Și pe mine mă interesa. Am întrebat:

— Ce s-a întîmplat cu fața Florei?

— A adormit la lumina lunii, mi-a explicat mătușa. Presupun că servitoarea nu închisese bine obloanele. Oricum, era lună plină, razele ei au bătut-o în timp ce dormea și, cînd s-a sculat, avea un obraz atît de umflat încît n-a mai putut deschide ochiul.

— Care Flora? a întrebat, foarte calmă, mama.

— Flora McCuddy. La Madras.

— Nu se poate să fi fost Flora McCuddy. Flora McCuddy n-a fost niciodată la Madras. Trebuie să fi fost Flora Popham. Sau, dacă nu, asta s-a întîmplat la Jubbulpore, nu la Madras.

— Nici vorbă, Nora. A fost Flora McCuddy, pentru că îmi amintesc ce mi-a povestit despre cîinele turbat care era cît pe aci să-l muște pe căpitanul Kimmins. Or, asta s-a întîmplat la Madras.

— Flora Popham, a repetat mama. Ai auzit, presupun, că Tottie Larpent a murit?

Două zile mai tîrziu, mătușa Angel a exclamat:

— Ce coincidență extraordinară. Ați văzut ce scrie în „Times"?

Scrisoarea, publicată sub titlul „Gravitație lunară", avea următorul conținut:

„Stimate domn,

Nivelul atins recent de Tamisa la Podul Westminster mă face să cred că pe cititorii dumneavoastră s-ar putea să-i intereseze alt exemplu al puterii pe care poate s-o exercite luna plină. O doamnă, dintre cunoștințele mele, care din nefericire nu mai este, mi-a povestit că, aflîndu-se la Madras, a dormit, din nebăgare de seamă, cu lumina strălucitoarei luni pline din India de Sud pe unul din obraji. Dimineața, obrazul bătut de lună era umflat și foarte dureros; influența gravitații lunare era atît de sensibilă încît n-a fost în stare să deschidă, cîtva timp, ochiul. M-ar interesa să aflu dacă vreunul dintre cititorii dumneavoastră a avut o experiență similară.

Junior Carlton Club Autolycus"

— Cum îți spuneam, Nora, Flora McCuddy.

— Flora Popham, replică mama.

S-au contrazis energic. Flora McCuddy și Flora Popham, și căpitanul Kimmins, și cîinele turbat, și cîteva alte figuri din trecutul familiei au fost aruncați în vîrtejul controversei, mătușa Angel regretînd că un album de fotografii care ar fi pus, spunea ea, lucrurile la punct, se afla în Devonshire, atît de cu grijă pus bine încît n-ar fi putut să indice într-o telegramă locul unde se află. A doua zi au răsfoit atent „Times"-ul, dar n-au găsit nimic mai la obiect decît o scrisoare de la un țicnit despre semănarea napilor cînd luna e în creștere. Ziua următoare a adus o recoltă mult mai bogată. Pe lîngă două scrisori despre napi și o scrisoare de la o doamnă din Cheltenham care susținea că o lună plină indiană este ceva cum nici nu-și pot imagina cei ce n-au văzut luna decît din Europa, Ethelberta Wooley Wallis adăuga prețioasa ei mărturie:

„Stimate domn,

Cînd am fost pentru prima oară, cu mulți ani în urmă, la Madras, servitoarea m-a prevenit să nu dorm niciodată în lumina lunii pline. N-a spus foarte clar care ar fi fost urmarea și mi-am închipuit că, dacă aș fi fost destul de imprudentă pentru a proceda așa, aș fi avut parte de o severă durere de cap. În lumina scrisorii lui Autolycus, m-am convins acum că ar fi putut rezulta o umflare a feței și așa ceva, în zilele acelea de demult, ar fi constituit o problemă serioasă pentru o tînără mireasă. Servitoarea mea era o ființă foarte devotată și inteligentă. Mă întreb, cu oarecare tristețe, dacă o servitoare de azi ar fi la fel de grijulie în ceea ce privește bunăstarea stăpînei ei."

— Ei, vezi? Madras! a exclamat mătușa Angel.

Mama, care își aruncase între timp privirea în josul paginii, a strigat triumfătoare:

— Citește!

„Stimate domn,

Pot corobora întîmplarea povestită de corespondentul dumneavoastră, Autolycus. Eu însumi am avut o experiență oarecum similară în ceea ce privește luna plină în Provinciile centrale, în anul 1898. În cazul meu, am dormit în aer liber în timp ce mă aflam la vînătoare. Pe cînd închideam ochii și mă pregăteam să ațipesc, auzind de jur-împrejur urletele și răgetele junglei stîrnite de luna plină, i-am spus camaradului meu că s-ar putea să fim sfîșiați înainte de răsăritul soarelui. Mi-a

dat un răspuns fatalist și curînd după aceea am adormit amîndoi. Lumina focului și zgomotul făcut de hăitașii noștri au ținut fiarele la o distanță respectabilă. La trezire, însă, m-am pomenit a fi în posesia celui mai înțepenit grumaz de care am avut vreodată parte într-o viață destul de aspră și de aventuroasă, iar camaradul meu mi-a spus că de vină este numai și numai luna. Cercetările pe care le-am făcut ulterior au confirmat pe deplin diagnosticul lui. Fără îndoială că deosebirea dintre pielea mea tăbăcită și epiderma mai delicată a unei doamne m-a ferit de o tumefiere ca aceea descrisă de Autolycus.

Locotenent colonel în retragere Cholmondeley Coffin.

Clubul Serviciilor Reunite".

— Provinciile centrale! Jubbulpore! E sigur că a fost Flora Popham, spuse mama.

Mătușa Angel n-a părut convinsă de acest raționament, nici măcar după ce mama a adăugat că, după cum știe oricine, în India e din ce în ce mai cald pe măsură ce pătrunzi spre interior și, ca atare, și luna trebuie să fie mai puternică în interior. La ora 2,15, cînd mătușa Angel a plecat spre Exeter, s-ar fi spus că, desigur, cele două surori, fiecare cu Flora ei, nu vor mai depăși niciodată limitele neutralității armate. Dar chiar în aceeași clipă, poate, erau puse pe hîrtie cuvintele care aveau să le unească într-un singur gînd, să le provoace aceeași reacție. Pentru că a doua zi, „Times" publica (pe lîngă comunicarea glumeață a unui domn care citise cele „39 de Articole" în Cornwall, la lumina aurorei boreale) o scrisoare în care se sugera că nu luna, ci un țînțar ar fi putut purta vina pentru obrazul umflat al doamnei din Madras. Și, ca și cum acest ultragiu n-ar fi fost deajuns, al treilea editorial, intitulat „O, nu jura pe lună", lua în derîdere întreaga discuție pe un ton afectat, satiric, insinuînd că ar fi multe de spus în favoarea ipotezei țînțarului.

Era în joc onoarea familiei. Mama și mătușa Angel au sărit în apărarea ei. N-au mai avut timp să se consulte, n-au avut timp nici măcar să se împace. S-au întîlnit însă în „Times"-ul de luni.

„Stimate domn,

Corespondentul dumneavoastră J. Wilkins Metcalf se îndoiește de acuratețea incidentului relatat de Autolycus. Sînt în măsură să-l contrazic, deoarece doamna despre care este vorba, doamna Wolf McCuddy, a fost verișoara mea de-a doua. Mi-o amintesc perfect pe doamna McCuddy relatîndu-mi despre această experiență și descriind-o ca pe unul dintre lucrurile cele mai remarcabile care i s-au întîmplat la Madras.

17 Rougemont Road, Exeter
Angel Burbeck"

„Stimate domn,

În legătură cu scrisoarea semnată Autolycus și cu sugestia ulterioară a domnului Wilkins Metcalf că vina a fost a unui țînțar, nu a lunii pline, întîmplarea face să fiu în măsură să fac lumină asupra acestei probleme. Doamna era mătușa mea prin alianță, doamna Algernon Popham, și am auzit adesea întîmplarea chiar din gura ei, exact așa cum a povestit-o Autolycus, cu excepția unui singur amănunt. Doamna Popham n-a fost niciodată la Madras. India este un adevărat continent, fapt adesea trecut cu vederea de cei ce n-au fost niciodată acolo, și conține multe lucruri la fel de stranii ca această întîmplare pe care domnul Wilkins Metcalf o consideră improbabilă. Mătușa mea prin alianță, care a cunoscut bine India, s-ar fi amuzat foarte tare dacă ar fi auzit că a confundat influența lunii cu o pișcătură de țînțar.

32 Sheepcoat Terrace, E. 8
Nora Warner"

— Cred că scrisoarea dumitale e mai convingătoare, i-am spus mamei. Mătușa Angel a fost exagerat de formalistă. A dumitale sună mai autentic.

— Sper să fie așa, mi-a răspuns mama. Biata Flora McCuddy! De ce să-i fie atribuite ei minciunile Florei Popham?

— Minciunile Florei Popham?

— Numai pentru că a fost și ea în India! Lună plină, auzi dumneata! Dacă luna plină ar putea să bombeze un ceainic de alamă, aș crede că a umflat și obrazul Florei Popham.

— Cum, mamă? Doar ai susținut tot timpul că a fost vorba de Flora Popham. Ea e cea care ți-a istorisit întîmplarea?

— Da de unde! Uituca de Angel a făcut încă o confuzie. Nu puteam însă să las să se pună așa o tîmpenie pe seama sărmanei Flora McCuddy, o femeie atît de sinceră și de corectă.

Traducere de FELICIA ANTIP

MUZAFFER IZGÜ

Omul care mănîncă bombe

— Este un pachet ce-ar putea exploda în orice clipă, domnule!...

— Unde este?

— Păi... este în mijlocul bulevardului, domnule... În mijlocul bulevardului cu cel mai intens trafic... Cu siguranță, trebuie să fie din cele „cu ceas"...

— Alo, mă auzi?... Oprește imediat circulația din cele două sensuri și o să trimitem o echipă care să neutralizeze „pachetul", înțelegi?! Iar acum să notăm: cam cît de mare zici că este pachetul?

— Păi... de vreun kilogram, domnule...

— De vreun kilogram?!!! Păi atunci... asta poate arunca în aer cîteva vehicule, putînd produce mari pagube în jur!... Să nu cumva să lași pe cineva să se apropie, auzi?!!!

— Nu lăsăm, domnule, numai că... cu fiecare minut ce trece se adună tot mai multă lume...

— Și este ceva scris pe pachet, ia spune?!

— Este, domnule... Avea unul dintre cei ce-au trecut pe-aici un binoclu și ne-am uitat cu el...

— Perfect! Iar acum ia spune-mi, ce-ați văzut? Să trec în raport...

— Păi... domnule... este un pachet foarte frumos legat, împachetat cu hîrtie verde-gălbuie, cu ața de deasupra din nylon tare, de culoare roșie.

— Vreo etichetă pe hîrtia pachetului?...

— Este, domnule! Ceea ce-am putut să citim noi era: „prăjituri corăbioare"...

— Mai mult ca sigur că e ceva momeală pentru cîini!... Vezi că, dac-o ia careva în mînă, explodează!

— Și noi ne-am gîndit la fel, domnule...

— Bine, dar numele magazinului, sau altceva... nu este trecut pe pachet?

— Din păcate... nu se poate citi, domnule...

— E o capcană, altfel nu se poate! Ori va exploda cînd deznozi legătura, ori cînd desfaci hîrtia, ori în momentul desfacerii capacului cutiei!...

— Aăăă... cei de-aici sînt de părere că ar fi o „bombă cu ceas", oricum, ața cu care este legată seamănă grozav a cablu, a cordon roșu...

— Bine, bine! Luați toate măsurile cuvenite! Vom trece îndată la acțiune.

— Bine, dar poate exploda în orice clipă, domnule! În orice clipă poate ex...

* * *

Poate să moară oricînd... de două zile n-a pus o îmbucătură de pîine în gură... S-a întors și s-a oprit aici, în centrul marelui oraș. A tot privit la vitrinele restaurantului, a zăbovit în ușa brutăriilor, i-a privit pe plăcintari, pe cofetari, dar nu s-a gîndit o clipă să le ceară ceva de-ale gurii. O clipă s-a gîndit să fure, dar s-a temut c-or să-l înhațe.

A băut doar apă de la cișmeaua orașului, dar ce băut, că a umplut cu apă patru din cei cinci litri ai burții sale. După care s-a lungit sub un copac. S-a uitat, s-a tot uitat la soare, a tot bodogănit, a tot înjurat șomajul ăsta, foamea, setea, pe cei care-l lasă nemîncat... Trecătorii s-au tot uitat cu mirare la el, la omul ăsta ce vorbește de unul singur... Unul a zis că din cauza căldurii, altul — că e stricat la cap, altul că... o fi fumat haşiș ori o fi băut spirt... Dar nici unuia nu i-a trecut prin minte că omul o fi înjurînd de foame, sau... Ah, de-ar muri odată, atunci vreunul din mulțime o să se repeadă în cabina de telefoane și o să anunțe... O să vină Salvarea, or să-l ducă la vreo morgă de spital, or să coboare jos doctorii, or să sosească bisturiile, or să-i facă autopsia, or să se scrie rapoarte, or să vină polițiști, procurori, se vor lua dovezi de la primii martori, se va da „Permisul de înmormîntare", pe o ditamai hîrtia... Or să-i sape o groapă separată, o să vină o dubiță neagră numai pentru el, iar imamul o să-i citească o predică de înmormîntare... Și-or să-l înmormînteze doi muncitori, doi lopătari, din care unul o să fie tatăl... Și lințoliul o să-l primească din partea primăriei orașului... da' ce,omule, e posibil să mori în felul ăsta, să se-ntîmple aîtea cu cetățenii, ce vrei?! Nu se poate!

* * *

Ei, bine, uite, după ce-a înghițit atîția litri de apă, s-a ridicat în picioare și... ca s-o piardă... a pornit la drum. Și tot mergînd, ajunse la răspîntia de care vorbeam mai înainte, dînd cu ochii de lumea adunată acolo.

Se apropie de mulțime... „eeei, cum așa?, își zise, parcă s-ar distribui pilaf aici, în mijlocul drumului... Eh, poate se dă și vreo bucățică de carne și vreo ceapă usturoaie... poate chiar și vreo pîine împărțită în patru".

O, nu, ia să mai aștepte un pic... poate o să fie și vreo farfurie de fasole uscată?...

— Heei, da' ce-i cu lumea asta, frățioare?

— Păi... e o bombă...

— Da' de ce nu e fasole uscată, de ce nu e pilaf, de ce nu e pîine?... Și de ce-ar fi o bombă? Ce fel de bombă, domnule?

— Bombă-bombă! Uite și dumneata!

„Bomba" era în mijloc, deasupra avea o hîrtie, pe care scria: „Prăjituri"... la stați să vedem!

— Da' unde e?

— Păi... uite, colea, în partea asta a răspîntiei, în mijlocul bulevardului... Zice-se că ar fi „cu baterie", se spune că așteaptă să-i sosească ceasul, ca apoi să explodeze îndată...

— Da' de unde, domnule! E o... capcană pentru cîini. Cum i-atingi legătura, cum explodează!...

— Zău, a zis cineva de pe-aici că, îndată ce-i desfaci hîrtia, a și explodat.

— Bine, dar parcă era pe-drum o echipă care s-o dezamorseze?...

Și omul care-și umflase burta cu apă continua să adune lume în juru-i. Își făcu cu greu loc în față. Acum dădu nas în nas cu polițiștii, care se înșiruiseră pe un rînd și nu lăsau pe nimeni să treacă de linie.

Șeful avea un aparat de emisie și vorbea întruna cu nu știu cine. Flămîndul avea ochii tulburi. Deocamdată nu putea vedea pachetul din fața lui. Se adresă unui polițist, bătîndu-l cu degetul pe mînă:

— Pachetul?! Unde e pachetul ăla cu bomba? îl întrebă.

Polițistul îl împrînci însă pe omul cu burta plină de apă, spunîndu-i:

— Dă-te la o parte, omule!

Flămîndul, însă, nu se dădu înapoi. Privi în depărtare. Văzu pachetul pe jos. Era departe, dar se vedea de aici că este legat cu ață roșie... Mîrîi ca pentru sine: „Și ziceți că nu e fasole uscată, nici pilaf, ci prăjituri?" Of, de-ar avea putere să se tîrască măcar cîțiva pași, nu mai mult!... Zece pași de-ar putea să sară, zece pași de-ar putea să alerge!... Ar scăpa, astfel, din mîinile polițiștilor... Păi după zece pași... nici un polițist nu l-ar mai putea ajunge... Apoi ar pune mîna ușurel și-ar lua pachetul...

Își scoase încălțămintea sfîșiată din picioare și respiră adînc... Privi spre cer, spre soare, apoi bodogăni ceva: „Zece pași, nu mai mult!"...

Potrivi piciorul drept în față, ca alergătorii, mai respiră o dată cît putu, apoi porni în viteză.

— Stai! răsună o comandă în urmă-i.

— Hei, încotro? se auzi altă voce, severă.

Răsunară apoi paşi cadenţaţi în urmă-i.

— Pericol!

— Moarte!

— Bombă!

— Puneţi mîna pe el! răsunară o mulţime de comenzi.

„Şi-acum, dacă eşti bărbat, pune mîna pe ea!... Şi dacă s-or fi scurs secundele şi-au mai rămas doar cîteva tic-tac-uri?"

După ce trecuse deja de cordonul de poliţişti, flămîndul se întorsese, privind înapoi pentru cîteva clipe, arătîndu-şi dinţii. Zîmbise oamenilor. Întreaga mulţime îl însoţea parcă, totul era o singură suflare, o singură inimă.

Puţin mai apoi, un om urma să se prefacă în bucăţele!...

Fulgeră de undeva o lumină, se făcură poze, fotoreporterii îşi schiţaseră deja articolele din ziarele de a doua zi, cu titluri ca: „Omul care merge la moarte"; „A alergat cu aceşti paşi spre moarte"; „Puţin mai tîrziu, acest om se va preface în bucăţi" etc. etc.

Mai avea alte încălţări? Şi ce-o să facă mai tîrziu fără pantofi?... Urlă apoi, ca pentru sine:

— Heei! Aruncaţi-mi pantofii!

— Pantofii? Unde-i sînt pantofii?!!

— Sînt aici, domnilor! dădu apoi cineva un răspuns.

— Daţi-mi-i încoace! Ce rupturi de pantofi! Unde-i megafonul?

— Poftiţi, domnule!

— Heei, ascultă, omule, întoarce-te înapoi! O să ţi-i dăm! Întoarce-te!

Şi ziaristul mai adăugă o propoziţie sub cea de sub fotografie: „Mergînd spre moarte, n-a dorit să se despartă, totuşi, de pantofi".

— Eei, daţi-mi pantofii!

— O să te întorci?

— Daţi-mi-i şi-o să mă-ntorc!... Poftim, să mă întorc acum, cînd mai aveam doar atîta pînă la pachet!

— Să vină unul care poate să arunce departe! Să-i dea omului pantofii!

Omul cu burta plină de apă îşi puse încălţămintea în picioare, apoi se întoarse şi mai privi o dată spre mulţime. Rîdea, rîdea întruna... Mulţimea parcă încremenise, îşi ţinea răsuflarea. Uite, au mai rămas doar doi metri, un metru, zece centimetri... Uite, pune mîna pe pachet!... Astupaţi-vă urechile! Închideţi gurile! Omul nostru, însă, are gura larg deschisă. Îi lasă gura apă... Maxilarul, glanda salivară, glanda parotidă îi scrîşnesc ca unui turbat... Teleobiectivele lucrează din plin, aparatele ţăcăne, bîzîie. Sub noile fotografii, vor apărea titluri ca: „Peste două secunde va exploda!"; „Omul pe care nimeni nu l-a putut salva" etc.

Iată, desface sfoara. Se uită spre soare. Deci... nu e fasole uscată, nici pilaf, ci prăjituri, ha?!! O să se bucure apa acum! O să se bucure că se amestecă cu prăjituri şi corăbioare... Stomacul o să fie-n sărbătoare, maţele or să-mi spună cîntece... vezica biliară, sucul gastric, apa, glandele n-or să se bucure, totuşi, prea mult.

Omul cu burta plină de apă desface acum hîrtia pachetului-bombă.

În mijloc e ceva rotund, ca un punct. Poate că nu a mai fost urmărit nicăieri în lume, cu atîta atenţie, un om care desface un pachet. Hîrtia s-a desfăcut... Acum se desface pachetul... Acum o să explodeze. Mulţimea vuieşte, se simte o uşoară retragere, poliţiştii sînt cu mîna pe trăgaciul pistoalelor, îşi ţin răsuflarea...

Pachetul-bombă s-a desfăcut... Sînt prăjituri! Într-adevăr, prăjituri! Prăjituri cu susan, cu ceapă sălbatică, cu zahăr, prăjituri asortate!... Şi el mănîncă-mănîncă, mănîncă bomba...

Mănîncă flămîndul, înfulecînd cu lăcomie prăjituri...

Zeci de oameni îl urmăresc, dar el mănîncă, se mai uită între timp la soare, apoi iar mănîncă!... A luat pachetul de prăjituri între picioare şi le mănîncă pînă la ultima... Apa... a băut-o mai înainte...

Şi prima veste porneşte spre centru prin radio:

— Alo, nu mai este nevoie de nici o echipă de dezamorsare, fiindcă... bomba a... mîncat-o un om!

Soseşte şi de la centru o primă comandă:

— Alo, nu lăsaţi pe nimeni să se apropie de omul cu pricina! Poate exploda în orice clipă!...

...dar pînă să explodeze, flămîndul mănîncă, mănîncă toate prăjiturile...

Traducere din limba turcă de ION ARION

HELENE MELYAN

Cacidmâna

Ideea a fost a lui Sid. Sid e dulgher. Lucrează singur, de obicei treburi mărunte, rareori prinde o afacere mai avantajoasă. E prietenul meu, uneori şi de pahar, şi, cîteodată, lucrăm împreună la vreun pian care are nevoie de reparaţii de lemnărie. Eu sînt acordor de piane. Eram la a treia bere, la localul lui Casey, acum o lună, cînd am observat că Sid devenise melancolic. (La Sid, asta înseamnă că privirea sa de om viclean se transformă într-una de copil şi oftează adînc, pînă cînd cineva îl întreabă de ce).

— De ce? l-am întrebat.

— Viaţa nu e dreaptă, zice Sid. Mai luă o înghiţitură de bere şi continuă. Reginald, ţi-am vorbit eu vreodată despre familia Kilpatrick?

Nu-mi vorbise.

— Acum cîteva luni am lucrat la ei; sînt un cuplu adorabil, între două vîrste, locuiesc într-o casă drăguţă, nici prea mare, nici prea mică. Le-am montat un scrin, o masă de bucătărie şi le-am faianţat un perete al băii. Toată treaba se

ridica la 722 de dolari. De la început am devenit suspicios. De cînd i-am anunțat valoarea lucrării. Majoritatea oamenilor încearcă să se tîrguiască, mai ales cînd lucrează cu particular. Dar ei nu. Kilpatrick a zîmbit și a aprobat: Foarte bine. Vă vom plăti numerar de îndată ce terminați treaba. Kilpatrick era pensionar, așa că erau amîndoi acasă tot timpul cît am lucrat. Doamna Kilpatrick mi-a servit prînzul zilnic, timp de o săptămînă, și nu numai sandviciuri, ci supă, salată, desert, ca la restaurant. Kilpatrick era mereu prin preajma mea, încercînd să mă ajute la una-alta. Cînd le-am spus că mai am o singură zi de lucru și că voi termina luni, m-au rugat — implorat de fapt — să încerc să vin duminică după-amiază în loc de luni. Ce puteam să spun? Fuseseră atît de amabili cu mine. Am acceptat.

Sid oftă, comandă încă o bere și continuă:

— Așa că am terminat duminică seara, destul de tîrziu. Doamna Kilpatrick mi-a dat banii într-un plic alb și mi-a spus: Puteți să-i numărați, dacă vreți. I-am numărat: 722 de dolari. Apoi mi-a dat o pungă de prăjiturele, un fular pe care mi-l tricotase cît timp am lucrat și o cană de supă pentru acasă. Ne-am despărțit, dar, îți jur, aveam un nod în gîtlej. Apoi am dat mîna cu domnul Kilpatrick; acesta m-a bătut prietenește pe umăr zicîndu-mi „băiete" și m-a invitat să urc pînă la ei, din cînd în cînd, să facem un joc de dame. Mai că-mi venea să-i spun „tată". Am pus plicul în buzunar, mi-am luat uneltele și am pornit spre casă, gîndindu-mă în mașină la oamenii aceștia dragi. Nu-mi prea convenea să am 722 de dolari asupra mea și intenționam să-i depun la bancă luni dimineața, la prima oră. Dar, de fapt, cine, în afară de cei doi Kilpatrick, știa ce duc eu în buzunar? Tocmai coboram din mașină, cînd, deodată, o altă mașină frînează în spatele meu și din ea coboară un tip cu masca lui Donald Duck pe față și cu un revolver îndreptat spre mine. Ridic mîinile. Tipul mă percheziționează, de parcă știa ce caută, ia plicul și pleacă. Era într-o mașină neagră, fără număr de înmatriculare. Voilă, cum zice francezul, m-am ușurat de 722 de dolari și nu pot face nimic.

Am ajuns la a patra bere.

— Ai anunțat poliția?

— Mă faci să rîd. Bineînțeles că am anunțat poliția, care, la ora actuală, caută un tip în costum de Donald, avînd asupra lui 722 de dolari într-un plic alb, circulînd într-o mașină neagră fără număr. Nu-l vor găsi niciodată, sînt absolut convins. Dar îmi pun capul că știu cine a fost: Kilpatrick.

M-am înecat cu berea.

— Totul se potrivește, continuă Sid. Cine altcineva știa că am bani pe mine asupra mea? De ce insistaseră să-mi termin treaba duminica, de vreme ce băncile sînt închise și eu trebuia să circul cu banii la mine? Și de ce nu s-au tîrguit privitor la sumă, ca orice om normal? Pentru că știau că tot la ei se întorc banii. Erau implicați amîndoi. Probabil că de ani de zile practică acest lucru și așa și-au amenajat grădina, au reparat acoperișul și și-au pavat curtea.

— O escrocherie reușită. O șmecherie. Într-un fel, trebuie admirați. Nimeni nu-i suspectează pentru că sînt atît de amabili încît înmoaie inima oricui. Natural, nu se poate dovedi nimic, nici de acum într-o mie de ani.

Și-atunci i-am spus:

— Ce coincidență, Sid. Și mie mi s-a oferit să acordez un pian al unui cuplu numit Kilpatrick. Nu crezi că...?

Sid se încruntă:

— Strada Somerset nr. 539?

Am încuviințat din cap. Și-n acel moment, Sid a mai comandat două beri și mi-a șoptit să nu mă tem, va avea el grijă de toate și vom organiza totul astfel încît nici un angajat din acest oraș să nu se mai teamă pentru salariul lui. Așa e Sid după patru beri: elocvent.

Soții Kilpatrick au fost la fel de amabili cu mine ca și cu Sid și, în ciuda faptului că fusesem avertizat, i-am îndrăgit. Cu o zi înainte de a-mi termina treaba, l-am sunat pe Sid și i-am spus:

— Poate c-ai greșit. Poate că altcineva te-a urmărit — vreun vecin de-al lor, vreun borfaș care și-a făcut un obicei din a jefui oamenii duminică noaptea.

— Au avut ceva de spus privitor la suma de plată? întrebă Sid.

— Nu.

— Ți-au promis bani lichizi cînd termini?

— Da.

— Te-au rugat insistent să termini duminică?

— Da...

— Rămîn la părerea mea. Procedăm conform planului.

— Dar dacă anunță poliția după aceea?

— Escrocii nu cheamă poliția. Iar ei sînt niște escroci, ține minte.

Duminică seara, pe la ora nouă, pianul familiei Kilpatrick era acordat. L-am încercat și soții erau fascinați.

— Vă costă 850 de dolari, am zis. Doamna Kilpatrick a zîmbit și mi-a dat un plic alb. Nu l-am deschis să mai număr banii.

— Ne-a făcut plăcere că ați lucrat la noi. Cît de repede au trecut cele două săptămîni, oftă doamna Kilpatrick. Luați aceste prăjituri și fularul acesta de lînă. Și o cană de supă, s-o încălziți de cum ajungeți acasă.

— Mai veniți pe la noi, să facem o partidă de dame, zise domnul Kilpatrick, strîngîndu-mi mîna care-mi cam tremura. Era ora nouă și cinci minute. Sid urma să vină la nouă și un sfert.

— Ar mai trebui să verific pianul o dată, le-am spus eu și ei mi-au zîmbit. Îmi venea tare greu să cred că erau escroci. Dar, după tot ce-mi spusese Sid, parcă deslușeam în privirile lor un tîlc, o ticluire.

Eram la jumătatea valsului în Fa minor al lui Chopin, cînd se auzi soneria de la intrare. Era Sid. Știam că arma era trucată, dar soții Kilpatrick nu știau.

După ce i-am legat fedeleș de scaunele din bucătărie și le-am pus căluș în gură, Sid a îndreptat arma asupra lor și a apăsat pe trăgaci. Din țeavă a țîșnit un steguleț pe care scria „Bang". Apoi Sid și cu mine am scotocit prin cîteva sertare, am căutat sub saltele și în debara; tot ce-am găsit în final a fost un ceas de mînă, 400 de dolari peșin

și o sticlă de Scotch vechi.

— Le iau în contul celor 722 de dolari pe care mi-i datorați pentru serviciile făcute, zise Sid cu o reverență. Și data viitoare, domnule și doamnă Donald, vă sfătuiesc să vă gîndiți de două ori înainte de a încerca să-i înșelați pe Sid, dulgherul, și pe Reginald, acordorul de piane.

Cei doi Kilpatrick, imobilizați, se uitau uluiți unul la celălalt, apoi la Sid, apoi la mine.

— Le citești vina în priviri, aprecie Sid. Pe cuvîntul meu c-am merita o decorație pentru ce-am făcut.

Am pornit-o spre casă, fiecare în mașina lui. Sid m-a asigurat că soților le trebuie cel puțin o oră să se dezlege. Și ani ca să se mai apuce de farsa cu Donald Duck. Tocmai intrasem în cameră, cînd a sunat telefonul. Era Sid. Avea o voce stranie.

— Ghici cine m-a sunat adineaori? Poliția. Zic că în Scottadale au prins un individ care circula într-o mașină neagră, fără număr de înmatriculare. Și ghici ce-au găsit sub scaunul lui? Un costum de Donald...

— Asta este. Vedeți, a fost o eroare cinstită. Și, după cum v-am spus, a fost ideea lui Sid. Mă credeți, domnule ofițer, nu-i așa?

Traducere de MAGDA DANCIU

ERMA BOMBECK

Febra telefonului

Seara trecută era să cad de pe scaun cînd o voce a spus: „Mamă, telefonul!"

M-am plimbat de colo-colo prin casă întrebînd: „Unde? Unde?"

„Aici, a spus fiica mea, în cămăruța de pe hol".

M-am strecurat pe sub un palton și mi-am continuat drumul pe urmele cordonului de la telefon.

„Ai de gînd să vorbești mult?" m-a întrebat ea.

„Păi nici nu știu cine-i la telefon" — am răspuns.

„Nu te-am întrebat cine-i la telefon, a spus ea, te-am întrebat dacă ai de cînd să vorbești mult timp".

„N-am de unde să știu pînă nu văd cine-i la telefon", am spus ferm. Am apucat receptorul și am spus: „Alo".

„Cine-i?", a întrebat ea nerăbdătoare.

„O persoană obscură" — am șoptit eu.

„Ai de gînd să vorbești mult?" a insistat ea.

„Nu știu" — am spus, ascultînd concentrată.

La lumina săracă, am văzut-o pe fiica mea dansînd nerăbdătoare în jurul meu, apoi strîngîndu-se singură de gît pînă ce ochii-i începuseră să-i iasă din orbite, iar limba să i se umfle.

„Scuzați-mă, domnule, am spus persoanei de la telefon. Sînteți bun să așteptați o clipă? Fiica mea, Karen, e în fața mea și încearcă să-mi spună unul din următoarele trei lucruri: a) o strînge elasticul de la chiloți și i-a oprit circulația sîngelui spre rinichi; b) îi este sete și cere voie să bea ceva cu fratele ei, sau c) va muri dacă în următorul minut și jumătate nu poate beneficia de telefon".

Acoperind telefonul cu palma, am întrebat: „Karen, ce vrei?"

„Trebuie s-o sun pe Celeste, a spus ea, e o chestiune de viață sau de moarte".

„Într-un minut" — am spus și am revenit la interlocutorul meu.

Ușa cămăruței s-a deschis și fiul meu și-a băgat capul înăuntru și m-a întrebat prin semne: „Cine-i?"

„O persoană obscură — i-am răspuns. Ce vrei?"

„Ai o cutie de tomate nr. 2? Cincisprezece gelеuri de fasole? Patru roți de cabrioletă? Dar o cutie de scobitori?"

„N-am la mine", am spus.

O altă figură s-a tîrît în cămăruță. Începea să fie aglomerație. „Mami, cu cine vorbești?"

„Cu o persoană obscură".

„Cîinele vrea afară, a spus el. Ce înseamnă obscur?"

„Uită-te-n dicționar".

„Vrei să se uite cîinele-n dicționar?"

„Vreau ca tu să cauți în dicționar cuvîntul obscur". La telefon am spus: „Într-adevăr, prea le dau multă atenție. Asta-i situația...".

Fiica mea a intrat în cămăruță cu o pancartă pe care scria: „Peste cinci minute va fi prea tîrziu".

Fiul meu insista. „Poate să fie și o cutie nr. 2 de suc de portocale , dacă nu ai de tomate".

În cele din urmă și-a vîrît capul în cămăruță soțul meu.

„E bunica din Florida? De ce nu m-ați chemat?"

„Nu este bunica — am spus. E o persoană necunoscută".

„Oh! trebuie s-o sunăm neapărat pe bunica acum că știm unde este telefonul".

Atunci i-am spus interlocutorului meu: „Ascultă, ceasul de la sobă e pe cale să se oprească deoarece am stat la telefon zece minute. Fiica mea face o demonstrație de protest chiar aici în cămăruță. Fiul meu mă obligă să beau o cutie cu suc de portocale, iar soțul meu vrea să sune în Florida. Dacă nu-i prea mare deranjul, n-ai putea suna din nou mai tîrziu?"

La celălalt capăt al firului era liniște. Apoi a urmat un țăios: „Las-o baltă, doamnă", înainte de-a închide.

Traducere de DAN BRUDAȘCU

Fără cuvinte

STELE PE CERUL PATRIEI

Prezentă întotdeauna la preocupările contemporane, femeia a acordat o atenție deosebită și aviației, începînd chiar din etapa eroică a acesteia; mărturie stau nenumăratele femei proiectante, ingineri ori matematicieni, a căror contribuție în industria aeronautică a fost și este meritorie. Dar, mai mult, apare ca vie prezența femeii pe cerul albastru. Femeia-pilot din România își trage obîrșia din tradițiile aviației românești. Pe vremea cînd degetele de la mîini erau prea multe pentru a număra piloții dintr-o țară, România dădea cea dintîi femeie-pilot, printre primele în lume. Iată, într-o succintă enumerare, cîteva nume și date.

• În 1909 zboară cu planorul sora mai mică a lui Aurel Vlaicu. Planorul a fost tras de flăcăii din Binținți pe pășunea din marginea satului natal. În același an, cu puțin mai înainte, zboară AURELIA TEMPEANN, viitoarea soție a lui Henri August, cu planorul acestuia.

• În ziua de 3.05.1910, la București, pilotul francez Georges Osmont execută un zbor luînd trei pasageri: printre ei și pe YVONNA CĂMĂRĂȘESCU.

• La 22.01.1914, în Franța, își ia brevetul de pilot aviator cu nr. 1591

Elena Caragiani

ELENA CARAGIANI, devenind prima româncă aviatoare și una dintre cele zece aviatoare brevetate din lume.

• IOANA CANTACUZINO este posesoarea brevetului de pilot aviator feminin românesc nr.1 din 1930. A fost directoarea Școlii de pilotaj „Ing. Mircea Cantacuzino" din București și prima femeie într-o astfel de funcție. Între 1930—1932 a adus în zbor din Germania avioane pentru școala pe care o conducea.

• SMARANDA BRĂESCU, a 14-a aviatoare a țării, avea să fie și prima parașutistă română și printre primele din lume. Performanțele ei au fost înscrise cu litere de aur în istoria aviației române, în anul 1932 fiind decretată sportiva nr.1 a lumii. Performanțele sale constituie primele recorduri mondiale înregistrate de aviația sportivă românească. La 28.10.1931 sare cu parașuta de la 6 000 m, aducînd României primul record mondial feminin. La 19.05.1932 sare de la 7 233

Smaranda Brăescu

m — record mondial absolut —, primul record internațional absolut al României în domeniul sportului aerian. În 1934 și-a luat brevetul de pilot aviator. A întreprins raidurile Anglia—România; București—Roma, în 1936, și Roma—Tripoli la 19.05.1936. Prin ultimul raid, a fost prima românca aviatoare care a purtat peste țări și mări tricolorul românesc pe aripile avionului său.

Valeria Mircea-Ionescu

• IRINA BURNAIA primește botezul aerului de la Petre Ivanovici, care-i va fi și instructor de zbor la Școala de pilotaj "Ing. Mircea Cantacuzino", condusă de Ioana Cantacuzino. La 27.10.1933 își ia brevetul de zbor. Execută împreună cu Petre Ivanovici un raid sondă București—Entebbe—București, cu un avion românesc IAR 22, înmatriculat „YR—INA". Plecarea din București a avut loc la 03.01.1935. La 01.02.1936 a aflat că după demersurile întreprinse împreună cu Ivanovici, li s-a aprobat raidul proiectat peste Atlantic și că li se va pune la dispoziție un avion. Dar în aceeași zi avea să moară Ivanovici într-un accident în Munții Cernei. A continuat să zboare singură: București—Ancara—Bagdad și retur, București—Belgrad—Zagreb-Bologna—Roma și retur. La concursul Cupa „Ing. Mircea Cantacuzino" s-a clasat pe locul 4, fiind singura femeie dintre 13 concurenți.

• MARINA ȘTIRBEY a făcut școala de pilotaj în 1935 pe aerodromul București—Băneasa. A executat

Irina Burnaia

raiduri în țară și peste hotare. Cel mai important raid este cel de deasupra țărilor scandinave. În Suedia și Finlanda a studiat sistemul de organizare a aviației sanitare, pe care a încercat să-l aplice și în țară. A făcut acrobație aeriană și a obținut brevetul de pilot militar de vînătoare.

• VALERIA MIRCEA-IONESCU este prima femeie din Ardeal care a obținut brevetul de pilot și a cincea din țară. Căsătorindu-se cu instructorul său de zbor, familia Ionescu a devenit prima familie de piloți-aviatori din România.

• FELICIA BĂDĂLIȚĂ-TIGĂNESCU, a cincea în ordinea brevetelor românești, este și prima planoristă a României, brevetată la 28.08.1933.

• MARIANA DRĂGESCU, a noua femeie-pilot a țării, și-a încheiat activitatea cu peste 2 200 ore de zbor, pe 14 tipuri de avioane.

Ecaterina Diaconu

• A zecea aviatoare, VICTORIA POKOL, este prima româncă ce a obținut brevetul special francez pentru acrobație.

• A unsprezecea aviatoare, NADIA RUSSO-BOSSIE, cu cele 1 500 ore de zbor, a înscris o pagină glorioasă în istoria aviației românești.

• VIRGINIA DUȚESCU, brevet nr.13, și-a gravat numele în istoria aviației feminine prin faptul că a fost prima și singura acrobată din perioada respectivă care efectua cu avionul zboruri pe spate și cea dintîi femeie din țară care în 1938 a inaugurat șirul instructoarelor de zbor cu motor.

• ECATERINA DIACONU a funcționat ca instructoare parașutistă din 1950, cînd s-a brevetat, și pînă în 1976, perioadă în care a executat nu mai puțin de 1 732 de sărituri. În 1974 a primit diploma „Paul Tissandier". Este deținătoarea a 10 recorduri, dintre care două mondiale. A brevetat peste 5 000 de parașutiști sportivi.

Elena Șenchea-Popescu

Sanda Agache-Miheș

• Prima brevetată după eliberare a fost GEORGETA ȘINDILARU, la 26.10.1947, și a 42-a de la începuturile aviației feminine românești.

Anul 1948 marchează apariția primei promoții de piloți ai Republicii Populare Române.

• Prima din promoția întîia de piloți ai Republicii Populare Române, care a ieșit la simplă comandă, a fost SANDA AGACHE-MIHEȘ — o tînără de 21 ani. Ea a reușit să se plaseze în vara anului 1948 pe locul 43 pe lista aviatoarelor române, inaugurată de Elena Caragiani. Și-a încheiat activitatea cu 8 620 ore de zbor, a pilotat 24 tipuri de avioane, a avut 16 aterizări forțate. Ca instructoare de zbor, a pregătit 250 de elevi, a participat la multe demonstrații aviatice, unde a făcut acrobații de înaltă clasă.

• Brevetată în 1948, DESPINA BOGZA este cea dintîi femeie pilot din România care a zburat pe un avion bimotor.

• Cu numărul 50 o menționăm pe ELENA ȘENCHEA-POPESCU, autoarea unei valoroase cărți despre femeile pilot, intitulată „Femina celesta".

• VIORICA HUȚAN este singura însoțitoare de bord care a efectuat călătoria în jurul lumii, cu un avion IL-18, la sfîrșitul anului 1969 și începutul lui 1970 (28 zile). În total, a zburat peste 4 000 000 km cu avioanele românești, în special pe cele de transport de pasageri din dotarea TAROM și LAR. O mare aviatoare a fost sora ei: STELA HUȚAN-PALADE, care a zburat pe mai multe tipuri de avioane.

• ELENA BULGARU a zburat 30 de ani fără întrerupere, totalizînd 10 000 ore ca pilot profesionist și pilot de elicopter. Este prima, și pînă în prezent unica femeie din țară, care deține un brevet de elicopter, eliberat la 15.03.1973.

• CAMELIA GIORGI-MĂNĂILĂ a fost prima femeie comandant de aeroport, la primul aeroport al țării — Otopeni.

• Încheiem cu ANA NINA IONIȚĂ nu pentru că s-ar plasa pe acest loc în ierarhia zburătoarelor de elită ale României, ci pentru că aidoma Jaquelinei Cochran, cea mai reprezentativă aviatoare a lumii, în dreptul ei putem consemna numai superlative. Prin calitățile sale excepționale, Nina se situează pe un loc fruntaș în ierarhia aviatoarelor române. La Balcaniada din 27—31.08.1977 a cîștigat titlul la acrobație; ea a cucerit atunci 6 medalii de aur, trei cu echipa și 3 individual. Nina a participat la toate mitingurile și concursurile aviatice desfășurate sub genericul „Daciadei". În 1979, la cea de-a treia ediție a „Balcaniadei", disputată la Strejnic (Ploiești), a ocupat locul I, loc ce-i revenea fără drept de apel.

Col. GHEORGHE ZARIOIU,
inginer aeronautic

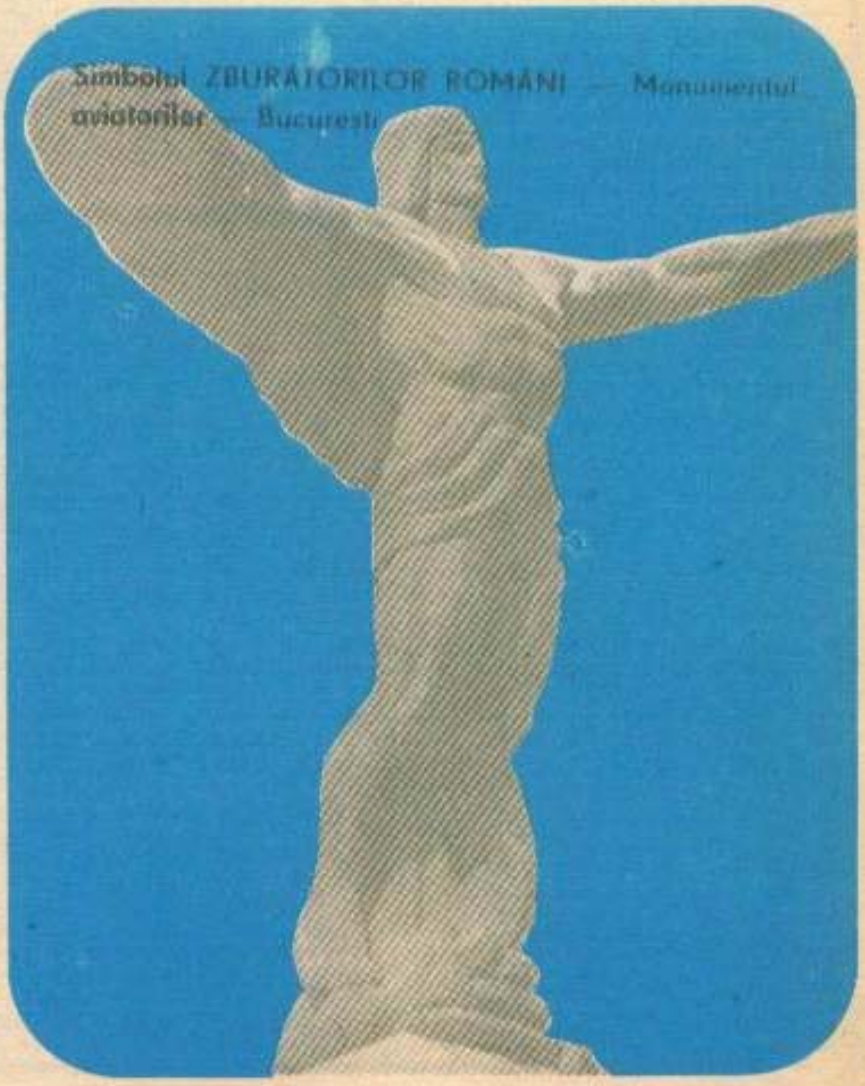

PASIUNI COMPLEMENTARE

Actorul

Pentru el, ziua de muncă începe, uneori, înainte de revărsatul zorilor și se poate încheia, adesea, după ce autobuzele se retrag obosite la depouri și orașul clipește somnoros, veghind la odihna noastră. El poate, într-una și aceeași zi, să se străduiască să învie, cu bătăile sale de inimă și cu glasul, cu ființa-i întreagă, eroi pe care-i despart epoci și milenii, latitudini și longitudini geografice și spirituale, într-un efort continuu, într-o competiție permanentă cu propriile-i resurse omenești. Și tot în acest timp, cîteodată, se întîmplă să tragă draperiile și să scoată soneria din priză și să rămînă astfel față-n față cu el însuși... Atunci, pe o foaie de hîrtie își adună gîndurile, aparent atît de departe de ceilalți — totuși, cît de aproape și cu ce dorință arzătoare de a fi și prin scris alături de oameni, de a li se adresa tot lor. Și, fără a deveni o profesie, scrisul — sau pasiunea pentru muzică ori desen — constituie un răspuns la o autentică nevoie de comunicare, alta decît este el, actorul, obișnuit, dar la fel de percutantă. Încearcă să toarne în tipare noi ceva din preaplinul sensibilității sale, îndelung exersate în contactul permanent cu arta, aspirînd mereu către idealurile etice și estetice ale unei personalități umaniste complexe, intim racordate la pulsul contemporaneității.

...Actori care scriu poezie, proză sau scenarii, care cîntă sau sînt apreciați caricaturiști, care participă cu dragoste la realizarea unor manifestări culturale de înaltă ținută, oameni care se împlinesc spiritual în spațiul de convergență sau de corespondență a artelor... Actorul, un om de cultură, sensibil și generos — adesea pînă la sacrificiu —, actorul, o voce a timpului său.

CRISTINA BĂLTEANU

IOANA CRĂCIUNESCU

Teama plutirii

Încă o iubire sfîrșindu-se –
sufletul meu renăscînd...
Din nou
mereu
pe maluri de mare
vîslașul singur umblînd.

Barca în larguri își teme plutirea
Păsări în zbor bandajîndu-și aripa.

Întinși pe traverse umerii mei
învață temeinic ce-i moartea
și frica.

Dar
trenul mereu ocolește
și ninge-n cantoane
și-n gări crește grîu.

Visează vîslașul și iar construiește
corăbii uscate urcînd pe un rîu.

Fragmentarium

● Actorii care iubesc strada, piața, percoanele și sălile de așteptare, vizitarea bolnavilor la spitale, pauzele de la spectacole și concerte, stadioanele, adunările populare, locurile publice în general, locurile aglomerate, vor constata că de fapt toată lumea se află într-un joc continuu, impus de însăși viața cu care vine în contact, și față de care omul prin inerția simțirii, a rațiunii reacționează într-un fel sau altul. Mi-a fost dat să întîlnesc indivizi care, la prima vedere, puteam crede despre ei că sînt actori veritabili, atît de bine exprimau prin reacțiile lor acte cu care viața, surprinzător sau nu, îi punea în contact în modul cel mai obișnuit cu putință. Dealtfel, oricare om își arată zilnic nenumăratele lui atitudini față de ceea ce îl înconjoară, de ceea ce i se întîmplă, de ceea ce îl surprinde, ori de ceea ce așteaptă să se petreacă cu el. Tot omul reacționează în fel și chip, de dimineață pînă seara, iar reacțiile lui față de ceea ce îi este dat să vină în contact nu sînt întotdeauna necontrolate, nedirijate, ci și impuse, cu bună știință, de consecințe pe care le preconizează simultan pe planul conștiinței.

În virtutea acestui mecanism am putea crede, firește, că toată lumea joacă de dimineață pînă seara teatru, iar actorul intră în jocul lumii, din care face parte și el, doar din voluptate, chiar dacă asistă, gustă, discerne și reeditează spectacolul acesta al vieții, extraordinar și continuu! Dacă însă ai întîlni apoi pe stradă un om din jocul acesta cu propria-i viață și, nici una nici două, i-ai spune: Domnule, dumneata trăind joci de fapt teatru și jucînd teatru de fapt trăiești —, s-ar putea să te alegi și cu două perechi de palme. De unde se poate deduce că viața nu este întotdeauna teatru, pe cînd actorul există doar pentru că respectă mai multe din legile vieții.

● Ajuns în tren, locul meu de pe bilet era chiar lîngă ușă și exact în direcția mersului. Perfect, mi-am zis, au brodit-o fetele de la agenție. Au mai intrat în compartiment doar două persoane. Nici de la Brăila nu s-a urcat nimeni. De pe culoar însă un tînăr, care stătea în picioare, rezemat de fereastra închisă, tot trăgea cu coada ochiului la mine. N-o fi avînd loc, mi-am

MIRCEA ALBULESCU

Perspectivă

Sus
ajuns pe streașina ființei mele
singur
pășesc pe marginea celui din urmă
cerc al spiralei.

Încerc să mă aliniez
punctului de pornire
cel mai de jos,
căutîndu-mi reperele intermediare.

Adunate
pe aceeași cătare
se pare că totul n-a fost
decît o singură răsturnare.

Din tot drumul meu
n-am rămas decît cu un pumn de sare,
fosta mea sudoare,
adunată-ntr-un semn de întrebare!

GEORGE MOTOI

zis, și l-am invitat să intre și să se așeze.

Atîta i-a trebuit băiatului bucureștean get-beget, care se întorcea de la o nuntă din Barboși. S-a instalat definitiv în fața mea și pînă la București nu m-a slăbit din bancuri. Probabil că eu nu mă amuzam suficient de se ambiționa el să-mi spună atîtea.

— Domnule, dumneata ai o memorie de elefant! scap eu, așa, într-o doară, un compliment, pe la Urziceni.

Pe loc mi-a și mărturisit că asta e de fapt și motivul pentru care, „ce mai încolo și încoace, aș vrea să mă apuc și eu de niște teatru!" Că de cînd s-a suit în tren a tot pîndit momentul să intre o tecuțică în vorbă cu mine.

— Și eu care credeam că aveți bilet fără loc.

— Am loc, am două!

— Două?!

— Două, că-s cu mama, în compartimentul vecin.

— Și-ai lăsat-o pe mama singură?

— Ei, și dumneavoastră acuma, ce mamă nu-și înțelege copilul cînd, săracu', e gata să-i prindă pe Dumnezeu de picioare? Mană cerească o relație, o vorbă acolo, ceva...

N-am vrut să-i descurajez pe băiat, după o călătorie devenită atît de plăcută și după care era gata, gata, să-și aranjeze în tren și viitorul, dar la despărțire tot i-am spus:

— Lasă-te de bancuri!

— Aiurea, îmi rîde obrazniс în nas, lasă că vă mai caut eu!...

(Din volumul în curs de publicare intitulat „De la intrarea bufonilor")

Muzica, un tărîm de seninătate, de speranță

de vorbă cu LEOPOLDINA BĂLĂNUȚĂ

— Pasiunea dv. pentru muzică, stimată **Leopoldina Bălănuță**, *este cunoscută. Ați avut și roluri în teatru în care ați și cîntat?*

— Din păcate, n-a fost decît unul, în „Mania posturilor", după Alecsandri. Pasiunea mea pentru muzică înseamnă o mare iubire, ce mă îndeamnă s-o ascult în momentele grele, importante ale vieții mele. Mi-ați spus la telefon că mă invitați să vorbim despre muzică pentru rubrica intitulată „Pasiuni complementare" și, de aceea, mă simt datoare să fac o precizare: nu pot numi muzica o pasiune complementară, ea este o parte din existența mea. Acea parte care devine paveza mea. Muzica... prilej de meditație, de regăsire de sine, de înălțare... O ascult și, dintr-o dată, se produce miracolul. Ea creează un tezaur care oricînd e gata să-ți dăruiască putere, echilibru, încredere.

— Ce credeți că leagă mișcarea scenică și cuvîntul de muzică?

— Nu este necesar ca un spectacol să fie muzical sau să aibă ilustrație muzicală pentru a avea un ritm, o armonie, treceri de la un tempo la altul. Perfecțiunea construcției unui spectacol este asemuită adesea cu cea a unei opere muzicale și, uneori, spunem că seamănă cu o simfonie, cu un concert de cameră. Dealtfel, sînt convinsă că orice mare regizor, de teatru sau de film, orice mare personalitate interpretativă este, în egală măsură, un mare cunoscător și iubitor de muzică. Ne întoarcem la ce spuneam: muzica nu completează teatrul, ci face parte din el. Și-apoi, cum să nu iubească muzica un artist dacă s-a dovedit că și plantei îi place?

— A rămas întipărit în memoria telespectatorilor recitalul dv. din melodiile Mariei Tănase. De ce v-ați oprit la repertoriul marii noastre cîntărețe?

— S-a discutat mult, și pro și contra, în jurul acelui recital și aș fi preferat să păstrez tăcere. Dar, acum, după atîta timp, pot să vă spun cu mîna pe inimă că am pornit cu un sentiment de pietate, de nețărmurit respect față de marea artistă a acestui pămînt, dorind doar atît, să-i aduc un omagiu la cea de-a 20-a comemorare. Maria Tănase, marea ei artă, și tot ceea ce a ajutat la alcătuirea mea spirituală au devenit un tezaur sfînt pe care nu mi-aș îngădui să-l întinez cu orgoliu sau cu nesocotință. Oare greșesc dacă vă rog să-mi îngăduiți să recit, cu mijloacele mele imperfecte, versuri de Eminescu, de Arghezi, de Blaga, de Stănescu, să spun pagini de proză ale marilor noștri scriitori și să îngîn, ca o rugă, și un cîntec de-al Mariei Tănase?... Toate acestea m-au ajutat să fiu...

— Ce preferințe muzicale aveți?

— Nu am nici un fel de prejudecată. Îi ascult pe Maria Tănase, pe Gheorghe Zamfir, pe Dumitru Fărcaș, ascult muzică modernă — ușoară și folk —, îmi plac marii baladiști ai lumii, dar asta nu mă oprește ca, de cele mai multe ori — ca să nu spun mai mereu —, să mă îndrept, ca spre un tărîm de seninătate, de speranță, atît de necesar sufletului nostru, spre Bach, Beethoven, Brahms... Muzica și poezia adesea m-au salvat, m-au luat de mînă și m-au îndemnat să continui. Am avut, dealtfel, un an foarte bogat, oferit cu generozitate de Iosif Sava, alături de care am parcurs o întreagă stagiune cu „paralelele literar-muzicale" la Teatrul Mic. Un an întreg am trăit aproape în exclusivitate în preajma muzicii și a poeziei, împreună cu un public extraordinar, de zile mari, sensibil și cald. Și nu contenesc a mulțumi din toată inima că mi s-a dăruit acest prilej!

UMOR 1910 ÎN REVISTA „FURNICA"

— Bine, mă, dăduşi cinci franci la garderobă cînd taxa e numai de un leu?
— Păi, ia uită-te ce bluză mi-a dat!

— Madam Popescu, nu-mi însor băiatul de acum, că prea e tînăr; să-i mai vie minte.
— Madam Ionescu, rău faci: cînd i-o veni minte, n-o să mai vrea ei să se însoare!

Desene de A. MURNU

— Tăcere, mă rog!... Asta e a treia sentinţă pe care o dau astăzi, fără să fi putut auzi ce spun martorii!

— D-le doctor, e o jumătate de ceas de cînd m-ai pus să scot limba şi nici nu te-ai uitat la ea!
— Scuzaţi, doamnă... voiam să scriu reţeta în linişte!

Desene de F. SIRATO

— Ah, domnişoară, dacă ai şti cît te iubesc?
— Degeaba, domnule: alta poate să te creadă, eu însă nu!
— Eşti bună să-mi recomanzi pe aceea „alta"?

— Da' hoţoman eşti, mă Ioane!
— Păi de, coniţă, dacă am trăit tot printre boieri!

FEMEIA LA VOLAN

● ÎNAINTE DE A PLECA LA DRUM, VERIFICAȚI DACĂ...

...mecanismele de direcție și de frînare, instalațiile de iluminare și semnalizare, precum și cele de stropire și ștergere a parbrizului funcționează normal.

...nivelul lichidului de frînă, al lichidului de răcire și al apei de spălare a parbrizului sînt corespunzătoare.

...presiunea în pneuri este cea indicată.

...parbrizul, luneta, geamurile laterale și oglinzile retrovizoare sînt perfect curate.

...aveți trusa de scule cu care este echipată mașina, precum și unele piese de rezervă: două-trei bujii, curea de ventilator, siguranțe pentru tabloul electric, platine, cameră de schimb și cel puțin cîte un bec „fază mare—fază mică" pentru faruri, pentru poziție, semnalizarea direcției de mers etc.

...roata de rezervă este umflată la presiunea corespunzătoare și dacă în portbagaj sînt la locul lor cele două triunghiuri reflectorizante, precum și apa distilată, uleiul de motor și lichidul de frînă, necesare pentru eventualele completări.

...se află la îndemînă trusa de prim-ajutor cu întregul său conținut.

...ați luat actele necesare la drum: buletinul de identitate, permisul de conducere, certificatul de înmatriculare și dovada de verificare tehnică anuală a autoturismului.

- De atîta timp îți tot spun că avem nevoie de un autoturism.

- Asta ca să nu mai zici că mă uit la tine fără să fac nimic atunci cînd ai pană...

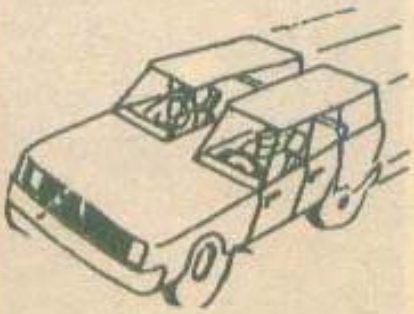

Model pentru cei căsătoriți

● CÎTE CEVA DESPRE:

Viteză, frînare...

● În funcție de viteză, într-o singură secundă, un automobil parcurge: 8,3 m la 30 km/h; 11,1 m la 40 km/h; 13,8 m la 50 km/h; 16,6 m la 60 km/h; 19,4 m la 70 km/h; 22,2 m la 80 km/h; 25 m la 90 km/h; 27,7 m la 100 km/h; 30,5 m la 110 km/h.

● La diferite regimuri de viteză, mașina poate fi frînată într-un spațiu de: 28,5 m la 60 km/h; 49 m la 80 km/h; 73,5 m la 100 km/h; 102 m la 120 km/h. Deci, multă atenție și prudență!

...și pneuri

● O anvelopă corect umflată și exploatată se uzează uniform. Presiunea prea mare determină o uzură mai accentuată pe „coamă", pe cînd presiunea prea mică deteriorează mai repede „umerii" benzii de rulare.

● Pneurile se uzează de două ori mai mult la o viteză de 130 km pe oră decît la o viteză de 70 km pe oră.

● Adîncimea minimă admisă a profilului de pe mijlocul benzii de rulare a pneului este de minimum 1,5 mm.

● TEST

O firmă producătoare de automobile a făcut un test, intitulat: „Zelul de a conduce", la care au participat, în număr egal, bărbați și femei. Testul s-a desfășurat în condiții foarte dificile de rulare, în special iarna, pe întuneric. S-a constatat, nu fără surprindere, că femeile la volan au un mai mare zel de conducere decît bărbații. În timp ce zelul de a conduce al bărbaților a scăzut în trei ore cu 11%, cel al femeilor a crescut, în același interval, cu 10%. Bărbații au condus mai bine la început, dar după un timp zelul lor a scăzut, în timp ce femeile, după o perioadă de acomodare, s-au „automobilizat", conservîndu-și randamentul și capacitatea de reacție pe aproape tot parcursul.

● MICI TRUCURI

● O formulă eficientă pentru lichidul necesar iarna în vasul spălătorului de parbriz: 500 ml apă și 500 ml spirt medicinal, plus 5—6 picături de „deval". Punctul de înghețare al acestei soluții este de —30 grade Celsius.

● Săpunul de bărbierit este, de asemenea, un bun protector împotriva aburirii și înghețării geamurilor. Pentru aceasta, se hașurează cu săpun parbrizul și luneta și apoi se șterg bine cu o cîrpă uscată.

Pagină realizată de
AUREL BĂBEANU

LĂMÎIUL

Provenind din țările cu climat mai cald, lămîiul găsește și în casele noastre condiții să crească și să fructifice. Cere însă o grijă mai deosebită, care să-i cunoaștem și să-i satisfacem cîteva pretenții. Lămîiul are în primul rînd nevoie de lumină, dar nu-i prieșc razele soarelui căzute direct. Aerul din camera unde crește trebuie să nu fie prea uscat. Pămîntul din lădă sau ciubărul în care-l avem e bine să fie mereu afînat și îmbogățit cu substanțe nutritive. Pentru lămîi se poate procura din sere și răsadnițe un amestec din două părți pămînt de țelină, o parte mraniță și o parte nisip. Este compoziția care-i priește cel mai bine. Udatul se face cu apă la temperatura camerei, în fiecare zi sau la două zile, turnînd ușor pe toată suprafața pămîntului. Apa rece, luată direct de la robinet sau fîntînă, îi dăunează, provocînd căderea frunzelor și a florilor. Trecerea de la iarnă la primăvară, cînd îl scoatem afară, să se facă treptat, să fie ferit de curenți și vînturi puternice. Lămîiul crește neîntrerupt atît vara cît și iarna și înflorește concomitent cu fructificarea. De aceea, el are nevoie de 3 ori pe lună de îngrășăminte azotoase și de 2 ori pe lună de îngrășăminte fosfatice, la interval de 5–6 zile de îngrășarea anterioară. Îngrășămintele se dizolvă în apă cu care se udă pămîntul. Nu trebuie puse direct pe pămînt, deoarece ard rădăcinile. Lămîiul cere să fie ocrotit și împotriva dăunătorilor. Pentru distrugerea lor se folosește o emulsie din 100 g săpun de rufe ras, 150 g petrol, 10 g praf DDT, toate dizolvate în apă caldă. O lăsăm să se răcească și apoi stropim bine frunzele cu o măturică.

Puieții de lămîi obținuți din semințe se altoiesc în ochi, în luna mai. Tăierea lămîiului se face de două ori pe an, în mai și august, aplicînd aceeași metodă ca la pomii fructiferi. Pentru a lega rod, vara lămîiul trebuie scos afară, ca albinele să facă polenizarea. Dacă are prea multe fructe, ele vor fi rărite, lăsînd pe o ramură cam la 20–25 cm fruct de fruct.

Este frumos și plăcut să avem în casa noastră un lămîi. Respectîndu-i cerințele, ne răsplătește la rîndul său cu fructe.

I. S.

● VÎRSTA COPACILOR

Cît trăiesc copacii în Europa? Mai mulți cercetători, după ce au studiat această problemă, au ajuns la următoarea concluzie: pe locul I se situează stejarul, care poate atinge vîrsta de 2 000 de ani. Urmează castanul și teiul, cu aproximativ 1 000 de ani, fagul 700 de ani, pinul 600 de ani, bradul 500 de ani, mesteacănul 400 de ani, frasinul 300 de ani, plopul 200 de ani.

● LĂMÎIA

• Durerile de cap, chiar migrenele rebele, dispar sau se atenuează dacă se așază pe tîmple și pe frunte o compresă din tifon, pe care plasăm, una lîngă alta, cîteva felii de lămîie. Concomitent, cufundați mîinile într-un lighean cu apă fierbinte.

• Mîncărimile provocate de înțepătura furnicilor dispar dacă frictionăm pielea în locul respectiv cu zeamă de lămîie.

• Sucul de lămîie poate fi întrebuințat cu succes pentru curățarea obiectelor din piele — cordoane, poșete, pantofi.

• Cîteva picături de lămîie aplicate direct sau în amestec cu glicerină au efect emolient asupra pielii.

● FLORI CONGELATE

Florile se pot conserva pînă la un an de zile prin congelare și păstrare în vid. Experiențele făcute cu trandafiri au demonstrat acest adevăr. După trei zile de la decongelare, trandafirii au înflorit.

● VECINĂTATE STÎNJENITOARE

Stînd alături, unele flori se resping. De exemplu, cîteva fire de lăcrimioare puse într-un buchet de liliac se vor ofili atît ele cît și liliacul. În societatea altor flori nu trăiesc nici macii, garoafele și nici orhideele. Pașnici sînt trandafirii și crinii. Cînd facem un aranjament floral trebuie să cunoaștem buna „înțelegere" dintre flori.

TEZAURUL MĂRII NEGRE

Cînd spui mare, gîndul te poartă spre plaja cu nisip fierbinte care te primește în fiecare an în zilele mult așteptatelor vacanțe. Cînd spui mare, nu poți să nu vezi vapoare și pescăruși, cer albastru și valuri înspumate. Frumoasa noastră mare ascunde însă în ființa sa și un inestimabil tezaur: resursele marine, care înseamnă pește, midii și crustacee, înseamnă medicamente și biostimulatori, înseamnă energie neconvențională pe care o furnizează valurile, vînturile, soarele. Pentru păstrarea și îmbogățirea acestui tezaur, de valorificarea lui rațională se ocupă de mulți ani o instituție specializată, denumită Institutul român de cercetări marine, cu sediul în Constanța. Activitatea cercetătorilor, organizată pe 9 programe și numeroase teme de cercetare, vizează cunoașterea și exploatarea resurselor pescărești ale Mării Negre, evoluția modificărilor litoralului românesc, supravegherea permanentă a apelor marine, prevenirea și combaterea poluării, cercetarea oceanografică pentru stabilirea stării rezervelor stocurilor de pește în zonele tradiționale și identificarea altor zone de pescuit, perfecționarea mijloacelor de pescuit, aclimatizări de organisme marine. Păstrarea și amplificarea tezaurului de valori utile ale Mării Negre, este scopul activității celor 100 de specialiști-cercetători ai institutului dotat cu laboratoare și baze experimentale, cu echipamente și flotă de cercetare.

O zi petrecută printre cercetătoarele de la Institutul român de cercetări marine mi-a dat prilejul să pătrund cît de

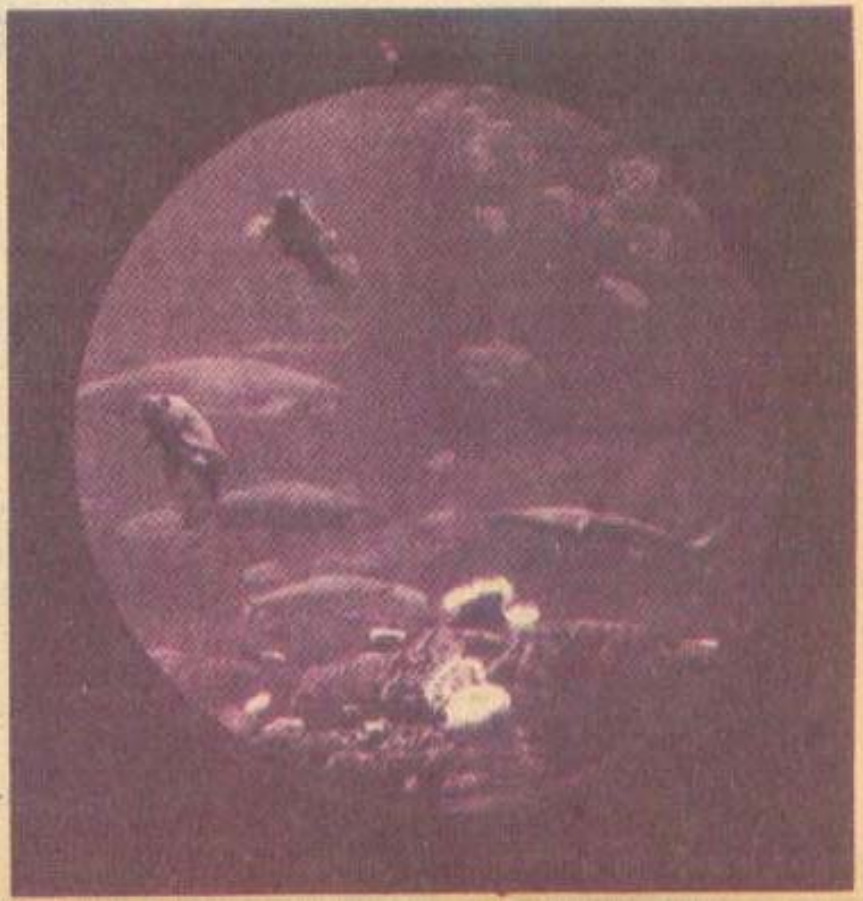

cît în tainele acestei vaste activități, cercetarea Mării Negre. Ghid prețios, și mai ales răbdător, în fața permanentelor și neîncetatelor întrebări, mi-a fost cercetătoarea **Angela Pintilie.** Mi-a purtat pașii și s-a străduit să mă ajute să înțeleg miracolul muncii în multe laboratoare și la bazinele de cercetare.

Iată că datorită unor cercetătoare ca dr. ing. **Reveica Ionița** și ing. **Tania Zaharia,** păstrăvul curcubeu, care zburdă, de obicei, în apele repezi ale rîurilor de munte, își va schimba „domiciliul" în apa sărată a mării. Cîteva luni au muncit aceste specialiste la ameliorarea, la adaptarea progresivă a păstrăvului la noile condiții de viață, la stabilirea tehnologiei de creștere și iată rezultatul: păstrăvului curcubeu îi place apa sărată și dă un spor de creștere de 30 la sută. Cercetătoarele **Elena Dițescu** și **Teodora Onciu** i-au stabilit „meniul", iar medicul veterinar **Irina Voicu** și cercetătoarea **Elena Dumitrescu** îi asigură starea de sănătate.

Lăcurile și eleșteele aveau pînă nu de mult o bogăție a lor. Alături de pește, mult apreciații raci. Aproape că au dispărut. Acum cercetătoarele se ocupă de înmulțirea lor, de creștere și populare. Ing. **Gabriela Dimoftache** ne spune că în stația pilot a institutului sînt anul acesta cam 50 000 de răcușori menîți populării fermelor piscicole și a lacurilor.

Pescuitul în Marea Neagră sau în ocean necesită unelte de pescuit diferențiate după adîncime, specii de pești, condiții climatice. Cercetătoarea **Viorica Boghici** a făcut o pasiune în a proiecta, experimenta și adapta unelte de pescuit. Nava românească de pescuit oceanic „Jijia" este înzestrată cu două traule, creație a cercetătoarei Viorica Boghici. Luni de zile, pe vreme bună sau mai puțin bună, pe puntea navei, Viorica Boghici a urmărit modul de comportare al traulelor sale, realizate din fire de relon stabilizate la lumină cu negru de fum. Drept rezultat, un spor la pescuit între 8–10 la sută și o economie de 5 la sută la materialul textil folosit.

Sigur că activitatea de bază a cercetătorilor de la Institutul român de cercetări marine vizează reașezarea pescuitului de larg și de coastă în Marea Neagră la dimensiunile la care-i dău dreptul cantitățile de pește existente și posibilitățile de care dispune economia românească de a pescui și valorifica. Firește, cu întreg evantaiul de cercetări privind asigurarea hranei peștelui, combaterea poluării, îmbunătățirea și sporirea rezervelor de pește.

Dar dacă tot am început să comparăm activitatea cercetătoarelor cu pasiunea, nu putem să nu amintim de pasiunea specialistelor **Natalia Roșolu, Maria Mirza, Maria Panait,** autoarele brevetelor de invenții acordate de O.S.I.M. în 1985, referitoare la noile tehnologii de valorificare în scopuri farmaceutice a resurselor naturale ale Mării Negre.

Într-o zi petrecută printre cercetătorii de la Institutul român de cercetări marine am înțeles străduința și permanenta preocupare a acestor iubitori ai Mării Negre de a-i păstra și îmbogăți inestimabilul tezaur, de a-i conserva bogăția și frumusețea, spre bucuria sufletelor noastre.

INA STRĂUȚ

Din vreme prin vremi

Toponimele nu-s vorbe goale. La origine au fost create de oameni pentru orientarea în spațiu, după o particularitate a locului, un fenomen ori o întîmplare care i-a impresionat. Cu vremea, semnificația unora s-a pierdut, iar urmașii și-au imaginat noi explicații sau au brodat legende. Ilustrăm cele afirmate cu cîteva toponime bănățene.

Gaura cu Muscă. Numele acestei peșteri din Defileul Dunării este legat de cel al mușteI columbace. Se spune că după ce lovan Iorgovan „brat de buzdugan" a învins balaurul cu 12 capete pe la Băile Herculane, ultimul cap, scăpînd pe Cerna în jos, a ajuns în Dunăre, iar de acolo în această grotă. De atunci, pentru a se răzbuna pe oameni, el stoboade mereu valuri de muscă otrăvitoare. În realitate, periculoasa muscă „vampir" n-are nimic comun cu peștera. Larvele ei se dezvoltau numai în apele Dunării și în troaca izvorului de sub peșteră. Plaga mușteI columbace a dispărut odată cu formarea Lacului Porțile de Fier, în care larvele nu se mai pot dezvolta.

Stînca Babacai. În jurul acestei stînci solitare, care se înalță din Dunăre, mai jos de localitatea Pescari, ca un pinten uriaș bătut de vîntul aspru al Coșavei, s-au țesut felurite legende. După una dintre ele, un voievod sîrb de dincolo de Nuviu și-a legat necredincioasa soție de stîncă și, zicîndu-i „babo kaise" (nevastă, călește-te!), dus a fost. Sfîrșindu-și zilele în chinuri și plînsete, femeia s-a rugat de vînt să sufle mai puternic pentru a aminti oamenilor nelegiuirea săvîrșită. De atunci, Coșava suflă și se tînguie mai cu tărie în dreptul stîncii, punînd în pericol vasele intrate în mărețul Defileu al Dunării. În urmă formării Lacului Porțile de Fier, stînca, cîndva cu 6–7 m deasupra apei, mai apare acum doar la cote minime.

Lacu Dracului. În mijlocul sălbaticelor Chei ale Nerei – cele mai lungi din țară –, sub bolta enormă și înnegrită a peșterii, e adăpostit un lac adînc de 9 metri. Atmosfera sumbră conferită de pereții întunecați și reci ai grotei în care e cuibărit lacul a dat frîu liber imaginației și astfel s-a născut o legendă cu tîlc. Cîndva, un moș hîtru își păștea caprele prin apropiere, stînd lîngă foc de vreascuri și ascultînd cum clipocește Nera la rădăcinile arinilor și fagilor bătrîni. Deodată, apăru ca din pămînt un omuleț cu un pește în mînă, rugîndu-l să i-l frigă cu grijă că nu cumva să se strîmbe coada. Moșul cugetă o clipă și primi bucuros, invitîndu-l ca, la rîndul său, să-i frigă un cap de țap fără ca acesta să „rînjească". Invoiala fiind făcută, moșul înfipse peștele într-o țepușă și-l frînse fără să i se strîmbe coada. Venindu-i rîndul, musafirul nepoftit legă botul țapului cu crenguțe de tei, dar degeaba: arzînd teiul, botul se desfăcu, arătîndu-și dinții. Furios că a fost păcălit, se aruncă pe loc în lacul din care, se pare, ieșise. „Ptiu, făcu atunci moșneagul, te pomenești că ai fost dracul!" Și Lacu Dracului i-a rămas numele de atunci...

Dr. ȘTEFAN NEGREA,
Institutul de speologie
Emil Racoviță"

● VIRGULA

Pînă la editorul și tipograful venețian Aldo Manuzio se cunoșteau și se foloseau doar punctul și cele două puncte ca semne de punctuație. El, la cumpăna dintre secolele al XV-lea și al XVI-lea, a introdus pentru prima oară virgula într-o carte tipărită la Veneția.

● PRIMELE GHIDURI TURISTICE

Primele prospecte pentru turiști au apărut în secolul al VIII-lea. Este epoca în care regele Carol cel Mare al Franței a stabilit legături de prietenie cu Harun-Al-Rașid, califul din Bagdad, și au început primele călătorii ale curtenilor francezi în diverse țări din Asia Mică. De atunci datează și primele ghiduri turistice.

● CEL MAI, CEA MAI

• Cel mai scurt testament a fost scris în 1906 în Anglia și avea următorul text: „Totul mamei". Cel mai voluminos testament l-a lăsat americanul Frederic Cook, care a predat notarului său patru volume care conțineau nu mai puțin de 95 940 de cuvinte.

• Cea mai mare carte din istoria tiparului rusesc se află la Biblioteca Academiei de științe a U.R.S.S. Este vorba despre o carte care descrie încoronarea lui Alexandru al II-lea. Deși nu are decît 50 de pagini, ea cîntărește 60 kg, avînd înălțimea de 1 metru și lățimea de 75 cm.

• Cea mai veche carte din lume se găsește la Biblioteca națională din Paris. Este manuscrisul pe papirus al scriitorului egiptean Fta-Hotep și cuprinde o culegere de pilde, parabole și învățături filozofice. Vechimea ei este de peste 6 500 de ani.

• Cea mai grea scrisoare de dragoste a fost găsită de arheologi în Irak. Provine din anul 2200 î.e.n. și a fost scrisă de un oarecare Gimișou doamnei Dasbuaj. Scrisoarea cîntărește 16 kg, fiind de piatră.

• Cel mai vechi text de reclamă din lume a fost descoperit la Memphis din Egiptul antic. Întocmită acum 25 de secole, reclama aparținea unui „ghicitor de vise". „Eu Rhina din Creta — se spune în text — la porunca zeilor tălmăcesc visele".

• Cea mai lungă poezie aparține poetului persan Abul Kasim Mansur, cunoscut sub numele de Firdousi. Poemul intitulat „Sah-Name" (Cartea regilor) a fost terminat în anul 994 și are 1 200 000 de rînduri. În traducere engleză poemul a apărut în nouă volume.

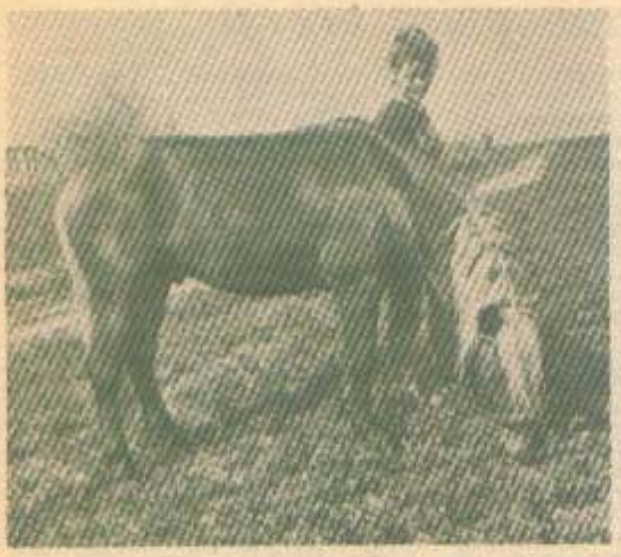

CAI ÎN OGLINDĂ

Începutul unei pasiuni poate fi chiar o căzătură zdravănă de pe un cal nici prea nărăvaș, dar nici prea cuminte. Dacă acest mic incident se întîmplă la vreo 13 ani și ești o puștoaică blonzie și cu nasul cîrn, firește că nu poți să nu juri pe toți caii din lume că pînă la urmă vei reuși să supui armăsarul acela obraznic. Și, ajutată de pensionarul azi, Mircea Chirvăsuță, l-a îmblînzit. Calul, însă, ca orice animal inteligent, a simțit tinerețea fetei, i-a încercat rezistența și răbdarea și a mai aruncat-o de cîteva ori la pămînt, de i-au pîrîit oasele destul de tare. Dar dacă iubești caii, dacă îi visezi tot timpul, n-ai de ales. O iei de la capăt. Urci în șa. Și în clipa aceea nici căzăturile, nici vînătăile, nici zgîrieturile nu mai contează.

Acum, iată în fața mea o tînără de 18 ani, cu cizme de iuft, proaspătă absolventă a Liceului agroindustrial — secția zootehnie, din Tîrgu Mureș, cu un păr lung, auriu, stînd statuie bronzată, zîmbitoare, sigură, pe cal. Szitai Melinda nu mai alunecă de multă vreme din șa. A învățat să „vorbească" acestor animale blînde, rînd pe rînd, lui Inorog, un cal de sport provenit din herghelia Jegălieni, care o întîmpină, în fiecare dimineață, cu urechile ciulite și cu un nechezat prelung, semn suprem al prieteniei; lui Nădlac, un pur-sînge englezesc, exemplar cu o ținută de excepție, și, în ultimul timp, lui Bravo și Furioso.

Dr. E. Barna, pasionat de viața cailor, șeful Depozitului de armăsari de pe malul Mureșului, ne arată — alături de modernele grajduri construite în ultimii doi ani, unde sînt adăpostite exemplare de montă cu un potențial biologic extrem de valoros, din rasele Lipițan, cal universal, Semigreul românesc, rasă omologată la finele lui 1985, după o muncă de cercetare de 34 de ani, și Huțulul românesc — silueta, în curs de finisare, a manejului. Va avea o capacitate de peste 200 de locuri pentru spectatori (e dotat cu oglinzi laterale, pe o dimensiune de circa 20 metri lățime și 60 lungime, conform standardelor federației internaționale de specialitate), în fața cărora se vor desfășura, periodic, demonstrații de călărie.

Printre cei care vor încînta spectatorii veniți la aceste demonstrații și care vor pune în valoare cu măiestrie eleganța și grația cailor de rasă va fi și Melinda, care a urcat treptele obligatorii ale cunoașterii: a învățat, mai întîi, să îngrijească și să hrănească, să se apropie sufletește de cai și de abia după aceea au urmat exercițiile de urcare în șa, reprizele de călărie individuală, pasul, trapul, galopul și, la urmă, acel sentiment de siguranță, de demnitate, de satisfacție, cu care se împlinește pasiunea. Chiar dacă ea începe deseori cu o căzătură zdravănă de pe cal.

MARIAN CONSTANTINESCU

GIMNASTICA AEROBICĂ

„Aerovichi" în greacă înseamnă „gimnastică cu oxigen" sau, mai precis, oxigenarea maximă a organismului la efort maxim. Cum a luat naștere acest gen de gimnastică „totală"? Renumitul doctor cardiolog Kenneth H. Cooper, inițiatorul efortului aerobic — a cărui bază a fundamentat-o științific odată cu pregătirea piloților și astronauților americani la Houston și apoi la Dallas la „Aerobic Activity Center" —, a pornit de la ideea susținerii întregului organism prin exerciții și antrenamente speciale, sfera lui de interes extinzîndu-se chiar și asupra bolnavilor cardiaci. Dr. Kenneth consideră și concepe exercițiile aerobice ca exerciții de rezistență, efectuate în timp și care realizează echilibrul dintre consumul și aportul de oxigen.

Celebra actriță americană Jane Fonda, „impresionată" de „calitățile" terapeutice deosebite, dar și de „consecințele" benefice asupra întreținerii organismului, a grației, a siluetei perfecte, pe care le pune la dispoziție gimnastica aerobică, preia metoda doctorului Kenneth H. Cooper, o „îmbunătățește" în vederea realizării deziderateler amintite, o practică și chiar... o predă. Astfel, în „Aerobics", în afara exercițiilor propriu-zise de gimnastică, împletite cu elemente de balet, totul pe muzică ritmată și constant susținută, ea consideră că poate insera jogging-ul (alergarea), crosul, înotul, schiul, ciclismul, sărițurile la coardă și altele, adică exerciții „non-stop" pentru susținerea și păstrarea ritmului.

Dealtfel, Jane Fonda, în lucrarea „Workout Book", cu modestie subliniază că nu a scris cartea de pe poziția

unei experte în materie..., ci a făcut-o din dorința de a pune experiența sa la dispoziția femeilor..., dat fiind că ea a început practicarea gimnasticii numai la vîrsta de 30 de ani, cînd aștepta un copil... fapt care i-a crescut răspunderea față de propriul ei corp și a înțeles ulterior beneficiile mișcării.

Ce reprezintă din punct de vedere tehnic gimnastica aerobică și ce obiective își propune ea?

Explicațiile de specialitate ni le dă conf. univ. Gineta Stoenescu, arbitră internațională de gimnastică, maestră de balet: „Mai întîi, prelucrarea analitică a sistemului muscular; apoi dezvoltarea calităților fizice: forță, viteză, rezistență, cu accentul pe dezvoltarea supleții, elasticității, prin exerciții de mobilitate și elongații, care fuzelează plastic musculatura și îmbunătățește linia morfogenetică. Intensitatea efortului aerobic se realizează prin repetări gradate, tinzînd spre maximum, proporțional cu potența biologică a fiecărui organism. Ritmul susținut -non-stop- prin acompaniament muzical nu va fi folosit ca -fond muzical-, ci pentru cadențarea efortului aerobic, aceasta impunînd o permanentă coordonare a respirației cu mișcarea. Astfel se va evita blocarea respirației, caz în care efortul este anaerob (fără oxigen) și aceasta va declanșa o stare de ergostază, de oboseire a sistemului muscular neoxigenat, deci a întregului organism. Forma de execuție este artistică, folosindu-se pașii de dans, balet, jazz, mișcări de caracter, specifice sau stilizate; ținuta corectă a corpului se va urmări permanent!"

Și, pentru că gimnastica aerobică este considerată în primul rînd o gimnastică a sănătății, să vedem care sînt efectele ei biologice.

• Influențează favorabil asupra aparatului cardio-vascular, implicit asupra mușchiului cardiac: inima tonifiată pompînd o cantitate mai mare de sînge la fiecare pulsație, de aceea, la persoanele antrenate, pulsul scade. • Respirația este amplificată prin faptul că se introduce o cantitate sporită de oxigen la fiecare inspirație; paralel cu creșterea efortului aerobic crește capacitatea vitală a plămînilor, precum și ventilația pulmonară. • Se îmbunătățește funcția de excreție și astfel se elimină toxinele din corp. • Contribuie la îmbunătățirea metabolismului. De fapt, „încălzirea" organismului este rezultatul arderilor — reacțiilor chimice din corp; prin contracții musculare se descompun moleculele de glicogen, acumulîndu-se acid lactic, or, prin intermediul oxigenului, se ușurează reîncărcarea mușchilor cu substanțe energetice producătoare de calorii. • Se întărește și se echilibrează sistemul nervos, efectuarea exercițiilor aerobe cu muzică relaxează, destinde și creează acea stare emoțională care contribuie la buna dispoziție — starea bună generatoare de energie. • Ajută la întărirea oaselor, creșterea rezistenței acestora, la tonifierea sistemului muscular în dauna țesuturilor adipoase și la îndepărtarea celulitei. • Totodată, crește rezistența generală a organismului și potențialul biologic.

Opiniile autorizate ale specialiștilor susțin că un corp bine „lucrat" presupune și respectarea unei diete ferme.

Se recomandă, deci, un regim rațional, care nu periclitează sănătatea, și anume: grăsimi puține, reducerea consumului de carne, ocolirea sării și a condimentelor, reducerea zahărului, punerea accentului pe cereale. Feriți-vă de alcool! Sînt foarte indicate: nucile crude (nesărate), semințele de soia, orz, ovăz, grîu proaspăt, iaurtul și chefirul, fructele proaspete, legumele.

Gimnastica aerobă dă rezultate, dar efectele dobîndite se mențin numai în cazul în care se practică 20—40 de minute zilnic — sau minimum de trei ori săptămînal, de la 45 minute la o oră —, sistematic, toată viața! Gimnastica aerobică poate fi practicată nu numai de femei, ci și de bărbați, la diverse vîrste; ea poate fi, însă, autodirijată numai după ce inițierea a fost făcută de un specialist.

ANIA CONSTANTIN

FOTOGRAFII SE AMUZĂ

— Ne plimbăm puțin, ce zici?

Iubire-n iarbă

— Cu mine nu se joacă nimeni?

— O fi un frățior, o surioară?

• Cea mai frumoasă actriță din lume pare a fi cea din fotografie. Talentata artistă Catherine Deneuve — care ne-a încîntat, de-a lungul anilor, cu rolurile create în filmele „Umbrelele din Cherbourg", în regia lui Jacques Demy, „Frumoasa zilei", în regia lui Luis Buñuel, „Ultimul metrou", regia François Trufaut, „Dacă era de refăcut", în regia lui Claude Lelouch — are azi 43 de ani. În afară de film are și alte preocupări. De curînd ea a lansat pe piața franceză a cosmeticelor parfumul „Deneuve". De remarcat că atît modul de prezentare, ambalaj, cromatica, design, cît și specificul aparte al acestui parfum au fost create, personal, de către artista însăși.

• Marele artist plastic al acestui secol Pablo Picasso a fost nu numai un creator de tablouri, ci și un pasionat colecționar al propriilor sale lucrări. Pentru prima dată, marele public a avut șansa să viziteze la Montreal, în Canada, o expoziție care a reunit 81 de tablouri din propria sa colecție. Regretatul artist afirma deseori că a colecționat numai acele picturi care au reprezentat un pas înainte în creația sa, l-au stimulat, motiv pentru care nu s-a putut despărți de ele. În fotografie, Paloma Picasso, fiica renumitului pictor, pozînd în fața unui cunoscut tablou al acestuia „Citind scrisoarea".

• Ceea ce vedeți în această fotografie este, nici mai mult nici mai puțin, decît un elicopter personal, creație a firmei CIMALP și a Companiei de transporturi Helisky. El este destinat iubitorilor schiului, care, astfel, vor deveni independenți în ascensiunile lor spre vîrfurile pistelor. Modelul a fost prezentat la expoziția de articole sportive organizată în capitala Franței.

• La numai 35 de ani, specialistă în muzica veche, Jane Glover este directorul artistic la London Mozart Players, directorul muzical la Glydebourne Touring Opera și este prima femeie dirijor care a dirijat la celebrul London Proms. O reprezentantă strălucită a femeilor într-o lume dominată de bărbați.

• „Alles heeft een ritmer" (Totul are un ritm) este melodia care s-a bucurat de un deosebit succes la recenta ediție a concursului internațional de muzică ușoară Eurovizion, desfășurată în orașul norvegian Bergen. Ea a fost interpretată, firește, în ritm de dans, de formația feminină „Frizzle Sizzle", ce a reprezentat Danemarca.

• Un original program de pantomimă a fost prezentat, de curînd, la New York, de către renumitul grup de artiști Mummenschanz. În unul din numere, două artiste au evoluat acoperite de această mînă uriașă, confecționată dintr-un material cauciucat. Evoluția lor a fost foarte apreciată pentru acest element de noutate.

• Știați că există un concurs „Miss Beautiful Eyes", care se încheie în fiecare an cu alegerea femeii cu cei mai frumoși ochi? Ediția din 1986 a acestei originale competiții a fost cîștigată de Angela Spencer, în vîrstă de 20 de ani. Această manifestare a fost organizată la Londra de către Consiliul britanic al sănătății și face parte dintr-o campanie de durată, ce are drept scop menajarea și protejarea ochilor. De ce este necesară o asemenea campanie? Același for apreciază că în fiecare an, în Anglia, au loc peste 10 000 de accidente oculare. Angela Spencer, tînăra cu cei mai frumoși ochi, este, așadar, vedeta acestei campanii de avertizare a publicului asupra pericolelor ce ne pot afecta ochii.

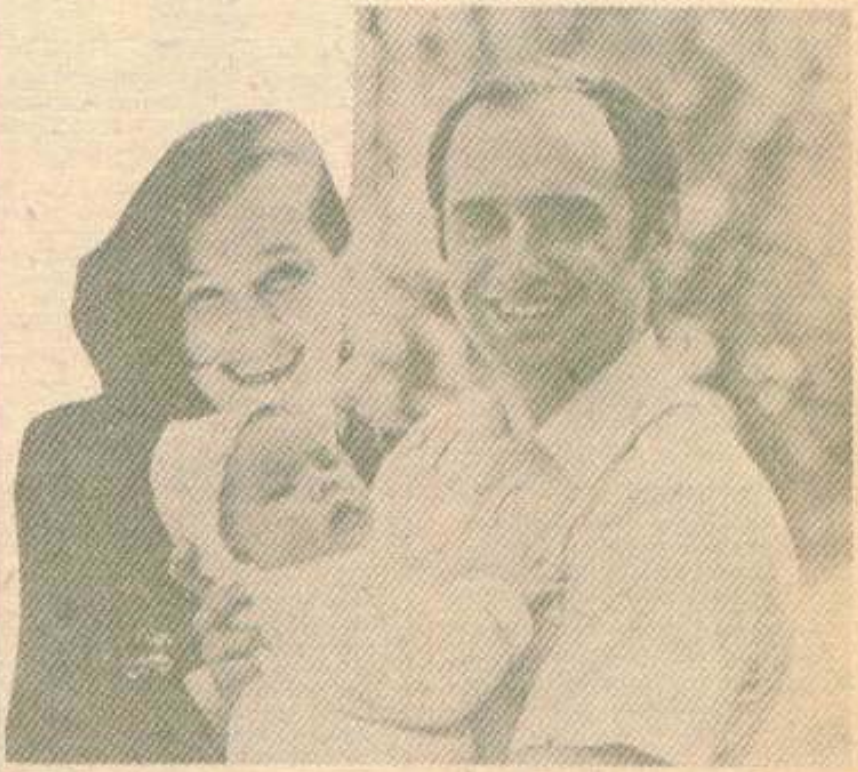

• În această fotografie, îi puteți recunoaște pe celebrii patinatori sovietici Natalia Liniciuk și Ghennadi Karponosov, sportivi care au atins cele mai înalte culmi ale patinajului artistic. Dintr-o pereche excelentă pe gheață au devenit din 1981 o pereche frumoasă în viață. Iată-i cu Anastasia, fetița lor.

Cocuţa dă examen

După ezitări care n-au durat prea mult, Cocuţa s-a decis să dea examen pentru a obţine mult rîvnitul permis de conducere auto.

– Cum adică, şi-a spus aranjîndu-şi cu grăţie buclele aurii, gest care o caracterizează în momentele de mare importanţă, numai Cristinel să conducă „Dacia"? Eu nu sînt în stare?

Perseverentă şi ambiţioasă, a dat testele cerute de şcoală şi, în sfîrşit, a venit şi clipa cea mare, cînd s-a instalat la volan cu instructorul alături. Timpul afectat cunoaşterii maşinii a trecut fără să-şi dea seama. Cocuţa auzea ca prin vis de semnalizatoare, claxon, frînă, schimbător de viteze... Un gînd năstruşnic îi umplea capul cu o întrebare ghiduşă.

– Dare cum pleacă? Dacă învîrt de aici sau dacă apăs aici?

Inima îi bate accelerat de parcă n-ar fi în coşul pieptului, ci pe undeva prin gît. În sfîrşit, instructorul decide:

– Să pornim!

Cocuţei i se opreşte respiraţia pentru o clipă. Strînge volanul mai, mai să-l rupă şi aşteaptă. Instructorul e răbdător.

– Învîrtiţi cheia!

Proaspăta elevă stă o clipă pe gînduri, face ochii mari, apoi ridică din umeri a neştiinţă. Instructorul zîmbeşte.

– Cheia din contact... Este acolo sub volan.

Cocuţa îl bombăne în gînd pe Cristinel care, discret cum e de obicei, nici măcar despre cheia de contact nu i-a spus nimic. Să-şi ia numai permisul şi nu mai vede el „Dacia"... Îi arată ea ce poate... Cînd aude duduitul motorului emoţia ei atinge apogeul.

– Numai de nu s-ar opri, se roagă în gînd.

Dar motorul merge rotund, cuminte, parcă ar intui ce furtună este în sufletul elevei.

– Să demarăm, o îndeamnă instructorul. Acţionaţi ambreiajul!

Cocuţa îl priveşte cu coada ochiului.

– Unde o fi ambreiajul ăsta? Priveşte în jurul ei cu stăruinţă. Mîna îi alunecă încet, încet spre frînă, gata, gata...

– Lăsaţi frîna de mînă, intervine instructorul. Cu ce picior apăsaţi pe ambreiaj?

– Acu-i, acu... Cocuţa aruncă o privire rapidă spre picioare, murmurînd în gînd cu repeziciune:

– Să fie dreptul? Să fie stîngul? Dar cum ştie că prin tradiţie pasul făcut cu dreptul este cel norocos, apasă energic pe frînă. Instructorul este calm. Se amuză.

– Celălalt picior.

Eleva este ascultătoare. Apasă tot atît de energic, de această dată cu stîngul pe aceeaşi pedală. În fine, nimereşte ambreiajul, motorul „Daciei" urlă turat la maxim, maşina face un salt nărăvaş şi se opreşte. La următoarea încercare, „Dacia" porneşte supusă. Cocuţa este radioasă.

Merg încet, prudent, ca la prima lecţie. Într-o intersecţie, instructorul comandă:

– Viteza a doua!

Eleva are un moment de ezitare, apoi cînd vrea să execute comanda se albeşte de spaimă.

– Mi-a fugit pedala! Şi pentru a-şi lămuri misterul lasă volanul din mîini şi se bagă sub torpedou să vadă ce s-a întîmplat. Ca orice autoturism de şcoală, „Dacia" are comenzi duble pe care le poate acţiona, după caz, şi instructorul.

– Ce spaimă am tras, icneşte Cocuţa.

După zece ore de conducere eleva se crede „as".

În faţa lor, pe banda întîia, se deplasează greoi un autobuz. Autoturismul şcolii se apropie vertiginos de el, nu dă nici un semn de reducere a vitezei. Instructorul este pe faţă, calm.

– Intrăm în el? Îi dăm una, aşa ca să ne ţină minte?

– Nu, nu e voie, ripostează pe loc Cocuţa.

– Atunci de ce nu frînaţi?

– Ştiţi... m-am luat cu vorba, caută ea o scuză.

– Acum ce avem în faţă, întreabă instructorul.

Cocuţa se sperie şi strigă:

– O groapă!

– Da! Dar şi semaforul! Şi este pe roşu.

– Pe ăsta nu prea îl văd, ştiţi e cam sus şi într-o parte şi eu privesc numai înainte, se scuză ea.

– Frînă, comandă iar instructorul.

– De ce, întreabă candid eleva?

– Nu este trecere pentru pietoni?

– Şi să opresc pentru unul singur? Mă rog, dacă spuneţi dv.

– Nu eu spun, ci legea!

În cele din urmă, Cocuţa acceptă că este bine să opreşti şi pentru un singur pieton, ceea ce Cristinel nu prea face.

Au trecut orele de şcoală, se apropie examenul. Smulgînd petală cu petală dintr-o floare de mueţel, Cocuţa îşi arată nehotărîrea:

– Mă prezint, nu mă prezint... ce-ar fi să cer la şcoală un supliment de ore pentru perfecţionare, ca să nu spună mai tîrziu Cristinel că, pînă să-mi iau eu carnetul, „Dacia" noastră era o maşină în bună stare.

ION RUŞ

● CALENDARUL LA ANTICI

În urmă cu 6 000 de ani, în Egiptul antic se folosea calendarul. Egiptenii aveau cunoştinţe de astronomie, prevedeau revărsările Nilului, cunoşteau datele cele mai favorabile ale începerii lucrărilor agricole. Anul egiptean, ca şi cel din zilele noastre, avea 365 de zile. În calendarul lor, Anul Nou se afla în mijlocul verii, la 19 iulie, cînd Soarele intra în conjuncţie cu Sirius — steaua cea mai strălucitoare de pe bolta cerească.

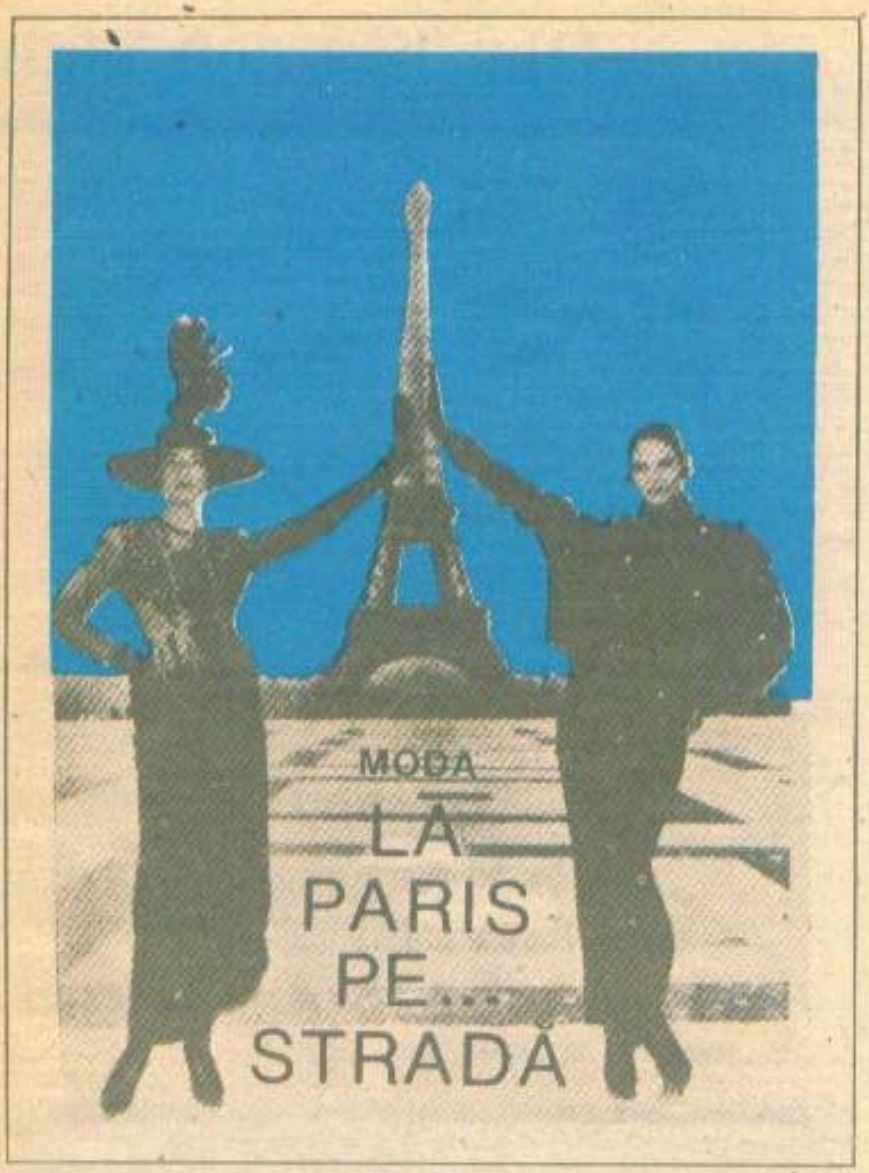

Parisul înseamnă, înainte de toate, modă. Și nu de ieri, de alaltăieri, de un an, de un deceniu sau de un secol. Moda a poposit pe malul Senei cucerindu-și supremația de mai bine de 400 de ani. Firește, s-a impus în timp prin gust și rafinament, prin fantezie și lux, dar și prin arta de a o difuza, prin știință, prin perseverența de a-i face publicitate. De la Ludovic al XIV-lea la Napoleon Bonaparte sau Napoleon al III-lea, cu toții au dat importanță costumelor, iar strălucirea lor o asigurau cei mai mari artiști ai curții. Un contemporan al regelui Soare remarca: „Moda a devenit pentru Franța ceea ce minele de aur din Peru sînt pentru Spania". Iar în 1865, ziarul „Modenwelt" scria: „Ne place sau nu, Parisul este regatul suveran și incontestabil al modei". Secolul nostru a menținut Parisul ca orașul-centru al ideilor celor mai extravagante ale modei feminine, în special, cum Anglia îl menține pe cel al modei masculine, dar concurența este strînsă, numeroase fiind centrele Europei și Americii unde se creează modă. Și totuși, Parisul, în această afacere uriașă pe care o reprezintă moda, rămîne, prin forțele ce le concentrează, de o curiozitate nestinsă, o paradă a modei la Paris constituind un eveniment! Și pentru că de aici și-au lansat modelele lor Worth și Poiret, poate pentru că dăinuie amintirea legendarei Coco Chanel care n-a urmat doar spiritul epocii, ci, cu instinctul timpului, a creat primul magazin cu haine de gată „prêt à porter", aici au creat doamna Schiaparelli și Nina Ricci, Dior, aici au apărut după 1964 Courèges, Cardin, Saint Laurent.

Și în acest verîtabil lăcaș al modei se întîlnesc casele cu nume consacrate, ce se întind în jurul arterei Champs Elysées, cu „noua croitorie" cu zeci de reprezentanți mai puțin cunoscuți, dar nu mai puțin ambițioși, ce-și etalează talentul în sute de magazine „pe malul drept" și „malul stîng", mai mari sau mai mici, mai luxoase sau mai modeste. În această uriașă afacere menținută cu efort, festivalurile „înaltei croitorii" din sala Operei sau ale modei de gată ce acoperă ore întregi programele televiziunii la care iau parte ziariști, artiști renumiți, cîntăreți, în care se oferă premii pompoase, fără teama de ridicol, unor rochii, pardesie sau taioare, de fapt, producătorilor lor, îmbie, ademenesc și se etalează pînă la agasare.

Să privim strada. O pălărie purtată pe stradă este tot atît de rară pe cît de întesate sînt modelele din reviste. Parizianca nu se îmbracă nici după ultima modă, nici după penultima, ci pur și simplu cu ce se simte bine. Într-un sezon cînd se prezentau doar pantofi cu tocul jos, aborda tocuri înalte, mijlocii sau plate, din comoditate. Cînd la modă erau ciorapii ajurați, cu buline sau model, dacă era puțin cald, femeia aceasta renunța la... ciorapi. Cînd în reviste și magazine se arătau doar haine supradimensionate, bluzoane, jachete, ea își îngăduia să umble mai ales în taior elegant, într-un pulover confortabil de lînă, deloc larg. Se degajă din întreaga personalitate a pariziencei un fel de „așa mă simt bine", „nu-mi pasă de ce se poartă" în Cartierul Latin sau pe marile artere ultracentrale, în Grădinile Luxemburgului, dar mai ales în metrouri, în trenurile rapide, în autobuze, în magazine, în piețe, la rînd la cinematograf, în sălile muzeelor...

Tunsă aproape totdeauna scurt, cu un colorit al părului de obicei inexpresiv, neobservat, femeia de orice vîrstă nu se vrea remarcată, și se vede limpede că își are treburile ei, drumurile ei, grijile ei, care sînt cu totul altele decît ale coafurii sau hainelor ei. Într-o lume năucită de densitatea reclamelor produselor de frumusețe, cu creme, emulsii și produse de machiaj cunoscute în toată lumea, parizianca își arată fața cel mai adesea, parcă, neatinsă de fard, palidă, nesfiindu-se să-și expună ridurile, care nu sînt numai de expresie, să-și arate mîinile cu unghiile tăiate scurt, nelăcuite, sau poate date cu o ojă incoloră. În țara parfumurilor franțuzești nu prea mirosse a parfum de nici un fel.

De, tot acest cortegiu al modei — haine, parfumuri, produse de frumusețe — devine pentru parizianca un fel de a-și etala o filozofie asupra vieții. Sociologii cred că nu este o indiferență reală față de modă, ci numai un moment al unei mode în care se poartă indiferența față de modă. Nu se poate ca în curînd să nu apară un creator care să electrizeze cu vreo idee formidabilă și strada o va etala, ca întotdeauna, așa cum s-a întîmplat de atîtea ori. Desigur, tot pe stradă, sînt fel de fel de arătări, unii cu păr în culoarea focului, verde sau galben, tunși în straturi sau rași, avînd cîte un zuluf în frunte ce atinge bărbia, dar pe acestia nu-i priveste nimeni. Este un mod foarte vizibil de a reproba.

Un orgoliu, sau poate o magie, are femeia aceasta care știe să se poarte atît de natural: acela al siluetei subțiri. Nicăieri, oricît ai căuta, nu vei întîlni o îngroșare a abdomenului sau a umerilor, a trupului în genere. Este o magie căreia parizianca i se supune nu de un an, nu de un deceniu, ci de atîta timp, încît poți crede că-i dintotdeauna.

ANETA POPESCU

Din lirica feminină

DESANKA MAKSIMOVIĆ
(Iugoslavia)

Ploaia

Nu e deloc ușor să desenezi o ploaie!...
Căci nu-i ușor culoarea-i să se știe:
Ca blana unui șoricel e... cenușie,
Ori poate-o violetă brîndușă prin imaș,
Ori albă e, ca laptele de oaie?...
E, poate, într-o mie și una de culori,
Cum se ivește, în spatele grădinii,
curcubeul...
Și poate de-asta, uite-un copilaș
Al ploii chip schițînd, îl înecă în
flori...

SEMA KARDEŞ
(Turcia)

Poate într-o zi de toamnă...

Într-o zi,
Poate-ntr-o zi de toamnă,
Împreună cu frunzele veștejite,
Îți vedea-vei, tîrîndu-se năruite,
Toate speranțele. Iar înlăuntru-ți,
Auzi-vei lamentîndu-se
Amărăciunea singurătății tale...
În cea mai dragă ție din
nopțile întunecoase,
Și-n zilele cu ploaie, de melancolie,
În întuneric, în deplină taină,
Mă vei cerși cerului, cu mîna-ntinsă,
Iar eu,
Poate-ntr-o toamnă,
Într-o noapte cu ploaie,
Asemeni unei frunze ofilite,
În torentul iscat de lacrimile tale,
La fel de zdrobită ca tine,
Mă voi tîrî, murind de lipsa ta
Și drumul, pîn' la urmă, îmi voi lua
cu tine...

SONJA OKERSSON
(Suedia)

Da, vreau!

O mînă caldă
Și un cald veston
Să-mi încălzească
Gîndurile-gheață!...
Vreau un trup cald
Ca trupu-mi să-ncălzească,
Un suflet cald,
Iar sufletu-mi să-l încălzească
Un trai cald;
El să-ncălzească
Sufletu-mi de gheață!...

CUGETĂRI ȘI MAXIME DESPRE FEMEI

- Toate popoarele civilizate au respectat femeia. *(J.J. Rousseau).*
- Mamele sînt cele ce trebuie să rezolve emanciparea omenirii. *(Ibsen).*
- Femeia rămîne pentru bărbat întotdeauna un sprijin la nenorocire și un bun sfătuitor la greutăți. *(Tagore).*
- Fiii sînt încore în viață pentru mamă. *(Sofocle).*
- Fiii sînt oglinzile în care mamele se admiră. *(Antonio de Trueba).*

contemporană

SHU TING
(R.P. Chineză)

Lumina

Binecuvîntează-mă
Cînd treci pe sub fereastra-mi,
Ca tot mereu să strălucească
lumina!

Arde lumina,
În neagra noapte ea seamănă
Opaiţului unei bărci de
pescari;
Închipuieşte-ţi: căsuţa-mi
E o bărcuţă mînată de
uragan
O, nu! Nu mă-ntunec,
Lumina tot arde...

Arde lumina...
Cînd umbra proiectată pe zid
M-arată bătrînă, slăbită,
Cu gesturi nătîngе, cu spatele
încocîrjat...
Totuşi, mi-e încă tînără inima,
Lumina tot arde, mereu...

Arde lumina...
Cu căldura-i febrilă
Răspunde saluturilor venind
de la toţi.

Arde lumina...
Cu ochiu-i distins
Ea sfidează apăsarea deschi-
să-ori ascunsă
De cînd începuşi a mă înţelege.

Ca tot mereu să ardă lumina,
Binecuvîntează-mă
Pe sub fereastra-mi cînd
treci...

LEENA ISOTALO
(Finlanda)

Fiorul anilor...

Ah, toate cum trec pe nesimţite!...
Cînd dimineaţa sub soare mă trezesc,
Sînt rîndunicile iarăşi venite,
Scoruşii, oare-a cîta oară înfrunzesc?...

Fetiţa-mi cere rochia-i de vară
Şi asta, ah, în fiecare an,
E clipa ce, nostalgic, mă-nfioară...

Traduceri de ION ARION

Sculptură de ION IRIMESCU

Mici discuții...

■ — Tovarășă secretară, mi-ați spus că tovarășul director este plecat, dar îi aud vocea în birou!
— Of! Mereu uită cîte ceva.

■ — Domnule avocat, soțul meu m-a părăsit.
— Și...
— Ce ziceți, sînt obligată să-l urmez?!

■ — Inculpată, cîți ani ai? întreabă judecătorul.
— Cît îmi dați?!
— Cinci!

■ — Soțul meu vrea să divorțăm!
— Poate renunța la tine?!
— Asta-i bună! S-a lăsat el și de fumat...

■ — Mimi, nu mai aveți nici o farfurie?! Ați primit la nuntă zece servicii!
— Da, dar de atunci ne-am certat de trei ori.

■ — Dumneavoastră aveți bilet de Pitești, iar trenul acesta merge la Suceava.
— Știu, dar cel de Pitești era prea aglomerat!

■ — Doresc o bluză, dar nu înflorată ca aceasta! Sînt femeie serioasă, pot merge cu așa ceva pe stradă?!
— Desigur. Doar v-o împachetez!

■ — Ionescule, descrie o experiență de filtrare! zise profesoara.
— Apa trece, pietrele rămîn.

■ — Popescule, îți pun trei întrebări. Dacă nu răspunzi îți dau nota trei!
— Tovarășe profesor, nu-mi puteți pune opt întrebări?

Bețe-n roate...

● S-au căsătorit fără motive. Cînd le-au avut, au divorțat.

● După divorț, au vîndut toate bunurile. Cu suma obținută s-au recăsătorit.

● Distribuția a fost la înălțime. Acțiunea filmului se desfășoară la munte.

● Invitată la un carnaval, a profitat de ocazie și a rămas cu masca pe figură tot restul vieții.

● Sonata a fost ascultată cu plăcere pînă cînd a-nceput să bată cîmpii.

● Nici da, nici ba, zise ea hotărîtă.

● În floarea vîrstei a apărut un ghimpe.

● Banii gheață se topesc repede.

● Și-a mutat gîndul de la ea. A cărat toată noaptea.

● La balul tineretului s-a strîns lumea ca la moși.

● Le-a spus părinților: pe el îl vreau, mort-copt.

● Nu i se puteau citi gîndurile nici cînd îi erau scrise.

● A cîștigat un concurs de împrejurări.

● La procesul de conștiință nu i s-au prezentat martorii.

● Inima îi dete brînci într-o prăpastie.

...auzite și puse de
DANIEL MILITARU

– Am venit să discut cu dumneavoastră o problemă foarte importantă...

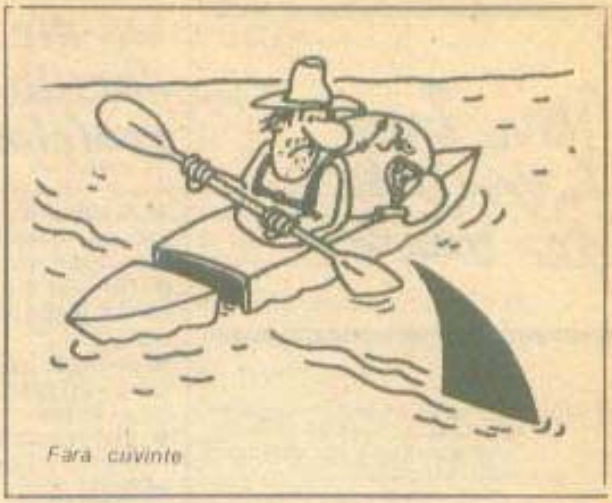

Fără cuvinte

Mi(titi)ca publicitate

● Supraveghez copil pînă la un an. Vorbesc franceza şi orice altă limbă pe înţelesul lui.

● Pierdut un ceas la „Universitate", între orele 16—17. Nu e prima dată.

● Meditez 7—8 ore pe zi la orice şi la orice nivel. Chiar şi între etaje.

● Vînd convenabil blănuri. Cincizeci de lei şipca.

● Vînd convenabil statuetă „Venus", mîinile rupte.

● Găsit cercel cu carate. Pentru aducătorul perechii ofer recompensă.

● Pierdut autoritate în casă. O declar pierdută definitiv.

● Găsit calea spre fericire, dar e drum în lucru. Variantele ocolitoare se cunosc.

● Vînd costum ca nou, purtat numai pînă la refuz de căsătorie.

● Croitoreasă, execut lucrări cusute numai cu aţă albă.

● Caut cameră nemobilată. Soţul meu sparge totul.

D.M.

Desene de VIRGIL MILITARU

El şi Ea

(anecdote)

— Alo! Mă iubeşti?

— Te ador, dar, mă rog, cine-i la aparat?

•

Ea: Ai spus prietenilor tăi că te-ai logodit cu mine?

El: Da.

Ea: Te-au felicitat?

El: Toţi, unii chiar mi-au mulţumit...

•

— Nu-i aşa, dragă, că nu te căsătoreşti cu mine pentru că voi moşteni autoturismul unchiului meu?

— Nu, draga mea, ce-ţi veni? Te-aş lua de soţie chiar dacă i-ai moşteni de la altcineva.

•

— Georgică a făcut ieri o partidă bună. Poate cea mai bună din viaţa lui.

— Cu cine a jucat?

— N-a jucat. S-a... însurat!

•

— Dragul meu, am găsit o haină de blană minunată! Ce spui de asta?

— Ce să spun? Îmi pare bine că ai găsit-o, că de cumpărat nu-ţi cumpăram în nici un caz!

● *DEFINIŢII*

Burlac: Bărbat fără... pereche.

Cîine rău: Reacţie în lanţ.

Clipă: Unitate de măsură pentru fericire.

Cuvinte încrucişate: Vorbe la gratar.

Fumatul: Anticamera bolilor.

Sforăit: Muzică de cameră.

Vulpe: Una care se ţine de... găinării.

● *ÎNTREBĂRI*

● Un patolog este un pat fără picioare?

● Pluralul de la pasăre este stol?

● Poţi fi deştept atunci cînd dormi?

● Arborele cotit ce fel de fructe face?

● Cînd te fură somnul, acesta ştie că nu este frumos să furi?

● Un an lumină cîte nopţi are?

● Literele pot fi lipsite de... caracter?

● Invidia face parte din... ordinul rozătoarelor?

PIA HAŢEGANU

Un lup nemîncat de oaie

Șeful serviciului de sugestii și sesizări al Institutului de invenții și încercări etichete se afla în binemeritatul lui concediu de odihnă.

Soției sale trezită cu noaptea-n cap, i-a căzut în mînă un caiet studențesc pe care l-a umplut din scoarță-n scoarță cu sarcini. Sarcinile ce-i revin soțului privind pregătirea aniversării căsătoriei.

Documentul nu a putut trece neobservat de ochiul „andrisantului" întrucît i-a fost înmînat la sfîrșitul adormirii.

Lectura i-a provocat necazuri. Înainte de ieșin, a parcurs de treisprezece ori, cu privirea distanța de la tavan la parchet. Ieșinul, fiind de duzină și nemuritor, a încercat o electrocutare între două uși deschise. Sprayul de muște „Adam", apa de ploaie „Colonie" și pasta de dinți „Pelicanol" l-au pus pe picioare.

Ceea ce citise i-a înspăimîntat mai mult decît ar fi reușit un cîntec publicitar despre „loz în plic", gen în care bîntuie aventura și neprevăzutul, ceva de groază. Erau înșirate lucrurile cele mai ciudate, de la bătut de covoare, inhalații cu aspiratorul, pînă la cărat gunoiul. Pentru toate lucrările erau întocmite norme de protecția muncii, iar operații ca, preparatul maionezei și al cremelor era însoțit de schițe reprezentînd sensul în care trebuie amestecat.

S-a odihnit puțin, stînd pe gînduri. Ca șef al unui serviciu de sugestii și sesizări trebuia să acționeze în primul rînd cu capul, în ultimă instanță cu mîinile. Așa a fost reanalizat însrisul. Verificarea amănunțită a scos în evidență că, să-i zicem așa, sesizantul a comis multe greșeli de ortografie și a mîncat multe litere. Astfel, descifrarea mai multor termeni a devenit imposibilă. S-a mai constatat că cine a făcut sesizarea a făcut-o la mînie, în pripă și din porniri tendențioase, dovada taieturile și ștersăturile. O altă remarcă este lipsa a șase pagini față de numărul menționat pe coperta caietului. Deci, se confirmă încă o dată pornirile agresive ale sesizantului. Anularea mai multor rețete, apoi reveniriie asupra lor contureazâ o persoană capricioasă, nestatornică. Cel puțin prin încheiere: „dacă nu mă ajuți, plec la mama", sesizantul arată vădit dorința de a-și vedea locurile natale.

Dar este... Evrika! Sesizarea nu este în regulă. Este nesemnată, adică e a-no-ni-mă!

DANIEL MILITARU

De-ale dactilografelor...

● Atențiune! Intrarea în clădire se face prin sos!

● Nu lăsați copiii să se joace cu cocul!

● Ridicați receptorul și așteptați pînă vine bonul.

● La plecare, nu lăsați tocurile aprinse.

● După o țuică bună, serviți ciorba noastră de turtă.

● Închiriez cameră mobilată la doi lăieți.

● Avem cadouri pentru moțul dumneavoastră.

● Execut tracuri pentru actori.

● Notă: Pe ultima pită a volumului, semnează, în original, autorul.

● La noi vă puteți confecționa un costum elefant.

● Astăzi apa nu curge, deoarece s-a spart țeapa.

● Ofer pitică tărcată la iubitori de animale.

● Folosiți cu încredere apele hazoase!

● Nu lăsați malul să pască pe calul lacului.

● Cînd ciorba este gata, se presară măgarul.

Culese de ION NEGREANU

DESPRE PRIETENIE

● Cel mai frumos dar făcut de natură oamenilor, după înțelepciune, este prietenia.

La Rochefoucauld

● Prietenia este sarea vieții.

L. Vives

● E mai greu să-ți păstrezi prietenii decît să îi faci.

B. Gracian

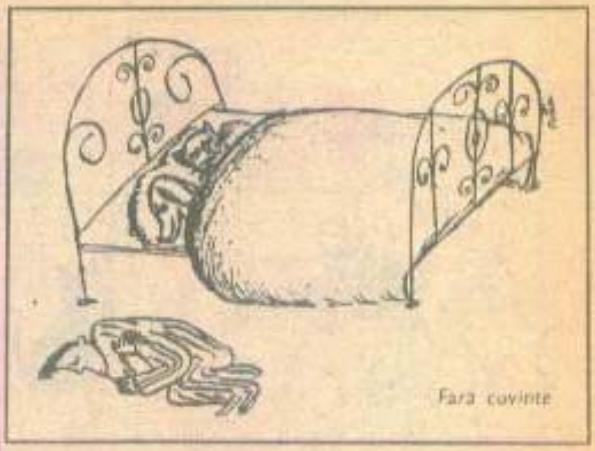

Fara cuvinte

PANSEURI

● Cînd pisica nu-i acasă, se poate întîmpla ca motanul să-și facă de cap.

● Rețetele împotriva cheliei mi se par frase de păr.

● De cîte ori îmi tac sînge rău, nu-mi ies analizele bune.

● Croitoreasă care te amînă de fiecare dată... te întoarce pe dos.

● Pe tot parcursul excursiei a plouat de ne-a uscat.

● Face tratament de întinerire, folosind leacuri... bătești.

● Pisica are nouă vieți fiindcă știe să cadă în... picioare.

● A divorțat de atîtea ori fiindcă îi plăcea să se însoare.

● Medicul l-a lecuit de nervi: asistenta l-a îmbolnăvit de... inimă.

● Cu privirile ei am reușit să mă întîlnesc cu ea, niciodată.

I. N

— *Într-adevăr, supa dv. nu e prea caldă.*

— *Noi două mergem să ne plimbăm puțin. Grăbește-te să termini treaba înainte timp, ca să nu întîrziem la film.*

● „Nimeni nu este atît de cunoscut pe cît se crede" povestea odată faimosul tenor Enrico Caruso. „În timp ce treceam prin statul New York, mi s-a defectat automobilul și a trebuit să mă opresc la casa unui fermier să mi-l repar. M-am împrietenit ușor cu fermierul și cînd, la plecare, mi-am spus numele, s-a ridicat în picioare și mi-a strîns mîna măgulit: Niciodată n-aș fi crezut că bucătăria mea va găzdui un asemenea om. Marele călător Robinson Carusol"

Fără cuvinte

Culmea...

Agronomului: Să facă să înflorească un boboc de rață.

Birocratului: Să știe să cînte pe toate... registrele...

Compozitorului: Să compună numai cu... jumătăți de măsură.

Distratului: Să meargă cu ceasul la croitor să i-l... întoarcă.

Gimnastului: Să facă gimnastică la bîrna din ochiul vecinului.

Pălărierului: Să facă o pălărie unui cap de pod.

Șoferului: Să-și privească trecutul în oglinda retrovizoare.

Vînătorului: Să facă cocoșul armei să cînte cucurigu!

PIA HAȚEGANU

● Doi scoțieni în compartimentul unui tren:
— Știți, sînt în voiaj de nuntă, fac o călătorie în Italia, spune unul.
— Dar soția dv. unde este? întreabă celălalt.
— A, pe soție am lăsat-o acasă, ea a mai fost măritată și a mai văzut Italia.

● Ai rupt logodna cu Mary?
— Da, nu m-a mai vrut.
— De ce nu i-ai spus că ai un unchi bogat?
— I-am spus.
— Și?
— Acum e mătușa mea.

Fără cuvinte

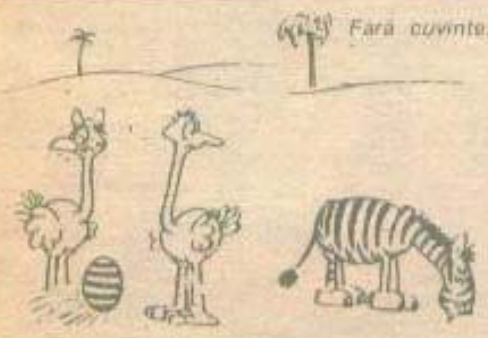

O întrebare, un răspuns

● Albert Einstein a fost întrebat odată dacă poate să explice deosebirea dintre timp și veșnicie.
— Din păcate acest lucru mi-e cu neputință, căci dacă mi-aș face timp să vă explic toate astea, ați avea nevoie de o veșnicie ca să le înțelegeți.

● Socrate, fiind întrebat dacă recomanda căsătoria, a răspuns:
— Dacă ai noroc să dai de o femeie bună vei fi fericit, în caz contrar vei deveni filozof.

● Înainte de căsătoria fiului său mai mare, Charlie Chaplin l-a sfătuit:
— Cel mai important lucru, băiete, este să n-o contrazici niciodată. Ajunge să aștepți pînă își schimbă ea singură părerea.

● Gérard de Nerval era bolnav de malarie. Trei medici la modă îl îngrijeau. Cînd cineva îl întrebă de ce boală suferă, scriitorul răspunse:
— Am o criză de friguri complicată cu cîțiva medici.

● Bernard Shaw a fost invitat la o petrecere. A doua zi, un cunoscut îl întrebă cum s-a distrat.
— Dacă n-aș fi fost eu prezent, aș fi murit de plictiseală.

● Un amic i-a dedicat lui Jean Cocteau o carte, rugîndu-l să-i spună părerea despre ea. Sarcasticul scriitor i-a răspuns:
— Dragă amice, citind cartea ta am adormit. Dormind, am visat că citesc cartea ta. Atunci m-a cuprins o plictiseală așa de mare încît... m-am deșteptat.

Desen de VIRGIL MILITARU

Anecdote

Copilul: Tată, e o pisică neagră în bucătărie.
Tatăl: Nu-i nimic, pisicile negre aduc noroc.
Copilul: Nu și ție. Tie ți-a mîncat cina.

Profesorul: Tom, spune-mi în ce bătălie a strigat generalul Wolfe «Am cîștigat și mor fericit!».
Tom: În... ultima.

Mama: Jane, ce face Tom acum?
Jane: Dacă gheața e așa de rezistentă cum crede el, atunci patinează; dar dacă e așa de rezistentă cum cred eu, atunci înoată.

PENTRU VOI, COPII!

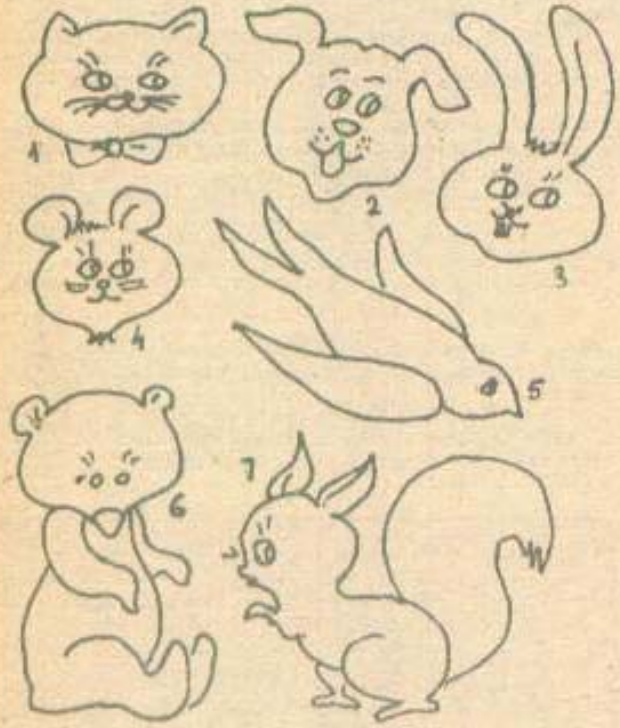

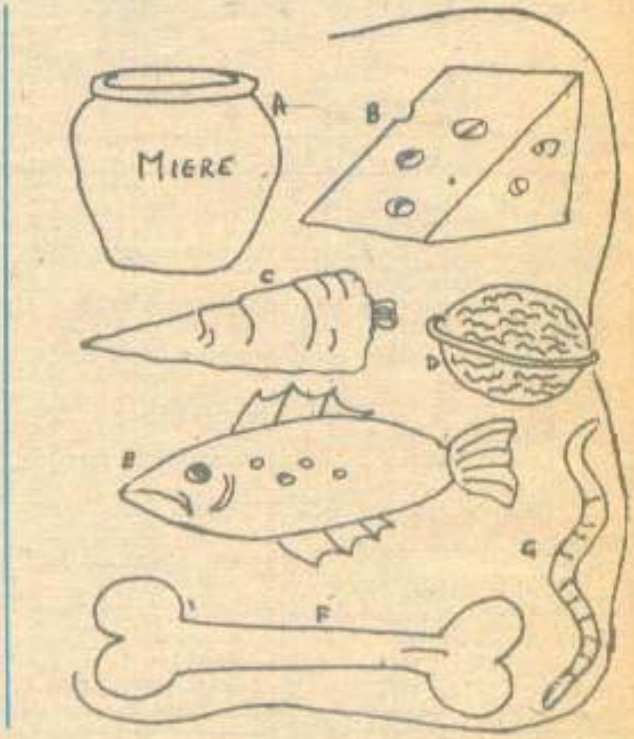

Privind cele două planșe alăturate indicați care este hrana preferată a animalelor desenate

Noi ne avem ca frați!

Adoptiune

Cum am îmblînzit un balansoar

În fața blocurilor noi este o grădiniță. De curînd au venit niște oameni și au așezat trei leagăne și un balansoar. Leagăn am și eu. L-a prins tata, sus, între cele două camere, și mă dau în el cît poftesc. Balansoar, însă, nu am. Știți cum este un balansoar? O scîndură lungă prinsă la mijloc de un alt lemn mai gros. Am încălecat pe ea și am încercat să mă joc. Scîndura nu voia să se urnească din loc și pace. Cred că am stat mult acolo și mi-am tocit pantalonii tot fițiindu-mă pe balansoar în sus și-n jos. Eram tare supărat.

După-amiaza era pe sfîrșite și nu mă jucasem deloc. Atunci s-a apropiat de mine un băiețel. Îl cunoșteam puțin. Era de la aceeași grădiniță cu mine, dar din grupa mare.

— Cine te-a necăjit? m-a întrebat el.

— Balansoarul.

— Cum așa?

— Nu vrea să meargă. Sau este stricat... L-am încercat din toate părțile.

— Singur?

— Singur.

— Ei, vezi, asta este! Așa am pățit și eu cînd eram mai „mic". Ședeam cocoțat pe un balansoar și nu lăsam pe nimeni să se apropie. Voiam să mă dau singur. Dar balansoarul nu mergea. Atunci a venit un om și mi-a spus că balansoarului nu-i plac copiii răutăcioși. El nu merge decît pentru copiii prietenoși. „Nu cred", i-am spus eu! „Bine, vrei să-l îmblînzesc? Ei, să vină la mine doi prieteni", a spus omul. M-am dat jos uitîndu-mă curios. Pe balansoar s-au urcat doi băieți. Unul de o parte, iar altul de cealaltă. Și, ce crezi? Balansoarul a început să lunece în sus și în jos. Pletele copiilor fluturau în vînt, iar cînd unul din ei ajungea sus, striga:

— Nu mi-e frică, nu mi-e frică...

...M-am uitat spre băiețel să văd dacă nu glumește cu mine, știindu-mă mai mic. Nu rîdea deloc. M-am apropiat de el și l-am prins de mînă.

— Vrei să încercăm și noi?

— Hai!

Peste un minut zburam sus și jos și strigam în gura mare:

— Nu mi-e frică, nu mi-e frică...

Pe urmă, cînd ne-am săturat de joacă, am plecat spre casă. Tot mînă-n mînă.

A doua zi, la grădiniță, l-am întrebat pe băiețaș:

— Dacă balansoarul s-a îmblînzit știa că sîntem prieteni, nu-i așa?

Băiatul a rîs.

— Sigur că da. Mai ales că el ne-a imprietenit.

CONSTANȚA NICULESCU

GHICITORI

Am două fete
Care poartă salbe
Mereu se gonesc
Și nu se-ntîlnesc.
(Noaptea și ziua)

Cine are pene
Și nu zboară?
(Perna)

Nici în casă,
Nici afară
(Fereastra)

Mic, mititel,
Înfrumusețează lumea cu el.
(Acul)

Găinușă, gălbinușă
Trece marea-n picioruse.
(Albina)

Var, văruit
Zid, zidit
Fără uși
Fără ferestre.
(Oul)

În pădure născui,
În pădure crescui
În sat m-aduseră
Cinstea casei mă puseră.
(Masa)

Am două mere
De argint
Cît le-arunc atît se duc.
(Ochii)

Cine trece valea
Și nu se udă?
(Gîndul)

Eu n-am gură,
Dar spun fiecăruia
Cusurul ce-l are
Și nimeni nu se supără.
(Oglinda)

Bulgăre de aur
Cu coarne de taur.
(Luna nouă)

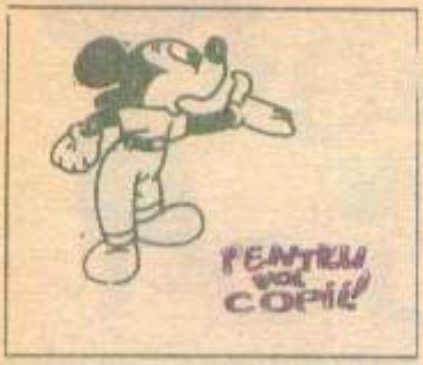

Floare de măr

Floare albă
Floare roz
Floarea mărului frumos.
Floare ca un curcubeu
Floarea sufletului meu.

NEGUȚ CRISTINA-ALEXANDRA,
7 ani

Cîntec de leagăn

Nani, nani, copiliță,
Draga mamei garofiță,
Că mama te-a legăna
Și pe față te-a spăla
Cu apă de la izvoare
Ca să fii ruptă din soare.
Nani, nani, drăguliță,
Crește-ai ca o garofiță,
Să fii naltă, trestioară,
Albă ca o lăcrimioară,
Blîndă ca o turturea
Și frumoasă ca o stea!

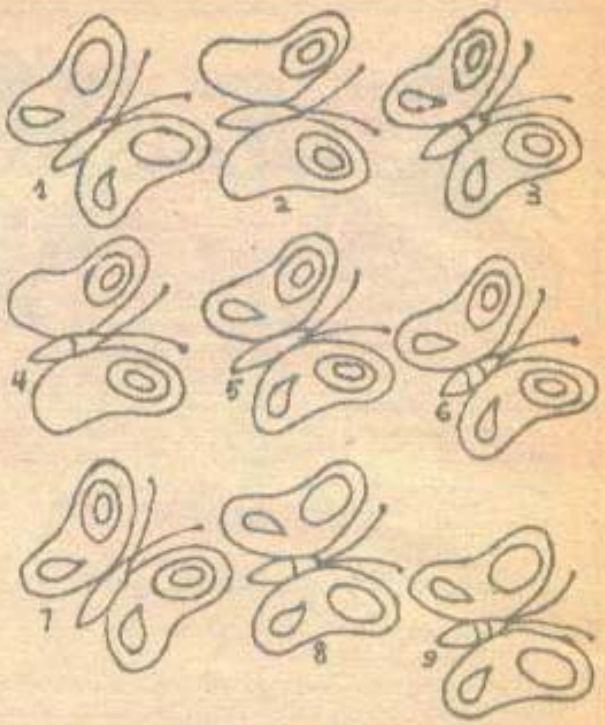

Care dintre cei 9 fluturași sînt gemeni?

(Răspuns: 5 cu 7)

■ DICȚIONAR ZOO-METEOROLOGIC

BARZA: văzînd-o stînd „pe gînduri" în această poziție, ușor zgribulită, pregătiți-vă, iarna este pe aproape!

RÎNDUNICA: zboară tot mai jos, uneori razant cu pămîntul, numai înainte de ploaie, părînd îngrijorată.

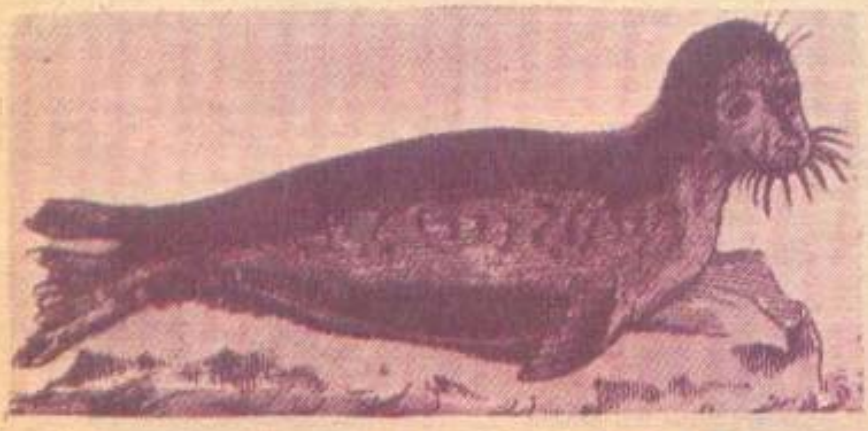

FOCA: mutîndu-și „reședința" de vară pe banchiza de gheață, dă de veste că se apropie dezghețul.

FLUTURELE: întotdeauna înaintea începerii unei ploi de vară zboară ușor agitat.

COPIII NOŞTRI

1—7. Alina GHIŢĂ, Maria CONSTANTINESCU, Andreea ROTUNZEANU, Angela MARESCIUC, Justina IRIMIA, Karin CRISTEL, Elena-Cristina MOCIOACĂ, Bucureşti; 8. Paula BELEANU, Oradea; 9. Daniela MEREUŢĂ, Podoleni — Neamţ; 10—11. Adrian RADU şi Valentina-Cristina MARCU, Valea Călugărească — Prahova; 12. Ancuţa-Elena CALCEA, Sărmaş — Covasna; 13. Roxana FRENŢ şi Lucian-Cristian HARPA, Pietriş — Mureş; 14. Cristina EDISON, Deva; 15. Cristina BIANCA şi Claudiu FLORIU, Vaţa de Jos — Hunedoara; 16. Eva-Mihaela BELDIE, Piatra Neamţ; 17. Neonil SESERMAN, Gura Humorului; 18. Cătălin MARIN, Tg. Jiu; 19. Alina-Oana LEFTER, Roşiori de Vede; 20. Oana şi Roxana LEONTE, Roman; 21. Cătălina PRISTAVU, Piatra Neamţ; 22. Vasile-Cătălin COMAN, Târgovişte; 23. Mihai, Luminiţa şi Cristian GERGELY, Baia Mare; 24. Ovidiu, Mihaela şi Gabriela WAGNER şi Theodora-Cristina DUMITRU, Nitchidorf — Timiş; 25. Alex NOVAC, Arad; 26. Mihaela NICHIFOR, Bîrlad; 27. Silviu-Petru OFILEANU, Vaslui; 28. Gabriel-Ionuţ DUMITRA-PANA, Slatina; 29. Mihaela-Alexandra BOLBONANU, Bucureşti; 30. Dan-Silviu MAN-

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

COPIII NOŞTRI

DIUC. Radăuţi; 31. Laura-Mihaela GORGOS. Petrila — Hunedoara; 32. Antonia şi George MITROI, Tulcea; 33—34. Alexandra ALEXA şi Alexandru ALEXA, Bîrlad; 35. Cătălina BUGA, Pascani; 36—37. Claudia-Carolia DUMITRESCU şi Eugen DUMITRESCU, Bistriţa; 38. Cornel şi Florian-George FLOREA, Slobozia; 39. Mariana TĂNSĂNICĂ, Roman; 40—41. Romulus PINŢOIU şi Florina PINŢOIU, Giarmata — Timiş; 42. Petru-Vasile CĂTINEAN, Topliţa — Harghita; 43. Emanuela DUMITRACHE, Ploieşti; 44. Claudia SURGHI, Călăraşi; 45. Corina SPĂTARU, Constanţa; 46. Dan-Andrei PAVEL, Focşani; 47. Ionel şi Lucian GRAMA, Reghin; 48. Ionuţ şi Adrian NIŢU, Bucureşti; 49. Anca GEORGESCU, Mangalia; 50. Cosmin MAIER, Bucureşti; 51. Ionela-Cornelia BOGDAN, Găeşti — Dîmboviţa; 52. Andreea-Cristina, Roxana-Daniela şi Alina-Mihaela MITRAN, Bucureşti; 53. Claudia-Mihaela BENGHIAC, Iaşi; 54. Andreea-Luiza DONE, Ploieşti; 55. Oana-Bianca MLADIN, Călan — Hunedoara. 56. Mihăiţă MURARU şi Valentin STROIA. Pingăraţi — Neamţ; 57. Dan-Cristian ALBU, Cluj-Napoca; 58. Ionuţ BLĂNARU, Bîrlad; 59. Lucian şi Iulian ZAIT, Dorohoi.

Rubrică realizată de
AUREL BĂBEANU

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

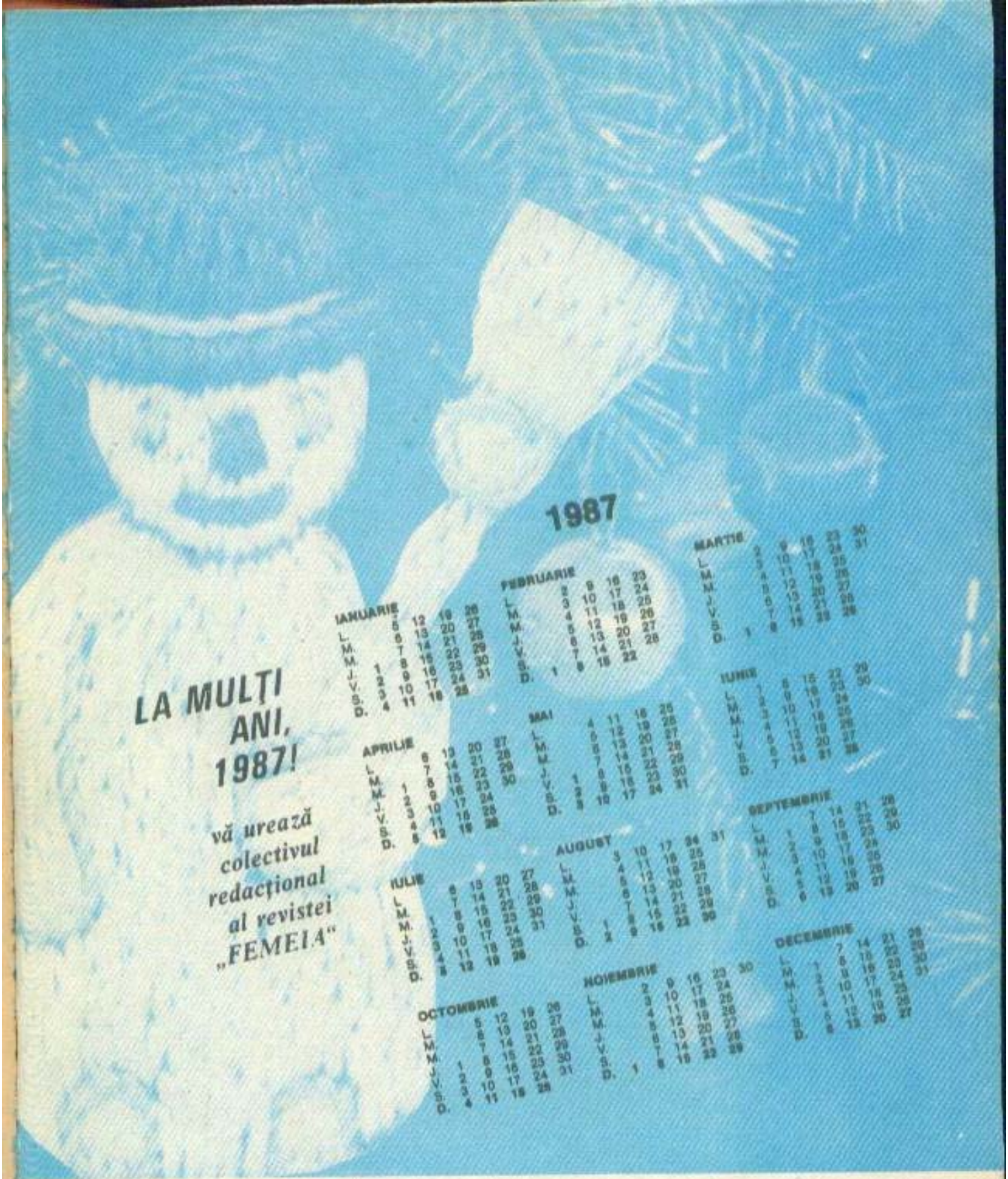

Almanah editat de redacția revistei „FEMEIA"

Redactor coordonator: CRISTINA BALTEANU

Coperta I: Foto S. TOMESCU
Prezentarea grafică: Radu GEORGESCU
Prezentarea tehnică: Tudor FLOREA
Corector: Ion ADAM

Tiparul executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii»

femeia
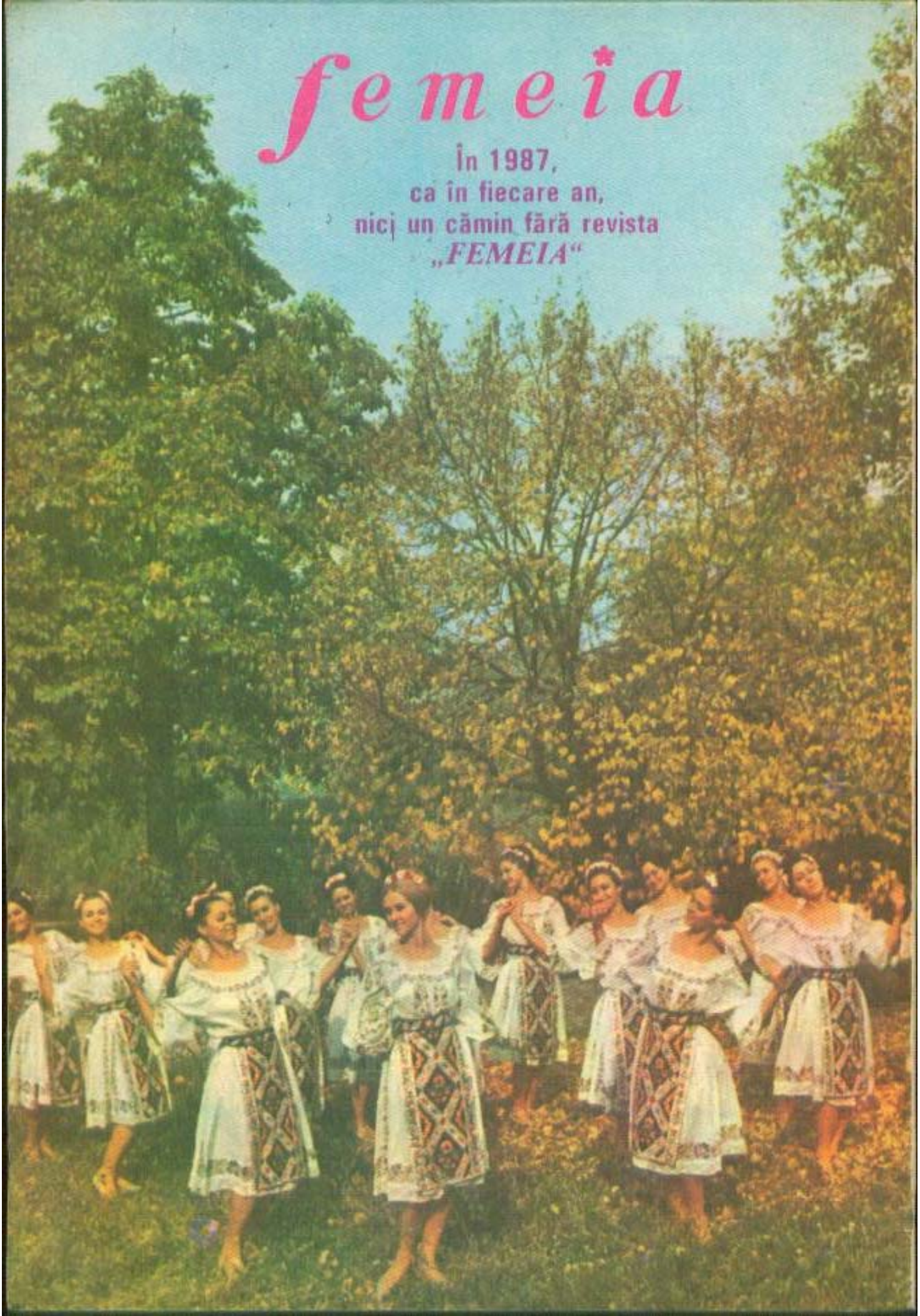
În 1987,
ca în fiecare an,
nici un cămin fără revista
„FEMEIA"